ARCHIVES DE LA GRANDE CHARTREUSE

A-V
83 b

A-5
83 b

CHARTREUSE d'ERFURT

Mont-Saint-Sauveur

(PROVINCE D'ALLEMAGNE INFÉRIEURE)

Chroniques par ARNOLDI & LOTLEY

Nova collectio Chronicae clarissimae olim
Carthusiae montis Sancti Salvatoris prope Erfordiam celeber-
rimam totius Thuringiae olim collecta anno
1610 studio et labore F. Jo s Arnoldi eiusdem Domus
professi.

Quinquennium paene effluxit Venerande in Christo Pater Cla-
rissime Pater Jacobe Bilag quando primum novam hanc
clarissimae olim domus nostrae Montis S. Salvatoris Chro-
nicae compilationem animo moliri coepi. Ea intentione, ut
quae in vetustis ac veteranis quadripartitis Chronicis confuse
promiscue de primis initiis domus ac patrum nostrorum
praedecessorum praeclare gestis, resecatis tamen passim non
necessariis et inutilibus, ac novis insuper ac recentioribus,
quae investigari potuissent additis: scriptis mandata inveni-
rentur, quantum possibile in ordinem ac seriem quandam tem-
porum simul digesta collectaque Nova conscriptione Chronicae
posteritati transmitterem. Transmisissemque dubio procul
iam pridem nisi quorundam dehortationibus ab incoepto in-
vitus magis, quam voluntarie desistere coactus fuissem. Sed
perperam an iuste postius alterius relinquo iudicio. Hoc tan-
tum in praesentiarum dixerim, quam cum ne cogitatione
quidem de labore hoc postliminio resumendo animum meum
amplius sollicitare ausus fuissem unquam; tu pro ingenita
tibi et probe insita erga Patres et Praedecessores nostros grati-
tudine et affectu, quo nulli in eorum lucubrationibus e tenebris
eruendis tum a blattis et tineis paulatim corrodi incipientibus, in
nova descriptione defendendis, tum etiam dispersis in ordinem
redigendis, dum inquam nulli non parum labori, ac sudori,
mihi quoque in parte hac, tibi licet longe Inferiori ne dicam a-
quicquam condonandum, sed usque eo pigrum ac desidem n
defatigandum putasti, donec tandem tuis assiduis cohortationibus
quasi acrioribus quibusdam stimulis agitatum, inde iam pridem ff
animum remiseram invitum, morem tamen vel sero gerentem
retraxisses. Nec tua te fefellit plane Confrater Karissime opinio; m-
noveras enim puto, qui dixit:

Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo

ARCHIVIO

quam circa me artem optime calere visus es. quale lice
minime inscius esse possim denuo affuturos, qui studiu
hoc meum quale qualecunque a se tamen fraterne persuasum au
non sint probaturi aut me saltem de temporis minus ubi
expensione sint taxaturi, tuo tamen potius obsequi volui
desiderio; quam refragari monitioni. Et: Scio equidem sc
ne me latet tutum illud. Omnibus in omnibus nemine
adhuc placuisse unum. quin ignoro nec illud: quod celeb
cecinit poeta:
Nunc pluit, nunc claro Iupiter aethere fulget.
bl. 3. In Nomine Ter Sanctissimae Trinitatis Patris et Filii et
Spiritus Sancti incipit Chronica nova Cartusiae Montis
S. Salvatoris Erfordiae.
Est inter Hassiam et Thuringiam Ditio Archipraesu
Moguntino subiecta, quae vel a veteribus quercetis Eichs
vel a gelu et frigore Eisfeldia dicitur. In hac regione
est praecelsus avita relligione et miraculorum glori
insignis, uno circiter miliario ab Hassiae oppido Eschve
in cuius vertice augustum visitur templum Sancto Salv
sacrum. quem veteres ob crebras et mirificas opitulation
variarum in morbis, vulneribus, claudicationibus aliisqu
genus difficultatibus | divinitus concessas operationes A
seu Adiutorii dixerunt montem Vernacula Sanct Gehi
berg. Ad hunc ergo montem cum quot annis maximus
ob praedicta divinitus illic increbrescentia miracula concursu
minuro, oblationesque et dona, quae larga et pia in Deu
manus illuc peregrinantium turba obtulerat; in dies acc
cerent. In tres divisa fuerunt partes. Ut unam et primam
dem partem qui in propinquo habitabant et locum ab
iuria et depraedationibus impiorum defendebant, accipe
nobiles. Alteram, quae divinas inibi diu noctuque de
personabant laudes Moniales. Tertia vero in usum et uti
tatem cederet, qui illic sacra curabat, Sacerdotis. Chri
qui anno eius saeculi millesimo trecentesimo septua
et sequentibus huius Ecclesiae curam agebat, maxim
auctus divitiis; cum ad extrema viam iam universae car

ingressurus
domino Ioan
viro pio neg
maeque suae
fatis pie in
Volvitur int
mum trecen
dictus Admon
Arthonis de
Archipraesu
lanensis (qu
sponsionis su
admodum of
odore suavit
horroris et v
lateque miri
catusque (di
apparebit lu
nova apud i
licet praefat
demo insign
morati Pleb
accurata fact
pum Mogun
licentia a
tibit deind
urbis confin
autem qua t
viri petition
tura deliber
liberam fec
providum
ditionis Mo
chitectum
que ad loc
emisit. Cui

3

ingressurus devenisset: Amico suo Reverendo et Praenobili
domino Joanni Orthonis Ecclesiae tunc Derlanensis praeposito,
viro pio negotium testamento dedit, ut in Dei honorem, ani-
maeque suae subsidium, illas ipse conferret. Spondet hic, et
fatis pie in domino succumbit ille.

Volvitur interea a Christi gratiosa nativitate supra millesi-
mum trecentesimum septuagesimus secundus, cum ecce prae-
dictus Admonitus Reverendus et praenobilis dominus Joannis
Orthonis de Boymelberg prope Eschwee in Hassia Reverendissimi
Archipraesulis Moguntini provisor et Praepositus Ecclesiae Der-
lanensis (quae in A. Salza olim translata fuit) fidei et
sponsionis suae minime immemor. Sanctissimi, et gloriosae
admodum opinionis, et sanctatis ordinis sacri Cartusiensis
odore suavitatis eius (quem per ea tempora, licet in terra esset
horroris et vastae solitudinis per diversa mundi climata longe
lateque mirifice diffundebat) fama Sanctitatis excitus provo-
catusque (divina prorsus instigante, ut mox ex sequentibus
apparebit luculenter benignitate) animum adjicere coepit, pro
nova apud insignem Thuringiae metropolim Erfordiam sci-
licet praefati Ordinis Cartusiensis erigenda excitandaque
domo insigni. Quapropter tam suarum, quam supra me-
morati Plebani (sub testamento sibi creditarum) diligenti et
accurata facta computatione facultatum: protinus Archiepisco-
pum Moguntinum Joannem huius nominis primum pro-
licentia aedificandi demississime interpellavit, impetravitque.
Abiit deinde Erfordiam a Senatu ibidem locum in eiusdem
urbis confinio proposito suo competentem petiturus. Senatus
autem qua tunc erat prudentia et pietate in Deum, tanti
viri petitione animadversa, et probe intellecta: perhabita ma-
tura deliberatione locum eligendi proposito congruum, eidem
liberam fecit potestatem. Qua re plurimum gavisus
providum quendam ac prudentem virum de Melchendorff
ditionis Moguntinensis evocatum in praepositum et Ar-
chitectum seu magistrum totius fabricae praefecit, eum-
que ad locum negotio praesenti aptum ad inquirendum
emisit. Qui statim a facie eius digressus mandata

sollicitus expleturus, pervenit primum ad locum qui
vernacula lingua dicitur auff der Kuheweidde. Inde
abiit in Hochheim. Ut quia uterque hic locus angustior
esse, quam nova exposcere structura, videbatur, inde quoque
pedem referens, in eam[: quae vulgari nomine nominabatur
auff der Wolffsweide:] planitiem contemplandam devenit;
sed ea quoque accuratius inspecta, cum eandem aedifi-
ciorum ibidem construendorum necessitati minime suffi-
cientem, immo longe inferiorem strictioremque sive arcti-
orem advertisset, animo et cogitatione turbatus est valde.
bl.5 Diu itaque cum sic consilijs pariter inops, et aedificandi
Angelus difficultate territus haesisset: ecce tibi illico quidam
apparet coelo delapsus adolescens forma speciosus, vultu floridus,
ac totus decorus ei astitit dicens: Domine Henrice pro
qua re sollicitamini? Conversus ille, tam inopinatum
simul Juvenis praesentiam ac venustatem admirans
ac stupens respondit: Dominus Ortonis Praepositus misit
me ad considerandum locum pro eleganti Monasterio
Ordinis Cartusiensis construendo: quod ipse exstruere
intendit. Hac ego de causa sollicitus sum considerando
utrum locus sufficiat Cartusiae commode hic aedifican-
dae. Cui Adolescens: Ne solliciteris, locus enim pro ex-
struendo Monasterio aptus, et satis amplus spatiosusque est.
Tu tantum incipe et perfice. Atque haec quidem ita Juve-
nis locutus est. Henricus autem oculos denuo ad plenioremm
loci examinationem direxerat: sed cum post pusillum
animum mentemque in pulcherrimi Juvenis specie con-
templanda, liberius recreaturus respiceret: eundem su-
bito disparuisse advertit. Unde postea frequenter affir-
mare solitus fuerat praedictus Architectus; ea iam dictum
pulchritudine et elegantia existisse Juvenem, ut alterius
lubenter oculi iacturam subire vellet, si iterato eum semel
duntaxat conspicari daretur. Quocirca admiratione summa
simul et gaudio delibutus ad dominum suum a quo
fuerat emissus properiter est reversus: et quae sibi contigissent, per ordinem cuncta enarravit. Unde Dominus

Joannes Ort
suum prob
dem auxilio
haec fere ver
lescentem tr
Dei volunta
incipiamus
sumptus st
quin et de
Dixit et ext
ac aeger: i
locum a
Arcunae Le
pretio num
videlicet de
bl.6 substantia.
sua substa
Imo igitu
Dedicatio millesimo
Ecclesiae incipiens, c
ac promov
terminos i
minus ma
ciis, ea ce
haud inte
Cella
non de lap
ac luto
ut infra
Commis. Porro pos
sarii or. Ortonis, p
dinis. Priores du
Moguntiae
quam pri
qui domu
illucque

Joannes Ortonis ~~coelo~~ Deo intelligens intentionem ac propositum suum probari, ipsi inprimis gratias egit, deinde vero eiusdem auxilio apprime fretus, et mente mirifice exhilaratus in haec fere verba prorupit. Nemini dubium gloriosum hunc Adolescentem Angelum domini exstitisse, qui in sancto opere et Dei voluntatem et loci opportunitatem nobis nunciaret. Itaque incipiamus et aedificemus. Ex parte mea nihil deerit sed in sumptus structurae pecuniae vim satis offeram copiosam; quin et de annuis proventibus eidem sufficienter providebo. Dixit et extemplo corpore licet tum ac viribus esset infirmus ac aeger: iungi tamen iubens currum, eoque conscenso ad locum a ~~coelo~~ Deo delectum tanquam alter David ad aram Arcunae Iebusaei advolat, ac locum alieno iuri subiectum, pretio numerato in ~~coelo~~ Dei servitium liberum constituit. ~~Coelo~~ Deo videlicet de sua magis, quam aliena ablationem facturus
bl. 6 substantia. | Scibat enim scriptum esse: Honora dominum de tua substantia. /

Anno igitur circa festum S. Gregorii Papae supra dicto
Dedicatio Ecclesiae millesimo trecentesimo septuagesimo secundo aedificare incipiens, divina singulariter favente et ferente opem manu ac promovente opus, Ecclesiam, murum lapideum, Monasterii terminos includentem in agro, Cellas, Refectorium, Cellaria, minus maiusque claustrum, cum caeteris requisitis aedificiis, ea celeritate et dexteritate exstruxit ut intra triennium haud integre elapsum supremam operi imposuerit manum.

Cellarum tamen, et utriusque Gallilaeae structuram non de lapidibus, sed ligneis parietibus viminibus intexit, ac luto limitis excitavit; quae successu temporis tamen, ut infra patebit, de lapidibus exstructa est.

Commissarii ordinis. Porro posteaquam Capitulo generali Zelus domini Joannis Ortonis, pro propagatione ac dilatatione Ordinis innotuit: Priores duos dominum scilicet Joannem Priorem Cartusiae Moguntiae, et dominum Henricum Priorem in Greunau quam primum ad eum Commissarios Ordinis destinavit; qui domum recenter exstructam a Fundatore susciperent, illucque | Personas Ordinis transmitterent. Dominus autem Joan-

nes Ortonis eorum adventu gavisus, postquam honorifice eos ac comiter suscepit salutavitque, domum eis cum triginta millibus florenorum (: ~~ubi~~ non omnia in paratis) assignavit. Praedicti vero P. P. Priores ut iussi fuerant, domum cum dole de manu Fundatoris suscipientes, illico de domo Novae Cellae in Grevenauw quatuor transmiserunt Patres Sacerdotes. Quorum haec fuerunt nomina. Primus Dominus Henricus Röckell Rector et Primus Prior. Secundus Dominus Bertholdus de Sue Vicarius. Tertius Dominus Conradus de Uffingen Procurator et Quartus Dominus Hermannus Senior Statutarius et Sacrista. Hi ergo primi domus nostrae recenter exstructae fuerunt incolae ac Rectores. Ipsa autem Domus inquam haec nostra, noviter constructa Anno saeculi millesimo Trecentesimo septuagesimo quarto incorporata est Ordini glorioso ~~et~~ ac speciosо simul Montis Sancti Salvatoris, a generali Capitulo, suggerente id scilicet ac petente domino Fundatore, a monte et templo, unde supra exordium Chronicae exorsus sum, unanimi Patrum assensu: titulo ac nomine est insignita. Quam ob rem saeculi anno eiusdem Millesimo Trecentesimo Septuagesimo
bl. 7. quinto, in dominica | Iudica; Ecclesia absque sollemnitate tamen et cantu, propter Interdicti Censuram (qua tunc ioti fuerunt Erfordienses) consecrata dedicataque fuit. Eius
Anniver. autem dies Anniversaria in dominicam post festum Sanc-
sa dies de- torum Martyrum Dionisii et sociorum eius proxime se-
dicationis. quentem, certis ac iustis de causis (quo die etiam nunc peragitur) fuit translata. Atque ex illa die divinus cultus primum coeptus ad haec nostra usque tempora constantissime perduravit. Porro Fundator aetate ac senio, quod vel ipsum solum morbus est, et afflictio spiritus maxima, licet esset confectus, ac continuis podagrae diverarentur doloribus, nihil tamen de priori studio benefaciendi domui praetermisit; sed exiguo, quo supervixit tempore, tanquam pius et sollicitus in filiam parens, infatigabiliter eidem non minus in annuis proventibus quam aliis necessariis utilibusque providere et consulere elaboravit. Inter caetera namque, ut pauca e pluribus referam; do-

num nostran
li ac tributo
ferenda fore
super praec
mui dempto
famulae su
ram largas
suo loco pa
sis est mu
satis copio
do Aldendo
vertendam.
anno verte
mum sexto
pius Pater
ribus beni
dibus ab
commutan
gaudia tren
Ecclesia n
mum eius
agitur eiu
Calendario
do Aldend
Civium ibi
bl. 8. cuius pro
matis nobil
in modum
dum Geiler
Plebanum,
domus nost
visuntur: I
Dominus Jo
domum han
missus Com
sit extrem

eos ac millibus Praedicti de manu Greu- chaec ctor et rius artus ergo primi Rectores. da Anno to in- Montis scilicet nde Patrum rem sae- xagesimo ?n enitate tunc sit. Eius m Sanc- ximae se- nunc us cultus nstantis- quod axima, xretur endi tempore, ligabiliter- lisis ne- ravit. m; do-

mum nostram toto itinere Herbipolim versus, ab omni vectigali ac tributo, si quando vina inde aut alia necessaria transferenda forent, liberam immunemque fecit. Decretales insuper praeclarissimos, Missale, et Passionalia aliquot domui denso obtulit. Eleemosinam etiam in die anniversaria famulae suae nomine Hessen perpetuis temporibus duraturam largam instituit: quae tamen successu temporis, ut suo loco patebit; auctoritate cuiusdam Provisoris Moguntinensis est mutata. Cum et testamento aliam Patribus nostris satis copiosam reliquit pecuniam, pro Hospitali in oppido Aldendorff condendo, aut alibi in alios pios usus convertendam. Quod et factum plusculis infra dicetur. Verumtamen anno vertente septuagesimo supra millesimum Trecentesimum sexto: morbo in dies magis magisque ingravescente, pius Pater et Consolator pauperum plenus dierum, et operibus bonis, in oppido Arnstätt non amplius duobus lapidibus ab urbe remoto, Idibus Julii vitam cum morte commutans piam animam efflavit, et ad perennia caelorum gaudia transmigravit. Corpus eius inde translatum in Ecclesia nostra ante gradus maioris Altaris, ubi etiamnum eius exstat sepulchrum, devote terrae mandarunt. Agitur eius memoria quater in anno, ut videre est in Calendario domus. Obiit etiam hoc eodem anno in oppido Aldendorff Cognatus eius Dominus Henricus Geilerus Civium ibidem rector vir rarae admodum virtutis. Ob
bl. 8. cuius praeclara de Republica merita et insignem stemmatis nobilitatem longo post tempore iidem Cives mirum in modum sibi gratulati sunt: quia Dominum Wedekindum Geilerum praefati Domini Henrici filium, habebant Plebanum. Isti Geulerenses pluribus in locis Calendarii domus nostrae Albo pro perpetuis anniversariis inscripti visuntur. Verum quod silentio involvere nefas duco Venerabilis P. Pater Dominus Joannes Prior Moguntinus et Visitator Rheni ad domum hanc, ut supra memini, cum Priore in Greunau missus Commissarius, sub eadem Commissione diem clausit extremum; et sepultus est infra sedem Patris Prioris

in Choro Monachorum. Cuius manibus et omnium fidelium
Deus propitietur in regione vivorum. Amen.
Haec sunt fere, quae ex antiquis quadripartitis chronicis
sparsim de primis initiis, atque ut ita dicam, cunabulis
et incrementis domus nostrae scriptis tradita, eruere potui.
Quare iis quantum licuit in Ordinem redactis ac seriem quan-
dam temporum. Quod superest stylum ac studium convertam
nunc ad ea quae sequuntur. Quo autem id facilius commo-
diusque praestare valeam, et singula quaeque acta Patrum
scriptis mandare. In certas mihi sub dividenda videntur
Ordines. sive Cathologos. Hac ratione ut in priori quidem
Ordine ac Indice comprehenderem ac recenserem legitimam
Priorum domus successionem, tempus institutionis, deinde
breviter, quoad fieri poterit, servato ordine temporum at-
texerem etiam quae sub cuiuslibet regimine specialiter
ac sigillatim gesta aut contigisse exstarent.
In secundo autem omnes quotquot ab initio usque in
praesens fuerunt domus huius nostrae professi Patres
et fratres, eo, quo ad Ordinem ac Religionem venerunt
receptique sunt ordine recenserem quibus tamen, ut
merito annumerandi, sic iuste adiungerem Hospites
officiales. Alios vero alii et speciali itidem reservarem
Ordini, ita ut pro diversitate Personarum Ordinis diver-
sis etiam easdem assignarem et complecterer Ordinibus.
In quibus eandem prorsus dispositionem modum ac
ordinem tenerem procedendi. Haec benevole Lector pro
aliquali tui instructione breviter praemonenda putavi.

bl. 9. Series seu Index sive legitima successio omnium Domus huius aliquando Priorum.

Primus Dominus Henricus Röckel.
Fuit Venerabilis Pater ut supra annotatum fuit Anno
Domini Millesimo trecentesimo septuagesimo tertio
per Commissarios Ordinis pro susceptione domus nos-
trae recenter exstructae, a Capitulo generali ablegatos;
cum aliis tribus Novae Cellae in Greunauw professis
Sacerdotibus ex obedientia huc translatus. Atque per

eosdem Cem
torem, poste
domus nostra
Vir non tam
quam rerum
tur/ eius pr
mille eius e
statu dum
ventibus ac
marcae apu
in oppido M
praeter alia
vuntur.
Hic idem
Domus unanimi D
S. Elisa, norum et
bet. in Censibus,
ne domus
vitque. His
copiosam
moriae, don
chio constru
N.B. mortem reli
domus ista
ceps omnes
tur Domui
etiam confe
Porro septim
mus Henric

bl. 10 magno filie
Domus luctu hinc
Cellae Norimberga
Mariae inchoandar
haustos lab
mino.

eosdem Commissarios institutus in receptione domus in Rec-
torem, postea autem auctoritate Capituli generalis in dicta
domus nostrae Incorporatione, declaratus Primus eiusdem Prior.
Vir non tam conversatione et morum maturitate exemplaris,
quam rerum gerendarum prudentia et pietate insignis. Testan-
tur eius praeclare gesta, et domui nostrae praestita benefi cia
mille eius exantlati labores, quibus pro domus nostrae in utroque
statu dum Incremento tum marime annuis procurandis pro-
ventibus ac Censibus insudavit. Eiusmodi sunt Sexaginta
marcae apud Senatum Erfordensem. Quadraginta marcae
in oppido Muhlhausen; et centum marcae in Nordlingen
praeter alia plurima quae brevitatis studio silentio involu-
untur.

Hic idem sub anno regiminis sui quinto vel circiter de
Domus unanimi Patrum Consensu quartam partem omnium bo-
S. Elisa- norum et facultatum domus, tam in personis, agris, quam
bet. in Censibus, libris, et aliis annuis proventibus pro fundatio-
ne domus Sanctae Elisabeth apud Isanacum obtulit assigna-
vitque. His iterum adiunxit pecuniam de qua supra, satis
copiosam marcarum nimirum ducentarum, faelicis me-
moriae, domini Fundatoris (quam testamento pro Xenodo-
chio construendo, aut aliter in pios usus convertendam post
N.B. mortem reliquit) Hac tamen Conditione, ut in Casu quo
domus ista destrueretur, eiusdem extunc facultates et dein-
ceps omnes tam mobiles quam immobiles incorperaren-
tur Domui huic nostrae prope Erfordiam: prout desuper
etiam confectae testantur litterae.

Porro septimo administrationis suae Anno dictus Domi-
nus Henricus Prior optime de Domo nostra meritus cum
bl. 10 magno filiorum suorum, quos iam Christo genuerat,
Domus luctu hinc avocatus ad domum Cellae Mariae apud
Cellae Norimbergam recenter exstructam missus est regendam
Mariae inchoandamque ubi tandem etiam post plurimos ex-
haustos labores felici fine consumatus obdormivit in Do-
mino.

Secundus

Dominus Conradus de Rinckleben.

Iste Dominus Conradus, Vir non minus doctrina quam vitae probitate, ac morum honestate clarus vigesimus septimus domus filius, et ante Conversionem suam Ecclesiae Sancti Joannis Erfordiae et aliarum summa cum laude et fructu animarum perfunctus cura et officio. Anno eius saeculi 1380 post translationem Domini Henrici primi Prioris Norimbergam eidem canonice subrectus est in Priorem: attamen cum non amplius dimidio anno praefuisset in Cartusia Novae Cellae in Greunauw lathali percussus febri in humanis esse desiit.

Tertius.

Dominus Hermannus Wolfhagen.

Hic Dominus Hermannus decimus quintus domus filius Eodem anno quo praedecessor eius mortí occubuit, ex Priore domus propse Jenacum legitima patrum electione in Priorem et huius domus electus est. Vir profecto cuius religioso animi cum candore ipsa mater virtutum pugnare videretur. Marcas de quibus supra in gestis Primi Prioris mentionem feci, ipse repoposcit et accepit, ac eis-
Bonas- dem Census perpetuos cum aliis Allodiis in duabus pagis
Walsche. Walschleben et Gebesche comparatos domui perpetuo incor-
ben et poravit; Verumtamen infeliciter magis quam prospere, et
Gebesche. domus emolumento; Census etenim illi ab hominibus utique pauperibus et qui solvendo vix fuerant difficilime colligebantur. Allodia item haud
NB meliori fortuna et domus fructu multo tempore propriis expensis culta sunt atque utinam non etiam animarum.

Anno autem eius saeculi Millesimo Trecentesimo Octogesimo octavo, 10. Calendis Decembris: ad domum nostram
Cardinalis divertit ex itinere Reverendissimus Dominus Philippus de Alenco-
Philippus nio Cardinalis et Episcopus Ostiensis Apostolicae Sedis Legatus, quem dictus Dominus Hermannus comiter excepit cum Collatione. Benedictus qui venit in nomine Domini etc. Cui Cardinalis apposite et pulchre respondit.

In medio Ec
et nulla ungq
nostram col
nostro veteri
hic sufficiats.
nostram val
regali, quam
rimis. praete
Confirma- mui nostrae
tio Emp. tiones et can
tionis be- sis Monaster
norum ringen maio
ab Abb. confirmavit.
Petri et Por- iunctam, de
tae rum erant
Tandem post
fratribus et
dit.
Quocirca Pr
imprimis, q
placitum a
vero eunde
egit: locum
mis, quod t
meridiona
autem semp
horrea pro
alia huiusc
spatium lo
Dictus etiam
Prioris sum inven
reprehensio latro in sil
quae ep sis
mo quoque
reum se ap
pugno man

In medio Ecclesiae aperuit os eius: Exstant eius praeclara
et nulla unquam merito iusteque oblivione delenda in domum
nostram collata beneficia fusius in Calendario Ecclesiastico
nostro veteri descripta. E quibus pauncula haec exscripsisse
hic sufficiat. Quam diu enim Erfordiae moratus fuit domum
nostram valde glorificavit et Ordinem, tam praesentia sua
regali, quam donis et spiritualibus et corporalibus perplu-
rimis. praeter alia vero quae notanda veniunt est quod do-
Confirma. mui nostrae Parochiam in villa Prembach incorporavit Emp.
tio Emp. tiones et earum contractus cum Abbate Sancti Petri et Porten-
tionis be- sis Monasterii, super bonis in Walschleben-Brempach, et Ob-
norum ringen maiore approbans pro nobis auctoritate plenaria
ab Abb. confirmavit. Ream a parte occidentali muro domus con-
Petri et Por- iunctam, den hinder oder Ackerhoff ubi iam stabula equo-
tae rum erant a senatu, quod vix sperari poterat, impetravit.
Tandem post alia summae demissionis et benevolentiae signa
fratribus et domui praestita ducentos florenos superimpen-
dit.
Quocirca Prior cum toto Conventu mirifice gavisus Deo
imprimis, qui locum hunc initio quidem Maiestati suae
placitum angelico mediante ministerio designasset, nunc
vero eundem servi sui fidelis interventu dilatasset gratias
egit: locumque circumquaque muro cingens, pervio inpri-
mis, quod transitum praeberet, granario, ibidem a plaga
meridiana pistrinam et braxatorium aedificavit: a plaga
autem septentrionali et occidentali stabula equorum
horrea pro faeno et stramine Cubilia | item servorum et
alia huiuscemodi, quae omnia prius intra tam strictum
spatium locari minime poterant.
Dictus etiam Cardinalis aliquando Priorem diu non ra-
Prioris sum intuens ait, Non verecundaris tu transire barbatus ut
reprehensio latro in silva? Atque ex illo tempore et deinceps rasura,
quae ap singulis mensibus consueverat fieri, quarto deci-
mo quoque die fiebat. Eundem Priorem pro modica culpa
reum se apud ipsum Cardinalem proclamantem, Cardinalis
pugno manus suae verberans, Priorem absolvit dicens.

Absolvo te auctoritate qua fungor etc: Sciscitantibus etiam Conventualibus ex eo, et quaerentibus quantum vespere pro Collatione liceret alicui sumere, respondit, quanto minus, tanto melius ieiunabis. Affirmans strictissimam observantiam, optimam pitantiam esse.

Hoc eodem Domino Hermanno domum moderante Dominus Joannes de Hagia filius huius domus successive quatuor in Domus quatuor novae rem incoepit Dominus Henricus de Eschevae itidem domus nostrae filius. Cui absoluto ibidem dictus Joannes de Hagia in Priorates successit, et ex hac nostra domo Monachis sacerbl.12. dotibus assumptis instituit domum In Rostock et duas reliquas. Dominus vero Hermannus appropinquante tempore, quo ex hac valle miseriarum transiret ad requiem, febri correptus, feliciter extinctus est.

Quartus

Dominus Joannes Spangenberg.

Filius Sanctus Professus almae Domus nostrae Vigesimus primus, multo tempore Vicarius et auctor Collationis habitae in adventu Cardinalis; de qua in actis praedecesseris. Cui ipse vita defuncto Canonice celebrata electione subrogatus, officium Prioris subire compulsus est. Qui tandem munere suo praeclare et summa cum laude, et domus in utroque statu emolumento et fructu perfunctus, Carnis debitum solvens caelos penetravit.

Quintus

Dominus Sifridus Korbocke.

Hic Dominus Sifridus p. m. Domino Joanne rebus humanis exempto, tertius decimus domus huius filius legitima Patrum electione quintus in ordine Prior creatus est. Vir bonus ac pius, et in administranda domo sedulus. Turrim Ecclesiae maioris grandi Turris Ecclesiae labore et satis sumptuose erexit quam Cupro circumquaque affabre inclusam contra iniuriam pluviarum perpetuum sedulitatis suae monumentum posteris visendum relinquit. Ipse vero multis p laboribus, Deo coelo vocante mo trecentesimo. (Cent 14o

Sextus

Dominus Alfardus d

Iste Dominus Alfardus v vir admodum pius ac ber summe dexter; Sifrida filius et professus esset ad hanc nostram gessit alieni onere aeris exonerem. Ipse durantibus Sermones in Capitulo di simplices; tamen aedifi aut doctas. Somnum po summopere capiendum dormire non valeamus, me tatae instaurarentur. Gra confectus, Dei coeli beneficio c rentur. curiositate tactu in speculo. Sed en hor speculo, horribilem sci faciem; qua plurimum ictus: omni reliquo temp sitatem querebatur, in triennio vix elapso, do fuisset, et fidelem se p hinc revocatus et electu praeesse fidelemque se Discessurus itaque et eius aegre ferentibus, profundentibus lachrim turus respondit. Filioli r videbit vobis de Bono P est: quod Boni Monachi mali autem et discoli nu

13

etiam reliquit. Ipse vero multis pro domus utilitatibus susceptis
pere pro- laboribus, Dei ~~coelo~~ vocante spiritum reddidit anno millesi-
inus, mo trecentesimo. (sic 1400.)
bservan-

Sextus

Dominus Alfardus de Holandia.

minus Iste Dominus Alfardus verus amator fratrum suorum
tuor in- vir admodum pius ac benignus et in re domestica curanda
. Rost- summe dexter; Sifridæ suffectus est. Cui alienae licet
osterio- filius et professus esset domus; filialem tamen prorsus
domus ad hanc nostram gessit foveque affectum. Adeo ut domum
le Hagia alieni onere aeris praegravatam brevi reddiderit
sacer- exonerem. Ipse durantibus debitis novas nulli concessit vestes.
t duas Sermones in Capitulo diebus Statutis habuit bonas et
le tem- simplices; tamen aedificatorias etsi minime concinnas
quiem, aut doctas. Somnum post matutinas laudes decantatas
summopere capiendum suadebat, affirmans quantum etsi
dormire non valeamus, membra tamen lassa, et vires debili-
tatae instaurarentur. Gravi aliquando adversa valetudine bl. 13
Vigesi- confectus, ~~caeli~~ Dei beneficio cum pedetentim sanitati restitue-
lationis rentur. curiositate tactus, vultum suum contemplari voluit visio
praede- in speculo. Sed en horribile visu; diabolum vidit in terribilis
elec- speculo, horribilem scilicet speciem quandam, sive
us est. faciem; qua plurimum territus, et paenitudine facti
n laude ictus: omni reliquo tempore vitae dictam suam curio-
erfunctus sitatem querebatur, incusabat, damnabat. Sed heu
triennio vix elapso, domui qui bene et utiliter prae-
fuisset, et fidelem se praestitisset alienae; a suis
hinc revocatus et electus in Priorem, domui iam cogitur
Ioanne praeesse fidelemque se exhibere suae et propriae.
huius Discessurus itaque et Patribus plerisque discessum
rdine eius aegre ferentibus, calidasque largiter per genas
dminis- profundentibus lachrimas amoris: dolorem eorum leni-
s grandi turus respondit. Filioli mei nolite flere, nam ~~Deus~~ pro- Sententia
cumqua- videbit vobis de Bono Priore. Certissimum enim hoc digna aureis
serpe- est: quod Boni Monachi semper habent bonum Priorem: characteribus
isendum mali autem et discoli nunquam, habebunt qui eis placeat.

14

Necessario enim oportet fidelem et bonum Priorem illis disciplinas et paenitentias pro excessib⁹ imponere. Ideo semper eum odio habent, licet sine causa. O dignam profecto (cquis inficiari ausit): Cartusiano sententiam; dignam quae aureis pingatur carecteribus, dignam profecto quam omnes Ord cordi nostro, qui Cartusiani cõseri et nominari volumus, intimius profundiusque infigamus, imprimamus, ac prorsus eliquemus. Atque utinam diu noctuque prae oculis eam habentes, ne ad latum unguem unquam ab ea recederemus, Vere beati tunc essemus. Vere ac iuste quidem Cartusiani, (: quod Carnis voluntatisque propriae mortificationem sonat): vocari mereremur.

Septimus

Dominus Albertus de Suntra.

Vir magnae religionis, neque contemnendae doctrinae fuit. Quadragesimus secundus domus filius. Et antequam Cartusianae religioni nomen dedisset, Dominus Medicus et Scholarum gloriosi oppidi in Aldendorff Rector floruit

bl. 14. celeberrimus: Priori absoluto Canonice sublectus fest. Et postliminio etiam a Capitulo generali Provinciae Alemaniae Inferioris Visitator proclamatus. Cui postquam in utroque genere officii strenue ac egregie annis pluribus insudasset atque domus haec tam in personis quam annuis provenibus divinae largitatis munere, et civium Erfordiensium ope (: quorum Deus coetus vel sero diu offensa in nos corda, propitia mitioraque reddidit.) et auxilio maximo opere profecisset. Devotus Pater cum ex Catharro infirmus cum sanguinem minuere incautus attentasset; inde voce privatus, absolutus est anno Millesimo quadringentesimo decimo quarto. Ac tandem trigesimo quinto naturae pie in domino concessit.

Octavus

Dominus Joannes Rotlöss de Neuwenburg.

Gubernavit iste Dominus Joannes Rotlöss de Neuwenburg domum Claustri Beatae Mariae prope Hildesium, multa animi industria et dexteritate aliquot annis.

Verumtamen anno recu
no quadringentesimo de
locum praedecessoris sui
septimus eiusdem filius
vir qua devotione qua r
dentiam industriamque
ac modestia temperans. E
administranda familiar
primus. Sed eius acta p
quae scriptis mandata r
erit.

Anno itaque Electionis
1416 lidem controversia
Monasterii, inter Monaste
praedecessore p: m. A
feritate prudentiaque cor
prius satis medicam pr
simul cum vivario ulti
anno vel circiter Coepi
prope Regnitz in Silesia
que ex domo hac nostra
huius domus missus est
curator Novae Plantation
eiusdem Prior.

Idem anno 1418 exstru
quis aedificiis.

Eodem anno terrae defe
per quem a Braxatorio u
ximum, transfusa fuit
revisia humeris deportar
autem vetus Canalis quot
dari solidus fuit. effossus
visiae, quae transfusione

Anno 1419 idem Pater a
Cellaria, in quam succe
tulerunt Cellam, qua de

15

m illis . Ideo sem- profecto: dignam lecto quam et nomi- us, impri- di u noctu- uem un- us. Vere ac tisque pro- ur:

Verumtamen anno recuperatae salutis currente Millesi- mo quadringentesimo decimo quarto inde revocatus, in locum praedecessoris sui canonica electione, septuagesimus septimus eiusdem filius, subrogatus est. Artium Magister, vir qua devotione qua religione admodum insignis. Pru- dentiam industriamque ingenii mira animi submissione ac modestia temperans. Et inter praedecessores suos in re administranda familiari tam domi quam foris, facile primus. Sed eius acta percensebo unde clarius ex paucis quae scriptis mandata reperiuntur, eius virtus manifesta erit.

Anno itaque Electionis suae statim secundo qui fuit 1416 litem controversiamque propter hortum ante fores Monasterii, inter Monasterium ipsum, et Senatum sub praedecessore p: m. Alberto de Suntra exortam, ea dex- teritate prudentiaque composuit, ut Senatus, qui aquam prius satis medicam pro piscina denegaverat, post hortum simul cum vivario ultro citroque dimiserit. Eodem fere anno vel circiter Coepit domus Passionis Jesu Christi propae Regnitz ‡ in Silesia: ad quam inchoandam rege ndam- que ex domo hac nostra cum aliis Sacerdotibus et filiis huius domus missus est Dominus Henricus Frölich Pro- curator Novae Plantationis instituteis Rector, ac inde Primus eiusdem Prior.

Domus Passionis Jesu Christi ‡ de Liegnitz

Idem anno 1418 exstruxit locum Rasurae cum condi- guis aedificiis.

Eodem anno terrae defossum extraxit Canalem ligneum, per quem a Braxatorio usque ad Cellarium Culinae pro- ximum, transfusa fuit cerevisia. Atque ex illa die ce- revisia humeris deportari coepta fuit ad Cellaria. Dictus autem vetus Canalis quotannis transmissa anguilla mun- dari solitus fuit. effossus autem propter corruptelam cere- visiae, quae transfusione hac infici videbatur.

Anno 1419 idem Pater aedificavit domum hospitum cum Cellaria, in quam successu temporis Priores suam trans- tulerunt Cellam, qua de causa amodo Prioratus et non

Vl. 15

sit. rg. Neuwen- Hildesium, annis .

ss Pater cum incautus anno Mille- ndem trige- sit.

ctrinae fuit. am Cartu- dicus et r floruit is fest. Et iae Ale- postquam annis plu- ersonis munere, et l sero reddidit.)

hospitum domus dicitur. Eodem anno ex Carthusia Maiori adduxit volumina infra scripta. Ilicet

Dominum Hieronimum super Isaiam, duodecim prophetas et Danielem.

Epistolas Beati Pauli in duobus voluminibus.

Dominum Gregorium super Ezechielem. Moralia eiusdem super Iob, Item Registrum eiusdem.

Dominum Augustinum de Civitate Dei, De Trinitate, Super Ioannem quatuor volumina, super psalterium, Epistolas eiusdem. Item de verbis Domini et apostoli. Item de Consensu Evangelistarum. librum Confessionum eiusdem.

Dominum Ambrosium super Lucam, Exameron, Glossam ordinariam super Epistolas Beati Pauli, et Canonicas.

Domini Bernardi sermones. Institutа Patrum. Ecclesiasticam hystoriam. Item diversos libros Beati Thomae pro defensione religiosorum. Item Expositiones super Regulas Sancti Benedicti et Augustini. Iordanum de Sanctis Bibliam emendatam. Flores concordantiarum Bibliae duo volumina magna pro Refectorio. Partem aestivalem, quam scripsit Ioannes de Capello, et partem hyemalem quam scribi curavit duodecim florenis. Et Papiam Magnum.

Lampas iuxta Refectorium.

Anno Domini 1421 fundata est lucerna in parva clausura ultra ianuam Refectorii per Dominum Henricum de Clivis Plebanum Sancti Othmari Nimburgensem, Cognatum Domini Mathiae quondam domus vicarii. Qui eodem anno magnus donus benefactor vita fungens, ibidem requiescit sepultus: Lucerna praedicta perpetim eius illustrande sepulchrum.

Praesenti anno dictus Prior innovavit pavimentum

Sedes Chori

sedium in Choro, asseres siquidem vetustate temporum detriti et excavati, maximam insistendi molestiam Patribus inferebant. Fuerunt tunc quidam qui innovationem hanc improbarent dicentes. Contentos se Patrum vestigiis, quorum ut insistant indignos se affirmabant.

at levamine et commodi
superaverant, amplius com
Eodem item anno scilicet
Dominus Julianus Sacrae R
Legatus apostolicus per G
omnibus orantibus pro E
Bohemorum. Quarum us
tur, semel qualibet hebd
mos paenitentiales cum l
brarunt. Hoc qui sequit
et trina praemissa puls
et facto a Praesidente sig
legerunt in silentio Pat
in ultimis locis constitu
dius praepararent. Deino
incepit submissa voce
circumflexo, sicut legun
per choros finitis. Sacerdos
Ordinis ibidem cum circ
tres. Sub precibus praep
braturus cum diacono (:C
aut de Spiritu Sancto, ve
precibus (:et ne nos.) psalm
et Laetatus sum. Post
darius incepit cantando. S
se exuit, et ad gradum al
orationem dominicam;
(Omnipotens Deus nos fan
accentu, subiungente Can
anno 1422 sculptus est l
renis sexaginta. Anno
dictus Prior Cellas lapsi
olim a Lucerna quae fu
nunc lavatorium, descen
nunc A et O littera sig
donatorum duas. tertiam

laiori
tas
usdem
, Supe
stolas
de
us.
ssam
iasti-
ro-
Regu-
anctis
bliae
valem,
lem
m
claus-
ricum
m,
ii.
fun-
cta
tum
orum
m
rova-
rtrum
rabant.

at levamine et commoditate animadversa: mox quam vi- bl. 16
deraverant, amplius commendarunt postea.
Eodem item anno scilicet 1421 Reverendissimus in Christo Pater Indulgentiae.
Dominus Julianus Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalis et
Legatus apostolicus per Germaniam, concessit Indulgentias
omnibus orantibus pro Extirpatione haereticae pravitatis
Bohemorum. Quarum ut Patres nostri participes efficeren-
tur, semel qualibet hebdomada ieiunarunt: septem psal-
mos paenitentiales cum lytaniis legerunt et Missam cele-
brarunt. Hoc qui sequitur modo: Lectis missis privatis,
et trina praemissa pulsatione convenerunt ad Ecclesiam,
et facto a Praesidente signo, super formas procumbentes
legerunt in silentio Pater et Ave. Sacerdote et Diacono
in ultimis locis constitutis, quo facilius sese et commo-
dius praepararent. Deinde Praesidens lectis Pater et Ave.
incepit submissa voce Septem psalmos cum accentu
circumflexo, sicut leguntur laudes defunctorum, quibus
per choros finitis. Sacerdos hebdomadarius legit Lytaniam
Ordinis ibidem cum circumflexo, cui responderunt Pa-
tres. Sub precibus praepararunt altare Sacerdos cele-
braturus cum diacono(: Sequebatur autem pro peccatis
aut de Spiritu Sancto, vel alia pro devotione missa:) In
precibus (: et ne nos.) psalmos. Saepe expugnaverunt me
et Laetatus sum. Post finem missae Sacerdos hebdom-|
darius incepit cantando. Salve Regina; sub quo qui celebravit,
se exuit, et ad gradum altaris more solito legit prostratus
orationem dominicam; inde surgens in lectorio orationem
(Omnipotens Deus nos famulos tuos etc) cantavit cum
accentu, subiungente Cantore Benedicamus Domino.
Anno 1422 sculptus est lapis supra fores Monasterii flo-
renis sexaginta. Anno sequenti qui fuit 1423 construxit
dictus Prior Cellas lapideas (N. O. P.) quae inceperunt
olim a Lucerna quae fuit in angulo iuxta Cellam M
nunc lavatorium, descendendo versus Cellam Prioris.
nunc A et O littera signatam. Item exstruxit Cellas
donatorum duas. Terbiam autem hoc ipso anno aedificavit

Dominus Theodericus Plebanus ad Sanctum Martinum
Lotae sunt quoque Eodem tempore et anno fenestrae Ec
et parietes Cilicio a pulveribus mundati sunt.
Anno autem 1425 Exstruxit idem Prior domum lapideam.
Domus in Civitate ad Grues pro commoditate propinandi et diven-
ad Grues dendi vina et similia secularibus. Plurima etiam ruinosa
in meliorem formam restituit in Cellis V. X. Y.
Sed et Dominus Christianus N. Monachus et filius huius
domus hoc ipso anno insignis et eximius Scriptor, scrip
do absolvit (: in quo integro decennio ex iniuncto elabo
bl. 17 ravit :) Missale altaris Sancti Crucis et tabulas duas pro
Cathedra sacerdotis et Evangelii. Huic etiam devotissimo
Apparitio patri aliquando se visendam praebuit Beatissima Virgo
Deiparae Maria, cum quo de rebus salutaribus animae postquam
contulisset, consolatum apprime dimisit; qui postlimini
hi proprius factus in summa animi tranquillitate et
patientia, divinae visitationis flagellum sufferens, tandem
corpore excessit. Verumtamen qui sub idem fere tempus
Scriptor hic floruit Dominus Conradus Wida Franco patria Her-
insignis bipolensis professione autem filius domus huius pal-
mam ei longe praeripuisse in scribendo visus est.
Erat is Cantor et Scriba idem qua arte, qua voce,
qua denique manu admodum insignis dulcissimus et
artificiosissimus. Exstat manus eius usque adhuc
omnibus admirationi. Scripsit Missale optimum pro
summo altari. Antiphonaria duo. Isaiam. Jeremiam &
Epistolas Sancti Pauli cum annexis homiliis et lectior
bus. Sollennissima volumina, praeclara memoriae et
sudoris sui monumenta, Multos etiam informavit scrib
re texturam, et notulam Magistralem. Qui tandem am
eius saeculi 1459 in domo Horti Christi hospes et lumin
bus orbus, feliciter et pie in Domino occubuit.
Anno 1430 praefatus Prior In Capitulo novum curavit
fundi pavimentum et aliud hoc ipso anno fudit Domini
Joannes Saxonis in Capella Sancti Joannis Baptistae, num
Sancti Salvatoris, erecta in eadem Capella columna praegra

ae una cum trabe
ferendis oneribus au
t tempore domum art
aellificiis. Conscribi etia
uod postliminio anno 14
iderit.
Anno autem recuperat
tesimo trigesimo primo P
elta confisi, et furere pe
andia applicuerunt ad
alido et medu Thuringia
le Erfordia totius Thu
epidatum est. Consules
verentes, animum quar
ad communiendam Civit
idem donis votivis De
mae Matris eius sibi pre
argenteam sumptuose et
tura et artificio, Ecclesia
Praetorium seu Curia, Mor
argenteo elaborata exprim
ellatam, magna animi a
ncepta Patrem Priorem
in Conventu suo dictam
Virgini Mariae devoveres
o Eidem Deiparae Vir
enigne et humilis petitio
ens, illico congregato Con
dem ad terram ad evit
prostravit una cum Con
more solito cum conven
Conventus et nomine tot
Mariae in Aquisgrano
Patris et filii et Spiritu
emisso et numine divin
fuit Civitatem munire

19

quae una cum trabe oblonga et crassa admodum gra-
ferendis oneribus auxilio foret. Construxit eadem ope-
te tempore domum artificum aestuarium Sartoris, Sutoris
ellificis. Conscribi etiam mandavit Chronicon domus Chronicon
uod postliminio anno 1453 omnium dolore et gemitu
interiit.

Anno autem recuperatae salutis Millesimo quadringen- Bohemorum
tesimo trigesimo primo Bohemi haerethici de terra sua vi excursus
elta confisi, et furore perciti erumpentes, vastata Voit-
andia applicuerunt ad Misniam. Quam ob rem timore
alido et metu Thuringia universa concussa: tota hac civi-
te Erfordia totius Thuringiae metropoli potissimum
epidatum est. Consules itaque obsidionem Civitatis
verentes, animum quantocius contra incursus hostium
ad communiendam Civitatem adiuverunt. Ac primum
eidem donis votivis Deum per intercessionem Sanctissi- NB.
mae Matris eius sibi propitium reddere cupientes. Civitatem
argenteam sumptuose et fabre factam; in qua mira caela-
tura et artificio, Ecclesia Beatissimae Virginis Mariae,
Praetorium seu Curia, Monasterium Praedicatorum, cum multo
argento elaborata exprimebatur ad domum hanc nostram
allatam, magna animi demissione et confidentia de nobis bl. 18
oncepta Patrem Priorem instanter interpellaverunt. Ut ipse NB
m Conventu suo dictam Civitatem argenteam Beatissimae
Virgini Mariae devoveret, et sumptibus Civium, in Aquisgra-
o Eidem Deiparae Virgini donum ferret. Prior autem
enigne et humilis petitioni eorum ut dignum fuit, annu-
ens, illico congregato Conventu ad minus Claustrum ibi-
dem ad terram ad evitandam arrogantiam se ipsum
prostravit una cum Conventu. Deinde dixit Confiteor
more solito cum conventu et Civitatem nomine suo,
Conventus et nomine totius Senatus Deiparae Virgini
Mariae in Aquisgrano offerendam vovit In Nomine
Patris et filii et Spiritus Sancti. Amen. Consules autem Voto
emisso et numine divino invocato, illico quod reliquum
fuit Civitatem munire coeperunt. Timentes autem Mo-

nasterium nostrum maximum afferre posse subsidium hostibus ad oppugnandam civitatem, consilio inito solo illud aequandum, et alibi reaedificandum iudicarunt, iamque operi instanter incumbebant et monasterii murum dissipare ac deiicere coeperant. Cum ecce subito prioris consilio Dei nutu mutato, parcendum Monasterio quidem fossatis tamen profundis, tum muro turribus et propugnaculis ad reprimendos hostium impetus eludendosque: validissimis fortissimisque cingendum | statuerunt. dictum. factum. Verum tamen gravieri, quin imo gravissimo, ut his temporibus patet, domus damno et dispendio quam commodo et utilitate Compulsi namque Patres nostri et vi'olenter adacti abs Senatu praedictam Structuram Cum fossatis, Moeniis, turribus et fortalitiis et ponte et aliis necessariis, propriis sumptibus iisque prorsus intollerabilibus gravi aere alieno exstruere coeperunt, donec plane deficerent, nec ultra progredi prae nimia inopia poterant. Cuibus tamen Senatus nihilo motus aut mitior erga nos redditus. cum ultra non potuissemus aedificando, Currus tamen et equos, qui continuis Senatus servitiis inservirent, domus sumptibus exegit extorsitque. Unde domus in extremam paupertatis angustiam redacta, et aere alieno praegravata id solum solatii (: divina desuper respiciente gratia) accepit; quod eius agente spiritu Cives sine ullo faenore aut usura seu pensu praedictum aes alienum gratuito et liibenti animo accomodarint.

Consummatis autem omnibus quae ad defensionem Civitatis videbantur necessaria, nec tamen interea timor et terror Bohemorum minueretur, sed in dies magis accresceret. Senatus Civitatis utilitati mature ac tempestive consulturus, supra

bl 19. molendinum nostrum trabibus firmissimis Gerae flumini valide infixis, asseribusque in transversum earum applicatis, aquae primum cursum inhibuerunt ac inde retrorsum coacta omnem circum Civitatem ne hostibus pateret accessu longe lateque patentem inundarent Campum aquis. Dum autem haec fierent, Patres nostri haud leviori timore

caeteris consternati, Omne
et fine taliter (. Cartusie
tes, exitum de domo hac a
eo loci rei praestolaturi
egressi fuerant; cum ecce
per noctem, caelo delapsa
Ne timeas, ipsi non venie

Verumtamen posteaquam
furia fuit compressa: Consola
paenitudine facti, et sympati
ictus recompensare volens f
educatione piscium gratis et
nie donarunt. Ea tamen c
aliis requisitis perpetuis te
servaremus. Qua de causa
reputantes, Deo inprimis t
hilarati sunt. Et ideo una
Omnipotens sempiterne Dei
et ~~Laicis~~ Clericis domus huius pe
dominica aut nudum
Virginis, quod privatim s
quidem de damnis et excu
qua brevitate valeo, prose

Eodem anno millesim
In festo Sancti Hugonis Li
gentia et incuria Domini
qui casu et incaute inedu
ad lectum Novitii, qui dict
ignarus perrexit ad matut
na erumpente, tota, omn
vit. Quam postea Dominu
restituit reaedificandor.

Anno millesimo quadring
emit villam in Rinckleb

Circa hunc etiam de
nostra amplius quam un

caeteris consternati, Omnes libros illico in principio, medio, Migratio et fine taliter (: Cartusiensium prope Erfordiam :) consignan= Patrum tes, exitum de domo hac ad Monasterium Scotorum in Civitate a Scotas eo loci rei praestolaturi eventum, maturaverent. Necdum egressi fuerant, cum ecce persona Ordinis quaedam in precibus per noctem, caelo delapsam taliter sibi loquentem audivit vocem. Ne timeas, ipsi non venient huc.

Verumtamen postaquam Bohemorum dei beneficio saevitia et furia fuit compressa: Consolatus domus nostrae laborem et angustiam, paenitudine facti, et sympatia erga ipsam divina largiente bonitate Gratitudo ictus recompensare volens fossatum cum aqua copiosissima pro Senatus educatione piscium gratis et propter Deum sub Sigillo Senatus ultro= erga hos nie donarunt. Ea tamen conditione ut pontem cum suis pilis et aliis requisitis perpetuis temporibus, nostris et domus expensis con= servaremus. Qua de causa Patres nostri maxime se beneficio affectos reputantes, Deo inprimis tum Senatui regratiantes mirifice ex= hilarati sunt. Et ideo unanimis statuerunt, ut ista Collecta NB Omnipotens sempiterne Deus aedificator etc. ab omnibus Monachis Orationem et ~~Clericis~~ Clericis domus huius perpetuis temporibus post Matutinas de pro Senatu dominica aut nudum officium Salve Sancta Parens eiusdem Virginis, quod privatim solvitur in Cellis, diceretur. Atque haec quidem de damnis et excursu dicta sufficiant, restant alia quae qua brevitate valeo, prosequar.

Eodem anno millesimo quadringentesimo trigesimo primo In festo Sancti Hugonis Lincolniensis Cella litterae H negli= Conflagratio. gentia et incuria Domini Conradi de Londoria Magistri Novitiorum, qui casu et incaute miedulam seu cincidelam luminis emunctí ad lectum Novitii, qui dictam Cellam inhabitabat, proiiciens rei ignarus perrexit ad matutinas. Sub Te Deum laudamus flam= ma erumpente, tota, omnibus permanentibus in choro, conflagra= vit. Quam postea Dominus Guntherus Bock priori longe meliorem bl. 20 restituit reaedificando.

Anno millesimo quadringentesimo trigesimo tertio Idem prior Kinckleben emit villam in Kinckleben.

Circa hunc etiam decursum temporum et annorum domus nostra amplius quam unquam tam in personis quam alias

in utroque statu summopere florere coepit. Anno siquidem proxime qui sequitur MCCCCXXXiiii Novem domus huius filii diversarum Ordinis nostri domorum Priores fuerunt et septem utrinsque Iuris Doctores monachi professi presiderunt in gallilaea.

Primus Horti Christi prope Nordlingam fuit Prior Dominus Albertus Harhausen.

Secundus. Claustri Mariae prope Hildesium Dominus Ioannes Mulhausen.

Tertius. Novae Cellae In Greunaw Dominus Conradus de Landoria.

Quartus. Cellae Salutis In Zuckelhausen Dominus Ioannes Ostrauw.

Quintus. Domus Sanctae Elisabeth prope Isanacum Dominus Ioannes Ulrici.

Sextus. Domus Passionis Iesu Christi prope Egnitz Dominus Petrus Andernach.

Septimus. Cellae Mariae Norimbergae Dominus Ioannes Monasterii.

Octavus. Montis omnium Angelorum In Schnalss Dominus Ioannes Francke.

Nonus domus huius Montis Sancti Salvatoris Dominus Ioannes Röllass de Neuwenburg et tot tantique licet essent foris filii huius domus dispersi per provincias Ordinis et domos, nullam tamen domus haec sentiebat aut patiebatur penuriam sive inopiam personarum. Quod evenisse idcirco multis visum est, quod disciplina regularis apud plerosque imo forte omnes totius Thuringiae Religiosos collapsa et neglecta fuerit. Solis Cartusiensibus exceptis, quorum disciplina in primavo suo vigore, collabi et interire nescia, permanebat stabilis ac fixa. Qua de causa plurimi, quos propriae salutis deligerat cura, et amor succenderat divinus, ad eos confluxerunt. Verumtamen caeteris Religionibus reformatis passim maior pars post eas iterum declinare coepit, utpote apud quas minori labore et molestia salutem suam operarentur.

Anno Eodem Molendinu
rum desuper conscriptarcu
Quin etiam aquae ductus,
perlabitur vulgo Treybor
tus munificentia domui
Eodem anno 1434 sci
gravissima annonae ch
saepe dictus quia annis
frumentum vilieri preti
scilicet maldra singulis
sus fuit. Dominus quoci
pro trecentis florenis ve
Domini 1438 in Claustro
riae Magdalenae, cum u
petuo reddenda.
Anno millesimo quad
ante dominicam Invocav
molendinum, eidem prae
visa est. Quam ob rem c
et caeteris de molendino
periculo eripere conati su
cassum desperato iam hu
lium. Prior ergo ad subs
ducia plenus confugiens,
Deigenitrice beneficium
subito illa gratia ad m
paruit, ut ne vestigium
inclementia, et frigoris
Anno salutis Mille
octavo beate et sancte o
Sancto Adolario sacro
qui cum in vigilia Om
unctionis more Ordinis
Presbyteros Reverendiss
moviter rasos de pariete
dorium humanissime

bl. 21.

Anno Eodem Molendinum nostrum iuxta tenorem littera-
rum desuper conscriptarum domui nostrae assignatum est. Trifons
Huius etiam aquae ductus, qui etiam Monasterium leni susurrio
perlabitur vulgo Treyborn dictus a triplici scaturigine Sena-
tus munificentia domui provenit.

Eodem anno 1434 scilicet universam ferme Thuringiam Annonae
gravissima annonae charitas oppressit. Prior etiam iam caritas
saepe dictus quia annis superioribus incaute omne paene
frumentum vilieri pretio vendiderat, nunc carius singula
scilicet maldra singulis decem florenis comparare compul-
sus fuit. Dominus quocirca Guntherus Bock triginta maldra
pro trecentis florenis vendidit. Quibus postliminio anno Fundamentum
Domini 1438 in Claustro minori fundavit Altare Sancta Ma- altaris Mariae
riae Magdalenae, cum una missa singulis septimanis per- Magdalenae
petuo reddenda.

Anno millesimo quadringesimo trigesimo septimo Sabbato
ante dominicam Invocavit Glacies congregata ad nostrum Molendini
molendinum, eidem praesentissimam eversionem minitare periculum
visa est. Quam ob rem cunctis fratribus Civibus, pistoribus
et caeteris de molendino accurrentibus, molendinum praesenti
periculo eripere conati sunt. Diu itaque desudantes, sed in
cassum desperato iam humano ad divinum confugerunt auxi-
lium. Prior ergo ad subsidium Deiparae Virginis Mariae fi-
ducia plenus confugiens, Missam de eadem legit. Dignum
Deigenitrice beneficium ipsa nocte dominicae Invocavit omnis Deiparae
subito illa glacies ad molendinum conglomerata adeo dis- beneficio
parvit, ut ne vestigium quidem aliquod, in tanta licet aeris liberatur
inclementia, et frigoris remanserit.

Anno salutis Millesimo quadringentesimo trigesimo
octavo beate et sancte defunctus est prima die Minutionum
Sancto Adolario sacro Dominus Theodericus Lampfedorff
qui cum in vigilia Omnium Sanctorum Sacramento Extremae
unctionis more Ordinis inungeretur vidit in spiritu duos
Presbyteros Reverendissimos, crisei's indutos tunicis, ac
moviter rasos de pariete ad se procedentes, qui dictum Theo-
dericum humanissime intuentes in anima et corpore

mirifice ac sensibiliter refocillatum consolatumque receden-
tes reliquerunt. Cui duo Presbyteri dubio procul Sancti fue-
runt Martyres Episcopi, Adolarius et Eobanus. Ex illo-
igitur die Calendario nostri albo inscripti sunt, et annue-
bl. 22 eorundem Sanctorum dies Natalitiarum religiose agi con-
suevereunt.

Hoc etiam anno sub Vesperis die Sancti Joannis Bap-
tistae ad nos maxima cum Comitiva Visitandi gratia
Reverendissimus Episcopus Ruthenus venit. Cui vesperis solutis
iuxta tenorem statuti cum osculo manuum a Patribus
susceptus, ipse similiter inclinatus singulorum manus
osculatus est. Et per interpretes tres, humiliter orationes
et preces Patrum pro se et unitate ac pace Ecclesiae
expetivit.

Molendinum Hoc eodem anno quo supra scilicet 1438 Glacie de-
iterum peri- nuo, ut supra memini insurgente, idem prorsus molen-
clitabatur dino nostro in festo Sancti Anthonii instabat interitus.
Pater Prior eo fidentius divam Virginem Mariam pro
auxilio implorandam ratus quo certius iam in simili
discrimine eius praesenserat adiutorium. Missa ita-
que de eadem lecta, idem a caeteris fieri per Sa-
cristam imperavit. Euntibus interea fratribus laicis,
ut quantum possibile foret, impetum glaciei reprime-
rent et molendinum interitus subtraherent, sed scilicet
inani labore lassi et defatigati diffisi sunt uno prae-
sertim, in haec prorumpente verba. Wer thun vnser
arbeit mueßen / es ist alles vmbsonst, bessert vnß
thun: der vnß Bey vnser arbeit helffen der helffe vns
mehr mehr. dictum factum. Nocte imminenti tota illa glacies
resoluta denuo evanuit.

Anno Millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo
Duo a Generali Capitulo impetravit idem Pater licentiam pro-
Procurato- domo hac duos instituendi Procuratores, quorum onus respice-
res ret interiora, alius vero exteriora negotia exerceret. Exemdi-
etiam pro negotiis eiusdem domus, iuxta discretionem Patris
Prioris tunc eidem Praesidenti. Confirmata est haec licentia

Anno subsequenti 1449 a
pore Capituli generalis.

Circa eadem fere te
Prior optime de domo hac
ac senio gravis, postquam a
mumque et Gregem sibi co
gione rexisset tandem sup
ac regimini suo imposito
facinus quasi coronidis lo

Monasterium in Ha
tum fuit. dictum sive a F
met eius Cultricibus Mon
bnrg. Construxerat id ipse
saeculi 1442. Dictae vero
tempore, inordinate ac pr
rii Bona tam immobili
quare prope diem certissi
fuit. Praefatum ergo Mon
nostro dono oblatum, qu
morem et formam Statuti
secum assumptis de hac d
quatuor, desolatum Mono
struere coepit. Effecitque
omnibus ad amussim co
tempore Patres ibi in ma
tandem pristino restitueret
magis magisque tam in
et provisionibus, adeo u
visis et ad honestam et r
abunde esset provisum. &
dictus Prior reversus, post
paterno filios in novella pl
dique impulsus, iter arrip
statim adversa ibidem
bo, paucis post diebus sa
Brietio sacer erat, fine co

Anno subsequenti 1449 a Reverendo Patre Maioris Cartusiae tempore Capituli generalis.

Circa eadem fere tempora saepe dictus Dominus Joannes Prior optime de domo hac iam ultra viginti annos meritus aetate ac senio gravis, postquam multa religiosa opera perfecisset, domumque et Gregem sibi commissum summa dexteritate et religione rexisset tandem supremam manu quasi brevitor operibus ac regimini suo impositurus. Hoc quod sequitur, religiosum facinus quasi coronidis loco adiecit. bl. 23

Monasterium in Hassiae partibus Monialium olim situm fuit dictum sive a Fundatore eiusdem sive ab ipsius met eius Cultricibus Mons Sancti Joannis Baptistae In Hrynlfs brevy. Construxerat id ipse Lantgravius Hassiae anno eius saeculi 1442. Dictae vero Moniales, exiguo quo id habitabant tempore, inordinate ac prodigaliter vivendo totius pene Monasterii Bona tam immobilia quam mobilia consumpserant, quare prope diem certissimae desolationi ac interitui proximum fuit. Praefatum ergo Monasterium Ordini et praefato Priori nostro dono oblatum, qua decuit gratitudine, quamvis contra morem et formam Statuti acceptavit tamen. Et statim paucis secum assumptis de hac domo personis scilicet tribus aut quatuor, desolatum Monasterium ad formam Ordinis exstruere coepit. Effecitque solerti industria et labore ut rebus omnibus ad amussim compositis (: Vixerant namque multo tempore Patres ibi in magna paupertate penuria et patientia :) tandem pristino restitueretur splendori. Crescebat itaque in dies magis magisque tam in personis quam annuis proventibus et provisionibus, adeo ut brevi tempore, in piscibus, vino, Cerevisia et ad honestam et religiosam vitam agendam necessariis abunde esset provisum. Domum itaque propriam re bene gesta dictus Prior reversus, post aliquantum temporis, affectu et desiderio paterno filios in novella plantatione iterato revisendi consolandique impulsus, iter arripuit, venit, vidit; consolatus est. Et statim adversa ibidem valetudine correptus, invalescente morbo, paucis post diebus saluberrimo in domino, die qui Sancto Brictio sacer erat, fine consummatus est. regiminis sui vige-

Domus Sancti Joannis Baptistae.

+ Virgilius.

---

iungue receden
ocul Sancti fue
nus. Ex illo
sunt, et annue
eligiose agi con

i Joannis Bap
tandi gratia
vesperis solutis
um a Patribus
orum manus
iliter orationes
ice Ecclesiae

1438 Glacie de
prorsus molen
tabat interitus.
n Mariam pro
iam in simili
um. Missa ita
ieri per Fa
tribus laicis,
glaciei reprime
rent, sed scilicet
unt uno prae
ſtſin vnſ
, bſſnlnlt vnſnom
ſelſſn vnſ vnſ
tota illa glacies

adragesimo octavo
licentiam pro
rum onus respice
exerceret. Exeundi
discretionem Patris
et haec licentia

simo quarto Salutis 1448.

Nonus

Dominus Joannes Osterouw.

Hic Dominus Joannes vir profecto qua pietate et religione, qua denique eruditione conspicuus fuit; domus huius filius septuagesimus secundus, priusquam vero eidem domui Canonico Patrum
bl 24 suffragio anno 1448 praeficeretur, pervigili animi industria et solicitudine Gubernavit domum Cellae salutis in Trikalsruhn. Inde ergo revocatus est, et Prior delectus huius domus. Ipse anno secundo regiminis sui, qui fuit 1450 a parte occidentali in Choro Laicorum aedificavit locum illum eminentiorem seu ut uno verbo dicam pergulam; ex qua Consules et alii magnates Civitatis Item Praebendarii et alii ad domum nostram diebus solennibus et festivis adventantes Missarum solemnia et sacras Conciones Patrum audire consueverent. Verumtamen pluribus pro domus utilitate invicto animo toleratis laboribus ac molestiis: anno eius saeculi 1453 primum quidem ab officio Prioratus absolutus est, deinde vero 1473 pie in domino consummato cursu vitae, desiit esse inter vivos

Decimus

Dominus Tilmannus de Maidenburg:

Iste Dominus Tilmannus legitimis Votis praedicto Domino Joanni absoluto imediate sublectus Vir bene tam doctus tum pius; filius autem domus Octagesimus octavus. Anno primo Institutionis suae qui fuit 1453 infra Octavas Visitationis Beatissimae Virginis Mariae Conventum fecit plurium primariorum de Civitate doctorum ac fautorum domus: a quibus consultatum fuit supra agricultura Allodiorum nostrorum, Expediat ne ea propriis expensis colere an vero elocare. Maturio
Cultura Allodiorum igitur habito Examine et consultatione finaliter determinarunt Huiusmodi culturam Allodiorum non modo nullam nobis allaturam utilitatem aut fructum: sed econtra multo magis damnosam futuram, quin imo impossibile fore, ut cum fructu propriis sumptibus colere ea possimus. Ea propter necessarium esse, ut Ea per Emphiteosim Elocemus pro certo annui pensus pignore.
NB Placuit Conventui sententia Eamque ratam habuit. Ea propter

Caveant posteri nostri n
denuo in dispendium gra
sumant. Dictus vero Prior
iterum absolutus, Deo quō
pus, vinculis tandem carn

Undecim

Dominus Hermannu
Professus et filius Domus
patria vero oriundus Erfor
eius Dominus Tilmannus
est in Priorem domus huiu
rum. Qui statim sub initi
diebus Novam Compilatione
num Joannem Aldendorff, u
rioribus conscripsisset, sed
portari et instaurari volui
verente anno infra Octav
Mariae denuo absolutus. Pr
(+ et Prior domus suae profes
praeficeretur duabus in d
Novae In Breunau et Cell

Duodeci

Dominus Joannes Hag
Placet pro admirandi huius
memoria gesta eius ac vit
et Parentes eius scriptis no
ingeniosissimus, et caetera
spectare si quis voluisset,
illo, quod de se ipso scripsi
sortitus bonam ac docilem
acumine ac velocitate indi
maximarumque rerum di
intervallo excedens, summi
esse summe conspicuus et
jugi lectione sacrorum libr
rumque non tamen passim

Caveant posteri nostri ne eadem bona propriis expensis
denuo in dispendium grave domus quandoque colere prae-
sumant. Dictus vero Prior anno tertio suae Praesidentiae
iterum absolutus, Deo quod reliquum supervixit tribuens tem-
pus, vinculis tandem carnis solutus quievit in pace.

Undecimus bl. 25

Dominus Hermannus Reinbott.

Professus et filius Domus Cellae Beatae Mariae Norimbergae
patria vero oriundus Erfordia Eodem anno, quo praedecessor
eius Dominus Tilmannus fuit absolutus, hoc est 1456. institutus
est in Priorem domus huius in festo Sancti Viti et Modesti Marty-
rum. Qui statim sub initium institutionis suae, et quasi primis
diebus Novam Compilationem Chronicae domus nostrae per Domi-
num Joannem Aldendorff, utpote qui priorum quoque annis supe- Chronicon
rioribus conscripsisset, sed iam ut ante notavi, perditam, com-
portari et instaurari voluit uti et praestitit. Verum vix integro
verente anno infra Octavas assumptionis Beatissimae Virginis
Mariae denuo absolutus. Prius quam vero huic domui nostrae
(+ et Prior domus suae professionis electus et confirmatus est.)
praeficeretur duabus in domibus Prior exstiterat Cellae scilicet
Novae In Breunau et Cellae Mariae Norimbergae domus professionis.

Duodecimus

Dominus Joannes Hagen alias de Indagine.

Placet pro admirandi huius et Eximii viri meritis et perenni
memoria gesta eius ac vitam altius discutere. Patria quidem
et Parentes eius scriptis non produntur, fuit vero adhuc puer
ingeniosissimus, et caeteras animi dotes diligentius indagare ac
spectare si quis voluisset, facile puto intellexisset impletum in
illo, quod de se ipso scripsit rex sapiens et pacificus: Et animam
sortitus bonam ac docilem. Juvenis autem vel potius adolescens, Indolis
+ acumine ac velocitate iudicii, memoria item, et plurimarum
maximarumque rerum doctrina suos coaetaneos longo post se
intervallo excedens, summis quibusque ac doctissimis viris coepit
esse summe conspicuus et admirabilis. In continua vero et
jugi lectione sacrorum librorum, meditatione legis Dei, caetera-
rumque non tamen passim omnium ut humanae tantum

eligiene, qua
filius septua
canonico Patrum
i/industria et
Trinkelfürsin.
domus. Ipse
arte occidentali
entiorem seu
et alii mag.
onum nostram
rum solemnia
t. Verumtamen
oleratis labo-
rum quidem
1473 pie in
inter vivos

o Domino Jo-
n doctus dum
tmo primo
Visitationis
lurium prima
a quibus con-
rorum, Expe-
re. Maturio
determinarent
m nobis alla-
magis damno
fructu propriis
arimesse, ut
pensus pignore
it. Ea propter

sapientiae iactantiam, aut vanum verborum strepitum exhalantium, intus autem virtutis vacuorum. Tales ~~eadem~~ enim tanquam merae, ut vere etiam dignoscuntur, iactantiae et insufflationis fomites et virtutum exterminatores odio prosecutus est. Sed eorum qui animum primum quidem virtutibus imbuerent, deinde vera mentem sapientiae dono quod desursum est descendens a patre luminum; illustrarent; illustram in anteriora et viciniora salutis apprehendenda inciterent, ac postremo consciencian bonam non solum conservarent, sed amplius augerent dirigerentque In talium, inquam, lectione adeo fuit assiduus indefessus et immobilis, ut dictu id assequi facile dixerim impossibile. Optavit equidem et datus est ei sensus intelligentiae, Invocavit et venit in eum spiritus Sapientiae, quam ipse super salutem et speciem arctius dilexit. Praeposuit eam regnis et sedibus et divitias nihil esse duxit in comparatione eius aurum et argentum in collatione eius tanquam arenam et lutum extimavit. Quapropter annum agens quintum de Viginti, divino tactus amore, mox fallaces huius mundi tam immundi et deceptrices blanditias subodoratus fastidivit et in florida adolescentia ipsum mundum cum flore despexit et ad tutiora ac securiora satis adipiscenda sese conferens Castra, in hac domo nostra Sacri Ordinis Cartusiensis Deo militaturus, iugo suavi collum lubens ac sponte submisit anno eius saeculi 1440. Deo itaque veteris deposita conversatione hominis consecratus quicquid temporis praeter id, quod Ordo divinis laudibus decantandis, et aliis religiosis exercitiis attribuit, suffurari potuit, tota animi intentione et affectu sacrorum aut lectioni librorum aut Dei mysteriorum sive fidei contemplationi et meditationi impendit. facta est itaque propediem cum Domino Hieronimo ei Cella et solitudo Coelum seu paradisus: mundus autem deterrimus carcer. Conversatio hominum odiosa, intra Cellae autem parietes, iugis cum Deo conversatio, deliciae summae, et suavissima animae refectio. Verum posteaquam iam annis multis sic ad pedes Jesu, optimam cum Maria eligens partem sedisset. esseque anima eius divinis consolationibus eloquiisque ubertim abundanter

bl 26

Susceptio Ordinis

que referta, nec minus de
tiose praeventa et potata:
Ut tandem in communem
Mariae sedulo hactenus in
frequens satis ageret mim
eorundem in praedecessoris
Hermannus Rembothe sus
rore subrogatus est.

Et Prior institutus anno
Marthae solicitudine plur
numeri minus fungeretur
contraversiarum pendente
ad finem perduxit. Deind
Refectorii Patrum, quod pa
factum dum corrosum f
tam in disciplina quam
interim destitit omnem r
quomodo se gravi onere
liberaretque, et intra Cel
compos effectus. Anno Eo
quidem hic ad breve temp
aliarum vel invitus et re
domorum Curam ac regi
beth prope Jsanacum. d
domus Misericordiae Dei
autem Molestiae, quid sol
ne dicam plurium, quibi
dignoscere poterit: parit
gi spiritu et familiares
eamque gravissimam.
tot tantisque curis et s
fuerat domorum fuisset
librorum intentus fuit,
et in perseverando const
a Commentandique scrib
quando in paupercula q

que referta, nec minus de torrente gratiae eius et voluptatis gratiose praeventa et potata: Patres piis eius exercitiis [delectati. [mirifice
Ut tandem in communem fratrum et domus profectum, quod Mariae sedulo hactenus incubuit parti, non minus circa Marthae frequens satis ageret ministerium Concordibus votis ac suffragiis eorundem in praedecessoris sui locum, qui tum fuerat Dominus Hermannus Rembothe summa cum animi sui dolore et maerore subrogatus est. bl. 27

Et Prior institutus anno 1457. Licet igitur animus eius a Prior
Marthae solicitudine plurimum abhorreret, ne tamen suo muneri minus fungeretur primum plurimas lites et causas contraversiarum pendentes in iudiciis et eorum principibus ad finem perduxit. Deinde vero anno saeculi 1459 pavimentum Renovatio
Refectorii Patrum, quod passim vetustate et vermibus dum putre Refectorii
factum dum corrosum fuerat restituit. Profecit etiam domus tam in disciplina quam redditibus et personis. Nec tamen ipse interim destitit omnem movere lapidem, causas que inquirere quomodo se gravi onere Prioratus honeste iterum exueret liberaretque, et intra Cellae secretum delitesceret. Voti tandem compos effectus. Anno Eodem proxime supra memorato ab officio quidem hic ad breve tempus absolvitur, sed paulo post successive, aliarum vel invitus et renitens cogitur et impellitur subire domorum Curam ac regimen. Nimirum domus Sanctae Elisabeth prope Tsanacum. domus Gratiae Dei prope Stetinum. domus Misericordiae Dei prope Francofordiam ad Oderam. Quid autem Molestiae, quid sollicitudinis, vel unius domus cura generet, ne dicam plurium, quilibet apud semetipsum facile si voluerit, dignoscere poterit: parit autem iis profecto qui Deo magis conjungi spiritu et familiares fieri percupiunt, non nisi maximam eamque gravissimam. Sed hic noster Eximius Confrater licet tot tantisque curis et solicitudinibus diversarum quibus praefuerat domorum fuisset distentus. Adeo tamen scriptioni librorum intentus fuit, et tantam in elucubrando diligentiam et in perseverando constantiam exercuit, ut ne dum quidem a Commentandique scribendique labore quiescere potuerit, quando in paupercula quadam Cartusia simplex Cellita de-

30

litescens, Candelarum usu aliisque adminiculis ad elucubrandum necessariis omnino destitutus fuit. Ita namque iuvenes a patribus nostris accepimus, cum scilicet cum non posset sufficienti lumine potiri, interdum ex offis pinguioribusque esculentis luminis fomitem sibi ipsi concinnasse. Unde etiam cum multa eius scripta propria manu exarata pinguedine undiquaque insigniter sunt delibuta et bene incta. Scripsit

bl. 28 autem iste unus Pater tantam actam ingentem molem pro communi Reipublicae Christianae utilitate librorum quingentos scilicet, praeter illos quos triplici aut quadruplici sensu elucubravit in tota Biblia pulcherrimos et insignes Tractatus, de quibus iam pro dolor plures, cum iniuria temporum, tum forte etiam negligentia eorum, (qui eos conservare et tueri debuissent, sed flocci pendentes neglexerunt nescientes thesaurum in eis absconditum, interierunt. Ut praesentes saltem in tueri, merito quis mirari possit: unum eundemque hominem tot tantaque litterarum monumenta legendo percurrere, nedum scribendo componere potuisse. Verumtamen hic tantus et tam eximius Vir post tot imperterritos pro Ecclesiae Utilitate exantlatos sudores laboresque ultimo annum agens unum supra quinquagesimum simplex Cellita et Monachus hic Erfordiae in domo professionis suae Spiritum Creatori devote reddens corpore excessit e vivis anno assertae salutis humanae 1475.

Tertius decimus.

Dominus Hermannus Wolfhagen.

Fuit iste tum animi industria tum eruditione et eloquentia sermonis apprime clarus moribus cultus, in cura animarum et re domestica subeunda alter quasi Aaoth. Vir aetatis instae molendi domus autem filius nonagesimus primus, ex Procuratore domus mi renovatio selectus est in locum Prioris anno eius saeculi 1459 ipso Sancto Kiliano sacro. Ipse molendinum, quod labente tempore collapsum fuerat et pene ruinosum integritati restituit. Domum item a plaga Orientali in eodem molendino a fundamentis de novo excitavit. In Villa etiam Ringkleben plurima alia aedificia et utilia exstruxit.

Anno vero 1460 Aq
ad id temporis angustiorem
que accuminatum turris i
superimposuit.

Sub idem tempus Pr
Eckersleben ad domum ha
diebus. Vita igitur extinct
mento domui reliquit. Cu
superioribus alieno grava
respiravit. De reliquae quo
praesidium et eleemosina
Prior in officio Prioratus
charus et amabilis, unde
ximopere omnes doluerun

Decimus

Dominus Hermannus
Exstitit hic Pater filius
Sacrista et Procurator di
aetate iam provectior ab
animi Candorem et Colum
saecularibus quam Eccles
rogatus est autem Canonic
Anno 1464. 2. Octobris.

Anno regiminis sui
Doctor Peregrinus de Goch
insignita. qua occasione
pidibus proxime sequente
constructae sunt. Eodem
exclusa. Conversa inferius
vero officina pro Sartore
die adhuc visitur, fuit. Ch
terium per lapicidas secan
dictis Cellis A B et C occ
tum fuit. Quod Reverendis
Praedicatorum Suffragan
tini Domini Adolphi de Na

31

Anno vero 1460 Aquaeductum qui domum perfluit, usque Aquae ad id temporis angustierem in formam vivarii dilatavit. Tectum ductus que acceminatum turris instar, eadem opera fonti in caemiterio monasterii superimposuit.

Sub idem tempus Praebendarius quidam nomine Henricus Eckersleben ad domum hanc nostram veniens paucis supervixit diebus. Vita igitur extinctus maximam vim pecuniae testamento domui reliquit. Cuius subventione domus, quae ab annis superioribus alieno grapata laborabat aere, tandem liberata respiravit. De reliquae quae superfuit aliis quoque domibus praesidium et eleemosina praestita fuit. Obiit dictus Pater Prior in officio Prioratus corpore robustus adhuc et omnibus charus et amabilis, unde etiam eius immaturam mortem maximopere omnes doluerunt. Anno 1464. bL 29

Decimusquartus

Dominus Hermannus de Monasterio.

Exstitit hic Pater filius domus Septuagesimus Octavus Sacrista et Procurator diligens et pervigil longo tempore. Verum aetate iam provectior ob sanctam religiosamque conversationem, animi Candorem et Columbinam simplicitatem omnibus tam saecularibus quam Ecclesiasticis personis mire charus. Sed rogatus est autem Canonica electione in locum praedecessoris Anno 1464. 2. Octobris.

Anno regiminis sui primo saeculi vero 1465 Dominus Doctor Peregrinus de Goch fundavit Cellam A nunc C littera insignita. qua occasione et eadem opera, duae aliae de lapidibus proxime sequentes B et C nunc vero D et E Cellae constructae sunt. Eodem anno Cella Crucis de albo Cellarum exclusa. Conversa inferius in Carcerem Conversorum: Superius vero officina pro Sartore pellifice et Sutore constructa, ut hodie adhuc visitur, fuit. Quinto anno immediate posito Caemiterium per lapicidas secantes et praeparandes lapides pro supra dictis Cellis A B et C occasione rixae et fusi sanguinis, violatum fuit. Quod Reverendissimus Dominus Bertholdus Ordinis Praedicatorum Suffraganeus Episcopus Archipraesulis Moguntini Domini Adolphi de Nassauw reconciliavit.

32

Dictus porro Pater Curam salutis propriae magis quam rei familiaris gerens in desiderio a Capitulo Generali instanter misericordiam postulans Anno 1468 impetravit. Et post: liminio plenus dierum et operibus virtuosis obiit anno 1474.

Quintusdecimus

Dominus Hammannus de Rufdischeim.

bl.30 Hic Dominus Hammannus professus domus Horti Angelorum qua religione in Deum qua zelo disciplinae regularis adeo fervens fuit, ut fere alter Helias reputari potuisset: rerum tamen temporalium administrationem magis fastidivit quam gessit, Dei eum amore ad meliora trahente charismata. Domui nostrae praefectus est a Capitulo generali in Priorem Anno 1468 et post iterum ab eodem Capitulo delectus in Visitatorem Provinciae.

Anno 1469 officio suo satisfacturus profectus est ad Maiorem Cartusiam Procuratore interim de eius mandato Murum Gallilaeae /: Domino Conrado Ubelin :/ a Cella Litterae M nunc lavatorio, et per totam aream Culinae in gyro exstruente. Et quia simpliciores humilioresque fenestras posuerat, ut hodie etiamnum visuntur in area culinae, reprehensus a Magnatibus Senatus: reliquas paulo venustiores amplioresque fieri curavit. At vero praefatus Pater Prius eadem qua fuerat auctoritate annis superioribus domui praelatus eadem denuo 1471 ab officiis Praelaturae depositus est. et vita in domino feliciter functus est.

Sextusdecimus

Dominus Joannes Cluirr.

Praefatus Dominus Joannes Cluirr octuagesimus nonus vel circiter filius Ex procuratore per Compromissores Conventus Priores scilicet Norimbergae et Usanaci Provinciae Visitatores Anno domini 1471 electus et confirmatus est in Priorem, ac deinde etiam a Capitulo Generali designatus Provinciae Visitator. Primo suae institutionis anno in Vigilia Campana Sancti Andreae Apostoli ad primum quasi ictum pulsus frangitur pro Nona de dominica fracta est Campana nostra egregia

valde optimi sonitus ponde restitutam alia tamen et rum tantum, et benedictu Virginis et Martii abs Reve Sancti Petri, Et Vincentian ravit.

Idem anno 1472 exsti pistrinam et braxatorium propter vicina horrea et stramina et id genus alia rent. Opus utile et comm

Verumtamen dictus Jo suam cum esset Decanus pluribus Beneficiatus veni equis. At pro dolor ex in Consensu, gravissimae in provenerunt. Itere si quid strictus, de quibus tamen cerat creditoribus. profe comperta magna instantia bona Joannis Cluirr passi Creditores appellant ad s nus designat Commissar sub iuramento compellu quae acceperant Cluirr im batationem sedandam et i nendam, ultra quam de sunt. gravissimo domus nostri et successores hui ratas susceptiones perse et existimationis et nom ut primum de suis dispo expediant. Et quae secun ne Novitiatus personis com saecularibus. Nec Priores tarunt sive per se, sive p

valde optimi sonitus pondere 429 librarum. Quam protinus restitutam alia tamen et minori forma et pondere 364 librarum tantum, et benedictum Sabbato post festum Sanctae Luciae Virginis et Martiris abs Reverendissimo Domino Gunthero Abbate Sancti Petri, et Vincentiam appellatam, suo loco suspendi curavit.

Idem anno 1472 exstruxit a fundamentis murum retropistrinam et braxatorium pro praecavendo periculo ignis propter vicina horrea et stabula equorum. Ubi faenum et strarina et id genus alia ignis nutrimenta reponi consuerunt. Opus utile et commendatione dignum.

Verumtamen dictus Joannes Quirt Prior ante Conversionem bl. 31
suam cum esset Decanus in Halberstatt et aliis in locis pluribus Beneficiatus venit ad domum nostram cum quatuor equis. At pro dolor ex incauto Patrum in eius susceptionem Consensu, gravissimae inquietudines, et detrimenta domui provenerunt. Aere siquidem alieno et debitis plurimis obstrictus, de quibus tamen ante ingressum minime satisfecerat creditoribus. professionem emisit. Creditores ergo re comperta magna instantia coeperunt requirere debita, et dicti bona Joannis Quirr passim invadere. Oritur gravis contentio. Creditores appellant ad summum Pontificem. Pontifex protinus designat Commissarios. Commissarii Patres nostros sub iuramento compellunt facere restitutionem omnium quae acceperant Quinimo ad redimendam vexam et perturbationem sedandam et importunitatem Creditorum componendam, ultra quam debebant et acceperant solvere coacti sunt. gravissimo domus dispendio. Caveant igitur posteri nostri et successores huiusmodi imprudentes et inconsideratas susceptiones personarum maxime magnae famae et existimationis et nominis, districte et severe admonentes, ut primum de suis disponant debita solvant, causas pendentes expediant. Et quae secum bona asportare non possunt, tempore Novitiatus personis committant curanda custodiendaque saecularibus. Nec Prieres talibus bonis, quae secum non asportarunt sive per se, sive per alios sese illo modo intromittant.

34

Scientes quam de talibus bonis custodiendis Statuta nostra minime loquuntur, sed de iis duntaxat quae secum adve-xere. Verumtamen saepe memoratus Joannes Quir Prior anno 1474 a generali Capitulo ab officio denuo absolutus obiit postea anno

Septimusdecimus

Dominus Nentfridus Balduini

Dominus iste Balduinus si ingenium spectes vir fuit summe ingeniosus si caeteras dotes fuit morum elegantia cultus con-versationne suavis et modestus Religione exemplaris, salutis promovendae avidus re familiari curanda mire dexter. Hic ergo anno 1474 circa festum Sancti Joannis Baptistae Cano-lb 32 nica Patrum electione declaratus et confirmatus Prior. Anno Construcio recuperatae salutis 1475 e fundamentis ex lapidibus ex-minoris citavit Claustrum minus idque per totum concamerari fecit. Eodem anno renovavit et picturis illustravit Refectorium Pa-Fornac trum in eoque arte et labore Fratris Laurentii Conversi for-ferrea nacem ferream, quae malleolis calefiebat magno domus emo-Refectorii lumento et Patrum solatio exstrui erigique curavit. Eodem anno Tabulam sive lapidem praegrandem ~~Cum~~ Crucifixi Imagine insignem alimde translatum in Altari Beatae Mariae Magdalenae cum duabus abis hinc et hinc Sanc-torum Patronorum figuris illustres locavit. Inde manum Altare studiumque ad Altare quod ex opposito situm est Sanctae faelicitatis Faelicitatis dirigens id ipsum quoque de novo exstruxit: atque et eodem adhuc vertente anni circulo dicta duo Altaria ipsa Mariae Sanctissimae Trinitatis Solemnitate Consecrari dedicarique Magdalenae fecit. Quin imo hoc ipso anno Lapidem priori haud absimi-lem qua arte qua Crucifixi imaginis pietate in Gallilaea maiori directe contra Sacrarium Venerabilis Sacramenti Eucharistiae Muro Ecclesiae a latere, quod dictam Gallilaeam respicit, inclusit. hac intentione, ut contra dicti lapidis in-sculptam imaginem Crucifixi venientes, Venerabile Sacramentum ex opposito retro intra Ecclesiam altari summo inclusum et honorifice custoditum, qua dignum ac decet honore et reverentia prosequerentur.

Anno subsequenti qu
auricalcho, pro patrum m
luendis in fenestra loco ao
loque in mineri Claustr

Circa idem fere tempu
Cura germani fratris Domi
mentarii p. mortem Thomae
et Mercatoris Erfordensis
riam Clynodium aureum
auro pro Solennitatibus:
ckels ~~nunquo~~ alienari nun
perurgenti necessitate im
fieri potest redimi debet: p
sibus quos domui, vita d
dictus Pater Prior forte
pro Venerabili sacramen
indigitare solet: / non to
curam et manu artificis
intro summi altaris pe
constituit.

Nec hic stitit eius d
sum et augustissimum
amoris, sed singularis
adiecit ediditque argun
genteam et inauratam. d
dictum Sanctissimum S
per Octavas Solennitatis
bus pro a maioribus t
Quin et Gallilaeam Maior
respicit asseribus pulchro
iterum et postremo tan
dum exstructa aedificia, i
aeterna memoria et comm
tissimae Mariae annunci
Ordini oblatam acceptat
Benedictinorum, sed ab

'aluta nostra
: secum adve-
Quir Prior
uo absolutus

vir fuit summe-
tia cultus con-
ris, salutis
e dexter. Hic
Baptistae Cano-
s Prior. Anno
pidibus ex-
amerari fecit.
efectorium Pa-
Conversi for-
no domus emo-
ravit. Eodem
Crucifixi
ctari Beatae
hinc Sanc-
Inde manum
est Sanctae
exstruxit: atque
tltaria ipsa
dedicarique
and absimi-
in Gallilaea
Sacramenti
m Gallilaeam
lapidis in-
bile Sacramentum
o inclusum
honore et

Anno subsequenti qui fuit 1476 gutturnium fusile de auricalcho, pro patrum manibus refectorium intrantium ab- Gutturnium
luendis in fenestra loco ad hoc singulariter dispositio construc- in minori
toque in minori Claustro collocavit. Claustro

Circa idem fere tempus anni praefatus Pater Prior Opera et
Cura germani fratris Domini Doctoris Werneri Baldwini Testa-
mentarii p. mortem Thomae Merckels ad eiusdem Thomae Civis
et Mercatoris Erfordensis et Norimbergensis perennem memo- Calix
riam Clynodium aureum pro Ecclesia Item Calicem ex puro aureus
auro pro Solennitatibus: qui de mandato dicti Thomae Mer-
ckels ~~nunquo~~ alienari nunquam debuit, liceret in magna et
perurgenti necessitate impignarari possit/ quam cito tamen Bl 33
fieri potest redimi debet: fieri curavit ex Mille florenis Rhenen-
sibus quos domui, vita defungens, legaverat. His adiecit
dictus Pater Prior forte ex eodem aere Capsam argenteam Ciborium
pro Venerabili sacramento/: quam Ciborium alias Ecclesia
indigitare solet:/ non tam devotione, quam pretio conspi-
cuam et manu artificis satis fabrefactam; atque eandem
intro summi altaris pedem, loco convenienti praeparato,
constituit.

Nec hic stitit eius affectus et devotio erga hoc praecel-
sum et augustissimum Sacramentum; sed reverentiae, sed
amoris, sed singularis affectus prioribus longe augustius
adiecit edidit que argumentum. Monstrantiam nimirum ar- Monstrantia
genteam et inauratam. Opus admodum praeclarum. In quo
dictum Sanctissimum Sacramentum Eucharistiae reclusum
per Octavas Solennitatis eiusdem populo Christiano et patri-
bus pro a maioribus tradito more proponeretur adorandum.
Chori et Gallilaeam Maiorem partem scilicet quae orientem: Concamme-
respicit asseribus pulchro arcu concammerari curavit. atque ratio Galli-
iterum et postremo tanquam coronidis loco, post plurima laeae.
dum exstructa aedificia, tum alia utilia domui nostrae digna
aeterna memoria et commendatione beneficia. Domum Bea- Domus
tissimae Mariae annunciatae In Lonnerich Oberey dono nuper Beatae Ma.
Ordini oblatam acceptatamque/: fuit ista olim Monasterium viae annun-
Benedictiorum, sed ab annis amplius viginti, ex quo ciatae

scilicet tempore dicti Ordinis cultores eam desertam reliquerunt administrata per quendam Saecularem nomine Arnoldum Framiver: / dictus Pater Prior pervigili cura et industria brevi pristinae integritati restituit auxilio potissimum et piis eleemosinis et expensis supra memorati domini germani fratris sui Doctoris Werneri Balduini. Qui etiam postliminio nuncium huius fallacibus illecebris remittens in eadem domo habitum donatorum suscipiens ibidem faelici et fine consummatus.

Porro iam saepe dictus Prior Anno domini 1477 subactu Visitationis ab domus huius onere prioratus absolutus dictae domui Mariae Annunciatae a se recenter instauratae praefectus est in Priorem, ut quam collabentem erexisset, amplius nunc in utroque statu pervigili sua industria et solicitudine convalescendem reflorescentemque redderet. Obiit ibidem Anno /

Bl. 34

NB. supradictus Calix aureus cum Monstrantia in tumultu rusticorum Senatui cum aliis custodiendus datus ut veteres et antecessores retulerunt nostri. etiamnum si credere fas est, delitescit ibidem.

Octavusdecimus

Dominus Todocus Christen.

Iste Dominus Todocus Centesimus quartus domus huius filius absoluto Domino Nenfrido, ex Priore Domus Passionis Christi prope Regnitz legitime et concordibus Patrum suffragiis sublectus fuit et confirmatus in Priorem huius domus. Anno 1477. Circa festum Sancti Michaelis Vir non minus doctrina quam religione et rerum gerendarum dexteritate clarus: domum hanc brevi quo eidem licuit suam navare operam diligentiamque summa cum laude gubernavit.

Contigit equidem ut sub idem fere tempus Institutionis Domus suae Nova moliretur domus Transfigurationis scilicet Transfigura. Iesu Christi in Valle Sancti Martini prope Krincschauw tionis Iesu monasterium aliquando Canonicorum Regularium

atque nuper opera et instan
praepositi Ottonis per seden
dini nostro Cartusiensi, ex
sumptibus et Expensis Do
Annae Coniugis suae. Qua
ventibus sufficienter dotaru
manae salutis assertionem
tae Marci Evangelistae s
Dominum Todocum Christe
ad domum maxime hanc
aptiorem et habiliorem no
de Consensu Patrum nos
Novellae Plantationis pri
tunc fuerunt simul ex
domus futuri Coloni Dom
Dominus Melchior de B
berg. Dominus Gerlacus

Verumtamen occas
supra in gestis huiusce
nem feci; Plantationis no
domus nostrae filii et p
gubernandas destinati
in personis, vestibus, libr
quod vix postea semet
pessa resarcire potuit.
potissima difficultas na
emissiones et indiscret
more Ordinis praemisso
me electus est in Prior
que omnis in ordine, et q
difficulter expleverit an
et alia accidentia a Vi
vis postliminio eundem
admodum confirmarint

37

m reliquerum
Arnoldum
dustria brevi
m et pisis
i germani
m postlimi-
in eadem
lici et fine

1477 sub
s absolutus
instauratae
erexisset,
industria et
deret. Obiit

in tumulu
tus ut veteres
credere fas

us huius fi-
s Passionis
Patrum suf-
m huius
s Vir non
ndarum
em licuit
cum laude

s Institutionis
scilicet
rinc schauw
larium

atque nuper opera et instantia Reverendi domini eiusdem loci
praepositi Ottonis per sedem apostolicam assignata fuisset Or-
dini nostro Cartusiensi, extructa vero ad formam Ordinis
sumptibus et Expensis Domicelli Ioannis Federangellus et
Annae Coniugis suae. Quam iidem Coniuges etiam annuis pro-
ventibus sufficienter dotarunt. Quocirca anno saeculi post hu-
manae salutis assertionem 1479 ab Ordine Circa festum Sanc-
ti Marci Evangelistae suscepta Visitatores provinciae dictum
Dominum Iodocum Christen, quod scilicet neminem tunc illo
ad domum maxime hanc novellam regendam plantandamque
aptiorem et habiliorem nossent a Prioratu domus nostrae
de Consensu Patrum nostrorum absolverunt, et praedictae
Novellae Plantationis primum praefecerunt Rectorem. Missae
tunc fuerunt simul ex hac domo primi eiusdem Novae
domus futuri Coloni Dominus Christophorus de Egra
Dominus Melchior de Bruchatz Dominus Nicolaus Hirsch-
berg. Dominus Gerlacus. N.

Verumtamen occasione huius et alterius de qua
supra in gestis huiusce Domini Iodoci praedecessoris mentio-
nem feci; Plantationis novae; ad quas ambas saepe dictae
domus nostrae filii et professi tum habitandas tum denique
gubernandas destinati sunt. Domus haec nostra usque adeo bl 35
in personis, vestibus, libris, et aliis necessariis exhausta fuit:
quod vix postea semetipsam recolligere et damna per-
pessa resarcire potuit. Quinimo in Electione Novi prioris
potissima difficultas nata est. Ob praefatas namque
emissiones et indiscretas personarum, ieiunio de
more Ordinis praemisso Vix tandem Canonice et legiti-
me electus est in Priorem omnium iunior, aegre quin-
que annis in ordine, et qui Vigesimum quintum aetatis
difficulter expleverit annum. Quam ob causam etiam ferme
et alia accidentia a Visitatoribus fuisset refutatus, quam-
vis postliminio eundem more Ordinis licet gravatim
admodum confirmarint.

Nonus decimus
Dominus Ioannes Falcke.

Post absolutionem Domini Iodoci unanimi Patrum suf-
fragio in locum Prioris successit Dominus Ioannes Falcke,
qui licet aetate, ut iam me dixisse recordor, quintum et
vigesimum non fuerit praetergressus annum, imo necdum
quinquennium integrum steterit in Ordine domum tamen
ea fidelitate et solicitudine industriaque qua in re maxime
obeunda domestica plurimum pollebat annis triginta et
uno et septimanis duodecim una minus die administra-
vit ut palam omnibus de se perspicuumque faceret:
prudentiam non in annis sed sensibus computandum
esse. Hic anno secundo Regiminis hoc est 1480 Exstruxit
lavatorium in Cella Sacristae.

Confaede- Ipso Eodem Patre Auctore Anno Eodem Patres omnes unani-
ratio nova miter et conventualiter in Capitulo congregati Statuerunt
Professorum firmiter Ut praeter communia debita et beneficia, qui Cuili-
bet personae professo huius domus Vigore Statuti nostri
post mortem debentur. In posterum perpetuis temporibus,
quandocunque alignem ex professis huius domus /: inclusis
tamen Prioribus hospitibus :/ sive hic sive alibi per obe-
dientiam et voluntatem Ordinis hospitantem /: qua mor-
tales sumus :/ diem suum obire contigerit. Statim ab
die ipso, si fieri possit, obitus sui, triginta continuis
diebus, diebus singulis una missa peculiaris diceretur in
privato pro huiusmodi defuncto. Ubi ~~con~~fusius Confaede-
rationis huius Paedula in veteri Calendario Ecclesiae descrip-
ta circa calcem libri omnia edocet./

bl 36 Tabula mensarum nova

Anno vero Salutis humanae 1487 idem Prior in Refectorio
Patrum mensas novas /: opus perenne :/ de ligno querino et
satis firmas fabricari fecit.

Deinde vero Anno millesimo quingentesimo saeculari
Capillae et Iubilaeo, duo illa insignia et fornicibus pulcherrimis
Capituli recurva e fundamentis prope modum excitavit Sacella.
et Salvatoris Capituli scilicet et Salvatoris. Quorum deinde primum
Capituli anno assertae salutis 1503. alterum vero Salva-

oris anno sequenti 1504 qu
onsecratum dedicatumque
piscopo Sidoniensi Joan
heologiae doctore. Cui di
ltarium diem anniver
diem dedicationis maio
led enim Colophonem oper
510 Monstrantiam argent
et in Ecclesia reservatur
fieri curavit. Ac deinde
vitae suae diem clausit e

Viges

Dominus Leonardu

Hic Dominus Leonhardus
Prutheni obitum Exprocu
one communi Patrum ca
Prior die 27 Mensis Ma
plurimis, hoc est, ab ann
tem inaugurationis sua
fidelis et in re familiari
nistranda dexter ac indu
testatum facit, quem a p
usque ad ultimum Prior
rei utinam habuisset in
post Confirmationem suam
ventu a Patribus Visita
quo sequitur scemate an

Status do

Personae domus sive M
runt Octodecim. Conver
duo. Oblatus unus. Famul
Equi octo inclusa famil
tuarium domus habet su
nis reperit in granariis
Grues circa mille maldr
dra: Seminis reparandi oc

oris anno sequenti 1504 quodlibet cum suis altaribus
onsecratum dedicatumque fuit a Reverendissimo Domino
episcopo Sidoniensi Joanne Lassue Eximio Sanctissimae
Theologiae doctore. Qui dictorum Sacellorum et eorundem
altarium diem anniversarium dedicationis transtulit
in necdum diem dedicationis maioris Ecclesiae nostrae sequentem
sed enim Colophonem operi suo impositurus idem Pater
1510 Monstrantiam argenteam, quae etiam num exist at altera
et in Ecclesia reservatur |: Opus artificio spectabile :| monstrantia.
fieri curavit. Ac deinde anno confecto religiose cursu
vitae suae diem clausit extremum. 1511. 8 martii. |

Vigesimus

Dominus Leonardus de Wetzlaria

Hic Dominus Leonhardus fuit post Domini Joannis Falcke
Prutheni obitum Exprocuratore canonica praecedente Electi-
one communi Patrum calculo designatus et Confirmatus
Prior die 27 Mensis Martii anno 1511 fuit autem annis
plurimis, hoc est, ab anno 1499 usque ad annum praesen-
tem inaugurationis suae in Priorem solers admodum et
fidelis et in re familiari ac domestica summopere admi-
nistranda dexter ac industrius. Ut eius Computorum liber
testatum facit, quem a primo procurationis suae anno
usque ad ultimum Prioratus sui diem continuavit. Cuius
rei utinam habuisset imitatores. Porro cum Status domus
post Confirmationem suam Comitantibus Senioribus ex Con-
ventu a Patribus Visitatoribus requisitus fuisset. Eum
quo sequitur scemate annotatum exhibuit.

Status domus 1511. | bl. 37

Personae domus sive Monachi incluso novello Priore fue-
runt Octodecim. Conversi professi octo. Donati professi Status
duo. Oblatus unus. Famuli cum una famula tredecim. domus
Equi octo inclusa familia et equus molendini nostri. Promp- 1511
tuarium domus habet summatim 532 R. Tritici et siligi-
nis reperit in granariis domus, Molendini, et domus ad
Grues circa mille maldra. De avena circa sexaginta mal-
dra: Seminis reparandi octo maldra, Risarum circa quatuor

40

maldra. De hordeo Brasio et lupulo tantum quantum s
ficeret. Et pro Cervisia braxanda ad unum annum futu
rum. De Cervisia quantum sufficit usque ad festum Sanct
Michaelis ad Bibendum. De vino circa triginta sex plaustra
quod sufficeret tribus annis, sed propter vineas colendas
cogemur partem vendere. Habuit domus Insuper eo tempo
re in Censibus perpetuis et redimibilibus, inclusis allo
dijs et molendinis secundum communem aestimationem
1200 florenos Rhenenses. De quibus dare debuit, alijs in
censibus annuatim circa sedecim florenos: ad re
tionem viginti florenos. In vitalacijs viginti tres florenos
Pauperibus pannos tres ad valorem decem florenorum. Sta
octoginta quinque. Haec anno 1511. Quae et qualia iste
Prior autem perfecerit aedificia ex Computo quem fecit ad
anno 1500 usque ad annum 1520 colligere potesunt.

Sedae alia anno 1517 novas sedes in Choro Monachorum et Conve
novae in sorum et ligno quercino satis pulchras et firmas fabri
Templo cari fecit.

Hucusque quae in quadripartitis istis veteranis aut
similibus alijs vetustis chartis consignata reperi fideli
ter transscripsi: In sequentibus vero propter pestilentis
mum Haeresiarchae Martini Lutheri dogma et persecu
tiones frequentes Catholicorum maxime Ecclesiasticorum Re
ligiosorumque cum prorsus, ut infra patebit, nihil aut
pauca admodum scriptis commendata exstent, difficilior
occurrit Chronicae huius prosequendae ratio. Quapropter
Bl. 38 quae sparsim tantum ex diversis domus monumentis an
Patrum relationibus assecutus sum, breviter prout memori
recurrunt, scriptis assignabo. Dogma igitur istud perver
sissimum quod annis superioribus pestilens homo sub
praetextu reformationis abusuum fidei et Evangelii disse
minare coeperat, cum paulatim serpendo cancri instar,
ut Dominus Paulus ait, invaluisset, nec non quoslibet iam
sive infimos de grege tantum, sed plurimos etiam magnates
et Proceres imperii adeo infecisset, ut eiusdem non fau
tores modo, sed et patronos et defensores acerrimos

lorissimosque haberet.
sima clades incubuit
tur dissensiones, disceps
gistratuum. bella, sedi
tio et invasio Locorum
Religiosorum contemptu
cumque iniquior magis
giosiorque crederetur, o
deo reputantes.

Hac falsa et mentita in
xicatus et illectus Anno
fesimo Vigesimo quinto
dux Vinarrensis Joann
Elector Saxoniae, princ
ragi Lutheri Monasterii
de facto invasit et sibi
dlodium in Gotha cu
Reddditus in maiore mina
Obsingen, Hagelfeng,
Eisenbrechtshausen Richtst
fisalburn donec sopito
1535 Lipsiae in Conventu
tiam aeterna memoria
umna Illustris dux Geo
Omnia ablata bona Eccle
stituenda decretum fuit.
umna haec restitutio fuit
facto iterum ad se rece
isque redditibus In Rid
lalburn, und Lissalburn. Du
Wilhelm dictus, filius Ele
ab Electoratu et transla
redegit potestatem omnes.
Fridericus in obsidione et
Caesare Captivus detentus
Joannes Wilhelmus ei in

41

lortissimosque haberet. Unde toti Ecclesiae Catholicae gravis-
simae clades incubuit Contigit ut hinc frequentes nascerentur dissensiones, disceptationes, Scismata, Contemptus magistratuum. bella, seditiones, toto Romano imperio; dispolia-tio; et invasio Locorum Ecclesiasticorum Monasteriorum Religiosorum contemptus et persecutio; adeo ferox: ut quicunque iniquior magis in eos existitisset, gloriosior religiosiorque crederetur, obsequium scilicet sese praestitisse deo reputantes.

Hac falsa et ementita imagine reformationis Evangelii intoxicatus et illectus Anno eius saeculi Millesimo quingentesimo Vigesimo quinto in bello et tumultu rusticorum Invasio dux Vinarrensis Joannes et Joannes Fridericus filius tunc prima bono-
Elector Saxoniae, principalis defensor Haeresiarchae Voti- rum monasterii
ragi Lutheri Monasterii nostri potiora bona et Redditus
de facto invasit et sibi usurpavit Veluti Pagum Rinklaben,
Mockum in Gehrden cum haereditariis ibidem Censibus
Redditus in maiore minorique Frankenberg, maiori minorique
Obsingen, Hegelsberg, Lisfelden, Merkelsgrund Mittelfrischen
Niederfrischen Rinsfeld Primar Gutter Rindelbon Dinklaben
Lisfelbon donec sopita nonnihil bellorum tumultu: Anno
1535 Lipsiae in Conventu ibidem Principum Imperii /: Cui
etiam aeterna memoria dignus, interfuit Catholicae fidei co-
lumna Illustris dux Georgius frater Electoris :/ celebrato.
Omnia ablata bona Ecclesiastica. Ecclesiasticis in integrum re-
stituenda decretum fuit. Attamen minime stabilis aut diu-
turna haec restitutio fuit. Anno /siquidem 1538 eadem bona bl 39
facto iterum ad se recepit exceptis tamen minoribus viliori-
isque redditibus In Rinsfeld, Lisfelbron, Gutter, Rindelbon, Dink-
lebon, und Lisfelbon. Duos postea tamen Joannes Fridericus Dux
Mittlur dictus, filius Electoris depositi abs Caesare Carolo V
ab Electoratu et translato ob rebellionem, denuo in suam
redegit potestatem omnes. Donec anno 1567 Idem Joannes
Fridericus in obsidione et occupatione Gothica captus et a
Caesare Captivus detentus fuit. Et frater eius germanus Dominus
Joannes Wilhelmus ei in regimine succedens, sub spe, ut

quantum s
annum futu
festum Cancr
sex plaustra
s calendas
per eo temp
clusis allo-
estimationer
rit, aliis in
: ad recen
tres florenos
enorum. Ita
qualia iste
em fecit al
re potestint
m et Conve
rmas fabri

rans aut
reperi fidel
-pestilentis
et persecu-
sticorum Re-
nihil aut
t, difficilior
Quapropter
rumentis au
rent memori
istud perver
homo sub
rangelii disse
neri instar,
noslibet iam
tiam magnates
n non fac-
mos

putatur, gratiae aucupandae apud Imperatorem, atque inde libe-
rationis Domini Fratris Joannis Friderici e captivitate, Monaste-
restitutio rio omnes supra enumeratos ubique locorum redditus, exceptis
bonorum tantum pago Rinklubru et Ofelsfurg, restituit in integro. Quos
etiam Monasterium in libera possessione et quieta retinuit et
quotannis collegit usque post obitum dicti Domini Joannis
Wilhelmi. Verum eo defuncto Elector tunc Saxoniae Augustus
Tutor iuniorum principum Curatorio nomine Eosdem red-
ditus in maiori minorique Pramburg maiori minorique Ob-
Ultima rungau, Pregnelfurg et Pfiblbru Anno 1573 de facto iterum in-
occupatio vasit et suae potestati subiecit: et usque in praesens retinent.
bonorum Verumtamen cum in iis recupetendis supplicando, qua voce qua
scriptis, nec Caesaris interveniente auctoritate nihil proficerent
Patres nostri Superiores; sed tantum inanibus verbis et spon-
sionibus eos lactarent. Compulsi tandem Patres Visitatores Or-
Indictalis dinis Anno 1581 Joannes Hauptius et Nicolaus Comitius Prio-
res domorum Cellae Salutis et Pontis Beatae Mariae litem di-
cibus indixerunt; et in Camera Imperiali Spirae maximis
domus sumptibus hactenus prosecuti sunt, usque ad annum
Millesimum Sexcentesimum trigesimum, quo mense Sep-
tembri Solenni ritu et publico loco Sententia tandem finalis
Sententia Spirae determinata lata et publicata fuit. Qua dicti duces
Vinarienses damnati sunt ad plenariam restitutionem omnium
Bl. 40 in lite pendentium hactenus bonorum et reddituum, fructu-
um perceptorum, et omnium sumptuum expensarum.
de qua suo loco plura infra dicenda erunt. In gestis
quadragesimi tertii Prioris Deo volente et ipso superstite
Sed nunc inde digressus sum, ut tandem ~~ver~~ revertatur nar-
ratio. Supradictus interim ~~illust~~ venerabilis Pater Prior
Leonhardus exulceratissimis his Catholicae fidei et Sacri Ro-
mani imperii cladibus et persecutionum procellis et gravibus
domus discriminibus maerore animi et senio simul confectus
diem suum finiit extremum requiem quam hic requirit
adipisci, in coelestibus plenius perfectiusque consecuturus.
Quo de mortuo Domus ob temporum partim iniuriam, et
personarum, qua causa ignoratur, inopiam; partim, ut

satis apparet, frequentes mut
officialium domus haec pot
et pessumire coepit; adeo
festata, iamque desperata
eorum qui tunc aderant, q
ad omnimodam eius desola
quoto tempore quisque insti
prodiderit; praeter nudam
mine etiam, et Professionis
videtur. Quos hic ordine su

Vigesimu

Dominus Con
Prior praefuit 5 annis
sub huius regimine rebe
qui tamen implorato aux
etiam deposuit. Original
ob metum belli, ut salvar
Domus damno.

Vigesimu

Dominus Henr
Rector sub hoc senatus
sub praetextu custodiae
Leo duxerat Guillelmum reversante
(Die beiden folgend
Dominus Sim
Huius venerabilis Viri f
quantumvis nihil singulare
Sub huius Prioris regimin
tradiderunt. Agger circum Ci
sante gravem Monasterium
turam aedificiorum subiit.
Millesimum quingentesir
ex Senioribus Civitatis h
specialiter requisitis, cogr
disse hanc comportatione
pore quo Dux Brandebur
misque devastarit. Ea pr

atque inde libe-
tiviate, Monaste-
redditus, exceptis
l in integro: Quos
ta retinuit et
mini Joannis
roniae Augustus
e Eosdem red-
i minorique Ob-
e facta iterum in-
raesens retinent.
; qua voce qua
hil proficerent
verbis et spon-
s Visitatores Or-
& Comitius Prio-
ariae litem diu-
ae maximis-
ue ad annum
o mense Sep-
e tandem finalis
lua dicti duces
utionem omnium
dituum, fructu-
expensarum.
. In gestis
r superstite
revertatur nar-
Pater Prior
zi et Sacri Ro-
llis et gravibus
simul confectus
n hic requirit
consecuturus.
n iniuriam, et
; partim, ut

satis apparet, frequentes mutationes institutiones destitutionesque officialium domus haec potissimum magis magisque periclitari et pessumire coepit; adeo ut domi forisque ab adversariis in-festata, iamque desperatam cum omnes suspicarentur, nemo eorum qui tunc aderant, quicquam, licet tot exiguo tempore usque ad omnimodam eius desolationem defectionemque habuerit Rectores, quoto tempore quisque institutus, quanto, qualiterque praefuerit, scriptis prodiderit; praeter nudam personarum denominationem sine cogno-mine etiam, et Professionis domus consignatione quod adeo mirum videtur: Quos hic ordine subiungam.

Vigesimus primus

Dominus Conradus electus 1520

Prior praefuit 5 annis

sub huius regimine rebellarunt rustici nostri in Kinckleben qui tamen implorato auxilio Ducis Saxoniae sedati sunt. Hic etiam deposuit Originalia bonorum apud Principes Saxoniae ob metum belli, ut salvaret, sed spe fraudatus, cum maximo Domus damno.

Vigesimus secundus

Dominus Henricus Dilburgus 1525

Rector sub hoc senatus rapuit thesaurum Ecclesiae nostrae sub praetextu custodiae sed nihil restituit.

(Les deux feuilles suivantes ont été coupées –)
(Die beiden folgenden Blätter sind herausgeschnitten). lacune

Dominus Simon Krauss 29. Prior bl. 41.

Huius venerabilis Viri frequens diversis in locis fit mentio, quantum vis nihil singulare monumentis traditum sit.

Sub huius Prioris regimine ut constanter praedecessores nostri Agger tradiderunt Agger circum Civitatem comportari coeptus est. Quae cau- Civitatis
sante gravem Monasterium nostrum, quae hodie concernitur, iac-
turam aedificiorum subiit. Contigit ea devastatio circa annum Millesimum quingentesimum quinquagesimum. Rem refero, uti ex Senioribus Civitatis huius Senatoribus et Civibus, super hoc specialiter requisitis, cognovi. Retulerunt isi unanimiter inci-
disse hanc comportationem et aedificationem aggeris eo tem-
pore quo Dux Brandeburgicus Diecoesim Moguntinam ferro flam-
misque devastarit. Ea propter contigisse, ut cum eiusdem

usque huc se extendit Chronica scripta a Patre Jo. Christ.

Tyranni excursio Erfordiam versus nunciaretur Subito Machinas omnes pontium, quorum admiculo terra quotidie, octingentis operi insudantibus, curribus minoribus /: ante se agitari solitis :/ subvehebatur, destructas esse; In quorum sumptus /et expensas singuli cives in singulos menses tres cum dimidio grossos contribuebant.

Supra tradidisse me iam memini. quomodo annis superioribus tempore Scyskae pessimi Tyranni et antesignani haereticae pravitatis Bohemorum, Senatus timore eorundem; Monasterium nostrum muro fossaque inclusum, intra suburbium receperit. Nimirum inter moenia et murum Monasterii tantum spatium intercessit, ut duo currus sibi invicem occursantes commode et sine impedimento transire potuissent. Cum itaque in aedificatione et comportatione aggeris iam ad monasterii terminos ventum fuisset. Prior praefatus animadvertens quod prae foribus erat periculum devastationis monasterii Senatui sese opposuit; (forte tamen indiscrete magis quam prudenter). Senatus autem Instantiam Prioris et protestationem flocci pendens, in proposito suo progressus est. Et mi gravius damnum subire vellet Cellarum et aliorum aedificiorum substructuras mature deponendas monuit. Verum his nil territus Prior, sed Senatus Conatum Imperatoris auctoritate reprimendum suspendendumque ratus. rem totam Imperatori in propria persona refert, verum inani spe et effectu. Imperator enim, etsi de domus damno doleret, Eamque indemnem vellet; attamen quoniam opus hoc in commune Reipublicae bonum dirigeretur, privato aliquo, minime praepediri debere respondit. Senatus interim, Priore apud Imperatorem in cassum laborante Aedificia et Cellas evertit, terraque ut hodie cernitur, obruit sepelitque: dupplici domus dispendio et iactura; aedificiorum scilicet et supellectilis. Ferunt namque in Braxatorio terra obrutum Cacabum praegrandem cum necessariis vasis et aliis quam plurimis eiuscemodi domestici instrumentis. Hic etiam non silebo quod saepius abrefe-
bl. 42 rentibus Senioribus audivi. fides sit penes lectorem. Saepe dictum Priorem quingentis imperialibus potuisse redimere

Prior opponit se Senatui.

Imperatoris responsum.

Cellarum eversio

damnum hoc: si eos pet
Utut sit. Non dubito, qu
beraturum divinare po
etiam volenti animo, ae
quam irreparabile dan
scilicet bonus quandoque
minis sui, in monume
curavit in minori claust
ac Sancti Brunonis et d
Gratianopolitani imagin

Tri

1 Dominus Jacobe
Prior Obiit 1567. 10. M
Institutus anno 1557.
~~Dom~~ Trigesi
4 Dominus Jacobu
Prior Institutus anno
Triges
2 Dominus Henric
Prior Institutus 1569
Triges
3 Dominus Thomas
Prior Obiit 1566 25
Institutus Anno 156
Trigesim
Dominus Georgius
dictus der Brell
Prior Institutus a Capi
1575

Trigesim
Dominus Joann
Ex Priore Domus Aulae
culpam ibidem, quam cont
poena domus huius instit
intelligas quam laboriosus
status fuerit. Ipse aedifi

45

dammum hoc: si eos petenti Senatui, dedisset, sed noluisse.
Utut sit. Non dubito, quin si apud Caesarem inaniter se la-
boraturum divinare potuisset: non quingentos sed mille
etiam volenti animo, aere undequaque contracto, confulisset,
quam irreparabile dammum hoc fieri permisisset. Sed
scilicet bonus quandoque dormitat Homerus. Hic amo regi-
minis sui, in monumentum nominis sui perpetuum depingi
curavit in minori claustro Divae Virginis Joannis Baptistae
ac Sancti Brunonis et duorum Episcoporum Lincolniensis et
Gratianopolitani imaginibus insignitam tabulam.

Trigesimus

1 Dominus Jacobus Erbes
Prior Obiit 1567. 10. Novembris
Institutus anno 1557. Et absolutus 1559.

~~Domus~~ Trigesimus Primus

4 Dominus Jacobus Haill
Prior Institutus anno 1567 Et absolutus 1573

Trigesimus secundus

2 Dominus Henricus Kempt
Prior Institutus 1569 Et absolutus 1563.

Trigesimus tertius

3 Dominus Thomas Berckaus Brabergensis
Prior Obiit 1566 25 Decembris
Institutus Anno 1563

Trigesimus quartus

Dominus Georgius Zentgraff
dictus der Brellers vatter
Prior Institutus a Capitulo anno 1573 denuo absolutus
1575

Trigesimus quintus

Dominus Joannes Rolandus
Ex Priore Domus Aulae Beatae Mariae in Buxheim ob
culpam ibidem, quam contraxerat in priorata, absolutus, pro
poena domus huius institutus a Capitulo generali Prior. Unde
intelligas quam laboriosus lamentabilis et difficilis domus huius
status fuerit. Ipse aedificavit in Molendino hypocaustum

bl. 43

ubito Machinas
ie, octingentis
agitari solitis:
tus et expensas
to grossos

is superioribus
i haereticae
m; Monaste-
suburbium
nasterii tantum
occursantes
sent. Cum ita-
iam ad mo-
tus animad-
tationis monast
magis quam
t protestationem
t. Et migra-
um aedificiorum
n his mil terri-
toritate repri-
Imperatori in
tu. Imperator
indemnem
Reipublicae
aepedire debere
torem in cas-
que ut hodie
ispendio et
Ferunt namque
randem cum
emodi domesti-
aepius abrefe-
lectorem. Saepe
sse redimere

46

vernale pro Patribus concedentibus in Minutionibus. Obiit plenus dierum podagra enectus Anno 1585 14 Novembris sepultus in minori Claustro. prope altare Mariae Magdalenae.

Trigesimus sextus

Dominus Joannes Shöffell.

bl. 44 Devotus hic Pater Professus Domus / Sancti Viti prope Ratisbonam post obitum Joannis Rolandi a Capitulo Generali institutus in Rectorem domus huius. cum vix gubernationem adiisset, interveniente morte Prioris domus professionis suae a Comprofessis canonice electus Prior: hinc revocatus fuit.

Trigesimus septimus.

Dominus Sebastianus Piscator.

Venerabilis hic Pater Religione et pietate insignis atque in re domestica satis industrius et fidelis Natione Thuringus Patria Saltzensis. Magno semper apud Senatum favore et gratia valebat Post revocationem Domini Joannis praedecessoris sui a Visitatoribus Provinciae Domino Nicolao Hauptio, ex Procuratore domus Cellae Salutis cuius professus fuerat, in Rectorem designatus et a Capitulo Generali proximo confirmatus in Priorem 1586 domum sibi commissam satis dextre administravit. computa accurate reddidit. Hic Vi-

Venditio vineearum neas prope Dieffenthall de licentia / Capituli generalis virginti scilicet agros Nobilibus de Ampflingen Dominis in Gebesehe mille quingentis florenis vendidit haereditarie. Duos diversis in locis ad reemptionem, ut apud Communistem in Offorim apud Senatum in oppido Hulckerf et Herbipoli apud patres et confratres nostros et alibi pro annuo pensu elocavit. Duos deinde post paucos annos quidam successorum prodigaliter verius quam frugaliter in nihilum dissolvit.

Nomen Jesu Idem pater perpetuum sui monumentum ex unionibus collectis de veteranis casulis et ornamentis Ecclesiae Insigne Ornamentum pro Ecclesia Nomen scilicet Jesu cum Vulneribus quinque in holoserico nigro opere polymitario per Sacras virgines Novi operis anno 1590 fieri curavit. Qui tandem summa cum laude recenter defuncto Domino Visitatori

Provinciae Domino Nicolao electione a Comprofessis su fuit. ibidemque postliminio

Trigesimus

Dominus Joannes

Venerabilis Pater hic natio versatione modesta omnib in domo professionis Cell sum egisset Vicarium s Ipse auctoritate Capituli g huius Ori paulo post initi Hordulani novam e fundam dinum, quod omnino ten fuerat magnis sumptibu ficio restituit.

Post haec conversus ad Cell verius deformationem. Nesci profundas et amplas ins muro orientalis plagae, co sten alias, sed prioribus ler maiori Cellarum propter e de exstruxit. Insuper pro o pro altaribus et diversicolo no albo floribus affabre f intexto alterum pro mai libriam maxime auxis mi Hieronimi Gregorii t toribus editionibus mag tandem qua polissimum Suasu tamen quorundam corruptelam, ut post com est triginta selectissimos nomine Henrico Hausigen pertinentes vilissimo preti clanculum et inscio Conve vendidit haereditarie. Du

Provinciae Domino Nicolao Hauptio Priori Cellae salutis canonica
electione a Comprofessis sublectus, hinc eadem migrare compulsus
fuit. ibidemque postliminio anno diem clausit extremum. /

bl. 45

Trigesimus Octavus.

Dominus Joannes Duringius.

Venerabilis Pater hic natione Franco. Religione in Deum et con-
versatione modesta omnibus gratus et acceptus. Cum aliquandiu
in domo professionis Cellae salutis observandae regularis zelo-
sum egisset Vicarium Anno 1594 translato praedecessore.
Ipse auctoritate Capituli generalis suffectus est in Priorem domus
huius Qui paulo post initium susceptae administrationis domum Domus
Hortulani novam e fundamentis extruxit. Inde Anno 1600 Molen- Hortulani
dinum, quod omnino temporum aetate ruinosum redditum Molendi-
fuerat magnis sumptibus et aere alieno et singulari arti num
ficio restituit.
Post haec conversus ad Cellarum quarundam reformationem? an
verius deformationem? Nescio sane cuius suasu Veteres cloacas
profundas et amplas intra Cellas K. L. et M. obstruens, pervio
muro orientalis plagae, contra hortum hirci vulgari / Beckesgar-
ten alias, sed prioribus longe capacitate et firmitate dispares,
maiori Cellarum propter exhalationes dedecore, quam commodita-
te exstruxit. Insuper pro ornamento Ecclesiae aliquot antipendia Ornatus
pro altaribus et diversicoloribus tapetiis. Item onum ex Damasce- Ecclesiae
no albo floribus affabre figuratum, et ex holoserico rubro auro
intexto alterum pro maiori altari curavit. Ruinimo et rem Libri
librariam maxime auxit Doctorum Ecclesiae Operibus. Augusti-
ni Hieronimi Gregorii Ambrosii et aliorum plurimorum recen-
tioribus editionibus magno pretio et egregia ligatura. Qui
tandem qua potissimum necessitate, occultum est, impulsus,
Suasu tamen quorundam honorariis pecuniariis egregiam mansus
corruptelam, ut post comperdum fuit, Integrum mansum hoc divenditus
est triginta selectissimos agros cuidam rustico in Kirchaim
nomine Henrico Hausigen. ad dictum ibidem Allodium domus
pertinentes vilissimo pretio, ad messem semente iam matura
clanculum et inscio Conventu non amplius ducentis florenis
vendidit haereditarie. Quam ob causam, ubi res patuit, Anno

bl. 46 1603 in Actu Visitationis a Prioratu fuit absolutus. Quamvis postliminio per Successores eius, ut infra dicetur maxima eius consolatione huiuscemodi agri iudicialiter sint denuo recuperati. Obiit Bonus Pater In domo professionis anno 1609.

Trigesimus Nonus.

Dominus Joannes Vogelius.

Qui ante suam Institutionem aliquot annis domus suae professionis solers fuit Procurator Qua propter anno ut supra memi 1603 mense Novembri Domino Joanne Duringio in Visitationis actu absoluto ad Instantiam tunc Patrum professorum quorum pauci fuerunt a Venerabile Patre Visitatore primario Domino Joanne Mulnero Priore domus Horti angelorum Herbipoli In Rectorem domus suffectus est. Quem deinde anno sequenti Capitulum generale in Priorem confirmavit. Hic quam primum domum gubernandam suscepisset Eamque aere alieno satis praegravatam animadvertisset Creditoribus importune instantibus satisfacturus Summam Capitalem pretii vinearum in Dieffenthall quam Pater Sebastianus Prior ut supra diximus certis locis ad reemptionem elocaverat, una cum pensionibus repoposcit, accepit: Et Creditoribus partim satisfecit, partim in alios necessarios domus sumptus expendit. Quinimo et alios sexcentos imperiales apud Patres Societatis hic accomodato, non mediocri domus damno suscepit: praeter mille florenos quos testamento recenter professus frater quidam domui legaverat. Quorum adminiculo domum anteriorem commodioribus habitationibus ut postissimum Prioratum Cubilia hospitum instauravit, item aedificiorum parietes in area domus intus foris que vitiosos calce, luto, tinctura et passim picturis illustravit.

NB

aes alienum

repetitio mansi vendidi

Ipse mansum trigenta agrorum selectissimorum, de quo supra clam et imprudenter venditum in Villa Kircheimensi a praedecessore suo, in iudicio repetere coepit. Atque Allodium nostrum in iam dicto pago contra antecessorum Statutum ut Temeraria et supra ad annum 15$\frac{4}{5}$53 sub Domino Tilmanno Priore decimo pernitiosa commemorari, et definitionem a doctioribus et prudentioribus Civitatis huius factam, propriis iterum sumptibus et expensis colere

bl. 47 rum incepit. Sed gravissimo domus damno et certissima eiusdem

omnimada ruina minaret, prout infra plenius Is ipse circa idem fere tem equidem minus damnum i indulsit, temere etenim et rum interest, et ad quos pe net: / canalem per quem derivabat ad hortum nostr cum inquam propria auct tentasset, et conquerentibus et indiscrete respondisset / rudes enim homines s concitatis per eos contribu Thomae et aliis: unanim aquae de facto inhibeerus Senatus auctoritatibus si testimonio praesente sena Juris protulissent; placar persuaderi potuerent rema siccum multis amis. magn et sumptibus non contemne parcitum fuisset si amice e novi, in praeiudicium Jur nem canalis ostendisset. K omnino voluit inde sicut eadem facilitate concessa dictum rivulum non mod iris agendo recuperavi; se tione horti Jlici senatus testantur confectae litterae, His demum commendation nimirum Nucum ita olim hactenus plurimis annis st lum voluptati et recreationi Vivario quod antecessor eius utilitate et civium senatus

49

lus. Quamvis
axima eius
enuo recuperati
9.

us suae pro-
ut supra memi-
in Visitationis
quorum pauci
Domino Joanne
li In Rectorem
Capitulum ge-
n domum gu-
dis praegrava-
tantibus satis-
in Dieffenthall
certis locis
repoposcit,
m in alios
et alios exten-
dato, non me-
enos quos testa-
legaverat.
ribus habitatio-
m instauravit,
forisque vitiosa
it.
n, de quo
a Kirchheimensi
Atque Allodium
Statutum ut
Priore decimo
tentionibus Civita-
xpensis colere
ima eiusdem

omnimada ruina minato per successores mature restitum fuis-
set, prout infra plenius patebit.
Is ipse circa idem fere tempus Anno si recte memini 1607 aliud haud
equidem minus damnum et Confusionem domui sua indiscretione
indulsit, temere etenim et inconsultis, imo contemptis Civibus; quo-
rum interest, et ad quos potissimum ius aquae Trifontis perti-
net: canalem per quem vetussimo privilegio dicti fontis rivulus
derivabat ad hortum nostrum pro vivario alendarum fructarum
cum inquam propria auctoritate et insalutis illis renovare at-
tentasset, et conquerentibus et facti rationem exposcentibus dure
et indiscrete respondisset rati se contemptos illi; exasperati
[rudes enim homines sunt et ad quasvis seditiones faciles:]
concitatis per eos contribulibus suis et parachianis Sancti
Thomae et aliis: unanimiter sese opposuerunt, rivulumque
aquae de facto inhibuerunt meatumque obstruxerunt. Nec illis
Senatus auctoritatibus sive admonitionibus; quamvis iuratorum
testimonio praesente senatu et ipsis; manifesta signa, veteris
Juris protulissent; placari minus ad restitutionem aquae ductus
persuaderi potuerunt. remansit ergo Vivarium vacuum aqua, et
siccum multis annis magna domus ignominia confusione et iactura
et sumptibus non contemnendis. Cuibus tamen omnibus facile
parcitum fuisset si amice eis propositum suum insinuasset, nihilque
novi, in praeiudicium Juris eorum se moliturum preter renovatio-
nem canalis ostendisset. Rogari enim et respectari ut domini Trifontis
omnino volunt unde sicut faciles sunt ad petita: ita offensi
eadem facilitate concessa revocant. Experius loquor. Nam prae-
dictum rivulum non modo indignus Procurator comiter cum
iis agendo recuperavi; sed Prior insuper et alium pro irriga-
tione horti Ilici senatus consensu et confirmatione, ut desuper
testantur confectae litterae, ab ipsis impetravi gratis.
His demum commendatione dignissimum opus adiecit Hortum Lupu
minimum Nucum ita olim vocabatur, ex opposito Monasterii letum
hactenus plurimis annis sterilem et infrugiferum et Civium tan-
tum voluptati et recreationi commodum et Cellario noxium. Repleto
Vivario quod antecessor eius inutiliter foderat; maxima domus
utilitate et civium senatusque displicentia in lupuletum con-

50

verbis.

Bl. 48

Caeterum cum annis quinque maiori spe et opinione quam effectu ut post eius translationem immoluit rem domesticam solerte et frugaliter administrasset, defuncto domino Ioanne Adriansonio Maioris Cartusiae professo et Priore domus Cellae salutis in Tuckelhausen professis ibidem ob discordiam electione privatis a Venerabili Patre Visitatore tunc Domino Ludovico Hagero Priore in Asthaim ex domo hac ad domum Cellae Salutis designatus Rector translatus est.

Quadragesimus

Dominus Andreas Bertzius.

Dictus Dominus Andreas Aschaffenburgensis Domus Horti Angelorum Herbipoli Professus anno eius saeculi 1608 circa festum Purificationis Beatae Virginis Mariae 4 febr. Domino Ioanne Vogelio per Visitatorem principalem Reverendum Patrem Dominum Ludovicum Hagerem ad domum Cellae Salutis designato Rectore. Prior a Conventu postulatus a Visitatore praedicto Rector institutus est et a Capitulo proxime sequenti Prior institutus et confirmatus fuit. Fuit autem prioribus tribus annis domus vigilantissimus Procurator In officio autem Prioratus Confratrum suorum amator insignis, animi candore praecipuus zelo regularis disciplinae fervidus pietate eximius et in re domestica admodum industrius et dexter. Proinde licet nullo praesidio pecuniario fulciretur, quo praedecessor eius apprime fuerat suffultus, imo gravissimis quibus tunc domus Interitus adversis praemebatur cladibus et infortuniis, Morte scilicet et equorum interitu duodecim fortissimorum insignium que equorum spatio vix integri anni, sive id iam praestigiis et malitia hominum ut quidam putaverunt sive indiscretis laboribus et negligentia famulorum circa debitam curam equorum, quod omnino creditur, contigerit: sua nihilominus singulari prudentia et dexteritate evicit, ut nedum aes alienum nullum contraxerit, sed e contrario de contracto ab antecessoribus suis plurimum exsolverit.

Hic anno primo Regiminis sui qui fuit 1608 per Hugonem Sommer postea Apostatam tabulam in maiori Gallilaea iuxta

litteram E, olim C parieti
anno Casulas duas ex tape
quando Reverendi et Exim
Moguntini Archipraesulis e
Erfordiae oblato: Ex eoder
dium unum pro Altari So
rubri viridisque coloris pr
rum alia duo fieri fecit
discolorato auro argentoque
Eremicolarum in choro M
dit. Vela quoque quadrag
dio eodem anno in Eccle
Anno sequenti 1609 Atgr
per antecessores perperan
stituto pretio ducentorum
nostro contiguum a parte
pertinente ab quodam
acquisivit. Pro Ecclesia
pulchra satis fieri curavit.
tum minus cum Culina
Anno vero 1610 Bibliot
Sanctae Catharinae et Ol
exstruxit in formice sive
Martyrum, ubi etiam nun
Custodiam Casularum e
bene artificiosam fabric
selectissimis libris, et in
plificavit. Eodem anno
praedecessor inculiam r
lupulo fertilem reddidit
opere.

Verumtamen appropinquan
lationes transiret de hoc m
tionis et quietis consolati
ut ad instantiam et imp
S. Thomae Aquinatis mo

litteram E, olim C parieti affixam pingi curavit. / Item eodem bl. 49
anno Casulas duas ex tapetio serico floribus distincto, dono ali- Ornatus
quando Reverendi et Eximii Domini Jacobi Schollaei Sigilliferi Ecclesiae
Moguntini Archipraesulis et Canonici Beatae Virginis Mariae
Erfordiae oblato: Ex eodem Cussinos duos pro altaribus, antipen-
dium unum pro Altari Sanctae Trinitatis De alio etiam tapetio
rubri viridisque coloris pro altaribus Sanctae Crucis et Apostolo-
rum alia duo fieri fecit his adiecit Cussinos duos alios ex corro
discolorato auro argentoque conspicuos. Eodem tempore Icones Patrum
Eremicolarum in choro Monachorum eorundem sedibus suspen-
dit. Vela quoque quadragesimalia cum suis picturis et antipen-
dio eodem anno in Ecclesia pro altaribus curavit.

Domus Horti — Anno sequenti 1609 Agros haereditarie in Kirchaim aliquando receptio
per antecessores perperam alienatos, indicialiter recuperavit re- mansi
stituto pretio ducentorum florenorum. Ibidem Hortum illodia
nostro contiguum a parte occidentali cum domo ad eundem Hortus
pertinente ab quodam ibidem incola iure iuste emptionis ibidem
acquisivit. Pro Ecclesia quoque sex Candelabra ex stanno
pulchra satis fieri curavit. Et in domo lapidea ad Grues Hypocaus-
tum minus cum Culina aedificavit.

Anno vero 1610 Bibliothecam veterem ex Sacristia sive Capella Bibliotheca
Sanctae Catharinae et Elisabethae transtulit ad novam quam
exstruxit in formice sive Capella Sanctorum undecim millium
Martyrum, ubi etiamnum visitur. Eadem opera Arcam sive
Custodiam Casularum et caeterorum ornamentorum Ecclesiae Custodia
bene artificiosam fabricari curavit. Et ipsam Bibliothecam Casularum
selectissimis libris, et iis quam plurimis illustravit et am-
plificavit. Eodem anno Aliam Partem horti Nucum, quam
praedecessor incultam reliquerat, ipse similiter fodiendo Lupuletum
lupulo fertilem reddidit domui admodum utili et proficuo
opere.

Verumtamen appropinquante iam tempore quo per multas tribu-
lationes transiret de hoc mundo ad patriam aeternae retribu-
tionis et quietis consolationisque contigit hoc eodem anno /
ut ad instantiam et importunitatem Conventualium in festo bl 50
S. Thomae Aquinatis morum et Conversationis modestia om-

ione quam effectu
cam solerte et
me Adriansonio
lae salutis in
lectione privatis
ico Hagero Priore
utis designatus

aeculi 1608 circa
4 febr. Domino
Reverendum Pa-
rem Cellae Sa-
tus a Visitatore
roxime sequenti
priori bus tribus /
fficio autem Prio-
mi candore prae-
tate eximius
er. Proinde licet
redecessor eius
ibus tunc domus
Morte scilicet et
e equorum spatio
rbitia hominum
bus et negligen-
m, quod omnino
i prudentia et
um contraxerit,
suis plurimum

8 per Hugonem
i Gallilaea iuxta

52

nibus amabilem quam tamen mentiebatur foris, Patrem Isaac Fabrum Mellerstadianum Franconem domus filium et meum Comprofessum, me met repudiato et absoluto, in Vicarium institueret, quare libertatem maiorem iam nactus, iuxta tritum illud honores mutant mores sed rare in meliores, quem hactenus animo favisset malum genium: cito manifestum fecit, namque veteres iam olim in Novitiatu conceptas aversiones paulatim ~~it~~ contra superiorem renovare, in eundem sub specie admonitionis invectivas scribere, cellae et solitudinis et alias regulares observantias negligere et fastidire, quaerere et delectari colloquiis saecularium, quinimo absque ulla verecundia relictis divinis officiis videntibus et intuentibus Confratribus confabulari haerethicis: quibuscum communicatis pessimis cordis sui propositis. Venerabili interim Priore in Nundinis Naumburgensibus morante: pridie quam inde reverteretur, die, qui septem fratribus Martyribus sacer fuerat, hoc est 10. Julii anno 1610 mane hora quarta, fugam iniit: et abiurata fide Catholica et professione haeresin lutheranam complexus est magno luteranorum aggratulatione et iubilo. Atque mundi illecebris et voluptatibus continuo habenas laxius laxans, et se ipso quotidie peior effectus commessationibus et Ebrietatibus vacans peccatumque peccato accumulans, et scelus sceleri, donec tandem in profundum malorum senet ipsum praecipitavit Et detestabili Patricidii in audito prope crimine post mille qua voce qua scriptis irrogatas calumnias et detractiones, tamen patientissime toleratas pijentissimum Patrem ipsa S. Purificationis Beatae Virginis Mariae nocte hora decima in propria Cella pugione e medio sustulit. Quem admodum ex sequenti Pathetica descriptione Ad modum Reverendi et Eximii Viri Domini Magistri Thomae Holfmeisteri Canonici Beatae Virginis Mariae et Ecclesiastae ad Sanctum Martinum extra et ibidem respective Praepositi clarius fusiusque patet, quae sic se habet./

bl. 51. Pathetica eaque circumstantialis descriptio
Nefandae iuxta ac deplorandae interfectionis Reverendi Patris ac Domini Andreae Bertzii Aedis Carthusianae Erfordiae constr
Purificationis hora dec
sanciati, et past modum
curatus interempti./

A

Fugitivo et foedifrago
Orensi eiusdem Ordin
Compassionis gratia e

A

M. Thoma Hoffme
feldiaco./

Heu dolor, heu lachr
Irriget haudquaquam fl
Vah scelus horrendum:
Qui Patris Andreae perc
Flere libetne magis? n
Et libet irasci, flere lib
Irarum stimulos Isaci
Latro, cui similem se
Non Dismas, Gesmas,
Nec Barabas crimen
Quale hic sanguivora,
Patravit facinus: saxa
Saxa cient lachrymas,
Viscera? sanguineas sa
Macario quondam Phlege
Rector, stromatibus va
Quo properas? un Divu
Intro monasterium qu
Unicuique ferens fratrum
Pro gustu ac libitu que
Huic irae, Invidiaeque il
Et Veneris quarto poc
Huic nummos, illi situ
Porrigo fallentis, quod pl
Idem ille, ille idem f

53

patrem Isaac
m et meum
Vicarium in-
us, iuxta tri
reliores, quem
nanefestum fe-
ceptas aversio-
eundem sub
t solitudinis
idire, quaerere
e ulla vere-
mientibus
mmunicatis
im Priore in
uam inde re-
xcer fuerat, hoc
imit: et ab-
Veranam com-
et iubilo-
habenas libe-
commessatio-
cato accumu-
dum malorum
lii inaudito
irrogatas ca-
leratas pijen-
e Virginis
ugione e medio
escriptione
Magistri Thomae
d Ecclesiastae
ve Praepositi

stio
mis Reveren-
edis Carth-

sianae Erfordiae constituti Prioris sub nocte Vigiliae
Purificationis hora decima miserabiliter ad mortem usque
sauciati, et post modum ubi devotissime sacramentaliter
curatus interempti /

A

Fugitivo et foedifrago Patricida Isaaco Fabro Minorsta-
Olensi eiusdem Ordinis olim professo
Compassionis gratia elaborata

A

M. Thoma Hoffmeistero Breitenwormensi Epis-
feldiaco. /

Heu dolor, heu lachrymae! lachrymas quis temperet? atque bl. 52.
Irriget haudquaquam flebibus ora sua?
Vah scelus horrendum: quis non rumpatur et ira?
Cui Patris Andreae percipit aure necem?
Flere libetne magis? magis aut proscindier ira?
Et libet irasci, flere libetque simul.
Irarum stimulos Isacus concitat, ille
Latro, cui similem secula nulla ferent.
Non Dismas, Gesmas, nec Orestes tanta piacla
Nec Barabas crimen tale cruentus adit,
Quale hic sanguivorax flammanti morte piandum
Patravit facinus: saxa cient lachrymas.
Saxa cient lachrymas, quid ni mortalia planctus
Viscera? sanguineas saxa cient lachrymas.
Macario quondam Phlegetonticus obvius ibat
Rector, stromatibus vascla referta gerens;
Quo properas? un Divus ait: cui protinus ille,
Intro monasterium quod spicis ante, refert.
Unicuique ferens fratrum de vasibus haustum,
Pro gustu ac libitu quem sibi quisque leget /
Huic irae, Invidiaeque illi, fastusque sequenti,
Et Veneris quarto pocula plena dabo.
Huic nummos, illi titulos, et gaudia mundi
Porrigo fallentis; quod placet ille bibat.
Idem ille, ille idem fallax revocatus ab orco

54

Carthusae Erffurti limina Daemon adit.
Quaerit et Isacum Fabrum cognomine, cretum
Urbe Minerstadio de genitore pio
Talibus aggreditur dictis: Heus victima nostrae
Agaeae Veneris, victima grata nimis.
Cur maestos sine fine dies, sine Cerere tot annos
Ducis? et abiecto nomine serpis humi?
Cur tua, cur pateris cruciamine membra tenella
Viribus exutis examinanda dari?
Cur Veneris lusus, cur millia gaudia mundi
Spernis, et in vivis mortuus usque paces?
Fac agedum Cappam, fac Santonicumque Cucullum
Exue, Cilicium proice, rumpe pedem.
bl. 53. En tibi de Veneris Dionaeae pixide potum:
Ebibe fac totum, sic Venus ipsa monet.
En tibi de carnis sapidissima pabula (prende)
Delitiis unctas de titulisque dapes
Ingreditor Mundum, Mundus tuus esto, dabitque
Mundus quaeque tibi, prospera quaeque tibi.
Dixerat: Isacus sic dein est voce secutus:
Sis quicunque voles venditor, Emptor ero.
Vendita namque meae fragrantia pharmaca carni
Conveniunt, quantum, tu mihi vende, sat est.
Huc ades ô Cytharea Venus, tibi victima servor:
Detur in amplexus, ô Venus ne tuos
Nunc age Cappa vale, valeas cuculate cuculle
Regula Risca vale, Ciliciumque vale
Diva Paphi salve, et quicquid sub climate mundi
Spectatur liberum, me faciat liberum
Gratia me formae decorat, decoratque iuventus
Atque acris ingenii gratia condecorat.
Non ea, non equidem patiar sic esse sepulta:
Delitias quaerant singula quasque suas
Dixit: et optata advertens crepuscula noctis
Qua sibi perlustrat, sit patefacta domus
Est locus extremus, cellas prope moenia, claudens

Adis Carthusae, clausus e
Hunc adit Isacus Cacoa
Proiectat funem, et colli
Et fune appreso facil
Daemona non dubium
Sic abit ille, Ducis factus
Rite Panomphaei qui st
Ast heu (maestifico quero
Quantum mutatus prô
Religio nova, vita nova
Et novus est habitus, Reg
Carthusanus erat, nunc es
Impius extreme, qui prim
Quique timore Dei prius
Effusa, effrenis currit
Coniunctis manibus, palr
Curvatoque genu fudit
Num socios omnes legis,
Scommate proscindit, f
Rostro Elementa suo et
Per mille et centum:
Inde intempesta surges
Evigilans, David ceu
Nunc totos grassando
Et gladiis aedes saxaqu
Primo in servitium qu
Ille saginatum corpus
Cuius libellus erat supp
Nunc colit obscaenas;
Haec est haec inquam est
Eccelsi dextrae ceu sa
Ludicra sed memora, qu
Si scelus horrendum di
De vitio in vitium grad
Crimina criminibus, d
Nullum tam scelus est

Adis Carthusae, clausus et asseribus
Hunc adiit Isacus Cacodemonis actus et astu
Proiectat funem, et colligat asseribus
Et fune appreno facilis defertur in altum
Daemona non dubium tetra tulisse supra
Sic abit ille, Ducis factus gladiator Averni
Rite Panomphaei qui stratiota fuit.
Ast heu (maestifico queror, et quod clamito vultu)
Quantum mutatus prô dolor iste status?
Religio nova, vita nova hîc, moresque fidesque
Et novus est habitus, Regula et ipsa nova
Carthusanus erat, nunc est Mundanus: et idem
Impius extreme, qui prius ipse pius
Quique timore Dei prius intima cordis habebat
Effusa, effrenis currit in omne scelus.
Cornicinis manibus, palmisque sub aethera ductis
Curvatoque genu fudit is ante preces:
Num socios omnes legis, vitaeque prioris
Commate proscindit, fulminat inque preces.
Rostro Elementa suo et sacra Sacramenta metitur
Per mille et centum: has fulminat ore preces.
Ante intempesta surgebat nocte precando
Evigilans, David cen facit, atque monet.
Nunc totas grassando terit noctesque diesque
Et gladiis aedes saxaque quaeque ferit.
Primo in servitium qui membra redegerat escis
Ille saginatum corpus obaesus habet.
Cuius libellus erat supplex cen sponsa, puellas
Nunc colit obscaenas; saltitat, astat, amat.
Haec est haec inquam est fateor mutatio: sed non
Eccelsi dextrae cen sacra lingua canit.
Ludicra sed memora, quin et puerilia narro
Si scelus horrendum dinumerabo sequens.
De vitio in vitium graditur, simul horrida nectit
Crimina criminibus, daemone dante vias.
Nullum tam scelus est infandum tamque nefandum.

Bl. 54.

Quod non tentat, adit, perficit atque struit.
Iam furit insanus minitans lethalia mente
Funera, et horrificam versat, agitque necem.
Quam mihi materiem ratio, quae verba datura est?
Quas scelus infandum hoc explicuisse queam?
Mens stupet attonita, infremis quoque lingua silescit,
Cor tremit, ancipiti membra tremore cadunt.
Foedifrago haud satis est pede conculcasse sacrata
Vota, Latrocinii quin mage crimen adit.
Nox erat, et fratres cunctos sopor altus habebat
Quando aderat Mariae Purificanda dies
Perfidus Iscarioth cum debachatur, et omnes
Hac illacve vias, tentat aditque modos. /
bl.55 Ut Patrem Andream, sibi quem divina Priorem
Fata dabant (patrem nomine regum) necet.
Bis quinas dederat sonitus revolubilis hora
Cum dirum aggreditur corde fremente scelus
Egressum repetit, demisso fune, regressum
assere dimoto, et nocte iuvante parat.
Circumquaque obstacla videt remorantia, valvas
Adoritur clausas, quae patuere prius.
Clausa fenestrarum reserat munimina, corpus
Iniectans frustra (ceu docuere nives)
Post varias technas et post tentamina tandem
Multa viam rabidus comperit, urget, init.
Per tres serpendo cellas, ceu squameus anguis,
Nempe per angusta, hic, dum loca, radit iter
Non pede naturae (verissima narro) sed astu
Et raptu stygii raptus ad ima ducis
Iamque ubi cuncta videt cessisse obstacula, cautus
Innocui Patris se locat ante fores
Pulsat, et e somno ceu suscitet, ilicet illum
Provocat; ignarus pulsat itemque pater.
Ast latro post correcta modum insidiando priorem
Pulsandi repetit, sed graviore sono.
Iam Pater altiore animo versat, sua membra thoraque

Surripit, atque fores obse
Mox valvas aperit, ehi reclu
Quae duplicis pulsus caus
Haud mora laetifero accin
Prorumpit latro: pro furi
Viscera rimatur Patris m
Atque agit ut citra corru
Nec minus interea collec
Campanas solitas mox
Accurrunt adsuntque c
Quod malus Isacus fecer
Exin caede furens Patric
Qua prius erupit, quaq
Nec tristis facti, nec ace
Ante coequales iactitat
O Isac, Risus tibi vot
Nomen, at haud usum,
O Faber, O fabri cognom
Haud fabricas aurum
Quo nunc torvus alis fa
Angulus accipiet, dic ubi
Conscia mens ubi? dic. d
Vermis? et in vasto den
Profugus atque vagus s
Quo te cunque voles ve
Quicquid agis, quocunqu
Vermis qui nunquam (
Non ea non equidem
Struxisset, vitae quae
Ictus nunc tandem sap
Compunctus repetas cor
Quaeque luenda tibi v
Effusum innocuum so
Persolvenda tibi nam po
Quam tibi mensiam io
Ast venerande Pater re

57

Surripit, atque fores obstupefactus adit.
Mox valvas aperit, directisque in limine quaerit
Quae duplicis pulsus causa sit, atque modus?
Haud mora laetifero accinctus pugione nefandus
Prorumpit latro: pro furiale malum
Viscera rimatur Patris mi tale timentis
Atque agit ut citra corruat ipse fores.
Nec minus interea collectis viribus, ambas
Campanas solitas mox resonare facit.
Accurrunt adsuntque citi spectantque ministri
Quod malus Isacus fecerat ille malum.
Ox'in caede furens Patricida et sanguine Plenus
Qua prius erupit, quaque reversus abit. /
Nec tristis facti, nec acerbi paenitet acti — bl 56.
Ante coequales iactitat omne nefas
O Isac, Risus tibi vota dedere parentum
Nomen, at haud usum, maesta sed ora cies.
O Faber, O fabri cognomen fata dedere.
Haud fabricas aurum ast vulnera saeva mimis.
Quo nunc torvus abis foedatus sanguine? quis te
Angulus accipiet, dic ubi tutus eris?
Conscia mens ubi? dic. dic nonne Carnicus urget
Vermis? et in vasto denegat orbe quiem?
Profugus atque vagus super omni climate terrae
Quo te cunque voles vertere semper eris.
Quicquid agis, quocunque et abis, tibi vermis adhaeret
Vermis qui nunquam (heû) interiturus erit.
Non ea non equidem Carthusica norma pericla
Struxisset, vitae quae nova norma struit.
Istus nunc tandem sapias piscator et imo
Compunctus repetas corde piacla tua /
Quaeque luenda tibi veniunt, patiare, cruorem
Effusum innocuum solve gemens lachrymis.
Persolvenda tibi nam poena gravissima restat
Quam tibi mens iam iam conscia dictat, habe
Ast venerande Pater revocant tua vulnera venam

58

Luctificam nostram, morsque inopina vocat.
Ergo vocat Lethum vulnus Lethale ferale:
Intestina ruunt pallida, mota loco.
In medio positus vitae, mediaque sinistrae
Mortis, amat mortem, provocat hancque Pater.
Omnia decurtat prius impedimenta, synaexi
Sacrâ animam refovet, noxa nec ulla gravat.
Ignoscitque in se facilis scelus omne patratum
Ad frugem ut redeat latro cruentus
Hinc iubet extremo refici sua chrismate membra,
Membra cruore atro debilitata mimis
Amplexus terram, caeloque immobilis haeret
Adnixus, cupiens iam superasse dies.
bl.57 Dissolvi petit, Exurgam, ecce, in nomine Jesu
Fatur; et effundit, circumeundo preces
Membra negant vires, acceptant pondere sellam,
Sellam claudentem morte premente dies
Oscula crebra cruci figit, rassaria versat,
Et quod lingua negat, corde precante subit.
Singultu tandem facili, placidoque sopore
Insontem ille animam mittit, et aethre locat.
Tu pater altitonans veniendi porrige dextram,
Et solio aeternum da residere tuo.
Tuque age Diviparens longum per mane volantem
Duc animam, et genios pelle parata malos.
Et vos Aligeri iuvenes sanctique volucres
Abramicae sedis gaudia habere date
Tuque anima heus per mane vola, proficiscere laeta:
In campo Elysio serta parata tibi.
Certamen certasse sat est, servasse fidemque
In campo Elysio serta parata tibi. /
Post mortem huius Venerabilis Patris Patres conventualiter congregati concontibus vobis renovarunt et confirmarunt pro se et omnibus successoribus nostris perpetuo servandam confoederationem supra folio 36 sub Joanne Falck 19 Priore factam.

E vivis itaque hoc prientis
quartam et quintam matut
in civitate increbuisset sed
gressus ut alter Cain profu
mia in oppido Gassfurth di
Julio ut fugitivus et apostata
restitutus: in Cartusia prime
bipolensi firmissimis carc
Episcopo Julio cum primu
iterum violenter extractus e
Ex quibus tamen prescitur
iam paenas ultimas luiti
angustiis undiquaque, pres
ictus Ratisbonam ad Patre
Convisitatorem Provinciae
Patrem deductus, ab eodem
tribus fuit carceri mancipa
habita consultatione super
natus est.

Quadragesimu

Dominus Joannes
Antecessore prientissime u
more Jejuniis et orationib
sitatoribus Domino Ludov
sublectus fuit iam dictus d
praecedenti a Capitulo ge
post defectionem Patricida
fessus domus S. Sixti Rutu
Sub cuius Priorato quae i
domum exercebatur, gravis
tiones, tum invasiones direp
tissimum aedificiorum per
nemque eversorum et dam
ximè dictus Senatus per v
conabatur Hortum Nucum
Civium celebraret; quam o

E vivis itaque hoc pientissimo Patre violenter sublata intra quartam et quintam matutinam, cum primum rumor mortis eius in civitate increbuisset scleratissimus patricida, mox civitate egressus ut alter Cain profugus factus est. Et paulo post in Francomia in oppido Gassfurth deprehensus, agnitus ocijus ab Episcopo Julio ut fugitivus et apostata captus est: et Ordini ab eodem Episcopo restitutus: in Cartusia primum Asthaimensi, inde in Cartusia Her. bipolensi firmissimis carceribus inclusus fuit. Verumtamen ab Episcopo Julio cum primum de Patricidio cognovisset, ex eodem iterum violenter extractus et publicis carceribus traditus fuit. Ex quibus tamen (nescitur fere quo stratagemate et dolo) cum iam paenas ultimas luiturus fuisset, iterum evasit. Et sive angustijs undiquaque pressus, sive paenitudine facti salubriter ictus Ratisbonam ad Patrem Dominum Georgium Faesilium Convisitatorem Provinciae se contulit; a quo ad Reverendum Patrem deductus, ab eodem Mantuam amandatus et ibidem annis tribus fuit carceri mancipatus, donec a Capitulo Generali, matura habita consultatione super delicto eius: ad perpetuos triremes damnatus est.

bl. 58

Quadragesimus primus.

Dominus Joannes Naundorff.

Antecessore pientissime ut dictum est defuncto; praemissis de more Jejunijs et orationibus consuetis praesentibus Patribus Visitatoribus Domino Ludovico Hagero principali canonice eidem sublectus fuit iam dictus Dominus Joannes Naundorffius anno praecedenti a Capitulo generali per chartam hospes missus et post defectionem Patricidae in Vicarium institutus. alias professus domus S. Sixti Rutulae.

Sub cuius Prioratu quae iam plurimis annis Senatum inter et domum exercebatur, gravis discordia ob diversas et iniustas exactiones, tum invasiones direptiones bonorum monasterii ac possessionum aedificiorum per aggeris comportationem exstructionemque eversorum et damni inde enascentis. Quo tempore maxime dictus Senatus per vim quasi et de facto sibi appropriare conabatur Hortum Nucum ut inibi pro suo libitu lustrationes Civium celebraret; quam ob causam summopere laborabat vir

60

pedire plantationem lupuleti. Verum per-opportune tunc con-
ligit congregari hic Erfordiae Conventum Principum ob discord
accordatio quasdam eorundem et difficultates discernendas ratione de
ultima functi Ducis Juliae Cliviae et Montium et Juris legitimae
cum se- successionis in haereditate Principatuum eiusdem. Hac occa
nata sione et prudenter quidem rati Patres nostri Visitatores utendu
Caesariae Maiestatis Legatum Generosissimum Dominum Joanne
Georgium Comitem de Hohenzolnern humiliter rogarunt; ut
eadem opera discordiam nostram cum senatu componendam
suscipere dignaretur. Annuit Comes et qua erat eximia in
ordinem affectus observantia, accepta protinus abs Caesarea
Maiestate speciali commissione, auctoritate eiusdem, rem ade
difficilem, tanta dexteritate et prudentia composuit: ut utrinq
et senatui et domui egregie satisfactum sit. Exstant huiusce
accordationis et compositionis litterae quae plenius omnia do-
cent, quae hic breviter delibasse sufficit.

bl 59 **Horreum** Eodem tempore hoc est Anno 1613 Horreum maius et am
in Kirch- plissimum in Allodio nostro Kirhaimensi aedificavit sump
haim. tibus tamen subministratis ab Visitatoribus provinciae et
munificentia clarissimi et praenobilis viri Domini Joachim
Hirschbergeri insignis Benefactoris nostri.
Et sane cum omnibus summis infimisque sese humani-
ter et comiter novisset accomodare et insinuare, adeo ut
maximo domus commodo primariorum et maxime Consulum
favore ac gratia excelleret: Suos tamen interim domesticos
quos maxime fovisse debuisset, negligentius curavit, imo
sua indiscretione et proprii iudicii inhaesione contra ad-
monitiones Patrum etiam Superiorum commissos sibi adeo
reddidit aversos, ut hac sola de causa potissimum quart
Regiminis sui anno qui fuit 1614. primo Augusti in actu
Visitationis absolutus sit. Hinc translatus in Asthaim ibidem
aliquot annis Vicarium egit, ac deinde ad domum professionis redie
ibidem hactenus moratur.

Quadragesimus secundus.

Dominus Bruno Fleischman.

Absoluto ut iam dixi 1. Augusti mane in Capitulo Domin

Joanne Naundorffio. Patres
Patres Visitatores postular
Brunonem Fleischman t
tores satisfacere volentes. E
solutas, omnibus denuo in
postulaverant in Rectoren
sequenti Capitulo generali
Erat autem pietate et de
observantissimus, Erudit
industria in rebus agendi
humeros oneri administr
devotionis actibus admod
niter dicitur) hoc est, cul
operum suorum statuend
et sequentibus de summ
tationis nuperrime confe
pessorum detrimentorum
per aedificationem agger
ad Ecclesiam, quae negle
pulvere et caligine pari
admodum apparebat, ren
teri tolo templi dejecto,
spicitur forma et ornat
deferentibus, pulchro ordi
et variis picturarum en
sumptuose restituit: Tot
et tabulis grandiusculis
mis, passimve parietibu
lustrem splendidamque
Chorum quoque Monacho
reddidit, translato ostio
pecuniis et aliis ab Ten
calce et lapidibus sectis
sum minitantem insta
uravit, superimposito
pro culina tuto conser

61

Joanne Naundorffio. Patres Professi unanimiter apud Reverendos
Patres Visitatores postularunt sibi praefici in Priorem Dominum
Brunonem Fleischman tunc Vicarium. Quorum petitioni Visita-
tores satisfacere volentes. Eodem die post Vesperas regulariter per-
solutas, omnibus denuo in Capitulo congregatis, Eundem ut
postulaverant in Rectorem domus praefecerunt. Qui deinde in
sequenti Capitulo generali Prior designatus est et Confirmatus.
Erat autem pietate et devotione fervidus, regularis disciplinae
observantissimus, Eruditione et prudentia tum dexteritate et
industria in rebus agendis laudabiliter insignis. Cum primum
humeros oneri administrationis domus suppossuisset, ut erat
devotionis actibus admodum addictus. ab ipso Jove (ut commu-
niter dicitur) hoc est, cultu dei principium sibi et initium bl. 60
operum suorum statuendum prudenter ratus Ideo Anno 1615
et sequentibus de summa pecuniae, quam Senatus benore accor-
dationis nuperrime confectae et confirmatae pro recompensa per-
pessorum detrimentorum et iacturae aedificiorum monasterii
per aedificationem aggeris solvit. quingentis scilicet florenis,
ad Ecclesiam, quae neglecta hactenus et inculta, insuper multo Ecclesiae
pulvere et caligine parietibus abductis, tenebrosa et horrida renovatio
admodum apparebat, renovandam animum concepit. Igitur Ve-
teri tolo templi dejecto, Novum ex integro, ea qua nunc con-
spicitur forma et ornatu, arma dominicae passionis angelis
deferentibus, pulchro ordine, et inauratis interlucentibus rosis,
et variis picturarum emblemmatibus affabre elaboratum, et
sumptuose restituit: Totamque ecclesiam tinctura et picturis
et tabulis grandiusculis insigni pictura et devotione plenissi-
mis, passim e parietibus suspensis; insigniter et eximie il-
lustrem splendidamque fecit.
Chorum quoque Monachorum sublato interstitio ampliorem
reddidit, translato ostio templi. Eodem tempore et iisdem
pecuniis et aliis ab Senatu subministratis materialibus ut
calce et lapidibus sectis murum in area Culinae iam ca-
sum minitantem instauravit et pilarum firmitate fulciri
curavit, superimposito pariete ligneo et tecto porredo ligni
pro culina tuto conservandis a pluviis loco accomodato.

62

Cellarium Anno sequenti 1617 in Villa Kirchaimensi novum fundamen
in Kirchaim sis in introitu portae excitavit Cellarium. Eodem Anno Altar
Altare S. Crucis in Choro Conversorum de novo consecrari fecit per
S. Crucis Reverendissimum Dominum Christophorum Weberum Sanctae
Theologiae doctorem: Episcopum Ascalonensem Reverendissi-
mi nostri Archipraesulis Moguntini Suffraganeum.

Vivarium maius Anno deinde 1618 Vivarium maius in horto olerum, multo
tempore neglectum et collapsum inutile prorsus, repurgari fecit
sumptibus amplius 80 florenorum et in medio discrevit ut duo
scilicet amodo essent. Sed contrario quam sperabatur eventu
bl 61 fructu et incremento piscium. Verumtamen bene merendo de
monasterio impiger et Studiosus anno qui sequitur 1619

Refectorium renovatio Maius Refectorium Patrum de novo tabulis pulchro columnarum
ordine distinctis, opere ferinario satis eleganter vestiri curavit.
Quamvis ex indiscreto artificis et impetuoso conatu in resol-
vendis veteribus asseribus, toli trabes (aliâs carie et senio per-
se parum firmae.) grave vitrum, ut in dies magisque
apparet, acceperint: cui nisi tempestive malo occurratur
ruinam procul dubio minentur.

3 agri vinearum in pruleto De licentia etiam Superiorum annis superioribus tres agros
Vinearum portis in Pruleto proximos cuidam Hortulano
Civi pretio alunde charo sexcentorum florenorum vendidit.
pretio tamen praeter intentionem et spem male elocato: ho-
minibus qui aut propria negligentia ad egestatem omnimoda
redacti sunt, aut iniuria temporum et militaribus exactionibus
et sumptibus exhausti, ut solvendo nequaquam sint.
Verum enimvero dum haec ita aguntur et in pace videbantur
firma omnia et domus, domi forisque egregie floreret, ut
in humanis nihil unquam est stabile diu, sic subito foris
rumores belli armorumque strepitus personant et ex immatu-
ra Reverendi Patris Dionisii Fusslini Prioris domus Pontis
Beatae Mariae in Asthaim morte, et domus haec haud
equidem mediocriter concutitur et perturbatur Celebrata
namque de more canonica Electione unanimi Professorum
calculo domus Pontis Beatae Mariae in Asthaim eligitur
in Priorem dictae domus Venerabilis noster tunc Pater Prior

eorum comprofessus: Brun
caesss. Bambergensis. Qui
fessi, auctoritate Capitu
multo animi nostri dolo
domo professionis suae I
Julii.

cui successit Vener
Cat

Omnium personarum
professarum Quibus
sunt.

D. Henricus Röckell
D. Bertoldus de Sue
D. Conradus Uffinger Pri
D. Hermannus N. S
D. Eberhardus N. pr
inchoanda domo S
sepultus quiescit.
D. Joannes Karola
D. Hartungus de Rot
D. Henricus Puschard
D. Eckardus N.
D. Fridericus de Salfel
D. Hartungus Schrecke
D. Conradus de Schade
D. Henricus Flich.
D. Sifridus Kerbecke
D. Joannes Norbach
D. Hermannus Wolfha
huius domus filius.
D. Henricus de Maiden
D. Joannes de Gösserste
D. Joannes Grussen e
D. Christianus Franck
D. Joannes Halberste
D. Joannes Sehehau

63

eorum comprofessus: Bruno Fleischmann Patria Cronacensis dio. translatio
caesis Bambergensis. Quare iuri suo cum cedere nollent compro-
fessi, auctoritate Capituli generalis et Patrum Visitatorum
multo animi nostri dolore a nobis subtractus et Asthemii in
domo professionis suae Prior inauguratus est anno 1620 30
Julii.

cui successit Venerabilis Pater Joannes Arnoldi 1620. |

bl. 62

Cathalogus

Omnium personarum usque in praesens Domus huius
professarum Quibus tamen hospites Officiales admixti
sunt.

D. Henricus Röckell 1. Prior.
D. Bertoldus de Lue Primus Vicarius
D. Conradus Uffinger Primus Procurator.
D. Hermannus N Senior Statutarius et Sacrista Primus.
D. Eberhardus N primus Professus postea missus pro-
inchoanda domo S. Elisabeth prope Isanacum, ubi etiam
sepultus quiescit. |
D. Joannes Karola
D. Hartungus de Rotenberg
D. Henricus Puschard Postea Prior Isanacensis. +
D. Eckardus N.
D. Fridericus de Salfeldia.
D. Hartungus Schrecke obiit a. 1420
D. Conradus de Schaden Primo Isanacensis post huius professus
D. Henricus Flich.
D. Sifridus Kerbecke Prior +
D. Joannes Norbach
D. Hermannus Wolfhagen. dubitatur tamen de hoc utrum fuerit +
huius domus filius 3. martis obiit 1465
D. Henricus de Maidenburg
D. Joannes de Gösserstelle
D. Joannes Grussen obiit 1414
D. Christianus Franckenhausen
D. Joannes Halberstatt obiit 1411
D. Joannes Sekehausen

...me fundamen...
...rdem Anno Atlan...
...rari fecit per...
...Weberum Sanctae...
...n Reverendissi...
...neum.
...alerum, multo...
..., repurgari fecit
...screvit ut duo
...rabatur eventu
...ene merendo de
...quitur 1619
...chro columnarum
...er vestiri curavit.
...conatu in resol.
...rie et senio per-
...ies magisque
...lo occurratur

...ribus tres agros
...n Hortulano
...norum vendidit.
...le elocato: ho-
...adem omnimoda
...bus exactionibus
...quam sint.
...pace videbantur
...ie floreret, ut
...sic subito foris
...t et ex immatu-
...is domus Pontis
...s haec haud
...tur Celebrata
...mi Professorum
...lhaim eligitur
...tunc Pater Prior

64

+ D. Joannes Spangenberg Vicarius et Prior
D. Erhardus Gross obiit 1451 /
bl. 63 D. Joannes Bleide
D. Henricus Mulhausen Procurator
D. Joannes N obiit in Noviciato
+ D. Conradus Rinckleben Prior
D. Joannes de Isanaco
D. Conradus de Guntrane
+ D. Joannes Horge Rector novae plantationis in Pomerania.
D. Henricus Eschwege.
+ D. Hermannus de Wolfhagen Prior 3 /
D. Henricus de Ula.
D. Hermannus de Greunauw
D. Joannes de Primaria. Iste ob violentam manuum iniectionem in Confratrem suum Carceri mancipatus in dormitorio Cellae Crucis effossis lapidibus fenestrarum erumpens eosdem sub vesperis Canonicis cachinnando in ipsum Chorum Ecclesiae proiecit et huiuscemodi alias plures molestias domui facessit. Calicem etiam dominici Sanguinis everbit totaliter. Servantur in hodiernum diem reliquiae cum Corporali tincto Sancto sanguine in summo / altari. Testatur de hoc corporali Dominus Petrus Rotenberg quoniam cum curiose id aliquando inspexisset, tantus subito ipsum et horribilis invaserit timor, qualem toto vitae suae tempore nunquam persensisset. Verumtamen dictus Pater quoad vixit nunquam celebravit. Laborare enim coepit delirio, in quo tamen multa bona et utilia maxime vasa lignea in usum patrum fabricatus fuit.
D. Joannes Kraula
D. Conradus Fusszagell de Hohenberg. Huic Patri retulit Archidiaconus Henricus quoniam lubenter alterius luminis iacturam subire voluisset, si iterato Iuvenem de quo supra in initio Chronicae videre et alloqui licuisset. obiit a. 1425
D. Henricus Nören
D. Hermannus Brem
+ D. Alfaldus de Holandia Prior sextus sed hospes.
+ D. Joannes Wida Prior Novae plantationis Horti Christi et multo

tempore Vicarius huius Architecti Henrici mira de ma affabilitate Iuvenis solitus fuit.
D. Joannes Pater Tauwe
D. Albertus de Sundra P
D. Joannes Gruüre. ob
D. Joannes Mülhausen.
D. Albertus Harhausen
et Procurator Ordinis in
D. Henricus Frölich Proc
Christi prope Regnitz Tes
nasterium. obiit 1423
D. Joannes Francoforde.
D. Henricus Arnstett.
D. Petrus Rotenberg I
e primis Statutarium
D. Henricus Wimaria I
Procurator domus Passi
Conversationis et vitae
lavit, nisi summa nece
astrinxit etc: de hoc refer
firmarius esset et cura
dicti Infirmi iam quindec
iacentis, labia vino galli
Qui tandem ultra vires
cem, quam habuit adm
vinculo usque ad effus
nunquam convaluit.
D. Conradus Weissenbur
D. Petrus Andernach Pr
D. Conradus Schöneman
D. Joannes Rotllass de
D. Joannes Rynman o
D. Joannes Sachsa
D. Conradus Wida Ins

65

tempore Vicarius huius domus, dictator Chronicae. Hic ex ore dicti
Architecti Henrici mira de pulchritudine et suavissima et gratiosissima bl. 64.
ma affabilitate Juvenis qui initio eidem apparuisset, referre patribus
solitus fuit.
D. Joannes ~~Pater Fauwe~~ Pfauwe.
D. Albertus de Sundra Prior et Visitator Provinciae. +
D. Joannes Gmürre. obiit 1427
D. Joannes Mülhausen. obiit a. 1434
eraria. D. Albertus Harhausen Prior horti Christi. Visitator Provinciae +
et Procurator Ordinis in Synodis Constantiensi et Basiliensi.
D. Henricus Frölich Procurator et Rector deinde domus Passionis +
Christi prope Regnitz Testamento legavit domui hortum ante Mo-
nasterium. obiit 1423
- iniectionem D. Joannes Francoforde obiit 1439
torio Cellae D. Henricus Arnstett.
osdem sub D. Petrus Rotenberg Instructorem habuit D. Hermannum unum
um Ecclesiae e primis Statutarium et sacristam.
mui facessit. D. Henricus Wimaria Infirmarius et Sacrista domus, postea vero
er. Servantur Procurator domus Passionis Christi. Vir magnae religionis ipsiae
to Sancto Conversationis et vitae sat austerae fuit plantas pedum nunquam
rali Dominus lavit, nisi summa necessitate actus et Glicium fortissime corpori
pexisset, tanta astrinxit etc: de hoc refert P. Joannes Aldendorff quod cum adhuc In-
vitae suae firmarius esset et curam ageret D. Joannis Kraula Infirmi, et
er quoad dicti Infirmi iam quindecim integris diebus ac noctibus sine alimento
lebrio, in quo iacentis, labia vino gallico inunxisset; protinus comedere inceperit.
usum pa- Qui tandem ultra vires Sub Cantico Te Deum laudamus, cum vo-
cem, quam habuit admodum gloriosam, exaltasset, rupto linguae
vinculo usque ad effusionem sanguinis, ad diem mortis suae
tuliss Archi- nunquam convaluit.
acturam D. Conradus Weissenburg obiit 1427
in initio- D. Petrus Andernach Prior domus Passionis Christi prope Regnitz. +
5 D. Conradus Schöneman obiit 1421
D. Joannes Rotllass de Neuenburg Prior obiit 1449 +
D. Joannes Rynman obiit 1439.
D. Joannes Sachsa
sti et multa D. Conradus Wida Insignis Scriptor de quo plura vide supra

66

fol. in gestis Prioris 8. /

fol. 65

D. Joannes Philippi

D. Alvardus de embrica obiit 1447

D. Mathias N. Vicarius obiit 1433

D. Gumbertus Beygarten hic plerasque libros medicinales legavit obiit 1436

D. Joannes Tuderstätt Procurator, aedificavit ad Grues obiit 1438

D. Alberlus Ilmana

D. Joannes Aldendorff Conscriptor Cronicarum Primae quae inierit anno 1453 quam scripsit sub Priore Octavo D. Joanne Rotlass 1430. Et alterius quae adhuc exstat unde potissimum haec nova transsumpta est, conscriptae iussu Patris Prioris undecimi D. Hermanni Reinbothi anno 1457. Religionem et habitum suscepit anno 1419. obiit 1467

+ D. Henricus Tryptis Prior domus S. Elisabeth prope Isanacum obiit 1452.

+ D. Nicolaus Baldestelle Procurator. Et post Prior domus Passionis Christi. obiit 1481.

D. Nicolaus Northausen obiit 1463

D. Guntherus de ylmen. obiit 1453.

D. Nicolaus Fleuitz obiit in apostasia anno secundo professionis suae Romae in hospitali S. Spiritus. /

+ D. Conradus de Landoia Vicarius et post Prior domus Novae Cellae in Greunauw. vide plura de eodem fol. supra 20. obiit 1439

+ D. Joannes Osterauw. Procurator et Prior. obiit 1474

D. Albertus Schass

D. Walterus N. postea professus domus Joannis Baptistae in Hassia Ultimo domus Annunciatae Beatae Mariae in Conradsburg ubi anno 1484 peste obiit.

D. Tydericus Kampffedorff de quo vide plura supra fol. 22.

D. Joannes de Westphalia. Hic in aede S. Crisogoni Martyris institutus Sacrista. Ea industria et solicitudine ea providentia et alacritate officio illo sat laborioso plurimis annis functus est ut nemo unquam Patrum quispiam, etiam de minutissimo, quod ad eius officium pertineret, conqueri potuerit.

Sartatesta Ecclesiae soli
ad puteum lapidibus
rarum spatiis direxit. Er
in missis et commemora
me praecavit; locum iten
templi insculptum ipse
et id genus alia solicite
mum pro Ecclesia per D.
Elisabeth tunc nobiscum re
Altaria Corio texit, Ac den
Ecclesiae quam mundiss
domino defunctus in domo
Huc adeste quotquot eius
lectamini Ecce habetis for
lite labore frangi aut de
trorum, nefas est dubitar
mis perfruitur, et quis o
ligentes emulatores fueri
D. Joannes Monasterii. Pri
Provinciae, Iste legavit dor
D. Hermannus Monasterii.
obiit 1474
D. Joannes Cappel alias Be
D. Henricus Melhausen
D. Jacobus Interburg e
D. Andreas
D. Joannes Forchaim I
prius Procurator domus
D. Anthonius
D. Joannes Stauffencell
D. Joannes Pauli, 4 Pro
D. Joannes Kerner obiit
D. Joannes Hagen alias
D. Tilmannus de Maid
D. Jacobus de Paradiso. o
res gestas diligentissim

67

Sartalesta Ecclesiae solicite ab imbribus conservavit. Ipse viam ad puteum lapidibus stravit. Horologium aequalibus semper horarum spatiis direxit. Errores circa collectas, quae varius occurrunt in missis et commemorationibus Sanctorum faciendis diligentissime praecavit; locum item sive foramen pro cuppa thuribuli parieti templi insculptum ipse formavit. Gravamina circa campanam et id genus alia solicite sustulit. Clenodium denique pulcherrimum pro Ecclesia per D. Joannem Ulrici quondam Priorem domus S. Elisabeth tunc nobiscum residentem mitra animi industria procuravit. Altaria Corio texit, Ac demum ornamenta et omnem supellectilem Ecclesiae quam mundissimam servavit. Faeliciter autem et pie in domino defunctus in domo Horti Christi.

Huc adeste quotquot eius vestigiis insistere aut iubemini aut delectamini Ecce habetis formam ingredimini alacriter post eum, nolite labore frangi aut desidia, Deus numerat vestigia pedum vestrorum, nefas est dubitare. Ipse iam caelorum gaudiis et praemiis perfruitur, et quis obsecro vobis ea denegabit si boni et diligentes emulatores fueritis? Nemo profecto. Nemo.

D. Joannes Monasterii. Prior Cellae Mariae Norimbergae et Visitator + Provinciae, Iste legavit domui 300 R. obiit 1464

D. Hermannus Monasterii. Sacrista Procurator et demum Prior fol.. + obiit 1474

D. Joannes Cappel alias Beyer obiit 1473

D. Henricus Melhausen obiit 1484

D. Jacobus Interbug obiit 1462

D. Andreas

D. Joannes Forchaim Prior domus S. Joannis Baptistae in Hassia + primus Procurator domus huius obiit 1491.

D. Anthonius

D. Joannes Stauffencell

D. Joannes Pauli, 4 Procurator et 1. Sacrista obiit 1474

D. Joannes Kerner obiit 1469 2. Februar.

D. Joannes Hagen alias de Indagine Prior obiit 1477 +

D. Tilmannus de Maidenburg Prior. +

D. Jacobus de Paradiso. obiit 1466. Huius eximii viri vitam et res gestas diligentissime ac fidelissime scripsit Dominus Jacobus

s medicinales le-

l ad Grues obiit 1438

n Primae quae in-
Octavo D. Joanne
t unde potissimum
ssu Patris Prioris
457. Religionem et

h prope Isanacum

Prior domus Passio-

nno secundo pro-
ius.

or domus Novae
fol. supra 20.

iit 1474

nis Baptistae
tatae Mariae in

supra fol. 22.
i Martyris institu-
a providentia et
s annis functus
etiam de minutis
ueri potuerit.

bl. 66

68

Volradi. Et habetur in antiquo Registro librariae quam huc de verbo ad verbum transscripsi.

bl. 67 Sollicitatus et Deo devoto = rum rogatu, nec non proprii Pastoris Commissione inductus, quatenus saltem aliqua brevissime quae occurrerent de vita faelicis memoriae fratris Iacobi Sacrae Theologiae professoris, in unum compendium colligerem id revera sicut omnino insufficiens ita quoque indignus sum, effectui mancipare. Ut tamen ipsa humilis charitas, nulla ex parte videlicet tam pie tamque instanter petentium, quam humiliter desiderantis petitioni acquiescere non offendatur, Nec detrimentum expetiti desidia vel inidonitate patiatur, malui confusionem, ex ipsa mea insufficientia, quam ipsius charitatis offensam reportare. Inprimis protestando, quod nequaquam vel centesimam de his, quae scribenda forent, pro ipsius commendatione partem etsi totum posse, vellem et possem applicare, valeo brevi stylo, vel etiam protractiori commendare sed devotius et obnixius rogo, quatenus ipsi pii et devoti, qui ita instanter efflagitant rogatores, id modicum, quod pro nunc occurrit suscipiant vel pro aliquali sive charitatis instantiae satisfactione ne offendatur ipsa haec charitas, quali pro dilectionis defectu, quam mutuo invicem et in orationibus et semper illaesam tenere obligamur.

Ego itaque Frater Iacobus Volradi praefati Ordinis professus omnino indignus, licet nominis eiusdem cum praenomati faelicis recadationis fratris Iacobi Volradi doctoris vocabulo, tamen quoad vitae meritum et eius auctoritatem sanitam, quoad dignitatis praerogativam quove ad eius odoriferae famae aspersionem, et caeterorum suorum commendabilium per chaos magnum, quod etiam nec in minimo gradu aliquale ad invicem sustinet comparationem, disto ab eo. Cui tamen ut puto per viginti annos quasi alter Giesi Helisaeo fundens aquam super manus eius, et in caeteris corporalibus servitiis ministrando, prae caeteris magis familiaris. Et ab eo tanquam filius et discipulus educatus, suis dulcibus colloquiis, et suavibus exhortatoriis disciplinis, quibus admodum copiosus et praeclarus exstitit confotus, finaliter etiam commorando secum in una eademque Cellula

ad usque eius spiritus efflat
valui, nisi quod usque ho
lierum inquinamento, mu
ut pie credo agnum quoc
mihi sic secum commora
suae terminum retulit
ginta quatuor annorum s
mundo sed ex post ut p
qui dedit illum. Fuit aut
ut pluries etiam forte ex
annos et ex post in Ordi
annos viginti duos vel
quod in florida suae ado
mum secundum, vel viges
vit, et domino Deo pleno
haerere Sed ingressum
cognitum est. nisi quod
licet quia semper poster
perquisitor et studiosiss
bitatum habeo, quomodo
tia, profundamento pone
indagator, quoad omnes e
Germocinalem, Naturale
in partibus moralis phil
et yconomicis. Quae omn
sciri, ex iis quos ad Ordi
asportavit, et pro usu ei
studiositatem quam in pr
luculenter declarant. Qu
voluerit, ex opusculis eis
comportavit et compilavi
cere. In quibus relucet
tica bona, logicus argun
et diffinitionibus phisicu
tionibus. Tandem in his fu
facultatem Cuius non m

69

usque ad eius spiritus efflatum. in quo tempore explorare aliud non
valui, nisi quod usque hodie pie credo corpus suum ab omni mu-
lierum inquinamento, mundum conservarit, et ita virgo permanens
ut pie credo agnum quocunque ierit sequatur et secutus est. Cui
mihi sic secum commoranti familiarius proprio ore, circa vitae
suae terminum retulit in hac verborum forma Hodie fili mi octo-
ginta quatuor annorum sum | bl 68
puto cito de hoc migraturus sum
mundo sed ex post ut puto non longe spiritum domino reddidit
qui dedit illum. Fuit autem in Ordine Sacratissimo Cistertiensi
ut pluries etiam forte ex proprio eius ore audivi per quadraginta
annos et ex post in Ordine Cartusiensi similiter aestimo degit,
annos viginti duos vel circiter Ex quibus omnibus colligi potest
quod in florida suae adolescentiae aetate Videlicet circa vigesi-
mum secundum, vel vigesimum tertium anno mundo renuncia-
vit, et domino Deo pleno statuerit servitio in sacra religione ad-
haerere Sed ingressum religionis quid egerit omnino mihi in-
cognitum est. nisi quod ex posterioribus priora coniecturo vide-
licet quia semper posteriore tempore indefessus librorum fuit
perquisitor et studiosissimus perscrutator, comicio et quod indu-
bitatum habeo, quomodo et in sua puericia et florente adolescen-
tia, profundamento ponendo artium liberalium vigilans fuerit
indagator, quoad omnes etiam Philosophiae partitiones videlicet
Sermocinalem, Naturalem et Moralem, affectior tamen fuerit
in partibus moralis philosophiae videlicet in Ethicis politicis
et yconomicis. Quae omnia coniecturari possunt et quodam modo
sciri, ex iis quos ad Ordinem Cartusiensem Codicibus et collectis
asportavit, et pro usu ei concessu longo detinuit tempore. Cui
studiositatem quam in primordiis suae disciplinae assumpserat
luculenter declarant. Quod etiam quilibet lector, qui curiosior esse
voluerit, ex opusculis eis quae ex post, quasi apis negotiosissima
comportavit et compilavit, luce meridiana clarius valet prospi-
cere. In quibus relucet satis stylus rethoricus, cum gramma-
tica bona, logicus argumentosus, cum pulchris divisionibus
et diffinitionibus phisicus et metaphisicus cum rerum notifica-
tionibus. Tandem in his fundatus etiam iuridicam est aggressus
facultatem Cuius non minus exstitit. Scolaris imo ita studiosus,

qnam huc

ne inductus, qua-
de vita faelicis
is, in unum con-
ficiens ita quoque
humilis charitas,
petentium, quam
ffendatur, Nec
iatur, malui con-
ius charitatis
nequaquam vel
o ipsius com-
et possem appli-
mendare sed de-
oti, qui ita instan-
nc occurrit sus-
satisfactione ne
defectu, quam
am tenere

s professus omni-
nati faelicis
ulo, tamen quoad
ad dignitatis
spersionem, et
magnum, quod
sustinet compa-
viginti annos
manus eius, et
rae caeteris magis
discipulus edu-
rtatoriis Discipli-
exstitit confotus,
demque Cellula

70

ut audivi a quodam ei familiari quod si placuisset in ea baccu-
laureatus titulum fuisset adeptus, Sed renuens veram et divinam
sibi adoptavit in sponsam donari sapientiam quam ex omnibus
suis adamavit praecordiis, videlicet ipsam doctrinam theologiae
facultatis. Et pro eius plena copula et conquisitione quantum
fuit possibile usque ad decrepitam senectutem omni postrigato
taedio, nulli pro hoc pepercit labori, Et tandem ex ea et caeteris im-
butus et impinguatus disciplinis scientiarum, tanquam ex adipe
earum, quam plurimos edidit et comportavit moralium praesertim
doctrinarum, floridos tractatulos, veluti ex cordis sui si illustrati
fonte scaturientes. Quos quidem nedum depinxit penna et stylo,
sed etiam rigida et sancta, quam vixit, decoravit et confirmavit
vita. Cui natione ut puto, fuit Saxo vel de Confinibus Saxoniae
oriundus de Oppido sub titchi Episcopatu Magdenburgensi nomine
Interbugk Et se in sua adolescentia ut dictum est, adhuc floresce-
te, ab hoc mundo evexit furibundo ad sacratissima Ordinis Ci-
sterciensis castra. Sub quo Ordine in alma Universitate Studii
Cracoviensis ascendit ad Magisterium doctoratus, et studiose
ibidem Verbum Dei in Ecclesiis seminando et Theologice et
Philosophice disputando putatur non modicum attulisse fruc-
tum, adeo ut odor famae eius dulcis longe lateque diffunderet.
Et proinde assumptus est ad curam pastoralem Abbatialem vi-
delicet dignitatem domus suae professionis, quae in Confinio
Poloniae et Silesiae narratur, nomine Paradysus, situata. Sed
vir sapore divinarum et caelestium inebriatus et tanti oneris
et distractionis, quibus viscera spiritalia et praecordia animae
enervantur, impatiens, vidensque onus tantum suarum virium
excedere quantitatem, tanquam contemplationis avidus, cogita-
vit quomodo in fortitudine silentii et quietis Domino Deo
securius cor suum praesertim iam saltem hora undecima
in habitaculum sanctum et perfectum dedicaret. Molestias
enim inibi, ut ei visum fuit, a diversis pertulit intolerabiles,
praesertim ab ipso rege Poloniae pro tunc existente, qui suis
Visitationibus et circumvolitationibus seu discursibus suum
monasterium et caeterorum crebris valde molestat et extenuat
Et caetera incommoda in eodem loco non pauca perpessus ob

bl 69

maiorem spiritualium
forte non a suis Praelatis.
et puto etiam a Concilio Ba
dinem Convolavit Cartusien
talis quietis et silentii pa
indefessus, quasi avis
gotiosissimus exstitit, ti
ralium doctrinarum nego
robur, videlicet ut dictum
ibidem indignis paenitenti
secum conversabantur non
cruciatus et afflic
abstinentiis in pane et
multis, In virgarum plag
tinue, et in eiusdem carn
fuit, horribilibus exusti
narretur vix forte credu
asperas exactas sub sc
Flamma ardentis luminar
adiuncta, adeo graves ipsi
modum fabarum vel nu
aqueis seu aquaticis pleni,
in altum: Et ego ipse pr
sub manicis dependentibu
loquio, conspexi. Et etia
in oratorio, quomodo se
ipsum prodens contra eum
motuit. Quis sua, ex c
vel ex sitibundo pro aete
piria ad plenum enarrab
me et fere quotidie eos e
Nec loco pro hoc nec tem
et intrans ad divina solve
per vel frequentius psal
vit Et hoc pro devitandi
culpabilibus, et etiam

71

sset in ea baccu-
reram et divinam
iam ex omnibus
nam theologiae
itione quantum
omni postrigato
ea et caeteris im-
tanquam ex adipe
oralium praesertim
sui si illustrati
t penna et stylo,
avit et confirmavit
onfinibus Saxoniae
denburgensi nomine
est, adhuc florescen-
sima Ordinis Cis-
niversitate Studii
ratus, et studiose
et Theologice et
m attulisse fruc-
tegue diffunderet.
m Abbatialem vi-
quae in Confinio
sus, situata. Sed
tus et tanti oneris
et praecordia animae
suarum virium
nis avidus, cogita-
is Domino Deo
hora undecima
aret. Molestias
rtulit intolerabiles,
existente, qui suis
discursibus suum
olestat et extenuat
uca perpessus ob-

maiorem spiritualium charismatum frugem, licentia petita licet
forte non a suis Praelatis. tamen a quodam Legato Domini Papae,
et puto etiam a Concilio Basiliensi ad quod se contulit, obtenta, ad ar-
dinem Convolavit Cartusiensem, Et inibi quasi ad concupitum stabili-
talis quietis et silentii portum pertingens Cellulae cultor et amator
indefessus, quasi avis in nidulo suo iucundus in otio sancto ne-
gotiosissimus exstitit, Virtutum et disciplinarum et praecipue mo-
ralium doctrinarum negotiator usque ad ultimum suae valetudinis
robur, videlicet ut dictum est, puto plus quam viginti annis Et cuius
ibidem indignis paenitentiae fructibus austeritatis exstitit, eos qui bl 70
secum conversabantur non latuit Quales suae carnis castigationes,
cruciationes et afflictiones multipharias in ieiuniis in
abstinentiis in pane et aqua raro ab eo intermissis et revera
multis, In virgarum plagis, et asperis in duro stratu quasi con-
tinue, et in eiusdem carnis sacae quae lenissimo quasi serium
fuit, horribilibus exustionibus studiosissime exercuerit, si
narretur vix forte credulitatis consensus adhiberetur, Virgas
asperas exactas sub scamno scilicet habuit latentes in copia
Flamma ardentis luminaris, vel quo nescio modo alio, ipsi carni
adiuncta, adeo graves ipsius cutis inflaturas procreavit, ut ad
modum fabarum vel nucum avellanarum tumores humoribus
aqueis seu aquaticis pleni, non parvo quidem numero exercuerint
in altum: Et ego ipse propriis oculis aliquando in brachiis eius
sub manicis dependentibus sedens ex opposito sibi in suavi col-
loquio, conspexi. Et etiam pavimentum Cellulae eius maxime
in oratorio, quemodo se suo cruore commaculavit silenter hoc
ipsum prodens contra eum proclamavit, et introeuntium oculis
inotuit. Cuius sua, ex corde indubie doloroso, vel in paenitentia
vel ex sitibundo pro aeterna patriae prodemtia gemebunda sus-
piria ad plenum enarrabit? Et hoc factum non raro sed saepissi-
me et fere quotidie eos edocuit, qui sibi familiarius convixerunt.
Nec loco pro hoc nec tempori pepercit, nec quidem officio Exiens
et intrans ad divina solvenda vel etiam alias quocunque fere sem-
per vel frequentius psalmos ruminando in ore et corde revol-
vit Et hoc pro devitandis importunis cogitationibus praesertim
culpabilibus, et etiam alios ad simile hortando hoc, quoniam

utilissimum asservit remedium. Et in omni solicitudine reverentia et devotione ostendit exemplo et doctrina, ea quae ad divinum cultum nocturnum pariter et diurnum attinent maxime horas canonicas esse persolvenda, Et sicut in colloquiis pro solatio quandoque concessis dulcis fuit et iocundus, Copiosus in doctrina et providus, tam quam mel et lac gerens sub lingua sua, ita nec ea quantum potuit et licuit protractiori extendit mora, sed quaerens occasionem festinanter abiit ad Cellulam, in qua quasi avis in nidulo suo suaviter commorabatur, multas saepius et sedulo et ardenter fecit usque ad terrae pavimentum totius corporis per modum crucis vel alio modo humilimas prostrationes, vel queritans secrete si festum aderat alicuius sancti seu Ecclesiae altaria tempore et loco congruo consimiles faciens humiliationes cum altis et multis suspiriis, et parvo vel nullo verborum clamore longius hoc ipsum continuando si arridebat opportunitas. Sic etiam magna humilitas in non paucis, verae humilitatis signis, enituit, cum etiam ea, quae forte a quibusdam parvi pendebantur missus est ad implere opera. quod in hoc claret. Cluia cum claudus notabiliter in uno crure fuerit, et ex senio incessus suus sibi satis laboriosus tamen arulas sive patellas quae in frigoris asperitate pro celebrantis missum suffragio, de coquina apud nos ad Ecclesiam deportabantur redeundo ad Cellam si quam reperisset, intactam non praeterivit, sed manibus arreptam sine pudore etsi non sine labore diligentius ab Ecclesia ad coquinam reposuit et reportavit Denique sua patientia longanimis valde in sua infirmitate ultima, quae plus quam per quatuor annos continua nobis omnibus secum degentibus in monasterio nulla tenus occultabatur. In quo quidem probationis tempore, ut ea a gravioribus absolveret poenarum debitis pissimus caelestis Pater, quae forte restabant in purgatorio exsolvenda, quia nemo mundus a peccato pie credo, qui ipse dispensatorie et clemenser voluit eum hic in misericordia plene a scoria culpae et a poenarum compedibus elimare ut ipsa sancta anima carnis onere exuta libere ad caelorum evolaret palatia, et sicut qui hic longo tempore Paradysi monastici prioris ordinis sui fuit discipulus in multis laboribus et tristitiis, ita in perpetuum

bl. 71.

paradysi caelestis sui pri
inenarrabilibus consolatio
deris, O quam profundis s
redendus est illam super
divinorum radiorum sp
tam illustrato retractas
erit. O quis hoc possidebi
faciem Dei mei; Ad haec
anagogicis motibus sive
verit, ad omnipotentis De
bile fuit videndo consider
bilem fructionem, Et ne
placet legat opuscula e
quae ex libris Sanctissi
traxit, et sibi imbibit,
dico et de ipso pie credo
de eo commendabilia ins
opusculorum faciliter p
non omnia apud Carthusi
comportavit ante ingressu
sum Quorum nec omnes
fere omnes titulos in qua
quod fuerint circa sexa
mini 1465 in Vigilia Ph
non omino certus sum
autem humilime, quod n
meis, quae nequaquam f
mea arriditate in mem
gatores desiderio non fr
mi satisfacerem, talia u
sorie studui comportare,
charitatis illaesionem co
tionem S. Stephani prot
D. Iacobus Volradi.

Hic pater plurima uti

studine reverentia paradysi caelestis sui primordialis desiderii fieret possessor in
divinum cultum inenarrabilibus consolationibus et gaudiis. O quam intimis desi-
oras canonicas derijs, O quam profundis suspirijs, O quam assidua recordatione
quandoque con credendus est illam supercaelestem claritatem divinitatis illud
et providus, tan divinorum radiorum spectaculum et habitaculum animo suo
quantum potuit tam illustrato retractasse, dicendo O quando videbo O quando
occasionem erit. O quis hoc possidebit. Quando veniam et apparebo ante
is in medio sua faciem Dei mei; Ad haec enim capessenda sensus suos exterio-
et ardenter feci res ad interiora sua reduxit, et unum recollegit ut ita recollectis
et modum crucis, anagogicis motibus sive corporeis imaginibus se sursum e-
'ans secrete si vexit, ad omnipotentis Dei invisibilem | naturam, quantum possi- bb 72
ia tempore et bile fuit videndo considerandam, et in ea se quietando per possi-
cum altis et bilem fructionem, Et ne extranea videantur et conficta, cui
clamore longius placet legat opuscula eius et maxime de mystica Theologia
hic etiam magna quae ex libris Sanctissimi Dionisii Areopagitae et alimde ex-
exiturij cum traxit, et sibi imbibit, et puto non erit incredibile et quod
ntur missus est dico et de ipso pie credo Nec opus est ut huic brevitati plura
claudus notabi de eo commendabilia inserantur, quae cuilibet lectori suorum
ius sibi satis opusculorum faciliter possunt patere. Quae quidem opuscula
n frigoris aspe non omnia apud Carthusienses in Erfordia habentur. sed plura
ina apud nos comportavit ante ingressum Cartusiae plura etiam post ingres-
quam repe sum Quorum nec omnes titulos habemus, sed puto me legisse
reptam sine fere omnes titulos in quadam scedula manus suae et aestimo
ad coquinam quod fuerint circa sexaginta. Obiit autem circa annum Do-
iganimis valde mini 1465 in Vigilia Philippi et Jacobi Apostolorum. Verum
quatuor annos non omino certus sum an uno anno plus vel minus. Rogo
onasterio nulla autem humilime, quod nemo scandalum capiat ex his scriptis
tempore, | ut eu meis, quae nequaquam facere praesumpsissem conscius mihi de
imus caelestis mea arriditate in memoriae labilitate, sed ne ita instanter ro-
-, quia nemo gatores desiderio non | frustrarentur, et mei Praelati commissio-
rie et clemente mi satisfacerem, talia ut potui in multis aliis occupatus cur-
ulpae et a sorie studii comportare, non quasi ad sufficientiam sed ad
anima carnis charitatis illaesionem conservandam Anno 1482 Circa Inven-
et sicut qui tionem S. Stephani protomartyris.
dinis sui fuit D. Jacobus Volradi.
in perpetuum Hic pater plurima utilia comportavit et scripsit manu optima,

74

ipse supra signatam vitam D. Jacobi de Paradyso conscripsit. Testantur eiusdem indefessos et assiduos sudores, quae passim oculis obvia sunt, manuscripta, ex quibus facile prima sibi vindicat Dionisius et registrum antiquum librariae.

+ D. Henricus Cappell Prior Cellae salutis. et Beati Joannis Baptistae in Lassia primum Procurator domus huius.

+ D. Hermannus Wolfhagen Prior

+ D. Hermannus Reinboth Professus Cellae Beatae Mariae Norimbergae Prior ultimo professionis obiit 1478

* D. Nicolaus Isenberg Procurator obiit 1464

+ D. Nenfridus Baldwini Prior

D. Joannes Leckell de Gisenhaim obiit 1501

D. Jacobus Busser de Gisenhaim ultimo professus Horti Angelorum.

D. Nicolaus B Goschält.

bl. 73 Iste Pater furiam et amentiam quam incidit, carceri inclusus fuit. Ipse furia eadem agitatus Cellam X incendio involvit.

D. Conradus Ubelin Procurator

Hic posthimirio apostatavit et in Curia Romana in hospitali S. Spiritus miserabiliter obiit.

D. Conradus Ebern

D. Joannes Seratoris

D. Rothgerus Lauwenburg de Civitate Hervordia in Westphalia, qui annis 34 stetit in Ordine Canonicorum Regularium reformatorum obiit 1474.

D. Joannes Bischoffshaim obiit 1519

D. Henricus Wathori obiit 1483

+ D. Jodocus Christen.

Hic Pater auctor fuit fundationis erectionisque novae plantationis domus Transfigurationis Jesu Christi in Misnia Prior.

+ D. Joannes Quirre Prior. fol: obiit 1486

D. Bartholomaeus N

Hic insignis et egregius fuit Concionator, olim plebanus Beatae Mariae Virginis. Ingenii autem eius et pietatis tum religionis praeclarum exhibet testimonium manuscriptus Codex sub littera F 34. obiit 1475.

D. Henricus Schölle primum Monachus S. Benedicti.

F. Joannes de Braunschweig

Hartigasse de prosapia

anno 1471 delirare coep

Virginis Mariae 1472.

Ambrosius Brunick de

D. Michael Blachwitz de Regn

D. Nicolaus Arnauw

Vir devotissimus qui ob

dit Erat enim adeo duru

ut nec necessariis quide

totum et membra stupida

D. Nicolaus Egra Procurator

D. Christophorus Egra praedi

postea Prior Domus Horti

uterinus anno 1474 obiit

D. Mathias Silesita Sacrista p

obiit 1506

D. Christophorus Vratislav

mo Prior Horti Beatae

D. Melchior Bruchatz Silesi

Christi in Misnia obiit

D. Joannes Falck Prutenu

D. Laurentius Steinnavia

D. Nicolaus Hirsberg Sles

obiit 1513

D. Gerlacus Ordinis Teuton

D. Nicolaus Hallis bonne

D. Georgius Suevus

Hic Egregius fuit Script

charectere scripsit et n

Vicarius postea fugitiv

putatur in eadem.

D. Nicolaus Krimschauw

anno 1480 obiit 1494

D. Thomas Ordinis Regul

D. Barwardus Willike

dyso conscripsit.
res, quae passim
acile prima sibi
ibrariae.
i Joannis Baptistae in
ariae Norimbergae Prior
is Horti Angelorum.
t, carceri inclusus fuit
involvit.
ana in hospitali S.
dia in Westphalia, qu
egularium reforma-
isque novae planta-
ti in Missnia Prior.
olim plebanus Beatae
etatis tum religionis
ripstus Codex sub
Benedicti.

F. Joannes de Braunschweig Novitius. alias
Hartigasse de prosapia ducum Brunsvicensium sed a latere, qui
anno 1471 delirare coepit, et obiit in die conceptionis Beatae
Virginis Mariae 1472.
D. Ambrosius Brunick de Regnitz ultimo professus in Conradtsperg.
D. Michael Blachwitz de Regnitz Procurator. Vicarius. et Senior obiit 1517.
D. Nicolaus Arnauw
Vir devotissimus qui ob nimiam indiscretionem se inutilem reddi-
dit Erat enim adeo durus et austerus Corporis sui castigator
ut nec necessariis quidem indumentis illud foveret unde corpus
totum et membra stupida et insensibilia effecta, tandem obiit 1487.
D. Nicolaus Egra. Procurator domus Annunciatae ubi et obiit.
D. Christophorus Egra praedicti Nicolai germanus Vicarius et Sacrista. +
postea Prior Domus Horti Christi. Professionem fecerunt simul uterque
uterinus anno 1474. obiit vero hic Christophorus 1509.
D. Mathias Slesita Sacrista professus anno 1474 Die S. Mathei apostoli
obiit 1506
D. Christophorus Vratislaviae Sacrista Procurator et Vicarius. Ulti- +
mo Prior Horti Beatae Mariae in Hubach. 1474 professus. obiit 1527
D. Melchior Bruchatz Selesita Prior domus Transfigurationis Jesu + bl 74
Christi in Misnia obiit 1486
D. Joannes Falck Prutenus Prior et Visitator Provinciae. +
D. Laurentius Steinnavia Slesita diaconus obiit 1517.
D. Nicolaus Hirsberg Slesita Prior Transfigurationis Jesu Christi +
obiit 1513
D. Gerlacus Ordinis Teutonicorum. Prior domus Transfigurationis. +
D. Nicolaus Hallis Bonnes Praedicator Scriba et Cantor obiit 1516.
D. Georgius Sueuus
Hic Egregius fuit Scriptor plurima volumina pro choro eleganti
charactere scripsit et notavit professionem fecit 1479 quondam
Vicarius postea fugitivus, sed ex fuga quia non rediit, defunctus
putatur in eadem.
D. Nicolaus Krimschauw Primo Ordinis regularium professus est
anno 1480 obiit 1494
D. Thomas Ordinis Regularium obiit 1503
D. Barwardus Willike de Hildeschaim Vicarius et Magister

76

Novitiorum hic et in Conradsburg.

D. Nicolaus Ruen ex Partibus Inferioribus Procurator.

D. Otto Hacke. Vicarius obiit 1507.

D. Udalricus Suevus obiit 1515

D. Georgius Wasserfuerer Prutenus Procurator

D. Mauritius de Sefelt

Hic statim post professionem suam in phantasticum sensum incidit et mansit inutilis usque diem mortis suae. professionem fecit 1485. et obiit 1517.

† D. Leonhardus de Wetzlaria Procurator Prior Intravit ordinem 1488

D. Joannes de Erfordia Sacrista Indutus 1489

D. Theodoricus Saxo Indutus 1489 obiit 1512

D. Winoldus de Dauentria infatuatus et inutilis factus. professus est 1491.

D. Joannes Schreffeler Norimbergensis professus est 1429.

D. Casparus Steinmetz professionem edidit 1497 die S. Mathaei obiit 1507.

D. Joannes Hackenberg Sacrista professus est 1503 obiit 1520.

D. Lucas Rasoris de Confluentia professus 1503

* D. Nicolaus claudicans de Koburg Cantor professionem fecit 1505 obiit 1517.

bl. 75. † D. Marcellinus professionem fecit 1506 2. Januarii Prior.

D. Georgius Francke Vicarius Post Procurator. professus est 1506 obiit 1535

D. Joannes Amicus de Kerr. Vicarius et Procurator professus ~~est~~ 1506 in festo decollationis S. Joannis qui post anno 1620 in Cella Tau. habitum deponens magno domus dispendio discessit.

D. Mathias Eisskirchen de terra Juliacensi Primo donatus postea Monachus fecit professionem in die Luciae Virginis 1508. secundo Procurator domus ultimo Sacrista et Collector posteris Chronicae quam scripsit anno 1519.

D. Petrus Franco Cantor et Concionator bonus professionem fecit 1509 in Octobre Innocentum.

D. Henricus Saxo professus est in festo S. Michaelis 1514.

D. Joannes Goldtfach professus est quarto die post S. Valen-

tini festum 1516.

D. Joh. Erfordiensis profess.

D. Theodoricus Jans o

D. Fridericus Conditz ob

D. Antonius Fraxino

D. Stephanus Schinck

D. Conradus N Prior

D. Henricus N Rector

D. Andreas N Prior

D. Marcellinus N. Prior

D. Jodocus Hess Prior h

D. Conradus de Lüttenberg

D. Benignus Lampe Prior

D. Joannes Ellern Procura

Hi duo proxime positi Capitulo generali profes

Professi post recuperata

D. Hermannus N Prior

D. Petrus Henricta Misner

D. Casparus Faner de Gott

D. Simon Krauss Prior

D. Joannes Mohr Northau

D. Jacobus Erbensis. Prior

D. Jacobus Heill Rasperge

D. Mathias Baumeister de

D. Henricus Kempf Prior

D. Thomas Berckauw Bro

D. Joannes Gerlach de Sal

D. Georgius Zentgraff Pri

D. Joannes Kelner Bamb

D. Joannes Rolandus Prio

D. Joannes Rindstatt La perditionis.

D. Joannes Schöffell Rector

D. Wilhelmus Blarer Hel

a patribus nostris refere

fini festum 1516.

urator. D. Job Erfordiensis professionem fecit 1502 in festo S. Martini.

D. Theodericus Jans obiit 1

D. Fridericus Condtz obiit 1418

D. Antonius Fraxino

D. Stephanus Schinck

astieum sensum D. Conradus N Prior +

s suae. professionem D. Henricus N Rector +

D. Andreas N Prior +

– Intravit ordinem 1488 D. Marcellinus N. Prior +

D. Jodocus Hess Prior hospes +

D. Conradus de Lüttenberg Prior +

ilis factus. professus D. Benignus Lampe Prior +

D. Joannes Ellern Procurator

est 1429. Hi duo proxime positi Prior et Procurator declarati sunt a

17 die S. Mathaei Capitulo generali professii Domus anno 1544

Professi post recuperatam domum

1503 obiit 1520. D. Hermannus N Prior +

03 D. Petrus Henricta Misnensis

fessionem fecit D. Casparus Faner de Gotha

D. Simon Krauss Prior +

marii Prior. D. Joannes Mohr Northaussensis obiit 1598

r. professus est 1506 D. Jacobus Erbensis. Prior +

D. Jacobus Heill Raspergensis Prior +

urator professus D. Mathias Baumeister de Kalba

ui post anno 1620 D. Henricus Kempf Prior professus Cellae Mariae. +

domus dispendio D. Thomas Berckauw Brandenburgensis Prior + bl. 76

D. Joannes Gerlach de Saltzung

no donatus postea D. Georgius Zentgraff Prior +

Virginis 1508. se D. Joannes Kelner Bambergensis.

et Collector poster D. Joannes Rolandus Prior hospes. +

D. Joannes Rindstatt Langermundensis in Marchia filius

s professionem fecit perditionis.

D. Joannes Schöttell Rector hospes. +

ichaelis 1514. D. Tithelmus Blarer Helvetius. Vicarius. Huic devoto Patri, uti

ie post S. Valen- a patribus nostris referentibus accepi mille diabolus struxit

insidias ad expugnandam virtutem Castitatis eius. Cubanti equidem eidem aliquando in stratu suo more Ordinis, mane hora quasi quarta, Inimicus humani generis formam mentitus et speciem ancillae Hortulani nostri Cubile intregressus lecticae gemens et flens miserabiliter astitit. Ille ad tam inopinatum ancillae ingressum territus fremens ac stupens cum indignatione, cubili eam exturbare nititur, verbis etiam addens minas, ni cito recederet. At illa, daemon inquam, in forma ancillae fremens einlasque rogabat, ut miserae in angustiis constitutae parceret, immeritam se et sine culpa a domino suo hortulano male acceptam et olius etiam domo exturbatam queritans, ut ad modicum tempus ipsam confoveret. obnixe et cum lachrymis postulavit. Atque haec interim dum lachrimunda referebat animeum dicti patris lenire ac mulcere subinde procacis instar mulieris attenta lecticae eius propius se insciо illo adiunxit ac demum etiam ipsam scandere dum impudenter intendit et admittitur. Ille protinus divina eum protegente gratia, insidiis et periculo animadverso lecto exiliens, et propere ad exturbandam procacem superiores evocaturus excurrit. Veniunt illi, sed quam exturbent inveniunt neminem. Sedenim vestigia eius dum sagacius investigant non hominis sed pecudis subinde pavimento impressa offendunt. Rei ergo novitate Patres qui convenerant perculsi, veritatem rerius expiscaturi, protinus hortulanum accersunt, Eumque si ancillam mane male tractatam domo expulerit inquirunt: negavit ille; asserens quam nec durior verbo quidem eam compellasset. Patres ergo discussa rei veritate insidias inimici agnoscentes Dei collaudaverunt misericordiam et bonitatem ut qui servos suos non sineret tentari ultra id, quam possent sustinere, sed faceret etiam cum tentatione provectum.

bl. 77

D. Joannes Wolfius Mulhusanus vel prope filius perditionis

D. Jodocus Molitor Heiligenstadianus egregius et industrius Tornator specimen artis suae etiamnum Monstrandiam videlicet, nunc piorum Eleemosina auro argentoque fulgentem in Ecclesia monumentum reliquit sui.

+ D. Sebastianus Piscator Prior hospes.

D. Marcus Marius Saxeus V
D. Joannes Romanus Vicari
lanus Apostata.
D. Martinus Mohr Vicarius
D. Joannes Duringius pro
D. Joannes Piscator Procur
D. Bruno Eitelius Suevus
1620.
D. Henricus Wolfius olim
D. Joannes Schauerr filius p
D. Leonhardus Eberd Erfordi
1598. qui anno 1608 die
Sanctissimi Nominis Jesu
cidit. et usque hodie in
1636.
D. Henricus Kirchoff Maria
professus in Purificatio
nasterium anno 1635
D. Simon Weisserus Procur
D. Conradus Hundt Vicariu
Horti Angelorum.
D. Hugo Sommer Francofor
et Filius perditionis.
D. Joannes Welbr Franco
Philippi et Jacobi Sacr
vitate Suetica extra
Caput porci contra Sch
D. Joannes Vogelius Fuld
D. Andreas Bertzius Procu
D. Isaac Faber Minorstadi
Vicarius. Apostata. Patr
F. Joannes Arnoldi Vellis
nem fecit Herbipoli pr
Visitatore provinciae.
Mariae Eodem anno et
deplorandus homo iste

D. Marcus Marius Saxo Vicarius hospes
D. Joannes Romanus Vicarius hospes professus Confluentiae Rutu
lanus Apostata.
D. Martinus Mohr Vicarius hospes professus Bruxellensis.
D. Joannes Duringius professus Cellae salutis Prior. +
D. Joannes Piscator Procurator professus Cellae salutis obiit 1598. /
D. Bruno Eitelius Suevus Procurator professus Ratisbonae obiit
1620.
D. Henricus Wolfius olim Societatis Jesu professus Friburgi Vicarius.
D. Joannes Schauerr filius perditionis.
D. Leonhardus Eberl Erfordianus professionem fecit in die nativitatis
1598. qui anno 1608 die vigesima Januarii quo die Celebritas
Sanctissimi Nominis Jesu solenniter augebatur in delirium in-
cidit. et usque hodie in eo perduravit annis scilicet 25 obiit
1636.
D. Henricus Kirchoff Marianauensis Sacrista et Procurator. Senior
professus in Purificatione 1599 obiit in captivitate extra Mo-
nasterium anno 1635
D. Simon Weisserus Procurator professus Horti Angelorum.
D. Conradus Hundt Vicarius Aschaffenbergensis Vicarius professus
Horti Angelorum.
D. Hugo Sommer Francfordianus ad Oderam professus 1601 pictor
et Filius perditionis.
D. Joannes Welbz Franco Herbipolensis professus 1601 in festo
Philippi et Jacobi Sacrista Vicarius. Procurator. obiit in cap-
tivitate Suetica extra monasterium anno 1634 in domo ad
Caput porci contra Scholam Juris.
D. Joannes Vogelius Fuldensis professus Horti Angelorum Prior. +
D. Andreas Bertzius Procurator Prior. / +
bl. 78
D. Isaac Faber Minorstadianus professionem fecit anno 1602.
Vicarius. Apostata. Patricida. vide folio 51
F. Joannes Arnoldi Villinganus ex Hercinia Sylva professio-
nem fecit Herbipoli pro domo hac sub Domino Joanne Mullero
Visitatore provinciae. Eodem die Praesentationis Beatae Virginis
Mariae Eodem anno et sub eodem Sacro quo nefandus et
deplorandus homo iste Isaac. Vicarius Procurator et indignis-

is Cubanti equidem
ne hora quasi qui
et speciem ancillae
gemens et flens me
e ancillae in-
gnatione, cubili
nas, ni cito rece-
illae fremens ein-
stitutae parceret,
rtulano male acce
s, ut ad modiam
pnis postulavit.
et animam dicti
'ar mulieris attenta
ic demum etiam
admittitur. Ille pro
periculo animad-
dam procacem su-
i, sed quam ex-
gia eius dum sa
ubinde pavimento
qui convenerant
is hortulanum
e tractatam domo
quam nec durior
o discussa rei
'audaverent mi-
non sineret ten-
'aceret etiam cum
lius perditionis
us et industrius
Monstrandiam
argentoque ful-
sui.

80

simus Prior. In laboribus a Juvente sua. Exaltatus autem humi-
lus et conturbatus. In me transierunt irae tuae et terrores tui Jes
conturbaverunt me, Elongasti a me amicum et proximum et r
meos a miseria. Verumtamen Domine Deus salutis meae miser
cordias ~~meas~~ tuas in aeternum confidenter cantabo. obiit 1638

200 D. Philippus Hunckell Trevirensis Procurator professus 1606 in
festo Michaelis obiit 1637

D. Philippus Pithan Vicarius professus Horti Angelorum Patricius
Francofurdensis ad Moenum.

D. Jacobus Bilag Osnabrugensis professus 1608.

+ D. Joannes Naundorffius Prior hospes.

+ D. Bruno Fleischman Vicarius institutus in die Sanctae Trinita
1611 Prior 1514.

D. Petrus Blatter Ehingensis Suevus Sacrista Procurator pro
fessionem fecit 1611 in festo S. Vincentii Martyris.

D. Joannes Kirsch Meringius professus est in dies Sanctissimi Pat
nostri Brunonis Anno 1611. Sacrista admodum diligens et soli
citus officio suo digne fungendo.

D. Michael Dulcke Herbipolensis professus est anno 1615 Sacrista
Procurator et Vicarius professus in die Conceptionis Beatae Vir
ginis Mariae.

+ D. Sebastianus Boxberger Professus domus Horti Angelorum.
Vicarius modo Prior Cellae Salutis in Buckelhausen.

+ D. Michael Bender professus Cellae salutis Franco. Vicarius.
modo Prior domus Montis omnium Angelorum in Snals.

+ D. Vitus Herbst Herbipolensis professus 1621 Nativitatis Beata
Virginis Mariae Procurator et Prior venit. 10. Julii 1638.

D. Kilianus Stengell item Herbipolensis professus 1621 Nativi
Beatae Virginis Mariae. obiit.

+ D. Franciscus Herbst professus in ostheim Prior

D. Laurentius Wartenberg per chartam Capituli institutus in priorem
Venit ad domum den 17. Julii 1650 et 1653 in Priorem Carthusiae
bl 79. in Regensburg institutus.

D. Joannes Zottny (Lotay) 19. Julii anno 1653 in rectorem huius Domus
institutus et a (Reverendo patre supra annum in priorem institutus et
confirmatus

9. Junii ~~16~~ anni 1657 Ver
ippus Schauberger professu
procuratorem institutus

Cath

Hospitum Mo
D. David Clericus pr
in Prussia obiit 1465.
D. Erasmus
D. Christophorus Schmidt
D. Jacobus Ubyt.
D. Joannes Mauthgraff.
D. Nicolaus
D. Andreas
D. Hermannus affelius p
D. Gerhardus Agricola L
D. Michael Werda
D. Joannes Australis profes
D. Joannes Hildesius.
Hic Joannes Diaconus
nerale hospes de ~~domo~~ d
mum hospitalum missi
summum nefas oblitus pa
nobis fateri consueverat i
hominum fallacibus pro
haereticos hic in Civitate
promiserant conditionis,
sua delusus fame cogente
tus sui, nec tamen ad
apparenter ulciscente ~~divin~~
Annum iam agebat triges
dum istaec retulit. 1606. et
tamen licet omnibus esse
lior, quam sibimet ipsi (.
x praesenti quod valde
beriam anno 1608.

tus autem humi
t terrores tui Te
proximum et r
tis meae miseri
ab. obiit 1638
rofessus 1606 in

lorum Patricius

Sanctae Trinitat

a Procurator pro
rtyris.
s Sanctissimi Patri
n diligens et soli

mo 1615 Sacrista
lionis Beatae Vir

rti Angelorum.
lhausen.
mco. Vicarius.
um in Snals.
Nativitatis Beata
. Julii 1638.
s 1621 Nativi

stitutus in priorem
Priorem Carthusiae

em huius Domu
rem institutus et

29. Junii ~~16~~ anni 1657 Venit ad nos Venerabilis in Christo pater Philippus Schauberger professus domus Moguntiae per chartham Capituli in procuratorem institutus.

Cathalogus

bl. 80

Hospitum Monachorum.

D. David Clericus professus domus Paradysi Beatae Mariae in Prussia obiit 1465.
D. Erasmus
D. christophorus Schmidt
D. Jacobus Ubyt.
D. Joannes Mauchgraff.
D. Nicolaus
D. Andreas
D. Hermannus affelius professionis Coloniae
D. Gerhardus Agricola Lotaringus professus Moguntiae.
D. Michael Werda
D. Joannes Australis professus Cartusiae
D. Joannes Hildesius.

Hic Joannes Diaconus Eodem fere anno quo per Capitulumge-
nerale hospes de ~~domo~~ domo Pontis Beatae Mariae ad hanc do-
mum hospitalem missus venerat, voti et religionis suae per-
summum nefas oblitus partim propria malitia et libidine, ut ipse
nobis fateri consueverat interrogatus, partim etiam malevolorum
hominum fallacibus promissis subversus fugam arripuit, et ad
haereticos hic in Civitate spe potiundae cuiusdam honestae, ut
promiserant conditionis, ducta uxore confugit; at turpiter spe
sua delusus fame cogente custodiam acceptat Civitatis, et in sudore
vultus sui, nec tamen ad Sacietatem, quotidianum divina in eum
apparenter ulciscente ~~divina~~ vindicta, cogitur comparare victum.
Annum iam agebat trigesimum totus canus et bacilla innixus
dum istaec retulit. 1606. et panem ostiatim emendicabat. Verum
tamen licet omnibus esse spectaculo, ipse tamen nemini crude-
lior, quam sibimet ipsi (licet toties admonitus de conversione:)
ex praesenti quod valde verendum est, ad aeternam transivit
miseriam anno 1608.

bl. 81.

D. Joannes Leiger Philosophus Suevus. Iste vir fuit haud contemnendae doctrinae quare merito nomen Philosophi obtinuit. Curiositate quandoque ductus turrim Ecclesiae, ignem inde, qui voracibus flammis cuiusdam tunc Civis domum circumdederat spectaturus ascenderat. In descensu dum casu ad gradus offendisset, deorsum cadens per totum templi intra fores templi pavimento illiditur membris et corpore utcunque debilitatus sed icto resti tutus diu post supervixit.

D. Georgius Beyer

D. Adrianus Dorpius Brabantus professus Bruxellae

D. Georgius Schöttle professus Ratisbonae.

D. Reynerus Binn die Kuhe Daventriensis.

D. Antonius Von der Eleug professus gandaviae

D. Bernardus Haim Suevus professus Herbipolensis

D. Kilianus Balbach professus Pontis Beatae Mariae.

D. Jodocus Gross Helvetius professus Friburgi. Prior eiusdem domus et Tringae et Rector in Illibach.

Hinge

D. Joannes
D. Georgius } ambo professi domus Valentiarum in Picardia.

D. Martinus Faber professus Aulae Beatae Mariae.

D. Joannes Pister professus Trevirensis.

D. Mathias professus in Snals.

D. Georgius a Gich professus Horti Angelorum.

D. Erhardus Winkaim Albimaenius professus Horti Angelorum. Instructor meus.

D. Mathaeus Dinner Uberlinganus professus Cellae Salutis

D. Dominicus Herzog professus S. Viti Ratisbonae 1613

D. Macharius Waldkirchensis ex Norcinia Sylva Suevus professus Pontis Beatae Mariae 1615

D. Bruno Butzmann professus in Snals Helvetius 1627

D. Nicolaus Pfissus Maioris Carthusiae.

Catha
Fratrum
Domus pr
F. Henricus pris
F. Joannis Sutoris ob. 1425
F. Joannes Merth
F. Henricus von Saltza
ob. 1449 F. Nicolaus Gerwitzen
F. Nicolaus obiit 1419
F. Joannes Sartor. Hic frate
et excitatis fundamentis o
ludos pueriles exercere s
anno aetatis vigesimo O
rum diu vita superstes
comportari coeptum est
Hic eadem quae supra
eius pulchritudine, elega
fratribus consuevit.
F. Richardus germanus D.
in Greunau unius ex qua
primis Patribus
F. Gebenhardus
F. Joannes novitius
ob. 1420 F. Joannes Pfanzgrebe
F. Gerhardus von Prag
F. Tylo Becker
F. Joannes von Greunau
F. Joannes Trypstis
F. Joannes Senior Becker
muller
F. Henricus Koch
F. Georgius nobilis
obiit 1465
F. Tidzell
F. Laurentius faber f
cavit fornacem fer

fust hand con-
hilosophi obtinuit
ignem inde, qui
circumdederat spa
radus offendisset,
empli pavimento
tus sed icto resti

Bruxellae

viae
olensis
Mariae.
Prior eiusdem

m in Picardia.

Mariae.

um.
Horti Angelorum.

Cellae Salutis
isbonae 1613
via Sylva Suevus

lvetius 1627

Cathalogus
Fratrum Conversorum
Domus professorum

F. Henricus primus Conversus.

F. Joannis Sutoris ob. 1425
F. Joannes Morth
F. Henricus von Saltza
ob. 1419 F. Nicolaus Gerwitzen
F. Nicolaus obiit 1419

F. Bernardus Korbeck ob. 1428
F. Henricus Beltzer
F. Henricus Pfluger
F. Liborius
F. Joannes Junger

F. Joannes Sartor. Hic frater Joannes in recenter exstructis ob. 1444
et excitatis fundamentis domus huius puer quinquennis vel circiter
ludos pueriles exercere solitus fuerat. Et postquam adolevit
anno aetatis vigesimo Ordinem suscepit et habitum Conversorum
diu vita superstes. Ex eius fideli enarratione Chronicon
comportari coeptum est anno 1437 ipsius vere octogesimo.
Hic eadem quae supra de Architecto dicta sunt de Juvene
eius pulchritudine, elegantia, factura oculi commemorare con-
fratribus consuevit.

F. Richardus germanus D. Hermanni professi
in Greunau unius ex quatuor
primis Patribus
F. Gebenhardus
F. Joannes novitius
ob. 1420 F. Joannes Pfanzgrebe
F. Gerhardus von Prag
F. Tylo Becker
F. Joannes von Greunau
F. Joannes Trypstis
F. Joannes Senior Becker und
muller
F. Henricus Koch
F. Georgius nobilis
obiit 1465
F. Tiltzell
F. Laurentius faber fabri-
cavit fornacem ferream

F. Petrus Schmidt
F. Henricus Schulmeister
F. Jacobus
F. Paulus dictator Chronicae
obiit 1439
F. Henricus Witzleben
F. Joannes Gebuss
F. Henricus Ruckell
F. Hermannus
F. Henricus Pflüger
F. Henricus von Neuenburg
F. Hartungus von Mulhausen
obiit 1464
F. Joannes Calcifex
F. Joannes Pellifex obiit 1492

bl. 82

antiquam refectorii obiit 1492
F. Casparus Pellifex obiit 1496
F. Thomas Pistor
F. Paulus Prutenus Sutor obiit 1507
F. Joannes Schmidt
F. Antonius Sutor obiit 1507
bl. 83 F. Antonius Silesita Sutor

F. Joannes Wesphalus Sutor obiit 1567
F. Michael Franco professus 1500
F. Bertoldus Sartor

F. Balthasar Erfordianus Sutor professus 1509
F. Franciscus
F. Leonhard
F. Henricus Keiser obiit 1507
F. Andreas Cocus fisch de Pregnitz
F. Joannes Muller Sartor et portarius de Memmingen.
F. Jacobus Gabell Franco von Gmünde professus 1606

F. Henricus Sutor
F. Nicolaus Gipser Sutor obiit 1507

F. Joannes Tungschmidt professus 1480
F. Dionisius Prutenus Pellifex professus 1481
F. Conradus Figulus professus 1489
F. Jacobus Pellifex Cellarius obiit 1523
F. Jacobus Suevus
F. Jodocus Silesita professus 1500 obiit 1507
F. Joannes Ratz Pellifex professus 1509
F. Joannes de Affach agricultor

F. Andreas Pellifex
F. Clemens 30 annis vixit in ordine
F. Jacobus de Affing
F. Valentinus Schwab ex villa prope Buchsheim Cellarius 1566
F. Georgius Mayer
F. Heinricus
F. Jacobus Haben. 1

F. Martinus Rummermann
F. Joannes professus dom Pontis Beatae Mar Ca

Donatorum
F. Erhardus Leitman
F. Petrus Susais
F. Albertus Stotternheim
F. Hermannus Pellifex obiit 1464
F. Otto Screiber obiit 14
F. Theodorus Ruttenberg
F. Erhardus Sacerdos
F. Joannes Sacerdos
F. Henricus von der Sala
F. Ernestus
F. Joannes Sutor obiit 15
F. Michael Francke obiit
F. Joannes Suevus portar obiit 1523
F. Michael Hatell

Catho
hosp

Cathal

Michaell
D. Joannes Eigentantz

Cathalogus
Fratrum Conversorum Hospitum

F. Stephanus Conversus professus Pontis Beatae Mariae
F. Martinus Schreiner

F. Wigandus professus in Hubach
F. Martinus Thalhammer

F. Martinus Rummermann
F. Joannes professus domus Pontis Beatae Mariae

F. Georgius professus domus Herbipoli.

bl. 84

Cathalogus Donatorum huius Domus

F. Erhardus Leitman
F. Petrus Dusais
F. Albertus Hatternhaim
F. Hermannus Pellifex obiit 1464
F. Otto Screiber obiit 1464
F. Theodorus Ruttenberg
F. Erhardus Sacerdos
F. Joannes Sacerdos
F. Henricus von der Sala
F. Ernestus
F. Joannes Sutor obiit 1507
F. Michael Francke obiit 1517
F. Joannes Suevus portarius obiit 1523
F. Michael Hatell

F. Herbordus
F. Conradus Seber
F. Friedericus Sutor obiit 1439
F. Stephanus portarius
F. Mauritius Serwitz hic cum parente satis magnam substantiam et vitalitia optima apstulit monasterio.
F. Krafft obiit 1508
F. Laurentius obiit 1474
F. Conradus portarius obiit 1518
F. Mathias Eiskirchen intravit domum anno 1504 postea factus Monachus fuit Procurator et deinde Sacrista in quo officio scripsit ultimum Chronicon domus quod disparuit.

Cathalogus hospitum

Cathalogus Redditorum

bl 85

Michaell
D. Joannes Eigentantz

D. Lentfridus Baldwini postea Monachus et Prior domus folio

Cathalogus Praebendariorum.

D. Theodericus Volcker
D. Joannes Vom berge civis Gottensis
D. Joannes Steyr
D. Henricus Eckersleben

Cathalogus Servorum perpetuorum sive Oblatorum.

Henricus Hesse Titzell
Conradus oblatus 1501
Joannes Koch
Conradus, hic fugit altero anno
Andreas Grus oblatus obiit 1572 27. Aug.

Ultimus Prior Ambrosius Brunner professus
Domus huius quo custode abrogata est Carthusia
1803 23. Martii per Commissarius Regis Borussiae

r
ersleben

n

it altero anno
Patus
27. Aug. /

professus
Carthusia-
egis Borussiae

Chronica
Erphordiae in Thuri
Patre Joa

Chronicon Carthusiae
in Thuringia.
Est inter Hassiam et
Moguntino subiecta,
feldia, vel a gelu et fr
mons est praecelsus av
insignis, uno circiter
in cuius vertice augus
sacrum, quem veteres
variarum in morbis, v
id genus difficultsadibu
lii, seu Adiutorii dixe
burg.

Ad hunc ergo Montem
praedicta divinitus illi
hominum, oblationesq
Huc peregrinantium
erent, in tres divisa fue
quidem partem, qui
raedationibus defen
rinas inibi die noctu
iertia vero in usum e
curabat, sacerdotis.
A sequentibus huius Co
auctus divitiis, cum a
ingressurus, devenisset
tori et Praenobili Dom
Dorlanensis Praeposito,
in honorem Dei, anim

Chronica Carthusiae Montis Sancti Salvatoris Erphordiae in Thuringia Collectore Venerabili Patre Ioanne Lotley Priore.

Chronicon Carthusiae Montis Sancti Salvatoris Erdfordiae in Thuringia.

Est inter Hassiam et Thuringiam ditio Archipraesuli Moguntino subiecta, quae vel a veteribus quercetis Eichfeldia, vel a gelu et frigore Eisfeldia dicitur: in hac regione mons est praecelsus avita religione et miraculorum gloria insignis, uno circiter milliario ab Hassiae oppido Eschwig, in cuius vertice augustum visitur templum. Sancto Salvatori sacrum, quem veteres ob crebras et mirificas opitulationum variarum in morbis, vulneribus, et claudicationibus aliisque id genus difficultatibus divinitus concessas operationes Auxilii, seu Adiutorii dixere Montem, vernacula Tanbt Gehülffenberg.

Ad hunc ergo Montem cum quotannis maximus fieret ob praedicta divinitus illinc increbrescentia miracula concursus hominum, oblationesque et dona, quae larga et pia manus illuc peregrinantium turba in Deum obtulerat, inpies accrescerent, in tres divisa fuere partes, ut unam, et primam quidem partem, qui in propinquo habitant, et locum ea raedationibus defendebant, acciperent nobiles: Alteram, quae virginas inibi die noctuque devote personabant laudes, Moniales: tertia vero in usum et utilitatem cederet, qui illic sacra curabat, sacerdotis. | Quocirca qui Anno eius saeculi 1370 2.
A sequentibus huius Ecclesiae curam agebat, maximis inde auctus divitiis, cum ad extrema, viam iam universae carnis ingressurus, devenisset, amico suo Reverendissimo Administratori et Praenobili Domino Ioanni Ortoni Ecclesiae Sunc Dorlanensis Praeposito, viro pio negotium testamento dedit, ut in honorem Dei, animaque suae subsidium illas, ipse conferret: spondet

spondet hic, et fatis pie in Domino succumbit ille. Volvitur
interim a Christi gratiosa Nativitate supra millesimum trecen
tesimum septuagesimus primus annus, cum ecce praedictus
Reverendissimus Administrator et Praenobilis Dominus Joanne
Ortonis de Boymelberg prope Eschwig in Hassia, Reverendissim
Archipraesulis Moguntini Provisor, et Praepositus Ecclesiae
Dorlanensis / quae in Salzam olim translata fuit / fidei et
sponsionis suae minime immemor, Sanctissimi et gloriosa
admodum opinionis, et Sanctitatis Ordinis Carthusiensis
odore suavitatis / quem per ea tempora, licet in terra ver=
saretur horroris et vastae solitudinis per diversa mundi cli
mata longe lateque mirifice diffundebat / et fama sanctitatis
excitus et provocatus divina prorsus inspiragande, ut mox ex
sequentibus apparebit luculenter, benignitate, animum
adiicere capit pro nova apud insignem Thuringia Metropolin
Erfordiam, scilicet, praefati Ordinis Carthusiensis erigenda
excitandaque Domo insigni. — Quapropter tam suarum
quam supra memorati Plebani / sub testamento sibi credi
3. tarum / diligenti et accurata | facta computatione facultа
tum, prodimus Archi-Episcopum Moguntinum Joannem huius
nominis primum, ipse et Reverendissimus Dominus Herbordus d
Spangenberg, Sancti Severi Erfordiae Praepositus, pro licentia
aedificandi demississime interpellarunt et impetrarunt ultimo
Novembri eiusdem anni superius memorati, hac sub conditi
one, ut Monachi exstruendo monasterio potituri, eo mortuo
obstricti forent pro animae illius immortalitate quotannis
solennem Deo offerre hostiam. Concesserat id ipsum iam
ante huius in sede Moguntina praedecessor, Dominus Ger=
lacus, sed morte praeventus literas mandatorias expedire non
valuit. Tenor literarum Joannis Primi est iste.
Joannes Dei et Apostolicae sedis gratia, Sancta Moguntinensis
sedis Archi-Episcopus, Sacri Imperii per Germaniam Archi=
cancellarius. Universis Christi fidelibus tam praesentibus quam
futuris

futuris, ad quos prae
et subscriptorum perpes
non ambiginus obseq
nostri regiminis offic
dum in nostris civitat
religionis ministerium
temporibus omnipoten
um devotio salubrite
sistimus et fervensius
descendens a Patre ad
generis humani inst
typice designatam, e
verbis pariter et exem
tum orbem terrarum
praedicando abundan
sicut ipsam in sua n
navit, sic etiam hui
sua sapientia praev
dispositionem temporis
Carthusiensis caterva,
Salvatoris omnium in
gentis reducens vitam
Sanctorum, quorum
noscitur, dare et pra
quidem catervae Frat
dubitanter speramus,
ptoris) scimus, sub
Christi imitatores es
miter credimus, et in
vore charitatis amplis
tibus et culpis incessa
. Hinc est, quod sicut
rabilis Herbordi de Span

futuris, ad quos praesentes pervenerint, salutem in Domino
et subscriptorum perpetuam cognoscere veritatem. Deo dignum
non ambiginus obsequium praestare cum ex pastoralis
nostri regiminis officio ab altissimo nobis credito, ad augen=
dum in nostris civitatibus et ditione divini cultus sacraeque
religionis ministerium, in quibus ingibus perpetuisque
temporibus omnipotenti Deo famulatur, et christi fideli=
um devotio salubriter incrementum recipit, diligenter in=
sistimus et fervencius insudamus. Christus enim Jesus
descendens a Patre ad | mundi infima pro redemptione 4.
generis humani instituendo legem novam per veterem prius
typice designatam, eam vitae asperitate, caritate doctrinae,
verbis pariter et exemplis servandam manifestavit, et per to=
tum orbem terrarum nunc per se, nunc per suos Apostolos
praedicando abundantius dilatavit. Hanc quoque legem,
sicut ipsam in sua maiestate Deus Pater ab aeterno ordi=
navit, sic etiam huiusmodi legis factores et propagatores
sua sapientia praevidit in tempore, inter quos secundum
dispositionem temporis, humilis et sancta Fratrum Ordinis
Carthusiensis caterva processit, quae quasi exemplar vitae
Salvatoris omnium in terris quondam pro salute nostra de=
gentis reducens vitam sui Praecursoris, ac deinde Patrum
Sanctorum, quorum vita et conversatio, eorum regula di=
noscitur, clare et prae cunctis clarius exprimens: Cuius
quidem catervae Fratres, sicut (~~firmiter credimus, et in=~~
~~dubitanter speramus per eosdem in fervore charitatis am=~~
~~plioris~~) scimus, sub artiori regula, strictiorique disciplina,
Christi imitatores et praedictae legis observatores, sicut fir=
miter credimus, et indubitanter speramus per eosdem in fer=
vore charitatis amplioris iram Dei pro totius saeculi rea=
tibus et culpis incessanter debitam, mitius complacari.
Hinc est, quod sicut expetitione devotorum nostrorum, hono=
rabilis Herbordi de Spangenberg, Sancti Severi Erffordens.: et Jo=
annis

annis Ortonis de Aldendorff, Dorlacensis, Ecclesiarum Prae-
positorum nostrae Dioecesis didicimus, quod ipsi divina gra-
5. tia incitati, et pijs modi | affectibus, desiderandes et intenden-
des temporalia in perpetua, et transitoria in aeterna fae-
lici commercio commutare, faelices se existimarent, si ipsorum
ad hoc faciende solicitudine expensisque et opportunis labo-
ribus ipsorum suffragantibus, eundem Ordinem Carthusi-
ensem ad partes Thuringiae, videlicet nostrae Dilionis Mogun-
tinensis ubi dictus Ordo adhuc penitus erat incognitus,
deducere, novam Domum ipsis erigere, dotare, instituere, et in
staurare valerent, ut plebs ibidem, nobis commissa, earun
Sanctis erudita exemplis suae devotionis proficeret incremen-
tis. Quodque Fratribus ipsis et eorum Ordini, videlicet Priori
Generali, et Capitulo Carthusiensi non sine fervenli deside-
rio suae devotionis huiusmodi diu conceptum propositum
exponi, et certum locum vel in Hockeim propre oppidum
nostrum Erffurd. vel in suburbiis ipsius oppidi nostrae di-
oecesis pro capella, cellis, et alijs pro domo et Conventu ipsius
Ordinis conveniender construendis, de nostro nec non de hono-
rab. Decani et Capituli Ecclesiae nostrae Moguntinensis, et
quorum interesse potest consensu et voluntate suis sump-
tibus acquirendis, et construendis cum omnibus ornamentis
libris et quibuscunque aliis iuxta modum Ordinis pro Con-
ventu pleno necessariis acreddilibus ipsis in omnem eventum
oportunis ad laudem et honorem Omnipotentis Dei, Gloriosis-
simae Virginis Dei Genitricis Mariae, et Beati Joannis Bap-
6. tistae patronorum Ordinis | praedicti, pro ampliatione Or-
dinis cupientes dictam patriam Thuringiae bonorum Fra-
trum et Ordinis praedictorum non esse inexpertam: sed per
eosdem ac eorum intercessionem tam quoslibet in eadem
terra degentes subditos nostros, quam alias vicinas illumina-
ri candore lucis aeternae misericorditer, et salvari, liberaliter
offerri fecerint et donarint, quae et ab eisdem, quantum in eis

est, ne si refutassent,
votissime sint admissa,
teris et instrumentis de
Et post haec etiam quo
Pater, Dominus Gerlac
immediatus praedeces
dotationem, institutio
et faciendas admiseris
senserit in eadem, li
dederit superes. Quare
Praepositi, tanquam d
tatores, institutores, et
ut ad easdem erectione
staurationem factas e
volum adhibendo, ea
re, et approbare dignare
nis studio Domum Dei
fundare, ut nostrae pl
ribus erudita ad altiora
bilo iniuncti officii
dere locis piis, et Deo
inviolabiliter conserva
tionum, et bonorum o
in dicta nova structura
sui Ordinis, donationem
et instaurationem per p
nostrum plenum, liber
annuentes dictis Praepos
supra dictorum nostro
heim, vel suburbiis Er
conveniender construere,
conventum habere, alia
dinis statuta, et privi

Ecclesiarum Prae=
d ipsi divina gra=
randes et intenden=
in aeterna felici
rent, si ipsorum
s opportunis labo=
Ordinem Carthusi=
trae Dilionis Mogun
erat incognitus,
ire, instituere, et in=
is commissa, esrum
ofiteret incremen=
ini, videlicet Trioci
ine fervenli deside=
rtum propositum
i propre oppidum
oppidi nostrae di=
et conventu ipsius
nec non de hono=
Moguntinensis, et
untate suis sump=
mnibus ornamentis
um Ordinis pro bon
in omnem eventum
lentis Dei, Gloriosis=
Beati Joannis Bap=
o ampliatione Or=
riae bonorum Fra=
inexpertam: sed per
os libet in eadem
vicinas illumina=
et salvari, liberalitex
n, quantum in eis

est, ne si refutassent, culpabiles existerent, humiliter et de=
votissime sint admissa, et ab eisdem attemptata prout in li=
teris et instrumentis desuper confectis plenius dicitur contineri.
Et post haec etiam quondam faelicis recordationis Venerabilis
Pater, Dominus Gerlacus Archi-Episcopus Moguntinus noster
immediatus praedecessor huiusmodi donationem, erectionem,
dotationem, institutionem, et instaurationem, ut sic factas,
et faciendas admiserit et approbaverit, ac etiam expresse con=
senserit in eadem, licet morte praeventus literas suas non
dederit superes. Quare dicti devoti nostri Herbordus et Joannes
Praepositi, tanquam dicti boni operis principales erectores, do=
tatores, institutores, et instauratores, humiliter suplicarunt,
ut ad easdem erectionem, dotationem, institutionem, et in=
staurationem factas et faciendas nostrum consensum bene=
volum adhibendo, ea auctoritate nostra ordinaria confirma=
re, et approbare dignaremur. Nos igitur qui ingi solicitudi=
nis studio Domum Dei | ubertate fructuum cupimus a= 7.
bundare, ut nostrae plebis devotio sanctis praedictorum ope=
ribus erudita ad altiora conscendat, affectantesque prout ex de=
bito iniuncti officii nobis tenemur curam debitam impen=
dere locis piis, et Deo dicatis, et eadem in suis libertatibus
inviolabiliter conservare, nec non ex eo fieri participes ora=
tionum, et bonorum operum aliorum dictorum Fratrum
in dicta nova structura pro tempore militantium, ac totius
sui Ordinis, donationem, erectionem, dotationem, institutionem
et instaurationem per praefatos Praepositos factas et faciendas,
nostrum plenum, liberum, et expressum adhibemus consensum,
annuentes dictis Praepositis et Fratribus, ut in altero locorum
supra dictorum nostro subiecto regimini, videlicet in Hoch=
heim, vel suburbiis Erford: capellam, cellas, et alia eis ibidem
conveniente construere, divina officia libere celebrare, ibique
conventum habere, aliaque Dei opera exercere secundum or=
dinis statuta, et privilegia nec non canonicas sanctiones, quodque

capellam seu Ecclesiam cum abrio, ubi suos defunctos se-
pelire possint, facere valeant consecrari per quemcumque Ar-
chi-Episcopum vel Episcopum executionem sui Ordinis, et gra-
tiam sedis Apostolicae obtinendem. Insuper de indulto gra-
cia specialis dictis Frabribus concedimus, quod in altaribus,
portabilibus consecratis, quoadusque dicta ipsorum Ecclesia
8. et altaria consecrata fuerint, divina | officia valeant libere ce-
lebrare. Et autem orationum et bonorum operum per ipsos Fra-
bres in dicta nova structura fiendorum, quo ad salutem ani-
mae nostrae maiori participatione gaudeamus, ipsos in Domi-
no exhortantes, ut ipsi Frabres nobis in vita existentibus de
Sancto Spiritu, et post mortem nostram perpetuis temporibus
duntaxat semel in anno unam missam pro defunctis in loco
ipsorum cantando velint et debeant solemniter celebrare.
In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus
est appensum. Datum Erenfels ultima die mensis Novemb.
Anno Domini millesimo trecentesimo, septuagesimo primo.

(L.S.) De mandato Domini Moguntinensis
Joannes de Wolfrichshausen.

Abiit deinde Erfordiam a Senatu ibidem eiusdem Urbis con-
finio proposito suo competentem locum petiturus: Senatus
autem qua tunc erat prudentia et pietate in Deum eximius,
Sancti viri petitione animadversa et probe intellecta, practa-
bita matura deliberatione locum eligendi proposito congruum
eidem liberam fecit potestatem. — Quare plurimum gavi-
sus, providum quendam et prudentem virum de Mülfurdo
dictionis Moguntinensis evocatum, in praepositum et Archi-
tectum, seu magistrum totius fabricae instituit, eumque ad
locum negotio praesenti aptum ad inquirendum emisit. Qui
9. statim | a facie eius digressus, mandata solicitius expleturus
pervenit primum ad locum qui vernacula lingua dicitur
Auff der Büja Waida; inde abiit in Dorffaim, ad quia ubique
hic locus angustior esse, quam nova exposcerel structura, vi-

debatura, inde pedem
mine nominabatur,
tempilandam devenit
cum eam aedificiorum
minime sufficientem
sive arctiorem adver
turbatus est. Diu itaq
aedificandi difficultate
quidam caelo dilapsus
ac totius decoris ei ast
sollicitamini. Converse
praesentiam ac venust
minus Joannes Ortoni
locum pro degendi m
do, quod ipse exstruere i
utrum locus hic suff
Cui Adolescens: ne solli
do monasterio aptus et
incipe et perfice. Atque
Henricus autem Archi
ci examinationem de
mendemque in pulche
da liberius recreaturus
verbis. Unde amplius
amque vicem dolens, p
ea iam dictum iuvenem
ut alterius lubenter occ
rato vel semel duntaxa
ratione summa simul
a quo fuerat emissus,
contigissent, per ordine
annes Ortonis a Deo in
summ probari, ipsi in

bi suos defunctos se=
er quemcunque Ar=
i sui Ordinis, et gra=
uper de indulto gra=
s, quod in altaribus,
ita ipsorum Ecclesia
ria valeant libere ce=
berum per ipsos Fra=
no ad salutem ani=
mus, ipsos in Domi=
ta existentibus de
nerpetuis temporibus
ro defunctis in loco
emniter celebrare.
rum praesentibus
ie mensis Novemb.
ptuagesimo primo.
nsis

m eiusdem Urbis con=
petiturus: Senatus=
le in Deum eximius,
e intellecta, praeha=
proposito congruum,
re plurimum gavi=
rum de Mälfundorff
reposítum et Archi=
instituit, eumque ad
irendum emisit. Cu=
solicitius expleturus
la lingua dicitur
im, a quia utrique
rscere structura, vi=

debatura, inde pedem referens, in eam, quae vulgari no=
mine nominabatur, auf der Wolfsmiz, planitiem con=
templandam devenit: sed ea quoque accuratius inspecta
cum eam aedificiorum ibi construendorum necessitati
minime sufficientem, imo longe inferiorem strictioremque
sive arctiorem adverdisset: animo et cogitatione plurimum
turbatus est. Diu itaque cum sic consilii inops, pariter et
aedificanti difficultate dubius anxiusque haesisset: Ecce tibi illico
quidam caelo dilapsus adolescens, forma speciosus, vultu floridus,
ac totus decorus ei assidit dicens, Domine Henrice, pro quare
sollicitamini? conversus ille, tam inopinatam simul ieevenis
praesentiam ac venustate admirans et stupens respondit, Do=
minus Joannes Ortonis, Praepositus misit me ad considerandum
locum pro elegandi monasterio Ordinis Carthusiensis construen=
do, quod ipse exstruere intendit: hac ego de causa sollicitus sum,
utrum locus hic sufficiat Carthusiae commode hic adificandae.
Cui Adolescens: ne solliciteris, inquit, locus enim pro exstruen=
do monasterio aptus et sat amplus spatiosusque est, tu tantum
incipe et perfice. Atque haec quidem ita iuvenis locutus est.
Henricus autem Architectus | oculos denuo ad ploniorem lo- 10.
ci examinationem direxerat sed cum post pusillum animum
mentemque in pulcherrimi huius iuvenis specie contemplan=
da liberius recreaturus respiceret, eundem subito disparuisse ad=
verdit. Unde amplius vehementiusque stupens et admirans, su=
amque vicem dolens, frequenter postea affirmare solitus fuerat
ea iam dictum iuvenem pulchritudine et elegantia extitisse,
ut alterius lubenter oculi iacturam subire vellet, si cum ite=
rato vel semel duntaxat conspicari daretur. Quocirca admi=
ratione summa simul et gaudio plenus, ad Dominum suum,
a quo fuerat emissus, properanter est reversus, et quae sibi
contigissent, per ordinem cuncta enarravit. — Unde D. Jo=
annes Ortonis a Deo intelligens intentionem ac propositum
suum probari, ipsi inprimis gratias egit, deinde vero ipsius

auxilio apprime fretus, et mente mirifice exhilaratus in haec verba prorupit; nemini dubium gloriosum hunc Adolescentem Angelum Domini extitisse, qui in Sancto opere, et Dei voluntatem, et loci opportunitatem nobis nunciaret: itaque incipiamus et aedificemus, ex parte mea nihil deerit, sed in sumptus structurae pecuniae vim satis offeram copiosam, quin et de annuis proventibus eidem sufficienter providebo. Pavit et exemplo corpore licet tunc ac viribus esset infirmus ac aeger, iungi tamen iubens sursum, eoque consenso ad locum a Deo delectum, non secus atque alter David ad aream Areadnae Jebusaei advolat, ac locum alieno iuri subiectum, pretio numerato in Dei | servitium liberum constituit, Deo videlicet de sua magis quam aliena oblationem facturus substantia: sciebat enim scriptum, honora Dominum de tua substantia. — Post haec Idem Rebanum parochiae S. Thomae induxit, ut ipse omni iuri, quod sibi competere poterat in fundo, ubi Carthusia erigenda foret, cesserit.

Anno igitur 1372 circa festum S. Gregorii Papae aedificare incipiens, divina singulariter favente et ferente opem manu, ac promovente opus, Ecclesiam, murum lapideum monasterii terminos includentem in gyro, cellas, refectorium, cellariam, minus maiusque claustrum cum ceteris requisitis aedificiis ea celeritate et dexteritate extruxit, ut intra triennium haud integre elapsum, supremam operi imposuerit manum. Cellarum tamen et ubivisque Gallilaeae structuram non de lapidibus sed ligneis parietibus viminibus intextis et luto linitis excitavit, quae successu temporis tamen, ut infra dicetur, de lapidibus extructa est. Tocro postea quam capitulo generali zelus D. Joannis Ortonis pro propagatione ac dilatatione Ordinis innotuit; Priores duos, scilicet D. Joannem Priorem Carthusiae Moguntinae, et D. Henricum, Priorem in Grunaw quam primum ad eum Commissarios ordinis destinavit, qui Domum recenter extructam a Fundatore nomine Ordinis susciperent, illucque personas Ordinis transmitterent. Dominus autem Ortonis eorum

advenia gavisus post qu
Domum illis cum 30 m
paratis assignavit. Vide
sen, 140 marcas annua
dam pro 12 marcis pur
2. Item de et super q
quamlibet marcam ex
3. De et super oppido
libet marcam emptam
4. Item de et super Ci
rum per Thuringiam
cam pro 12 marcis em
5. Item de et super civ
reddibus 50 sexagenarum
to post mortem D. Funda
grossorum Misnensium
6. Item reliquit domui
mille, et septingentorum
7. Item reliquit domui
maldra frumentorum.
8. Item apud Magi Bru
nobis dedit.
9. Item reliquit nobis in
Sexagenas novorum gros
10. Item reliquit nobis
puri argenti, in diversis
11. Item reliquit domui so
aliorum librorum Theo
12. Item reliquit nobis in
et 10 libras denariorum
13. Item reliquit in Isenac
banbur eius exequiae
14. Item reliquit domui p

exhilaratus in haec
im hunc Adolescentem
opere, et Dei volunta=
t: itaque incipiamus
sed in sumptus structu=
=, quin et de annuis
Dixit et exemplo
is ac aeger, iungi tamen
Deo delectum, non se=
Jebusaei adnolat, ac lo=
erato in Dei | servitii=
a magis quam aliena
nim scriptum, honora
Idem Hebanum paro=
ri, quod sibi compete=
enda foret, cesserit.
ii Papae aedificare in=
nde opem manu, ac
ideum monasterii ter=
rium, cellariam, mi=
equisitis aedificiis
tra triennium haud
uerit manum. Cella=
uram non de lapidi=
tis et ligno linitis ex=
infra dicetur, de la=
capitulo generali zelus
latatione Ordinis in
Priorem Carthusiae
runaw quam primum
ii Domum recender
isciperent; illucque
tem Ordonis eorum

adventu gavisus postquam honorifice | eos ac comiter suscepisset 12.
Domum illis cum 30 millibus florenorum, et si non omnia in
paratis assignavit. Videlicet: 1° De et super oppido Northau=
sen, 140 marcas annuae pensionis, quamlibet marcam emp=
tam pro 12 marcis puri argenti.
2° Item de et super oppido Mulhusen reddibus 40 marcarum,
quamlibet marcam emptam pro pretio 12 marcarum.
3° De et super oppido Erfordiensi reddibus 60 marcarum, quam=
libet marcam emptam pro 10 marcis.
4° Item de et super Balivia Domorum Ordinis Teutonico=
rum per Thuringiam reddibus 42 marcarum, quamlibet mar=
cam pro 12 marcis emptam.
5. Item de et super civitate Naubeburgensi, et oppido Lytzen
reddibus 50 sexagenarum parvorum grossorum; duos anno praedic=
to post mortem D. Fundatoris vendidimus pro 338 sexag. novorum
grossorum Misnensium.
6. Item reliquit domui nostrae super civitate Herbipolensi debita
mille, et septingentorum florenorum minus 13 florenis.
7. Item reliquit domui nostrae praefatae in Mogundia circiter 200
maldra frumentorum.
8. Item apud Magr. Brunonem reliquit circiter 60 florenos quos
nobis dedit.
9. Item reliquit nobis in Naubenburg peractis, ibidem exequiis 12
Sexagenas novorum grossorum. |
10. Item reliquit nobis in parato argento circiter sexcentas marcas 13.
puri argenti, in diversis tamen pagamentis.
11. Item reliquit domui totum corpus iuris, et copiosum numerum
aliorum librorum Theologicorum.
12. Item reliquit nobis in Mulhusen circa 100 maldra frumentorum,
et 10 libras denariorum Mulhusensium.
13. Item reliquit in Isenaco circa 12. sexagenas, de quibus perage=
bantur eius exequiae.
14. Item reliquit domui praefatae omnem et variam suam suppellec=

silem, et bene bonam.

15. Item reliquit 4 phialas, 4 scyphos argenteos, unum scyphum ligneum cum argento ornatum, 15 cochlearia parva, et unum magnum cochlear argenteum.

Praedicti vero P.P. Priores Commissarii Ordinis, ut iussi fuerant, Domum cum dote de manu D. Fundatoris suscipientes, illico de Domo novae cellae in Grunaw quatuor transmiserunt Patres, Sacerdotes, quorum haec fuere nomina. Primus, D. Henricus Röcheil Rector et primus Prior, 2. D. Bertholdus de Sue, Vicarius, 3. D. Conradus Uffingen, Procurator, 4. D. Hermannus, Senior, Matutarius, et Sacrista; hi ergo primi Domus nostrae recenter exstructae fuere incolae ac Rectores. — Domus autem ipsa haec nostra noviter adificata Anno saeculi 1374 incorporata est Ordini, et Speciosso simul Montis S. Salvatoris a generali Capitulo, suggerente

14. id scilicet et petente D. Fundatore, a monte et templo, unde supra exordium chronicae huius sumpsi, unanimi Patrum consensu, titulo ac nomine est insignita. — Quamobrem Anno saeculi eiusdem 1375 in Dominica Judica, Ecclesia absque solemnitate Fratrum et cantu propter interdicti censuram, qua tunc icti fuere Erfordienses, consecrata dedicataque fuit. Eius autem diei Anniversaria in Dominicam post festum SS. MM. Dionysii et Sociorum eius proxime sequentem, certis ac iustis de causis, quo die etiam nunc agitur, fuit translata. Atque ex illa die divinus cultus primum coeptus, ad haec nostra usque tempora constantissime perduravit. —

Eodem Rmus Ludovicus, Praesul Moguntinus licentiam a suo Antecessore duobus Praepositis superius memoratis concessam confirmavit, atque in tantum auxit, ut libertates aliis locis Ecclesiasticis ac Regularibus in sua Dioecesi concessas huic Domui gratiose se indulserit insuper de Speciali gratia potestatem dederit Carthusiae singulis quoque annis succidendi 13 agros lignorum, in silva, Primont dicta, suaeque ditioni subiecta: quae tamen gratia, quia per successores confirmata non fuit, in abusum transiit. Sunt autem

literae Ludovici Archi-Epi
In nomine Domini, Amen
Sanctae Moguntinae sedis Arc
rum Imperatorum et Reg
torum, necessarium prae
hominis successibus coeles
et honorabilium Herbord
familiaris et Consiliarii
Dorlanensis Ecclesiarum s
lata nostro culmini pet
tes sacrum ordinem Fr
ringia incognitum dila
moriae Johannis quond
Venerabilis Lodewici mu
Consiliarii et avunculi
eorum literis desuper tr
rem omnipotentis Dei,
et Beati Johannis Bapt
nasterium dicti Ordinis
dictae Maguntinensis di
fundari, erigi, construi
res imperiali nostrae cel
mus fundationem, erect
dicti monasterii una cu
dicto concessis quomodop
concessiones, iura, liber
tiones, iurisdictiones,
bita et habenda, acquisi
dictum monasterium, ex
Maiestate, et ex certa sc
et confirmare, gratiosu
fundatorum supplicans
rae devotionis affectum,

liberae Ludovici Archi-Episcopi tenoris sequentis.

In nomine Domini, Amen. Ludovicus Dei et Apostolicae sedis gratia Sanctae Moguntinae sedis Archi-Episcopus Sacri | quondam Romanorum 19.
Imperatorum et Regum, progenitorum et praedecessorum nostrorum, necessarium praestet subsidium, et nostri ubilibet successibus coelestis benedictio praeparatus. Sane pro parte honorabilium Herbordi de Spangenberg, Sancti Severi Erffordensis familiaris et Consiliarii nostri, et Johannis Ortonis de Aldendorff, Jordanensis Ecclesiarum Moguntinensis Dioecesis Praepositorum oblata nostro culmini petitio continebat, quod cum ipsi cupiendes Sacrum ordinem Fratrum Carthusien: praesertim in Thuringia incognitum dilatari, petito et obtento primo bonae memoriae Johannis quondam Archi-Episcopi Mogunt. ac demum Venerabilis Lodewici nunc Archi-Episcopi Mogunt. Principis, Consiliarii et avunculi nostri carissimi consensu, pro ut eorum literis desuper traditis id plenius continetur ad honorem omnipotentis Dei, et gloriosae semper Virginis Mariae, et Beati Johannis Baptistae huius Ordinis Patronorum, monasterium dicti Ordinis Carthusiensis in suburbiis oppidi Erffurd. dictae Moguntinensis Dioecesis de novo propriis facultatibus fundari, erigi, construi et instituii procurarint, dicti fundatores imperiali nostrae celsitudini devotius supplicarunt, quatenus fundationem, erectionem, construction em et institutionem dicti monasterii una cum privilegiis Ordini Carthusiensi praedicto concessis quomodolibet, | ac dona, largitiones, cessiones, 20.
concessiones, iura, libertates, gratias, contractus, pacta, acquisitiones, iurisdictiones, villas, praedia, census, agros, bona habita et habenda, acquisita et acquirenda, empta et emenda per dictum monasterium, et Fratres inibi Deo famulantes Caesarea Majestate, et ex certa scientia laudare, approbare, ratificare, et confirmare, gratiosius dignaremur. Nos igitur praefatorum fundatorum supplicantium pium desiderium propter singularem devotionis affectum, quem ad dictum Ordinem gerimus,

unum scyphum
rarea, et unum
ut ipsi fue-
suscipientes, illico
niserunt Patres,
Henricus Röckel,
Vicarius, 3. D.
, Senior, Statuta-
enter exstructae
haec nostra no-
Ordini, et Speci-
lo, suggerente |
ulo, unde supe-
brum consensu,
Anno saeculi
re solennitate
na tunc icti fu-
s autem dies Ann-
rysii et Sociorum
quo die etiam
inus cultus pri-
stantissime per-
iam a suo Ante-
ncessam confir-
locis Ecclesiasti-
Domini gratio-
dederit Carthusia
um, in silva, Di-
men
gratia, quia
unsiit. Sunt autem

limpidius intuentes, praesertim cum justa petentibus non sit verbo ad verbum de hiis
imperialis culminis denegandus assensus, animo deliberato, non nimoda mentio facta es
per errorem, aut improvide, sed sano Principum, Comitum, Ba legibus, statutis, consue
ronum, procerum, et aliorum nostrorum, et Sacri Imperii fi que publicis vel privatis
delium accedente consilio de certa nostra sciencia, et Imperato tia in totum vel in par
riae plenitudine potestatis, fundationem, institutionem, constr valerent quibus omnibu
tionem et erectionem dicti monasterii Fratrum Carthusiensium peratoriae plenitudine,
in suburbiis Erffordiae per praefatos fundatores, factas ut prae lentes insuper caesarea,
mittitur, ac confirmationes dictorum Archi-Episcoporum Ma= si quis in praesentibus
gunt. secundum onerosam modum et formam literarum ipsorum aut aliquovis modo repe
desuper traditarum, ac donationem lignorum tredecim agro= ribus quomodolibet repe
rum annuatim de silva Primm ipsis Fratribus per proviso= liceat nostrae approbat
rem pro tempore Archi-Episcopi Maguntinensis ministrando confirmationis, ac libe
rum, ac omnia privilegia et libertates, scripturas authenticas, et quovis ausu temerario
21. literas a quibuscunque | personis, cuiuscunque dignitatis a amissionis omnium pr
praeminentiae existant, obtentas et impetratas, obtinendas seu gratiarum, quae et quas
impetrandas imposterum, nec non contractus, emptiones, pacta Imperatoribus et Regib
acquisitiones, iurisdictiones, consuetudines, villas, praedia, a= cunque tenoribus, tenden
gros, census, reditus, proventus et obventiones, ac omnia bona et nos cuntur, quae et quas
singula ubique situata et consistentia, quae actu possident, temeritate facere vel ve
seu in futurum ad dictum monasterium quomodolibet et samus, et irritamus, et
quocunque titulo pervenerint, quibuscunque etiam possint volumus et teneri, et
specialibus vocabulis designari, auctoritate nostra caesarea rum auri purissimi q
approbamus, ratificamus, innovamus, et etiam confirma= rius ab eo qui contra fe
mus, eaque bona universa et singula, ab omnibus et singulis factum fuerit, irremis
tam realibus quam etiam personalibus exactionibus, colle= dictatem nostri Imper
tis, precariis, angariis, perangariis, talliis, vexationibus, ro partem dicti monaste
impositionibus, steuris, et gravaminibus quibuscunque exi= applicari. Signum Se
mimus, et praesentis scripti patrocinio gratiosius libertamus. Karoli quarti Roman
Et nihilominus privilegia et literas universa praemissa et eo= gloriosissimi Boëmiae
rum aliquid tangentia etiam quorumcunque tenorum exis= Lodewicus, Archi-Episc
sant, hic haberi volumus pro expressis, et nostanter inserti maniam Archi-cancell
ac omne robur in perpetuum obtinere decernimus, ac si de gensis Apostolicae sedi

a presentibus non sit
nimo deliberato, non
rum, Comitum, Ba-
et Sacri Imperii fi-
ientia, et Imperato-
institutionem, constru-
ium Carthusiensium
dores, factas ut prae-
:- Episcoporum Ma-
. literarum ipsorum
mi decem agro-
tabribus per proviso-
tinensis ministrando-
ipturas authenticas, et
scunque dignitatis et
tratas, obtinendas seu
tus, emptiones, pacta
, villas, praedia, a-
res, acomnia bona et
ae actra possident,
quomodolibet et
unque etiam possint
ste nostra Caesarea
et etiam confirma-
& omnibus et singulis
es exactionibus, colle-
illiis, vexationibus,
quibuscunque exi-
- gratiosius libertamus
ssa praemissa et eo-
unque tenorum exis-
is, et notanter inserti
decernimus, ac si de

verbo ad verbum de hiis in praesentibus plena specialis et om-
nimoda mentio facta esset, non obstantibus quibuscunque
legibus, statutis, consuetudinibus, vel municipalibus quibuscun-
que publicis vel privatis in contrarium editis, per quae praesen-
tia in totum vel in parte cassari | impediri seu annihilari 22.
valerent quibus omnibus et singulis de certa scientia et Im-
peratoriae plenitudine potestatis specialiter derogamus. Supp-
lentes insuper Caesarea potestate praedicta omnem defectum
si quis in praesentibus occasione debitae solemnitatis obtenisse,
aut aliquovis modo repertus foret, vel futuris posset tempo-
ribus quomodolibet reperiri. Nulli ergo omnino hominum
liceat nostrae approbationis, ratificationis, innovationis, et
confirmationis, ac libertationis paginam infringere, seu ei
quovis ausu temerario contra ire sub poena perditionis et
amissionis omnium privilegiorum, iurium, libertatum, et
gratiarum, quae et quas a nobis, Sacro Imperio seu Romanis
Imperatoribus et Regibus praedecessoribus nostris, sub quibus-
cunque tenoribus, sententiis, punctis et clausulis obtinuisse
noscuntur, quae et quas in casu quo contra praemissa quovis
temeritate facere vel venire praesumpserint, annullamus, cas-
samus, et irritamus, et pro nullis, cassatis, et irritatis haberi
volumus et teneri; et nihilominus sub poena mille marca-
rum auri purissimi quas praeter poenas expressatas supe-
rius ab eo qui contra fecerit, totiens quotiens contra fecerit, et
factum fuerit, irremissibiliter exigi volumus, et earum me-
dietatem nostri Imperialis aerarii sive fisci; residuam ve-
ro partem dicti monasterii usibus volumus et determinamus
applicari. Signum Serenissimi Principis et Domini
Karoli quarti Romani Imperatoris, Invictissimi et
gloriosissimi Boëmiae Regis. Testes huius rei sunt | Ven. rabilis 23.
Lodewicus, Archi-Episcopus Magunt. Sacri Imperii per Ger-
maniam Archi-cancellarius, Johannes Archi-Episcopus Pa-
gensis Apostolicae sedis legatus, et Eckhardus, Episcopus

Wormacensis. Illustres; Wilhelmus Lanckgravius Thuringiae Marchio Mysnensis, Przmislaus Teschinensis, Heynricus Bregensis et Bumizlaus Legnicensis Duces. Nobiles, Petrus de Wartenberg. dictus de costa, Imperialis Curiae nostrae magister, Thimo de Colditz, Camerae nostrae magister, Borsso de Rysenburch, Zoroslaus de Sternberch, Marquardus de Wartemberch, Havlo de Swieriz, Hynco de Waldenstein Andreas de Duba, Otto de Bergau, et alii quamplures nostri et Imperii sacri Principes, nobiles et fideles. Praesentium sub bulla aurea typario imperialis nostrae maiestatis impressa sigillo testimonio literarum. Datum Pragae Anno Domini millesimo, trecentesimo, septuagesimo quinto, indictione tertia decima, VI. Nonas Maii, regnorum nostrorum anno vicesimo nono, Imperii vero vicesimo primo.

De mandato Domini Imperatoris
Nicolaus Camericen. praepositus

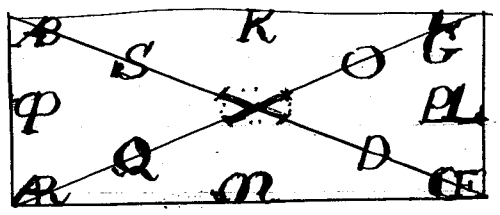

24. Descriptio vero dicti maiestatis sigilli imperialis literae erat rotundae figurae de cera glavia nigri et grocei coloris, et in una parte eiusdem sculpta et impressa erat imago ad modum Imperatoris in duta vestibus Imperialibus sedentis in cathedra, diademate ornatum habens in dextra manu sceptrum, subtus a latere clypeum parvum, in cuius medio forma aquilae volantis, alis, pedibus et cauda extensis, in sinistra vero manu pomum cruce superposita, subtusque a latere clypeum similiter parvum in quo forma leonis bipartitae caudae sculpta erat, in cuius circumferentia scriptum seu impressum erat Karolus quartus, divina favente clementia, Romanorum Imperator, semper Augustus. Et tergo vero eius sigilli erat impressum eiusdem sigilli maiestatis impressum erat quoddam aliud sigillum mediocris et etiam rotundae dispositionis de cera rubea, in

cuius medio sculpta for
pedibus extensis, in cui
dictiones Iustae indicate
Porro fundator aetate
est, licet, confectus esset,
ribus, nihil tamen de pr
misit; sed exiguo quo su
sollicitus parens in filii
tibus quam aliis nece
re elaboravit. Inter coe
ferarum, Domum nostram
vectigali ac tributo, si
transvehenda forent, e
les insuper praeclarissu
mii dono obtulit. Ele
mitatae suae nomine He
largam instituit, quae
patebit, auctoritate cu
tata. Anno et testamen
reliquit summam pecu
dorff condendo, aut alib
factum, ut pluscutis e
Verumtamen anno verbe
trecentesimum sexto, r
cente, Petro Faber et con
operibus bonis in oppid
bus hinc ab urbe remo
commutans, animam,
gaudia transmigravit.
sia nostra ante gradus
sepulchrum
Iuxta eius memoria quas
Domus. Obiit etiam eoden

cuius medio sculpta forma aquilae unius capitis, alis, caudae et pedibus extensis, in cuius circumferentia scripta erant hae dictiones Juste iudicate filii hominum.

Porro fundator aetate ac senio, quod vel ipsum solum morbus est, licet, confectus esset, ac continuis podagrae divexaretur dolo= ribus, nihil tamen de priori studio benefaciendi Domui praeter= misit; sed eo usque quo supervixit tempore, tanquam pius pat sollicitus parens in filiam, eidem non minus in annuis proven= tibus quam | aliis necessariis utilibusque providere et consule 25.
re elaboravit. Inter coetera namque ut pauca, e pluribus re= feram, Domum nostram sito itinere Herbipolim versus ab omni vectigali ac tributo, si quando vina inde aut alia necessaria transvehenda forent, liberam immunemque fecit: Decreta= les insuper praeclarissimos, Missale, et Passionalia aliquot do= mui dono obtulit. Eleemosinam etiam in die anniversaria fa= miliae suae nomine Hesenn perpetuis temporibus duraturam largam instituit, quae tamen successu temporis, ut suo loco patebit, auctoritate cuiusdam provisoris Moguntini est mu= tata. Item et testamento aliam patribus nostris copiosam reliquit summam pecuniae pro Hospitali in oppido Aldm= dorff condendo, aut alibi in alios usus convertendam, quod et factum, ut pluscutis infra dicetur.

Verumtamen anno vertente septuagesimo supra millesimum trecentesimum sexto, morbo indies magis ac magis ingraves= cente, Pius Pater et consolator pauperum, plenus dierum et operibus bonis in oppido Aschaffenburg non amplius duobus lapidi= bus hinc ab urbe remoto, idibus Julii vitam cum morte commutans, animam piam efflavit, et ad perennia coelorum gaudia transmigravit. Corpus eius inde translatum in Eccle= sia nostra ante gradus maioris altaris in choro, ubi etiam nunc eius cernitur sepulchrum, devote terrae mandatum fuit. Agi= tur eius memoria quater in Anno ut videre est in calendario Domus. Obiit etiam eodem anno | in oppido Aldendorff cognatus 26.

...ravius Thuringiae
...sis, Heynricus
...Nobiles, Petrus de
...Curiae nostrae ma=
...magister, Borsso
...Marquardus de
...co de Waldenstein,
...uamplures nostri
...Praesentium sub
...estatis impressa
...Anno Domini
...so, indictione ter=
...trorum anno vice=
...ini Imperatoris
...icen. praepositus
...neralis literae eras
...rei coloris, et in
...imago ad modum Im=
...tis in cathedra, di=
...rum, subtus a latere
...ae volantis, alis, pe=
...nonum cruce paro=
...ider parvum in quo
...cuius circumferen=
...rtus, divina favente
...ugustus. At Hergo ve=
...quoddam aliud si=
...nis de cera rubea, in

eius, D. Henricus Geilerus, civium ibidem Rector, vir rarae ad-
modum virtutis, ob cuius praeclara de republica merita, et in-
signem stemmatis nobilitatem longo post tempore iidem cives
mirum in modum sibi congratulabantur, quod eiusdem familia
haberent plebanum. D. Wedekindum Geilerum, praefati p. m.
D. Henrici filium. Isti Geileri plurimis in locis calendarii nos-
trae Domus albo pro perpetuis anniversariis inscripti visuntur.

Porro quod silentio involvendum non est V. P. D. Joannes
Prior Moguntinus et Visitator Provinciae Rheni Commissari-
us Ordinis, sub eadem commissione Sicna clausit extremum, et
sepultus ante sedem P. Prioris in choro Monachorum, cuius ma-
nibus et omnium fidelium Deus propitietur in regione vivorum,
Amen.

Haec sunt fere quae ex antiquis quadripartitis chronicis sparsim
de primis initiis, absque ut ita dicam, cunabulis et incrementis
Domus nostrae scriptis tradita, eruere potui. Quare iis in quan-
tum licuit in ordinem redactis, ad seriem quandam temporum
quod super est, stylum ac studium conversam nunc ad ea qua
sequuntur. Quo autem id facilius commodiusque praestem, a
singula quaeque Patrum acta scriptis consignem, certos quos-
que statuo recensebo legitimam Priorum Domus huius succes-
sionem, tempus institutionis, ac deinde breviter, quo ad fieri po-
test, servato ordine temporum absolvam | quae sub cui-
uslibet regimine specialiter gesta reperiuntur. In 2.do autem or-
dine omnes quotquot ab initio usque in praesens fuere Domus
huius nostrae Professi Patres et Fratres adnumeratis etiam hospiti-
bus officialibus, ordine professionis cuiusque servato: alios vero
alteri et speciali reservato ordini, ita ut pro diversitate perso-
narum ordinis, diversis etiam easdem consignem et complecta-
ordinibus in quibus eadem dispositio servetur.

V ordines, in quorum primo quidem comprehendam ac

2J

Ordo Primus.

Hoc est, legitima successio omnium huius Domus Priorum.

I.mus Prior, Dominus Henricus Böckel.

Fuit Venerabilis Pater hic
no Domini 1373. per Commu
nostrae resenter exstructae a
is tribus Novae cellae salutis
obedientia huc translatus, a
tus in receptione Domus in c
Capituli generalis in dictae
eiusdem Prior declaratus ess
morum maturitate exemp
dentia et pietate insignis.
domui nostrae praestita ber
res, quibus pro domus in u
maxime annuis procurane
tiusmodi sunt 60 marcae a
cae in oppido Mulhausen, e
ter alia plurima, quae brev
Anno 1377. 25. Februarii. G
sotiusque Ordinis Generali
14 monachos, et Procurato
gotia domus ea curvendi, quo
nobis bene meritis 16 Annu
possint concedi; quam la
lendi Januarii ad numerum
Hic idem sub Anno regim
mi Patrum consensu quar
facultatem Domus, tam c
bus, libris, et aliis annuis p
S. Elisabeth prope Isanacum
iunxit pecuniam, de qua sup
marcarum marcarum p. m.
pro Xenodochio construendo,
dam post mortem reliquit.
quo Domus ista destrueretu

ir rarae ad=
ita, et in=
idem cives
lem familiae
rdi p. m.
ndarii nos=
: visuntur.
– Joannes
Commissari=
bremum, et
n, cuius ma=
rne vivorum,
icissparsim
incrementis
iis in quan=
m temporum
ro ad ea quae
praesidem, et
ersos quos=
uius succes=
o ad fieri po=
rae sub cui=
to autem or=
ere Domus
etiam
m hospiti=
: alios vero
itate perso=
l complectar.

Fuit Venerabilis Pater hic, ut iam supra annotatum fuit, An=
no Domini 1373. per Commissarios Ordinis pro susceptione Domus
nostrae recenter exstructae a Capitulo generali ablegatos cum ali=
is fribus Novae cellae salutis in Grunaw professis sacerdotibus et
obedientia huc translatus, atque per eosdem Commissarios institu=
tus in receptione Domus in Rectorem, postea autem auctoritate
Capituli generalis in dictae Domus nostrae incorporatione primus
eiusdem Prior declaratus est. Ver non tam conversatione quam
morum maturitate exemplaris, ac rerum gerendarum pru=
dentia et pietate insignis. Testantur eius praeclare | gesta, et 28.
domui nostrae praestita beneficia, ac mille eius exantlati labo=
res, quibus pro domus in utroque statu cum incremento, tum
maxime annuis procurandis provenfibus ac censibus insudavit.
Eiusmodi sunt 60 marcae apud Senatum Erfordensem, 40 mar=
cae in oppido Mulhausen, et 100 marcae in Nordlingen, prae=
ter alia plurima, quae brevitatis studio silentur.
Anno 1377. 25. Februarii. Guilhelmus Prior maioris Carthusiae
totiusque Ordinis Generalis huic potestatem dedit suscipiendi
14 monachos, et Procuratori indulsit ad 6 leucas propter ne=
gotia domus excurrendi, quodque extraneis sexus utriusque de
nobis bene meritis 15 Anniversaria totidemque sculpturae
possint concedi; quam tamen facultatem Anno 379. 16 Ca=
lendi Januarii ad numerum duodecimum restrinxit.
Hic idem sub Anno regiminis sui 5. vel circiter, de unani=
mi Patrum consensu quartam partem omnium bonorum et
facultatum Domus, tam in personis, agris, quam in censi=
bus, libris, et aliis annuis provenfibus pro fundatione Domus
S. Elisabeth prope Isanacum obtulit, assignavitque. Hisce ad=
iunxit pecuniam, de qua supra, sat copiosam ducentarum ni=
mirum marcarum p. m. D. Fundatoris, quam testamento
pro Xenodochio construendo, aut aliter in pios usus convertен=
dam post mortem reliquit. Hac tamen conditione, ut in casu,
quo Domus ista destrueretur, aut alias quocunque modo interi=

Priorum.

et, eiusdem est hunc facultates, et deinceps omnes tam mobiles
29. quam immobiles | incorporarentur huic Domui nostrae prope Er-
fordiam pro ut desuper hoc testantur confectae literae.

Anno 1379. emit bona libera in Graffentonna ab Ernesto Comite de Gleichen, quam emptionem libertationemque Anno sequenti ratam habuere publico diplomate Domini Fridericus Balthasar et Wilhelmus, Marchiones Thuringiae, Landgravii Misniae.

Eodem anno census in Burgtonna obtinuit a Nobili Domino Theodorico a Sebeleben milite.

Quin etiam hoc anno initium sumpsit schisma in ordine Carthusiensi, quod duravit annis 31. quibus se Germani, Itali, Hungari, Angli, et Lusitani sub obedientia Urbani VI. separarunt a Gallis et Scotis parentibus Clementi VII. idem Gallo: et Capitulum Generale celebrarunt in Italia undecim annis ubi in Generalem ab iis praefectus fuit R. Pater Johannes de Bero, Prior de Trisulto, quo defuncto Anno 1391. 4. Idus Octobris iisdemque Anno sequenti Capitulum celebrantibus in Domo Seitz in Slavonia, Generalis electus fuit R. Pater Cristophorus, qui et in eodem loco resedit annis 6 quo ad eo per novo subtato eligeretur R. Pater Stephanus Senensis, qui praefuit annis 12 usque ad finem schismatis. Sorro 7o administrationis suae Anno dictus Dominus Henricus Prior optime de Domo nostra meritus magno filiorum suorum, quos in Christo genuerat, luctu, hinc ad Domum Cellae B. Mariae apud Norimbergam noviter fundatam regendam avocatus est, ubi tandem etiam post plurimos exhaustos
30. labores faelici fine consummatus obdormivit | in Domino.

II. Prior, Dominus Conradus de Rinckleben.

Iste Dominus Conradus, Vir non minus doctrina, quam vitae probitate, ac morum honestate clarus, 27. Domus filius, et ante conversionem suam Ecclesiae Sancti Joannis Erfordiae, et aliarum summa cum laude et fructu animarum perfunctus cura et officio anno eius saeculi 1380 post translationem D. Henrici primi Prioris Norimbergam, eidem canonice sublectus est in Priorem: attamen ea non amplius dimidio anno Grunavo lethali percussus fe

III. Dominus Hermann

Hic Dominus Hermannus 15. cessor eius morti occubuit, e Isaacum legitima Patrum est; Vir profecto cuius relig Verdunum pugnare videretur mi Prioris mentionem feci, sus perpetuos cum allodiis comparatos, domui perpetu liciter magis quam prosper nim illi ab hominibus utiq fuerant, difficillime colligeb Allodia item haud meliore tempore propriis sumptibus non etiam animarum. Et ob bus iterum divendita pro ha in Walfflaben.

Anno 1386. huic domui in Richheim pro 100 sexag tribus Griegenbergensibus, e us a Gunthero Comite de Gr Quin et Anno sequenti cens risdictione superiori et inferio burg, pro 1018 libris argent consensu sui conventus resig Anno autem eius saeculi 138 mum nostram diverbit ex de Alenconio Cardinalis, et C legatus, quem dictus Domin cum collatione, Benedictus q Cardinalis apposite et pulchre

non amplius dimidio anno praefuisset, in Carthusia novae Cellae in Grunaw lethali percussus febri, in humanis esse desiit.

III. Dominus Hermannus Wolfhagen.

Hic Dominus Hermannus 15. Domus filius, eodem anno quo praedecessor eius morti occubuit, ex Priore Domus Sanctae Elisabeth prope Isenacum legitima Patrum electione in Priorem huius Domus electus est; Vir profecto cuius religioso animi cum candore ipsa mater Virtutum pugnare videretur. Marcas de quibus supra in gestis primi Prioris mentionem feci, ipse repposcit et accepit, ac eiddem census perpetuos cum allodiis in duobus pagis Walfflaben et Jubesf comparatos, domui perpetuo incorporavit. Verumtamen infaeliciter magis quam prospere, et domus emolumento, Census etenim illi ab hominibus ubique pauperibus, et qui solvendo vix fuerant, difficillime colligebantur.

Allodia item haud meliori fortuna, et Domus fructu | multo tempore propriis sumptibus et expensis culta sunt, atque utinam non etiam animarum. Et ob hanc causam forte annis posterioribus iterum divendita pro haereditariis censibus perpetuis incolis in Walfflaben. 31

Anno 1386. huic domui praefatus Prior comparavit lignetum in Richheim pro 100 sexagenis grossorum a Joh(ann) et Gunthero fratribus Griegenbergensibus, civibus Erphordianis, quod ipsi prius a Gunthero Comite de Grevenberg redemerant.

Quin et Anno sequenti census in Brembach minori una cum iurisdictione superiori et inferiori coemit ab Joh(ann) Comite de Pfirtzyngburg, pro 1018 libris argenti, ipsamque iuris dictionem cum consensu sui conventus resignavit Senatui Erphordiensi.

Anno autem eius saeculi 1388 10. Calend. Decembri ad domum nostram diverbit et itinere Reverendissimus D.D. Philippus de Alenconio Cardinalis, et Episcopus Ostiensis, Apostolicae Sedis Legatus, quem dictus Dominus Hermannus debita reverentia excepit cum collatione, Benedictus qui venit in Nomine Domini, etc. cui Cardinalis apposite et pulchre respondit. In medio Ecclesiae aper-

nit os eius, etc. extant eius praeclara, et nulla unquam merito
legue oblivione delenda in Domum nostram collata beneficia fus
us in Calendario Ecclesiastico nostro veteri in membrana descripta, e
quibus paucula haec exscripsisse hic sufficiat. Quamdiu Erfordiae
32. moratus est, Domum nostram valde glorificavit et Ordinem, tu
praesentia sua regali, quam donis spiritualibus et corporalibus
praeter alia vero notatu dignissima, parochiam Ecclesiae Sancti Bo
nifacii in Brembach minori Domui incorporavit. Emptionum et
am contractus cum Abbatibus monasteriorum Sanct. Petri et Pauli B
nedictinorum Erfordiae, et Portensis prope Naumburgum, Listerciens
um, super bonis in Walsslaban, Lambof et Obringun maiore, au
toritate Apostolica approbavit et confirmavit. Aream a parte occid
tali muro Domus conjunctam, dan Gardo - odw aiten - hoff, ubi
iam stabula equorum, etc. a Senatu, quod vix sperari poterat, in
petravit. Quin et aliam partem Dominus Gelasius Abbas Sancti
Jacobi Scotorum hac in urbe concessit pro annuo censu 4. sol
dorum et duorum pullorum, quae tamen postmodum a vallo ob
ruta fuit. Tandem post alia summae demissionis et benevolentiae
signa fratribus et Domui praestita, Cardinalis 200. florenos
pererogavit.

Circocirca Prior cum toto Conventu mirifice gavisus, Deo i
primis, qui locum hunc initio quidem maiestati suae pla
angelico mediante ministerio designasset, nunc vero eunden
oi sui fidelis interventu dilatasset, gratias egit, locumque
cumquaque muro cingens, pervio inprimis quod transitu
praeberet, granario, ibidem a plaga meridiana pistrinam et bra
sorium aedificavit, a plaga autem septentrionali et occidentali
33. stabula equorum et horrea pro foeno et stramine fixit; cubilia i
sem servorum et alia huiuscemodi, quae omnia prius intra an
strictum spatium nullatenus collocari poterant.

Dictus m. Cardinalis aliquando P. Priorem diu non rasum in
tuens, dixit, non verecundaris tu transire barbatus ut latro in
sylva? atque ex illo tempore et deinceps rasura, quae singulis

rensibus consueverat fier
undem Priorem pro modi
ndem proclamantem, Card
rem absolvit dicens, absol
nibus m. conventualibu
ro collatione liceret alicu
do melius jejunabis, affir
pitantiam esse.

Hoc eodem Domino Herm
Hagia, filius Domus huius
struere, scilicet in Lubeca,
hanc tamen posteriorem in
idem Domus nostrae filius, e
gia in Prioratu successit, e
tus assumptis institutis De
Dominus vero Hermannus
valle miseriarum transi
in Domino est dinctus est.

IV. Dominus Joannes
filius et professus Domus n
collationis habitae in R
praedecessoris, cui ipse
officium Prioris subire com
dua Domini Henrici de W
dio manso in Richheim
sub huius regimine Anno
ringiae, bres cum dimidio
Prior a Domino Theodorico
omni onere civili liberav
monasterii Monialium no
sue sibi debiti ex fundo D
professi et Procuratoris nos
condonavit. Tandem Prior

rensibus consueverat fieri, decimo quarto quoque die fiebat.
Eundem Priorem pro modica culpa reum se apud praefatum Cardi=
nalem proclamantem, Cardinalis pugno manus suae verberans, Prio=
rem absolvit dicens, absolvo te authoritate qua fungor, etc. Sciscì=
tibus m. conventualibus ex eo, et quaerentibus quantum vespere
ro collatione liceret alicui sumere, respondit, quanto minus tan=
to melius jejunabis, affirmans strictissimam observantiam optimam
piandiam esse.
Hoc eodem Domino Hermanno Domum moderante, Domus Jakesde hamm
Hagia, filius Domus huius successive 4. incepit domos ordinis ex=
struere, scilicet in Lubeca, in Rostock, in Pomerania, in Hildesheim
hanc tamen posteriorem incoepit Dominus Henricus de Eschwen, id=
idem Domus nostrae filius, cui absoluto ibidem, dictus Johannes de Ha=
gia in Prioratu successit, et ex hac domo nostra monachis sacerdoti=
bus assumptis instituit Domum in Rostock, et duas religiosas.
Dominus vero Hermannus appropinquante tempore, quo ex hac
valle miseriarum transiret ad requiem, febri correptus, feliciter
in Domino est dictus est.

IV. Dominus Joannes Spangenberg. 34.

Filius et professus Domus nostrae 21. multo tempore Vicarius, et anc=
collationis habitae in Adventu. Domini Cardinalis, de qua in
praedecessoris, cui ipse canonice celebrata electione subrogatus,
officium Prioris subire compulsus est. Emit Anno 396. a D. Jutta
dua Domini Henrici de Witzleben armigeri curiam liberam cum
odio manso in Richheim pro 4 libris monetae Erphordiensis.
Sub huius regimine Anno 398. Dominus Balthasar Landgravius Thu=
ringiae, tres cum dimidio mansos in districtu Rinckleben sitos, quos
Prior a Domino Theodorico Harlungo, cive Erphordiensi emerat, ab
omni onere civili liberavit. Quin etiam eodem anno Conventus
monasterii Monialium novi operis, 6 solidos perpetui census an=
nue sibi debiti ex fundo Domus nostrae, in gratiam Domini Liffridi
professi et Procuratoris nostri, sui quondam Collectoris huic Domui
condonavit. Tandem Prior munere suo praeclare et summa cum

laude et Domus in ulteroque statu emolumento et fructu perfu-
tus, carnis debitum solvens, coelos penetravit.

V. Dominus Sifridus Korbocke.

Hic Dominus Sifridus, D. Joanne rebus humanis exempto, 13. do-
minus filius legitima Patrum electione quintus in ordine Prior
creatus est. Vir bonus ac pius, et in administranda Domo sedulus
ante pluribus annis Procurator turrim Ecclesiae maioris grandi
labore et satis sumptuose aedificavit, quam cupro circumquaque
affabre inclusam contra iniuriam pluviarum perpetuum su-
sedulitatis monumentum posteris reliquit. Ipse vero plurimis pro-
Domus incremento susceptis laboribus, tandem Deo vocante spi-
ritum eidem reddidit. |

35. VI. Dominus Alphardus de Hollandia.

Iste Dominus Alphardus verus amator fratrum suorum, Vir ad-
modum pius ac benignus, et in re domestica curanda summe dex-
Sifrido suffectus est. Cui licet alienae Domus filius et professus es-
set, filialem tamen prorsus ad hanc nostram gessit foveique affec-
tum; adeo ut Domum alieni onere aeris praegravatam, brevi re-
dederit exonerem. Ipse durantibus debitis novas nulli concessit ves-
tes: Sermones in Capitulo diebus statutis habuit bonos et aedifica-
torios, quamvis simplices, et minime concinnos aut doctos. Som-
num post matutinas laudes decantatas summopere capiendum
suadebat, affirmans quoniam etsi dormire non valeamus, mem-
bra tamen laesa, et vires debilitatae instaurentur.

Qui etiam gravi aliquando adversa valetudine confectus, Dei be-
neficio, cum iam pedetentim sanitati restitueretur, curiositate
tactus, vultum suum contemplari voluit in speculo, sed en horri-
bile visu, diabolum vidit in speculo, horribilem scilicet speciem
quandam, sive faciem, qua plurimum terribus, et paenitudine
facti ictus, omni religio tempore vitae suae, dictam suam curiosi-
tatem quaerebatur, incusabat, damnabat.

Cum hactenus differentiae inter nos et Rebanum Sanct. Thomae
propter compensationem offertorii ratione donorum in structuram

monasterii conversarum, n

1400. 26. Junii Dominus G

Dominus Alphardus, cum D.
runt in Reverendos Domino
canonicos Marianos, ac decre
dimidio solidos offerendos o
huius anni Reverendus D. Jo
positus, et Parochiae collato
Dominus Guntherus Bock c
suum quem possederat ex q
nunc Abbati Petrensi exinde
rum praeberemus.

Sed ehen triennio elap
cisset, et fidelem se praebuis
tus in Priorem, domui iam
re suae et propriae. Discessu
sum eius, aegre ferentibus,
tibus lachrimas, dolorem
mei nolite flere, nam Deus,
sinum enim hoc est, quoc
Priorem, mali audem et de
cent, necessario enim opor
ciplinas et paenitentias pr
odio habent, licet sine cau
ausit.) Carthusiano senten
characteribus | dignam pro
Carthusiani censeri et nomi
que infigamus, imprimam
die nocteque prae oculis e
quam ab ea declinaremus,
quidem Carthusiani. quo
ficationem sonat. / vocari

rfunc monasterii conversarum, necdum sopitae fuissent penitus, Anno
1400. 26. Junii Dominus Gisbertus dictae Paraciae curator, et Prior
Dominus Alphardus, cum D. Hartungo | Procuratore, compromisse- 36.
. Do- runt in Reverendos Dominos, Conradum de Doibavy, et Iohann Totem Riman,
Prior Canonicos Marianos, ac decretorum Doctores cum arbitros, qui edisse-
edulus runt Carthusiam posthac annue in Paschate non nisi ad duos cum
:andi- dimidio solidos offerendos obligari. Ipsum postea 24. Octobri hu-
naqu ius anni Reverendus D. Iohannes de Mila, Ecclesiae collegiatae B. V. Prae-
n sua posidus, et Parochiae collator sive Patronus confirmavit. Anno 1403
pro- Dominus Guntherus Bock civis Erphordiensis obtulit nobis horsum
spi- suum quem posederat ex opposito monasterii, ita tamen, ut an-
nue Abbati Petrensi exinde censum 3. talentorum et 18 nummo-
rum praeberemus.
r ad- Sed ehen triennio xxix elapso, Domui qui bene et utiliter praefu-
lexter issiet, et fidelem se praebuisset alienae, a suis hinc revocatus et elec-
s es- tus in Priorem, Domui iam cogitur praeesse, et fidelem sese exhibe-
ffec- re suae et propriae. Discessurus itaque et Patribus plerisque discess-
: reo sum eius, aegre ferentibus, calidasque largiter pergenas profunden-
'ves- tibus lachrimas, dolorem eorundem lenisturus respondit, filioli
ifica mei nolite flere, nam Deus providebit vobis de bono Priore: cerdis-
Som- simum enim hoc est, quod boni monachi semper habent bonum
um Priorem, mali autem et discoli nunquam habebunt qui eis pla-
m- ceat, necessario enim oportet fidelem et bonum Priorem illis dis-
ciplinas et paenitentias pro excessibus imponere, ideo semper eum
: be- odio habent, licet sine causa. O dignam profecto (cquis inficiari
de. ausit.) Carthusiano sententiam, dignam quae aureis pingatur
hor- characteribus | dignam profecto quam omnes cordi nostro, qui 37.
im Carthusiani censeri et nominari volumus, intimius profundiis-
line que infigamus, imprimamus, ac prorsus eliguemus. Atque ultiman
riosi- diu noctuque prae oculis eam habentes ne ad latum unguem un-
quam ab ea declinaremus, vere beati tunc essemus, vere ac iuste
ome quidem Carthusiani / quod carnis voluntatisque propriae morti-
ram ficationem sonat / vocari mererenur.

VII. Dominus Albertus de Suntra.

Vir magnae religionis neque contemnendae doctrinae fuit. 42. Do
mus filius, et antequam carthusianae religioni nomen dedisset,
Doctor, medicus, et scholarum gloriosi oppidi Altendorff Rector
floruit celeberrimus, Priori absoluto canonice sublectus est, et
postliminio etiam a Capitulo generali Provinciae Alemanniae
inferioris Visitator proclamatus fuit. Sub huius regimine Anno
1405 cum magna fuisset seditio in Romano Imperio, et clerus
ubique decimam partem suorum proventuum debuisset contri-
buere Ruperto Regi Romanorum, haec Carthusia intervenient
Reverendo Domino Nicolao, Decano B.V. subexecutore Regali
ab hac exactione liberata fuit.

Anno 406. Dominus Henricus Frölich, praesbiter ac postmo
dum professus huius Domus, eidem dono obtulit hortum suum
ubimodo est lupuletum, cum onere reddendi annue Capitulo
Sancti Severi duo talenta et duos denarios.

38. Anno 410. mediantibus Germanis ordo Carthusiensis iterum / fu
nitus, ambo Generales, Dominus inquam Bonifacius Ferrarius,
et Dominus Stephanus de Senis, absoluti, ac Johes [h&mm] de Gryphemond
Saxo, unanimi consensu in Generalem electus fuit.

Anno 412. Henricus a Stake, civis Erphordiensis nobis testamen
to legavit 200 marcas argenti pro fundatione cellae et eidemque
redditibus comparandis ad reficiendos 12 pauperes omni feria
v. ita ut quilibet acciperet quartarium panis familiae, iiscd
lum ex pisce, duo ova, sexi halec, et medium nosselinum sem
is cerevisiae; idemque quot annis circa festum Sancti Martini
8 ulnas panni grisei.

Hic devotus P. Prior postquam in utroque genere officii strenuissimum transmissa fuit cer
ac egregie annis plurimis insudasset, atque Domus haec tam variis deportari eodem coepta f
personis quam annuis proventibus divinae largitatis munere quot annis transmissa angu
et civium Erphordiensium ope (quorum Deus vel sero diu in sem est propter corruptione
nos offensa corda propitia mitioraque reddidit.) et auxilio ~~mea~~ Anno 1419. Idem Pater adifi
maximopere profecisset, et catharro infirmus, cum sanguinem incurius quam successu temporis Pri

minuere voluisset, inde vo
tandem trigesimo sexto p

VIII. Dominus Johannes
gubernavit iste Johannes
Mariae prope Hildesium m
annis, verumtamen, Anno
vocatus, in locum praedeces
filius subrogatus est, artium
admodum insignis. Prudens
submissione, ac modestia de
administranda domestica,
eius acta percensebo, unde
reperiuntur, eius veritas
Anno electionis suae stabi
que propter hortum unde f
um et Senatum sub praed
tam, ea desideritate prudens
prius sat modicam pro p
cum vivario ultro citroque
Eodem fere anno vel circit
pe Legnitz in Silesia, ad q
hac nostra cum aliis facere
Dominus Henricus Frölich D.
deinde paulo post Prior eiu
Idem P. Prior noster Anno
quis aedificiis; atque eoden
ligneum, per quem e bre

minuere voluisset, inde voce privatus, absolutus est Anno 1414 ac
tandem trigesimo sexto post naturae prie in Domino concessit.

VIII. Dominus Johannes Röllos.

Gubernavit iste Johannes Röllos de Waldenburg, Domum Claustri B.
Mariae prope Hildesium multa animi industria et dexteritate aliquot
annis, verumtamen, Anno recuperatae salutis currente 1414. inde re-
vocatus, in locum praedecessoris sui canonica electione 7 79. eiusdem
filius subrogatus est, artium magister, vir qua devotione, qua religione
admodum insignis. Prudentiana industriamque ingenii, mira animi 39.
submissione, ac modestia temperans, et inter praedecessores suos in re
administranda domestica, tam domi quam foris facile primus. Sed
eius acta percensebo, unde clarius est paucis quae scriptis mandata
reperiuntur, eius veritas manifesta evadat.

Anno electionis suae statim 2. qui fuit 1416. litem controversiam-
que propter hortum ante fores monasterii, inter ipsum monaste-
rium et Senatum sub praedecessori P. m. Alberto de Sintra eo-
dem, ea dexteritate prudentiaque composuit, ut Senatus, qui aquam
prius sat modicam pro piscina denegaverat, postea hortum simul
cum vivario ultro citroque dimiserit.

Eodem fere anno vel circiter coepit Domus Passionis Jesu Christi pro-
pe Legnitz in Silesia, ad quam inchoandam regendamque ex Domo
hac nostra cum aliis Sacerdotibus et filiis eiusdem Domus missus est
Dominus Henricius Frölich Procurator, novae plantationis Rector, ac
deinde paulo post Prior eiusdem designatus est.

Idem P. Prior noster Anno 1418. extruxit locum rasurae cum conti-
guis aedificiis; atque eodem anno terrae defossum extraxit canalem
ligneum, per quem e braxatorio usque ad cellarium culinae proxi-
mum transmissa fuit cerevisia; atque ex illo die cerevisia hume-
ris deportari eodem coepta fuit. Fictus autem vetus canalis
quot annis transmissa anguilla mundari solitus fuit, effossus ea-
dem est propter corruptionem quam inde contraxerat cerevisia.
Anno 1419. Idem Pater aedificavit domum hospitum cum cellario, in 40.
quam successu temporis Priores suam transtulere cellam, quamobrem

amodo Prioratus, et non hospitium Domus dicitur. Eodem Anno et Car
thusia-Maiori (ubi principalis Visitator provinciae nominatus fuit)
secum advexit infra scripta voluminia. Dominum Hieronymum
super Isaiam, duodecim Prophetas, et Danielem, Epistolas B. Pauli
in duobus voluminibus. D. Gregorium super Ezechielem, moralia eius
dem, idem de verbis Domini et Apostoli, idem de consensu Evangelis
tarum, librum confessionum eiusdem. D. Ambrosium super Lucam
Exameron, Glossam ordinariam super Epistolas B. Pauli, et Cano
nicas, D. Bernardi sermones, Institutia Patrum, Ecclesiasticam
historiam. Item diversos libros B. Thomae pro defensione religiosor
Item expositiones super regulas S.S. Benedicti, et Augustini. Jorda
num de Sancto, Bibliam emendatam, flores concordantiarum bibliae
duo voluminia magna pro Refectorio, partem aestivalem quam
scripsit Johannes de Capello, et partem hyemalem, quam scribi cura
vit 12 florenis, et Papiam magnum. Quin etiam hoc anno a Mon
alibus S. Georgii in Isny[illegible], Ordinis Cisterciensis sequentia
bona pro 66. et dimidia marcis puri argenti, et duobus florenis co
mit; videlicet in Jahring 17 mansos terrae arabilis cum dimidio, ar
41. am 9 agrorum, 25 solidos, 5 pullos et unam aucam census perpetu
idem 25 agros ligneti in monte dicto Fillenberg, duos cum dimidio m
sos in Ritnortshausen, mansum dimidium in Walpfleben, 29. mans
cum 7 agris in Rixheim, 12 agros pratorum et saliceti ibidem cum
libera curia.

Anno 1420. humana reliquit D. Christianus Nagel, civis Erfurdien
qui praeter alia Domui exhibita beneficia, eidem testamento legavit 12
florenos, apud nos sepultus. Eodem Anno Conradus Archi- Episcop
Moguntinus indulgentias 40 dierum indulsit omnibus personis hu
us Domus, quoties in Missa post consueta suffragia clausulam, et
famulum Dei una Antistitem nostram etc. addiderint; quas Anno
deinde 1440. 19. Octobris Theodoricus eiusdem Sedis Antistes confirmav
— Anno Domini 1421. Fundata est lucerna in parvo claustro ultra
ianuam refectorii per D. Henricum de Clivis, Plebanum S. Othmari
Nimburgensem, cognatum D. Matthiae quondam Domus Vicarii, qu

eodem anno magnus Dom
pultus requiescit, lucerne
pulchrum. Praesenti que
mentum sedium in chor
debriti et excavati, maxi
rebant. Fuere tunc, qui
sed, contentos se Patrum ve
affirmabant, sed levati g
diam cecinerunt.

Eodem item anno, scilicet
Dominus Julianus S. R.
Germaniam concessit ind
patione haereticae pra
nostri participes efficerende
poenitentiales cum Lybam
qui sequitur modo. Lect
pulsatione... convenerunt
no, super formas procum
Sacerdote et Diacono in ut
se et commodius praeparar
ter, et Ave incoepit sub
les cum accensu circumfl
rum, quibus per choros fi
nias etiam cum circum
solido, sub precibus Sacer
rarunt altare (sequebatur
Sancto, vel alia pro devo
cebantur psalmi, saepe
post finem Missae Sacere
m Salve Regina, sub qu
ris more solito prostratus
rio orationem (Omnipotem
gente Cantore hebdomodari

o et Car=
s fuit)
ymum
B. Pauli
alia eius
rangelis=
Lucam,
et Cano=
nicam
igiosorum
Iorda=
biblial,
nam
ibi cura=
a Moni=
quentia
rrenis coë=
nidio, ari=
perpetuis
nidio ma=
?? mansos
dem cum
furtinus
avit 120
Episcopus
nis hui=
lam, et
uas Anno
nfirmavit
o ultra
Thmari
earii, qui

eodem anno magnus Domus benefactor vita defungens ibidem se=
pultus requievit, lucerna praedicta perpetim eius illustrante se=
pulchrum. Praesenti quoque anno dictus Prior innovavit pavi=
mentum sedium in choro; asseres siquidem vetustate temporum
debriti et excavati, maximam insistendi molestiam Patribus infe=
rebant. Fuere tunc, qui innovationem hanc / improbarent dicen= 42.
tes, contentos se Patrum vestigiis, quibus ut insistant, indignos se
affirmabant, sed levate gravamine et molestia priore cibo palino=
diam cecinerunt.

Eodem idem anno, scilicet 1491 Reverendissimus in Christo Pater
Dominus Julianus S. R. E. Cardinalis, et Legatus Apostolicus per
Germaniam concessit indulgentias omnibus orantibus pro extir=
patione haereticae pravitatis Bohemorum, quarum ut Patres
nostri participes efficerentur semel qualibet hebdomada psalmos
poenitentiales cum Lytaniis legerunt, et Missam celebrarunt, hoc
qui sequitur modo. Lectis Missis privatis, et trina praemissa
pulsatione... convenerunt ad Ecclesiam et facto a Praesidente sig=
no, super formas procumbentes legerunt in silentio Pater, et Ave,
Sacerdote et Diacono in ultimis sedibus constitutis, quo facilius se=
se et commodius praeparare potuissent. Deinde Praesidens lectis Pa=
ter, et Ave incoepit submissa voce septem psalmos poenitentia=
les cum accentu circumflexo, sicut leguntur Laudes mortuo=
rum, quibus per choros finitis, sacerdos hebdomodarius legit Lyta=
nias etiam cum circumflexo, cui Conventus respondit moro
solito, sub precibus Sacerdos celebraturus cum Diacono praepa=
rarunt altare (sequebatur a Missa pro peccatis, aut de Spiritu
Sancto, vel alia pro devotione) in precibus etiam / et nra nos nos / di=
cebantur psalmi, Saepe expugnaverunt me, et Lactatus sum,
post finem Missae Sacerdos hebdomodarius / incoepit cantu ani= 43.
m̃am Salve Regina, sub qua celebrans se exuit, et ad gradum alta=
ris more solito prostratus fecit orationem, indeque surgens in lecto=
rio orationem (Omnipotens Deus nos famulos tuos) cantavit, subiun=
gente Cantore hebdomodario, Benedicamus Domino.

Anno 1422. Sculptus est lapis supra fores monasterii 60 florenis, anno vero sequenti, qui fuit 1423. Idem Prior construxit cellas lapideas. N. O. P. quae incoeperunt olim a lucerna, quae fuit in angulo iuxta cellam. M. nunc lavatorium descendendo versus cellam veterem Prioris, nunc vero A. et O. signatam. Idem construxit cellas Donatorum duas, tertiam autem hoc ipso anno aedificavit D. Theodoricus Plebanus ad S. Martinum intra: totae sunt quoque eodem tempore et anno fenestrae Ecclesiae, et parietes ciliciis a pulveribus mundati sunt.

Anno 1423. 12. Calend. Augusti, e vivis excessit Reverendus Administrator Dominus, Matthias de Herbestein, summae aedis Erfordiae Praepositus, Domus Isenacensis Fundator, secundarius, et nostrae magnus benefactor, qui praeter censum 8 maldrorum et trium quartalium tritici ac hordei in pagis Rinnorfhausen, et Avoldisfhausen, ducentas quoque marcas argenti tribus exceptis nobis donavit.

Eodem anno D. Johanni Priori per chartam commissa fuit visitatio Domus Misericordiae Dei prope Francofurtum ad Oderam 44. cum plena potestate absolvendi | Priorem, novumque substituendi

— Anno 1425. Exstruxit idem domum lapideam in civitate ad Grues dictam pro commoditate propinandi et dividendi vina et similia saecularibus: plurima etiam ruinosa in meliorem formam restituit, in cellis postissimum. V. t. Y. Sedet D. Christianus, Monachus et filius Domus huius hoc ipso anno insignis et eximius scriptor, scribendo absolvit / in quo integro decennio ex iniuncto laboravit. / missale altaris S. Crucis, et tabulas duas pro cathedra sacerdotis et Evangelii. Huic etiam devotissimo Patri aliquando se visendam praebuit Beatissima Deipara V. Maria, quo cum de rebus salutaribus animae conduliisset, a prime consolatum dimisit. Qui postliminio hydropicus effectus in summa animi tranquillitate et patientia divinae visitationis flagellum sufferens, tandem corpore excessit.

Verumtamen qui sub idem tempus fere hic floruit Dominus Conradus Wida, Francopat
us Domus palmam ei lor
Erat is Cantor et scriba
manu admodum insign
tat eius manus usque h
dem missale optimum,
Isaiam, Jeremiam, Ep
et lectionibus, solenniss
moriae et sudoris sui m
scribere texturam et no
saeculi 1459. in Domo
batus faeliciter et pie a
Anno 1426. ab Henrici
pellifice, fundata fuit
ambitum maiorem illu
Anno 1429. 12. Januar
et Praepositus ad Gradus
privilegiorum ordinis
subdelegatos ordinavit D.
positos et Decanos, Eccle
qui Domum hanc vigo
ribus, et privilegiorum o
si opus foret, sententian
interdicti fulminando.
Eo ipso, ordini incorpor
pe Legnitz, fundata a
iuius visitatio et disposis
continuis Priori huius
no Domum S. Johannis
visitavit.
Anno 1430. praefatus J.
pavimentum, et aliud
in capella S. Joannis Bap

radus Wida, Francopatria Herbipolensis, professione autem filius Domus palmam ei longe praeripuisse in scribendo visus est. Erat is Cantor et scriba idem, qua arte, qua voce, quia denique manu admodum insignis, dulcissimus et artificiosissimus, et fama eius manus usque hodie omnibus admirationi. Scripsit autem missale optimum pro summo altari, antiphonaria duo, Isaiam, Jeremiam, Epistolas S. Pauli cum annexis homiliis et lectionibus, solennissima volumnia, praeclara prorsus memoriae et sudoris sui monumenta. Multos etiam informavit scribere scripturam et notulam magistralem: qui tandem eius saeculi 1459. in Domo Horti Christi hospes et luminibus orbatus faeliciter et pie admodum in Domino occubuit. 45.

Anno 1426. ab Henrico de Meldingen, cive huius urbis et pellifice, fundata fuit lampas, circa ellam M. quae noctu ambitum maiorem illustraret.

Anno 1427. 12. Januaris. Christianus de Erpel, Legum Doctor, et Praepositus ad Gradus B. V. Coloniae, Judex seu Conservator privilegiorum ordinis nostri a Summo Pontifice constitutus subdelegatos ordinavit D. Abbatem montis S. Petri, nec non Praepositos et Decanos, Ecclesiarum B. V. M. et Severi huius urbis, qui Domum hanc vigore bullae Martini V. Papae ab invasoribus, et privilegiorum ordinis violatoribus tuerentur, in eosdem, si opus foret, sententiam excommunicationis, suspensionis vel interdicti fulminando.

Eo ipso, ordini incorporata fuit Domus Passionis Christi prope Legnitz, fundata a Ludovico Duce Legnizensi et Brigensi, cuius visitatio et dispositio, hoc et sequentibus annis quindecim continuis Priori huius Domus commissa fuit, qui etiam hoc anno Domum S. Johannis Baptistae prope Friburgum Brisgoiae visitavit.

Anno 1430. praefatus Prior in Capitulo novum curavit fundi pavimentum, et aliud hoc ipso anno fudit D. Johannes Saxonis in capella S. Joannis Baptistae, nunc Salvatoris dicta, erecta in 46.

eadem capella columna, quae una cum trabe oblonga superimpo-
sita granario in ferendis oneribus auxilio foret. Construxit eadem
opera et tempore domum artificum, quam carie et vetustate inu-
sitatem postliminio Anno 1622. Prior 43. funditus everit. Eodem
supradictus Pater aedificavit hypocaustum sive aestuarium sarto-
ris, sutoris, et pellificis: Conscribi etiam mandavit Chronicon
Domus, quod postea Anno 1453 periit.
Anno autem recuperatae salutis 1431. Boheni haeretici vi mi-
la confisi et furore percitti erumpentes, vastata Voitlandia appli-
cuerunt ad Misniam, quamobrem timore valido et metu Thurin-
gia universa concussa tota hac civitate Erfordia totius Thuringiae
Metropoli potissimum trepidatum fuit. Consules itaque obsidionem
civitatis verentes, animum quantocyus contra incursus hostium
ad communiendam civitatem adiecerunt, ac primum quidem divi-
notivis Deum per intercessionem Sanctissimae Matris eius Mariae sibi pro-
pitium reddere cupientes, civitatem argenteam sumptuose fabre-
factam, in qua mira caelatura et artificio Ecclesiae B. M. V. Prae-
torium sive Curia, et monasterium Praedicatorum cum muro ar-
genteo elaborata exprimebatur, ad Domum hanc nostram allatam
magna animi demissione et confidentia de nobis concepta, P. Priorem
instanter rogarunt, ut ipse cum Conventu suo dictam civitatem
47. argenteam Beatissimae Virginis Mariae devovere|t, et sumptibus
eorundem in Aquisgrano eidem Deiparae Virgini donum ferret. P.
Prior itaque benigne et humiliter eorum petitioni annuens, illico
congregato toto Conventu ad minus Claustrum ante altare Beatae
Mariae Magdalenae, et ibidem simul ad terram prostrati, P. Prior
incoepit dicere Confiteor etc. more solito cum Conventu, ac deinde
civitatem, ut rogatus fuerat, nomine suo, Conventus, et totius Se-
natus, Deiparae Virginis Mariae in Aquisgrano, offerendam vovit.
in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, Amen.
Consules autem voto emisso et Numine divino invocato, illico
quod reliquum fuit, civitatem munire coeperunt; timentes autem
monasterium nostrum maximum offerre posse: quia extra mu-

ros positum tunc fuerat,
vitatem, consilio inito, sor
iudicarunt, iamque operi
murum dissipare et deic
Dei nutu priori consilio
rio, sed tamen fossatis pr
pugnaculis ad reprimen
natusque, validissimis ac
statuerunt.
Dictum, factum: verum
(ut haec dies probat) Dom
que Patres nostri, et violen
turam cum fossatis, moen
id genus necessariis, propr
libus, gravi scilicet, ut caet
plane deficerent, nec ultra
segui caeptam structuram
Civibus tamen Senatus mi
erga nos affectus, cum ultr
tamen et equos, qui contin
sumptibus et expensis exeg
mam paupertatis angustian
id solum solatii habuit, qu
stinctu, cives sine ullo fa
aes alienum gratuito et lu
tis autem omnibus quae ad
saria, nec tamen interea t
aut quiescere, sed indies m
statis utilitati, et indemni
pra molendinum nostrum
lide infixis, asseribusque in
entis primum cursum in
que violenter coacta, on

* *

uperimpo- ros positum tunc fuerat / subsidium hostibus ad oppugnandam ci-
eadem vitatem, consilio inito, solo illud aequandum, et alibi r[e]aedificandum
ste inci- indicarunt, iamque operi instanter incumbebant, ac monasterii
it. Eodem murum dissipare et deiicere aggressi fuerant, cum ecce subito
um sarto- Dei nutu priori consilio mutato, parcendum quidem monaste-
nicon rio, sed tamen fossatis profundis, tum muro, turribus et pro-
pugnaculis ad reprimendos eludendosque hostium impetus co[n]-
ci ui mu- nitusque, validissimis ac fortissimis cingendum quaqua versum
dia appli- statuerunt.
Thurin- Dictum, factum: verumtamen graviori, quinimo gravissimo,
ingiae (ut haec dies probat) Domus damno et dispendio. Compulsi nam-
dionem que Fabres nostri, et violenter adacti ab Senatu, praedictam struc-
stium turam cum fossatis, moeniis, turribus, fortalitiis / et ponte, cum 48.
em domis id genus necessariis, propriis sumptibus iisque prorsus intolerabi-
ibi pro- libus, gravi scilicet, ut caetera taceam, aere alieno exsbruere, donec
fabre- plane deficerent, nec ultra praepimia inopia progredi, aut pro-
V. Prae- segui caeptam structuram potuissent.
uro ar- Quibus tamen Senatus nihilo motus incommodis, aut minor
llatam, erga nos affectus, cum ultra aedificando non potuissemus, currus
P. Priorem tamen et equos, qui continuis Senatus servitiis inservirent, Domus
tatem sumptibus et expensis exegit et extorsit ui, unde Domus in extre-
ptibus mam paupertatis angustiam redacta, et aere alieno praegravata,
d. P. id solum solatii habuit, quod divino operante Spiritus Sancti in-
, illico stinctu, cives sine ullo faenore, aut usura, seu censu praedictum
Beatae aes alienum gratuito et lubenti animo accomodarint. Consumma-
P. Prior tis autem omnibus quae ad defensionem civitatis videbantur neces-
deinde saria, nec tamen interea timor et terror Bohemorum minueretur
ius Se- aut quiesceret, sed indies magis ac magis accresceret, Senatus civi-
voviss tatis utilitati, et indemnitati mature perfectius consulturus, su-
pra molendinum nostrum trabibus fortissimis Gerae fluminivi-
illico lide infixis, asseribusque in transversum applicatis, aquae defluen-
les autem tis primum cursum inhibuit ac stitit, ac deinde retrorsum
ra mu- eadem violenter coacta, omnem circum civitatem / ne hostibus

patered accessus /. longe lateque patentem inundare fecit campum aquis. Dum haec autem agerentur, Patres nostri haud leviori timore / caeteris consternati, omnes libros illico in principio, medio et fi- 79.
ne taliter (. carthusiensium prope Erfordiam) consignantes, exitum de Domo hac ad monasterium Scotorum in civitate, eo loci rei praestolaturi eventum, maturavere. Necdum egressi fuerant, cum ecce persona quaedam ex Patribus ordinis in precibus pernoctans, coelo delapsam taliter sibi loquentem audivit vocem, ne timeas ipsi non venient huc.

Verumtamen postaequam Bohemorum Dei beneficio saevitia et furia fuit compressa, Consulatus Domus nostrae afflictae laborem et angustiam, poenitudine divinitus ictus, recompensare volens, fossatum magnum inter horsum et lupuletum nostrum cum aqua copiosissima pro educatione piscium gratis et propter Deum sub sigillo senatus libros nec donarunt, ea tamen conditione, ut pontem cum suis pilis ac aliis requisitis perpetuis temporibus Domus expensis conservaremus. Qua de causa Patres nostri maxime se beneficio affectos reputantes, Deo in primis, tum Senatui regratiantes, mirifice exhilarati sunt, perpetuum unanimiter statuentes subsequens ut collecta, Omnipotens sempiterne Deus aedificator, etc. ab omnibus Monachis et Clericis Domus huius post matutinas de Domina, aut nudum officium, Salve Sancta Parens, eiusdem sacrosanctissimae Virginis, quod privatim solvitur in cellis, legeretur. Atque haec quidem de damnis et excursu Bohemorum dicta sufficiant, nunc reliqua acta Prioris prosequamur. /

50. Eodem Anno 1431. per chartam capituli iussus fuit visitare Domum Claustri Beatae Mariae prope Hildesium: sed et hoc ipso anno in festo Sancti Hugonis Lincolniensis cella literae H~~uius~~ num. vero ~~Lincolniens~~ L. negligentia et incuria D. Conradi de ~~Landolfo~~ magistri Novitiorum, qui casu nitedulam seu cincidelam luminis emunctis ad lectum Novitii, qui dictam cellam inhabitabat, proiciens, rei ignarus perrexit ad Matutinas, interim sub Candico Te Deum Laudamus, flamma erumpente, tota omnibus permanen-

libus in choro conflagr
Priori longe meliorem
fundatione 300 florenos
monasterii, uti superii
labam gratis nobis conce
dalenae 18 marcis argens
filio et Uxore.
Anno 1433. Idem Prior
ribus et pertinentiis a F
argenti, seu, quod idem
sis: fuitque pagnus ille so
quenti 26. Junii a Nor
su Ducis tradens Priori
ditos omnes a vinculo i
solvit, iique mox erect
computsis, sed sponte sua
bus iuramentum fidelita
Quin etiam circa hunc
nostra potissimum non in
administratione florere co
tur, 1434 novem huius
Priores fuere, et septem ni
chi professi Domus reside
prope Nordingam fuit
dinis in concilio constand
prope Hildesium, 2. Dom
3. Novae cellae in Grunan
4. Cellae saludis in Tucke
5. Domus Sanct Elisabet
6. Passionis Jesu Christi p
7. Cellae Mariae Norimberg
8. Montis omnium Angelor
9. Domus huius Montis Sa

! campum tibus in choro conflagravit. Quam postea Dominus Guntherus Bock
riori tertio Priori longe meliorem ædificando restituit, donando pro eiusdem
edio et fi- fundatione 300 florenos Rhenenses, qui etiam hortum ex opposito
les, exitum monasterii, uti superius meminì, et 7 agros vinearum in Liebfrauenb-
ei praeste- lahn gratis nobis concessit, dotavitque altare Sanctae Mariae Mag-
e persona dalenae 18 marcis argenti, insignis amicus et benefactor noster cum
delapsam filio et Uxore.
veniens Anno 1433. Idem Prior emit pagum Rinckhahn cum omnibus in-
ribus et pertinentiis a Friderico Lantgravio Thuringiae pro 10 marcis
d furia argenti, seu, quod idem est, 914 florenis, 6 grossis monetae Erfurten-
et angus- sis: fuitque pagus ille solenni ritu Carthusiae traditus Anno se-
atum ma- quenti 26. Junii a Nobili Domino Friderico de Gopfpstein, qui ius
issima pri- ex Ducis tradens Priori baculum iudiciarium huius pagi, sub-
tus ultro ditos omnes a vinculo iuramenti, quo Duci fuerant obnoxii, ab-
nilis ac solvit, iisque mox erectis in coelum digitis, non coacti, neque
raemus. compulsi, sed sponte sua pro se suisque haeredibus et successori-
eputan- bus iuramentum fidelitatis, et subiectionis Priori praestiterunt.
idarati Quin etiam circa hunc annorum et temporum decursum, Domus 51.
ecta, nostra potissimum non in personis tantum, sed et alias in exteriori
nachis et administratione florere coepit: anno siquidem qui proxime sequi-
tum of- tur, 1434 novem huius Domus filii diversarum ordinis Domorum
rginis, Priores fuere, et septem nihilominus utriusque iuris Doctores Mona-
dem de chi professi Domus residerunt in Gallilaea. Primus, Horti Christi
ligua ac- prope Nordlingam fuit Dominus Albertus Garbusen, Procurator or-
dinis in concilio constantiensi et Basiliensi. 2. Claustri Mariae
re Do- prope Hildesium, 2. Dominus Conradus de Landoia.
ipso an- 3. Novae cellae in Grunaw, D. Joannes Mulhusen.
nunc 4. Cellae salutis in Tuckelhausen, D. Joannes Ostrauw.
dria ma- 5. Domus Sanct Elisabeth prope Isanacum, D. Joannes Ulrici.
minis 6. Passionis Jesu Christi prope Legnitz, D. Petrus Andernach.
t, pro- 7. Cellae Mariae Norimbergae, D. Joannes Monasterii.
lico Te. 8. Montis omnium Angelorum in Snals, D. Joannes Franck.
ranen- 9. Domus huius Montis Sancti Salvatoris, D. Joannes Rotllos de Ne

wenburg.

Et lot licet foris per provincias ordinis et Domus essent dispersi profes-
si, nullam tamen Domus haec inde sentiebat aut patiebatur penuri-
am sive inopiam personarum. Quod idcirco evenisse multis visum
fuit, quod disciplina regularis apud plerosque Thuringiae religio-
sos collapsa et neglecta fuit, solis Carthusiensibus exceptis, quorum dis-
ciplina in primaevo suo vigore collabi et interire nescia, stabilis ac
firma permansit. Qua de causa plurimi, quos propriae salutis cu-
52. ra / et amor succenderat divinus, ad eos confluxerunt. Verunta-
men coeteris religionibus reformatis, passim maior pars post eas
iterum declinare coepit, utpote apud quos minore labore et molestia
salutem suam operarentur.

Anno eodem Prior molendinum cum horto contiguo iusta tenō-
rem literarum desuper conscriptarum, a Domino Godscalco Paradeis,
cive Erfurtensi pro 32 marcis puri argenti cum dimidia compa-
ravit; qui etiam.

Anno postmodum 1445. nobis cessit viam antiquam, qua de horto
nostro per portam novi operis ibatur ad civitatem, ob quam eidem an-
nue tenebamur ad censum 2. solidorum et unius pulli, quem nō
bis remisit, eidem pariter censu duorum denariorum et unius pulli
propter vineam suam in Dafnig nobis debitam pariter condonato.
Quinimo etiam aquaeductus, qui etiamnum monasterium levi
susurro perlabitur, vulgo Im Jongborn (sic dictus a triplici sca-
turigine) senatus munificentia provenit.

Eodem Anno 1434 Universam Thuringiam gravissima annonae ch
ritas oppressit, unde quia praefatus Prior annis superioribus frū-
mentum poene omne incaute viliori pretio vendiderat, nunc cha-
ro modum, singula scilicet maldra singulis 10 florenis compara-
re compulsus fuit, Dominus nempe Guntherus Bock 30 frecentis gende idem prorsus molendino
vendidit, quibus postliminio Anno 1438 in claustro minori fun-
David altare Sanctae Mariae Magdalenae cum una missa singulis
septimanis perpetuo reddenda.

Anno 1437. Sabbatho ante Dominicam Invocavit, glacies congregata

ad nostrum molendinum pro
eversionem, quamobrem cum
ris de molendino accurrenti
eripere conabi sunt: diu aute
humano, ad divinum confu
um Deiparae Virginis Mari
eadem legit, dignum Dei ge
cae Invocavit adeo subito
da glacies disparvit, ut ne ves
aëris inclementia et frigoris
Anno eodem 2. Augusti, Sy
gia olim huic Domui a la
biose indulta, confirmavit
Electorem Saxoniae, Friderici
Landgravium Hassiae, et Se
res ordinavit.

Anno salutis 1438 pie et Sa
Adelario sacro Dominus Th
gilia omnium Sanctorum,
ungeretur Sacramento, vidit
dum & reverendos griseis indut
se procedentes, qui dictum The
na et in corpore mirifice con
dum consolatum reliquerunt.
biguum Sancti Deo Epis
runt, ex illo die Calendarii
Sanctorum dies natalitii qu
runt. Hoc eodem Anno qno s
dius Deiparam Virginem Ma
dius in simili discrimine e
erat adiutorium. Missa itaq.

ad nostrum molendinum praesentissimam eidem minari visa fuit 53.
versi profes= eversionem, quamobrem cunctis fratribus, civibus, pistoribus, et coete=
r penuri= ris de molendino accurrentibus, & molendinum praesenti periculo
tis visum eripere conati sunt: diu autem desudantes, et incassum, desperato iam
re religio= humano, ad divinum confugere auxilium: Prior itaque ad subsidi=
morum dis= um Deiparae Virginis Mariae fiducia plenus conversus, missam de
stabilis ac eadem legit, dignum Dei Genitrice beneficium, ipsa nocte Domini=
salutis cu= cae Invocavit adeo subito omnis illa ad molendinum conglomera=
Verenda= ta glacies disparuit, ut ne vestigium quidem aliquod, in Santa licet
post eas aëris inclementia et frigoris asperitate permanserit.
molestia Anno eodem 2. Augusti, Sigismundus Imperator omnia privile=
gia olim huic Domui a Carolo IV. coeterisque Imperatoribus gra=
ta Deno= tiose indulta, confirmavit Egrae: Idemque Fridericum
-Paradeis, Electorem Saxoniae, Fridericum Ducem Thuringiae, Ludovicum
compa= Landgravium Hassiae, et Senatum Erfurtensem eiusdem Prodecto=
res ordinavit.
de horto Anno salutis 1438 pie et Sancte in Domino defunctus est die Sancti
eidem an= Adelario sacro Dominus Theodoricus Lampfedorff, qui cum in vi=
, quem no= gilia omnium Sanctorum, extremae unctionis, more ordinis, in=
minus pulli ungeretur Sacramento, vidit in Spiritu duos Praesbyteros admo=
rondonato dum & reverendos griseis indutos tunicis, ac recenter rasos de pariete ad
um levi se procedentes, qui dictum Theodorum humanissime inducti, in ani=
rdici sca= ma et in corpore mirifice confortarunt, ac recedentes mirum in mo=
dum consolatum reliquerunt. | Cui duo Praesbyteri, quia citra am= 54.
monae cha bigauum Sancti duo Episcopi Tobarus et Abelarius putati fue=
bus feu= runt, ex illo die Calendarii Domus albo inscripti sunt, et eorundem
nunc cha= Sanctorum dies natalitii quotannis religiose a nobis agi consueve=
compara= runt. Hoc eodem Anno quo supra, scilicet 1438. glacie denuo insur=
-brecentis gente idem prorsus molendino nostro in festo Sancti Anthonii in=
riori fum= cumbebat periculum atque interitus, verumtamen P. Prior eo fiden=
singulis tius Deiparam Virginem Mariam pro auxilio imploravit, quo cer=
tius in simili discrimine eiusdem iam praesenserat et experius fu=
gregata| erat adiutorium. Missa itaque de eadem celebrata, ut idem a coeteris

sacerdotibus fieret, imperavit. Euntibus interim Fratribus Laicis, qui quantum possibile foret, impetum glaciei reprimerent, ac molendinum ab interitu salvarent, sed inani scilicet labore, lassi namque et defatigati, cum iam ultra resistere non potuissent, uno praesertim in haec verba procumpente, Nah ýün wir arme mannen, nß ist alles ümb sonst, befalet nß Unsern Herren, der Unß für einen jars yabolffen, der helff Uns ány nöten nuns: dictum, factum; nocte insequenti tota illa glacies denuo resoluta evanuit.

Eodem quoque anno a Capitulo generali impetravit idem Pater licentiam pro Domo hac duos instituendi Procuratores, quorum unus respiceret interiora sive domestica, alius vero exteriora negotia exerceret. Exeundi etiam pro negotiis eiusdem Domus iusta discretionem P. Prioris tunc eidem praesidentis. Confirmata autem est haec li-

55. centia a Reverendissimo Patre maioris | cartusiae, sedente Capitulo Anno 1449.

Anno 1440 Reverendissimus in Christo Pater et Dominus Theodoricus Archipraesul Moguntinus, huic Domui incorporavit Parochiam in Rinckleben, et indulgentias a Conrado praedecessore suo concessas renovavit.

Circa eadem fere tempora memoratus P. Prior optime de Domo hac iam ultra 20 annos meritus, aetate ac senio gravis, posteaquam multa religiosa opera perfecisset, Domumque et gregem sibi commissum summa dexteritate et religione rexisset, tandem supremam manum quasi brevi operibus ac regiminis sui impositurus, hoc quoque sequitur, religiosum facinus quasi coronidis loco adiecit. Monasterium Monialium in Hassiae partibus situm fuit, dictum sive ab ipso Fundatore, sive ab suis propriis hospitibus, Mons Sancti Johannis Baptistae, in Holzhausen: Construxerat id Dominus Landgravius Hassiae Anno eius saeculi 1442. Alumnae autem eius, Moniales brevi tempore quo id inhabitaverant, cum inordinate et prodigaliter vivendo, totius pene monasterii bona mobilia et immobilia consumsissent, praefatum monasterium ne penitus interiret, Sacro ordini nostro, et praefato Priori Domo obsulere, quod ipse qua decuit vero quam Domui canonico animi gratitudine (licet ac acceptavit, et statim paucis tribus aut quatuor, desolatu struere coepit, effecitque so bus ad amussim compositis multo tempore in magna p pristino restitueretur splen gisque tam in personis quan adeo ut brevi tempore in pis ligiosam vitam argendam n et a Capitulo generali Anno tulo ibidem primo Priore D fesso huius Domus.

Anno 1447. Priori huius sitio Domus Isenacensis.

Ipso Anno visitantibus pan no Nicolao, Prioribus Domo laus Servitz, et Mauritius huius Domus est pia largit runt, volentes ut annue ci nis Sanctae Crucis cuilibet sesqui unciae Zingiberis, c Ad Domum denique propri post aliquantulum temporis in novella plantatione iter iter arripuit, venit, vidit, con valetudine correptus, invale berrimo in Domino (die qu summatus fuit, regiminis

IX. Dominus Joannes Os

Hic Dominus Joannes, vir denique eruditione conspicuus

animi gratitudine (licet contra morem et formam statuti) tamen
acceptavit, et statim paucis secum assumptis de hac domo perso-
tribus aut quatuor, desolatum monasterium ad formam Ordinis es-
struere coepit, effecitque solerti industria et labore, ut rebus omnib-
bus ad amussim compositis (viderant enim Patres nostri | ibidem 56
multo tempore in magna paupertate, penuria et patientia) tandem
pristino restitueretur splendori. Crescebat interea quoque magis ma-
gisque tam in personis quam annuis proventibus et provisionibus,
adeo ut brevi tempore in piscibus, vino, cerevisia, ad honestam et re-
ligiosam vitam agendam necessariis abunde esset provisum. Unde
et a Capitulo generali Anno 1446 ordini incorporatum fuit, consti-
tuto ibidem primo Priore Domino Tylemanno de Magdeburg, pro-
fesso huius Domus.

Anno 1447. Priori huius Domus per chartam commissa fuit dispo-
sitio Domus Isenacensis.

Ipso Anno visitantibus hanc Dominum, Domino Johanne et Domi-
no Nicolao, Prioribus Domorum Norinbergae et Buxiae, Nico-
laus Servitz, et Mauritius Praesbyter, Pater ac filius, ambo Donati
huius Domus est pia largitate eidem supra mille florenos obtule-
runt, volentes ut annue circa Pascha, et in crastino Exaltatio-
nis Sanctae Crucis cuilibet religioso daretur una libra ficuum,
sesqui unciae Zingiberis, cum dimidia mensura Vini gallici.
Ad Domum denique propriam re bene gesta dictus Prior reversus,
post aliquantulum temporis affectu et desiderio paterno filios suos
in novella plantatione iterato revisendi consolandique incitatus,
iter arripuit, venit, vidit, consolatus est, et statim ibidem adversa
valetudine correptus, invalescente morbo paucis post diebus, salu-
berrime in Domino (die qui Sancto Bricio sacer est) fine con-
summatus fuit, regiminis sui 24. Anno salutis 1448. |

IX. Dominus Joannes Osterow. 57.

Hic Dominus Joannes, vir profecto qua pietate et religione, qua
denique eruditione conspicuus, fuit Domus huius filius 72. primus
vero quam Domui canonico Patrum suffragio Anno 1448. prae-

ficeretur, pervigili animi industria et sollicitudine gubernavit Domum Cellae salutis in Tuckelhausen, verumtamen inde revocatus Prior delectus est huius Domus.

Anno 1449. V. Idus Octobris mortem oppetiit Nobilis Dominus Siffridus Ziegler ad rubrum cervum, qui praeter beneficia a se huic Domui in vita collata, eidem testamento legavit 6. florenos annuales, de quibus in maioribus anni solennitatibus singulis personis huius Domus ministrares medius nosselinus gallici, aut alterius praestantioris vini, quo eius memoria apud illos ingrator remaneret. Anno sequenti 13 Calendarii Septembri vita defunctus fuit Reverendissimus Dominus Theodoricus Ludemberg, quondam Plebanus parochialis Ecclesiae Sancti Martini hac in urbe, ac deinde Donatus huius Domus, qui fundavit cellam T. cum 500 florenis, eoque defuncto Domui ex testamento ipsius obvenere 8. floreni annuales eo fine, ut conventualibus quotannis die anniversarii eiusdem bona pitantia praeberetur, et postridie S. Remigii certa species aromaticae distribuerentur.

Eodem Anno Dominus Joannes Prior a parte occidentali in choro
58. laicorum aedificavit locum illum eminentiorem sive pergulam, ex qua Consules et alii Magnates civitatis, idem praebendarii olim, et alii ad Domum nostram diebus solennibus et festivis advenientes, missarum solennia et sacras conciones Patrum audire consueverunt. Refertur in veteranis manuscriptis chronicis, quandoque ultra duo millia confluxisse hominum.

Verumtamen pluribus pro Domus utilitate invicto animo tolleratis laboribus ac molestiis, Anno eius saeculi 1453. primum quidem ab officio Prioratus per chartam absolutus fuit, deinde vero 1473. pie in Domino consummato cursu vitae desiit esse inter vivos.

X. Dominus Filmannus de Maideburg.

Idem Dominus Filmannus legitimis votis praedicto Joannis absolutus immediate subrogatus ex Procuratore, Vir bene sum pius, sum doctus, filius autem Domus 88. fuit.

Anno primo institutionis festivitatis Beatissimae Virginis primariorum Dominorum Domus, a quibus consultatum, expediat ne propere vocare? maturo igitur [illegible] emphyteosin nore. Placuit Conventui [illegible] propter caveant posteri no [illegible] ibus in pernitiem Domus [illegible] Dictus autem P. Prior Ann [illegible] lutus per Capitulum gener [illegible] vitae tribuens, et vinculis [illegible]

XI. Dominus Hermann Professus et filius Domus [illegible] Hassia vero oriundus Erfordia [illegible] minus Filmannus fuit abs [illegible] in Priorem huius Domus, [illegible] tyrum. Cui statim sub [illegible] primis diebus novam comp [illegible] scribendam Domino Joann [illegible] superioribus annis earundem [illegible] qua incuria perditam.) d [illegible] stitit, quamvis et haec pr [illegible] liter describi fecit statum [illegible] lem: nempe 16. Sacerdotes, [illegible] natos, 2. praebendarios; hat [illegible] ventibus annue deductis ex

bernavit
e revoca-
Dominus
cia a se hu-
Vorenos anno elocare? maturo igitur habito examine et consultatione, fi-
ingulis per-
lici, aut
illos ingi-
i vita de-
idemberg,
ini hac in-
am J.
sius obse-
innis in-
posside
in choro
pergulam
ndarii o-
livis adven-
audire con-
uandoque
imo tole-
imum qui
inde vero
e inter
ni absolut-
ius, tum-

Anno primo institutionis suae, qui fuit 1453 infra octavas Visi-
tationis Beatissimae Virginis Mariae convensum fecit plurium
primariorum Dominorum de civitate Doctorum aut fautorum
Domus, a quibus consultatum fuit supra agricultura allodiorum no-
strorum, expediat ne propriis ea expensis et sumptibus colere, an ve-
ro elocare? maturo igitur habito examine et consultatione, fi-
naliter decreverunt, huiusmodi culturam allodiorum nostrorum,
non solum nullam utilitatem nobis allaturam aut fructum,
sed e contra potius multo magis damnosam futuram, quinimo
impossibile fore, ut citra evidentissimam pernitiem Domus pro-
priis ea sumptibus et laboribus colantur. Ideo pernecessarium om-
nino, ut per | emphyteosin elocentur pro certo annui census pig- 59.
nore. Placuit Conventui sententia, eamque ratam habuit. Qua-
propter caveant posteri nostri, ne eadem bona propriis sumpti-
bus in pernitiem Domus demum quandoque colere praesumant.
Dictus autem P. Prior Anno 3. suae praesidentiae iterum abso-
lutus per capitulum generale, eo quod reliquum fuit temporis
vitae tribuens, et vinculis tandem carnis solutus, quievit in pace.

XI. Dominus Hermannus Reinboth.

Professus et filius Domus Cellae Beatae Mariae Norimbergae, pa-
tria vero oriundus Erfordia, eodem anno, quo praedecessor eius Do-
minus Tilmannus fuit absolutus, hoc est 1456 institutus est
in Priorem huius Domus, in festo Sancti Viti et Modesti Mar-
tyrum. Cui statim sub initium institutionis suae, et quasi
primis diebus novam compilationem chronicae Domus huius con-
scribendam Domino Joanni de Allendorf (utpote qui iam pridem
superioribus annis eandem conscripsisset, verumtamen nescio
qua incuria perditam) demandavit, quod etiam fideliter prae-
stitit, quamvis et haec quoque interiisse putetur. Deinde fide-
liter describi fecit statum Domus sibi commissae, reperitque ta-
lem: nempe 16. Sacerdotes, cum uno Novitio, 4. Conversos, 5. Do-
natos, 2. praebendarios; habuit Domus hunc temporis in pro-
ventibus annue deductis expensis circiter 400. maldra blado-

rum diversi generis, idemque 400. sestagenas ex allodiis, molen
nis, pistrinis, una cum censibus tam perpetuis, quam redimibi
bus: praeterea 100 agros vinearum, et in Lonnberg 6. Vaccas, 16.
60. oves, 12. sues: in | Rinckhaban, 34. Vaccas, 14. equos, cum 9. pull
45. Sues 200. Oves. in molendino in urbe, 12. Sues.
Verumtamen idem D. Prior vergente anno infra octavas Assumptionis
Beatissimae Virginis Mariae denuo absolutus, in Priorem Domus su
ae propriae et professionis delectus est et confirmatus.
Fuit praedictus Prior priusquam Domui nostrae praeficeretur, D.
abus in Domibus Prior, Domo scilicet professionis suae Cellae Ma
riae Norimbergae, et Cellae novae in Grunaw.

XII. Dominus Joannes Hagen alias de Indagene.

Placet pro admirandi huius et eximii viri meritis et perenni me
moria eius gesta, ac vitam altius discutere. Patria quidem eius
parentes scriptis minime produntur, fuit tamen ex nobili prosa
piundus, nobilium ab Hagen, quem iidem Nobiles Anno 1630 in
quadam: oratione funebri inter suos expresse adnumerarunt. Fu
vero adhuc puer ingeniosissimus, a Deo sortitus animam bonam
ac docilem; iuvenis autem, vel potius Adolescens acumine ac
locitate ingenii, cum memoriae tenacitate, ac plurimarum m
marumque doctrina suos coaetaneos longo post se intervallo
dens, summis quibusque ac doctissimis iuris coepit esse su
conspicuus, et admirationi. In continua vero et iugi lection
sacrorum librorum, meditatione legis Dei, coeterarumque,
tamen passim omnium, ut humanae tantum sapientiae
tantiam, aut vanum verborum strepitum exhalantium, ta
nim tanquam merces, ut etiam reversa dignoscuntur, iactan
61. et insufflationis fomites, ~~invidiam~~ vitulum vero exterminatrices | odio
prosecutus est: sed eorum qui animum primum quidem virtu
tibus imbuerent, deinde vero mentem sapientiae dono, quod de
sum est descendens a Patre luminum, illustrarent, illustratam
autem in anteriora et viciniora salutis apprehendenda incita
rent, ac postremo conscientiam bonam non solum conservaren

Det augerent, dirigerentq
In talium inquam lect
nobilis, ut dictu id asseq
idem, et datus est ei sen
in Spiritus sapientiae
arctius dilexit, praeposu
pit esse duxit in compara
tione eius tanquam ar
Quapropter annum agen
amore, mox fallaces hu
blanditias subodoratus f
mundum cum flore desp
adipiscendae se se confe
vinis Carthusiensis Deo m
subens amanterque subm
Deo itaque veteris deposit
quid temporis praeter id,
dis, et aliis religiosis exe
ta animi intentione
rum, aut Dei myster
ditationi impendit.
Hieronymo ei cella
is autem deterrimus car
ac autem parietes in
e, et suavissima an
um posteaquam iam
nnam cum Maria eligen
divinis consolationibus elo
nec minus de torrente grat
rotata, Patres piis eiusdem
in communem fratrum et
tenus incubuit parti, non
et ministerium, concordi

Det augerent, dirigerentque.

In talium inquam lectione adeo fuit assiduus, indefessus et im=
mobilis, ut dictu id assequi, pene dixerim impossibile, optavit e=
idem, et datus est ei sensus intelligentiae, invocavit et venit in
m Spiritus sapientiae, quam ipse super salutem et speciem
arctius dilexit, praeposuit eam regnis et sedibus, et divitias ni=
hil esse duxit in comparatione illius, aurem et argentum in colla=
tione eius tanquam arenam et lutum aestimavit.

Quapropter annum agens quintum de viginti, tactus divino
amore, mox fallaces huius mundi tam immundi deceptrices
blanditias subodoratus fastidivit, et in florida adolescentia ipsum
mundum cum flore despexit, et ad tutiora securioraque salutis
adipiscendae se se conferens castra in hac Domo nostra S. Or=
dinis Carthusiensis Deo militaturus, iugo suavi Christi collum
lubens amanterque subnisit Anno eius saeculi 1440.

Deo itaque veteris deposita conversatione hominis consecratus, quic=
quid temporis praeter id, quod ordo divinis laudibus decantan=
dis, et aliis religiosis exercitiis attribuit, | suffurari potuit, 62.
ta animi intentione et affectu, sacrorum aut lectioni lib=
rum, aut Dei mysteriorum, sive fidei contemplationi et
visationi impendit. Facta est itaque propediem cum Domi=
Hieronymo ei cella et solitudo, coelum seu paradisus, mun=
us autem deterrimus carcer; conversatio hominum odiosa, inbra
ae autem parietes ingis cum Deo conversatio, deliciae sum=
e, et suavissima animae refectio.

um posteaquam iam annis pluribus sic ad pedes Jesu op=
timam cum Maria eligens partem sedisset, esseque anima eius
divinis consolationibus eloquiisque uberrim abundantesque referta,
nec minus de torrente gratiae eius et voluptate gratiose praeventa ac
rotata, Patres piis eiusdem exercitiis mirifice delectati, ut tandem
incommunem frabrum et Domus professum, qui Mariae sedulo hac=
tenus incubuit parti, non minus circa Marthae fregnens satage=
et ministerium, concordibus votis et suffragiis eorundem in prae=

42.

decessoris sui locum, qui tunc fuerat, Dominus Hermannus Reinbothe, summo cum animi suipdolore et maerore subrogatus est, et Prior institutus Anno 145[illegible]. licet animus eius a Marthae solicitudine plurimum abhorreret, ne tamen suo muneri minus fungeretur primum plurimas lites, et causas controversarium pendentes in iudiciis et coram Principibus ad finem perduxit. Sub huius regimine anno primo Wilhelmus Landgravius Thuringiae publico diplomate testatus fuit, se ius forense in maiori Brembach et Obringen, quod haec Charusia cum | bonis ibidem olim ab Abbatibus Porta- 63.
si, et Hirschfeldensi emerat, sed propter dissidia inter Nobiles ab Heldrungen et Erfurtenses, huius maioribus ad illud manutenendum commiserat, et nostra gratia favoreque obtinere, ideo nos ubicumque posset, se paratum defensare.
Deinde vero Anno eius saeculi 145[illegible]. pavimentum refectorii maioris Fratrum, quod passim vetustate a vermibus tum putrefactum, tum corrasum fuerat, restituit. Profecit etiam Domus tam in disciplina, quam reddibus et personis, prout ex descriptione status huius Domus sui temporis elucet. Fuerunt siquidem Anno 145[illegible]. in hoc conventu 15. monachi cum uno Novitio, 5. Conversi, 4. Donati, unus Praebendarius, habuitque Domus in pecoribus oves, 600. equos 24. totidemque vaccas, porcos 30. 20. plaustra vini, et supra 400. maldra frumentorum.
Nec tamen ipse interim desistit omnem movere lapidem, causasque inquirere, quomodo se gravi onere Prioratus honeste iterum exueret, liberaretque, et intra cellae secretum delitesceret. Voti tandem compos effectus. Anno 1460. ab officio quidem hic ad breve tempus absolvitur, sed paulo post successive aliarum vel invitus et renitendo cogitur et impellitur subire Domorum curam et regimen, nimirum Sanctae Elisabeth prope Isanam Domus gratiae Dei prope Stetinum, Domus misericordiae Dei prope ~~Francfort~~ Francofurtum ad Oderam. Quid autem molestiae, quid solicitudinis vel unius Domus cura generet, ne dicam plurimum, quilibet | apud semetipsum facile si voluerit, dignosce- 64.
re

poterit: parit autem iis p
et familiares fieri percupiu
que. Sed hic noster eximius
solicitudinibus diversarum
distentus, adeo tamen scripto
tam in elubricando diligen
extercüit, ut ne dum quiden
re quiescere potuerit, quam
simplex cellula delitescens,
lis ad elucubrandum neces
iuvenes a Patribus nostris
set sufficienti lumine pos
escudentis, luminis fomi
ammum multa eius scrip
ne indequaque insigniter s
Scripsit autem iste unus Ja
pro communi reipublicae
gentos scilices, praeter illos
elucubravit in sola biblia,
de quibus iam pro dolor pl
forte etiam negligentia eo
issent, sed flocci pendentes
eis abscondi~~tum~~, interieru
rito | quis mirari possit, u
taque literarum monumen
bendo componere potuisse.
us Vir, post tot imperterrido
quinquagesimum simplest
Domo professionis suae spiri
excessit e vivis, Anno asser
XIIII. Dominus Hermannu
Fuit iste tum animi indu

poterit: parit autem iis profecto qui Deo magis coniungi spiritu
et familiares fieri percupiunt, non nisi maximam gravissimam=
que. Sed hic noster eximius Confrater, licet tot tantisque curis et
solicitudinibus diversarum, quibus praerat Domorum fuisset
distentus, adeo tamen scriptioni librorum intentus fuit, et tan=
tam in elubricando diligentiam, et in perseverando constantiam
exercuit, ut ne dum quidem, a commendandi scribendique labo=
re quiescere potuerit, quando in paupercula quadam Cartusia
simplex cellida delitescens, candelarum usu aliisque adminicu=
lis ad elucubrandum necessariis destitutus fuit: ita namque
iuvenes a Patribus nostris accepimus, eum scilicet cum non pos=
set sufficienti lumine potiri, interdum ex offis pinguioribusque
esculentis, luminis fomitem sibi ipsi concinnasse. Unde eti=
amnum multa eius scripta propria manu exarata pinguedi=
ne undequaque insigniter sunt delibuta et bene uncta.
Scripsit autem iste unus Pater tantam et tam ingentem molem
pro communi reipublicae Christianae utilitate, librorum quin=
gentos scilicet, praeter illos quos triplici et quadruplici sensu
elucubravit in tota biblia pulcherrimos et insignes tractatus,
de quibus iam pro dolor plures, cum iniuria temporum, tum
forte etiam negligentia eorum, qui eos conservare ac tueri debu=
issent, sed flocci pendentes neglexerunt, nescientes thesaurum in
eis absconditum, inferierunt, ut praesentes saltem intueri, me=
rito | quis mirari possit, unum eundemque hominem tot tan= 65.
taque literarum monumenta legendo percurrere, nedum scri=
bendo componere potuisse. Verumtamen hic tantus et tam eximi=
us Vir, post tot imperterritos pro Ecclesiae utilitate exantlatos sus=
ceptosque sudores laboresque ultimo annum agens unum supra
quinquagesimum simplex cellita et monachus hic Erfordiae in
Domo professionis suae spiritum Creatori devote reddens, corpore
excessit e vivis, Anno assertae salutis 1475.
XIIII. Dominus Hermannus Wolffhagen.
Fuit iste tum animi industria, tum eruditione et eloquentia

sermonis apprime clarus, moribus cultus, in cura animarum et re domestica subeunda alter quasi Aaoth, Vir iustae ætatis, Do- mus autem filius 91. ex Procuratore Domus selectus est in locum Prioris Anno eius saeculi 1460. ipso Kiliano sacro die. Ipse molendinum quod labente tempore collapsum fuerat, restituit integritati: domum idem ibidem a plaga occidentali in eodem m lendino a fundamentis excidavit. In villa etiam Rinckleben plurima aedificia et utilia valde construxit.

Hoc ipso Anno 1460. feria 2. post Assumptionem Beatissimæ Virginis Mariae, videlicet ipsa die Sancti Agapiti Martyri di sensio inter nos, et Comitem Rüdt de Reussen, propter termino lignedi nostri in Richeim, et rusticorum in Offenheim (qui utraque confinia) tali modo placitata fuit: Comes praesente suo Burggravio Hartungo, Caspare et Michaële Advocatis, es consensit, iussitque ex parte sui duos rusticos de Offenheim, qu

66. bus | nos duos addiximus, qui iusta suas conscientias transum rent perpetuam distinctionem, ubi et foveae ipso praesente fac fuere, sed cum tempus deficeret, Comes Advocato suo in mandat dedit, ut post messem nos 4 denuo convocaret, quo sic lapides p circuitum lignedi ponerentur in perpetuam firmamque disterm nationem, qui et positi fuere, duasque schedulas perpetuae distinctionis ipsi et nos accepimus. Insuper omnia iura nostra salva ubi muimus in lignedo et in omnibus bonis nostris in Rixheim, quin etiam Comes expresse libertavit nos confirmando primam libertat onem, domum et dimidium mansum, et alia bona ibidem, dicen quia ita benevole nobiscum agitis, ego servabo vobis omnem liber tatem a praedecessoribus vobis traditam et concessam. Nobiscum in dicta fuerunt Domicellus Otto Ziegler, et Dominus Martinus Ta gus Suspn, similiter fratres Henricus coquinarius et Hartungus; et Anno 1467. dictus Prior aquae ductum sive amnem Trifontis, qu Domum perfluit, isque ad id temporis angustiorem, in formam vivarii dilatavit: tectum quoque acuminatum turris instar, ea dem opera fonti in coemeterio, et in area Domus ex cupro sup

imposuit.

Eodem Anno Wilhelmus Dr mavit omnia iura et privi ista ut a nostro tribunali m de facto appellationem inso Sub eodem Priore praebenda labm ad hanc Domum nos vita iam functurus maxim legavit, cuius subventione superioribus aere alieno gr de reliqua aliis quoque Dom dita fuit.

Quin etiam sub huius rego qui uberes eleemosynas hu 1. Julii anni 1459. usque seri quodam manuscripto Ligu re a diversis, 450. floreni, nae vini, 55. stubae rivoli colao Lower, 3. casulae, 3. cellam E. pro praebenda, Reverendissimus Dominus di Severi, assignatis 300 fl Anno 1464. Theodoricus de loniae, privilegiorum Ord Praepositus Ecclesiarum las quos haec Domus iusta bu ab invasoribus protegeretur Obiit autem Praedictus D. busius adhuc, et omnibus us immaturam mortem mas

XIV. Dominus Herman Extitit hic Pater filius Do et pervigil longo tempore,

narum
atis, Do
locum
e. Ipse
stituit
eodem mo
Eleben

eatissima
pri dis
terminos
in f. qui
raesente
catis, etc
nfpn, qu
transume
sente fac
mandat
lapides pe
e dissem
e distinct
abea effi
im, quin
n libertat
idem, dicen
em liber
Vobiscum
rtinus Pa
tungus; e
bontis, qu
formam
instar, ea
upro sup

imposuit.
Eodem Anno Wilhelmus Dux Saxoniae ad instantiam Prioris confir-
mavit omnia iura et privilegia, quae Domus habuit in Rinklaban,
ita ut a nostro tribunali non liceret appelare ad Ducem; prout
de facto appelationem eiusdam repudiavit.
Sub eodem Priore praebendarius quidam, nomine Henricus Lokrop- 67.
laban ad hanc Domum nostram veniens, paucis supervixit diebus,
vita iam functurus maximam ium pecuniae testamento Domui
legavit, cuius subventione et adminiculo, Domus quae ab annis
superioribus aere alieno gravata laborabat, liberata respiravit, et
de reliqua aliis quoque Domibus praesidium et eleemosyna praes-
tita fuit.
Quin etiam sub huius regimine Deus corda multorum dedigit
qui uberes eleemosynas huic Domui contulerunt: siquidem a
1. Julii anni 1459. usque ad 1. Januarii anni 1464. (prout ve-
teri quodam manuscripto sigillatim observatum fuit.) oblati fue-
re a diversis, 450. floreni, 9. grossi. 78. sexagenae, 8. grossi; 9. ur-
nae vini, 55. stubae rivolii, unus florenus annui census a Ni-
colao Lower, 3. casulae, 3. calices. Dotavitque interea temporis
cellam E. pro praebenda perpetua monachi illam incolentis
Reverendissimus Dominus Joannes de Imen, Scholasticus Sanc-
ti Severi, assignatis 300 florenis et 20. sexagenis.
Anno 1464. Theodoricus de Morsa, Decanus Sancti Severini Co-
loniae, privilegiorum Ordinis Conservator, subdelegatos constituit
Praepositos Ecclesiarum Cathedralium Hildesii, et Halberstadii, per
quos haec Domus iusta bullam ab Innocentio Papa concessam
ab invasoribus protegeretur.
Obiit autem Praedictus D. Prior in officio Prioratus, corpore ro-
bustus adhuc, et omnibus mire charus et amabilis, unde etiam ei-
us immaturam mortem maximopere omnes doluerunt, Anno 1464.

XIV. Dominus Hermannius de Monasterio.

Extitit hic Pater filius Domus. 78. Sacrista, et Procurator diligens 68.
et pervigil longo tempore, verum aetate iam provectior ob sanc-

46.

sam religiosamque conversationem, animi candorem et columbinam simplicitatem omnibus cum saecularibus, tum Ecclesiasticis personis apprime charus: subrogatus est autem canonica electione in locum praedecessoris, Anno 1464. 2. Octobris.

Anno regiminis suo primo, saeculi vero 1465. Dominus Doctor Peregrinus de Goch, fundavit cellam A. nunc C. litera insignitam, cuius occasione et eadem opera duae aliae de lapidibus proxime sequentes B. et C. nunc vero D. et E. cellae constructae sunt. Eodem anno cella crucis de albo cellarum exclusa est, conversa autem inferius in carcerem conversorum, superius autem in officinam sartoris, pellifices, et sutoris, uti adhuc hodie videre est.

Quinimo hoc eodem anno immediate posito, coemiterium nostrum per lapicidas, pro supradictis cellis C. D. E. erigendis, occasione alicuius rixae et fusi sanguinis violatum fuit, quod Reverendissimus D. Bertholdus, ordinis Praedicatorum, Episcopus et Suffraganeus Archipraesulis Moguntini Adolphi de Nassauo reconciliavit.

Dictus porro P. Prior curam propriae salutis magis, quam rei familiaris gerens in desiderio, a capitulo generali instanter misericordiam postulans. Anno 1468. impetravit, et postliminio plenus dierum et operibus virtuosis obiit Anno 1474.

69. XV. Dominus Hammannus de Rudisheim.

Professus Domus Horti Angelorum Herbipoli, qua religione in Deum, qua zelo disciplinae regularis adeo fervens fuit, ut fere alter Helias reputari potuisset, rerum tamen temporalium administrationem magis fastidivit, quam gessit, Dei cum amore ad meliora trahente charismata Domui nostrae praefectus est a capitulo generali in Priorem Anno 1468. et paulo post ab eodem Capitulo delectus in Visitatorem Provinciae.

Anno igitur 1469. officio suo satisfacturus, profectus est ad maiorem cartusiam, Procuratore interim Domino Conrado Ubelin de eiusdem mandato murum Gallilaeae a cella literae M. nunc Laborio, et per totam aream culinae in gyro exstruente. Et quia simpliciores humilioresque fenestras posuerat, ut hodie etiam

num ex parte visuntur in ar
Senatus, reliquas paulo venu
At vero iam dictus Prior, e
mui praelatus auctoritate, e
laturae est auctoritate solutu

XVII. Dominus Joannes
Octuagesimus nonus Dom
missores Conventus, Priores
vinciae Visitatores, Anno 1
rem, ac deinde post breve dem
vinciae Visitator.

Primo institutionis suae a
loli ad primum quasi ictu
campana nostra egregia va
dere 429. quam prodimus re
na et pondere, 364. scilices
Sanctae Luciae Virginis et
no Gunthero, Abbate Sancte
loco suspendi curavit.

Idem Anno 1492 exstruxit a
nam et braxatorium pro pra
na: horrea et stabula equor
genus nutrimenta alia igni
commendatione dignum.

Anno 1493. habuit collation
re ad omnibus commendata
Verumtamen dictus Dominu
sionem suam cum fuisset
cibus locis beneficiatus, veni
at ex incauto Patrum in eiu
mac inquietudines et detrim
dem alieno et debitis pluribus,
ante suum ingressum minu

num ex parte visuntur in area cubinae, reprehensus a magnatibus Senatus, reliquas paulo venustiores amplioresque fieri curavit.

At vero ism dictus Prior, eadem qua fuerat annis praecedentibus Domini praelatus auctoritate, eadem denuo Anno 1491. ab officiis praelaturae est auctoritate solutus, et vita etiam paulo post foelicius excessit.

XIII. Dominus Joannes Quirr.

Octuagesimus nonus Donnus filius, ex Procuratore per compromissores Conventus, Priores scilicet Norimbergae, et Isanaci, provinciae Visitatores, Anno 1491. electus et confirmatus est in Priorem, ac deinde post breve tempus etiam a Capitulo | designatus provinciae Visitator. 70.

Primo institutionis suae anno, in vigilia Sancti Andreae Apostoli ad primum quasi ictus pulsus pro Nona de Domina crepuit campana nostra egregia valde et optima, et optimi sonitus, ponderе 429. quam prodimus restitutam, alia tamen, et minori forma et pondere, 364. scilicet, et benedictam sabbato post festum Sanctae Luciae Virginis et Martyri abs Reverendissimo Domino Gunthero, Abbate Sancti Petri, et Vincentiam appellatam suo loco suspendi curavit.

Idem Anno 1492 exstruxit a fundamentis murum retro pistrinam et brachatorium pro praecavando ignis periculo propter vicina horrea et stabula equorum, ubi foenum et stramina, et id genus nutrimenta alia ignis reponi consueverunt, opus utile et commendatione dignum.

Anno 1493. habuit collationem in Capitulo generali summopere ab omnibus commendatam.

Verumtamen dictus Dominus Joannes Quirr Prior ante conversionem suam cum fuisset Decanus in Halberstadt, et in aliis pluribus locis beneficiatus, venit ad Domum nostram cum 4 equis et ex incauto Patrum in eius susceptionem consensu, gravissimae inquietudines et detrimenta Domui enata fuere; aere siquidem alieno et debitis pluribus passim obstrictus, de quibus tamen ante suum ingressum minime satisfecerat creditoribus, profes-

sionem emisit: creditores autem re comperta magna instantia coe-
perunt requirere sua debita, et dicti Jaamis bona passim invadere,
71. oritur gravis contentio, creditore appellant ad Summum | Pontificem
Pontifex designat Commissarios, Commissarii vero Patres nostros
compulerunt sub iuramento omnium, quae acceperant, ex integ-
ro restitutionem facere: quinimo ad redimendam vexam, et perse-
bationes sedandas, et importunitatem creditorum componendam,
ultra quam debebant aut acceperant, solvere coacti sunt.
Caveant igitur successores nostri huiuscemodi imprudentes et
inconsideratas susceptiones personarum, maxime magnae fama
et existimationis, et nominis, eos severe et districte admonendes,
ut primum de suis disponant, debita solvant, causas pendentes ex-
pediant, et quae secum asportare non possunt, tempore Novi-
tiatus personis committant curanda custodiendaque saecularibus.
Nec Priores talibus bonis, quae secum non asportarunt, sive per se
sive per alios sese ullo modo intromittant, sciendes quoniam de
huiuscemodi bonis custodiendis statuta nostra minime loquuntur
sed de iis tantum, quae secum advexere.
Verumtamen saepe memoratus Joannes Quirr Prior, Anno 14..
a Capitulo generali ab officiis denuo absolutus, obiit postea Anno..

XVII. Dominus Nensfridus Baldwini.

Dominus iste Baldwinus, si ingenium spectes, Vir fuit summe
ingeniosus, si caeteras dotes, fuit morum elegantia cultus, con-
versatione suavis, et modestus, religione exemplaris |

Frater V. huius Prioris Wernherus Baldwini Benefactor huius
Carthusiae et Monasterii S. Petri Erfordiae fuit Clericus fac-
tus post Donatus in Carthusia Conradis Burgensi.
72. salutis promovendae avidus re familiari curanda admodum de-
der. Hic ergo Anno 1474. circa festum Sancti Joannis Baptistae
canonica Patrum electione declaratus et confirmatus Prior, statim
sequenti anno 1475. e fundamentis ex lapidibus excitavit dam-
trum minus, idque per totum concamerari fecit. Eodem anno M.
renovavit et picturis illustravit refectorium Patrum, in eoque

arde et labore Fratris Lauren
malleolis calefiebat, magno
exstruxit. Eodem quoque a
dem Crucifixi imagine inse
Beatissimae Mariae Magdal
sanctorum Patronorum fu
studium ad altare, quod ex
dis dirigens, ipsum quoque
versende anni circulo, dicte
mae Trinitatis solemnitate
ipso anno lapidem priori
fixi imaginis pietate, in
rium V. Sacramenti Eucha
dictam Gallilaeam respicit,
dicti lapidis in sculptam
mentum ex opposito retro
sum et honorifice custodis
reverentia prosequerentur.
Hoc ipso anno Sigismundo
participatione ordinis et a
dem in suam tutelam rece
ficialibus, ut nostris, ubica
Anno sequenti, qui fuit 14
pro Patrum manibus, intr
nostra loco adhoc specialiter
locavit.
Circa idem fere tempus pra
Fratris Doctoris Werneri Bal
Merckels, ad eiusdem Thomae
Norimbergensis perennem m
Ecclesia, idem calicem et a
florenis rhenensibus, quos
curavit. Cui calix de manu

arte et labore Fratris Laurentii Conversi fornacem ferream, quae malleolis calefiebat, magno Domus emolumento et Fabrum solatio exstruxit. Eodem quoque anno tabulam sive lapidem praegrandem Crucifixi imagine insignem, altum de transvectum in altari Beatissimae Mariae Magdalenae, cum duabus aliis hinc et hinc sanctorum Patronorum figuris illustribus locavit. Inde magnum studium ad altare, quod ex opposito situm est Sanctae Faelicitatis dirigens, ipsum quoque de novo exstruxit, atque eodem adhuc vertente anni circulo, dicta duo altaria, ipsa scilicet Sanctissimae Trinitatis solemnitate consecrari dedicarique fecit: imo hoc ipso anno lapidem priori haud absimilem, qua arte, qua Crucifixi imaginis pietate, in Gallilaea maiori directe contra sacrarium V. Sacramenti Eucharistiae muro Ecclesiae a latere, quod dictam Gallilaeam respicit, inclusit, hac intentione, ut contra dicti lapidis in sculptam imaginem Crucifixi venientes, V. Sacramentum ex opposito retro intra ecclesiam altari summo inclusum et honorifice custoditum, qua Dignum ac decet honore et reverentia prosequerentur.

Hoc ipso anno Sigismundus Comes de Gleichen ab hac Domo participatione ordinis et anniversario perpetuo honoratus, eandem in suam tutelam recepit demandando | omnibus suis of- 73.
ficialibus, ut nostris, ubicunque possent, ferrent subsidium.
Anno sequenti, qui fuit 1476. gutturnium fusile de auricalco pro Fabrum manibus, intrantibus refectorium abluendis, in fenestra loco adhoc specialiter constructo in minori claustro collocavit.

Circa idem fere tempus praefatus Prior opera et cura germani Fratris Doctoris Werneri Baldwini testamentarii p.m. Thomae Merckels, ad eiusdem Thomae, civis et mercatoris Erfordiensis, et Norimbergensis perennem memoriam deinodium aureum pro Ecclesia, idem calicem ex auro puro pro solemnitatibus ex mille florenis rhenensibus, quos Domini vita defungens legaverat, fieri curavit. Qui calix de mandato Domini Thomae Merckels nunquam

alienari debuisset, licet in magna et perurgenti necessitate impig-
norari potuisset sub conditione celerrimae redemptionis.
Hisce adiecit idem P. Prior, et forte ex eodem aere, capsam argente-
am pro V. Sacramento (quam ciborium alias indigitare Ecclesia sole-
non tam devotione, quam pretio et arte conspicuam, quam intra
summi altaris pedem loco praeparato decenti constituit.
Neque hic stetit eius affectus et devotio erga praecelsum hoc et au-
gustissimum Sacramentum, sed reverentiae, sed amoris, sed singulari
devotionis prioribus longe augustius adiecit argumentum, Monstra-
tiam nimirum argenteam inauratam, opus admodum praeclarum
artificiosumque, in quo dictum Sacrosanctum Sacramentum Eu-
74. charistiae reclusum per | octavas solemnitatis eiusdem populo Lova-
niano et Patribus, pio a maioribus tradito more proponeretur ad-
randum. Supradictus autem calix aureus et Monstrantia, cum
nonnullis aliis receptaculis reliquiarum argenteis in tumultua-
ticorum Anno 1525. Senatui custodienda commissa, iusta Pa-
trum relationem usque hodie ab eodem tenentur, saltem Anno
1604. adhuc integra custodiebantur, iusta attestationem cuius-
dam Senatoris oculati testis.
Quin et Gallilaeam maiorem, partem scilicet orientalem asseri-
bus levigatis pulchro arcu concamerari curavit; atque iterum
postremo tanquam coronidis loco, post plurima tum exstructa a-
dificia, tum alia utilia Domui nostrae digna aeterna memoria
commendatione beneficia, Domum Beatissimae Virginis Annun-
ciatae in Lovanio, Deo nuper ordini oblatam acceptamque
(fuit istarolim monasterium P. P. Benedictinorum, sed ab an-
nis amplius 20. ex quo similiter tempore dicti Ordinis cultu
eam desertam reliquerunt, administrata per quendam saecularem
nomine Arnoldum Prammer) dictus P. Prior pervigili cura et
industria brevi pristinae integritati restituit, auxilio potissimu
et piis eleemosynis, et expensis supra memorati Domini uterini
fratris sui, J. V. Doctoris Werneri Baldwini, qui etiam postlimi
nio ibidem mundum fallacibus mundi illecebris remittens, in
eadem Domo habitum Donas
consummatus est, Anno 148
Domini 300. florenis rhenen
Anno 1477 sub actu Visitas
ratus absolutus, dictae Dom
recenter instauratae praefec
sam erexisset, amplius in
dem redderet, qui etiam ibi
XVIII. Dominus Jodoc
Hic Dominus Jodocus, 104.
no Nendfrido, ex Priore Jo
legitime et concorditer Pat
firmatus in Priorem huius
Sancti Michaelis, Vir non m
rerum gerendarum desertis
ei licuit suam novare oper
Contigit equidem ut sub i
va aedificaretur Domus, Ju
in valle S. Martini prope
quando Canonicorum Reg
instantia Reverendissimi
bonis, per sedem Apostolica
siensi (sumptibus et expe
civis Ivicaniensis) qui ob
nae coniugis suae, quam
ventibus affatim et suffic
saeculi post humanae sal
circam festum S. Marci
Jodocum Christen, quod s
mum maxime | novellam
rem habitioremque nossent,
nuo absolutum, de consen
Domui praefecerunt in Re

impig= eadem Domo habitum Donatorum suscipiens, foelici tandem fine
consummatus est, Anno 1488. 16. Maii, legatis specialiter huic
argente= Domui 300. florenis rhenensibus. Porro iam saepe dictus P. Prior
lesia soles Anno 1477 sub actu Visitationis | ab Domus huius onere Prio= 75.
indria ratus absolutus, dictae Domui B. V. Mariae Annunciatae a se
recenser instauratae praefectus est in Priorem, ut quam collap=
oc est an= sam erexisset, amplius in ubroque statu convalescendem, floren=
ingularis dem redderet, qui etiam ibidem diem suum obiit.

Monstran= XVIII. Dominus Jodocus Christen.

clarum Hic Dominus Jodocus, 104. Domus huius filius, absoluto Domi=
im Eu= no Nenfrido, ex Priore Domus Passionis, Christi propre Legnitz,
do Chris= legitime et concordibus Patrum suffragiis sublectus fuit et con=
tur ado= firmatus in Priorem huius Domus, Anno 1477. circa festum
cum Sancti Michaelis, Vir non minus doctrina, quam religione et
ultu rum= rerum gerendarum dexteritate pollens, Domum hanc brevi qua
sta Pa= ei licuit suam novare operam, summa cum laude gubernavit.
Anno Contigit equidem ut sub idem tempus institutionis suae no=
cuius= va aedificaretur Domus, Transfigurationis scilicet Jesu Christi
in valle S. Martini prope Erimannum (. monasterium ali=
asseri= quando Canonicorum Regularium, atque nuper opera et
lerum et instantia Reverendissimi Domini eiusdem loci Praepositi Ot=
fructa ac= tonis, per sedem Apostolicam assignatum ordini nostro Carthu=
moria et siensi (. sumptibus et expensis Domicelli Joannis Federanges,
Annum civis Invicauiensis /. qui obiit Anno 1487. 18. Junii.) et An=
samque nae coniugis suae, quam iidem Coniuges etiam annuis pro=
ab an= ventibus affatim et sufficienter dotarunt. Quapropter anno
culto= saeculi post humanae salutis assertionem 1479. ab ordine
cularem, circam festum S. Marci suscepta, Visitatores provinciae D.
cura ex= Jodocum Christen, quod similiter neminem hunc illo, ad Do=
tissimum mum maxime | novellam regendam plantandamque aptio= 76.
uterini rem habilioremque nossent, a Priorata Domus nostrae de=
nostrum= nuo absolutum, de consensu Patrum nostrorum praedictae
ens, in Domui praefecerunt in Rectorem. Missi hunc fuerunt simul

est hac Domo primi eiusdem novellae Domus futuri Coloni, D. Christophorus de Egra, D. Melchior Brugatz, D. Nicolaus Hirschban, D. Gerlacus N.

Verumtamen huius et alterius, de qua supra in gestis praedecessoris mentionem feci, plantationis novae, ad quas ambas Domus nostrae filii et professi cum habitandas, tum gubernandas destinati sunt, Domus haec nostra usque adeo in personis, vestibus, libris, et aliis necessariis exhausta fuit, quod ius postea sibimetipsam recolligere, et damna inde perpesse resarcire potuit. Quimimo in electione novi Prioris potissima difficultas nata est: ob praefatas namque frequentes et indiscretas emissiones personarum, ieiunio de more Ordinis praemisso, vix tandem canonice et legitime electus est in Priorem omnium iunior, ager quinquennis in ordine, et quod 25 annum difficulter explesset. Quamob causam etiam ferme a P.P. Visitatoribus fuisset refutatus, quamvis postliminio eundem more Ordinis, licet gravatim admodum confirmarint.

XIX. Dominus Ioannes Falcke.

Post absolutionem Domini Iodoci, unanimi Patrum suffragio in locum prioris successit Dominus Ioannes Falcke, qui licet aetate, ut iam memini, quindum et vigesimum non fuerit praetergressus annum, imo quinquennium integrum minime | 4desisset in ordine 4J. Domum tamen ea fidelitate, et solicitudine, solertiaque, qua in re domestica obeunda maximopere pollebat, annis 31. septimanis 12. una minus die administravit, ut palam omnibus de se perspicuum faceret, prudentiam non in annis, sed sensibus computandam esse. Huic Anno 2. sui regiminis, hoc est, Anno 1480. idemque 486. 487. per chartam delata fuit acceptatio et inspectio novae Domus Transfigurationis Iesu Christi in Misnia, et ut Dominum Ioannem Falcke ibidem Priorem, eo quod in amentiam lapsus fuisset diligenter, sed tamen honeste custodiret: quin etiam hoc ipso anno aedificavit Oratorium in cella Sacristae; Eodem Patre auctore, anno eodem, Patres omnes unanimiter et Conventualiter in Capitulo congregati, statuerunt firmiter pro se et successoribus praeter communia debita et consuetudines huius Domus vigore statutum perpetuis temporibus quamdiu Domus, inclusis etiam Prioribus et quibuscumque ordinis hospitantem, subire contigerit, statim ab ipso defuncto legeretur in prioribus continuis diebus, diebus singulis scedula quae in Calendarium libri, videre licet.

Anno 1485. Ernestus Elector Saxoniae, et Ioannes frater, attestationem a Wilhelmo 14[5] J. propter ius forense in Anno vero 1487. Idem Prior opus perenne, de ligno quercus, quendi Senatus huius urbis dum tributum more civium redimeret, senatui mutuos ut per quinquennium illis absoluto aut summam restituere praestaret.

Anno 1490. Edmundus Abbas legatus et Conservator privilegiorum in censibus solvendis, sensibus

Anno 1493. 28. Septembris dis et hanc Domum inita fuit ner Priore Norimbergensi et dum surrinque illi contigivocabiliter concessis.

Deinde vero, Anno 1500. sae

toni, D. erunt firmiter pro se et successoribus perpetuis temporibus, ut
s Hirsch= praeter communia debita et beneficia, quae cuilibet personae profes=
sae huius Domus vigore statuti nostri post mortem debentur: in poste=
raedeces= rum perpetuis temporibus quandocunque aliquem ex professis huius Do=
tas Domus mus, inclusis etiam Prioribus hospitibus, sive hic, sive alibi per obe=
ndas des= dientiam ordinis hospitantem, quia mortales sumus, diem suum o=
is, oesti= bire contigerit, statim ab ipso die obitus sui, si fieri possit, triginta
rostea se= continuis diebus, diebus singulis una missa peculiaris pro huiusmo=
roduit. di defuncto legeretur in privato, ubi fusius in confoederationis hui=
is nata us scedula quae in Calendario vetere ecclesiae consignata est circa
siones per= calcem libri, videre licet.
ndem ca= Anno 1485. Ernestus Elector Saxoniae, et Albertus Frater eiusdem
ior, ogre= attestationem a Wilhelmo Landgravio Thuringiae superius Anno 78.
r explevis 14 5 J. propter ius forense in Brembach et Oringen Carthusiae huic
s fuisset= datam renovarunt, idemque praestitere Anno 1487. Fridericus Elec=
ius, licet= tor Saxoniae, et Joannes frater eiusdem.

Anno vero 1487. Idem Prior in Refectorio Patrum mensas novas,
opus perenne, de ligno quercino sat firmas fabricari fecit. Anno se=
ffragio in quendi Senatus huius urbis nitebatur Priorem cogere pro praestan=
testate, ut dum tributum more civium propter molituram, quam vetam ut
ressus an= redimeret, senatui mutuos dedit bis mille florenos rhenenses, ita
in ordine ut per quinquennium illis absque censu reddendo uteretur, quo e=
ua in re do= oluto aut summam restituere, vel annuecensum debitum
is 12. una praestare.
cuum fa= Anno 1490. Edmundus Abbas Scotorum hac in Urbe, Judex subde=
m esse. legatus et Conservator privilegiorum Ordinis, erga quosdam contuma=
ue 486 e= ces in censibus solvendis, sententiam excommunicationis fulminavit.
Domus Fran= Anno 1493. 28. Septembris prima pacificatio inter Senatum Ur=
rnem Cu= bis et hanc Domum inita fuit mediante Domino Georgio Bircke=
nder, sed ner Priore Norimbergensi et Visitatore, propter fossam iusta hor=
ificavit la= tum turrimque illi contiguam, ubique ad usum nostrum irre=
odem, Pat= vocabiliter concessis.
gati, statu= Deinde vero, Anno 1500. saeculari et Jubilaeo, praefatus Prior duo

illa insignia et fornicibus pulcherrimis recurva, a fundamentis pro-
penodum excitavit Sacella, Capituli, et Salvatoris: quo-
rum deinde primum Capituli, Anno Assertae Salutis 1503. alterum
vero Salvatoris anno sequenti, quodlibet cum suis altaribus consecra-
79. sum dedicatumque fuit |(Lücke im Papier) Domino Episcopo Sidoniensi,
Ioanne Lassue, Eximio Sanctissimae Theologiae Doctore, qui di-
sorum Sacellorum, et altarium eorundem diem anniversarium
dedicationis celebrari voluit postridie dedicationis maioris Ecclesiae
Anno 1501. alius contractus initus fuit inter nos et Senatum pro
ser exactiones praestandas, mediatoribus intervenientibus Reve-
rendissimis admodum Dominis, D. Ioanne Segen, Abbate S. Petri,
D. Ludovico ab Anhalt, Franciscano strictioris observantiae, eius
demque ordinis per Prussiam Commissario, D. Andrea Prole, Augu-
stianorum reformatorum Vicario, D. Ioanne Schonnet, S. Theolo-
Doctore ad S. Georgium Parocho, et D. Sebastiano Weinman S. The-
ologiae Doctore Canonico S. Severi: extant huius contractus litera
in copiali magno.

Anno 1506. maxima fuit dissensio inter rusticos nostros in Rinckle
et illos in Walpffaben qui noluerunt nostros admittere ad sua pasc-
iusta viderem receptumque morem, nostrorum pecoribus ideo sae-
pius abductis, quos e contra Prior fecit poni sub interdicto per Epis-
copum Halberstadiensem privilegiorum nostrorum conservatorem:
et quamvis illos Dominus ipsorum feudatarius Sigismundus Come
de Gleichen niteretur protegere, nostros defensabat Ioannes Elector
Saxoniae, a quibus tandem mediator utrimque electus fuit Henric
Comes de Reusen, sed nihil effecit: unde hodiedum sub iudice lis
est.

Sed enim Colophonem operibus suis impositurus dictus Pater Ann
1510. monstrantiam argenteam, quae etiamnum exstat, et in Ec-
80. clesia reservatur, opus artificio insigne fieri | curavit, quam
postliminio Excellentissimus D. Doctor Isa berger
magnus Domus benefactor, Anno 1617. auro fulvo vestivit
per totum. Ac deinde Anno 1511. Prior religiose confecto vitae su-

decursu, diem clausit extrem
XX. Dominus Leonardus de
Fuit hic post obitum Dominus
canonica praecedente electione
et concordi Patrum calculo desi
plurimis, hoc est ab Anno 149
curationis suae in Priorem so
liari ac domestica summopere
sum liber eiusdem computoru
a primo procurationis suae an
continuavit, cuius ultimam

Porro cum status Domus post
senioribus et conventu a Patri
quo sequitur schemata anno
Personae Domus sive Monach
decim, Conversi professi octo,
et una famula 13. equi 8. in
tri: promptuarium Domus h
dici et siliginis reperis in gr
ad Grues circa 1000. maldra
nis raparum 8. maldra piso
sio, et lupulo tantum, qua
xanda ad unum annum fus
cit usque ad festum Sancti M
36. plaustra, quod sufficeret
das cogemur partem vendere

Habuit Domus insuper illo
dimibilibus, inclusis allodiis
munem aestimationem 1200.
debuit aliis in censibus annu
tionem 20. in vitaliciis auten
tres ad valorem 10. florenos,

mentis pro= decursu, diem clausit extremum 8. Martii.

is: quo= XX. Dominus Leonardus de Welzlaria.

alterum Fuit hic post obitum Dominus Joannis Falcke Prutheni, ex Procuratore

consecra= canonica praecedente electione Prior 27. Martii, Anno 1511. communi

donienſi, et concordi Patrum calculo designatus et confirmatus. Fuit vero annis

, qui dic= plurimis, hoc est ab Anno 1499. usque ad annum praesentem inau=

sarium guralionis suae in Priorem solers admodum et fidelis, et in re fami=

Ecclesiae. liari ac domestica summopere industrius Procurator, prout idip=

atum prop= sum liber eiusdem computorum satis superque testatum facit, quem

is Reve= a primo procurationis suae anno, usque ad ultimum Prioratus sui

e S. Petri, diem continuavit, cuius ustinam deligentiae plures habuisset imita=

iae, eius= tores.

le, Augus= Porro cum Status Domus post confirmationem suam comitantibus

S. Theologiae senioribus ex conventu a Patribus Visitatoribus fuisset requisitus, eum

an S. The= quo seguitur schemate annotatum exhibuit. Status Domus Anno 1611. ? probablement 1511

lus literae Personae Domus sive Monachi incluso novello Priore fuere octo=

decim, Conversi professi octo, Donati duo, oblatus unus, famuli

Rinckhab et una famula 13. equi 8. inclusâ familia et equis molendini nos=

ua pascens bi: promptuarium Domus habet summatim 532. florenos bri=

ideo sac= lici et siliginis reperit in granariis Domus, molendini, et Domus

per Epis= ad Grues circa 1000. maldra: de auena circa 60. maldra. Semi=

vatorem: nis raparum 8. maldra pisorum circa 4. maldra de hordeo, et bra= 81.

dus Lomes sio, et lupulo tantum, quantum sufficeret et pro cerevisia bra=

Elector xanda ad unum annum futurum: de cerevisia quantum suffi=

id Henricus cit usque ad festum Sancti Michaëlis ad bibendum: de vino circa

indice bis 36. plaustra, quod sufficeret tribus annis, sed propter vineas colen=

das cogemur partem vendere.

Paser Anno Habuit Domus insuper illo tempore in censibus perpetuis, et re=

, et in Ec= dimibilibus, inclusis allodiis et molendinis secundum com=

, quam munem aestimationem 1200. florenos rhenenses, de quibus dare

berger debuit aliis in censibus annuatim circa 16. florenos, et ad reemp=

vestivit tionem 20. in vitalitiis autem 23. florenos pauperibus pannos

vitae suae tres ad valorem 10. florenos haec Anno 1511.

Quae autem et qualia iste Pater perfeceris aedificia, et eius compu-
to quem fecit ab Anno 1500. usque ad annum 1520. colligere licet
inter alia Anno 1517. novas sedes in choro Monachorum et Conver-
serum ex ligno quercino satis pulchras et firmas fabricari fecit.
Eodem Anno iussus fuit a Capitulo Generali in oisere Domum Sancti
Joannis Baptistae in Hassia.

Anno sequenti nominis sui perpetuum monumentum depingi cu-
ravit in claustro videlicet minori tabulam Deiparae Virginis. Sanc-
Joannis Baptistae. Sancti Patris Nostri Brunonis, et amborum
Sanctorum Hugonum Episcoporum imaginibus conspicuam.

Hucusque quae in quadripartitis istis veteranis aut similibus
aliis vetustis chartis consignata reperi, fideliter transscripsi,
in sequentibus vero propter pestilentissimum Martini Lutheri
haeresiarchae dogma, et frequentes vehementesque Catholicorum
82. persecutiones, cum prorsus, ut | infra patebit, nihil aut pau-
ca admodum scriptis commendata sint et existant, difficillime
occurrit chronici huius persequendi ratio. Quapropter quae sp
sim tantum ex diversis Domus monumentis, chartis Capituli
neralis, aut Patrum relationibus assecutus sum, breviter prou
memoriae occurrunt, scriptis consignabo.

Dogma igitur ist ud perverdissimum, quod superioribus annis
homo pestilens sub praetextu reformationis abusum Ecclesi
disseminare occoeperat, cum paulatim instar cancri serpendo
invaluisset, nec quoslibet iam, sive infimos de grege, sed plur
autem Magnates et Proceres imperii pervertisset, ut eos non
tores modo, sed et patronos, et defensores acerrimos fortissimos
que haberet: condigit ut toti Ecclesiae Catholicae clades gravis
sima incubuerit. Inde enim frequentes natae et exortae dissen
siones, disceptationes, schismata, contemptus magistratuum,
litiones, bella toto Romano Imperio, despoliatio et invasio
rum bonorumque Ecclesiasticorum, et ferox persecutio religi
osorum, adeo ut quicunque iniquior magis in eos extitisset,
gloriosior religiosiorque crederetur.

Quare hac falsa et emendita
gelii et abusuum Ecclesiae in
1525. in bello et tumultu rus
Joannes, et Joannes Friderici
perii, principalis defensor do
Lutheri haeresiarchae, Monas
poticia bona et reditus de fr
sti paganum Rinckhaban, alt
is ibidem censibus, redditus
ori minorique Ovingen, Ob
Marckt-niggorf, Mittelfäng
mar, Rinckhaben, Goffa,
Donec sopito nonnihil bello
tiis Principum Imperii /. qu
interfuit catholicae fidei co
Electoris Saxoniae.) c
bona et reditus Ecclesiastici
set. Veru
fuit, Anno siquidem
ad se recepit, exceptis tamen
in Rudstadt, Fischelborn,
Bischhaben, quos postea tamen
Mittler dictus.) filius Electo
tionem ab Electoratu deposi
fortunem redegit omnes. Don
Anno 1567. in obsidione et o
Caesare captivus detentus fu
Dux Joannes Wilhelmu
sub spe, ut putatur, gratia
que inde consequendae libe
e captivitate, monasterio
locorum redditus, exceptis ta
ouf, restituit ex integro, quo

ompu-
re licet
lonver-
: fecit.
Sancti

ingi cu-
is. Sanc
orum
em.
ilibus
ripsi,
ulheri
corum
ut pau-
cit liber
nae spa
ribuli ge-
or prout

s annis
Ecclesiae
pendo
ed plures
o non fa
issimos
gravis
bae dissen
lunm, e
vasio loc
io religi

Quare hac falsa et emendita imagine quoque reformationis Evan-
gelii et abusuum Ecclesiae intoxicatus et illectus Anno eius saeculi
1525. in bello et tumultu rusticorum Dux Vinariensis Saxoniae
Joannes, et Joannes Fridericus filius, tunc Elector S. Romani Im-
perii, principalis defensor votifragi Monachi Doctoris Martini
Lutheri haeresiarchae, Monasterii nostri Montis | Sancti Salvatoris 83.
potiora bona et reditus de facto invasit, et sibi usurpavit, vide-
di paganum Rinckhaban, allodium in Goldbach, cum haereditari-
is ibidem censibus, reditibus in maiori minorique Lombach, mai-
ori minorique Obringan, Albrechtshan, Vogelsberg, Lissahan,
Marckt-zigany, Mittelsachsen, Nidernordhausen, Rüdestatt, Teit-
mar, Rinckhaban, Gotha, Trüttlehan, Lichtelborn.
Donec sopito nonnihil bellorum tumultu, Anno 1533. in Comi-
tiis Principum Imperii /. quibus etiam memoria aeterna dignus
interfuit catholicae fidei columna, Illustrissimus Dux Georgius
frater Electoris Saxoniae.) celebratis, omnia huiusmodi ablata
bona et reditus Ecclesiastici, Ecclesiasticis in integrum restitu-
endi, decretum fuisset. Verumtamen minime diuturna haec res-
titutio fuit, Anno siquidem 1538. eadem bona de facto iterum
ad se recepit, exceptis tamen minoribus vilioribusque rediti-
bus in Rüdestatt, Lichtelborn, Gotha, Rinckhaban, Trüttlehan et
Lissahan, quos postea tamen Dux Joannes Fridericus /. Dux
Mittlus dictus.) filius Electoris abs Caesare Carolo V. ob rebel-
lionem ab Electoratu depositi et translati, demum in suam po-
testatem redegit omnes. Donec idem Dux Joannes Fridericus,
Anno 1567. in obsidione et occupatione Gothica captus est, et
a Caesare captivus detentus fuit, et Dominus frater eius germa-
nus Dux Joannes Wilhelmus eiusdem in regimine successor,
sub spe, ut putatur, gratiae aucupandae apud Imperatorem,
atque inde consequendae liberationis D. Fratris Joannis Frideri-
ci e captivitate, monasterio omnes supra enumeratos ubique |
locorum reditus, exceptis tantum pagis Rinckhaban et Gold- 84.
bach, restituit ex integro, quos etiam monasterium in libera et

quieta possessione retinuit, et quotannis collegit usque post obi-
tum dicti Domini Joannis Wilhelmi.

Verum eo defuncto Elector hunc Saxoniae Augustus, tutor inno-
orum Principum curatorio nomine eosdem reditus in maiori
minorique Lomburg, Oboingen, Hogalsburg, et Albersladen, An-
no 1573. de facto iterum invasit, et suae potestati subiecit, et
usque in praesens retinet.

Verumtamen cum in iis restituendis supplicando quam once,
qua scriptis, nec Caesaris auctoritate quicquam Patres nostri su-
riores proficerent, sed inanibus tantum verbis et promissionibus
lactarentur, compulsi tandem Patres Visitatores Ordinis. An-
no 1581. Joannes Hauptius et Nicolaus Comitius, Priores Dom-
rum cellae salutis, et Pontis B. Mariae, litem Ducibus indixe-
runt, et in Camera Imperiali Spirensi maximis sumptibus Do-
mus hactenus prosecuti sunt usque ad annum 1630. quo me-
se Decembri, solenni ritu et caeremonia, et loco publico sen-
tentia tandem finalis Spirae determinata, lata, et publicata
fuit, qua dicti Duces Vinarienses damnati sunt ad plenariam
m
opium in lite pendentium hactenus bonorum, reddituum,
fructuum perceptorum, et omnium expensarum restitutu-
onem sub comminatione gravioris poenae.

Quam etiam Sententiam a V. Patre Visitatore, Domino
Brunone Fleischman, Priore Pontis B. Mariae in Asthein
85. transmissam, | V. Pater Joannes Arnoldi Prior huius Domus,
iussus fuerat, Anno 1631. mense Februario, qua scriptis, qua
va voce per publicum Notarium Dominum Jacobum Fun-
man, civem Erfordiensem, et testes ad hoc specialiter roga-
tos Dominum Jodocum Gerold, tunc Praepositum Albarum
Dominarum, et honestum virum Joannem Rebecourt, civem
vem Erfordiensem, Vinariae Duci ipsi Wilhelmo insinuarellis, et gravibus Domus disc
curavit, qui etiam se obligatum eidem sententiae parendi e
satisfaciendi recognovit. Summa autem omnium percep-
torum fructuum supputata in annos singulos. ab anno

15 73. usque ad annum 1630.
In tritico, 1846 Malder 2.
In hordeo, 16 70 Malder 3.
In siligine, 57 Malder.
In avena, 217 Malder 2.
In pecuniis 4166 florenos
In Jucis seu anseribus, 136
In pullis seu gallinis, 80.
In cera, 256 ½ ℔ cerae.
Summa summarum frume
Argumenti, 3 Wispel 2 Ksff
Summa census annui in fr
et avena simul, 66. Malder
In pecuniis, 72 florenos 14
In auicis, 34. in gallinis. 16
Et haec summa respondet
vivis annis aucta est, et ad
Summa annui census poss
In frumento, tritico et siligine
curae Erfordiensis.
In hordeo, 33. Malder 3. Wispe
In avena, 3. Malder 3. Wispel
In auicis, 36 ½. In gallinis, 1
Summa autem prior omnium
summam primam annui ce
Jucenda occurrent in gestis Ir
nde digressus sum.
Venerabilis itaque P. Prior Le
tae fidei, et Romani Imper
ic nequivit adipisci, in coer
turus. Quo demortuo Dom

1573. usque ad annum 1630. latae sententiae inclusive facit.
In tritico, 1846 Malder 2. Viertel 3 Metzen.
In hordeo, 1670 Malder 3. Viertel 3 Metzen.
In siligine, 57 Malder.
In avena, 217 Malder 2. Viertel 5. Metz. 1 noselinum.
In pecuniis 4166 florenos 15 Groschen.
In ducis seu anseribus, 1368. aucas.
In pullis seu gallinis, 80.37. gallinas
In cera, 256 ½ ℔ cerae.
Summa summarum frumenti, 3791. Malder omnis generis
frumenti, 3 Viertel 2 Scheffel 3 Metzen et 1 noselinum.
Summa census annui in frumentis, tritico, siligine, hordeo
et avena simul, 66. Malder 2. Viertel 1. Metze 1. noselinum.
In pecuniis, 72 florenos 14 Groschen 11 Pfennig.
In aucis, 34. in gallinis. 163. in cera 5 ℔.
Et haec summa respondet initio occupationis, quae succes-
sivis annis aucta est, et ad sequentem accrevit. |
Summa annui census posterior. 86.
In frumento, tritico et siligine, 37. Malder 3. Viertel 2. Metzen men-
surae Erfordiensis.
In hordeo, 33. Malder 3. Viertel 1. Scheffel 3. Metzen.
In avena, 3. Malder 3. Viertel. In pecuniis, 72 ½ florenos.
In aucis, 36 ½. In gallinis, 191. In cera, 4 ℔.
Summa autem prior omnium perceptorum supputata est, insita
summam primam annui census. sed de his plura infra suo loco
dicenda occurrent in gestis Prioris 43. nunc enim recurrendum
unde digressus sum.
Venerabilis itaque P. Prior Leonardus exulceratissimis hisce lathe-
sicae fidei, et Romani Imperii cladibus et persecutionum pro-
cellis, et gravibus Domus discriminibus moerore animi et senio
simul confectus, diem suum finiit extremum, requiem quam
hic nequivit adipisci, in coelestibus plenius perfectiusque conse-
cuturus. Quo demortuo Domus ob praetactam temporum par-

tim iniuriam, et personarum, qua causa nescitur (. inopiam. Erford: disbrahi, ea bona, pote
partim ut satis apparet, ob frequentes mutationes, institutiones, se reciperent: si ordo in vig
destitutionesque officialium, Domus haec inquam potissimum m m restituent.: Eo respectu rec
gis magisque periclitari ac pessum ire coepit, domi enim for ertim bonorum sub Principu
que ab adversariis infestata, cum iam fere omnes desperatam adens eis ad custodiendum;
picarentur, nemo qui aderant usque ad omnimodam eius desola Principes, vel Fridericum a Th
tionem, quantumvis exiguo hoc tempore tot habuerit Rectores, Principes non fraudabunt. Ne
quodo quisque tempore institutus, quanto tempore, qua tergue p s existit, qui nosci de huiu
fuerit, ne unus prodideris scriptis, praeter nudam personarum arum, et si Erford: in mod
denominationem, sive cognomine etiam et professionis domus tate; quare ista vobis sub con
signatione; quod adeo mirum videtur, quos hic ordine subiungo scribo, nemini aliquid dic

8 J. XXI. Dominus Conradus. fessione iterum Conradus qu

Cui Domino Leonardo canonica electione sublectus est Anno 15 Revera egregie lupo agnum
et praefuit Domui usque ad annum 1525. Ipso Praeside Anno XXII. Dominus Henricus
1521. Coeperunt Rustici nostri in Rinckleben contra nos rebel Horbuo praedecessore suo, imo
quasi insuetis operibus a nobis gravarentur: Lunque Prior prodium Domus suscepisset, in Lapidu
viae illorum nolles acquiescere, ad Johannem Ducem Saxoniae stantiam absolutus, et Prior Do
vocarunt illius protectionem implorantes, quam tumvis au Misnia designatus fuit. Ipso pr
Prior se crebrius opposuisset, nihilo tamen minus Dux Anno sequentes, videlicet Dominus Jo
sequenti, 10. Februarii, quos et quae nobis opera praestare Euskirchen, Procurator, Dom
nerentur definivit, qui etiam hoc ipso anno sui, fratrisq soldus Huningk, Dominus
Friderici Electoris Saxoniae nomine salvum nobis comm Marcellinus, Infirmarius,
dedit, mandando omnibus officiatis, ut Domui eiusque m ter: Frat: Johannes Bung
talibus, quoties requirerentur, subsidium praeberent. sar Boingk, laici.
Extant etiam huius Prioris literae, quibus sub sigillo con etiam hoc tempore, cu
onis successori suo, quae ex documentis originalibus et aliis Martis Adelarius Hub
pud Principes Saxoniae deposuisset, aperit maximo damno ericus Kannegiesser, Viri Se
mus, ut sero a fuit, quae nuper in restitutione 2. ab Amp. natu constituti, ei nobis
simo Senatu ex ruderibus devastationis erutae sunt, ad ver iam (. sub specie quidem me
bum eiusmodi. rii et rapinae, cum ex om
Venerabilis Pater, in anxietatibus ante annum, cum Erfor derint.) videlicet, calicem a
tempore quo nos ab eis exactionabamur; et quia fuerat mer inus 20. alium praegrand
omnium Conventualium, bona Domus, si deberent per 10 fl. duas hierothecas arge

m. Erford: distrahi, ea bona, potius uellent consentire ut Principes
ines, ad se reciperent: si ordo in vigore permanserit et tunc ad ungu=
ma. m restituent: Eo respectu recepi decem et | octo literas, et prae= 88.
bria ertim bonorum sub Principibus iacentium, et duo registra,
m. radens eis ad custodiendum; si opus esset, poteris illic apud
cola Principes, vel Fridericum a Thun repetere, sunt enim optimi
res; Principes non fraudabunt. Nemo hominum in Conventu vel ali=
e pi as existit, qui noscit de huiusmodi depositione certarum lite=
um rarum, et si Erford: in modico scirent, expellerent vos de civi=
us c tate; quare ista vobis sub confessione et sub secretissimo sigil=
nga o scribo, nemini aliquid dicatis, nisi sequaci vestro et sub con=
fessione iterum Conradus quem nostris.

152 Revera egregie lupo agnum commisisti Pater

XXII. Dominus Henricus Eilburgk, Rector.

er Vorluo praedecessore suo, imo potius translato, cum vix Rectora=
ros tum Domus suscepisset, in Capitulo sequenti Anno 1525. ad suam in=
iae p stantiam absolutus, et Prior Domus Transfigurationis Jesu Christi in
aus Misnia designatus fuit. Ipso praeside hac in Domo fuerunt personae
no= sequentes, videlicet Dominus Bernardus, Vicarius, Dominus Matthi=
Euskirchen, Procurator, Dominus Cristophorus, Senior, Dominus
oldus Huningk, Dominus Gregorius, Dominus Lucas, Domi=
Marcellinus, Infirmarius, Dominus Johannes Goldpach. Sa=
ster: Frat: Johannes Bungkard, F. Michaël Vfmider, F. Bal=
sar Böningk, laici.

es etiam hoc tempore, cum rusticorum tumultus inciperent,
is Martis Adelarius Hudsener, Christophorus Ziegler, et The=
o ricus Kannegiesser, Viri Senatores, huius Domus provisores a
sp natu constituti, vi nobis eripuerunt et deportarunt ad cu=
er= stiam (sub specie quidem melioris | custodiae, sed revera sacri= 89.
vii et rapinae, cum ex omnibus ne minimum quidem red=
for= derint.) videlicet, calicem aureum valentem 500. florenos
men= minus 20. alium praegrandem argenteum deauratum, valoris
00 fl. duas hierothecas argenteas, valentes 80 fl. 10. calices mi=

nores similiter argenteos inauratos, ad pretium 250 fl. relic
6. aliis ad usum nostrum. S. Thomae Apostolici statuam arg
leam aestimatam 100. fl. Insignem et magnam monstrantiem
valentem 250. fl. Scyphum argenteum valoris 50 fl. alterum
que 70. fl. denique diversas capsulas argenteas pro capiendis
quiis Sanctorum supra 200. fl. aestimatas. Absque his omnib
documenta pagum Rinckhaban concernentia, itemque regist
annorum 1515. et 16. cum libro copiali censuum abstulerun
nec his satiati, plurimos insuper lapides quadratos supra
dium 300 fl. auferentes, ad murum civitatis adhibuere.

XXIII. Dominus Andreas.

Praedicto Patre Henrico per Capitulum translato, Anno 1523
odem ex Procuratore Domus Transfigurationis Christi in Pr
rem Domus huius subrogatus est, et paulo post Visitator prov
ae declaratus, cuius primis sub auspiciis reginimis, sub sed
one rusticorum similiter, Dux Saxoniae Johannes, et Johann
Fridericus Elector, bona nostra pagum singulariter Rinckhab
et coetera bona omnia cum iuribus omnibus de facto inva
et sibi usurpavit, et haec fuit prima accupatio, ex qua dom
num duorum millium florenorum haec Domus passa fuit.

XXIV. Dominus Marcellinus.

90. Professus, Sacrista, Vicarius, et multo tempore diligens Pro
rator, defuncto in Priorato Domini Andreae legitime succe
sit, eundemque usque ad annum 1534. feliciter satis rexit,
quo propter nimiam senectutem et corporis imbecillitatem
it absolutus, et deinceps privatim usque ad annum 1540. se
genarius Laudabiliter vixit in ordine.

Sub ipso Anno 1533. conventus Principum celebratus fuit Le
viae, intergue Albertum Archipraesulem Moguntinum, et G
orgium Ducem Saxoniae concordatum fuit propter restitutio
nem bonorum Ecclesiasticorum, sub tumultibus rusticanis
ablatorum.

Anno sequenti, 3. Februarii, sub Domino Gregorio Wasser

fabrer, Vicario huius Domu
Lipsiensium voluit restitu
dem insignia ad villam ub
da: deinde ordinationem in
que ad iurisdictionem superi
que si decimas Praefecto e
nare.

XXV. Dominus Jodocus
Hic vir plane oportuno te
sitatum procellis agitabat
rum, a Venerabilibus Patribu
Tilmanno Mosen, et Domin
boni lapidis, et in Grunau
orgio Unkauff, Procuratore,
1534. Prior Domus missus
et pietate Zelo que religion
nus in Buxheim Vicarius,
Ostheim.

Hic V. Pater ad suum ingr
F. Johannem Laicum, adm
culari | udendem, et Suther
regimen Domus non posset
Senatum rogare, ut dictus
que reddendam cogeretur: q
sinavit, in quorum praese
ipso Sancti Viti ab Anno
et provisoribus audientibus
superarunt exposita, plu
residua supra pretium 20
urnas, fuere Domui in p
censibus 522. Sexag.
ra, nec quicquam debuit.
Computatione autem fact

V.fl. relicta fuisse, Vicario huius Domus, Duce Saxoniae vigore concordatorum
suam arcem Lipsiensium voluit restituere pagum Rinklaban, si primo eius=
modi insignia ad villam utramque affixa vellemus servare intac=
fl. alterutra: deinde ordinationem in Ecclesiasticis, tributa, servitia, et coete=
riendis rebus ad iurisdictionem superiorem spectantia ipsi relinquere: deni=
his omnisque si decimas Praefecto eiusdem in Pfronstafa, vellemus resig=
ne registrare.

abstulerunt XXV. Dominus Jodocus Hessus.

los supra Hic vir plane oportuno tempore, quo vel maxime Domus adver=
ere. sitatum procellis agitabatur, et penuria laborabat personarum, a Venerabilibus Patribus Visitatoribus provinciae, Domino

Anno 1525 Tilmanno Mosen, et Domino Jodoco Waldung, Prioribus Domorum
iste in Prio boni lapidis, et in Grunaun, cum sex aliis Patribus, Domino Ge=
dator provin orgio Unkauff, Procuratore, et Johanne Lirck, Vicario, etc. Anno
sub sedis 1534. Prior Domus missus fuit: Vir omnigena eruditione clarus,
et Johanne et pietate Zeloque religionis insignis, et exemplaris, hactenus Do=
Rinklaban, mus in Buxheim Vicarius, alias Professus et Procurator Domus in
acto invasa Ostheim.

x qua dom Hic. V. Pater ad suum ingressum reperit hominem perversum,
rsa fuit. F. Johannem Laicum, administratorem huius Domus, habitu sae=
culari | utendem, et Sutheranis non male affectum; a quo cum 91.
diligens Proc regimen Domus non posset obtinere, coactus fuit libello supplici
time succes= Senatum rogare, ut dictus Frater ad sui submissionem rationem=
atis rexit, que reddendam cogeretur: qui 4. provisores ad hanc Domum des=
illitadem finavit, in quorum praesentia computus fieret, quem reddidit
n 1540. se ipso Sancti Viti ab Anno 1526. usque ad annum 1534. Priore
et provisoribus audientibus, omnibusque computatis accepta
us fuit Lip superarunt exposita, plus quam 3000 fl. habuit in frumentis
inum, et Gresidua supra pretium 2000 fl. vini, 200. plaustra, sive 1400.
restitutio urnas, fuere Domui in provenditibus annuis hoc tempore ex=
rusticanis censibus 522. Sexag. 46. Groschen, in frumentis 170. mal=
dra, nec quicquam debuit.

rio Wesser Computatione autem facta cum Laicus iste vehementer insta=

60. 64.

res ut praesentibus deputatis a Pater Priore rationes subsig restitutus fuit, omnes
berentur, ipse ob improbitatem hominis id facere renuens, e
ra petebat non solum a Senatu omnimodam Domus adminu
tionem, sed etiam ejus carnium, et ingressus foeminarum tempore pacificationis
(quae duo ab annis aliquot perversus ille homo introduxerat) ed cum unicum superstite
hac Domo penitus prohiberentur, et ut Visitatoribus daretur propter senium ad eundem
testas accedendi ad hanc Domum, quatenus illam more Ordinis Verumtamen minime diutu
Visitare, officiales instituere et mutare, ac personas pro chor538. defuncto Alberto, Ele
servando necessarias huic destinare possent: denique ut dictorundam controversiae inter
frater rebellis et contumax ad obediendum sibi cogeretur. Quib occupatam curiam sic
omnibus Senatus libenter annuebat, mox ubi frater ille a
rationibus liber, provisionem Priori consignasset: hoc sol
excepto, ne Visitatores intra anni spatium, ad vulgi sedition
cavendam huc venirent.
Suscepto itaque regimine, dictus Prior Domus intra contra
92. invasores non tantum egregie tutatus est; sed gregem sibi
commissum insuper divini eloquii et exhortationis non mus
nus laudabiliter direxit. Extant etiam nunc eiusdem lucky
bationes partim typis expressae, partim manu propria ex
rabae, ex quibus perditissimus status eius saeculi videri pos
Ipse statim primo anno sui regiminis senatui huius urb
exposuit 2500 fl. ad censum annum, idemque scijphum arg
seum valoris 36 fl.
Anno 2. id est, 1535. Dominica post Circumcisionem Domi
ni rheda abiit in Rinckhaben. Comitatus Domino Georgio
Unkauff Procuratore, et Caspare Leinsten, ubi postridie hora
J^ma matutina, pulsatis campanis, in villa nostra abs Nobiliss
Domino Ewaldo de Brandenstein, Capitaneo, et Johanne Hoff
man, Quaestore Weimariensi, nomine Ducis Electoris Saxoniae
Johannis, et Joannis Friderici, pagus Rinckhaben cum omn
bus et singulis suis praediis, juribus, jurisdictionibus priv
habitis, exceptis quibusdam regalibus superioritatibus sup
rius assignatis, vigore comitiorum Lipsiae habitorum plen

ad

ecclesiastica, etiam civi
violatae conventionis est
tus, ut videre est in actis
Porro dictus Pater pod
tus et confectus, post qu
mus et 1539. desiit esse
XXVI. Dominus Lon
Dicto Domino Jodoco
feria 4. post omnium
Patre Tilmanno Mosen,
in frumentis 280 Mald
minus detinebantur |

nes subscrie restitutus fuit, omnesque subditi a iuramento, quo Duci=
rmens, e cius se obstrinxerant, soluti, Priori de novo homagium praestite=
rus adminirunt. Volebant quidem praefati Executores, Patres illos praesentes,
foeminarumqui tempore pacificationis Lipsiae initiae fuissent in Carthusia,
oduxerat.) sed cum unicum superstitem, puta Patrem Marcellinum, eumque
is daretur propter senium ad eundem inhabilem intellexissent, acquieverunt.
ore Ordin Verumtamen minime diuturna haec restitutio fuit, anno siquidem
s pro chor 1538. defuncto Alberto, Electore Moguntino, | occasione exortae cu= 93.
e ut dictusiusdam controversiae inter Principem et Senatum Erfordensem
retur. Quab occupatam curiam sive Domum, Dan Georgmuffalar Loff dic=
er ille a suadam intra civitatem post mortem eiusdem Domus, praefecti abs
: hoc solus Senatu, Princeps offensus Vinariensis, omnia iterum bona
ei sedition Ecclesiastica, etiam civium interdixit et occupavit, praetextu
violatae conventionis et pacti Sanciti in Comitiis Lipsiensi=
ra contra|bus, ut videre est in actis inde natae controversiae nostrae.
regem sibi Ferro dictus Pater podagra et diuturnis laboribus exhau=
rnis non minus et confectus, post quam Anno 1537. picturis illustrassed
isdem lucubypocaustum minus et solare in veteri Prioratu Gallilaeae,
ropria exa Anno 1539. desiit esse in humanis.
videri potes XXVI. Dominus Conradus de Lützenburg.
huius urbis Dicto Domino Jodoco Hesso pie defuncto, ipso Anno 1539.
rhum argen feria 4. post omnium Sanctorum, Senatus huius Urbis a P.
Pater Tilmanno Mosen, modo Priore Domus Buxiae, et Visi=
nem Domi Patore principali, novum Priorem postulavit salvo pro illo
Georgio conductu transmisso, fuitque hac munus impositum Do=
ridie hora mino Conrado Lutzenburg, qui ad suum ingressum reperit
abs Nobilibus Monachos, alterum senem, Dominum Marcellinum,
anne Hoff professum huius Domus, hospitem alterum, Dom. Georgi=
ris Saxonicum Unkauff, Procuratorem, conversum unum, F. Martinum
um omni Bochseler: in frumentis 140 Maldr. vini, 91 plaustra, habu=
ibus prius idque Domus ex annuis censibus pecuniariis circiter 500 fl.
isibus supin frumentis 280 Maldr. ex quibus censibus multi nihilo=
um plenaminus detinebantur | a Ducibus: reperit in archivo 1276 fl. ad 94.

quod tamen solis conventualibus non dabatur accessus, provisoribus Senatus suas quoque claves habentibus.

Hic cum auctoritate Capituli legitime in Priorato suo stabilitus fuisset, saepe dictus Senatus voluit, ut Procurator novello Priori et provisoribus redderet omnium rationem, qui cum tergiversaretur, ad id praestandum solicitavit V. P. Convisitatorem. Placuit hic ipsas literas referre, ut quis Zelus et religio hoc tempore penes senatum fuerit, cunctis fiat manifestum.

Reverendam tuam Paternitatem multum salutare iubet. Pater Reverende, latere te nolumus, quod paucos ante annos schismate quo[tidie] magis ingravescente, Fratres Domus Carthusiensis in urbe nostra instanter precibus a nobis petierunt ut ipsis et Domui auxilio et praesidio adessemus, quorum precibus ut pote iuri et aequi[tati] si consonis moti quatuor primarios nostri Ordinis Viros elegimus ipsisque mandavimus, ut suo auxilio et praesidio nostro nomine, quasi Oeconomi fratribus et Conventui Carthusiano adessent. Quod suum officium studiose adimplere volentes, cum personarum defectum cognoverunt, quatuor Carthusiani Ordinis Fratres ex longinquis regionibus acciverunt, illisque custodiam, administrationem, et dispensationem Domus et totius familiae commiserunt magnam diligentiam et providentiam illis inesse sperantes, sed spes sua, quam de ipsis maximam conceperant, ipsos fefellit. Nunc enim cum reddenda est ratio administrationis, Procurator calculum ponere reformidat. Quod ut facilius effugere possit, T. P. appellat, atque tuae Paternitatis absentiam causatur. Cum autem haec protellatio reddendae rationis, novo Priori ad dispo-

95. dum Domus Ordinem, totique conventui, et etiam | communitati nostrae sit maxime praeiudicialis, ob id T. P. enixe roganus, ut si commode fieri potest, ipse venias, et praesens adsis, vel si haec per negotia aut alias occupationes non licet, cures tamen et procipias per literas, ut Dispensator vel Procurator rationem suae administrationis novo Priori Domino Conrado sine procrastinatio reddat, adhibitis ad hoc quatuor Oeconomis fidissimis Carthusia-

nae Religionis custodibus. C[ave]
ne peccatum esse animadv
thusiensium regulas, debitis pr
ad te idcirco scribimus, ut rel
et periculosissimo hoc tempo
sanae Ecclesiae ritus non a
a nobis scribunt accipias, a
summopere roganus. Deus ig
diae et pacis auctor et amat
concordiam reddat, et te quam
Erffordiae, pridie Idus Ma

Domum autem Prior iste ann
que Senatui Anno 1541. 60
tum Anno 1543. reddidit, cu

XXVII. Dominus Jacob
Ubi ex Veteribus manuscript
Domino Conrado per Charlam
fessus Domus Horti Christi;
minus; deinde Anno 1544. e
am absolutio, et in Procurat
to, verumtamen ante suam em
tus invenitur P. Benignus
fessus Domus Wesaliae, hosp
ne Eeren, hospite Domus Bus
moderationem Domus mutuq
post mortem D. Jacobi, Fr
tus est personis Domus superi
rerum stabat, libertate in p
et professionis suae per sum
nato monasterio in manus s
nuptiis celebratis a fide et
in monasterio Carmelitarum

provisoribus nae Religionis custodibus. Et si quid per ipsum in administratio=
ne peccatum esse anim adversum fuerit, quod tunc iusta Ordinis Car=
stabilitus fu= thusiensium regulas, debitis poenis subiaceat. Haec Reverendissime
r Priori et pro= ad te idcirco scribimus, ut religioni Carthusianorum suus sted honos,
saretur, ad et periculosissimo hoc tempore schismatis, quantum in nobis est, Ortho=
t hic ipsas doxae Ecclesiae ritus non aboleantur, quae ut eo etiam animo, quo
senatum fu= a nobis scribunt accipias, atque in eam partem interpretari velit,
summopere rogamus. Deus igitur optimus maximus omnis concor=
. Pater Reve= diae et pacis auctor et amator per te et tui similes religioni suae
ismate quos concordiam reddat, et te quam diutissime sanum custodiat. Vale,
s in urbe nu= Erffordiae, pridie Idus Martii Anno M. D. X. L.
mui auxilio Consulatus Erffordiensis.
i et acquis= Domum autem Prior iste annis facile tribus moderatus est, exposuis=
ros elegimus que Senatui Anno 1541. 600 fl. pro censu annuo 24. fl. et Spiri=
ostro nomi= tum Anno 1543. reddidit, cum Prius Anno 1540. fuisset institutus.
o adessent. XXVII. Dominus Iacobus.
n persona= Ubi ex Veteribus manuscriptis literis ad Principes apparet, praedicto
inis Fratres Domino Conrado per charitatem sublectus est Dominus Iacobus, | Pro= 96.
m, adminis= fessus Domus Horti Christi; et Domui praefuit anno uno plus
mmiserun= minus; deinde Anno 1544. eodem per charitatem ad suam instanti=
antes, sed am absoluto, et in Procuratorem Domus suae professionis institu=
s fefellit. to, verumtamen ante suam emigrationem pie obito, eidem subroga=
, Procurat= tus invenitur P. Benignus Lampe S. Theologiae Licentiatus, pro=
e possit, T= fessus Domus Wesaliae, hospes in Domo Moguntiae, cum D. Johan=
Aur. Cum se Eren, hospite Domus Busciae, futuro Procuratore, qui tamen
: ad dispen= moderationem Domus nusquam apprehendisse perhibetur; quia
mmunitat post mortem D. Jacobi, Fr. Martinus Böckseler, conversus, qui so=
rogamus, lus est personis Domus superstes remanserat, et penes quem summa
, vel si hae rerum stabat, libertate in propriam perniciem abutens, vesti
nen et prae et professionis suae per summum nefas oblitus, et proditor, resig=
m suae ad eato monasterio in manus Senatus, ipse ducta Uxore, et sacrilegis
rastinatio nuptiis celebratis a fide et Ordine apostata, officium hospitalarii
Carthusia in monasterio Carmelitarum a suis iam deserto abs Senatu obla=

to suscipiens plurimis post annis exercuit.
Senatus autem desolatam Domum a suis suscipiens, et occasionem
bene de monasterii expediis sibi consulendi, et utilitatibus serv
endi nactus, suo minime indormisse officio perhibetur. Quod
Patres nostri multo animi dolore et singultu cordis conquesti s
et nos dolentes referimus. His ita gestis, cum successu temporis de
Domus deplorando statu sacer ordo inaudisset, omnem mox possi
lem diligentiam pro recuperanda Domo adhibuit, prout haec sa
tis abundeque testata faciunt ordinationes Capituli Generalis.

99. Inprimis admodum Verendus Pater Dominus Theodoricus
Lotherius a Stratis, professus Domus Coloniae, Prior Domus Aulae
B. Mariae in Busia, hoc tempore Visitator principalis huius pro
vinciae, Vir Zelosissimus erga Domum Dei, omnem conatum adh
buit, quo illam Ordini recuperare posset, ea de causa Sena
tum per literas saepius interpellando: qui tandem Anno 154
feria V. post S. Andreae illi respondit, Carthusiam quidem Or
ni reservari, sed tamen nolle se habere Pater Benignum in Pri
rem, utpote horum locorum ignarum, sed velle Fr: Martinum
conformari in regimine Domus. Cumque Anno 1546. Dominica
Quadragesimae idem Venerabilis Pater Visitator huc mississet D
mino Simonem suum Procuratorem in Procuratorem huius D
mus, cum Domino Benigno Priore, suo iam Vicario, et Domino
Hermanno ex Priore Domus Hildesii, pro capessenda demu
sione: Senatus instigante Fratre Martino illos noluit admitte
sed absque ullo effectu recedere debuerunt.
Quocirca Venerabilis Pater Visitator nimiam Erfurtensium
contumaciam erga Ordinem, Anno 1548. Augustae in Comiti
supplicavit Sebastiano, Archi- Episcopo Moguntino, ut ipse
naretur cooperari restitutioni Carthusiae per Senatum, qui co
festim (Dominica Vocem iucunditatis) promotoriales suasamus
eundem destinavit, quibus ille respondit Feria 2. post Sanct
Viti) Carthusiam hactenus a Fratre Martino fuisse gubernu
sam, qui ante biennium huc missi fuerant, dixissent, se, u

intromissi fuissent, equos vo
re, ne monasterio damnum
quod si tales mitterentur, q
illos libenter admissurum.

XXVIII. Dominus Herma
Itaque hoc ipso Anno 1548.
Religiosos denuo huc abiegso
orem ideo a Prioratu Hildesien
Procuratorem ubrumque olim
burgi, in artibus et iure prom
nigne ac humaniter nos tra
aura pluvialis, et ideo ego
limon Procurator meus m
faeliciter venimus Norimb
pro miraculo habiti: ibi
mus literas Vestras, qui n
a puer
ducendum civitatis conduci ad
nisit ad nos idem Procon

intromissi fuissent, equos voluisse vendere, familiamque abroga=
occasionem re, ne monasterio damnum accideret, ideo iuste illos repulisse:
ibus sero- quod si tales mitterentur, qui Fratri Martino cuperent parere, se
tur. Quod illos libenter admissurum.
onquesti su- XXVIII. Dominus Hermannus Nesoman. 98.
temporis de Itaque hoc ipso Anno 1548. 10. Septembris V. P. Visitator quinque
mox possit Religiosos denuo huc abiegavit, videlicet Dominum Hermannum Pri=
rit haec sa- orem ideo a Prioratu Hildesiensi absolutum, Dominum Simonem
Generalis. Procuratorem utrumque olim canonicum summae aedis Magde=
Theodoricus burgi, in artibus et iure promotum, cum tribus aliis, additis commen=
omus Aula- datitiis, quibus rogabat Senatum, ut illos benevole admitteret, et
is huius pro- regimen Domus sineret administrare. Quid hisce Patribus in via
atum adhi- contigerit, et qualiter ad monasterium fuerint admissi, docebit se=
sa Sena= quens prolixa Epistola a Domino Hermanno Priore, Erfurto
Anno 1543 ad Visitatorem transmissa:
uidem Pro- Salutem ac felicitatem utriusque hominis salutis loco.
um in Prio- Venerabilis ac honorande in Christo Pater: quae mala nobis
F: Martinum in itinere obviaverunt, credo quod iam ex relatu aliorum didi=
Dominica cistis, quia fama nihil velocius. At vobis in nocte discessimus, et
misisset Do- in nocte mansimus, sumus et manemus etc. Multa essent scri=
m, huius Do- benda, sed propter debilitatem manuum non valeo: propter
et Domino ea tamen quae non sunt tacenda, paucis explicabo. In Vi=
denuo posse- gilia Sanctae crucis (14. Septembris) venimus ad hortum
il admitter- Christi, ibi solemniter cantavimus Vesperas, Pater Prior be=
nigne ac humaniter nos tractavit, ipso die Sanctae crucis fuit
rsum viden- aura pluvialis, et ideo ego libenter mansissem, sed Dominus
in Comitiis Simon Procurator meus noluit, discessimus igitur et satis
o, ut ipse feliciter venimus Norimbergam, ibi fuimus derisi, et quasi
m, qui com- pro miraculo habiti: iimus ad proconsulem, praesentavi=
ciales suasimus literas Vestras, qui nos valde benigne audivit, et respon=
post Sanct- dit, sed ne amplius | a pueris illuderemur, iussit nos per famu= 99.
isse guber- lum civitatis conduci ad hospitium. Eodem die sub coena
rissent, se, misit ad nos idem Proconsul scribam civitatis, et mandavit

ne crastina die (erat enim Dominica) exiremus hospitium pro
ser pueros et alios nebulones. Eodem die, Dominica videlicet, mis
ad nos Proconsul sub prandio famulum civitatis, et vocavit nos a
se dicens: Charissimi Domini vos heri scriptionem aliquam m
hi tradidistis, illam ego cum quibusdam meis collegis aperui e
legi, et eadem inveni, quae mihi hesterna die oredenus retulist
sed Domini mei in hoc difficultand se Carthusiam (subintellig
Domum cellae B. M.) vobis restituere, quia Vester Visitator illam
nominat vestram Carthusiam, quod mei Domini non concedun
praeterea scribit ipse, se sperare quod veram Christianam re
gionem iterum susceperimus: ad hoc respondemus, nos illam ali
am religionem ignorare, ea exepta quam semper observavimu
Quod vero mentionem facias de Interim, bene scimus quibus con
sionibus illud susceperimus, et confidimus talibus etiam coram
Caesarea Maiestate illud nos tueri etc. Petiit D. Simon hoc re
ponsum nobis dari inscriptis, sed noluerunt, quia ipse D. Si
non retulit quasi summam rei, et nominavit literas Vestras
quas praesentavit, credentiales, quod mihi multum displic
it, et ideo noluerunt ipsi responsum dare in scriptis. Sic ipse
iussit nos iterum per famulos conduci ad hospitium, interro
gavitque Proconsul, quando vellemus discedere, et tunc misit
duos famulos, qui duxerunt nos extra civitatem ivimusque
versus Bambergam, et venimus Loburgam, ibi fuimus derisi
supra modum, fecimusque ibidem prandium | quo facto ven
runt ad nos tres milites in hospitium, non vocati, neque cogn
ti, interrogantes nos quo pergitis? aut unde venitis? quibus D.
Simon respondit iusta interrogata: et ipsi, nos bene sumus n
si in Carthusia Erfordensi, qui frequenter ibi fuimus, noluim
ergo a vobis recedere, sed dare vobis salvum conductum, etc. s
tis fecimus itaque hospiti, et ascendimus curtum, tunc et ipsi
ascenderunt equos, cumque venissemus extra oppidum, duxerun
nos extra viam ad sinistram, et laetabantur quasi iam capta
praeda saltantibus equis, venientibus autem nobis ad agrum

100.

iam cultum et seminatum,
semus commode venire ab a
Simon de curru videre volens
runt similiter et milites qu
rientes saltaverunt cum eq
mine et vos audacter cum
periculo bene potestis, et ego
mum an commode possis, a
mine descendite in nomine
iunxit, descendite in nomin
periculo: aiebam igitur a
descendimus: praefati auter
taverunt ad Simonem, qui
militum praeparans bon
do dicebat, ego tibi dabo u
in D. Simonem, qui statim
imposito Simone redii | ad
sudem conquerens de violen
ad Principem conquerendo
Princeps vero dicebat se face
petii a Consule ut darent n
certe bonum et expertum, n
apud D. Simonem 8. diebus i
incertus de salute: tandem vi
nullum de vita esset pericul
D. Martino, et venimus cum ma
orum Cosmae et Damiani,
rusiam, et ante portam reper
mittere, dicebat enim Domin
apostatam Dominum: rogavi
mediam horam nos permitte
vitatem ad Consulem, et liber
curru et equis recedere, sed il

spitium propiam cultum et seminatum, fossisque munitum, cum non potuis-
idelicet, misit semus commode venire ab agro cum curru et equis, descendit D.
rocavit nos ad Simon de curru videre volens si ab agro venire possemus, fece-
aliquam mi- runt similiter et milites quaerentes ubi descenderent, et in ve-
gis aperui et rientes saltaverunt cum equis ab agro, et dixerunt miki, Do-
nus resulistis mine et vos audacter cum curru et equis descendite, quia sine
subintelligi periculo bene potestis, et ego dixi aurigae, bene prospicias pri-
sitator illam mum an commode possis, dicebat autem unus militum, Do-
n concedunt: mine descendite in nomine Domini quia bene potestis et ad-
stianam rei- iunxit, descendite in nomine Jesu, quia bene potestis sine
s illam ali- periculo: aiebam igitur aurigae, descende in nomine Jesu et
bservavimus. descendimus: praefati autem milites mepredicto et curru equi-
quibus cons- taverunt ad Simonem, qui illis voluit valedicere, sed unus
tiam coram militum praeparans bombardam pulveres superinfunden-
non hoc res- do dicebat, ego tibi dabo ultimum vale, et his dictis explosit
a ipse D. Si- in D. Simonem, qui statim corruit. Ego mox cum curru
eras Vestras imposito Simone redii | ad hospitium in Coborg, adiitque con- 101.
im displicu- sulem conquerens de violentia nobis facta, qui mecum iuvit
is. Sic ipse ad Principem conquerendo pariter de violentia nobis illata;
m, interro- Princeps vero dicebat se facere velle quae essent faciendа, esc. insuper
unc misit petii a Consule ut darent mihi bonum chirurgum, et dederunt
imusque certe bonum et expertum, mansique cum comitiva et equis
imus derisi apud D. Simonem 8. diebus in hospitio desiderans videre exitum,
facto vene- incertus de salute: tandem videns et discens a magistro quod
neque cogn- nullum de vita esset periculum, abii relicto D. Simone et Fratre
quibus D. Martino, et venimus cum magno periculo Erfordiam ipso die San-
sumus ma- torum Cosmae et Damiani, diverstimus autem recto itinere ad Ca-
us, nolun- rusiam, et ante portam reperimus coquum, qui noluit nos intro-
lum, esc. si- mittere, dicebat enim Dominus non est Domi, appellans fratrem
nc et ipsi apostatam Dominum: rogavi iterum atque iterum ut saltem ad
m, duxerunt mediam horam nos permitteret intrare, interim vellem ingredi ci-
iam capta- vitatem ad Consulem, et literas meas praesentare, et sic statim cum
d agrum curru et equis recedere, sed ille nebulo noluit nos admittere, sed di-

cebat, exspectate parum, ego ibo ad civitatem: putabam quod
ivisset ad Consulem, sed ille ibat ad Praedicantes et congregavit ma
nam multitudinem puerorum ex omnibus scholis et plateis: nos
exspectabamus ad horam et amplius, tandem ille nebulo venit sti
patus magna caterva iuvenum, dixitque sibi inhibitum esse
nos intromitteret, sic cum magna confusione iterum cogebamu
currum ascendere, pueri autem praecedebant et sequebantur c
rum clamando, vociferando, stercora et lapides iactando, tand
veninus ad hospitium Jüm Pfluglhorn, ubi ~~vix~~ magnis precib
102. potuimus | obtinere, ut nos recipered hospitio. Feria II. mane i
ad Consulem D. Thomam Müller, et praesentavi illi literas Ves
tras petens quo citius fieri posset, ut obtinerem responsum, e
promisit, nihil tamen fuit factum, exspectavi quidem per totam
diem, sed frustra, propterea iterum post horam 4. feci sollicita
apud Consulem pro responso, sed non accepi, dicebat enim Consu
nuntio, quod misisset ad reliquos Dominos de Consulatu, et non
fuissent in domibus suis reperti, ideo oporteret me habere pa
tientiam usque ad feriam secundam quia in festo Sancti Michaëlis, et
die Dominica nemo venires ad praetorium.
Die Dominica finito sermone ad instantiam meam venit ad m
Dominus Christophorus a Milwitz Consul, qui unus est illorum
qui praesunt Carthusiae, cui cum exposuissem negotium me
um, dixit aliter fieri non posse, quin oporteret me exspectare do
nec Consulatus congregaretur, rogavique ipsum ut et ille bonus
fautor ac mediator noster esse dignaretur, quod facere promisit.
Oportebat ergo me exspectare usque ad feriam secundam exspect
vi etiam per totam feriam tertiam, sed nihil fuit mihi dictum
quod multi etiam Cives mirabantur, et ego non audebam exir
hospitium, semper timens ne me absente venirent nuncius bo
na nunciando. Tandem taedio affectus ivi ad praefatum Consu
lem D. Christoph Milwitz, conquerendo de tarditate responsi, nec
non de magnis expensis factis et fiendis: dicebat autem Consul, feria VI. D. Consuli tradidi
nondum accepistis responsum, et dixi, non; dum ille, hodie ha
cyus obtinerem responsum

bebitis responsum, quia
cum de negotio vestro. t
sed frustra. |
Feria autem quarta ivi
batam montis Sancti Je
et conquerendo de tardita
Pater, ego miror cur ta
quod hodie aut cras voca
cutus cum aliquibus de
quod habebitis brevi resp
hospitium famulus civi
dixit ut cras mane circa
Apparui ibidem iuxta
dem fui vocatus, erant
ad me D. Consul, Domine
um, aut petitio vestra s
praesentibus manifestare
tiosi Domini: Vestra
dabitur, qualiter Clemens
copus et Elector Mogunti
Erford: ad instantiam n
Bustheimensis, propter
cuius summe memoradi
prudentissimus Senatus r
pervacaneum duco repete
si praefatus Prior et Visita
nuc missurus esset, illas

…m: putabam quod …
…es et congregavit mag…
…holis et plateis: nos…
… ille nebulo venit sti…
…ibi inhibitum esse m…
…e iterum cogebamur…
…t et sequebantur cu…
…rides iactando, laud…
…vix magnis precibus…
… Feria II. mane iv…
…tavi illi literas Ves…
…erem responsum, et…
…vi quidem per totam…
…n 4. feci sollicitar…
…dicebat enim Consu…
… Consulatu, et non…
…teret me habere pa…
…ncti Michaëlis, et…

…meam venit ad me…
…unus est illorum…
…em negotium me…
…me exspectare do…
…mus et ille bonus…
…d facere promisit.
…ecundam exspecta…
…it mihi dictum…
…on audebam exire…
…niret nuncius bo…
…praefatum Consu…
…tate responsi, nec…
…s autem Consul,…
…lum ille, hodie ha…

bebitis responsum, quia deputati sunt qui tractare debent vobiscum de negotio vestro. Cogebar iterum exspectare per totum diem sed frustra. |

103.

Feria autem quarta ivi ad Reverendum Patrem Dominum Abbatem montis Sancti Petri exponendo eidem totum negotium, et conquerendo de tarditate responsi, tum D. Abbas, Venerabilis Pater, ego miror cur tamen diu vos suspendunt, spero tamen quod hodie aut cras vocabimini ad Praetorium, sum enim totus cum aliquibus de Senatu, qui adhuc sunt Catholici, quod habebitis brevi responsum. Eodem die vesperi venit ad hospitium famulus civitatis missus a D. Thoma Consule, et dixit ut cras mane circa septimam vellem esse in Praetorio. Apparui ibidem iuxta condictum, exspectavi ad horam, tandem fui vocatus, erant autem illorum tantum tres: et dixit ad me D. Consul, Domine Pater sedete, et quod vestrum negotium, aut petitio vestra sit, dignemini meis Dominis hic praesentibus manifestare. Tum ego spectabiles, prudentes, gratiosi Domini: Vestra Prudentia optime, procul dubio recordabitur, qualiter Clementissimus noster Dominus, Archi-Episcopus et Elector Moguntinus prudenti senatui huius urbis Erford: ad instantiam nostri Praelati et Visitatoris, Prioris Bustheimensis, propter Carthusiam huius loci scripserit, ad cuius summe memoradi nostri Clementissimi Domini literas prudentissimus Senatus responsum dedit in scriptis, quod supervacaneum duco repetere, hac tamen conditione apposita, si praefatus Prior et Visitator personas Ordinis Carthusiensis huc missurus esset, illas prudentissimus Senatus nollet excludere, sed libenter admittere, ut divinum officium iterum inchoari posset: ad quod prudentissimus | Senatus responsum ego 104.
una cum meis confratribus huc ablegatus fui cum Epistola ad prudentissimum Senatum huius urbis Erffordiensis quam feria VI. D. Consuli tradidi cum annexa petitione ut quantocyus obtinerem responsum, quod tamen hactenus impetrare

74.

non potui. Ad haec D. Consul tale responsum dabat: Domine esset perseveraturus in regi
Pater, fatemur vos D. Consuli literas tradidisse, sed illis fidem daturus, sed suam malitiosa
non habemus, nescimus enim unde, vel a quo scriptae sint, qui ulterius continuaturus esset,
enim illas scripsit, nomen suum non subscripsit; dedisque mi mulieribus admittendis, esc.
hi illas inspiciendas, quibus visis cognovi quod non habeant duos admittere vultis, res
subscriptionem, et mirans obstupui ac statim dixi; Prudentes Dominus Consul; Domine Pa
gratiosi, clarissimi Domini, istud per errorem et non studio Frater Martinus non regnabe
se factum fuit, ideo enixe rogo non gravemini hoc meum mo vus, hac in parte patientiam
datum perlegere, et ipso invenietis omnimodam concordantiam ad possessionem veniatis, pu
dedique illis mandatum ac literas quibus me vocastis de Illin blandibus verbis: quod autem
gen, quia illas ad manum habui. Post haec iusserunt ut sedere velimus, | ideo fit ne re
cederem: paulo post cum revocatus fuissem, Dixit Dominus puto dicendo, quod integri cu
Consul, Domine Pater, legimus literas Vestras, potest esse quo mittandur, dum ego, si Frat
hic error non sit studiose factus: praeterea vos celare nolu= ut vestra prudentia ian
mus, quod olim ignoti Domini ac Patres huc venerint, qui l mittere quod inhibeo, dum
teras sigillatas, pagos, agros, praedia, ingentem quoque sum mihi gratus, mallem tamen
nam pecuniae a Monasterio et Carthusia alienarunt, unde dum, et viveret sub obedien
Prudenti# Senatui ceu protectori Carthusiae ansa data fuit obstrinxit. Ad haec Consul, p
invigilandi, ut damnum ulterius praecaveatur, ideoque duos nam Frater Martinus, uti i
105. ordinavit, qui invigilent, ne provenius | male impendantur erga Ordinem, solummodo
et haec omnia in commodum monasterii et ordinis fiunt, l infligeretur, pro eo quod Fr
natus enim nihil omnino de bonis illius desiderat: si vos igi lui ego, si Frater Martinus
tur provisores Senatus pati potestis, ipsisque praesentibus con et vivere more Ordinis, no
putum vultis reddere, et quod Frater Martinus in regimine remittentur et oblivione de
persevered, usque dum monasterii commoditates Dixeritis contra Ordinem et Praelatos
(. et his similia pluribus verbis) has conditiones si acceptari quod hoc ipso die intromitt
vultis, volumus vos introducere, non tamen plures quam Do mine Pater nos hanc inser
reliquos sinite abire. Ad haec respondi, Prudentes, gratiosi D nis communicabimus, et vo
mini, quantum ad provisores nullam habeo difficultatem. His dictis abii exspectando
illos enim bene patior eosque omni honore prosequar; accepi; interim quaesivi m
quod autem Frater Martinus in regimine debeat permanere verendi Patris Domini Abba
pati neutiquam possum non enim est moris in ordine nos verunt, ut acceptarem omne
tro quod fratres regant: ipsi enim iudicare potestis, si ille bendam possessionem. Aliqu

m dabas: Domine
disse, sed illis fidem
scriptae sint, qui
ipsit; dedisque mi-
uod non habeant
n dixi; Prudentes
orem est non studio
ni hoc meum ma-
am concordantiam,
e vocastis de Ilsin
ec iusserunt ut se
, Dixit Dominus
as, potest esse quod
vos celare nolu-
ec venerint, qui li-
tem quoque sum
vienarunt, unde
re ansa data fuit
atur, ideoque duos
nale impendantur,
d ordinis fiunt, si
ideras: si vos igi-
e praesentibus com
inus in reginine
itates Didiceritis
tiones si acceptare
n plures quam duos
dentes, gratiosi Do-
eo difficultatem
nore prosequar;
debeat permanere
vris in ordine nos-
e protestis, si ille

essed perseveraturus in reginine, quod nullatenus se emen-
daturus, sed suam malitiosam vitam, quam hactenus duxit,
ulterius continuaturus esset, videlicet in carnibus vescendis,
mulieribus admittendis, etc. quod etiam non plures quam
duos admittere vultis, res est mihi intolerabilis. Ad haec
Dominus consul; Domine Pater, non est ista nostra intentio,
Frater Martinus non regnabit ut Dominus, sed ut fidelis ser-
vus, hac in parte patientiam habere debetis, ut solummodo
ad possessionem veniatis, postea bene ordinabitis, etc. multis
blandibus verbis: quod autem non plures quam duos admit-
tere velimus, | ideo fit ne rumor aut tumultus fiat in po- 106.
pulo dicendo, quod integri currus pleni monachis iterum huc
mittantur, cum ego, si Frater Martinus se gerere vult, pro-
ut vestra prudentia iam dixit, facere quod mando, et o-
mittere quod inhibeo, cum ipsum bene pati queo, eique
mihi gratus, mallem tamen quod iterum assumeret habi-
tum, et viveret sub obedientia, prout Deo et Ordini se voto
obstrinxit. Ad haec consul, fortassis fieri posset cum tempore,
nam Frater Martinus, ut intellexi, non est male affectus
erga Ordinem, solummodo timet poenam, quae ipsi forte
infligeretur, pro eo quod Praelatis adeo fuisset contrarius.
Cui ego, si Frater Martinus serio cogitat resumere habitum,
et vivere more Ordinis, non est quod timeat, sed omnia illi
remittentur et oblivione delebuntur, quaecunque unquam
contra Ordinem et Praelatos commisit. Cumque putassem
quod hoc ipso die intromittendus essem, aiebat consul, Do-
mine Pater nos hanc interlocutionem ulterius nostris Domi-
nis communicabimus, et vobis proxime dabimus responsum.
His dictis abii exspectando per duos dies responsum, sed non
accepi; interim quaesivi multorum consilia, praesertim Re-
verendi Patris Domini Abbatis et quasi unanimiter consul-
erunt, ut acceptarem omnes eorum conditiones propter ha-
bendam possessionem. Aliqui etiam dixerunt quod propterea

dicebat unus Senatorum ad me, Domine Pater, summus huc mes- fuit, simul et inventarii
si a Consulatu ut vos cum duobus Dominis, qui vobiscum vel ad modicum tempus hai
sunt, in hac Carthusia installemus, duos autem pueros qui ac ninis multae sunt, non
vobiscum sunt, cum auriga remittatis, et duobus Dominis, scriptis V. S. V. V. S
qui adhuc in via sunt scribatis, ut et ipsi revertantur. Cui ego cum fratribus habeam,
bus dictis omnes acclamabant, proficiat, proficiat. Ego vero mansisse in pace, quam c
respondi, Clarissimi Domini, si Prior esse debeam, utique habe corporis, nec non cum fa
debeo puerum qui mihi serviat, et quem huc illucque mitte propterea opus erit manda
possim: dum illi, quod istud deberem referre ad provisores: nebulo, fur, et latro vi
Ulterius dicebam, moris esse ut cum alicui daretur possessio- is intraverat, ida et nuc
una traderentur claves, et omnia quae in Domo sunt: illi ver adatur, secundum Ordin
respondebant se huius rei nullam habere commissionem: prae obedientia. Mirum est qu
ea rogabam quatenus cellam Prioris possem inhabitare, quo runt, pessime de illo log
audito | colloquebantur cum Fratre Martino, et respondeban nini faciunt, Senatoriba
quod 3. aut quatuor diebus deberem manere in camera hospi sentiunt, quia fecit iuxta
interim vellent cellas curare purgari et mundari. Dum itaque ini quitatis: uni tanta
Prior sine iure, sine cura, sine imperio, possessor sine possessi huic tantum avenae, ill
ne. Feria IV. feci purgari Ecclesiam, misique iuvenes ad hospi eris: hisce reddit sibi Do
tium ut ibi prandierent et caenarent, ac postera die redirent, eque nullus melius valet o
nebulo ille Frater Martinus prohibuerit ianitori ne illos intro- quam eris et ipse Senatus
misseret; ivi propterea ad civitatem et invitavi duos provisores et in bonum Domus et
in crastinum ad prandium, et quaerebar illis quod talider herrator non credit; si enim
ac hodie mihi cum pueris evenisset, dixique, si non possim ascissent, absque dubio volu
mittere quem cupio ac desidero, nolo hic manere: praeterea personis Ordinis resignare
ter Martinus agit quod sibiflibet, insuper habet quos die in hospitant; sed quaerunt con
pocausto iuxta portam plures mulieres; intelligo etiam pru V. P. V. aliquod p
dentem Senatum habere complacentiam in vita et regimine pus est ut fiat: sin min
Fratris Martini, quare non erit mihi hic manendum: rogo manere, neque ego maneb
itaque humillime, dignemini pro me apud Prudent. Senatorum professionis meae.
intercedere, ut a debito hospitii liberari merear, simul et quod ille nebulo et Apost
am aliquid obtinere pro viatico; quandoquidem currus veneno occidit, propterea
qui adhuc adsunt, cum illis iterum redibo. Tum unus, V. P. V.
non Pater, sic esse non potest, vestri cum pueris mentio facienc Mauritio sunt in n

er, sumus huc mis- fuit, simul et inventarii faciendi: rogo itaque dignemini
s, qui vobiscum vel ad modicum tempus habere patientiam, quibus ego: patienti-
stem pueros qui ni nimis multae sunt, non possum omnes concoquere. Exprae-
l duobus Dominis, scriptis ~~V. S. V.~~ V. P. V. facile colliget, quale gaudium
i reversantur. Qui ego cum frabribus habeam, melius fuisset me in Ittingen re-
rovisiat. Ego vero mansisse in pace, quam cum tanto | periculo animae et 111.
beam, ubique habe- corporis, nec non cum tantis sumptibus huc pervenisse, et
uc illucque mitte- propterea opus erit mandato Imperiali ad Erfurtenses, ut ille
rre ad provisores: nebulo, fur, et latro ~~vi~~ expellatur, ut quemadmodum nu-
ui daretur possessio- rus inbraverat, ita et nudus exeat; vel ut mihi per Senatum
Domo sunt: illi ver- dabatur, secundum Ordinis statuta puniendus pro sua in-
mmissionem: praeda- obedientia. Mirum est quod omnes qui nebulonem nove-
e inhabitare, quo runt, pessime de illo loquantur, et hoc etiam magni Do-
ino, et respondebant- mini faciunt, Senatoribus exceptis, qui omnes de illo bene
in camera hospi- sentiunt, quia fecit iusta Evangelium amicos de mammo-
ndari. Sum itaque na iniquitatis: uni tantum brasii, alteri tantum hordei,
ssessor sine possessio- huic tantum avenae, illi tantum vini donat, et sic de cae-
ique iuvenes ad hos- deris: hisce reddit sibi Dominos favorabiles et voluntarios, sic-
sera die redirent, neque nullus melius valet domesticari quam Frater Martinus.
tori ne illos intro- quamvis et ipse Senatus dicat, se omnia quaecunque feci-
isavi duos provisores ~~et~~ in bonum Domus et totius ordinis fecisse, sed hoc Procu-
llis quod taliter heriator non credit; si enim haec in bonum Domus et Ordinis fe-
, si non possim adissent, absque dubio voluntarie monasterium et bona illius
anere: praeterea personis Ordinis resignarent, cum tales adsint, atque idipsum
bet quotidie in hypetant; sed quaerunt commodum suum. Ideoque si
telligo etiam pru- V. P. V. aliquod pro Ordine intendit facere, iam tem-
a vita et regimine pus est ut fiat: sin minus, tum Frater Marcellus non vult hic
manendum: rogo manere, neque ego manebo in tali periculo, sed vadam ad Do-
ud Prudent: Senatum num professionis meae. Dixerunt mihi magni Praelati,
merear, simul et si quod ille nebulo et Apostata duos Priores, et aliquot Patres
quidem currus et veneno occidit, propterea opus est ut bene mihi prospiciam.
edibo. Tum unus, V. P. V. cogitet de remedio. Equi cum in-
rueris mentio facta- vene Mauritio sunt in monte S. Petri usque ad adventum

Domini Simonis: Hisce valeat, V. P. V.
112. omnibus suis, me meosque Vestris | devotis precibus commendans. Est Carthusia Erfordiensia in stuba hospitum Dominica die post S. Dionysii Mart. Anno 1548.

Vester totus.

F. Hermannus, Prior Carthusiae Erford: sed sine regimine

Senatus igitur instantiae Patrum satisfaciens, eiecto Apostonium, quarum adminic
lata, Carthusiam tandem plenarie restituit: qua dein su operi insudantibus curribu
potestate Ordinis denuo integre redacta, ut quam primu litis) subvehebatur, destruc
ordinis disciplina et observantia regularis quoque pristin expensas singuli cives in sin
decori restitueretur quam integerrime et celerrime religio rossos contribuissent.
pariter et gerendarum rerum apprime docti, Dominus Iam supra tradidisse me r
mannus Prior, et Dominus Simon Procurator summo stu oribus Tyschae, et pessim
laborarunt, cum iam Domus haec ob paucitatem et defe dicae pravitatis Bohem
nem personarum ad haeresin fere 5. annis defecisset. Cum dem monasterium nostrum
modicam reperissent provisionem, dilapidatis scilicet omnibus ab apostata, coacti fuere, mutuos accipere 300. fl. a Domo Busiana sub pensione annua 15. fl. quae tamen summa paulo post Anno 1553. iterum relicta fuit.

ra suburbium receperit, r
um monasterii tantum s
sibi invicem occursantes c
roduissent transire.

Verum dictus Prior Anno 1550. iterum absolutus fuit eig in regimine successit.

lum idque in aedificatio
d Monasterii terminos ver
fatus advertisset, quod pra
dationis monasterii, Senat

XXIX. Dominus Simon Kraus.

Huius Venerabilis Viri frequenter diversis in locis fit m discrete magis quam pru
dio, successit supra memorato Domino Hermanno auth iam et protestationem Pre
tate capituli, Anno 1550. et Domum moderatus est ann suo nihilominus progressu
113. septem post quos translatus est, Anno 1557. professus | bire vellet, cellarum et alio
Domus Hildesii, et ante Procurator huius Domus: et sicu natura deponendas admonu
constanter praedecessores nostri tradiderunt, sub huius gibus Prior, quin potius Sen
gimine agger circum civitatem comportari acceptus est, tritate reprimendum suspe
causante gravissimam monasterium nostrum, quae ho Imperatori in propria person
cernitur, aedificiorum ruinam et detrimentum irrepa cedu: Imperator enim etsi
bile subiit: contigit ea devastatio circa annum 1550. a

circite

cum Rem refero usi ex Senatoribus civitatis huius senioribus
dis precibus et civibus super hoc specialiter requisitis cognovi: redu=
ba hospidum lerunt illi unanimiter incidisse hanc comportationem et
redificationem aggeris eo tempore quo Dux Brandeburgi=
cus dioecesim Mogundinam ferro flammisque devastarit,
dsine regimi atque hinc contigisse, ut cum eiusdem Tyranni excursio Er=
fordiam versus nunciata fuisset, subito machinas omnes
iecto Api rondium, quarum adminiculo terra quotidie (. odingentis
ua dein sub operi insudantibus curribus minoribus ante se agitari so=
am primum litis) subvehebatur, destructas esse. In quorum sumptus et
que pristin expensas singuli cives in singulos menses, tres cum dimidio
ine religion rossos contribuissent.

Dominus I Iam supra tradidisse me memini, quomodo annis supe=
mmo stu rioribus Tyschae, et pessimi tyranni, et antesignani hae=
lem et defe retici pravitatis Bohemorum, senatus timore eorun=
cisset. Cumq dem monasterium nostrum muro fossaque inclusum, in=
scilicet omnia suburbium receperit, nimirum inter moenia et mu=
e 300. fl. a rum monasterii tantum spatii intercessit, ut duo currus
uae tamen sibi invicem occurrantes commode et sine impedimento
i fuit. robuissent transire.

us fuit eig lum itaque in aedificatione et comportatione aggeris iam
d Monasterii terminos ventum fuisset, Prior vero prae= 114.
fatus advertisset, quod praeforibus foret periculum devas=
rcis fit m tationis monasterii, Senatui se se opposuit (forte tamen
mmo autt indiscrete magis quam prudenter) senatus autem instan=
us est am tiam et protestationem Prioris flocci pendens, in proposito
rofessus | alias suo nihilominus progressus est, et ni gravius damnum su=
us: et sicu bire vellet, cellarum et aliorum aedificiorum structuras
ub huius r natura deponendas admonuit. Verumtamen hisce nihil ter=
cceptus est, gitus Prior, quin potius Senatus conatum Imperatoris auc=
, quae hoc toritate reprimendum suspendendumque ratus, rem totam
um irrepa Imperatori in propria persona retulit, verum inani spe ef=
um 1550. c fectu: Imperator enim etsi de de Domus damno doluisset,
circite

eaque indemnem cuperet: attamen quin opus hoc in commune Reipublicae bonum dirigeretur, privato alic quo minime praepediri debere respondit. Senatus interim Priore apud Imperatorem in cassum laborante, aedificia et cellas everit, terra, ut hodie visitur, obruit, sepeliitq; duplici Domus dispendio et iactura, aedificiorum scilicet e suppelectilis: ferunt namque in brassatorio terra obrutu cacabum praegrandem cum necessariis vasis, et aliis quar plurimis eiuscemodi domesticis instrumentis.

Hic etiam non silebo, quod saepius a referentibus Senioribus au vi, fides sit penes lectorem. Dictum Patrem Priorem quingentis in perialibus potuisse redimere damnum hoc, si eos petenti Senatu dedisset, sed noluisse. Ut ut sit, non dubito, quin si apud Caes rem inaniter se se acturum divinare potuisset, non 500. sed 100 daleros volenti etiam animo, aere undequaque contracto, contu set; sic quandoque bonus etiam dormitat Homerus. Sed relig sub huius regimine gesta referamus.

115. Anno 1550. Venerabilis Pater Visitator supplicavit Carolo V. I peratori pro restitutione pagi Rinckhaim, aliorumque censu in ditione Vinariensi ablatorum: ad hasce supplicas Imperator Johanni Wilhelmo et Johanni Friderico, Ducibus Saxon. imperavit omnia redderent, de hactenus etiam perceptis satisfaciendo iusta cordatae Anno 1548. in Comitiis Augustanis: verumtamen Duces ha mandatum surda aure exceperunt penitus non parentes.

Anno sequenti Johannes Fridericus, dictus Medius, Dux Saxon: ad standiam R. D. Johannis, Abbatis Petrensis, omnibus Ecclesiasticis religiosis huius urbis census et reditus illorum restituit in suo catu, solis Carthusiensibus exceptis. Quocirca hoc ipso anno 1. Venerabilis Pater Theodoricus Loherius, Visitator mediatores implor vit, qui propter nostram quoque restitutionem Ducem convenire videlicet R. D. Johannem Specht, Abbatem montis S. Petri, Jo num Henricum Nach, consulem, et Dominos Senatores Christoph rum a Milwitz ac Johannem Knorr, provisores huius Domus: seo

cum isti nihil possent effice imploravit, qui Illustrissimu Herbipolensem commissarium causam nostram apud Joh nem Wilhelmum Juniorem missionem oblatam acceptare Concilium Tridentinum deber sitiarios secum assumere, lice eadem delegatio Anno sequen lata, similiter ab ipso fuit re Tandem 21. Decembri huiu Saxon: et Elector, patre suo trumque suorum nomine p S. Petri, sequentibus condit ta, ut 15 censibus omnibus mur 2. fructus hactenus pe 3. loco Rinckhaim ad Sexe ligines, tot idemque hordei et tra foeni, quae omnia debitis um devehi deberent: sextus tractus. 4. si infra hoc tem mutatio pagi, Duces prima Denique Dux se obtulit, qu originales bonorum Carthus sed cum haec conditiones ni firmitate et observantia m Visitator illas noluit accepta lus V. Imperator cuidam a gratiose indulsit, quod fiere in finem mandato ad nos de ad viveret aleremus; quod cu rum, Venerabilis Pater Visitato fuit, et obtinuit, Anno 155

nus hoc in
, privado ali
dus interim
nte, aedificia
it, sepeliiqu
um scilicet et
-terra obrudu
, et aliis quan
s.

Senioribus and
quingentis im
tendi Senatu
si apud Caesa
on 500. sed 100
ontracto, condu
erus. Sed relig

it Carolo V. Im
umque censum
licas Imperator
axon. imperavit
faciendo iusta lo
tamen Duces ho
entes.

Dux Saxon: ad i
ius Ecclesiasticis
vituit in suo D
ipso anno 1. Ju
diatores implora
ucem convenirem
is S. Petri, Dom
adores Christopho
ius Domus: sed

cum isti nihil possent efficere, denuo 10. Julii Caesaris auxilium implorarit, qui Illustrissimum Principem Melchiorem, Episcopum Herbipolensem Commissarium deputavit, ut ipse per suos consiliarios causam nostram apud Johannem Fridericum Medium, et Johannem Wilhelmum Juniorem Saxon: Duces, promoveret, sed hic commissionem oblatam acceptare recusavit se excusando, quod ad instans Concilium Tridentinum deberet proficisci, et praestantiores suos consiliarios secum assumere, licet in Concilio non comparuerit. Haec eadem delegatio Anno sequenti 9. Januarii eidem denuo a Caesare oblata, similiter ab ipso fuit repudiata.

Tandem 21. Decembri huius anni, Johannes Fridericus Medius, Dux 116.
Saxon: et Elector, pater suo in vinculis detento a Caesare, suo fratrumque suorum nomine propter ulteriorem instantiam Abbatis S. Petri, sequentibus conditionibus voluit reddere bona nobis ablata, ut 18 censibus omnibus praeter pagum Rinckhaim, fruerentur 2. fructus hactenus percepti uti et restantes Duci remanerent. 3. loco Rinckhaim ad Sexennium annue haberemus 4. maldra siliginis, totidemque hordei et avenae, 60 ligaturas vinium, 5. plaustra foeni, quae omnia debitis temporibus a rusticis in monasterium devehi deberent: sexennio hoc evoluto novus iniretur contractus. 4. si infra hoc tempus a nobis fieret venditio aut commutatio pagi, Duces primas haberent.

Denique Dux se obtulit, quod propriis sumptibus literas quasdam originales bonorum Carthusiae divenditas eidem vellet recuperare. sed cum haec conditiones nimis durae viderentur, et de illarum firmitate et observantia maxime dubitaretur, Venerabilis Pater Visitator illas noluit acceptare. Hoc quoque Anno 15. Julii Carolus V. Imperator cuidam a suo sabellitio, Urbano Wigel dicto, gratiose indulsit, quod fieret Domus nostrae praebendarius, cum in finem mandato ad nos directo, ut illum gratis suscipiendes quoad viveret alereremus; quod cum nimis molestum nobis esset futurum, Venerabilis Pater Visitator grave hoc onus a Caesare deprecatus fuit, et obtinuit, Anno 1552. 9. Januarii ita ut ne ullus quidem

87.

postnac ad Domos Ordinis nostri mittendus foret, maxime propter
tinentiam a carnibus, et alia quaedam incommoda.

117. Anno 1553. Prior memoratus, Supplicavit Caesari pro | alio Comm
sario in locum Episcopi Herbipolensis designando, qui nominavi
Dominum Henricum Ducem Brunsvicensem: hic saepius benevole
ad restitutionem exhortatus fuit, quamvis ipsi variis divertic
cationisque semper excusationibus illam recusarint: cumque ex
retur se talibus nihil proficere, Anno 1556. 6. Januarii Duces ci
vit ut per suos plenipotentiarios 26. Februarii comparerent in G
Passaun, quatenus a suis deputatis tandem haec controversia
cifice componeretur: sed Duces suos noluerunt mittere, excusan
se quod vigore convention is Passauicae ad nullam amplius resti
tionem tenerentur: sicque haec delegatio etiam in vanum abiit.
Anno 1555. Prior Michaëli Episcopo Meseburgensi 800 fl. expos
pro annuo censu 20. fl. quae summa Anno 1570. restituta fu
Anno 1557. Idem Prior contra Duces Saxon: propter ablatum p
gum Pinckbaun, praedium Goldgay, et census in Lombay, e
coepit quaerulari in Camera Spirensi, illosque ad ius provocare:
rundamen Anno 1561. 5. Septembris Duces a lite fuerunt absol
compensatis utrimque expensis, cum propter interventam Aran
actionem Passauicam, tum quia processus iste cum debitis requi
sis non fuerat inchoatus.

Tandem hoc ipso anno saepius memoratus Prior per charsam p
it absolutus, missusque Hospitalium Hingam, unde Anno segu
si reversus, denuo egit Procuratorem, quo ad Anno 1559. auctor
tate Capituli officium Prioris subiret in Domo misericordiae De
118. prope Francofurtum ad Oderam | provinciae Saxoniae, et paulo
post in Domo Olmucensi, in qua Anno 1565. e vivis excessit.

XXX. Dominus Jacobus Erbes.

Patria Campensis, primum professus Domus Moguntiae, deinde in
Tuckelhausen, ac postmodum Prior ibidem, hoc Anno 1557. a D
ratu Domus suae professionis absolutus, per charsam institutus
it Prior huius Domus. Anno regiminis eius 2. videlicet 1558. Mo
nasterii vectes collocari feci

po Uranichfeldensis ab hac Do
nostrorum in Rissam, ubqu
surcicam penderemus. Sed et
dus I. Imperator ad instantia
mandavit Comiti in Wertheim
quod mandatum Anno sequen
pibit effectum, adeo ut Ann
Georgius Jentgraff, Prior hu
Daniele Archi-Episcopo Mogu
picum Comitem a Stolberg et
quatenus pacifice cum illo p
Petro dictus Paser Anno 1559.
versusque in Tuckelhausen, A

XXXI. Dominus Henricus
Professus Dom[illegible]us Bruxellae
sulto ab iisdem huius Domui
Imperatorem Maximilianum
ablatorum, nihil tamen obti
nui praefuisset, iterum fui
na reliquit Vicarius Herbipo
num Ilembacensem Prior g

XXXII. Dominus Thomas
Fuit Patria Brandenburgens
Prioratu, Anno 1566. 8. Calen
ea Prior in Ilembach. Ipso,
coepit infestare Carthusiam: m
quibusdam ad monasterium,
provisores Domus, ipsisque c
rem, et ut ab iisdem omnia i
ut haec Domus aeque ac cives
quod cum Prior absque scitu C
posse praetendisset, Senatus

ime propter ab- po Uhranichfeldensis ab hac Domo voluit habere pretium bonorum
nostrorum in Rissam, usque pro 100. fl. dimidium ad exactionem
alio tonnm Turcicam penderemus. Sed et eodem Anno 5. Septembris Ferdinan-
i nominavit dus I. Imperator ad instantiam Domini Matthiae, Prioris in Grunau
s benevole Dux mandavit Comiti in Wertheim, ut Domum Grunacensem restitueret,
diverticulis quod mandatum Anno sequenti 19. Maii iteratum fuit, quamvis
umque esper nihil effectum, adeo ut Anno 1574. 14. Januarii Venerabilis Pater
ii Duces cita Georgius Jentgraff, Prior huius Domus et Visitator coactus fuerit a
erent in Jan Daniele Archi-Episcopo Moguntino intercessionales petere ad Ludo-
ntroversia pa vicum Comitem a Stolberg et Königstein, invasorem huius Domus,
-, excusandes quatenus pacifice cum illo posset transigere.
nplius restit Porro dictus Pater Anno 1559. a suo officio per Visitatores depositus, re-
um abiit. versusque in Tuckelhausen, Anno postmodum 1568. obiit.
70 fl. exposu XXXI. Dominus Henricus Kempt.
estituta fuit Professus Dom[illegible]us Bruxellae, Domino Jacobo per Visitatores abso-
ablatum pa luto ab iisdem huius Domui praefectus fuit, et Anno 1562. apud
bombarj, et Imperatorem Maximilianum institit pro restitutione | bonorum 119.
provocare: ablatorum, nihil tamen obtinere potuit, cumque annis prope 4. Do-
erunt absolu mui praefuisset, iterum fuit absolutus. Anno 1563. denique huma-
tam Aram- na reliquit Vicarius Herbipoli existens. Anno 1566. cum prius Do-
bitis requisi- mum Ilembacensem Prior gubernasset.

XXXII. Dominus Thomas Breckau.

-chardam fu Fuit Patria Brandenburgensis, institutus Anno 1563. morbus in
Anno sequen Prioratu, Anno 1566. 8. Calendarii Januarii, sepultus in claustro, an-
559. auctori tea Prior in Ilembach. Ipso praeside primo anno Senatus iterum
ricordiae Dei coepit infestare Carthusiam: missis siquidem 16. Martii Senatoribus
e, et paulo quibusdam ad monasterium, voluit ut illos Prior agnosceret velut
ssit. provisores Domus, ipsisque concederet omnimodam administratio-
nem, et ut ab iisdem omnia in illa detenta registrarentur; deinde
deinde in ut haec Domus aeque ac cives tributa (das Anlait) persolveret:
- 1559. a Pri quod cum Prior absque scitu Ordinarii et Visitatorum se facere non
institutus posse praetendisset, Senatus eodem die ante utramque portam mo-
et 1558. Sa nasterii vectes collocari fecit, ut nemo inveli aut evehi posset: cum-

que die postera (. F. Andrea ad Visitatorem emisso pro illius consessionem predii medium tribuere
capessendo Prior pro vectibus amovendis usque ad adventum Vis pore coepimus dare Steuras ex
latoris senatui supplicasset, ipse latibus nil motus, 3. quoque a Ipso Anno fuerunt hac in Ur
circa H. vespertinam viam nobis per hortum nucum ad civitatem troversiae inter nos et Nobilem
avulsis seris veteribus ab ostiis ambitus ũſm Gvimmij, novis fult, a delegatis Electoris Saxon
repositis obstruxit. Deinde nocte post Dominicam Palmarum cir propter mansum nostrum in
2 cum esse equos Domus in molendino nostro cognovisset, ante ex quo per octennium nullum
tud similiter in quinque locis vectes collocari curavit, ut tam ndaret duo maldra frumenti, e
tris, quam molitoris equis vetaretur egressus, non obstantibus Anno 1571. cum ad hanc Urb
pistorum aliorumque ibidem molentium equis, dicente Senatu Maximiliano, qui Saxoniam i
120. damnum omne | quod passuri essent a nobis refundendum iri: occasionem nactus apud eund
hi vectes 14. diebus inibi permanserunt. Absque his minabus est et praedium in Goltzaf veni
mulis nostris carcerem ut ausi non fuerint egredi ad civitatem; quin nuit a Caesare sed infelici s
tium victore nostro incarcerato, pistorem adeo severe tractavit, ut pa ta bona non solum vigore
post diebus obierit. Videns ergo Prior aliud medium non subesse, praes entiae a Camera Spirensi pr
tum F. Andrea nimis din emanente, suadentibus Vicedomino, et op Anno sequenti 13. Novembris
cialibus Moguntinis, nec non Domino Johanne Thymen, Syndico nostro, Secretario suo Henrico Fra
tro consensit in admissionem provisorum, reservata tamen sibi adm quoque pascendi in nostro
bationem Domus, quo facto vectes amoti et ambo provisores ad nos ingr pius contradiximus, verunta
si, Priori omnem operam et protectionem pollicitis fuere. tamen quod ipse et haeredes i
Interim vero Venerabilis Pater Dominus Matthias de Monte, Prior Domus possint minare, et sint obstri
in Grunau et Visitator ab Imperiali Camera Spirensi 30. April. nostra etiam pecora gratis pa
latum poenale contra Senatum obtinuit, quo eidem sub poena 20. m Damum praefatus Prior Anno
carum auri amotio vectium et permissio liberi ingressus ac egressu in Tuchelhausen praefer
sus demandata fuit; nec quovis modo consentire voluit in admissionem lato, ubi Anno sequenti diem
provisorum contrariam iuribus et privilegiis Ordinis.

XXXIV. Dominus Georgius a

XXXIII. Dominus Jacobus Haill. Dictus dns bvillenkirchen pr

Venerabilis hic Pater Anno 1563. ex Rectore Domus in Ostheim auctus, anno praecedenti auctoris
ritate capituli praefectus in Priorem Domus Herbipolensis et convisitavit, hoc ipso Anno 1573. per
torem, sed biennio post iterum absolutus defuncto Patre Thoma, suscepit, indefesse solicitando
stitutus est in Priorem huius Domus, Anno 1567. quo Georgius comes dis censibus in Bamberg e
Gleichen voluit ab eodem habere designationem omnium bonorum eidem post multas instantias, s
121. borum sub sua ditione positorum, usque | de 100 fl. secundum aestim Nobiles Domini, Ericus Volen

lius consilii dionem precii medium tribueret pro exactione Turcica: atque ex hoc tem=
ndum Vesi pore coepimus dare Steuras ex bonis nostris Tonnensibus alias omnib⁹ liberis.
quoque de Ipso Anno fuerunt hac in Urbe celebrata Comitia occassione quorum con=
d civitatem troversiae inter nos et Nobilem Dominum Justum Henricum a Pfraui=
nis, novissime fult, a delegatis Electoris Saxon: fuerunt compositae, ita quod ipse Nobilis
narum circa propter mansum nostrum in Timbyanfanfan emphiteutice usurpatum,
sset, ante it ex quo per octennium nullum censum praebuerat, post hac quotannis
ut tam nos daret duo maldra frumenti, et loco 18. maldrorum debitorum 40. daleros.
stantibus Anno 1571. cum ad hanc Urbem missi fuissent Commissarii a Caesare
le Senatu, Maximiliano, qui Saxoniam inter geminos fratres dividerent, Prior hanc
dum iri: et occasionem nactus apud eundem institit, ne pagus noster Rinckhaban
inatus est fa et praedium in Goltzaf venirent in sortem divisionis, et faelicet obti=
tem; quin e. nuit a Caesare sed infaelici successu, Jucibus reclamitantibus se dic=
isit, ut pau da bona non solum vigore transactionis Passauicae, sed etiam sen=
besse, praeser tentiae a Camera Spirensi pro se tabae obtinuisse.
nino, et offi Anno sequenti 13. Novembris Henricus Comes de Reussen, dictus Medi=
Syndico nos us, Secretario suo Henrico Francken inter alia feuda eidem collata, ius
n sibi admin quoque pascuandi in nostro lignetо indulsit, quod aegre ferentes sae=
s ad nos ingre pius contradiximus, verumtamen inviti tandem condere debuimus, ita
tamen quod ipse et haeredes illius ac successores ultra 5. vaccas non
Prior Domus possint minare, et sint obstricti proprium bubulcum constituere qui
30. April. ma nostra etiam pecora gratis pascat: sic concordatum Anno 1612. 17. Julii.
poena 20. ma Demum praefatus Prior Anno 1573. rursus per charlam absolutus, Do= 122.
essus ac egre nui in Tuckelhausen praefectus fuit, Priore illius Domus ad hanc trans=
in admissionem lato, ubi Anno sequenti diem suum obiit.

XXXIV. Dominus Georgius Zentgraff.

Dictus Dns brüllankaltw professus Domus de Paulari provinciae Castel=
Theim auctо tae, anno praecedenti auctoritate Capituli designatus Prior in Tuckelhau=
s et Convisitatoren, hoc ipso Anno 1573. per commutationem huius Domus curam
re Thoma, in suscepit, indefesse solicitando Augustum Electorem Saxon: pro recuperan=
orgius Comes in dis censibus in Lomborf et Obringen nuper rursus ablatis, qui san=
bonorum nos dem post multas instantias. Anno 1575. 27. Februarii obtinuit, quod
undum aestima Nobiles Domini, Ericus Volemarus a Berlepshaiusen supremus Thuringiae

88.

Lapidaneus, et Theodoricus a Marchalck Commissarii nominarentur a quibus causa nostra diiudicaretur: interim ipse hoc eodem Anno abs lutus per chartam praefecitur Domui S. Johannis Baptistae in Sei provinciae Alemanniae Superioris, in qua paulo post 19. Septembris vitam cum morte commutavit.

XXXV. Dominus Joannes Rolandus.

Origine Flander, professus Domus Bruxellae a capitulo generali huiu Domus institutus est Prior et Vicario. Anno 1575. antea Prior Domo Buxiae et in Ilembach. ita et chartis Capituli manuscriptis aute Domus habent ipsum et Priore Domus Aulae Beatae Mariae in Buxhe

123. ob culpam quam contraxerat ibidem absolutum, pro poena Domu huius institutum fuisse Priorem: Unde intelligas, quam laboriosa lamentabilis, et difficilis Domus huius status fuerit.

Ipse aedificavit in molendino hypocaustum aestivum pro Patribus e concedentibus in minutionibus, et Anno 1579. vendidit 7. agros vine in Biffoff Blaban, pro quibus comparavit 6. agros arabiles ante Port S. Thomae Untaven Ruigas.

Anno altero sui regiminis 26. Novemb. indicta fuit dies Vinariam ibi per Commissarios sub praecedenti Priore ab Augusto Electore n minatos, lis inter nos et regimen Vinariense propter restitutionem torum censuum componeretur: comparuerunt et parte huius Dom Dominus Valentinus Seidell, Praetor Erffurten: et Dominus Wilhelm Bockens, I. V. Licent: sed nihil effecerunt; quinimo alij annis postea videlicet 1587. 4. Septemb. dictum regimen Vinariense ut Priorem terreret a frequenti sua sollicitatione, mandatum illi sit, quo fructus ab Anno 1567. usque 1573. ex censibus in Lombay Obringan perceptos voluit restitui, vel loco illorum 3969 fl. numera alias severissima executione puniendum iri.

Ipso Anno 1584. Reverend. Dominus Johannes Hammiltonius, Abbas Scotorum in hac in urbe, nobis condonavit censum annuum 4. solidor et 2. pullorum, quem illi debueramus propter fundum superius. Am 1391. concessum, modo in vallum civitatis conversum.

Tandem praefatus Prior plenus dierum obiit podagra enectus Anno 15 aetatis 66. 16. Calend. Decemb. Beatae Mariae Magdalenae, ubi e Cuo defuncto Venerandi Patr ner et Dominus Johannes Haupt per literas a regimine Vinarien sus ablatos; sed tantum abfuit q quenti 6. Januarii loco respon nisi census perceptos ut supr amicabilis compositionis pen no 15. Novemb. miserunt requis Fridericum Wilhelmum, roga cipes Imperii 12. milliaribus ri, e quibus iudicem litis h tarium et testes absque ullo 1587. processum contra Duc

XXXVI. Dominus Joannes Devotus hic Pater professus d tum Domini Johannis Rolano rem huius Domus, qui de mortem Prioris suae Domus, dus Prior, hinc eodem revocas

XXXVII. Dominus Sebast Venerabilis hic Pater religion ca satis industrius et fidelis, n semper apud Senatum favore Johannis Schottels praedecesso Domino Johanne Hauptio, e tellae salutis, cuius professu stitutus, anno sequenti a Cap confirmatus est Anno 15 Domum itaque sibi commissa curate reddidit, et multa adver Anno 1597. 29. April. cum a

inarentur, aetatis 66. 16. Calend. Decemb. sepultus in minori claustro prope altare
n Anno abso- Beatae Mariae Magdalenae, ubi eius lapis | sepulchralis demonstrat. 124.
stae in Seitz Cuo defuncto Venerandi Patres Visitatores, Dominus Casparus Scheide-
Septembris ner et Dominus Johannes Hauptius, Priores Domorum Busbae et in Ostheim
per literas a regimine Vinariensi petierunt finale responsum propter cen-
sus ablatos; sed tantum abfuit quod moram gesserit, ut etiam Anno se-
erali huius quenti 6. Januarii loco responsi Domui minatum fuerit executionem
Prior Domorum nisi census perceptos ut supra restituerent. Quocirca Visitatores viam
ipta autem amicabilis compositionis penitus occlusam animadvertentes, ipso An-
in Busbeim no 15. Novemb. miserunt requisitionem per Notarium et testes ad Ducem
ena Domus Fridericum Wilhelmum, rogantes iusta stylum iuris Saxonici tres Prin-
n laboriosus cipes Imperii 12. milliaribus ab invicem non sepositos ab illo designa-
ri, e quibus iudicem litis huius eligere possent: sed cum ipse No-
Patribus ex tarium et testes absque ullo responso repulisset, dicti Visitatores Anno
agros vineti 1587. processum contra Duces in Camera Spirensi inchoarunt.
es ante Portam XXXVI. Dominus Joannes Schöttel, Rector.
Devotus hic Pater professus Domus S. Viti prope Ratisbonam post obi-
Vinariam ut tum Domini Johannis Rolandi a Visitatoribus institutus fuit in Recto-
Electore no- rem huius Domus, qui ~~obiit~~ gubernationem cum adiisset, intervenien-
itutionem de te mortem Prioris suae Domus professionis, a comprofessis canonice elec-
huius Domus tus Prior, hinc eodem revocatus fuit.
us Wilhelmus XXXVII. Dominus Sebastianus Piscator.
minimo aliqua Venerabilis hic Pater religione et pietate insignis, atque in re domesti-
Vinariense, ca satis industrius et fidelis, natione Thuringius patria Salzensis, magno
datum illi mo semper apud Senatum favore et gratia valebat | post revocationem D. 125.
Lombay et Johannis Schottels praedecessoris sui a Patribus Visitatoribus provinciae,
fl. numerar Domino Johanne Hauptio, et Nicolao Lomisio, ex Procuratore Domus
Cellae salutis, cuius professus fuerat, in Rectorem super annum in-
onius, Abbas stitutus, anno sequenti a Capitulo generali in Priorem declaratus et
m 4. solidorum confirmatus est Anno 1586.
perius. Anno Domum itaque sibi commissam bene dextre administravit, computa ac-
curate reddidit, et multa adversa toleravit, uti ex sequentibus liquet.
tus Anno 158. Anno 1587. 29. April. cum ad villam Kirchheimensem pro inspectione

90.

quorundam reparandorum circa aliquem praefluentis aquae propria per supplicam a Duce pe
ter incommoditatem deambulandi ob malam auram, comitibus Lud cumque ille ipso die Dresdan
pho Scriba, Valentino famulo, utroque indigena huius urbis, et Melo inde Naumburgum ad Conven
ore Pfaff, cive Salzensi in rheda vectus fuisset ab equis villici (nostri nere non potuit, quoad 21.
in servitio Domini Doct. Wilhelmi Vachaei, huius Domus Syndici equos ideo ablatos, quia Prio
cupatis:) expedibrisque omnibus circa tertiam post meridiem, sum morbum e via Regia illic
refectione ex carpione et lagunculo vini una advectis cum socii inec per illum | Satrapiae
non nihil se recreasset usque ad quintam circiter, iamque essent in Itaque Prior hisce in angus
ditu, vix iactu lapidis a pago Melchiorem necessitas naturae invasit implioravit pro auxilio, qu
ad quam commodius reddendam cum auriga et equis substitisset, causam illius egit apud D
melius a curru posset descendere; ille subito in latere dextro lactus bus suis sublatus, et ab eq
poplexia, et lapsus e rheda corruit: cumque a famulis confestim pissset, in quos ipse Dux
illum descensis iterum in rhedam sublevatus fuisset, adhuc quid dem post trinam Senatus ins
viserat, sed sensibus et ratione captus, paulo post in curru repente recepit inedia nimiisque
biit. Prior nihilominus itinere caepto progressus cum cadavere, bus receptis Advocatus Comit
126. sub noctem per portam civitatis intromissus, illud ad Domum | Ho onem produxit contra Ducem
tulani reposuit, quoad triduo post in parochia S. Thomae terrae mo do equos e dominio Comitur
daretur. petiitque vice illorum violas
Tragicus hic actus ubi innotuit, magnas turbas excitavit: minis 1. Junii Fridericus Winkfor
namque publici commeatus, et quaestor in Tystroffanum instan superioris tragediae, aliam
tissime a Senatu voluerunt cadaver cum curru et equis ad locum a nobis hactenus quiete poss
ubi exciderat, reduci, quibus ille vigore Concordatorum nolebat ad agrum et districtum Eis
quiescere; deinde nitebantur sibi arrogare ius inspectionis cadaver nitebatur, quas cum Prior
et cicatricum (cum tamen praeter paralisin aliud in eo morbis se prasis abduxit. Denique
num non apparuisset) quod Senatus etiam noluit permittere. Cum Vinarien: devenit, et quam
nihil evincere potuissent apud Senatum silverunt, quoad 23. Ma gere, ne iurisdictio eiusdem
famuli nostri e sylva in villam Richeimensem ligna evexissent, post diuturnam altercatio
namque ambo ministri praefati cum duobus civibus huius urbis proinde in hodiernum usq
insidiis subito prolapsi, 4. equis nostris a curru solutis sub mer solvere ex prato isto Duci
diem in via inter pagum et sylvam nostram; illos Weimarium ab 1. Novemb. eiusdem anni,
runt, exinde per famulum nobis renuntiantes, haec in ultionem ligiosis huius urbis census
petrati homicidii facta fuisse, usque Abbatem S. Petri moneremus uti traditissent designation
quod sibi caveret, ne eadem pateretur. Porro Prior confestim die ab censuum, quo facto 25. Noven

ntis aquae propera per suppliciam a Duce petebat causam scire equorum ablatorum
, comitibus Ludo cumque ille ipso die Dresdam ad Solennitatem baptismatem, atque
us urbis, et Meloh inde Naumburgum ad Conventum Electorum abiisset, responsum ob=
nis villici (nostris tinere non potuit, quoad 21. Junii Consiliarii eiusdem respondissent,
Domus Syndici o equos ideo ablatos, quia Prior hominem ex ebrietate collapsum et
meridiem, sumpt mortuum e via Regia illicite sustulisset, nec illos se remissuros,
dis cum sociis nec per illum | Sabrapiae in Iystro Zaunpn fuisset satisfactum. 127.
mque essent in re Itaque Prior hisce in angustiis constitutus, Senatum huius Urbis
naturae invasit, imploravit pro auxilio, qui nostra in suam tutelam recepta,
is substituisset, qu causam illius egit apud Ducem, eo quod defunctus iste a civi=
re dextro tactus a bus suis sublatus, et ab equis sui subditi in urbem invectus fu=
dis confessim pos isset, in quos ipse Dux iuxta concordata nullum ius haberet. Tan=
est, adhuc quidem dem post trinam Senatus intercessionem Prior ultima Julii equos
curru repente o recepit inedia nimiisque laboribus exhaustos et defatigatos; qui=
cum cadavere, et bus receptis Advocatus Comitum a Reussen in Camera Spirensi acti=
? ad Domum] Hor onem produxit contra Ducem Vinarien: eo quod ministri eius auferen=
Thomae terrae ma do equos e dominio Comitum, ius territoriale ipsorum laesissent,
petitque vice illorum violati iuris satisfactionem. Hoc ipso Anno
xcitavit: ministr 1. Junii Fridericus Mühlpfordt, Quaestor in Iystro Zaunpn, auctor
Zaunpn instan superioris tragediae, aliam ex orsus fuit occasione prati cuiusdam
equis ad locum, a nobis hactenus quiete possessi in agro Kircheimensi, quod ipse
rum nolebat ac ad agrum et districtum Eislebiensem trahere, et stenris subiicere
ectionis cadaveri nitebatur, quas cum Prior dare renueret ipse violenter foenum
? in eo mordis sy e prati abduxit. Denique lis ad Fridericum Wilhelmum Ducem
ermittere. Cumq Vinarien: devenit, et quamvis senatus Priorem conaretur prose=
, quoad 23. Mai gere, ne iurisdictio eiusdem in agro Kircheimensi minueretur,
ina evenissent, i post diuturnam altercationem nihil tamen obtinere potuit,
is huius urbis ex proinde in hodiernum usque diem haec Domus tributa cogitur
olutis sub mer solvere ex prato isto Duci Gothorum.
Veimarium abd 1. Novemb. eiusdem anni, Senatus omnibus Ecclesiasticis et Re= 128.
ec in ultionem po ligiosis huius urbis census in suo territorio inhibuit quoad sin=
Petri moneremu guli tradidissent designationem omnium suorum reddituum ac
confestim die alt censuum, quo facto 25. Novemb. arrestum relaxavit.

Anno 1588. 15. Januarii. Visitantibus hanc Domum Venerabile Sacramentum pro Ecclesiae, glo
Johanne Hauptio, Priore in Ostheim, Visitatore, cum Patre Johanneribus quinque in holoserico r
Molitore, Procuratore Domus Herbipolensis, fuerunt in ea 3. Religi, per sacras Virgines Novi oper
si, e quibus 4. Praesbyteri, unus Professus: habuitque Domus in Anno 1591. Veneas prope Sext
ventibus annuis, 67 Maldra tritici, 63 Maldra siliginis, 68. Maldra virginti similiter agros, Nobu
hordei, 50 Wld. avenae, 200. urnas vini, 467 fl. et in paratis, 20 Rhen/f, mille et quingentis p
fl. 9. plaustra vini.

Anno 1589. 25. Augusti. Rudolphus II. Imperator, ad instantiam comitatem in Affini, et H
Wolfgangi Archi-Episcopi Moguntini, sub gravi poena imperavit vero censu annuo elocaveras
natui, ut Clerum omnesque officiales Moguntinos manutenerent raucos annos quidam succes
suis iuribus ac privilegiis, bona iisdem ablata restituendo, nec frugaliter in nihilum resol
plius quovis modo offendendo: sed parum effecit, Senatus quippeodem Anno. 20. agros arabi
supra modum caepit gravare Clerum in vectura lapidum ad mitemque 3. agros vinearum c
niendam civitatem, quos aliquando a 7. milliaribus debuit adve Preissen comparavit.
ut hi labores huic Domui ducentorum prope florenorum damn Anno 1592. cum esset magna
attulerint. Cumque Clerus in hoc bervitio praestando difficilem sufficiens in coemiteriis ad
praebuisset, Senatus eidem omnibus censibus in suis pagis inser arunt Priorem pro spatio qu
it, quin etiam ex inhibitis Abbati Petrensi quosdam per suos prendo ad tumulandos pauperc
fectos divendi, Monialium novi operis horreo invaso ibidem dato ab iis reversu, quo profess
rari, et Caenobii S. Martini census a rusticis ablatos in pagis sum ex gratia et favore Pri
templa reponi curavit, nostris quoque villicis in Birsfeim per latis.

129. borem indimavit, ut medietatem | censuum debitorem indra d Tandem summa cum la
Sidnum paratam haberent, siquidem pistores ex urbe mittend Visitatori provinciae, Domino
illos empturi, et pretium senatui essent tradituri, quo vectura canonica electione a compro
quas facere nollemus, compensarentur. Cuare Prior aliud medi compulsus est, unde ad Don
non inveniens quo huic malo obviaret, cum Senatu transegit ne Anno 1609. a Prioratu a
ut si ipse ab Ordinario evinceret, Clerum ad huiusmodi vectur rofessionis, Anno 1611.
teneri, illae ex pensionibus nobis a Senatu debitis compensarentu XXXVIII. Dominus Joan
interim censibus nostris liceret pacifice frui: quod etiam impe Fuit hic natione Franco, rel
vit, Domino Wilhelmo Vach, et Domino Thoma Ziegler, Senatori modesta omnibus gratus et a
bus pro nobis intercedentibus. 16. Decemb. nuae professionis bellae Salu
Idem Pater perpetuum et peremne sui monumentum ex unionibu et Vicarium, Anno 1594.
collectis de veteranis casulis et ornamentis Ecclesiae, insigne oritate lapituli generalis o

nerabilè Pat[r]
Patre Johann
ea 5. Religio
Domus in pro
:, 68. Waldo
paratis, 200.
inostantiam
. imperavit
rutenerest in
iendo, nec am
natus quippe
dum ad mu
debuit ad ech
rum damnum
difficilem se
magis inferd
per suos prae
- ibidem tribu
in pagis sup
rfinm per pra
ma intra oc
be mittendi,
quo vecturae
rliud medium
- transegit,
nodi vecturae
npensarentur
diam impet
ér, Senatori
es unionibu
:, insigne or

nsamentem pro Ecclesiae, gloriosum singulariter Nomen Jesu cum vul=
neribus quinque in holoserico nigro, auro opere polymitario inter=
sea 5. Religio, per sacras Virgines Novi operis fieri curavit. Anno 1590.
Anno 1591. Veneas prope Dissfurtfal de licentia Capituli generalis,
viginti similiter agros, Nobilibus de Karpfliszmoda, Dominis in
Jobsfg, mille et quingentis florenis vendidit haereditarie, quos di=
versis in locis ad reemptionem, ut apud Senatum in Volckasf; apud
comitalem in Offsinn, et Herbipoli apud Patres nostros, et alibi
pro censu annuo elocaverat. Verumtamen eandem summam post
paucos annos quidam successorum eius prodigaliter magis quam
frugaliter in nihilum resoluit.
Eodem Anno. 20. agros arabiles prope Lyngstt pro pretio 150. fl.
itemque 3. agros vinearum in Lingstt, pro 78. fl. a Ludolpho
Preissen comparavit.
Anno 1592. cum essent magna mortalitas hac in urbe, nec locus 130.
sufficiens in coemiteriis ad sepulturas, Altaristae S. Thomae ro=
garunt Priorem pro spatio quodam retio horreum nostrum conce=
dendo ad tumulandos pauperes, quod etiam precario concessit acce=
pto ab iis reversu, quo professi fuere se spatium istud in horto mu=
cum ex gratia et favore Prioris obtinuisse absque ullo iure proprii=
tatis perpetuo.
Cui tandem summa cum laude recedenti defuncto Venerabili Patri
Visitatori provinciae, Domino Nicolao Comitio, Priori cellae Salutis
canonica electione a comprofessi sublectus, hinc eo migrare
compulsus est, unde ad Domum in Ilembach translatus ibidem
que Anno 1609. a Priorata absolutus, postliminio obiit in Domo
professionis, Anno 1611.

XXXVIII. Dominus Joannes Duringius.

Fuit hic natione Franco, religione vero in Deum et conversatione
modesta omnibus gratus et acceptus, cum aliquamdiu in Domo
suae professionis Cellae Salutis observantiae regularis Zelosum egis=
set Vicarium, Anno 1594. translato praedecessore suo, ipse auc=
toritate Capituli generalis suffectus est in Priorem huius Domus.

94.

Cui paulo post initium susceptae gubernationis domum horsulanis et 4. equis expetiit, non sa
novam e fundamentis extruxit, deinde Anno 1595. murum lapideo villico nostro inhibitum
porrei maioris in villa Kircheimensi erexit, domum Anno saecula 6. Octob. quo arrestum | qu
et Jubilaeo 1600. molendinum, quod temporum aetate collapsum nen restrictione, ne ultra u
fueras, magnis sumptibus et aere alieno, et singulari artificio r Duare ut ab hac vexa Domu
situis.

Bruno, Prior, Anno 1615. Jo

Post haec conversus ad cellarium quarundam reformationem, ardini, a quo Damus Gleichia
verius deformationem, nescio sane cuius suasu, veteres cloacas implorasti, qui comiti severe
fundas et amplas intra cellas K. L. M. obstruens, pervio murionibus deinceps amplius gr
131. orientalis plagae, contra hortum | hirci, vulgo Lockgarten, se Anno 1598. Reverendus Domi
prioribus longe capacitate et firmitate dispares, maiori cellarium Julii, Episcopi Naumburg
propter exhalationes dedecore quam commoditate exstruxit. Insdem Vicarius, huic Domui 16
per et pro ornamento Ecclesiae aliquot antipendia pro altaribus Anno 1599. 16. Januarii. Imper
ex diversicoloribus tapetiis, item ex damasceno albo floribus affendentiam latam, Gotefridu
bre figuratum unum, et ex holoserico auro intextum alterum prestitutionem Carthusiae Hors
maiori altari curavit. Quinimo et librariam maxime auxit Nienstiis, fructibus perceptis a
torum Ecclesiae operibus Augustini, Ambrosii, Gregorii, Hieron positis.
mi, Basilii, Damasceni, Chrysostomi, Brunonis, et aliorum pl Anno 1601. 3. Novemb. Joanne
rimorum recenti typo, pretio magno, et egregia ligatura. Facultatem indulsit Fratribus
Ipso praeside Anno 1597. 8. Feb. Joannes Estall, Quaestor in Ofterndi a quocunque Episcopo
duram servitutem conatus imponere huic Domui, nomine Comitis Tandem hic Prior nescio qua pos
Philippi Ernesti a Gleichen voluit ut equis et familiis illius, gratamen etiam quorundam hono
ries ad civitatem venirent a nobis hospitium et pabula praeberen corruptorum (ut postea appare
tur, cum id prius ex gratia aliquoties praestitum fuisset: atque lectissimos agros cuidam rustic
sud primum invenio petitum, postea saepius repetitum, singulan en, ad dictu ibidem domus li
Anno 1605. 14. Julii idemque 16. Novemb. et quidem cum comm pretio ad messem iam semente
tione, semper tamen denegatum, unde Domui magna incommodu, non amplius 140. fl. vend
obvenere, siquidem Anno 1607. Comes inhibuit ne in lignetu nostros pateret, Anno 1603 in
tro Tonnensi sub eiusdem Dominio posito ligna caederemus. Idus. Quamvis postliminio
no 1611. in Martio omnem accessum ad villam nostram Tonnam eius consolatione huiusce
sem prohibuit, quem ad diversas supplicas Prioris per suum Imperadi. Obiit bonus Pater in
cellarium 27. Julii iterum indulsit iure nihilominus hospitali XXXIX. Dominus Joannes
di sibi reservato, quod etiam iterato Anno 1613. pro duabus rh Cui ante suam institutionem am

r horsulanidis et 4. equis expetiit, non tamen obtinuit, unde denuo eodem an=
um lapidemano villico nostro inhibitum ligna caedere usque ad annum 1614.
no saeculari 26. Octob. quo arrestum | quidem sublatum fuit, cum tali ta= 132.
collapsum men restrictione, ne ultra unum agrum quotannis succideremus.
rtificio res= Quare ut ab hac vexa Domum hanc liberaret, Venerabilis Pater
Bruno, Prior, Anno 1615. Johannis Schwickardi Electoris Mogun=
tionem, an dini, a quo Domus Gleichiana ceu feudum dependet, auxilium
s cloacas pri implorarit, qui Comiti severe inhibuit, ne nos iniquis suis praeten=
rvio muro sionibus deinceps amplius gravaret.
ostan, sed Anno 1598. Reverendus Dominus Joachimus Heintz, Reverendissi=
ori cellarum mi Julii, Episcopi Naumburgens. Sacellanus et summae aedis ibi=
usit. Insu=dem Vicarius, huic Domui 100. fl. testamento legavit.
-altaribus Anno 1599. 16. Januarii Imperialis Camera Spirensis per publicam
oribus affa= sententiam latam, Godefridum Comitem in Öttingen damnavit ad
alterum pro restitutionem Carthusiae Horti Christi cum omnibus iuribus et per=
re auxit Jordineßiis, fructibus perceptis ac percipiendis et sumptibus in litem
ii, Hieronÿ expositis.
liorum plu Anno 1601. 3. Novemb. Joannes Adamus, Archipraesul Moguntinus
ura. facultatem indulsit Fratribus huius Domus sacros Ordines suscipi=
or in Ordinandi a quocunque Episcopo vel suffraganeo.
ine Comitis Tandem hic Prior nescio qua potissimum necessitate impulsus, suasu
lis illius, qui tamen etiam quorundam honorariis pecuniariis egregie abs emptore
la praeberen corruptorum (ut postea apparuit) integrum mansum, hoc est 30. Le=
set: atque electissimos agros cuidam rustico in Birsfelden, nomine Henrico Heus=
singularis
tum,) gen, ad dictu ibidem Domus liberum allodium pertinentes, vilissimo
um commin pretio ad messem iam semente maturo, Sanctulum et inscio Conven=
incommodo tu, non amplius 140. fl. vendidit haereditarie: quam ob causam,
ligneto nos ubipes patuit, Anno 1603 in actu Visitationis a Prioratu fuit abso=
ederemus. Attulus. Quamvis postliminio per successores eius, ut infra dicetur, ma=
ram Tamen ima eius consolatione huiuscemodi agri indicialiter | sint denuo re= 133.
r suum cancuperati. Obiit bonus Pater in Domo professionis suae Anno 1609.
is hospitan XXXIX. Dominus Joannes Vogelius.
duabus rche Cui ante suam institutionem annis aliquot Horti Angelorum Domus suae

professionis solers fuit Procurator, qua propter Anno 1603. mense Nouissel, prout infra plenius pa
bri Domino Johanne Duringio in Visitationis actu absoluto, ad instpso Praeside Anno 1604. in Ma
tiam tunc Patrum professorum, quorum pauci fuere, a Visitatore primolii a Domino Petro Paulo Seu
rio, Domino Johanne Mullero, Priore Domus Horti Angelorum in Rectoris Advocato et Procuratore, eius
suffectus est, quem deinde Anno sequenti capitulum generale in Priorii censuum nostrorum pro De
confirmavit. aere aliено praegravatam animadvertisset, creditoris in Martio Anno 1601. in eo
Hic quamprimum Domum gubernandam suscepisset, eamque impollero Dt, J. V. Doct. Domus Teu
ne instantibus satisfacturus, summam capitalem pretii vinearum eon eiusdem Camerae Advocato es
Sinffanfal, quam Pater Sebastianus Prior, ut supra dixi, certis terminati fuissent, et Commissio
ad reemptionem elocaverat, una cum pensionibus repoposcit, accepionstitisset.
et creditoribus partim satisfecit, partim in alios Domus necessarios Accidit autem hoc ipso Anno
sumptus expendit. Quinimo et alios 600. Fl. apud Patres Societatis Commissionis: postquam
tis Jesu accommodato non mediocri damno Domus suscepit, praedis Vinariensis attestationes | a
300 fl. a Reverendo Domino Christophoro Appel, Vicario B. V. ad signatae fuissent, Priori, ut q
sum vitalitium exposibos, et alios 1000 fl. quos testamento recentae fuerunt, qui illas cuidam
professus Frater Johannes Arnoldi, postea Prior, Domui legaverat, tipolis existenti, a pluribus c
quorum adminiculo Domum anteriorem commodioribus habitas autem magni momenti Epu
onibus, ut potissimum Prioratum, et cubilia hospitum instaurat) volenti in crastinum redu
vit, item aedificiorum parietes in area Domus intus foriisque vitiosos, a inclusis eidem 20. florenis a
calce, luto, tinctura, et passim picturis illustravit. i nostro deferret. Negnam ver

134. Ipse mansum 30. agrorum selectissimorum, de quo supra dam diverdende, cum salutis loco u
imprudenter divenditum in villa Kircheimensi in indicio repeter lexisset ab hospite, dolenter r
caepit, et Anno 1607. 7. Septemb. indicialiter recuperavit, ita ut omicis, Spiram non vado, sed uso
dio haec penitus fueris annullata, restituto per Priorem pretio 145. flo: absque his dictis actisque s
cum debito censu 4. annorum, e contra rustico pro tot annorum dae mercedis habiturae, si ha
lumento capto ex agris, praebente 4. maldra tritici totidemque av istula sibi cum nummis r
nae: quibus utrinque praestitis, rustico hic mansus denuo ad 8. an ognitum quo devenerit:
elocatus fuit pro certo canone frugum annuatim pendendo. Socius vero cum actis etiam
Hic idem allodium nostrum ibidem contra antecessorum Patrum s Marggravii ab Anspach ad
ludum et definitionem a doctioribus olim et prudentioribus civita sibi cognitum, haec procul
huius sub Priore Tilmanno factam propriis iterum expensis et labo as quasdam habere, quas obs
bus colere incoepit, sed gravissimo Domus damno et certissima eius Praedicans licet rudis et ignar
omnimoda ruina, nisi malo per successores tempestive restitutione involutas, et magnis s

03. mense Nov- fuissed, prout infra plenius patebit.
usto, ad instan- Ipso Praeside Anno 1604. in Maio, hac in urbe in hospitio sub signo
isitatore prima- dolii a Domino Petro Paulo Heurnagel, J. V. Licentiato, Camerae Spiren=
im in Rectorem sis Advocato et Procuratore, eiusdemque Commissario, testes in causa spo=
rale in Priore- sii censuum nostrorum pro Duce Vinariensi fuerunt auditi cum pri=
set, creditoribu- us in Martio Anno 1601. in eodem hospitio a Domino Johanne Jacobo
mnque) impor- Herold, J. V. Doct. Domus Teuthonicae in Mergentheim Consiliario, nec
i vinearum in non eiusdem Camerae Advocato et Commissario testes ex parte nostra exa=
ssi, certis locminati fuissent, et Commissio illa 400. circiter florenos huic Domui
roscit, accepit constitisset.
s necessarios om- Accidit autem hoc ipso Anno casus mirabilis circa acta postremae
Patres Societ huius Commissionis: postquam enim Herbipoli praesente Adiuncto Du=
uscepit, praedeis Vinariensis attestationes | a Commissario revisae, et more solito ob= 135.
io B. V. ad con signatae fuissent, Priori, ut quantocius Spiram mitterentur, tradi=
mento recense- tae fuerunt, qui illas cuidam nuntio Spirensi eodem tempore Her=
ii legaverat, bipolis existenti, a pluribus de fidelitate commendato (ut qui cau=
ribus habitatis as autem magni momenti Episcopi Herbipolens. aliquando espediis=
lum instaura- set) volenti in crastinum redire Spiram commisit una cum Episto=
isque vitiosos, la inclusis eidem 20. florenis aureis, ut haec J. Hemler Procurato=
ri nostro deferret. Nequam vero nuntio prope Spiram ad hospitium
upra dam et diversente, cum salubis loco uxorem suam cum clerico aufugisse, in=
dicio repetere detexisset ab hospite, dolenter hoc audiens respondit, si vera sunt quae
vit, ita ut vendi- dicis, Spiram non vado, seduxorem meam investigabo ubicunque potu=
mretio 140. flo- ro: atque his dictis actisque socio suo traditis cum sponsione bo=
t annorum enae mercedis habiturae, si haec ad suum locum detulerit, ipse e=
odemque accepistula sibi cum nummis reservata, abiit in viam suam, nec
nuo ad 8. annos cognitum quo devenerit.
dendo. Socius vero cum actis etiam ipse reversus, veniensque in dictionem
m Patrum et Marggravii ab Anspach ad Senem quendam Praedicantem olim
oribus civitatis sibi cognitum, haud procul ab Ilembach, eidem indicavit se char=
nensis et labordas quasdam habere, quas obtares Moëno aut igne absumptas.
tissima eiusdem Praedicans licet rudis et ignarus, quia tamen viderat illas serico liga=
ssive restitumine involutas, et magnis sigillis affirmatas, serio illum monuit,

ut hac ad suum locum deferret, alias restim posset mereri: unde a
ter perterritus, acta Praedicanti tradidit custodienda, asserens se
bergae necessariis, quibusdam expeditis intra triduum aut certe qua
suum illa recepturum, Spiramque delaturum: sed cum nebulo iste
intra 3. septimanas comparuisset, Praedicans propter acta coepit
timere, et equo conscenso in Kirnpatt supra Asthemium ad hortu
rium Marggravii profectus, eundem rogavit ut illa in se susciperet
iste utpote iurisperitus probe sciens quem haec concernerent, illa
136. acceptavit, | et mox equo delatus ad Priorem in Ilembach, cum in
ivit Herbipolim, actisque traditis Priori totam rei seriem indica
lumque vidissent acta hinc inde a nebulonibus istis per fi
serica discissa, ne contra haec ab Adversariis posset excipi, si talib
Spiram missa fuissent denuo per Commissarium eiusque Adiun
tum ex Ichna revolutum revideri, novisque firmari et obsignari
debuerunt.

Anno 1607. 8. Jan. idemque J. Julii, Johannes Schwicardus, Elec
Moguntinus Clero Erfurtensi inhibuit, ne posthac Senatui, uti
prius multis annis coactus fecerat, solveret exationem civicam,
das muster und angelt.

Hic idem Pater Prior, circa idem tempus fere aliud haud equidem
minus damnum et confusionem, Domui sua indiscretione intulit,
temere enim et inconsultis, imo contemptis civibus (quorum in
teresst, et ad quos potissimum Jus aquae Trifontis pertinet) canalem,
quem vetustissimo privilegio dicti fontis rivulus derivabatur ad hortu
nostrum pro vivario triturarum; cum ingnam propria auctoritate
in salutatis illis renovasset, atque illis congnerentibus super hoc, et
facti rationem exposcentibus, dure et indiscrete respondisset, rati ilore
se contemptos (rudes enim homines sunt) et ad quaevis faciles (co
citatis contribulibus et parochianis S. Thomae, et aliis exasperati un
nimider se se opposuerunt, rivulumque de facto inhibuerunt obdu
rato meatus foramine, nequllis Senatus auctoritatibus sive admon
tionibus (quamvis iuratorum testimonis praesente Senatu et ipsi
manifesta signa veteris iuris protulissent) placari, minus ad rest

dionem aquaeductus per suac
vacuum et siccum
ominia, confusione et iactur
endis et frustraneis, quibus
i amice eis proposidum sum
udicium eorundem se molie
endissent. Rogari enim et
o voluit unde sicut benigni
dem facilitate concessa revo
im rivulum postliminio Ve
tor non modo comiter agen
ui census 10. grossorum, se
iam pro irrogatione (cum
gratis et precario impetra
lis demum commendatione
irum nucum, ida olim voc
asterii hactenus annis plur
ium tantum voluptati et r
o notium, repleto vivario, q
axima Domus utilitate, et c
tum conversis.
eterum annis V maiori sp
asius translationem innotu
rugaliter administrasset, Defu
aioris Carthusiae professo et
idem ob discordiam electio
, hunc Domino Ludovico
Asthein, ex Domo hac ad
Rector designatus, translatu
rius Priorem in Domo Bruna
XL. Dominus Andreas Be
ictus Dominus Andreas Asc
professus, Anno huius

ri: unde ad tubionem aquaeductus persuaderi potuerunt. Remansit ergo dictum
sserens se Barbarium | vacuum et siccum multis post annis magna Domus ig= 137.
certe quadrominia, confusione et iactura, ac sumptibus haud equidem contem=
rebulo iste mendis et frustraneis, quibus tamen omnibus facile parcidum fuisset,
ta coepit sibi amice eis proposidum suum insinuasset, nihilque novi in prae=
um ad horrea dicium eorundem se molisturum praeter renovationem canalis,
se susciperet, ostendisset. Rogari enim et respectari ut Domini Trifontis omni=
erent, illa vo volunt unde sicut benigni et faciles sunt ad petita, ito offensi
ch, cum ibidem facilitate concessa revocant. Expertus loquor, praedictum e=
em indicavi rium rivulum postliminio Venerabilis Pater Johannes Arnoldi Procu=
per filatorem non modo comiter agendo recuperavit, et si promissione an=
i, si taliter rui census 10. grossorum, sed insuper etiam paulo post Prior a=
que Adiunctum pro irrogatione (cum consensu Senatus inscriptis) horti Her=
t obsignari gratis et precario impetravit.

His demum commendatione dignissimum opus adiecit, hortum ni=
ardus, Electo rium nucum, ita olim vocabatur, nunc lupuleti et opposito mo=
ratui, ubi nasterii hactenus annis plurimis sterilem et infrugiferum est ci=
civicam, rium tantum voluptati et recreationi commodum, et cellario no=
ro notium, repleto vivario, quod antecessor eius inutiliter foderat,
d equidem maxima Domus utilitate, et civium Senatusque dispicentia in lupu=
me intulit, tum conversis.

quorum in= laberum annis V maiori spe et opinione quam effectu, ut post
') canalem, pe rpetuis translationem innotuit, cum rem domesticam solerter et
ur ad hortum frugaliter administrasset, defuncto Domino Johanne Adriansonio
uctoritate et maioris Carthusiae professo et Priore Domus Cellae Salutis professi
uper hoc, et ibidem ob discordiam electione privati, a Venerabili Patre Visita=
isset, rati ibidore, hunc Domino Ludovico Hagero, Priore Pontis Beatae Mariae
is faciles (co in Aldheim, et Domo hac ad Domum iam dictam Cellae Salutis
sperati una Rector designatus, translatus est, ubi etiam Obiit Anno 1628. cum
runt obdu= rius Priorem in Domo Brunae, et Vicarium Ratisbonae egisset.
sive admoni XL. Dominus Andreas Berlyius.
atu et ipsis, Dictus Dominus Andreas Aschaffenburgensis, Domus horti Angelo=
inus ad rest rum | professus, Anno huius saeculi 1608. circa festum Purificatio= 138.

nis Beatae Mariae Verg., 4. Feb. Domino Johanne Vogelio per
tatorem principalem Dominum Ludovicum ad Domum Cellae
tis designato Rectore, Priore a Conventu postulatus, a Visitatore
dicto institutus fuit et confirmatus. Fuit autem prioribus
annis Domus vigilantissimus Procurator.

In officio autem Prioris confratrum suorum amator insigne
nimi candore praecipuus, Zelo regularis disciplinae fervidus
sate eximius, et in re domestica admodum insignis et dexter.
de licet nullo praesidio pecuniario fulciretur, quo praedecessores
us apprime suffultus gaudebat, quinimo gravissimis quibusdam
mus tunc adversis premeretur malis et infortuniis morte sim
et interitu 12. fortissimorum equorum, spatio vix integri ann
ve idiam praestigiis et malitia hominum, ut quidam putavit
sive quod magis credibile apparet, indiscretis laboribus et negli
dia famulorum circa curam eorundem acciderit: sua nihilomi
prudentia et dexteritate evicit, ut nedum aes alienum nullu
contraxerit, sed e contrario de contracto ab antecessore exsolver
Hic Anno primo regiminis sui qui fuit 1608. tabulam in
ri austro iuxta cellam liberae C. olim C. parieti affixam
gi curavit.

Item eodem anno casulas duas ex tapetio serico floribus
to dono aliquando Admodum R. Reverendi Domini Jacobi
Schollaei, sigilliferi Moguntini et canonici Beatae Mariae Virg.
Erfordiae oblato: ex eodem cussinos duos pro maiori altari,
antipendium unum pro altari S. Trinitatis: de alio etiam
dio rubri viridisque coloris pro altaribus S. Crucis et Apost
rum alia duo fieri fecit. His adiecit cussinos duos alios ex
discolorato cum aureis argenteisque floribus conspicuos. Eb
tempore icones Patrum Eremitarum in choro Monachorum
bus suspendit; vela quoque quadragesimalia cum suis pictu
antipendia in Ecclesia pro altaribus eodem anno comparavit.
Anno vero sequenti 1609. hortum allodio nostro in Kirchein
parte occidentali contiguum, cum domo ad eundem pertine

139.

ros quodam incola iustae
clesia C. quoque egregia c
in domo lapidea ad Grues
dificavit.
no vero 1610. bibliothecam
Catharinae et Elisabeth
in fornice sive capella Sa
Barbyrum, ubi etiamnum
casularum, et caeteror
bene artificiosam fab
libris, iisque q
eodem Anno aliam partem
reliquerat, ipse sim
Domui admodum utili
horsum servari
a Priore constitutis,
ritorem sub poena carcer
subsequentibus in die
faedissime concubans
Verumtamen appropinquan
redditionis consolatione
ad instantiam et impor
Thomae Aquinatis, mor
men egregie mentiebatur
Absoluto P. Johanne Arn

Vogelio per Visitabs quodam in cola iustae emptionis titulo comparavit: et pro
um cellae sal ecclesia 6. quoque egregia candelabra ex stanno fieri curavit,
r Visitatore pr in domo lapidea ad Grues hypocaustum minus cum culina
rioribus tribus aedificavit.

Anno vero 1610. bibliothecam veterem ex Sacristia sive sacello Sanc=
tor insignis, tae Catharinae et Elisabeth transtulit ad novam, quam exstruxe=
rae fervidus, pat in fornice sive capella Sanctarum undecim millium Virginum et
is et dexter. Pro Martyrum, ubi etiamnum visitur. Eadem opera aream sive custo=
o praedecesso dium casularum, et caeterorum ornamentorum, et ornatuum ec=
issimis quibc clesiae bene artificiosam fabricari curavit, et ipsam bibliothecam
is morte sim lectissimis libris, iisque quam plurimis illustravit et ditavit.
= integri ann Eodem Anno aliam partem horti nucum, quam praedecessor in=
idam pusaver sultam reliquerat, ipse similiter fodiendo lupulo fertilem reddi=
ribus et negli dit, Domui admodum utili et proficuo opere: sed Senatui etoso,
sua nihilomin qui voluit hortum servari inculturn et pervium, ideoque ope=
enum nullum rariis a Priore constitutis, ut lupulum inibi plantarent, per ap=
sore exsolverit. paritorem sub poena carceris laborare inhibuit: imo duobus an=
labulam in ma nis subsequentibus in die S. Walburgis sub armilustrio cives hor=
ti affixam pi dum faedissime conculcantes, stipites ferme omnes perfregerunt.

Verumtamen appropinquante iam tempore quo per multas tri=
o floribus diss lationes transiret de hoc mundo ad patriam aeternae quietis
Domini Iacobi et retributionis consolationisque; contigit hoc eodem Anno 1610.
tae Mariae Virg it ad instantiam et importunitatem conventualium in festo
iori altari, et S. Thomae Aquinatis, morum et conversationis | modestia (quam 140.
, alio etiam ta tamen egregie mentiebatur foris) omnibus charum Patrem Isaac
ucis et Apost trum Mattersdadianum, Franconem, Domus filium, repudiato
uos alios ex | Absoluto P. Johanne Arnoldi, in Vicarium instituerat. Quare
nspicuos. Eo deliberatam maiorem iam nactus, iusta tristum illud, honores mu=
Monachorum se tant mores, et raro in meliores; quem hactenus animo fovisset
im suis picturis genium, cito manifestum fecit: videres namque iam olim in No=
comparavit. vitiatu. accaeptas aversiones paulatim contra superiorem renova=
r in Kircheim re, in eundem sub specie admonitionis invectivas scribere, cel=
ndem pertines re et solitudinis, et alias regulares observantias negligere, fas=

didire, odisse, quaerere et delectarè colloquiis saecularium, quinimo ab Iarum stimulos Isacus concitat,
que ulla verecundia relictis divinis officiis, videntibus intuentibus t Labro cui similem saecula n
fratribus, haereticis confabulari, iisdemque pessima cordis sui consi Non Dismas, Gesmas, nec Orestes
et proposita revelare, communicareque: Venerabili interim P. Prior Nec Barabas crimen tale cru
in nundinis Naumburgensibus morande, ipse pridie quam inde reve Quale hic sanguivorax flamma
teretur, die qui VII. Fratribus Martyribus sacer fuerat, hoc est 10. Jul Patravit facinus; sexta ciens
Anno 1610. mane hora 5. fugam iniit, et abiurata fide catholica Macario quondam Phlegetontic
professione, haeresin Lutheranam complexus est, magno Lutherano Rector stromatibus vasela r
rum iubilo et stipudio, atque mundi illecebris et voluptibus contin Quo properas? vir Dirus ait:
habenas liberius lavans, et se ipso quotidie peior effectus, commessas Indro monasterium quod
onibus et ebriestatibus vacans, peccatumque peccato accumulans, Unicuique ferens Fratrum de va
scelus sceleri, donec tandem in profundum malorum demersus, det Pro gustu ac libitu quem
stabili patricidii inaudito propre crimine, post mille qua voce, qu Huic irae, invidiaeque illi, fals
scriptis irrogatas calumnias et detractiones verumtamen patienti Et Veneris quarto pocula p
sime toleratas pientissimum Patre Priorem ipsa sacra Purificatio Huic nummos, illi titulos et g
nis Beatissimae Virginis Mariae nocte hora 10. in propria cella pi Porrigo fallentis, quod place
gione e medio sustulit: quemadmodum ex sequenti pathetica de Idem ille, ille idem fallax revoca
scriptione Adm. Reverendissimi et Eximii Domini Magistri, Thom Carthusiae Erfordi limine
Hoffmeisteri, canonici Beatae Mariae et Ecclesiastes ad S. Martin Quaeris et Isacum, Fratrum cog
141. estra, et ibidem respective Praepositi clarius | fusiusque patet, his Urbe Minox stadio de genis
ce verbis. Talibus aggreditur dictis; heu
Pathetica, eaque circumstantialis Descriptio nefandae iustae ac Aegeae Veneris, victima gr
deplorandae interfectionis Reverendissimi Patris ac Domini Andreae Cur moestos sine fine dies, sin
Bertzii, aedis Carthusiae Erfordiae constituti Prioris, sub nocte vigil Ducis? et abiecto nomine
Purificationis Beatae Virginis Mariae. hora decima miserabiliter ulter Cur cur pateris cruciami
que ad mortem sauciati, et postmodum, ubi devotissime Sacrame Viribus exutis examinand
satisfer curatus, interempti, compassionis gratia elaborata. Cur Veneris lusus, cur millia g
Heu dolor! heu lachrymae! lachrymas quis temperet? atque Spernis? et in vivis mor
Irriget haud quaquam flebibus ora sua? Fac agedum cappam, fac san
Vah scelus horrendum! quis non rumpatur et ira Esue, cilicium proyce, r
Cui Patris Andreae percipit aure vocem? Enbibi de Veneris Dionaeae pi
Flere libet ne magis? magis aut prosciendier ira? Ebibe fac totum, sic Ver
Et libet irasci, flere libetque simul. En tibi de carnis sapidissima p

quinimo ab
ruentibus lo
lis sui consil
im P. Priore
n inde rever
t est 10. Juli
Catholica e
Lutherano
tibus contin
commessas
mutans, e
mersus, dete
ta voce, qua
n patientis
Purificatio
ia cella pu
thetica des
istri, Thom
S. Martini
patet, his
iusta ac
ini Andrea
rocte vigili
abiliter u
: Sacrame
a.
que

Jrarum stimulos Isacus concitat, ille
Latro cui similem saecula nulla ferent.
Non Dismas, Gesmas, nec Cresles santa piacla,
Nec Barabas crimen tale cruentus adit.
Quale hic sanguivoras flammanti morte piandum
Patravit facinus; sava cient lachrymas.
Macario quondam Phlegetontius obvium ibat
Rector stromatibus vasela referta gerens.
Quo properas? vir Jsaus ait: cui protinus ille
Indro monasterium quod spicis ante referet.
Unicuique ferens Fratrum de vasibus hausum,
Pro gustu ac libitu quem sibi quisque leget.
Huic irae, invidiaeque illi, fastusque sequenti,
Et Veneris quarto pocula plena dabo.
Huic nummos, illi titulos et gaudia mundi
Porrigo fallentis, quod placet ille bibat. |
Idem ille, ille idem fallax revocatus ab orco, 142.
Carthusiae Erfordi limina daemon adit.
Quaeris et Isacum, Fratrum cognomine, Cretum
Urbe Minoestadio de genitore pio.
Talibus aggreditur dictis; heu victima nostrae
Aegeae Veneris, victima grata nimis.
Jur moestos sine fine dies, sine honore tot annos
Ducis? et abiecto nomine serpis humi?
Jur tua cur pateris cruciamine membra tenella
Viribus exutis examinanda dari?
Jur Veneris lusus, cur millia gaudia mundi
Spernis? et in vivis mortuus usque iaces?
Fac agedum cappam, fac santonicumque cucullum
Exue, cilicium proyce, rempe pede.
Ecce tibi de Veneris Dionaeae pixide potum,
Bibe fac totum, sic Venus ipsa monet.
En tibi de carnis sapidissima pabula prende,

Delicijs, unctas de vitulisque dapes.
Ingredior Mundum, mundus suus esto, dabitque
Prospera quaeque sibi, prospera quaeque sibi,
Dixerat: Isacus sic dum est voce secubus:
Sis quicunque voles venditor, emptor eto.
Vendita namque meae flagrantia pharmaca carni
Conveniunt, quantum, tu mihi vende, sat est.
Huc adeo o Cytharoea Venus tibi victima servor
Detur in amplexus o Venus ire tuos.
Nunc age cappa vale, valeas cucullate cuculle,
Regula prisca vale, cilicciumque vale.
143. Diva Paphi salve, et quidquid sub climate mundi
Spectatur liberum, me faciat liberum.
Gratia me forma decorat, decoratque juventus,
Atque acris ingenii gratia condecorat.
Non ea, non equidem patiar sic esse sepulta,
Delicias quaerant singula quasque suas.
Dixit, et optata adversens crepuscula noctis
Cuo sibi perlustrat sit patefacta Domus.
Est locus extremus cellas prope moenia claudens,
Aedis Carthusiae clausus et asseribus.
Hunc adit Isacus Lacodaemonis actus et astu
Proiectat funem, et colligat asseribus.
Et fune apprenso facilio deferdur in altum
(Daemona non dubium dicta dulisse supra:)
Sic abit ille, Ducis factus gladiator Averni
Rite Panomphaei, qui strationa fuit.
Ast heu (moestifico quaeror, et quod clamido vultu.)
Quantum mutatus pro dolor iste status!
Religio nova, vita nova hic, moresque fidesque,
Et novus est habitus, regula et ipsa nova.
Carthusianus erat, nunc est mundanus, et idem
Impius extreme, qui prius ipse pius.

Quique timore Dei prius ins
Effusa, effrenis curr
Convinctis manibus palmisq
Curvatoque genu fu
Nunc socios omnes legis vita
Scommate proscind
Rostro elementa suo, et sacra
Per mille et centum,
Inde intempesta surgebat no
Evigilans, David se
Nunc totos grassando teris n
Et gladiis aedes, sax
Primo in servitium qui men
Ille saginatum corpu
Quique libellus erat supplex
Non colis obscaenas,
Haec est, haec inquam est
Excelsi dextrae, cen s
Iudicra sed memero, quin et,
Sed scelus horrendum
De vitio in vitium graditur,
Crimina criminibus,
Nullum tam scelus est infan
Quod non tentat, adi
Jam furit insanus minitan
Funera, et horrificam
Quam mihi materiem ratio,
Cueis scelus infandu
Mens stupet attonita, infren
Cor tremit, ancipiti
Faedis ago haud satis est,
Vota, latro-cinii quin
Vesperas et Fratres cunctos sop

Quique timore Dei prius intima cordis habebat
Effusa, effrenis cucurrit in omne scelus.
Convinctis manibus palmisque sub aethera ductis
Curvatoque genu fudit is ante preces.
Nunc socios omnes legis vitaque prioris
Scommata proscindit, fulminat inque preces.
Rostro clementia suo, et sacra Sacramenta meditur,
Per mille et cendum, has fulminat ore preces.
Inde intempesta surgebat nocte precando 144.
Evigilans, David seu facit atque monet.
Nunc totos grassando terit noctesque diesque
Et gladiis aedes, sanguque quaeque ferit.
Primo in servitium qui membra redegerit escis,
Ille saginatum corpus obaesus habet.
Quique libellus erat supplex cum sponsa, puellas
Non colit obscaenas, saltitat, astat, amat.
Haec est, haec inquam est fateor mutatio, sed non
Excelsi dextrae, cum sacra lingua canit.
Ludicra sed memoro, quin et puerilia narro,
Sed scelus horrendum dinumerabo sequens.
De vitio in vitium graditur, simul horrida nectit.
Crimina criminibus, Daemone ducente vias.
Nullum dam scelus est infandum, damque nefandum,
Quod non tentat, adit, perficit, atque struit.
Dum furit insanus ministrans lethalia menti
Funera, et horrificam versat agitque necem.
Quam mihi materiem ratio, quae verba dabura est.
Cuncis scelus infandum hoc explicuisse queam?
Mens stupet attonita, infrenis quoque lingua silescit
Cor tremit, ancipiti membra tremore cadunt.
Facdis ago haud satis est pede conculcasse sacrata
Vota, labro-cinii quin mage crimen adit.
Nox erat et Fratres cunctos sopor altus habebat,

Quando aderat Mariae purificanda dies.
Perfidus Iscarioth cum debachatur, et omnes
Hac illacve vias sentat aditque modos:
Ut Patrem Andream, sibi quem divina Priorem
Fata dabant, (. Patrem nomine regue) neces.
Bis quinos dederat sonitus revolubilis hora,
Cum dirum aggreditur corde fremente scelus.
Egressum repetit demisso funem regressum
Assere dimato, et nocte invante parat.
Circumquaque obstacla videt remorantia, valvas
Adoritur clausas quae patuere prius.
Clausa fenestrarum reserat munimina, corpus
Iniectans frustra (ceu docuere nives:)
Post varias techmas, et post tentamina tandem
Multa, viam rabidus comperit, urget, init.
Per tres serpendo cellas, ceu squameus anguis
Nempe per angusta hic dum loca radit iter,
Non pede naturae, verissima narro, sed astu
Et raptu Stygii raptus ad ima Ducis.
Iamque ubi cuncta videt cessisse obstacula cautus
Innocui Patris se locat ante fores.
Pulsat, et e somno ceu suscitet, illicet illum
Provocat, ignaris pulsat idemque Pater.
Ast labro post correcta modum insidiando priorem
Pulsandi repetit, sed graviore sono.
Iam Pater alto animo versat, sua membra thoroque
Surripit, atque fores obstupefactus adit.
Mox valvas aperit, directusque in limine quaerit
Quae duplicis pulsus causa sit atque modus.
Haud mora laetifero accinctus pugione nefandus
Prorumpit labro; pro furiale malum!
Viscera rimatur Patris nil tale timentis
Atque agit ut cibra corruat ipse fores.

Nec minus interea collectis
Campanas solitas mox
Accurrunt adsuntque cibi,
Quod matus Isacus fe
Exinde caede furens patrici
Cua prius erupit, qua
Nec Christis facti, nec acerbi pa
Ante coëquales iactitat
O Isaac risus tibi vota dede
Nomen, aut haud risu
O Faber, o Fabri cognomen
Haud fabricas aeru
Quo nunc torous abis foedas
Angulus excipiet? dic
Conscia mens ubi? dic, dic n
Vermis? et in vasto a
Profugus atque vagus super
Cuo te cunque voles, q
Quidquid agis, quocunque e
Vermis qui nunquam, n
Non ea non equidem Carthusi
Structisset tibi, quae n
Solus nunc tandem sapias p
Compunctus repetas co
Quaeque tuenda tibi veniuns
Effusum innocuum s
Persolvenda tibi nam poena
Quam tibi mens iamia
Ast Venerande Pater revocand
Luctificam nostram,
Ergo vocas Lethum vultus
Intestina ruunt pallio
In medio positus vitae, me

Nec minus interea collectis iuribus ambas
Campanas solidas mox resonare facit
Accurrunt adsuntque cibi, spectantque ministri
Quod malus Isacus fecerat ille malum.
Exinde caede furens patricida et sanguine plenus
Qua prius erupit, quaque reversus abit.
Nefastis factis, nec acerbi poenitet acti
Ante coëquales iactitat omne nefas.
O Isaac risus tibi vota dedere parentum,
Nomen, aut haud risum, maesta sed ora cies.
O Faber, o Fabri cognomen fata dedere,
Haud fabricas aurum, ast vulnera saeva nimis
Quo nunc torvus abis foedatus sanguine? quis te
Angulus excipiet? dic ubi tutus eris?
Conscia mens ubi? dic, dic nonne Cainicus urget
Vermis? et in vasto denegat orbe quiem?
Profugus atque vagus super omnia climata terrae
Quo te cunque voles, verbere, semper eris
Quidquid agis, quocunque et ibis, tibi Vermis adhaeret,
Vermis qui nunquam, heu! interiturus erit.
Non ea non equidem Carthusica norma pericla
Struxisset tibi, quae nova forma struit.
Istis nunc tandem sapias piscator, et imo
Compunctus repetas corde piacla tua.
Quaeque lucenda tibi veniunt patiare, cruorem
Effusum innocuum solve gemens lacrymis.
Persolvenda tibi nam poena gravissima restat,
Quam tibi mens iamiam conscia dictat, habe.
Ast Venerande Pater revocans tua vulnera venam, 147.
Lucifican nostram, morsque inopina vocat.
Ergo vocat Lethum vulnus lethale ferale:
Intestina ruunt pallida, mota loco.
In medio positus vitae, mediique sinistrae

Morbis, amas mortem, provocat hancque Pater.
Omnia dein celeri priùs impedimenta, Ignatii
Sacra animam refovet, nova nec illa gravat.
Ignoscisque in se facilis scelus omne patratum,
Ad frugem ut redeat labro cruentus avet.
Hinc iubet extremo refici sua chrismate membra,
Membra cruore atro debilitata nimis.
Amplexus terram, caelogue immobilis haeret
Adnixus, cupiens iam superasse dies.
Dissolvi petit, Exurgam, ecce, in nomine Jesu,
Fatur, et effundit circumeundo preces
Membra negant vires, arreptant pondere sellam,
Sellam claudentem morte premente dies.
Oscula crebra cruci figit, rosaria versat,
Et quod lingua negat, corde precante subit.
Singultu tandem facili placidoque sopore
Insontem ille animam mittit, et aethere locat.
Tu Pater altitonans veniendi porrige dextram,
Et solio aeternum da residere tuo.
Tuque age Diva Parens longum per inane volantem
Duc animam, et genios pelle parata malos.
Et vos Alligeri iuvenes, Sanctique volucres,
Abramicae sedis gaudia habere date.
148. Tuque anima heus per inane vola, proficiscere laeta,
In campo Elysio serta parata tibi.
Certamen certasse sat est, servare fidemque
In campo Elysio serta parata tibi.

Evivis itaque hoc pientissimo Patre Anno 1611. violenter sublato inter quartam et quintam matutinam 3. Februarii, cum primum rumor mortis eius in civitate increbuisset, sceleratissimus hic patriarum, et damnum mu da nox civitate egressus, ceu alter Cain profugus factus est, et paul post in Franconia in oppido Hafffurt deprehensus, agnitus, ab Reverendissimo Herbipolensi Iulio p.m. Episcopo, ut fugitivus

et Apostata captus est, et ordini a primum Asdheimensi, deinde in carceribus inclusus fuit: Verum lensi cum primum de eiusdem a dem carcere violenter extractus, ex quibus tamen (. nescitur fere iam poenas delicti fuisset luitu angustiis undequaque pressus, Ratisbonam ad P. Convisitatore Taeselium confugit, a quo ad de vero Manuam amandatus patus, donec a Capitulo genera per delicto eius ad perpetuos Post mortem autem huius Ven nes Conventualiter in Capitulo runt et confirmarunt pro se su tuo servandam confoederatione

XLI. Dominus Joannes Antecessore pientissime, ut dic ieiuniis et orationibus consuet laboribus, Domino Ludovico Hag cessit iam dictus Dominus Joh di a Capitulo generali per cha tionem patriciae in Vicarium di Rutilae ad Mosellam.

Sub cuius Priorata, quae iam nasterium exercebatur gravis d ob diversas et iniustas exactio nem, ac potissimum aedificio dictus Senatus impugnar appriare nitebatur horum nu tiones civium celebrared, qua

et Apostata captus est, et ordini ab eodem restitutus, ac in Carthusia primum Astheimensi, deinde in Carthusia Herbipolensi firmissimis carceribus inclusus fuit: Verumtamen abs Reverendissimo Herbipolensi cum primum de eiusdem autem patricidio cognovisset, ex eodem carcere violenter extractus, et publicis carceribus traditus fuit, et quibus tamen (. nescitur fere quo stratagemate et dolo.) cum iam iam poenas delicti fuisset luiturus ultimas, iterum evasit. Et sive angustiis undequaque pressus, sive poenitudine facti salubriter ictus, Ratisbonam ad P. Convisitatorem provinciae, Dominum Georgium Faselium confugit, a quo ad R. Patrem Carthusiae deductus est, inde vero Mantuam amandatus et ibidem annis tribus carceri mancipatus, donec a Capitulo generali matura habita consultatione super delicto eius ad perpetuos triremes demandatus est.

Post mortem autem huius Venerabilis Patris, Patres et Fratres omnes Conventualiter in Capitulo congregati, concordibus vobis renovarunt et confirmarunt pro se suisque successoribus | omnibus perpe- 149.
tuo servandam confoederationem supra sub Johanne Falck. factam.

XLI. Dominus Joannes Naundorff.

Antecessore pientissime, ut dictum est, defuncto, praemissis de more ieiuniis et orationibus consuetis, praesentibus Dominis Patribus Visitatoribus, Domino Ludovico Hagero principali, canonice eidem successit iam dictus Dominus Johannes Naundorffius, anno praecendenti a Capitulo generali per chartam huc hospes missus, et post defectionem patricidae in Vicarium institutus, alias professus Domus S. Sixti Rutilae ad Mosellam.

Sub cuius Prioratu, quae iam plurimis annis Senatum inter et monasterium exercebatur gravis discordia magis magisque recruduit, ob diversas et iniustas exactiones, tum invasiones, direptiones bonorum rerum, ac potissimum aedificiorum per aggeris exstructionem eversorum hic fabricarum, et damnum multoties enatum. Quo tempore maxime ebullivit, et paulo ante dictus Senatus impugnare, ac per vim quasi et de facto sibi appriare nitebatur horsum nucum, ut ibidem pro libitu suo lustrationes civium celebraret, quamobrem summopere laborabat impe-

dire plantacionem lupuleti.

Verumtamen peroportune hunc contigit congregari hîc conventum allegatis severissimis sta
Principum Imperii ob discordias quasdam et difficultates exortas ex inhibitionibus et censuris, ex
sione obitus Illustrissimi Principis Juliae, Cliviae et Montium excurrendis a proposito dimov
Quare hac occasione bene usuri Patres nostri Visitatores, Caesareamque excusatum habere dig
Majestatis Legatum, Generosissimum Dominum Johannem Georgium quidem alias suae Illustriss
comitem de Hohen Zollern adiere supplices, ut eadem opera discordem inco sexu, omnia mor
am ac differentiam nostram Domus cum Senatu componendam; ceps autem replicando et abs
cipere dignaretur. Annuit benigne comes, et qua erat maxima comitatem, et confusionem cu
150. eximia in Ordinem affectus observantia, acceptae protinus | abs Caesaremmissis Priorem flectere,
sare Matthia commissione speciali, auctoritate eiusdem, rem ad fin scollan finf mit faban, e
difficilem tanta dexteritate et prudentia composuit, ut ubrimque dictu quantus concursus pop
et Senatui et Domui egregie satisfactum sit. turi rei eventum.

Extant huius accordationis et compositionis literae, utrimque Praedictus autem Princeps
signatae Anno 1613. 31. Augusti, quibus hoc modo conventum fuit hanc repulsam tulisset, u
ut Priori propter exactiones a Senatu daretur designatio bonorum nostris exoptasset excoria
civilium. Ab Anno 1501. comparatorum, et quidquid ab Anno 1626. vel circiter in oppido
quin cultima bonorum civilium descriptio facta fuit, haec Domus ultra Domino Johanne Georgio,
bitum erogasset, eidem redderetur. Deinde quod armilustrium deorsus est se quidem illo tempo
ceps post horreum Senatus deberet insidere, omniumque domorum nunc vero sibi vel maxime,
ibi sibarium postica obstrui. Denique ut clavis pro turri nobis requi tam firmiter nostra se
maneret, liberumque foret illam elocare, cuicunque vellemus, sic ritus testis, Dominus Heid
men ut conductor ille Senatui iuramento esset obnoxius. Ita como eodem supra dictus Pate
ventum in cellaria Carthusiae, praesentibus Dominis Scholtaeo Lipso Kircheimensi sumptibu
tifero, M. Andrea Funck, Johanne Henrico Voigt, Johanne Wilhelvinciae et munificentia H
mo Forster, Jobo a Stollernheim, consulibus. Hirschbergeri, insignis ben

Dum haec autem agerentur Erfordiae, Landgravius Hassiae Mauvid solutis murario 130. fl
tius, cum prius suum ad Carthusiam excursum insinuasset, de lo Anno 1614. 29. Julii, ubs
nistatu Principissae, coniugis et filiarum sciens ac prudens silvia quod ipse propter ruinar
set, grandi cum pompa et strepitu armorum Carthusiae nostrae ad is valli gramine, semer
am primam rheda undique velata intravit; verumtamen descendit. Deinde propter exaction
tibus illis, et a Priore conspectis Principissa et filiabus eius, processu convendum fuit, s
quam salutatum Principem iussset, fores omnes et adytum adus ad nullam refusionem

claustrum firmissime occludi, iussit, sumque Priore salutato, eum-
c convendum dem allegatis severissimis statuti nostri, et Summorum Pontificum
is exortas occa inhibitionibus et censuris, et poenis ipsi conniventi ipso facto in-
Monitium ebi currendis a proposito dimovere conatus | est, sinud ut eum hac in 151.
ores, Caesarea parte excusatum habere dignaretur, humillime rogavit, quando-
nem Georgium quidem alias suae Illustrissimae Dominationi, sequestrato tamen
: opera discord foeminco sexu, omnia monasterii pervia et aperta forent. Prin-
onendam susceps autem replicando et attendendo suam magnificentiam, et auc
t maxima et oritatem, et confusionem cum nec blandis, nec duris, quinimo
inus | abs Cae- nec minis Priorem flectere potuisset, exasperatus coniugi dixit,
em, rem adeo in nollan fuisse fabam, et reverens qua venerat rediit. Mirum
, ut ubringue dictu quantus concursus populi circa monasterium fuerit specta-
turi rei eventum.
, ubringue su Praedictus autem Princeps Landgravius Hassiae, et ei adeo gravi-
nventum fu er hanc repulsam sulisset, ut deprehensum propterea quempiam
sio bonorum et nostris exoptasset excoriari pro tympano; postea tamen Anno
d ab Anno 160 1626. vel circiter in oppido Wilfungs coram Electore Saxoniae
: Domus ultra Domino Johanne Georgio, cum huius rei mentio incidisset, fas-
Illustrium Dei sus est se quidem illo tempore ita affectum fuisse ob confusionem,
que domorum nunc vero sibi vel maxime probari, et commendandos nos valde,
turri nobis re- qui tam firmiter nostra servaremus et tueremur. Ita retulit an-
ellemus, sic ritus testis, Dominus Heidenreich senior, Praefectus ibidem. An-
ius. Ita con- no eodem supra dictus Pater Prior horreum maius in allodio nos-
Scholtaeo Sig bro Kircheimensi sumptibus subministratis ab Visitatoribus pro-
hanne Wilhel- vinciae et munificentia Clarissimi Domini Doctoris Joachimi
Hirschbergeri, insignis benefactoris nostri ex fundamentis aedifi-
Hassiae Mauri vid solutis murario 130. fl. itemque fabro lignario, 150. fl.
massed, de lo- Anno 1614. 29. Julii, ultimo conventum fuit cum Senatu, i-
rudens silvis da quod ipse propter ruinam muri, quae contigit ex incumben-
iae nostrae ar is valli gravamine, semel pro semper solveret monasterio 200.
men descend fl. deinde propter exactiones idem servaretur quod in praecedenti
ius eius, prio recessu conventum fuit, sic tamen quod de super eminenti Sena-
t adytum ad tus ad nullam refusionem teneretur ubrimque facta compensatione.

152. Denique ut via | per hortum nucum cunctis quidem pateret, ut iacturae aedificiorum mon
stratio nihilominus militum post horrea servaretur; e contra [illegible] similiter florenis, ad Eccl
natus providerest, ne quidquam damni a transeuntibus hortu[illegible], insuper multo pulvere es
singeret. t horrida admodum iacebas

Et sane cum omnibus summis infimisque se se humaniter no[illegible]isitur veteri tholo templi de
set insinuare et accomodare, adeo ut maximo huius Domus comisitur et conspicitur, forma
do primariorum et maxime consulum favore et gratia ex[illegible]ngelis deferentibus, pulchro
suos tamen interim domesticos, quos maxime fovisse debuisset, neque rosis, atque variis pictu
gentius curavit, imo sua indiscretione et proprii iudicii inhae[illegible]adum et sumptuose restitu
contra admonitiones Patrum, etiam superiorum commissos sibi [illegible]icturis, et tabulis grandis
modum reddidit aversos, ut hac sola de causa potissimum 4. reg[illegible]denissimis passim ex paries
minis sui anno, qui fuit 1614. prima Augusti in actu Visitatio[illegible]llustrem splendidamque feci
absolutus sit, atque hinc translatus in Asshein, ibidem aliquot a[illegible]ato veteri interstitio, ampl
Vicariium egit ac deinde ad Domum professionis suae rediens hac[illegible]Eodem tempore et iisdem pe
ibidem moratus fuit. [illegible]is materialibus, ut calce et

XLII. Dominus Bruno Fleischmann. [illegible]nae iam iam casum mini
Absoluto, ut iam dixi, prima Augusti mane in capitulo Domin[illegible]ate fulciri curavit, superi
Johanne Naundorffio, Patres professi unanimiter apud Venerabiles [illegible]recto lignis pro cutina sus
tres Visitatores postularunt sibi praefici in Priorem Dominum [illegible]dum accommodato, exposit
nonem Fleischman hunc Vicariium, quorum petitioni Visitatores [illegible]Anno sequenti 1617. in vill
disfacere volentes, eodem die post Vesperas regulariter persolutas, [illegible]is in introitu portae cellar
nibus denuo in capitulo congregatis eundem ut postulaverant, [illegible]rucis in choro conversorum
Rectorem Domus praefecerunt: qui deinde in sequenti capitulo [illegible]rendissimum Dominum Chri
nerali Prior declaratus est et confirmatus. Erat autem pietate [illegible]piscopum Ascalonensem,
devotione fervidus, regularis observantiae observantissimus, er[illegible]Moguntini Johannis Schwic
tione et prudentia cum dexteritate et industria in rebus agendi [illegible]ipso Anno M. Jeremias, Par
laudabiliter insignis. [illegible]dem voluit habere decimation

Cum primum humeros oneri administrationis Domus supposuis[illegible]olonus noster dare noluisset,
153. set, ut erat devotionis actibus admodum addictus | ab ipso Jove, used Prior illi assistens, huic
dicitur, hoc est cultui Dei principium et initium operum suorum [illegible]si priores Villicos decima
statuendum prudenter ratus est. Ideo Anno 1615. et sequentibus [illegible]enim est propriis, non vero
summa pecuniae, quam Senatus tenore accordationis nuperrime [illegible]disisse, Prior remonstravit.
fectae et confirmatae pro recompensa perpessorum detrimentorum[illegible]nnum 1623. quo sequens J.

ratered, tuel iacturae aedificiorum monasterii per aedificationem aggeris solvit,
e contra 2000. similiter florenis, ad Ecclesiam, quae neglecta hactenus et incul-
us horto oda, insuper multo pulvere et caligine parietibus abductis, tenebrosa
et horrida admodum iacebat, renovandam animum adiecit.
anider novi Igitur vetteri tholo templi deiecto, novum ex integro, ea quae nunc
mus conmovistur et conspicitur, forma et ornatu, arma Dominicae Passionis
a excellere angelis deferentibus, pulchro ordine et inauratis intermicantibus-
cisset, neglque rosis, atque variis picturarum emblematibus affabre elabo-
ii inhaesionem et sumptuose restituit; totamque Ecclesiam tinctura et
sos sibi asciuris, et tabulis grandibus cultis insigni pictura et devotione
um H. regi plenissimis passim ex parietibus suspensis insigniter et eximie
Visitation illustrem splendidamque fecit. Chorum quoque Monachorum, sub-
aliquot annis dato vetteri interstitio, ampliorem reddidit translato ostio templi.
iens hactenus Eodem tempore et iisdem pecuniis, et aliis abs senatu ministra-
dis materialibus, ut calce et lapidibus sectis, murum in arca culi-
nae iam iam casum minitantem instauravit, et pilarum firmi-
o Domino date fulciri curavit, superimposito pariete ligneo et tecto por-
nerabiles Pa tecto ligneis pro culina tuto a pluviis conservandis, loco admo-
minum Br dum accommodato, expositis in murarium 80. fl.
isitatores se Anno sequenti 1617. in villa Kircheimensi novum e fundamen-
rsolutas, ortis in introitu portae cellarium excidavit. Eodem anno altare S.
verant, in cuius in choro Conversorum de novo consecrari fecit per Reve-
capitulo grendissimum Dominum Christophorum Weberum S. Theol: Doctor:
n pietate et Episcopum Ascalonensem, et Reverendissimi Archipraesulis
imus, erus Moguntini Johannis Schwichardi Suffrageneum. 154.
es agendis Ipso Anno M. Jeremias, Parochus Tonnensis ex bonis nostris ibi-
dem voluit habere decimationem, annue 2. Pfffl tritici, quoscum
supposuis colonus noster dare noluisset, eundem apud Satrapam accusavit,
o Jove, ut sed Prior illi assistens, huic ius decimandi penitus denegavit, edi-
um suorum amsi priores Villicos decimacionem dedisse comprobasset, hanc
entibus de etenim ex propriis, non vero monasterii bonis omnino liberis prae-
uperrime cessisse, Prior remonstravit. Subsitit haec controversia usque ad
rimenborum annum 1623. quo sequens Praedicans M. Georgius Eccelius ean-

dem renovans Priorem apud Praefectum primo, deinde Anno 1624 mus rei instructionem petet
Jan. apud ipsum Comitem Johannem Ludovicum a Gleichen aus instructus, et fautor hui
savit, a quo autem sub poena executionis 29. Feb. solutio imp Sinistra sua opinione remu
da, sed a Priore constanter recusata fuit, quia decimae, quas Signetum sub ditione Comitum
chus ex suo registro in vim solutionis adduxerat, non ex nostr[illegible]atum, quod olim Domino
sed Isenacensis Carthusiae bonis, modo a Comite occupatis, collatum in feudum concess
gebantur. quotannis Patribus Augu

Anno 1618. Prior Vicarium maius in horto olerum multo tempore neglectum et collapsum inutile prorsus repurgari fecit sumptibus amplius 80. fl. et in medio discrevit, ut amodo essent duo contrario quam sperabatur eventu, fructu, et incremento pisci Verumtamen bene merendo de monasterio impiger et studiosus no qui sequitur 1619. maius refectorium Patrum de novo pulchro columnarum ordine distinctis opere serriario satis gander vestiri curavit. Quamuis ex indiscreto artificis, et suoso conatu in resolvendis veteribus asseribus et tabulaturis bes sholi alias carie et senio per se parum firmae, grave ut indies magis ac magis apparet, acceperint, ut nisi ve malo occurratur, procul dubio onere ferendo succubitura videantur.

Ignorum concederet, qui v
Hispanici, aut duo A
praeberend. Cum vero succes
Patrum in personis defeciss
, cui D. Francken praef
praebere, ipse me
melioribus docum
Vinariensi haec e
vicissim pro sunde
, sicque Kahlam s
ibidem infaelix obiit
rapiam censum praescrip
Verum enim vero dum h
firma omnia, et Dom
nihil est stabile ung
rumores belli armorum
V. P. Dionysii
Astheim morbe, Domus
turbata fuit. Celebrata nam
professorum dictae Domu
Pater noster Prior eorum con
Patria Cronacensis, diaecesis Ba
comprofessi, auctoritate
multo animi nostri dolore a
sionis suae Prior inaugura
Anno 1640. 6. Octob. annis 1

155. De licentia autem superiorum annis superioribus 3. agros vineas rum portis civitatis in Paulesto proximos, cuidam civi hortulano predio abunde caro 600. fl. vendidit, attamen praeter intentionem et spem predio pessime elocato hominibus, qui aut propria negligentia, aut iniuria temporum et militaribus exactionibus esse si sunt, ut solvendo nequaquam forent.

Eodem Anno 1619. Johannes Ernestus Dux Vinariensis ansam quaesivit quatenus lignetum nostrum in Ripsam invaderes suggestum quippe illi fuerat, lignetum quoddam illic esse, dum dab Wönnsoltz, cuius possessores annue ad unam vini et panes aliquos praebendos Satrapiae Chranichfeldensi nerentur, nec a 50. annis quicquam dedissent, unde hoc ad netum nostrum derivans, a Valentino Koill Quaestore ibidem

Anno 1624. huius rei instructionem petebat, hic vero ex veteribus documentis me-
gleichen accius instructus, et fautor huius Domus, Ducem aliter informando
ntutio impera Sinistra sua opinione removit. Sic enim retulit: fuisse aliquando
rae, quas Partignetum sub ditione. Lomisium a Reussen, Augustinensium nuncu-
n ex nostris patum, quod olim Domino Henrico Francken Secretario dictorum
upatis, colli Lomisium in feudum concessum fuisset cum tali conditione, ut ex
eo quotannis Patribus Augustinianis huius Urbis certam portionem
multo tempignorum concederet, qui vice versa praefatae Satrapiae guardale
ri fecit sumpini Hispanici, aut duo Alcadici loco census in annos singulos
essent duo: praeberend. Cum vero successu temporis monasterium dictorum
rento piscin Patrum in personis defecisset, unico duntaxat Monacho superst-
l studiosus, ade, cui D. Francken praefixam portionem lignorum integram
e nooo labu voluisset praebere, ipse mediis paulatim deficientibus, sumptis
ario satis secum | melioribus documentis monasterium deserens, Domui 156.
licis, et imperiaxoniae Vinariensi haec eadem resignavit circa Anno 1592. ob-
bulaturis trienta vicissim pro sustentatione 100. Talerorum annua lar-
grave vitiligitione, sicque Kahlam se conferens, ducta uxore post bienni-
isi tempestum ibidem infaelix obiit: deprelicto autem Monasterio nec Sa-
uccubiturae trapiam censum praescriptum amplius accepit.

Verum enim vero dum haec ita agerentur, et in pace videban-
. agros vinea tur firma omnia, et Domus domi forisque floreret, usi in huma-
ivi hortulan nis nihil est stabile unquam ac diuturnum sicut foris subi-
intentionem do rumores belli armorumque strepitus personarum, ita et im-
propria negligentura V. P. Dionysii Fichtlini Prioris pontis Beatae Mariae
ionibus extra in Astheim morbe, Domus haec haud quidem mediocriter concussa et per-
turbata fuit. Celebrata namque de more canonica electione, unanimi
sis ansam comprofessorum dictae Domus consensu eligitur in Priorem Venerabilis
invaderet: Pater noster Prior eorum comprofessus Dominus Bruno Fleischman, pa-
illic esse, dic tria Cronacensis, diaecesis Bambergensis: quare iuri suo cum cedere not-
ram tonnam lent comprofessi, auctoritate Capituli generalis et Patribus Visitatorum
nfeldensi de multo animi nostri dolore a nobis subtractus, et Astheimii in Domo pro-
de hoc ad lig fessionis suae Prior inauguratus est 30. Junii Anno 1620. obiit vero ibidem
store ibidem Anno 1640. 6. Octob. annis 19. huius provinciae Allemanniae inferioris

Anno 1624. huius rei instructionem petebat, hic vero ex veteribus documentis me=
leichen accu=tius instructus, et fautor huius Domus, Ducem aliter informando
idio impera=Sinistra sua opinione removit. Sic enim retulit: fuisse aliquando
re, quas Par=lignetum sub ditione. Lomitum a Reussen, Augustinensium nuncu=
ex nostris, patum, quod olim Domino Henrico Francken Secretario dictorum
natis, colli=Lomitum in fendum concessum fuisset cum tali conditione, ut ex
eo quotannis Patribus Augustinianis huius Urbis certam portionem
ultro tempo=lignorum concederet, qui vice versa praefatae Satrapiae quarsale
: fecit sum=vini Hispanici, aut duo Alsatici loco census in annos singulos
rsent duo: si praeberent. Cum vero successu temporis monasterium dictorum
nto piscium Patrum in personis defecisset, unico duntaxat Monacho superst=
studiosus, ade, cui D. Francken praefixam portionem lignorum integram
novo tabul=noluisset praebere, ipse mediis paulatim deficientibus, sumptis
rio satis e secum | melioribus documentis monasterium deserens, Domui 156.
ïcis, et imp=Saxoniae Vinariensi haec eadem resignavit circa Anno 1592. ob=
ulaturis tr=enta vicissim pro sundentatione 100. daleroxum annua lar=
rave vitium=gitione, sicque Kahlam se conferens, ducta uxore post bienni=
si tempes=tum ibidem infelix obiit: derelicto autem Monasterio nec Sa=
xcubiturae=trapiam censum praescriptum amplius accepit.

Verum enim vero dum haec ita agerentur, et in pace videban=
agros vinea=tur firma omnia, et Domus domi forisque floreret, usi in huma=
vi hortulan=nis nihil est stabile unquam ac diuturnum sicut foris subi=
intentionem=o rumores belli armorumque strepitus personarum, ita et im=
copria negli=matura V. P. Dionysii Fichtlini Prioris pontis Beatae Mariae
nibus exha=in Astheim morte, Domus haec haud quidem mediocriter concussa et per=
turbata fuit. Celebrata namque de more canonica electione, unanimi
is ansam comprofessorum dictae Domus consensu eligitur in Priorem Venerabilis
invaderet: Pater noster Prior eorum comprofessus Dominus Bruno Fleischman, pa=
ic esse, dic=tria Cronacensis, diaecesis Bambergensis: quare iuri suo cum cedere nol=
um donnam=lent comprofessi, auctoritate Capituli generalis et Patribus Visitatorum
feldensi de=multo animi nostri dolore a nobis subbractus, et Asthemii in Domo pro=
e hoc ad lig=fessionis suae Prior inauguratus est 30. Junii Anno 1620. obiit vero ibidem
tore ibidem Anno 1640. 6. Octob. annis 19. huius provinciae Allemanniae inferioris

Visitador, nec non provinciarum Rheni et Alemaniae Superioris quando Eminentissimi Archipr
Commissarius specialis. crastina statim Dominica I
solemniter celebravit.

XLIII. Dominus Johannes Arnoldi.

Dominus Johannes Arnoldi, Villinganus, ex Hyrcinia sylva Suevus, deinde eodem Anno mense Sept
157. per ex in laboribus a iuventute sua Anno 1583. mense | Februario diae a Venerab. Patre Andrea S
undecima, matre Agneta Haringin in partu periclitante, et defungente Vicarius institutus fuit.
divina ope, ne paulo minus habitassent in inferno, servatus, precatis ad instantiam et import
cuidam aetatis faeminae, quo valuit sterili ac mucido lacte nutrit degradatus, est privatus Mono
dus traditus fuit. Mox a parente Gregorio Arnoldi quoque defuncto, pate detinuit, donec Anno 1614.
tus factus absque patre, sub aviae Luciae Haringin laudatissimae Fleischmanni in Priorem, ab
dis faeminae clientela educatus est, et scholis ac literis addiscendis anno post 9. Novemb. Vicari
eodem, adhibitus, donec Anno 1596. cum Domino avunculo suo Haec Anno 1616. officio Procur
tore Johanne Halecio, Principis Herbipolens: Consiliario eodem adurator institutus fuit: ac de
dia apud Patres Societatis Jesu prosequenda missus est. onis translationem ad domu
Ibidem ergo constitutus a iuventute, licet aversus et alienus a statu Ostheim mirabili divini con
Ecclesiastico, divina tamen singulariter praeventus gratia, et Spiritu datuti canonica electione, p
Sancti adeo fortiter incitatus calcaribus, ut cum studia omnifo, visitatoribus, Patre Martino S
minus autem cursum philosophicum absolvere prius intenderet, noli Priore, et Patre Hieronym
quoquam permiserit impetus Spiritus vocationis. ach, Rector Domus huius des
Ea propter amanter divinae voluntati morem gerens, Anno 1601. 1. Reverendo Patre Domino Bru
circa secundam vespertinam S. Ordinem Carthusiensem Herbipolitanis 9. Septemb. eiusdem ann
no aetatis suae 18. intravit, et habitum Monasticum eodem anno primatus est, primus ab inteq
Festo Praesentationis Beatae Virgin. Mariae accepit, et sequenti Anno Cruntamen exaltus, humilia
eodem reverente Solennem professionem pro Domo Montis S. Salvat transierunt irae tuae Domine,
Erfordiae emisit. Anno vero 1603. Sabbatho Invocavit primam Sonircumdederunt eum sicut a
ram et quatuor Minores, et sequenti 1604. Sabbatho ante Dominicautem amicum et proxim
in Passione Subdiaconatus Ordinis sacros abs Reverendissimo Domtidens autem Domum sibi com
Euchario Sangio, Suffraganeo Herbipolensi accepit, atque mox pontiosam et ruinosam, ad eius
ridie festum S. Bonaventurae Erfordiam ad Domum suae professinprimis a praedecessore suo
nis dimissus, ibidem stabilis permansit. Post haec Anno 1607. mentore de illustrando refectorio
158. Septembri Diaconatus, et iterum sequenti Anno Sabbatho Invocavitauro argentoque adornatum.
Praesbyteratus Ordinibus ab Reverendissimo Domino Valentino Abbt in molendino eodem temp
Abbate monasterii Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et sacrificavit 2. primmij, 36. fl. repar

vris quandoquidem Eminentissimi Archipraesulis Moguntini Erfordiae initiatus fu=
, crastina statim Dominica Reminiscere, quae fuit 2. Martii primiti=
s solenniter celebravit.

Suevus, paulo deinde eodem Anno mense Septemb. in Nativitate Beatissimae Virg. Ma=
Februario divisae a Venerab. Patre Andrea Berdzio Priore, prima vice Antiquior, et
et defungentis Vicarius institutus fuit. Verum Anno 1616. in festo S. Thomae Aqui=
natus, provocatis ad instantiam et importunitatem Conventualium ab eodem denu=
tacde nubrici degradatus, est privatus Monachus magno suo solatio et animae volup=
defuncto, publice delituit, donec Anno 1614. post inaugurationem V. Patris Brunonis
dissimae Fleischmanni in Priorem, ab eodem iterum 3. Augusti Antiquior, et
discendis paulo post 9. Novemb. Vicarius declaratus fuit. Vacante autem post=
ulo suo Decano Anno 1616. officio Procuratoris, ab eodem Patre Priore 3. Julii Pro=
eodem ad curator institutus fuit: ac deinde Anno 1620. post praedicti Patris Bru=
nonis translationem ad domum suae professionis Pontis B. Mariae in
nus a statu Isheim mirabili divini consilii dispensatione, celebrata ad formam
, et Spiritus statuti canonica electione, posthabitis delectus a Venerabilibus Patribus
omnium, ad Visitatoribus, Patre Martino Schendero, Domus horti Angelorum Herbi=
denderet, nobili Priore, et Patre Hieronymo Schweiglero, Priore Domus in Hem=
bach, Rector Domus huius designatus est 30. Junii, et paulo post abs
o 1601. 1. Oct. Reverendo Patre Domino Brunone de Affringues, Generali totius Or=
Herbipoli datus 9. Septemb. eiusdem anni per literas in Priorem institutus, et con=
dem anno infirmatus est, primus ab integro centenario professus Domus Prior. 159.
uenti Anno Verumtamen exaltus, humiliatus est et conturbatus, vere autem eum
is S. Salvatoris transierunt irae tuae Domine, et terrores tui conturbaverunt eum,
rimam consircumdederunt eum sicut aqua tota die: quinimo elongasti ab eo
Dominicaudem amicum et proximum.
imo Domini Videns autem Domum sibi commissam et creditam passim aedificiis
e nox possibiosam et ruinosam, ad eius instaurationem animum adiecit: atque
ae professio inprimis a praedecessore suo contractum et conventionem cum pic.
1607. mense Iore de illustrando refectorio maiori ratum habuit, et picturis, et
Invocavit auro argentoque adornatum splendidum reddidit expensis 79. fl.
entino Adiecit et in molendino eodem tempore tabulatum quod vocant die Hordtlein
i, et Leffra mid 2. grimmig, 36. fl. reparavit Anno 1621. pro restitutione totius

dicti molendini iterum praeter sumptus et pretium tegularum, ac Mariae in pago Wenings
calcis 52. fl. expendit, et in monasterio pro superstructura tabulae imp̃ositam, prece ab Exim
ioris altaris, quam Hagiopoli Sculpi curavit Adm. Reverend. et Exim Orduffensi impetratam, e
us Dominus Augustinus Friderici, Decanus B. Mariae, et Sigillifer Mogunt. cum crucifixi veteri
tinus picturae pro sua quota: nam aliam partem Clarissimus Dn. Fornice maioris Ecclesiae
nus Georgius Mandus, consiliarius eiusdem Reverend. Moguntini, amicta autem crucifixi im
confratres nostri, exposuit, 75 fl. contribuit. reliquiarum invenimus,
Eodem idem anno ꝑ impetus fluvii dicti Da Unspunn, novum alveum, quem tamen iterum
faciens, magnam prati et salicum partem violenter nostris pratis ac reliquiarum sanctorum
cit, reddendo similiter cum faenore, quod successivis vicibus et ad Mariae adfixa.
abstulerat: hinc inter Priorem et duos ruricolas de Gnuppfelden, qui minimo hoc ipso Anno
160. bus ea pars adempta, dissensio | gravis exorta fuit, quam ut sederet goldin, nata a Milwitz
hoc anno 16. April. rusticis pro redimenda vexa 93. fl. obtulit, sed Domui 4. pinguissimos
immiscens se Fridemannus a Salmnitz, Dominus proprietarius par bay Dam brücklein gr
adiectae, eo quod fundus sibi censualis propter hunc contractum diminueretur, cuius anima
tus fuissem Priorem apud Johannem Georgium Electorem Saxoniae Ber collaedetur, Ahs
Maii brasit in iudicium, obtinuitque Commissarios Dominum Georg decidit quoque hoc eode
um a Niswitz, Capitaneum Friburgensem, et Melchiorem Heidenreich, Trebini Episcopi, ut 1000 f
fectum in Kriffenfels, qui praevia loci inspectione in Kranichborn in ocasione qua sequitur. S
utrumque diiudicaretur. Sed Prior coram illis noluit comparere, quod cum Patre Brunone Fleischm
haec ad forum in Gabelsa pertineret, interim nummos rusticis promiss Hirschberger, Medicus Do
apud Quaestorem deposuit, quoad lis dirempta foret. Verumtamen Dominus dem iam annis praec
no a Selmnitz mortuo, et nummis a Quaestore consumptis, Anno 1628 vro aedificatione horrei n
Socer unius rustici praefati Priorem rursus convenit apud Dominum to acceperat, ducentos p
Mauritium Christophorum a Werthren, Dominum in Gabelsa, urgens erat Legator.) Patres Soc
tum ad pecuniae promissae solutionem, aut partis adiectae cessionem ei in paratis numerare
gi debere, qui cum Priori ad parendum in suo iudicio 2. Decemb. essent apud quendam m
stituisset, ipse forum declinavit, tum quod tanquam Ecclesiasticus nem Zimmerman ad ree
illi subditus, ad forum ipsius citari non posset, tum quia ob nummos uotannis fideliter acce
semel datos ab hac lite se immunem fecisset. Quanquam nec sic ador summam istam 100
quieverint rustici praedicti, quo minus Anno 1631. 17. Novemb. eam imperialibus daleris, sin
dem litem denuo moverent, sed inani prorsus effectu. usuali hoc conditione
161. Eodem quoque anno Prior imaginem grandiusculam | Beatissimae Aliquando redimeret. A

lium Segularum, ac Mariae in pago Wenigfloßpn contemptam et ludibrio malignantium
erstructura tabulae appositam, prece ab Eximio Domino Doctore Johanne Webero Superinenden=
dm. Reverend. et Exim. Erffurdensi impetratam, expolitam et auro argentoque artificiose vestitam
iae, et Sigillifer Moguna cum crucifixi veteri imagine ob vetustatem neglecta, sed reparata, in
sem Clarissimus Dominice maioris Ecclesiae erigi curavit sumptibus amplius ℔. fl. in prae=
nd. Moguntini, ambita autem crucifixi imagine in capite eiusdem insignem thesaurum
reliquiarum invenimus, inter quas extabat egregia pars ligni S. Cru=
floūz, novum adventis, quem tamen iterum obsignantes, ibidem reliquimus designatione
nter nostris pratis ad reliquiarum sanctarum intra scabellum imaginis Beatissimae Virg.
cessivis vicibus et an Mariae adfixa.
de Gumpfladan, qui Eximio hoc ipso Anno nobilis et pientissima Domina Dorothea Hu=
id, quam ut sedaret goldin, nata a Milwitz, patricia Erfordiana in morte sua legavit
ta 93. fl. obtulit, sed Domui 4. pinguissimos agros terrae arabilis ante portam S. Andreae
us proprietarius partibz dum brücklin gegen dem Mainzischen gebäud a Sinistris
e contractum diminuentis, cuius anima inter agmina caelestium Spirituum iugi=
Electorem Saxoniae Iter collaetetur, Rhs participationem Ordinis.
rios Dominum Georgi Accidit quoque hoc eodem anno ad finem currente post festum S. Mar=
rem Heidenreich, Praedini Episcopi, ut 1000. fl. ad reemptionem elocati, redimerentur oc=
in Kranichborn inter cassione qua sequitur. Testamento olim Anno 1619. sub praedecessore
comparere, quod cum Fabre Brunone Fleischman, Excellentissimus Dominus Doctor Joachimus
nos rusticis promisso Hirschberger, Medicus Domui in morte sua legaverat 1500. fl. trecentos
t. Verumtamen Domi autem iam annis praecendentibus Pater Prior Johannes Naundorff
sumptis, Anno 1628. pro aedificatione horrei maioris in villa Kircheimensi accommoda=
it apud Dominum to acceperat, ducentos pro cella liberae C. restauranda (sic ordina=
in Gabelsa, urgens ille erat legator.) Patres Societatis Jesu haeredes P. Brunoni tunc | Pri= 162.
adiectae cessionem orii in paradis numerarunt: mille vero alii restantes elocati fue=
udicio 2. Decemb. coram apud quendam mercatorem hic Erfordiae, nomine Melchio=
am Ecclesiasticus nomen Zimmerman ad reemptionem pro annuo censu, quem etiam
m quia ob nummos quotannis fideliter accepimus. Acceperat autem praedictus merca=
anquam nec sic ac= tor summam istam 1000. fl. ab ipso benefactore in puris et solidis
31. 19. Novemb. can= imperialibus daleris, singulariter 666. et uno florено in parva moneta
cdu. usuali hoc conditione ut totidem similiter eandem summam
am | Beatissimae Virg liquando redimeret. Accrescente autem imperialis pretio, usor

dicti mercatoris per suum litis curatorem cum Patre Brunone ore agere caepit, ut pro certa offerenda pecunia imposterum praes tam summam capitalem minime teneretur in specie solvere, probata tantum et usuali imperii moneta: persuasit, accepit pactum et convendio literis summae capitalis consignata fuit. bantur interim anni duo aut tres ad summum: Anno autem 16 translato iam Patre Brunone vigente tum vel maxime adulteri illa moneta quam Plätzvogeld nominabant, quando iam pretium valor unius imperialis ad 9. fl. ascenderat integros, dictus mercat summam capitalem 1000 fl. omnino redimere statuit, cui et pro virili restitisset monasterium, nec nullo modo Pater P. ad acceptandam persuaderi potuisset, nihilominus vigore tem memoratae conventionis compellentibus et urgentibus consiu et officialibus, Sigilifero potissimum Domino Augustino Fid et Praetore Moguntino, Domino Jodoco Helmsdorff, dictae capita redemptionem in 222. talers Angelicis, vulgo Engelsgulden, et un floreno usualis moneta acceptare, quemlibet singulariter pro 5. fl

163. ut bonam et probatam in imperio monetam compulsus est, sol poene summae iactura: Anno siquidem sequenti 1622. circa fe dum S. Michaëlis quilibet istorum talerorum ad 8. grossos resti sus est.

Praedictam autem summam, cum nequaquam uspiam, licet reientatum sit, exponere ad reemptionem denuo potuisset, Pr licentia petita et impetrata a superioribus, eam in aedificiis ciendis Domus, et novis insuper erigendis impendere voluit, sed venere bubulci: tempore enim solutionis aut enim vitis aut iam restricta fuerat: ne tamen tanti benefactoris memoria rivet, etsi ne obulum pro structura huiuscemodi domus nova sitatorum expenderit, sed in frumentis satisfecerit artificibus signia nihilominus eius gratitudinis ergo imponi placuit. Pos supputatis istis angelicis talleris ad restrictionem 8. grossorum ciunt in iusta et probata moneta 73. imperiales et 10 grossos 86. fl. et 4. grossos. iactura autem 914 fl. minus 4. gross. suppu

di autem supra posit locationis primae pro em 890. fl. Verunsam ad medietatem summ eposcenda est iustitia nisi Regis Sueviae ins Anno 1629. praefatus o minoribus altaribu i; atque refectorium mptibus amplius 12 Anno culinae nov e et anno autem es itam contra vallem ta; adulterina scis im 6. Wld. frumenti, mo vero 1623. in mole rimmig] expensis 43 oviter professorum, Ja S. Michaëlis et omnis , sumptibus 205. fl ipso autem Anno a petiorum ad quos ius Senatus consensu e utrimque confirmas lingnor] alias vocant, hyemis et incendii, rigatione horti hirci sterium ad orientalem actenus prospera satis pretiorum, in sal carpionum, quinque adversarii

Patre Brunone
nposterum praec
specie solvere,
suasit, accepit
onsignata fuit.
: Anno autem 162
rasime adulterin
do iam pretium
os, dictus merca
statuit, cui et
modo Pater I.
nus vigore seno
entibus consin
Augustino Fid
ff, dictae capita
ngelfalae, et un
ingulariter pro 5. fl
ompulsus est, sol
nti 1622. circa fe
ad 8. grossos rest

m uspiam, licet
co potuisset, Pr
m in aedificiis.
ndere voluit, sed
et enim vilicra
ctoris memoria
rodi domus novae
ecerit artificibus,

di autem supra positi imperiales ad valorem, quo valebant tempore locationis primae pro 2. fl. faciunt 100. fl. minus 6. ß iactura ausi 8 90. fl. Verumtamen cum iactura haec et damnum transcendit mediedatem summae capitalis, sanguam casus enormis laesionis poscenda est iustitia in iudicio, quod ubique iam factum fuisset, visi Regis Sueviae intervenisset adventus.

Anno 1622. praefatus Prior pro Ecclesiae ornatu antipendia duo o minoribus altaribus ex panno damasceno albo pro 29. fl. curavit; atque refectorium minus, ubi olim Patres colloquium habere, mptibus amplius 120. fl. | instruxit et picturis illustravit. Co- 164.
Anno culinae novam turrim 43 fl. pretio imposuit. Eodem tem
et anno autem exstruere caepit novam Domum Visitatorum.
sitam contra vallum, pecunia partim adulterina, partim iusta et
ta; adulterina scilicet 106 ß. fl. 17. grs. probata, 166. fl. 17. grs. 6 ß.
in 6. Mlb. frumenti, et 3. quartalibus fabro lignario.
Anno vero 1623. in molendino iterum exstruxit de novo [din ibrign
imming] expensis 43. fl. et 9. grs. Eodem Anno ex legato duorum
vider professorum, Patris Viti Herbst, et Patris Kiliani Stengels, alta-
S. Michaëlis et omnium Sanctorum fieri curavit sculptura satis bo-
, sumptibus 205. fl. 17. grs. uno quartali tritici, et uno hordei.
ipso autem Anno abs Dominis Tribunis et senioribus Sextoribus
petiorum ad quos ius aquae Trifontis spectat, accedente Amplissi-
Senatus consensu et approbatione, ubi literae super hoc confectae
utrinque confirmatae testantur, rivulum aquae, [din blindn
lingron] alias vocant, sub certis conditionibus, ut singulariter tempo-
hyemis et incendii, obstruatur semper os sive meatus canalis pro
rigatione horti hirci vulgo [din bockgardin] gnuandt, retro mo-
ecerit artificibus, ictenus prospera satis omnia, sequuntur futurorum certaminum
ponì placuit. Pomasi praeviae velitationes: hoc enim eodem Anno 1623. in autum-
rem 8. grossorum, v. P. Priorem revertentem ex [Hinnmäus] cum curru onusto pisci-
ales et 10 grossos- carpionum, in saltu prosimo civitati, decem inter aurigas medi-
inus 4. gross. suppm, quinque adversarii milites haeretici invaserunt, atque post fus-

165 Aratos fistularum | pectori admotarum terrores, condemptosque, ad verba conversi, gladiis evaginatis baculisque nodosis capite tum lividum saucium que ex equo violenter exturbarunt, levatumque utraque manu hinc et hinc a duobus equis insidentibus sursum extensum, nudo culbro vestes eius, interiores etiam quaqua versus manantes resolventesque, equo, pecuniis et aliis exspoliatum tandem reliquerunt. Putasses fabros, consulto ad tundendum ferrum ligy. erat enim ei clima leviganduinque convenisse, sic quasi ad modulos scite verberum sus ingeminabant, et intersonantibus crebris conviciorum mat dictionumque encomiis, melos dabant auribus. Domum ergo pedes gre et sero reversus, industria chyrurgi brevi restitutus est: adtam fistularum inflicta in capite symbola et cicatrices, quoad vixit redimuit, et doloribus inde capitis, frequentibus catharris, et m rice defectu laboravit.

Anno sequenti 1624. pro antipendio in lectorio Evangelii et seri coloris rubei indestis nominibus Jesu et Mariae ope plumario e liis acufabrefactis emblematibus exspendit fl. 9alv. Deinde pr sculpta resurgentis Christi Salvatoris imagine duorum cubitorum longa, et eiusdem pictura 10. fl. solvit. Et alios 35. fl. in molen no pro 4. receptaculis farinae, et duabus maioribus rotis aquari et uno dentato cum suo hastili novo. Similiter in minori Pi bach, in fenestralibus eorundem tecto restaurando exposuit 16. udi et pro restitutione vivarii in horto nucum sive lupuleti, e usdem canalium 12. fl. et unius quartali frumenti.

166. Post haec in area equorum collapsum murum contra vallum | suis tribus pilis expensis 12. Rfln. et dimidii maldri tritici, pra expensas lapidum et caementi, restitui curavit.

Anno vero 1625. pro aedificatione veteris Gallilaeae, paulo ante olentia et impetu ventorum collapsae contra vallum a plaga m diana, et pro superstructura aedificii, ad arcendum eludendum saecularium et aggere intra monasterium prospectum, et alias rimas insolentias et inconvenientias, nec ad detrimenta ani rum evitanda, exposuit hoc et sequentibus 1626. et 27. annis, in

versum 495. fl. 2. Mlr
Item in molendino co
gere e lignis et terra co
nostro Kircheimensi p
expendit 3. Mlr. tritic
Domum hoc eodem An
die S. Catharinae Virg. e
in Salzam, comitatus
bert, Priore Augustinia
um renovaturus, cum
in [Gisgn?Blaban] prosp
lam cauda nigra caeter
cumulum iacentium
descendissent, ipso so
is qua voce, qua verbe
rent, quare Prior perie
urigam, qui equos se
spectans, vestes autem
is inhaererent, descen
cum passum pleni
gyus se ad equos cohi
eprehendit stupentibu
is ipsismet inspessisse
integris hebdomadibus
era, claudus enim et
us gravissimis obnoxiu
Post haec Anno 1626.
orii restaurandam an
edificio muris impo
frumenti persolvit, cu
um iniuria.
Anno 1627. aliud an

res, condemptosque, adversum 495. fl. 2. Mld. et unum quartale frumenti.
que nodosis capide to Item in molendino contra impetum aquarum inundantium pro ag=
Aurbarunt, levalum gere e lignis et terra comportato 17. fl. singul. pariter eodem Anno in allodio
iis insidentibus sursum nostro Kircheimensi pro reparatione ruinosae Domus Monachorum
liam quagna versus re pendit 3. Mld. tritici, et 16. fl.
exspoliatum tandem Domum hoc eodem Anno ex tribus periculosis casibus et infortuniis
dendum ferrum legi (erat enim ei dimastericus) divino auxilio salvus et illaesus, in
los scite verberum die S. Catharinae Virg. et Mart. mane celebratis divinis officiis, rheda
s convicionum male in Salzam, comitatus scriba et Reverend. Patre Gaspàro Baurschu=
. Domum ergo pedes abiit, Priore Augustinianorum proficiscens, ibidem elocationes agro=
restitutus est; abstamarium renovaturus, cum in itinere circa locum vinearum nostrarum
abrices, quoad visit, in [illegible] prospere processisset, ibidem audem mustela quae=
bus catharris, et me dam cauda nigra caeterum alba per totum, infra palos vitium in
cumulum iacentium sese recepisset, et dicti comites eandem captu=
io Evangelii ex seria descendissent, ipso solo remanente, contigit ut persbrependibus il=
riae ope plumario ex lis qua voce, qua verberum ictibus equi exterriti progredi incipe=
1. Galat. Deinde perrent, quare Prior periculo cedendum mature ratus, cum frustra
e duorum cubitorum murigam, qui equos sisteret,) inclamasset, omnia solicite circum= 167.
ios 35. fl. in molendo spectans, vestes autem caute colligendo ne qua parte rhedae aut ro=
oribus rotis aquarum is inhaererent, descensum paras, et gradu igitur inferiori pensu=
ibiter in minori Prela cum passum pleniorem ad seriam fecisset pede sinistro, atque
ando exposuit 16. Ilicyus se ad equos cohibendos convertisset, tibiam mediam fractam
n sive lupuleti, et deprehendit stupentibus omnibus nec tamen credentibus, donec ocu=
nenti. lis ipsismet inspexissent. Quapropter Domum reversus, tredecim
contra vallum) cum integris hebdomadibus lecto affixus iacuit curatione parum pros=
naldi tritici, praespera, claudus enim et aeger pedibus perpetuo remansit, et dolori=
i. bus gravissimis obnoxius.
ilaeae, paulo ante v Post haec Anno 1626. cum nonnihil convaluisset, ad cellam lava=
vallum a plaga me torii restaurandam animum adiecit, atque pro substructione sive
dum eludendum aedificio muris imponendo fabro lignario 22. fl. et duo quartalia
spectum, et alias frumenti persolvit, cuius tamen erectionem remorata est bello=
detrimenta animarum iniuria.
et 27. annis, in un Anno 1627. aliud antipendium sub honore S. P. N. Brunonis

pro maiori altari 13 Rfln. pretio viridi et violaceo serico discrimet Vulcano donum dedi
natum fieri curavit. Anno deinde 1628. clibanum in brassatorio. Ipso Anno 12. Novemb.
e fundamentis novum aedificavit 23. fl. simulque in molendino Visitator primarius ad-
pavimentum novum ex levigatis asseribus stravit. 22. fl. Ferdinando II. Imper
Denique eodem Anno Sacrarium cum Reliquiario in summo altari nobis opitularet
ri ex munificentia et legato Excellentissimi Domini Georgii Hannß Vinariensi, et Comite
Consiliarii Eminentissimi Electoris Moguntini, et Ursulae coniugum ad Senatum Ha
eius, ad eam qua nunc spectatur formam cultum et ornatum sed neutrum vero profuit
pi, fieri, adornarique fecit sumptibus 120. fl. 17. gr. Adiecit his Anno 13. Decemb. lata
eodem anno pro ornamento Ecclesiae et directione divini officii ecem Vinariensem pro
igni artificio absolutissimum mirandumque opus horologii, in Quae autem incom
168. quo praeter | communem indicem et distinctionem horarum et gr. Ven. Pater Prior in ao
drantum, lunae quoque cursus, dies currentis hebdomadae, et cal. in brinseca sunt, e se
darii perpetui festa, dies quoque cuiusque mensis currentis accurse magis quam recen
I. pg 1. sissime designabantur. tributiones, et exactio
Anno 1629. agrum unum vinearum in [Halpfflaban] ab Nicolao plices, quadruplicesqu
Dorla incola eiusdem pagi nobis haereditarium et vicinum pro rem io Kircheimensi expe
sione retardatorum censuum haereditariorum, et 21. Rfln. compusque ad adventum
ravit. Eodem anno canalem cupreum in area Domus 69. to aut minus duobus, s
fieri curavit 23. fl. ultra 4000 Rfln. ex cr
Anno 1630. ob frequentes eius infirmitates, cum autem potissim In allodio quoque
vacuum Vicariatum, quo liberiorem commodioremque ad ipsum missim ex monaster
Patres Conventuales recursum haberent, dum in medio eorum qu natione demonstrari
si habitaret, veteris Prioratus superioris contignationis habitac nostra expulsione e
la, cubile singulariter cum hypocausto habitationis suae congru notatu dignissimis
instruxit, ibidemque (donec Anno 1632. a Residente Regis Suecic lusa fuissent.
ob literas P. Visitatoris interceptas, evocatus, imminentis mali Durantibus autem
narus, ab eodem captivus detentus est, ut ex sequentibus patebit diversis vicibus 14. p
habitavit. ex quibus nullus in
Eodem Anno ob penuriam lignorum, et periculum pro huiusmmo adhuc Anno 16.
di excurrendi ad sylvam, veterem domunculam ante fores mon Exercitu, hoc est, po
terii, quam [das Kabzrfäupßlein] dixere, quod olim famuli Dei in reditu | ex sylva
mus pro esu carnium eo declinare consuevissent, funditus everti busdam nequam eque

! violaceo serico discrimen Vulcano donum dedit.

libanum in brassatorio Ipso Anno 12. Novemb. Venerabilis Pater Bruno Fleischman, provinciae
imulque in molendino Visitator primarius ad supplices suas preces bina obtinuit mandata a
s stravit. 22. fl. Ferdinando II. Imperatore: alterum ad Episcopum Osnaburgens. qua-
quiario in summo abstemus nobis opitularetur, ut bona post diaetam Passauiensem a Duce
i Domini Georgii Olandi Vinariensi, et Comite | de Gleichen nobis ablata, restituerentur: ad- 169.
stini, et Ursulae coniugerum ad Senatum Hallensem, ut census nobis debitos persolveret;
cultum et ornatum scutenbrum vero profuit propter subsecutos bellicos tumultoss. Eodem
fl. 17. gr. Adiecit hic Anno 13. Decemb. lata fuit Sententia in Camera Spirensi contra Du-
rectione divini officii rem Vinariensem pro nobis, uti superius in Priore 20. memoratum.
que opus horologii, in Quae autem incommoda, molestias, quas ex difficultates hic
rctionem horarum et qu Ven. Pater Prior in administratione sua pertulerit praeter ea quae
dis hebdomadae, et cale intrinseca sunt, e sexcentis obiter pauciora potioraque insinuas-
e mensis currentis accurse magis quam recensuisse sufficiat. Nam praeter militares con-
tributiones, et exactiones Principum Magistratuum duplices, tri-
Walpflaban] abs Nicolao plices, quadruplicesque in uno libero nostro et privilegiato allo-
rium et vicinum pro remedio Kircheimensi expensae et sumptus militares ab Anno 1622.
rum, et 21. Tlr. compusque ad adventum Regis Sueciae, licet posterioribus annis tribus
rrea Domus 69. fl. aut minus duobus, speciali Caesareo diplomate exemptum fuerit,
ultra 4000 Tlr. excreverunt.

cum autem potissimu In allodio quoque Tonnensi ultra 1000 Tlr. quae omnia ad a-
modiorumque ad ipsum mussim ex monasterii et villici Georgii Beiers computo ac desig-
n in medio eorum qu nasione demonstrari potuissent, nisi ex improvisa et immerita
ondignationis habitae nostra expulsione e monasterio cum aliis plurimis potioribus et
bitationis suae congruo stabu dignissimis in manus et potestatem diripientium devo-
Residente Regis Sueciae data fuissent.

es, imminentis mali g Iurantibus autem hisce exulceratissimis Martis tumultibus,
ex sequentibus patebit diversis vicibus 14. fortissimorum equorum violenter ereptorum,
ex quibus nullus infra 50. Tlr. veniit, iacturam sustinuit. Qui-
ericulum pro huiusmodi nimo adhuc Anno 1631. paulo ante adventum Regis Sueciae cum
ulam ante fores mon Exercitu, hoc est, postridie Nativitatis Beatissimae Virg. Mariae,
quod olim famuli Dom in reditu | ex sylva Richeimensi ex insidiis et improviso a qui- 170.
isset, fundibus everti busdam nequam equestribus praedonibus intercepsus, et terribiliter

adorsus, violenterque ex equo deturbatus est, ut aegre vitam se sustinuisset: utinam qui
varit, militori quidem sive celeriori certamine quam prius, duo abscondisset se forte ab eis,
rum tamen equorum iactura damnum incurrit 30. fl. Egregiarii et caetera supellex ad
enim melioresque equos nostros iam ante duos menses cuidam lapides sanctuarii iaceren
sareo Colonello, futuri quasi periculi et detrimenti praescius, prim properium, et in ma
150. fls. et uno equo vendiderat, et precium in necessariam Domano unanimis, et Dux e
provisionem converterat: ex quibus tamen insigniores adhuc boid cum consensu, et d
Deosim Regius Suecorum Mensor, vulgo [Qvartier Maister] pro cunae ergo et prorsus divin
iusdam primarii Ducis exercitus Regii hospitii, et alimentation S. Paulus Apostolus 2. ad
onere redimendo amovendoque accepit. implicet se negotiis se
Cum pluribus igitur annis sub huiusmodi praelo tribulationum rum 1. ad Corinthos 7. v
molestiarumque desudasset, et interim domi forisque minus aeq permaneat, etc.
fautores iudicesque sustineret, corporis quoque infirmitates indu Placuit hic inserere su
magis ac magis accrescerent, suae et alienae quietis et salutis no quae spatio 4. annorum
tam avidior, quam propriae insufficientiae probe gnarus et con ibus et Senatu huius
scius, frequentius tam apud Reverend. Patrem Generalem, quam dictus | Prior Venerab. Te
Visitatorem provinciae pro sui absolutione ab officio instanter scripto consignavit.
stitit. Verumtamen irrito conatu et effectu: adhuc enim ut de pr Succincta ex
oribus sileam, Anno 1631. ipso S. Matthaei Apostoli et Evangelist eorum, quae post, et in
die sacro tradidis ultimis literis inediate ante Regis adventum et Monasterium nostrum
admodum duriuscule super hac eius instantia correptus fu Anno 1631. 30. Septemb.
(potuissent formalia verba Superiocis poni, ni livor forte qu Senatu in manus Illus
piam ea devorasset.) obtendendo quod nec fieri posset, adductis ra nariensis, et eiusdem in
171. tionibus | nec expedires: ac proinde in obedientia a Deo et Ordin diam audivissem, sin
sibi iniuncta exemplo Christi constanter usque in finem, etiam formalia verba Regis, q
si vitam quoque pro Domo sibi commissa profundere deberet a mandasset Rex, referen
perseverandum serio admonuit. Dictum, factum, ut imperavit Königsm ünd Rommn,
ubi sequentia manifestius demonstrabunt. Atque utinam sal ihnn nihils ibalß n
dem manus Principum non fuisset in transgressione prima, ihnn Dogm nnrda: gu
utinam non in paropside, utinam ab alienis, et non a suis dom furorem compescerem, q
sticis traditus fuisset in manus odientium animam eius: uti minis monasterio insta
nam inimici eius maledixissent illi, et tolerabilius suam si cerevisiae, panis et alior
rumque sibi commissorum infamiam captivitatem, exilium grand, Illustrissimo Duc

gre vitam ser- sustinuissent: utinam qui oderant eum, super eum maligna locuti fuissent,
rm prius, duo- abscondisset se forte ab eis, ne diriperetur patrimonium Christi, (ne) vasa sanctu-
l. fl. Egregios- arii et caetera supellex abs Principe militiae transferrentur in Babylonem, ne
ses cuidam lae- lapides sanctuarii iacerent in capite omnium platearum, in scandalum et
praesciis, pro- improperium, et in maledictum omnium transeuntium. Nunc vero ho-
essariam Dom- uno animimis, et Dux eius, ac notus eius quo cum in Domo Dei ambula-
riores adhuc de- bis cum consensu, et dulces capiebat cibos, operatus est omnia haec, Be-
Christus] pro cu- nae ergo et prorsus divini spiritus afflatu et instinctu Vas electionis
alimentationi- S. Paulus Apostolus 2. ad Timotheum 2. admonuit, nemo militans Deo
implicet se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se probavit. Et ibi-
tribulationum- rum 1. ad Corinthos 7. unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea
e minus aequ- permaneat, etc.
imitates indies Placuit hic inserere summariam descriptionem omnium istorum,
is et salutis non- quae spatio 4. annorum huic Domui et personis illius, a Suecis mili-
gnarus et con- tibus et Senatu huius Urbis evenere, ipsismet verbis quibus illa saepe
eralem, quam- dictus | Prior Venerab. Pater Joannes Arnoldi accuratissime posteris 172.
io instanter in- scripto consignavit.

enim ut de pri- Succincta et quasi diaria Descriptio
et Evangelista- eorum, quae post, et immediate Regis Suediae adventum, circa nos
ris adventum et Monasterium nostrum contigerunt.
correptus fuit Anno 1631. 30. Septemb. cum primum factam dedicionem civitatis a
livor forte qui- Senatu in manus Illustrissimi Principis Ducis Saxoniae Wilhelmi Vi-
et, adductis ra- mariensis, et eiusdem ingressum cum exercitu circa decimam matu-
Deo et Ordi- tinam audivissem, simulatque ex quodam equestri famulo Senatus
in finem, etiam formalia verba Regis, quae eidem Senatui eodem mane revertenti de-
ndere deberet a- mandasset Rex, referente cognovissem, nempe [Vogt unnan Offaffan, M.I. n.E.
ut imperavis- Mönchen und Nonnen, sie sollen in ihren Klöstern bleiben, als solla
e ut inam sal- ihnen nichts übels widerfahren, Wann sie stille werden, was sie
ione prima, ihnen Zeyn werde:] quo quo modo animaequior effectus, ut militum
ron a suis dom- furorem compescerem, qui iam tam importuni qua postulatis, qua
m eius: ubi- minis monasterio instabant, nec quamvis prodiga elargitione vini,
lius suam sic- cerevisiae, panis et aliorum alimentorum saturari mitigarique pote-
lem, exiliumq- rant, Illustrissimo Duci Wilhelmo, qui in foro ante gradus Beat. Virg.

Mariae cum toto exercitu tota illa die et nocte perseverabat in arm
per Dominum Jodocum Geroldt tunc Praepositum Albarum Domina
rum supplicavi pro transmittenda Salva guardia, qui mos quondam
est ipsa acie equestri evocatum ad monasterium nostrum abire iussit,
qui etiam egregie officium suum praestitit, impetumque militum a
fortiter fregit et compescuit, ut nemo ne hiscere, taceo insultare no
1173. auderet amplius: quinimo contumacium arreptis semel | iterumque
vasculis in frusta contrivit, et ni sibi caverent, sclopeti animado
sionem severe minatus fuit; successere tamen iussu Principis alii du
satis autem benevolo, sed post paucos dies iis etiam amandatis, su
cesserunt in eorum locum famelici, merobibuli, ventres pigri, usq
ad Salvam-guardiam scriptam Comitis a Lowenstein.

Anno Redemptionis nostrae 1631. 17. Septemb. Sacrae Caesareae Mai
satis hactenus decennio integro victoriosissimo exercitu apud Lips
Misniae oppidum a Rege Sueciae Gustavo Adolpho superato, ca
so fugatoque, 30. Septemb. eiusdem anni Illustrissimus Dux Saxo
ae Wilhelmus lineae Vinariensis Erfordiam deditione caepit, et cum
exercitu suo ingressus est 2. Octob. Rex ipse Ducem subsecutus vic
urbem intravit, cui aggratulationis ergo maius aes campanae asce
denti ad montem monasterii Sanctorum Petri et Pauli solemniter
pulsatum fuit.

6. Octob. Rex iterum circa 2. pomeridianam cum omni exercitu
suo profectus est, et lustratione militum expedita in campo pago
rum Ilmnis et Hattan, Arenstadii pernoctavit, et altero mane D
coniam expugnaturus, faeliciter progressus est.

Eodem die circa 4. vespertinam digresso iam Rege protinus cum m
labo in scriptis redacto, et propriae manus subscriptione Dux Wilhe
mus primarium aulicum suum N. Hoffman cum aliis 4. comitibu
equestribus ad monasterium amandavit, ubi sub gravioris poena co
minatione iniunctum erat, ut quicquid in monasterio uspiam foret, o
nia nihil caelando, manifestarem, et ad oculum demonstrarem. Fact
ut imperatum fuerat, viderunt, reversi sunt. Adest protinus eodem
1174. vespere Principis auriga cum eiusdem | duobus egregiis equis, assump

dagne nostra nova quae
iusculis cantharis nos
contributiones continua
licuit, et in vino, cae
no, rhedis, curribus et a
fuit, residuum fuit. S
litum, tum sumptus
Interim his ita consti
berg, iuramentum sui
more quo sequitur, subn
[Wm Frabres, Johann
Leonardus Eberd, Henri
ël Dulcken, Sacrista,
doban Jamitt bay
dasar offnunn Pfrieft
dia Boonn Pfmadan, a
Unß wadas mit H
famlig oder offantlig
dan möyta, fondlan
famdt falig fallan,
jaftörft Und mitt
gtaun, foldt, und y
oder ainig ander vaft
nog Vollan.
Zur ürkünndt faban
darfchriban, und Un
Jafpann in Erffurdt
Iuramento hoc fidelis
dictae sunt eidem certa
minos, quas nos cum
exactionibus exhaustae,
solvendo non fuissemu
acti sumus. Ergo prae

de perseverabat in arm
tum Albarum Domina
dia, qui mox quendam
r nostrum abire iussit,
rpedumque militum ad
re, taceo insultare nob
tis semel | iterumque
end, sclopetis animado
iussu Principis alii du
s etiam amandatis, suc
buli, ventres pigri, usq
venstein.

Sacrae Caesareae Maie
o exercitu apud Lipsi
dolpho superato, ca
lustrissimus Dux Saxon
sedidione caepit, et cum
ducem subsecutus victo
ius aes campanae asce
ri et Pauli solemnider

cum omni exercitu
redita in campo pago
ivit, et altero mane Du
st.

Rege protinus cum ma
bscriptione Dux Wilhel
cum aliis 4. comitibu
ab gravioris poena co
sserio uspiam foret, on
m demonstrarem. Factu
Adest protinus eodem
egregiis equis, assump

lagae nostra nova quadriga avenam omnem cum saccis et duobus ma=
iusculis cantharis nostris avexit, ac deinceps huiusmodi avectiones et
contributiones continuatae sunt, quamdiu nobis in monasterio manere
licuit, et in vino, caerevisia, frumentis, fructibus arborum, cera, fae=
no, rhedis, curribus et aliis huiuscemodi utensilibus, quod inservire po=
tuit, residuum fuit. Taceo quotidianas tum molestias aulicorum et mi=
litum, tum sumptus in ipso monasterio.

Interim his ita constitutis Regius Ambassator Dominus Jacobus Hein=
berg, iuramentum subiectionis fidelitatisque a nobis praestandum, te=
nore quo sequitur, subnisit.

[Wir Fratres, Johannes Arnoldi, Prior, Johannes Weltz, Procurator,
Leonardus Ebers, Henricus Kirchoff, Senior, Philippus Hunckel, Micha=
el Tulcken, Sacrista, et Jacobus Gabell, Conversus: Bekennen und
thun kundt offenbar Vermög, das wir den Ihro Königl. Würdigkeit und
der Crone Schweden, unsz dero allirdan, und glaubens verwandten
Uns weder mit Worten, anschlägen, practiken, oder werken,
heimlich oder offentlich, wie uns solche und mehrers list ersin=
den möchte, handlen und vorgriffen, oder einigerley gestalt
hindralig sollen, und bezeigen: sondern Ihro Königl. Wür=
digkeit Und mit | beschribenen, so lang dieser Krieg währet, 175.
gutem, soldt, und gewerbe Ihr, und ihrem gebiethe,
oder einig ander recht und privilegium nicht binden lassen wollen,
noch Sollen.

Zur urkundt haben wir uns mit unseren eigenen handen un=
terschriben, und Unseres Closters insigell fürdrücken lassen.
Gegeben in Leipzig Anno 1631.]

Iuramento hoc fidelitatis rite praestito a toto Clero, immediate in=
dictae sunt eidem certae contributiones militares Regiae ad certos ter=
minos, quas nos cum propter pauperiem Domus, iam ante similibus
exactionibus exhaustae, et ad extremam inopiam pene redactae, in aere
solvendo non fuissemus, in supellectili sacro profundendo solvere co=
acti sumus. Ergo praeter pecuniam quam mutuo et accommodato ac=

cepimus, et alias corradere poluimus, dedimus calices 9. patenas totidem pelues duas, ampullarum paria bina, monstrantiam, thuribulum, navi culam thuris, cochlearia parva pro calicibus 6., scutum unum, capsa pro agnis Dei tres; omnia argentea, pleraque inaurata.

Anno 1632. 9. Jan. sub crepusculum noctis solennis aggratulatione totius civitatis venit quoque Regina Regis Suediae, et 12. eiusdem denuo discessit Gotham versus.

26. Jan. Reginam subsecutus est Nobilis Dominus Axelius Oxhsenstirn cancellarius Regni Suediae, de cuius comitatu in monasterio nostro hospitarunt octo equites.

176. 2. Februarii, Anno eodem Pater noster Philippus circa vesperum | phr nesi laborare coepit. 5. Feb. salva-guardia a comite de Lewenstein pro sentata fuit, pro qua 4. Sol. soluti, sequentis formae.

X 1. [An Statt und in obberurten dass von dem Durchleuchtigsten Fürsten und Herrn Gustavo Adolpho, der Schweden, Gothen, und wenden Königen, Grossfürsten in Finland, Herzogen zu Esthen und Liefland Herrn über ingermanland, an jetzo regierenden statthalter dass Durchläuchtigsten, hochgebornen Fürsten und Herrn, Herrn Wilhelm, Landtgraven in Hessen, Herzog zu Cleve, Gülich, Berg, und Graff, Landgraven in Thüringen, Marggraven zu Meissen, Grafen zu der Mark, und Ravensberg, Herrn zu Ravenstein: Mein Gnädig Lindwig, Graff zu Lewenstein, Herr zu Scharffeneck, Obristen etc.

fügen hiermit männiglich zu wissen, demnach beschwerliche klagen einkommen, dass die in hiesige Stifftes und Klöster gelegte hochlöbliche Salva-guardien allerhand aus und einläuffig, der darin die Ordnungen in viele weg molestiret, und an ihrem Gottesdienst gehindert werden, vermerket. Als wollen wir krafft habender plenipotens, und weil wir zumahl versichert, dass solche malda königl. Majestät | und fürstl. Gnaden an dergleichen in monasterio nostro beginnen nit misfallen tragen, berührte lobmässige Salva-guardien reddimus.

dem in dem Kloster zum Lehnsherrn genandt, und Zugehörigen zu 29. April. laudabilem der hiermit gänzlich cassiret, aufgehoben und abgethan. Der intra septa monasterii, gegen aber allen und jeden seinen und unsern Officirern, mus, comes de Lewenst

Do in hiesigen Gnädi
und den genannten Do
benebenst Straffe anhero
und unterthänigst in
sonen bey Tag und N
andern ihren Ehren
gen ungebührung,
gültes in Keinerley
Do lieb nimmt jeden
da ein und gliehen.
An dem geschieht sonder
fürstlichen Gnaden zu
lich under dem angeno
gehorsambster subscri

15. Februarii Sacrilega
cum quodam praedic
1. Martii, incaepi cons
di iuxta usum et mo
solos in festo S. Fabri
ac deinde Anno 1633. i
nario et aliis adauctum
die professionis meae a
3. Martii discessit Pater
datorem, et inde reversu
13. Martii Dux Wilhel
versus est, de cuius com
48. cum 50. equis se

patenas totidem Vo in fürstlicher Gnädigen Garnison sich befinden, daß vermeidung unnöthiger,
thuribulum, nav ündt den gemeinen Soldaten daß ümmaßlösigen laidens ündt la=
n unum, capsa bors stroffe anferlegt haben, daß sie sich allen ans ündt einlaßens
ünd eintringens in dies Klostes enthalten, ündt den Ordens Ge=
ratulatione toti sonen daß tag ündt nacht an Anruffung ihres Gottes dienst, ündt
iusdem denuo di andern ihren thun ünd fürhaben, viel mehriger mit selbst gött=
ger eingezogenheit, abnahm ündt gleindrung ihrer sach ündt
lius Ochsenstirn gütter in heimarkt wenig bessern ündt friedlich sein sollen,
asterio nostro Vo sich einer jeden ist obgedachter schweren Straff ündt Ungna=
de zu enthalten.

vesperum | phr An dem gestrigen söffentlichen ihres Königl. Würdigkeit ündt
e Lewenstein pra fürstlichen Gnaden zuverlässiger will ündt meinung. Urkünd=
lich ünder dem angedruckten fürstlichen Landtags Secret, ündt ei=
gnichändiger subscription. Sign. Cassell. den 23. Jan. Anno 1632.

Kigsten Fürsten
ündt wenden

an ündt Lüne 15. Februarii Sacrilegae nuptiae apostatae monialis ad S. Crucem 176.
nten stattfolten cum quodam praedicante celebratae sunt.
von, Grafen Ma 1. Martii, incaepi conscribere psalterium maiusculis in folio rega=
dt, Landgraven li iusta usum et morem S. Ordinis nostri, et in captivitate apud
der Mark, ünd **totos in** festo S. Patriarchae nostri Brunonis complevi eodem Anno
Ludwig, Graff zu ac deinde Anno 1633. in exilio ad caput pori domo Ecclesiastica hym=
nario et aliis adauctum ipso Praesentationis Beatissimae Virg. Mariae
ewerliche klagen die professionis meae anniversario finivi.
er gelegte haben 3. Martii discessit Pater Philippus, Cronachium ad Vener. Patrem Visi=
ß, der Lüne tatorem, et inde reversus est 14. eiusdem, gravi nostro damno et lucru.
in ihren Gotha 13. Martii Dux Wilhelmus subiugata Eisfeldia victor Erfordiam re=
in sein Kraft versus est, de cuius Comitatu incolae Eisfeldiae diebus aliquot numero
et, daß pferde 48. cum 50. equis sat gravibus Domus sumptibus et molestiis
an dreyhundert in monasterio nostro hospitarunt: in colis dimissis Duo equos
Salva-guar reliquit.
gehörigen gü 29. April. laudabilem Ordinis constitutionem de non admittendis, foeminis
Jahr. Der intra septa monasterii, quam Rex, Regina, Dux Saxoniae Wilhel=
Officianten mus, Comes de Lewenstein, Regius Ambassator, et D. Residens, ali=

fol. I, 1, 2.

isque primarii proceres (. quamdiu in monasterio sedimus .) sacram
inviolatamque habuere, unus Melchior [Pfannenschmid], patricius
179. male opinatus, fautor, | vicinus, beneficiis nostris et benevolentiae
gratus pessum ire voluit. Spiritus siquidem et militaris animi
sui speciem editurus et stratagema, turpis gloriae cupidus, pater-
nae autem et vitae conservandae negligens, tituli vero Absolo-
nis de nobis erigendi avidior ambitiosiorque, cum astu dolo que-
minoris portae adytum et fornicem absconderat, evocatas muli-
culas (. nobis hunc pro vespertinis laudibus in Ecclesia congrega-
tis .) violenter intra monasterii aream introduxit. Verumtamen
cinore mature et strepitu animadverso, et extemplo omni alio
aditu ad interiora claustri fortiter praecluso, in area Domus cum
suis pedissequis qua venerat ibat, qua non poterat stabat, allo-
quio autem occursuque omni prorsus denegato. Quare se ipsum
erubescens, et a propriis comitibus derisus, irae simul ac invi-
et Domus omnimodae prophanationis minarum plenus, Nicon
rem detrisses templo Terosolymorum offensum vadumque, qua
venerat cum suis regressus est.

16. Junii, de mandato Domini Residentis, Alexandri Esken
vesperum hora quasi 6. e monasterio nostro ad Reverendissimos
Patres Augustinianos (. quo iam alii Religiosi die praecedenti, ut
ex sequenti indice patebit translati fuerant .) ducti sumus, mo-
nasterio interim pro Gubernatore ab eodem Domino Residente
designato, D. Johanne Mullero Commissario Regio.

180. Nomina omnium Religiosorum.

1. Ex monasterio Montis Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli.

Adm. Reverend. Dominus Johannes Hennigius, Abbas.

Pater Sebastianus Pang, Prior.
Pater Petrus Pax, Supprior
Pater Johannes Bachman.
Pater Oswaldus Albini, Senior.
Pater Johannes Kircher, Culinarius
Pater Martinus Hennich, Sacrista.
Fr. Placidus Neuss, Diaconus.
Fr. Maurus Gundermann, Diaconus.
Fr. Conradus Schletzberg, Laicus
Fr. Lamperdus Brauer, professus.

monasterii in Geroda.

2. Ex monasterio S.
Reverend. Dominus Hu
3. Ex monasterio Car
Pater Johannes Arnoldi,
Pater Henricus Kirchoff
Pater Philippus Henkell
Fr. Jacobus Gabell, lo
4. Ex monasterio
Reverend. Pater Micha
Pater Ferdinandus Wil
Fr. Nicolaus Rudler,
5. Ex collegio Socie
Reverend. Pater Joham
Johannes Fritz.
6. Erfurtum Heliopo
eodem amandati sun
Pater Petrus Rembstius
P. Ludovicus Lielius
P. Conradus Otto.
P. Johannes Happen.
P. Michaël Vagts.
P. Johannes Valentinu
P. Antonius Sotterich

7. Ex civibus Helig
Dominus Georgius Sch
R. Dominus Christopho
Fr. Joannes Hofflinus,
ium Ordinis, ambo pro
Dominus Johannes Le
23. Junii, de eiusdem
que monasteria redu
commissariis restitus

sterio sedimus.) sacram
nnignnfaldi, patricius
ossris et benevolentiae
lem et militaris animi
gloriae cupidus, pater
ns, tituli vero Absolo-
e, cum astu dologue-
nderas, evocadas mulie
in Ecclesia congrega-
oduxit. Verumtamen fa
l exemplo omni alio-
uso, in area Domus cum
m poteras stabat, allo-
rato. Quare se ipsum
irae simul ac invid
inarum plenus, Nicono-
rum iradumque, qua

Alexandri Eskensu
ro ad Reverendissimos
si die praecedenti, ut
ut.) ducti sumus, mo-
m Domino Residente
io Regio.

lorum Petri et Pauli.
, Abbas.
us Pacy, Supprior
mes Bachman.
mes Kircher, Culinarius
s Neust, Diaconus.
us Schlesyberg, Laicus.

2. Ex monasterio S. Jacobi ad Scotos.
Reverend. Dominus Hugo Wallasius, Abbas. Pater Sylvanus Mainus.
3. Ex monasterio Carthusiae.
Pater Johannes Arnoldi, Prior. Pater Leonardus Ebert, Erford.
Pater Henricus Kirchoff, Senior. Pater Johannes Weltz, Procurator.
Pater Philippus Henkell, Trevirensis. Pater Michaël Dulcken, Sacrista.
Fr. Jacobus Gabell, conversus.
4. Ex monasterio Augustinianorum.
Reverend. Pater Michaël Melchi, Prior. Pater Johannes Schildt, Coloniens.
Pater Ferdinandus Will. Pater Ambrosius Vomelius.
Fr. Nicolaus Rudler, Laicus.
5. Ex collegio Societatis Jesu. Erford.
Reverend. Pater Johannes Colinus Rector. Pater Wilhelmus Federlinus.
Johannes Fritz. Georgius Winterfus. Laici adi-
6. Erfurtum Heliopoli ducti captivi ex collegio Societatis Jesu. es utores. 181.
eodem amandati sunt, Reverend. Pater Casparus Lennep, Rector.
Pater Petrus Rembstius. Fratres Coadiutores.
P. Ludovicus Lielius. Theodoricus Steiff.
P. Conradus Otto. Martinus Arnoldi.
P. Johannes Happen. Matthias Wenkhall.
P. Michaël Vagts. Gallus Reusser.
P. Johannes Valentinus Laurus. Georgius Leribler.
P. Antonius Lotterich. Wolfricus Gotter.
Georgius Nasch.
7. Ex civibus Heiligenstadianis, et aliis.
Dominus Georgius Schmidt, Consul. P. Aegidius Engel, Senior.
R. Dominus Christophorus Jagman, Pastor in [Dingelstädt.]
Fr. Joannes Hofflinus, Ordin. Cisterc. P. Johannes Schunderus eius-
dem Ordinis, ambo professi in [Bergpforten.]
Dominus Johannes Leonius, Clericus, Sacerdos Islandus.
23. Junii, de eiusdem Domini Residentis mandato ad propria qui-
que monasteria reducti, et pristinae libertati et iuribus cassatis
Commissariis restituti sumus, exceptis Patribus Societatis Jesu et

aliis nonnullis captivis tam saecularibus quam Religiosis.
Interea vero dum apud Augustinianos moramur Dominus Commissarius Johannes Mullerus in horto vivarii grandi satis excitato tabernaculo ex frondibus arborum undequaque egregie ad voluptatem vestito o-
persoque, magno populi concursu et recreatione vinum venale come-
182. antibus | exposuit, reversis tamen pecuniam satis fideliter assigna-
vit, rationemque totius acceptae expensaeque reddidit, atque restitutus nos hoc lusu gratulatorio poëtico excepit.

Lusus gratulatorius.

pro Carthusianorum faelici ex secessu reditu; illo in die Divae Virginae, hoc in S. Johannis vesperi facto.

Emigrare Patres, si vos Justina, Joannes.
Sive redire iubet, pendetur obsequium.
Laudo ego devotas sanctis mandatibus aures
At potiores, mens nosce cupiscit ubri?
Novi aversari genus alto more Brunonis
Femineam sobolem, iussio deinde gravis.
Et video impense Baptistae Sacra sueri
Ergo puto est huius iussio deinde levis.
Non equidem invideo, sed gratulor, atque
Justinae sexum plus colide ut faveat.

S. Julii, ad instantiam totius Veri, Perillustris Dominus Resident eidem sequentes prosectionales impertiit, cui in gratiarum actionem nos pro rata nostra 16. Sltr. solvimus.

[Prosectionales Ihro königl. Majestät zu Pohlen
General Feldmarschall Ihro Excellenz.

Von Gottes Gnaden, Wilhelm Hertzog zu Passau, Gülich, Cleve, etc. fügen hiermit männiglichen zu wissen, demnach beide Stifft-
183. ter päpstliche | Klöster, und Ordensperson, und was sonsten zum selben Clero hierzu Recht gehörig, in ihre königl. Majestät allergnädigsten Schutz und protection genommen, dannenhero, dass keine andere Obrigkeit, als söliche gedacht Ihre Majestät oder wem dieselbe hierüber special befehl ertheilen würden, niemand Clavi-

jäj zů cilivan, und
ten- oder ůspanfalb da
der andern Kriegsbe
ningnarbinung, un
oder ihre nichtinstan
dan müssen, ůspzůsa
und Gottesdienst un
oder ůns offenen Thor
dren in dem stande,
königl. Majestät un
Wilhelm zů Passau,
gnädigst und gnädig
erfalten, wie ůns in
dan ůnterthänigst
ers Fürstenmonstar
fürsten ůngnadt zů
lindenlassenn Secret
Anno 1632.
Königl. Majestä

2. Augusti, hora ego
Fieglerum patritium,
evocatus, mox licet p
salutationibus ultimo
civit, duos sigillatim
te me, prompsit fasc
mediis parvulam sc
nomine meo inscript
vi statim characterem
nam ille: aio, novi
toris provinciae nostrae
rii nominis: literar

…m Religiosis.
…us Dominus Commissarius
…atis excitato tabernacu
…voluptatem vestibo o
…e vinum venale come
…satis fideliter assigna
…ddidit, atque restitutu
…is; illo in die Dixit D
…n.
…s
…2
…vis.
…is.
…
…bris Dominus Residens
…in gratiarum actionem
…nt zu Pferdten

für zu citiren, vndt zu bevrlaubn, für oder ihre güther, für jeden
in- oder außerhalb der stadt begriffen mit contribution, services, o-
der andern Kriegsbeschwerungen viel weniger mit wirklicher
einquartierung, vndt andern oneribus personalibus zu belegen,
oder ihre einkünften, wovon sie bißhero die contribution entrich-
ten müssen, außzuthaltn macht haben soll: Sie auch in ihren häu-
ßern vndt Gottesdienst ungeturbiret zu lassen, weder in ihren häu-
sern, oder auf offenen Straßen zu beschimpfen, oder zu molestiren; son-
dern in dem standt, immunitet, vndt privilegiis, in welchen ihre
Königl. Mayestät vndt der herren General Staatenn, Hertzog
Wilhelm zu Sachsen, fürstl. Gnaden sie verbleiben zu lassen sich
gnädigst vnd gnädig erklärt, sie mit dem ihrigen hinführo zu
erhalten, wie auch in allen Österreichischen ihren ihnen gebührende integ-
den ungezweifelt folgen zu lassen, so lieb einem jeden ist
der höchsten verpönter Königl. Mayestät vnausbleibliche straffe vndt
höchste ungnadt zu vnterhalten. Vrkündlichen vndern fürstl. 184.
fürstlichen Secret-insigel. Sign. Hoffstadt den 29. Julii
Anno 1632.

Königl. Mayestät zu Pferdten Rath vndt Resident ibidem.
Alexander Esken.

L.S.] 1.

12. Augusti, hora ego circiter 5. vespertina per Wolfgangum
Ziegleruum patritium, commissarium, ad Dominum Residentem
vocatus, mox licet pedibus admodum aeger, iussioni parui. Coram
salutationibus vtrinque humaniter praemissis, D. Residens requi-
sivit, duos sigillatim nominando Religiosos, an novissem: abnuen-
te me, prompsit fasciculum literarum, quo resoluto, ex earum
medijs parvulam schedulam compendiose plicatam protulit, ac
nomine meo inscriptam protinus me inspectante aperuit: agno-
vi statim characterem, nostisne, inquit, Pater manum? et quis-
nam ille? aio, novi Excellentissime Domine, manus P. Visita-
toris provinciae nostrae est, ut patet manifeste ex subscriptione pro-
rii nominis: literarum autem quae palmae manus magnitudinem

non excedebant, hic erat sensus et summa. Post salutem, rogabat animi candore et syncer
suis inclusas Ducis Bavariae literas per fidelem nuncium, nominabuisset, eius egregiam ex
dim portarium nostrum tunc Wernerum ad Dom. Comitem de Pap perperam fefellissemus,
penheim illo tempore in partibus Brunswigiae subsistentem cum dato Serenissimi Regis du
185. exercitu suo transferri curarem. Deinde | brevi chartam capitulo ego, qua possibile fuit,
generalis transmittendam, et generali Patrum salutatione, solo scribo nec cogitatu quidem gr
nostro Urbano [Goffano] salutato et nomine, sed magno ipsius Serenissimo Regis tale g
incommodo, conclusit. Inclusa autem Ducis Maximiliani Electoscelus proditionis actu p
ris literae, quia peregrinis admodum et hyeroglyphicis notis signum iuramento fidelita
nisque exaratae, excepta sola inscriptione subscriptionequ fumebro repugnares, et
rant, licet varie tentatum fuerit, legi tamen, aut sensus earum sunt, sub gravissima
assequi nequaquam potuit. dimsi ad nos delatae,

Quomodo eidem invisae et infaelices hae literae ad Patrem Visitatorem alterius mittere potuis
Dominum Brunonem Fleischman, Priorem et professum Domus excusatos haberes, nequ
Pontis B. Virg. Mariae in Asthein devenerint, vel quo auctore ipso pronus in terram roga
temerarium hoc negotium in gravissimum S. Ordinis nostri de Verum ipse Dominus
cus, et Domus nostrae Montis S. Salvatoris Erfordiae perniciem num Heun, Sigillifer
excidium, personarumque eius exterminium, et Ecclesiae Cathol qui tunc fortuito a
cae professorum ingens scandalum, atque proprii nominis et hoerem: egressus, cum a
noris turpissimam denigrationem in se susceperit, prorsus ig Decanus egreditur, et n
noro. Illud certum ex confessione tabellionis infelicissimi, quoso lubentius pare, qu
eas eidem tabellioni subdito civitatis Bonacensis, Bambergen suspicionem discussam
sis Diaecesis transferendas commiserit, verum Salfeldiam (. omino Residenti affate
pidum Ducum Saxoniae de Altenburg) dum male cautus transiram.

eundo, apud Praetorem, ut dicitur, ibidem literarum mentio De mandato siquidem
nem facit, detentus est; et hoc forte divina dispensatione, ne decano B. Virg. Mariae a
tatis literis ad nos, gravius molestaremur innocui. militum Melitensium

186. Literae ergo interceptae primum ad Regem, inde ad Ducem Saxoniae Neustadiendus traditus
helmum, qui tunc in castris cum Rege morabatur apud Norinbergam, dis ab eodem Domino a
post Erfordiam ad Dominum Residentem, cum mandato gravius animato postulatus fuissem,
vertendi in malefactores, missae sunt. ne et tertio dedissem,

Lectis itaque ut iam supra dixi, literis, D. Residens gravissime quaesto esset subiturus, et s
est, quod nos, quos de singulari probitate, pacifica vita, et conversation interim D. Residens scr

udem, rogabat ut animi candore et synceritate commendatos, prae caeteris charos ha-
runcium, nominatissent, eius egregiam exspectationem et confidentiam de nobis adeo
. Comitem de Pap perperam fefellissemus, ideoque excusatum se petiit, si iussu et man-
bsistendem cum dato Serenissimi Regis durius in nos animadversere cogeretur. Contra
harlam capitulo ego, qua possibile fuit, demonstrata nostra innocentia, et quomodo
Fabione, solo scribanec cogitatu quidem quispiam nostrum contra praestitam fidem
d magno ipsius Serenissimo Regi tale quid unquam concepisset, taceo tam enorme
aximiliani Electoscelus proditionis actu perpetrare attentassent, maxime cum id non so-
iphicis nobis sigillum iuramento fidelitatis, sed et ipsi professioni nostrae et dia-
criptioneque fuerit contra repugnaret, et expresse huiuscemodi literae, quales hae
ut sensus earum sunt, sub gravissima poena interdicerentur universis, adeo ut
dimisi ad nos delatae fuissent minime tamen acceptare, nedum
Patrem Visitatorem alterius mittere potuissemus. Quocirca alienae culpae innoxios,
fessum Dominus excusatos haberet, neque in insontes vindicaretur, supplex et
quo auctore ipse pronus in terram ruit.

dinis nostri dedi. Verum ipse Dominus Residens ad Dominum Decanum, M. Urba- 187.
rdiae perniciem unum Heun, Sigilliferum Archipraesulis Moguntini conversus
Ecclesiae Catholicae qui tunc forsitan aderat) rogat ut ad breve extra conclave sece-
ii nominis et hoc erem: egressus, cum aliquantisper exspectassem, ecce Dominus
rerit, protinus ig Decanus egreditur, et nubi inruens, ut abeuntem sequerer, eo ip-
laetissimi, quoniam lubentius pareo, quod omnem iam suspectae proditionis
sis, Bambergen suspicionem discussam, omniaque salva denuo, ipsique Do-
Salfeldiam (. omnino Residenti affatim satisfactum foret, sed vianiter credide-
le cautus transiram.

rarum mentio De mandato siquidem Domini Residentis ab eodem, Domino De-
rensatione, ne decano B. Virg. Mariae ad Dominum sive monasterium Dominorum
ii. militum Melitensium deductus, et quaternioni uni militum
ucem Saxoniae Wenslodiendus traditus fui; et cum prius fidem nomine Residen-
ud Norinbergam, dis ab eodem Domino Decano, de non movendo pedem a loco il-
gravius animad to postulatus fuissem, fidemque stipulata manu semel iterum
que et terdio dedissem, ipse abiit nescius quod eandem aleam bre-
avissime quaestu ri esset subiturus, et si forte sua magis quam aliena culpa.
la, et conversation Interim S. Residens scribam nostrum, qui me comitatus fuerat,

suspectum quoque propter salutationem sibi factam a Patre Vidia militum simul re
tatore, durissime corripuit, protestantem suam innocentiam minimum Residentem m
hilominus ad aulam Moguntinam cum villici nostri in Kirchevicis, quam propriae
filio Friderico Beijer, captivum amandavit, et eodem vespere Wolfendo pro me in casu et
gangum Ziegelerum patricium civitatis ad monasterium discer leonibus, qui diu noc
eiusdemque Administratorem constituit, quo tamen officio brevi vente et opera chyrur
defunctus est. convalescere caepi, es

188. Ego igitur in Domo praedicta Melitensium prope Parochiam mino Abbate aut alii
Nicolai constitutus, hospitio quaqua versus illustri et propa daque negnaquam ir
to, incaenatus eadem nocte super nudum pavimentum simpli Interim religui
oribus vestitus, misere pernoctavi; cum enim ex infirmitatibu tionis Beatissimae
praecedentibus, et maxime herisipula minime recte convaluis ita dicebatur, ita pro
sem, imo adhuc laborarem, et concurrentibus iam ex hoc ino per Ecclesiasticos, e n
nato, improviso, et praecipiti adverso casu, quasi quibusdam se Domino Decano distr
urgentibus aquarum inundantium procellis, perturbationum Henrico Mullero, Can
insultibus, solicitudinibus, afflictionibus, timoribusque pro Dorst Pater Johannes W
pro confratribus mei, dictu difficile, quam intime et graviter mino Davidi Kauff
afflictus fuerim, unde procul dubio accidit, quod periculosius Henricus Kirchoff Se
cidi verim, nam ubiusque brachii et maxime dextri, et eius Valentino Herdegen, a
dibiae officio destitutus nocte illa fui: adeo ut necessario, ne gra S. Severi, assignatus
vius periclitaretur in corpore, aut plane deficerem, alio et commis candalum Ordinis,
diori loco deferri debuerim. eiusdem Ecclesiae Can

Transactis igitur ibidem diebus 5. iussu D. Residentis 17. Augusto, Domino Johann
ad monasterium S. Jacobi ad Scotos, ductore Domino Commissario Dom. Reverend. vero
Rudolpho Grauman patricio cum custodia militum hora 9. m Virg. Mariae, assigna
tidina translatus sum: Reverendissimus autem et Religiosissi Domino M. Laurentio
mus Dominus Abbas, Hugo Wallasius, ut erat vir ordinis nost Fratre Michaël Dulcke,
observandissimus, videns cernensque in quem tam subito labyri nardi Lunadici. Pos
thum confusionis et miseriarum, captivitatisque scyllam incid rico S. Severi, Frater
sem, mirum qua animi promptitudine, tum charitatis, tum co fabuntur interim die
189. passionis affectu me exceperit, ut nova modicum hac sua | benemeritaque nihilomin
volentia animi dolorem et afflictionem, mitigarit absterseritque tardande triduo resti
Unum tamen vero laudatissimo permolestum accidit, quod cussa pariter cum lecys

: factam a Patre Vidia militum simul remansisset, quare omnem lapidem apud Do=
am innocentiam nuinuna Residentem movere caepit, ut ea liberaretur, nec aliter tamen
ici nostri in Kirchenvicis, quam propriae manus cautione et subscriptione de satisfaci=
l eodem vespere Wolfendo pro me in casa elabitionis meae. Liberatus itaque ego ab his
monasterium discedentibus, qui die noctuque arctius me observabant, Deo quoque fa=
tamen officio brevi ente et opera chyrurgi. indies magis magisque animo et corpore
convalescere caepi, extra tamen, praeterquam ad Ecclesiam, Do=
prope Parochiam Domino Abbate aut alio Patre comite, pro missa audienda facien=
illustri et propa- itaque neguaquam ire licebat.
avimentum simpli- Interim reliqui Patres quoque 14. Augusti, in Vigilia Assump=
m ex infirmitate bionis Beatissimae Virg. Mariae e monasterio, intra triduum,
ime recte convalui- ita dicebatur, ita promittebatur, eodem reducendi, exposibi, et in=
ibus iam ex hoc inofer Ecclesiasticos, e monasterio alendi, distribuendi sunt. Videlicet
, quasi quibusdam se Domino Decano distribuente, Adm odum Reverend. Domino
is, perturbationum Henrico Mullero, Cantori et Canonico B. Virg. Mariae assignatus
timoribusque pro Dom Pater Johannes Welz, Procurator. Adm odum Reverend. Do=
n intime et gravi- mino Davidi Mauffers, Canonico et Seniori B. Virg. Mariae Pater
, quod periculosius Henricus Kirchoff Senior. Adm. Reverend. et Doctissimo Domino
ime dextri, et eius- Valentino Herdegen, Doctori, Canonico, Cantori, et Vice-praeposito
ut necessario, ne gra- S. Severi, assignatus est prima vice, Pater Philippus Hunckell,
icerem, alio et comm- candatum Ordinis, deinde Adm. Reverend. Domino Nicolao Ebers,
eiusdem Ecclesiae Canonico Scholastico, 3. provido et prudenti
V. Residentis 17. Augusto, Domino Johanni Schmidt, alias Kesselman, Senatori.
Domino Commissario Adm. Reverend. vero Domino M. Johanni Winther, Canonico B. 190.
militum pro a 9. m Virg. Mariae, assignatus fuit Pater Leonardus Ebers, et Adm. R.
rutem et Religiosis- Domino M. Laurentio Grim, et Paulo Hech, Canonicis S. Severi,
rat vir ordinis nost- Pater Michaël Dulche, Sacrista, qui simul curam habuit Patris le=
m tam subito labyri- nardi Lunatici. Postremo Adm. R. D. Christophoro Arandt Cano=
disque scyllam inci- nico S. Severi, Frater Jacobus Gabell, conversus.
m charibdis, tum co- labuntur interim dies aliquot, quin etiam hebdomodae integrae, ali=
dicum hac sua | benevolentaque nihilominus e monasterio paulatim praescinduntur, et
digarit absterserit- que tardante triduo restitutionis fiendae, nec tandem illucescente, anno=
m accidit, quod cuius pariter cum lecytho potus defecit: quare praedicti Domini

hospites, quantum vis sibimetipsis minime sufficerent alienae tamen necessitati succurrere compulsi sunt. Quibus omnibus liberalissimus Dominus secundum divicias munificentiae suae in exhausta, hic et in futuro marcessibilem aeternae vitae abundantiam, et gloriae perfruitionem tribuat, Amen.

Interea quoque scriba noster Urbanus Hochhaus, Eisfeldiacus cuius opera carere non poterant, culpa absolvitur, et liber dimittitur.

28. Augusti, postquam Dominus Residens in monasterio, ac potissimum in cella mea, omnia, specialiter vero scripta mea diligentissime perlustrasset, ac minutissimas quasque schedas ad amussim examinasset, atque eaque secum asportasset, quidquam invenire potuisset, quo praestitae fidelitati Regiae praeiudicaret, sed singulariter casso sudore, labore frustrato, Urbanum scribam nostrum ad me invisendum misit cum hac denuntiatione: dicite vero Seniori Patri Priori, ut bono

191. mo sit, et patientiam habeat, quod intra | paucos dies restituendus missas more solito celebraturus. Hoc ego nuncio mirifice exhilaratus indies praestolabar redemptionem, verum cum dies reductionis denuo prolongaretur, supplici libello, ne forte urgentibus gravioribus negotiis Eius oblivionem incidisset, interpellandum censui, hac sequenti formula:

Etsi mihi certo persuaderem, cum propter ingenitam Perillustris Dominationis Vestrae bonitatem ac clementiam, tum propter causae ipsius, si qua sit, integritatem, nec non ob singularem illam providentiam et aequitatem, qua omnes Regiae Maiestati subiectos complectitur et tuetur: nobis quoque tacentibus a Vestra Perillustri Dominatione nos brevi sedibus nostris restituendos: morbi tamen ac miserum frequentes Fratrum meorum, quorum animae pariter ac corporis salus mihi ex officio incumbit, me non modo movent, sed impellunt ut interpellare audeam Clarissimam Dominationem Vestram, qua gravioribus et assiduis distractam negotiis, et notam potius importunam quam neglectae salutis fratrum meorum incurrere, atque meam innocentiae nostrae ac aerumnarum revocare, qui omnes ad num adversa valetudine affligimur, qui omnes ad unum quod sine magno eorum fastidio, apud quos ubcunque vivimus, negue

contingere poterit, ut a molestias, quas nostri co ad Perillustris Dominatio rimus, et supplices roga nobis | ad septa monaste dire liceat, ubi non mi nos semper paratos inve tatis voluntatem, ac si nec unquam nostra fide ne inviolata a nobis ve monasterio Scotorum S. Futuri semper Perill tes et famuli, Fr et totus Conv tamen duabus vic cotorum D. Residenti, acceptare, minus audire 1. Octob. Appropinqua de Pappenheim cum e religiosi alii omnes u tantisper ad unam alte caesareus transisset) iuss necessariis quae vellent. coemiterio S. Severi, Pas num Dominarum aman ad S. Martinum in Prus novi operis dictum destin ad abbas Dominas Domip vero Dominus Abbas ad minus autem post irr difficile et aegre admo monasterii continuimus ina more consueto pe

l alienae tamen occurrere poterit, ut taceam alia nostra dispendia, et plurimorum
ralissimus Domin molestias, quas nostri causa subire coguntur, quibus ut occurratur,
et in futuro ad Perillustris Dominationis Vestrae favoris gratiam humillime accur=
rerfruitionem remus, et supplices rogamus, ut quibuscunque tandem conditionibus
nobis | ad septa monasterii nostri, vel partem aliquam eiusdem re= 192.
discus cuius aperire liceat, ubi non minus (datis fidei-inssoribus si ita visum fuerit)
nos semper paratos invenit ad omnem tam suae quam Regiae Maies=
, ac potissimum datis voluntatem, ac si firmissima quavis custodia concluderemur:
ntissime perlustrec ungquam nostra fidelitas, quam Regi spopondimus, et nunc us=
minasset, atque ne inviolata a nobis vel minimum labefactata deprehenderetur. Ex
e potuisset, qu monasterio Scotorum S. Jacobi. Ultima Augusti, Anno 1632.
casso subore, la Futuri semper Perillustris Dominationis Vestrae humillimi dien=
isendem misit les et famuli, Frater Johannes Arnoldi Prior Carthusiae,
ri, ut bono et totus Conventus.
restituendus s nihilominus duabus vicibus diversis abs Gratioso Domino Praelato
ice exhibitus, Scotorum D. Residenti personaliter praesentatum, neguaquam eum
tionis denuo praacceptare, minus audire voluit.
ribus negotiis 1. Octob. Appropinquante Generoso Comite, Domino Henrico Godefri=
nenti formul de Pappenheim cum exercitu suo, de mandato Domini Residentis
m Perillustris Religiosi alii omnes utriusque sexus e suis monasteriis migrare
tiam, tum prop tandisper ad unam alteramve septimanam (donec scilicet exercitus
gularem illam Caesareus transisset) iussi sunt: data facultate deportandis secum
tabi subiectos a necessariis quae vellent. Patres igitur Petrenses ad Domum Praetoris in
Perillustri Domi Cemiterio S. Severi, Patres vero Augustiniani ad monasterium Alba=
men ac miser um Dominarum amandati sunt: Sacrae Virgines ad S. Cyriacum, et
ider ac corpori ad S. Martinum in Prudelo, ad caenobium Virginum S. Crucis, alias
t, sed impellen novi operis dictum destinatae | sunt) solis virginibus ad S. Crucem, et 193.
Vestram, licet ad abas Dominas Domipropriae relictis Admodum Reverendus
tius importuno vero Dominus Abbas ad Scotos etsi migrare iussus quoque fuerit, nihi=
re, atque men minus autem post irruptionem militum Regiorum, quantum=
nii omnes ad difficile et aegre admodum, et nos una intra ultimum angulum
sum quod sin monasterii continuimus et in communi cum ipsis vixim us, ac di=
mus, neguaqu ina more consueto peregimus; quam magnanimitatem merito ip=

simes et patiendiam Officiales mirati sunt, et plurimum commendarunt.

Translatis, ut dictum est, iam Religiosis, ipso festo Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum, qui 28. Octob. Regius exercitus mane circiter 9. circiter pomeridiana ingressus est atque in dicta monasteria habitatoribus vacua distributus est (Carthusia sola excepta, quam iam Saxoniae Ernestus apud Dominum Residentem pro suis militibus impetrarat) maximo eorundem qua aedificiorum destructione, qua supellectilis tum sacrae tum prophanae direptione, maxime vero Augustianorum, quod paucis ab hinc annis multis sumptibus restitutum, quasi funditus everterunt, adeo ut vix pecudum habitatio ni[illegible] iam amplius idoneum reliquerint.

Eodem vespere horam circiter 7. Pater Johannes Welz, Procurator apud hospitem suum militem furorem, et mortem iam ab ipsis ipsa intentatam, clanculum et amice periculi imminentis admonitus, fuga evadere et declinare compulsus est; quare a cive quodam nostro suo tus, periculo exemptus, apud eundem diebus facile decem delituit, et nigne habitus est, donec a me per certas personas solicite quaesitus; ventus, et a Domino Abbate Scotorum eodem commiserationis affec-
194. susceptus | et altus est.

7. Novemb. Rex Suediae, comite Regina consorte, et Duce Saxoniae Domino Bernardo cum fortissimo exercitu Norimberga comitem de Pappenheim insecutus, Erfordiam hora 5. vespertina venit maxima totius civitatis consolatione et gaudio, ac protinus altero mane adhuc in tenebris cum pleno exercitu congressionis cum Domino Comite de Pappenheim avidior, iter acceleravit remanente nobiscum Erfordiae Regina. Regi autem omnino subsequentem supplicationem iam praeparatam offerre propositum fuerat, ni celerior creditu abitus praecepisset.

fol. I. 4. 1.

Aller Durchlauchtigster, und grosmächtigster König.

Vor f. Königl. Majestat glückseligste regierung, und allerwerthe-
ligster wolfahrt ist unser stätig ernstlich gebatt zu Gott dem Al-
mächtigen, zuvor. Aller gnädigster König und Herr.

Als Ihr königl. Majest.
dieser Statt und glei
unser Religion fridsam
ohn perturbirt bleiben
wol bey solcher sach
bens und sonderlich
sollen, zumahl weil
Schuldigkeit nach obge
königl. Majestat kein
bezeugen, dass uns n
so können doch f. kön
nur kein umbgang
bishero wir ganz u
der Landschaft alsin
albereit nicht dass l
galagt worden, da m
laidan: und laidar z
dation, so nun in
dan und durchgebra
zu mindern anstellung
stitution unsers Ver
zum instandigsten a
nicht zu erlangen gan
ihnen königl. gemüth
stalt wider der selben
worden durchaus kein
presentirt unser unterth
tan unserm nächsten
und die allergnädig
me unserigen sonderlig
durbirt gelassen wer
zu unsers lebens mis
gemüthes felicitet,

l plurimum commenda

festo Sanctorum Sin
ius exercitus mane urbs
n dicta monasteria ha
a excepta, quam iam
pro suis militibus
orum desbructione, qua
reptione, maxime vero
multis sumptibus resti
is pecudum habitatio

mes Welz, Procurator,
ordem iam ab ipsis ips
minentis admonitus,
cive quodam nosto su
cile decem delituit, et
as solicite quaesitus,
ommiserationis affect

rde, et Duce Saxoniae
Örimberga Comitem de
perdina venit maxim
ius altero mane adhu
um Domino Comite de
rde nobiscum Erfordi
plicationem iam praes
rediru abitus praepe

Röny.

ng, und allerunterth
rbatt zu Gott dem Al
d suo.

Alß Ihr königl. Mäytat von jahrs frist nach jingsthin occupirung
dieser Statt uns gnädig andavon der Clerisei und Catholischen bäy
unser Religion freyen exercitio, Clostarleben laben, und disciplin
ohn perturbirt bleiben zu lassen gnädigste zusage gethan: Ob dan
wol bäy solcher hoher königl. Gnaden (darfür wir die tage unsers le-
bens unterthänigst danckbar) wir uns keines widrigen versehen
sollen, zumahl weil bäy dem jenigen, so uns mißthätigsten
Pflichtigkeit nach obgelegen, insonderheit in contribuirung zu f. 195.
königl. Mäytat Kriegs cassa wir unverhofflich uns der maßen
beyrugt, daß uns mit rechtsbegründa kein widriges zumessen.
So können doch f. königl. M. in unterthänigster Demuth zu klagen
wir kein umbgang haben, wie ohne maß vor einem Vierteljahr
bißhero wir ganz unverschuldter dingen uns unserem Kloster
der Landschaft allhier gethaffet, und andern Geistlichen, so ohne daß
albereits nicht das liebe Brodt mehr übrig haben, überaus hart
gelegt worden, da wir den an nöthigen unterhalt großen mangel
leiden: und leider zusehen müssen, daß der meiste vorrath an Vic
alien, so wir in gedachtem Kloster findverlassen, von andern ver-
than und durchgebracht werde: wir wol uns solchen allen nach
zu widerstellung daß Gottesdienstes von uns und bloße re-
solution unseres darmahlen ruinirten Closters aufgefolgen ohne
zum instandigsten anhalten worden, ist doch dasselbige bißhero
nicht zu erlangen gewesen; Nun aber f. Königl. M. wir dieselbe-
sen königl. gnädigst wissen, daß an dem einigen, was derge-
stalt wider derselben einmahl gethan königl. zusage vorgenommen
worden durchaus kein bleiben bergen. So gelanget an f. königl. M.
hiermit unser unterthänigst demüthigste bitte, dieselben wollen die-
sen unseren nächsten bedrübten Zustandt mildiglich betrachtigen,
und die allergnädigste verfügung thun lassen, damit wir zu de-
nen unseren sonderlichsten restituirt, und hinfürter darbäy ohne per-
turbirt gelassen werden mögen: | f. königl. Mäytat darfür die ta- 196. fol. I. II.
ge unseres lebens mit unserem gebett bäy Gott dem Allmächtigen alle 99. 1.
gemünschte felicitet, und königl. wollstandt zu erlangen, wollen wir Conf.

ofnanffötlich ünß befindan laſſen.

Datum den 7. Novemb. Anno 1632.

Underſchünigſte, Danſtſchigſte, Frater Johannes Arnoldi Prior,
und andere conventualen des Carthäuſer Cloſters allhier.

16. Novemb. Rex in conflictu cum Caesareanis apud Luzam oppidum Naumburgum inter et Lipsiam, superveniente in auxilium Caesarean Generoso Comite Godefrido Henrico de Pappenheim, et utrinque ancipiti victoria fortiter pugnantibus, utergue in acie gloriosa morte occubuit ingenti hinc et hinc summorum infimorumque luctu et lamentatio

– 22. Novemb. praedestru donationis sibi factae a Rege Suediae omnium bonorum Ecclesiasticorum, Senatus Erfordien: Carthusiae nostrae pro spectore praefecit honestum virum Johannem Grauweissen, atque in fra hoc tempus, Regis singularis ultimum adventum et plenarium sionem Carthusiae a Domino Residente senatui, quae 10. Januarii co digit anni succedentis, gravissimum et incomparabile tam in prop na quam sacra, et libraria suppellectile Carthusia nostra damnumas que iacturam subiit sustinuitque.

J. Decemb. Praenobilis Dominus Axelius Ochsenstirn, Cancellarius, c nito Regis obitu Francofurto ad Maenum venit Erfordiam.

197. Immediate autem post Regis accubitum infaelicissimus mortalium nuncius, qui Chronachio literas detestabiles Patris Visitatoris Salfeld in itinere interceptas detulerat, postquam Erfordiam curru delatus menses duos and 3res pro poena qua pedibus qua collo ferro illigatus et a tergo sursum dependente ex ferreo stipite nolas maiuscula, terre subvehendae pro aggeribus cumulandis aedificandisque damnatus fu isset, aqua angustiae et panis tribulationis pastus, labore tandem con fectus, portalitio S. Cyriaci captivus inclusus est, atque ibidem propri calamitatis et diuturnioris miseriae iam pertaesus, et suorum revi sendi desiderio flagrans (erat enim coniugatus) morae impatiens, fu gam insipiens meditatus est: verumtamen ex eadem, quia progredi, c sibiae quam fregerat, impossibilitatem non poterat, retractus est, c paulo post cum nonnihil restitutus fuisset, ex eadem fenestra, qu sese demiserat, et elapsus fuerat, suspensus est. Atque utinam solo

corpore interiisset, et
omnibus, spe salvan
Et eheu! quantum n
bela gloria, laude, obseq
tione, bonis et honore p
15. Decemb. Regina q
est, quam Dominus t
– Anno 1633. 10. Jan
no Residente Alexan
fessionem, ideoque ce
Kircheim, utrumqu
culari in Brembach,
vis cultoribus elocav
bulis omnes abolitae
Quapropter nos resig
factae certiores effecti,
fide dignissimis in
trae ad Carthusiam er
plicationem Senatui

[illegible]
Ofn ünſer mitlänt
günſtig zů vernun
nungfangenn bafalh
der Carthäuſ aůßzů
ůnß allhie tage yam
nafen in barůfſtam
andern vorgenofnen
derbios, ſo ſich fürůn
derlichen vorwandan
biſſaro gatrauůnd,
furgter restitution
ſich nit geblegt, anin
vial im | andern,

ser Johannes Arnoldi Prior,
Carthusiae Closter allhie.
rnis apud Luzam oppidum
riente in auxilium Caesaream
renheim, et ubrinque ancipiti
acie gloriosa morte occubuit
rumque luctu et lamentatio
factae a Rege Suediae omnium
rien: Carthusiae nostrae pro
mem Grauweissen, atque in
m adventum et plenarium ce
natui, quae 10. Januarii com
incomparabile dam in prop
Carthusia nostra damnum a

Ochsenstirn, Cancellarius, co
venit Erfordiam.
infaelicissimus mortalium
es Patris Visitatoris Salfeldi
n Erfordiam curru delatus,
us qua collo ferro illigatus,
ipite nota maiuscula, terra
dificandisque damnatus fu
pastus, labore tandem con
sus est, atque ibidem propri
pertaesus, et suorum revi
tus) moae impatiens, fu
ex eadem, quia progredi, d
non poterat, rebractus est, et
isset, ex eadem fenestra, qua
s est. Atque utinam solo

corpore interiisses, et non in anima simul, dicebatur enim passim ab omnibus, spe salvandae et redimendae vitae fidem mutasse.
Et eheu! quantum mali hae literae causarunt, hunc vita, Deo, paren= tela gloria, laude, obsequio: nos exercitio religionis, habitatione, sustenta= tione, bonis et honore privarunt, etc.
15. Decemb. Regina quoque cognita morte Regis sui Erfordia profecta est, quam Dominus Cancellarius Regius sequenti luce subsecutus fuit.
Anno 1633. 10. Januarii, Amplissimus Senatus a Perillustri Domino Residente Alexandro Escken plenariam Carthusiae | accepit, pro= 198.
fessionem, ideoque ceu Dominus illius nostrum praedium nostrum in Kircheim, ubrumque horsum circa monasterium, pistrinam cum lo= culari in Brembach, minori, coeteraque bona nostra circa urbem no= vis cultoribus elocavit, quae tamen locationes Anno 1636. nobis resti= tutis omnes abolitae fuerunt.
Quapropter nos resignationis huius plenariae prudentissimo Senatui factae certiores effecti, et a compluribus, etiam Magnatibus, et aliis fide dignissimis in spem firmam indubitatamque restitutionis nos= trae ad Carthusiam erecti, rem nostram promoturi, praesentem sup= plicationem Senatui 22. Jan. obtulimus.

Folia Gramatica, Hochmaisa fraw.

Oh vnser waidlaufig anfuhran, haban E. E. vndt Hochw. sich grosz= ymstig zv vrimarn, auf was massan vndt gestalt wir mogen vngefangen habafft nun vor gravmer zeit auf vnsern Closter der Carthaus aufzvmaichen gnedigst worden, nambligh das es nur auf altiza taga gemaint, wie auf was folgents in vnsern ab= massen in bavrischen Closter von E. E. abgevrdnten in einem oder andern vorgenohmen, pleibts alles vnd zum baldn, vndt mindern Terdios, so sich hiervnder mit immiscivren mochten, vngefahr, valchen vorwanden vndt bafahrner vertrostung dan wir also bissero getrawmet, vndt dero von einem taga zum andern zvge= fugter restitution vnes gentzlich versehen; wissen aber, Gott sey vns gablagt, anitzo mit hochster verstvrzung vnsers gemiths viel ein | anders, vnd zwar dises vermehnen, das an stadt pol= 199.

ihr beschehener vertröstung nicht allein mehrer zeit, und mehr gezwungen nicht gehör
fast ein halb Jahr, dahero wir auch berührtem unserem Closter condemnires, solcher
gleichsam estudiren müssen, dass daselbst noch vorhanden gewesen fürnemblich aber in
vorrath an wein, frucht, heu, gemüesere, und andere fah an unser Closters alt-
sach, wie auch fürnemblich der kirchen ornat, und schöne biblio- der geistliche personen
thec gantz andern mehr gäntzlich von abhanden gebracht: wir aber nicht auffhalten müs
ender dessen an übung unserer gewöhnlichen Gottes dienstes und und also ihre fürhe
klösterlicher disciplin verhindert, an nothwendigen underhalt groß gehen müssen, wer
mangel leiden, andern ohne dass auch ihnen ruinirten gebäu- und nicht ohne | son
lichen ihrem halb liegen, und sehr beschwerlich sein müssen. geistlichen ehren
Sonsten werden wir auf glaubwürdig berichtet, als man uns als Christen, und
dem unserigen hinwieder zu gelangen alle hoffnung sollte be- mus, wo irgend
nommen sein. Hierin ist gleichwoll f. f. und hochweisen mit unsere bürgerschaft
unbekandt, wie die zwischen königl. Majestät zu Schweden- unser manifest und beste
gnädigsten herrn hochseligsten, mit der von Frankreich aufgerich sen, und also gänz
lich compactaten, unter andern auf dieses ausdrücklich bedacht, wo selben zu f. f.
dass denn ortten, so ihre königl. M. occupiren würden, als der sen zuerst sich, sie
Catholischen Religion selber in dem stande, wie es funden, ja zu solchen geschäfften
lassen werden solte, in massen den auf bey occupirung sich- mehr nicht kommen
ger statt solchen nachzukommen insonderheit aber die sämtliche damit einen thun,
200. Clerisey | alhier in ihrem vorigen Esse zu conerviren gnädigst ver als malen uns von
sprochen und zugesagt. in unser Closter ver
Wan wir den nicht allein dessen in unserem gewissen versi sen nöthiger under
sein, auf in fall uns oder dass andern mindrigen beschehe der Lowen ob angr
ging mit bestande zu bestimmen gebracht, doch sodenn der und darauf fundir
Ihrer königl. Majestät oder derselben angehörigen nur die zeit auf ohne dass die
sere Leben nichts zu mindern gehandelt, sondern auf unseren in bitte weg hinwieder
abstattung obbemelter Königs cassa sorgegeben anhelten, hiermit Göttlicher p
und über die 3000 thlr. hoch balaufende summa, zu kommenden- seligen neuen Jahr,
theils in der zeit milliglich entrichtet, in übrigen auf nicht al- lands.
unterthänigst und gehorsambst uns erzeigt: So können dannoch Datum Coppenhag, 22
wir nicht befinden, warumb den, da wir noch zu zeit, über f. f. ho
dass wenige dessen wir nicht beschuldigt sein mögten in Frater Johannes Arnold

…midlar zait, und̄t …
…rüstam ünßram Kloster …
…ßt noch vorhanden gewesen …
…mmenkt, und̄t andar fäl…
…ornad, und̄t ßöna biblio…
…landen gebracht: wie aber …
…lichen Gottesdienstß und̄t …
…mandigen und̄ vilfalt groß…
…vilfarst ruinierten gebäw…
…ßwerlich sein müssen.
…bericht, alß man unß zu…
…alla hoffnung sollte ha…
…l. f. und̄t hochgemelten nich…
…instat zu Verwalten unßern …
…von Frankreich aufgericht…
…ßen ausdrücklich begegnen …
…cupiren würden, alß dan…
…nda, wie zu fürdern, ge…
…ng bey occupierung fürfi…
…fall aber die langsame …
…conservirn gnädigst ver…

…ßrem gewissen verant…
…n windrigen beschuld…
…ünn, doch hochgemelter …
…förigen wir die zeit …
…rdern auch unßern in…
…rgebenen aufrichtigen, …
…summa, zu kommenden …
…übrigen aus nicht alß …
…gt: Ro können dannoch …
…wir noch zu zeit, über…
…digt sein mögten in …

gewissen nicht gehört, widrigen converincirt, am wenigsten condemnirt, solcher Ursach Königlichen zusage gemäß endlich, fürnemblich aber in sachen gewissens sachen zu achten. Der possessi…on unßers Klosters also de facto entsetzt, und̄t müssen wir die ein…zige geistliche personen, bey welchen wir uns bißhero in solcher ar…mut̄ erhalten müssen, das liebe brodt selbst nicht ~~mehr~~ übrig, und̄t also ihre fürstliche gnad und̄t fand notwendig von unß ab…ziehen müssen, wir der gestalt gar an den bettelstab getrieben, und̄t nicht ohne | sonderbahre höhe und̄t gott zu erbarmen 201.
geistlichen stand und̄t Landes, die wir noch auf allen fall alß Christen, und̄t Gott lob katholisch gesinnet sind und̄t verbleiben, von niemand auf der zu ist gezogen, uns unß und̄ gemeine burgerschaft dieser Stadt wahrhaftig in der zeit aller be…meidet und̄t beschwerlich gebrauchet, in der ihre freund gesellen, und̄t also gänzlich unß unterdrucken lassen müssen. Und̄t dero halben zu f. f. und̄t hochheiten dero nochmahligen gewis…sen zuversicht, sie werden dieß gnedigst bedenken, und̄t zu solchen gefährlichen und̄t weit aussehenden extremis daß ward nicht kommen lassen, sondern die billichmäßige verfügung damit einsehen thun, damit wir andern armen Ordens personen, alß welchen unß ferner zu alimentiren unmöglich, nahrung in unßer Kloster wieder gelassen, und̄t daselbst zugelassen wer…den nöthigen unterhalt unß verschafft werden möge. Daß bei…der Convent ob angezogener massen aufgerichteten compactaten, und̄t darauf fundirten zusage aller dinge gemäß, alß verhoffet unß ohne daß die billigkeit selbsten, und̄t wir sonsten aller ge…bühr nach hinwieder zu verschulden gesinnet, f. f. und̄t hochheiten hiermit göttlicher protection zu anfang und̄t endung nimb glück…seligen regierung, wir | uns aller ersprießlicher wohlfahrt empfeh…len. 202

Datum Eschwege, 22. Jan. Anno 1633.

f. f. hochheiten dienstwillige.

Frater Johannes Arnoldi, Prior, Frater Johannes Weltz, Procurator.

Verumtamen surdo cecinimus, Senatus Aenim nullum responsum de-
dit.

12. Februarii apud Christianissimi Regis Franciae, Nobilem et Amplis-
simum Legatum Dominum de Fegnaire hac transeuntem ad Ducem
Saxoniae Electorem, ad calumniam et pessimum crimen proditionis,
cuius adeo graviter et perperam apud ipsum insimulati fuimus, de-
luendam, et innocentiam ac honorem, cum nostrum, tum S. Ordinis
nostri defendendum vindicandumque, subiectum eidem immediate
Memoriale praesentavimus.

Memoriale.

1. Prior coeterique Patres Carthusiae Erfordiensis ante menses aliqui
a monasterio suo, spe intra paucos dies ad illud, uti promittebatur,
redeundi, sed vana hactenus elusi.

2. Interea vero non sine magna molestia et status sui dedecore apud
alios, quos tamen constat iam antea militaribus exactionibus ad ex-
tremam inopiam redactos fuisse, exulare coacti.

203. 3. Adhaec omnibus iis, quae tam ad alendos Fratres in frumento, vi-
no, aliisque necessariis supererant, tum autem universa paene
supellectile, et insigni exquisitissimis libris, inter quos plura
veterum manuscripta fuere, instructa bibliotheca, inde ablatis extre-
mam hactenus paupertem pati.

4. Jam vero Senatus Erfordiensis ad preces ipsius Carthusianis ob-
latas, per suos restitutionem eos brevi sperare, certo iussit.

5. Carthusiani autem ut restitutio haec omni suspicione et peri-
culo, quod praetendebatur, careat, etiamnum (si petatur) haud
renuunt militum tolerabiles excubias in illud recipere.

6. Huius vero restitutionis cum iam promissum exspectaret, ef-
fectum, praeter omnem spem experiuntur Senatum Erfordien-
sem omnium in hac Urbe bonorum Ecclesiasticorum, adeoque eti-
am monasterii Carthusiae Donationem a Serenissimo Sueciae Re-
ge sibi factam praetendere.

7. Hoc cum praegnantissimis et rationibus minum videri possi-
eo praecipue quod Regia Maiestas non tantum iusta pacta cum

Christianissimo Fran
tam hanc Urbem pro
addictos in sua posse
am Maiestatem hui
aut iure suo exuere
8. Ideo pro firmando
praetenditur quosdam
tionis adversus suam
ideo monasterii extu
animadversione dign
9. Ad quod breviter,
de quo solemniter pro
que tanti sibi obiecs
dam offensione respo
10. Et Carthusiani
autem consilio, vel
tatem eiusque confa
nefandi sceleris ne a
minime vero conden
11. Adhaec vero illu
summae, quam toto
Maiestatis erogavit,
metsi bellicis super
promptissimos fuisse
12. Et cum illaesae
buti sint, non renu
tur, (quod et ipsa i
am apertissimis arg
obnixius per sacras
quine rogant, quia
teris monasteriis tot
picionem huius crim
bis huius civibus gr

enim nullum responsum de-
Franciae, Nobilem et Amplis-
e hac transeuntem ad Ducem
simum crimen proditionis,
um insimulati fuimus, de-
m nostrum, tum S. Ordinis
biectum eidem immediate
fordiensis ante menses aliquo
d illud, uti promittebatur re-
cia et status sui dedecore apud
litaribus exactionibus ad ex-
coacti.
ndos Frabres in frumento, vi-
lum autem universa paene
libris, inter quos plura
bliotheca, inde ablatis exbre-
reces ipsi[illegible] Carthusianis ob-
sperare, certo iussit.
c omni suspicione et peri-
nnum (si pestatur) haud
in illud recipere.
promissum exspectaret, ef-
ntur Senatum Erfordien-
lesiasticorum, adeoque ei-
Serenissimo Sueciae Re-
nibus minum videri possit

Christianissimo Franciae Rege, verum autem singulari post occupa-
tam hanc Urbem promissione Clerum et omnes catholicae religioni
addictos in sua possessione minime turbandos receperit, adeoque su-
am Maiestatem huius promissi immemorem tantopere eos gravare,
aut iure suo exuere voluisse, minime sit | vero simile. 204.
8. Ideo pro firmando assertae donationis iure (ut ipsis relatum est!)
praetenditur quosdam de clero, nominatim vero Carthusianos prodi-
tionis adversus suam Regiam Maiestatem se reo constituisse, atque
ideo monasterii exturbatione non iniuria mulctatos, imo maiori
animadversione dignos esse.
9. Ad quod breviter, ea tamen qua par est submissione, et quidem
de quo solemniter protestantur, non aliter quam defendendi animo, at-
que tanti sibi obiecti criminis diluendi gratia, adeoque sine cuius-
dam offensione respondent.
10. Et Carthusianis Erfordiensibus, aliquem voce, sive scripto, aut
autem consilio, vel quocunque alio modo adversus Regiam Maies-
tatem eiusque confaederatos nunquam aliquid molitum, imo huius
nefandi sceleris ne accusatum quidem, multo minus desuper auditum,
minime vero condemnatum fuisse.
11. Ad haec vero illud e contra in propatulo est, ad ingentis illius
summae, quam totus Clerus Erfordiensis in usus militares Regiae
Maiestatis erogavit, indictas collectationes eos pro rata portione, ta-
metsi bellicis superiorum annorum calamitatibus plane exhaustos,
promptissimos fuisse.
12. Et cum illaesae prorsus ab hoc crimine conscientiae praesidio
muti sint, non renuunt, imo paratissimi sunt, si saltem audian-
tur, (quod et ipsa iuris naturalis ratio exigit.) | huius rei iniuri- 205.
am apertissimis argumentis demonstrare. Id quod sibi concedi eo
obnixius per sacratissima Christi Salvatoris vulnera stillantia san-
guine rogant, quia constat ex hoc fundamento praesenso autem coe-
teris monasteriis totique Clero, ex iis quos patet nunquam vel in sus-
picionem huius criminis venisse, hoc amplius omnibus catholicis Ur-
bis huius civibus quorum sane non contemnendus est numerus,

tantum iusta pacta cum

haud exiguum in Religionis exercitio praeiudicium parari: tum vero etiam quod immanissimi sceleris obiectionem facile dissimulare, toti Ordini Carthusiano apud Christianissimum Franciae Regem omnemque posteritatem maculam fore multis temporibus diluendam nemo est qui non videat.

Ad dictum Memoriale iam oblatum nobis renunciari iussit, se calamitatem et vicem nostram dolere, se autem iam itineri accinctum, in reditu causam nostram auditurum, actumque, ea propter reducem resalutaremus.

18. Februarii, Sanctimoniales ad S. Martinum, et S. Lyriacum hactenus in coenobio Virginum S. Crucis simul congregatae, eodem ad propria quaeque ab Amplissimo Senatu readmissae, reductae sunt.

23. Februarii, nocte hora 8. Excellentissimus Dominus Cancellarius Regius rediit Erfordiam, cui nos infra scripti libellum sequentem supplicem personaliter ad hospitium excelsi Ducis praesentibus Consulibus et aliis primariis civitatis obtulimus.

fol. II pag. 3. n. 1. 206.

Hochwolgeborner, Gnädigster Herr. Für Gnaden Kindt und Herrn unterthänigste Dienste zuvor.

Ihre hochsteingeachter Schreiben noch können wir in unterthänigkeit Ihr. gnaden nicht verhalten, ob gleich unser mehr angehörte vorm halben Jahr gantz unverhoffener Dinge mit verwunderung damahls anhero gefertigt gewesen, wir uns unsern Klöstern und collegien gehorsamb restituiret, uns zu denselben in wenig tagen wieder abzugeben bald zu inmittiren, so haben wir doch ohn angehaltene unsers vielfaltigen bittens und solicitirens das gewerb wiederumb im mehr verspüren müssen, und an statt verhoffter restitution nicht allein bis daher gleichsam in exilio leben, sondern uns noch nicht willig fortgeschoben, mehr endlich mit grosser bestürtzung unser gemüther verfassen müssen, wie E. E. hochweiser Rath dieser Stadt auf eine von Königl. Majestät, dass sollgemeldte zu Schweden, unserm Gnädigsten Herrn sonderbaren andachts, dann von uns gethanen gehorsamer donation, aller in dieser Stadt begriffener Stifter, Klöster, und collegien, sich fundiren, und kraft desselben uns darzu an- und da allem unser

dicium parari: tum
rem tacite dissimu
inum Franciae Regem
emporibus diluendam

unciari iussit, se
i iam itineri ac=
im, actumque, ea

=, et S. Lyriacum
ut congregatae, ea
tu readmissae, re=

Dominus Cancellarius
: libellum sequente
tilii praesentibus
s.

ndam Vindt un=

= unterthänigkeit be=
vorm selben Jahr
alles anhero sonder
gien geschehe, und
nn wieder obgemel=
ten unsers vielfal=
ewerda wiederholt
höher restitution
r, sondern uns nun
nehr erklären mit=
in von königl. Majt.
bliebenen andenkens,

Dero gestalt nicht, als auf unsere vorhero jetz praeiudicir=
liche Reverses, wie No 1. zu lesen, hinwieder zu lassen gesinnet.
Doch wollen wir uns zwar mit wolgedachtem Rath/Dero angedeuten 207.
königl. donation selber in wenig disputat gar nicht einlassen, bezeugen
auf hiermit, dass wir demselben sonsten alles wohl ihnen lieb und
angenehm, unserem geringen vermögen nach, wie auch zu aller ge=
bührender observantz und dienstverpflichtung uns jeder zeit wil=
lig und bereit bezeigen wollen: mögen aber in dieser jetzen Reli=
gions- und gewissens Sache, f. Gnaden unterthänig nicht verhalten,
wie ylnsgesamt zusammen Ihr königl. Majestät nicht allein in de=
nen zwischen Dero selben und der Crone Franckreich, wie auch
uns kündig, aufgerichteten compactaten, dass in denen occupirten
örteren, da die catholische Religion in übung, damit wie abge=
schaffen worden, gelassen werden solle, einmahl beschlossen, und be=
liebet: sondern auch fernerhin bey der selben fürgehender occu=
pirung fürfallender Fall, uns die geistliche und ordens-personen in
voriger Esse zu conserviren gnädigst versprochen, und zugesagt
habe: gestalt dan der sämptliche Clerus alsbald darauf durch von sich
gestellung widerlichen reverses in königl. M. gnädigste protection sonder=
bahr genommen, welches auch folgends von Ihr fürstlichen Gnaden Herzog
Wilhelm &c. als Dero hochverordneten Lieutenant durch beiligen=
den Schutzbrief, wie No 2. zu lesen, confirmirt, und durch offent=
liche anschlag zu jedermanns wissenschaft gebracht worden. Ja als
dann auch die sämptliche clerisey zu bezeugung | ihrer schuldigster 208.
devotion und gehorsambs, zu Dero königl. M. Kriegs cassa eine merk=
liche hohe summa geldes über 30000 fls. sich balanciret, contribu=
iret; wozu wir dan unsere schuldige gnedige jeder zeit unterthä=
nigst willig hergeschossen. Wir können auch mit gutem, einfälti=
gen gewissen vor Gott und der welt dessen in der warheit bezeu=
gen, dass hochgemelte Ihre königl. M. und Dero bundsgenossen,
dann von uns gestalten Revers zu wieder mit das geringste, we=
der mündt= noch schriftlich, mit recht oder Gott gehandelt haben,
und da allem ansehen nach wir ihnen nichts anderen beschuldigt,

ündt darauf ain mindrigkh, alß ünß brünstes mahsen gnädigkst ver-
sprochen, von immandans were ünßgebracht worden, stellen f. Gnaden
ihren fürstlichen verstandt nach gnädig zu remahsen, daß wür solche
also ünverschuldter dinge ünß entsitzen, ündt ünß dardurch ohne
nige ürsachen also zu ruiniren zu lassen, gegen Gott, unsere Reli-
gions, ündt ordenspersonen - verwandte, wür ünß die warhe posteri-
gantz ohnverantwortlich fallen, ündt wür dahero zu dem in der no-
dur selbst zugelassenen defension zu obligandter ihrerbittung gezün-
gen würden, zumahl wir die öffentliche notorietet bezeugt, daß
209. unser | der ordens ündt Kirchenpersonen daselbe besorgende ruin,
auch bey hiesiger catholischer Religion ohnfehlbar nach sich ziehen
würde; immaßen dan albereit vor augen durch unsere bischöf-
lichen pressuren, dasselben die pfarr gerichtliche bücher ündt
predigtstuhen, wie auch der lieben ohngezogenen jugent, die schu-
ündt kinderlehre; alles des königliches zuthuns gestrackts zu wid-
abgangen ündt entzogen worden. Gestalt wir dan auch, als die
königl. würden zu Frankreich mündlichst alhier gewesenen Legat,
auf unser mindenerdig suggestion, ünß darüber vorgefallen
wür nicht unterlassen können unsere diesfalls bekante unschuldt
dasselben, wie Nr. 3. beygefügt, der gebühr zu exkennen geben, j
ben auch wohl erhalten, daß dasselbe bey seinem ebreichen, wie auch
wohlgedachter Rath ünß aller dingen wieder vorigen standt zu re-
stituiren ihme zugesagt hatte, sich großgünstig vernehmen lassen
welches doch nunmehr nicht erfolgen will, sondern bei obberührten
Revers befunden würdt.

Dan wir aber in solchen Revers zu willigen, ündt kraft desselb
ünder andern auch oft Wohlgemeltem Rath gebeten ündt solche zu
210. sein | versprochen (da doch zumahl gegen unser höchstbemelte ihre k.
nigl. Majestat zu Schweden wir ünß zu solcher fidelitet obangezo-
gener maßen albereit zuvorhero wirklich verbunden, ündt sol-
ches wirklich noch nicht erlassen worden) gewissens ündt andern ob-
ligandter schuldigkeit halben in unserer gewalt nicht stehet. Zumal
weil auch vorbemeltes Kloster S. Petri von der Crone Frankreich

nunmehr vor tausend
einkünften wirklich beg
den vorhanden were, v
ihrer königl. Würden
als Fundatoris consen
dem anzt obligen, a
vorzunehmen billig m
Wo gelangt an f. Gna
gnaden dieselbe solche
nützige verfügung zu
thun und wenden
ündt beschwerde in
da gemäß restituiere
Zusage, was hingegen
dank, ündt dero zug
mahl wirklich verschie
nach seiner erbeten
Solches ohnedem zu v
Gnaden wür unterth
geschrieben: die selbe G
zu beständiger leibes
feste fürwahr trewlich
Anno 1633.

Johannes Hemming.
Frater Johannes Arn
Frater Michael Meth
Johannes Colinus, L
Hasce supplices prece
Ducibus Saxoniae in n
responsum nullum e
P. Marbii. Confrater

…nadan gnädigst vor-
…dan, stellen f. Gnaden
…ssen, das wir solch
…t uns dardurch ohne-
…n Gott, unsere Reli-
…ns die ganze posterite
…o zu dem in der na-
…r fürbittung zuzum-
…ides begnügt, das
…e besorgende ruin,
…eben nach sich zigen
…durch unsere bischo-
…nliche hirt und
…nen zigent, die schä-
…e gestrackts zu wider-
…ir den uns, als das
…gnugsam Legat,
…glichen vorgestalten,
…ß bekante unschuld
…rthanen geben, ja
…n abreisen, wir mis-
…origen stand zu re-
…lig vernehmen lassen
…dern bei obberichten

…, und kraft dessel-
…ntnus und solch zu
…- höchstbemelte ihre ko-
…fidelitet obangezo-
…rbinden, und sol-
…ns und andere ob-
…t mit steht. Zumal
…Crom Franckreich

…nsmaß vor tausend jahren fundiret, und mit vielen stattlichen
…inkünften reichlich begabet, der gestalt je man spürt kein ander baw-
…den vorhanden were, das ja zum wenigsten dieses warbey beschaffenheit
…ihrer königl. Würden zuvor unterthänigst zu berichten, und derselben
…als Fundatoris consensus hierüber unterthänigst zu vernehmen, wir
…dem angst obliegen, auf unser thun zu dem praeiudiz ichtwas
…vorzunehmen billig nicht zu müssen sein würde.

Do gelangt an f. Gnaden unser unterthänigst flehentliche bitte, es
…gnaden dieselbe solches alles in gnaden zu vergnügen, uns die billig-
…mäßige verfügung zu thun, damit wir bey obangezogener; hochs-
…löblichen und widerwärtigen königl. | promission und zusagung ge- 211.
…pflogt, und kraft derselben, nach lang ausgestandenem exilio
…und beschwerlich in unsere Klöster und collegien, wovon man-
…che gemäß restituieret werden mögen, mit dieser unterthänigsten
…zusage, nach hingegen mit der königl. M. hochpflichten ander-
…haus, und dero zugehörigen, mit angedeuter massen uns in-
…massen richtig verschreiben, demselben unterthänigster schuldigkeit
…nach forner gebührlich fleißig nachzukommen.

Solches ohnedas an aller billigkeit gemäß ist, sind gegen f.
Gnaden wir unterthänigst hinwieder zu verschulden willig und
geflissen: die selbe Gottes allmächtigen gnadenreicher protection
zu beständiger leibes gesundheit, und aller ersprießlichen wol-
fahrt hiermit treulich empfohlen. Datum Krakau, den 15/25. Febru:
Anno 1633.

Unterthänigste, gehorsamste.

Johannes Hemingius, Abbas S. Petri.
Frater Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae.
Frater Michaël Mekhi Wolckringer, Prior Augustinia.
Johannes Colinus, Lacerdos Societatis Jesu.

Hasce supplices preces Excellentissimus Dominus Cancellarius coram 212.
Ducibus Saxoniae in mensa quidem legit, sed altero mane profectus,
responsum nullum dedit.

P. Martii. Confrater noster Pater Philippus Hunckel inter J. et

vid. fol. 5 1631.

8. matutinam apud Scotos me conveniens, propositum suum mihi
aperuit significando quod senatus ipsum omnino instituere intenderit
pro Procuratore Carthusiae, se paratum acceptare conditionem, ut ha-
ratione et occasione melius et nobis et monasterii utilitatibus invi-
gilare et opitulari posuisset, utrum consultum mihi videretur ne.
Audivi, horruit animus ad huiuscemodi propositum, iam enim rem
plenam periculi animo agnoveram, et anguem latiferum sub her-
ba latitantem haud equidem male suspicatus fueram: eventus pro-
bavit. Ergo praesente Patre Johanne Welkio Procuratore in conclu-
vi captivitatis meae in haec formalia verba eidem breviter respon-
di: [Pater Ich kan euch das nicht saghen, saghe ab mich auch nit,
will mich kan ab mich nicht thun: sondern nehmet mier notum
professionis wohl in acht, und bedanckat Euch Ihr Gott und dem
Orden anzusagen] ne cum corpus servare propter escam velitis, ani-
213. mam pro datis in Gehennam. Et in hunc sensum plura | repe-
titis vicibus, et specialiter, [Dan mier f. f. und Hochweisen Rath
solche Dienste anbietate, wollte ich mich darumb bedancken] sed se-
do singulariter cecini more solito.

His dictis abiit, et altero summo mane, quod fuit 10. Mart. reversum
nomine senatus hactenus nobis nondum praesentatas exhibuit
Reversales subscribendas, si Diis placet, et haec copia earum.

Reversus.

Wir endtsbenannte hiermit verbinden, damach das von Königl.
Majestät zu Schweden, unserm mailandt gnädigsten Herrn, glor-
würdigsten andenckens, in nechst verschinnem Monath octobri
ihnen gehörichte Closter der Chartäus allhier, Rathmeister und Rath
unserm großgünstigen lieben Herrn, auf mehren und weiter, inhalten,
als der Donation-brief mit sich bringt, zu gebrauchen obligirt: obsecundarium über das
sie darunter gemeint sein, und als die gedachten ordens noch
itzo allhier wesentlich vorhandnen personen bey unserm exercitio
Religionis ruhig verbleiben und mit ihnen zusammen underhalt,
so viel nach jetziger Zeit, und das Closters beschaffenheit
möglich in demselben gebührlich versehen zu lassen, wofern wir

n.1

n.2

n.3.

ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo
ihnen yrgendt wo

s, propositum suum mihi
omnino instituere intenderit
cceptare conditionem, id ha
nasterii utilitatibus invi-
subtum mihi vederetur ne
propositum, iam enim rem
nguem lectiferum sub her-
icatus fuerem: eventus pro-
Uzio Procuratore in concla-
verba eidem breviter respon-
, sinistra ipsi nunc ait,
e nahmat unser notum
! Mag Ihr Gott und dem
e propter escam velitis, ani-
hunc sensum plura | repe-
f. und hochweisen Rath
darumb bedanken / sed su-

uod fuit 10. Mart. reversus,
e praesentatas exhibuit
et haec copia earum.

dannoch das von Königl.
nädigsten Herrn, glor-
nem Monath Octobri
ner, Rathsmeister und Rath
' mehren und mehr, wie selben, und gute Verfassung haben wollen, damit das in-
n gebrauchen obligt: aber oeconomicum über das Closters unbewegliche güther, mobilien
gedachten sonsten noch und briefliche urkunden, sonderlichst regärtzt, und dem Closter
en bey unserm exercitio und bestem wesen erhalten werden möge.
ugsammen underhalt, Zum fünfften, das wir zu desto füglicher erlangung des unterhalts,
Closters beschaffenheit und sonsten zur beförderung des Closters wohlfahrts darauff ach-
n lassen, wohin nun- tung haben, auch das der vorsteher des Closters güther in gebäu-

214.

215.

vnder baw vndt bessrung erfolte, vnß woferr hierin mangel
spürnan wurde, f. f. Rath solches vnd gebührender inspection mit
lan obrigkeitlichs andachten lassen wollen, damit vnß das gemein
ße nicht verwarloset, sondern alles zu rath vndt nutz angewandt
216. wurden | möchte. Welchen ihr erzehlten puncten dienstlich nachzu
kommen wir dann hierzu deputirten herrn rathß commissariis
mit gegebener handtraw gelobt, vnd darneben zugesagt vndt zu
sprechen, so fern wir hierwieder mit vorsatz oder ergliß weise fal
len, das wir hierdurch fernere wohnung vndt alimentation in d
closter ipso facto verlüstig sein sollen. Zu mehrer urkundt
haben wir diesen Revers mit eigen handen unterschrieben, vndt
wissentlich von vnß gestellt, welches geschehen in Cöllnn, am 11.
Februarii Anno 1633.

Acceptis autem huiusmodi Reversalibus, iisdemque diligenter et ad
lende perlectis, in scriptis sequens 14. Martii reddidimus Senatui res
ponsum.

fol. III pag. 2.
n. 1

Auch haben von f. f. vndt hochweisen Rathß allhier zu Cöllnn dem
Priori vndt andern conventualen des Carthäuser ordens hier selbs
nechst zugesertigten copia eines vberschickten Reverses, haben d
selben vernehmen, | welcher gestalt wohlermelter Rath in Kraft ei
217. ner angestogenen donation sich damaln des Closters eigenthümblich
annehmen, aber darneben auf gewisse inserirte conditiones obgedach
te ordens personen in dasselbige hinwieder zu admittiren sich er
klären thun mit begehren solchen gethanen vorschlag einzugehen,
vndt zu dem end darüber gestalten Revers eigenhändtlich zu vnder schrei
ben. Wegen darauf nechst anerbietung ihrer willigen dienst wohl
meinenden rath in antwordt nicht verhalten, wie das sie die conden
sa des zugeschickten concepts fast wichtig vndt mit vnderschiedt
befunden, hetten sich aber viel mehr versehen, es würde zuvorder
dero Königl. M. zu Schweden hochlöblichst andenkens gnädigst be
schehener zusag, so wohl auch mehr benandter rathß selbst gnädig
vielfältig gethaner anerböthung auf die restitution in vorigen
standt gemeß ihnen dasmahl nichten wiederfahren sein.

Aber wie dann allen,
sein sein, darauf sie a
sich mit einer beständ
lassen nicht mächtig se
ihres Ordens superiore
genacht | werden müs
will, das zu dero ge
ihrer königlichen schuld
überschickt wurde. Wen
wolgedachter Rath nic
gemäß verhalten, das d
hige fundament dero
personen zuförderst ers
verzeichnung sich alhier
higen flüchtigen bitten,
günstig wiederfahren zu
fortsetzung angerechte
sicherer pass verstattet,
vndt daselbst gewöhnlig
vndt f. f. vndt hochw
ihnen wenigen verwö
lichen. sign. Cöllnn,
Hoc eodem die confrater
tus est et institutus in
eiusdem Domino Rudo
dimissis veteribus fa
rano Johanne Goldt, et
iam die ab Electore Sax
tum et petitionem ipsi
in area sive porticu ho
quidem plurimi tam
communi plebe confluxe
tres Petrenses, scilicet Ao

wofern sie in mangel zu
bißhandan information wil-
an, damit uns das gering-
ch und nutz angewandt
puncten dienlich nachzu-
iren rathß commissariis
ionaben zugelassen und zu-
rfolg oder ergleit weiß sein
und alimentation in dem

Zu mehrer urkund
dan unterschriben, und
lchen in Eisfurdt, am 11.

ilsdemque diligenter et ab-
dii reddidimus Senatui res-

ß alsier zu Eisfurdt dem
Hünser ordens sier selbst
ichten Reverses, haben di-
rmelter Rath in Kraft si-
e Klosters nigundsümblichen
erirte conditiones obgedach-
der zu admittiren sicher-
en vorschlag nimmagen,
rmündlich zu unterschrei-
ihrer willigen dienst wol-
, wie das sie die consen-
und weis anbefandt
ihn, ob würde zuvordrist
andenkens gnädigst be-
ihrer rathß selbst zuschre-
restitution in vorigen
drsahren sein.

Aber wie dem allen, weil glaubwerdt und ohne das dieses polsa-
gen sein, darauf sie als nudi Administratores berüchten Klosters
sich mit einer beständigen resolution und antwort vernehmen zu
lassen nicht mächtig sein können, sondern derselben beschaffenheit
dieses Ordens superioren vor allen dingen notdurftig zu wissen
gemacht | werden müs: da dan vermuhtlichen vermöchten sein 218.
will, das sie dero genügsam begründeter information obangedäu-
ter königlichen schenkung waren vidimirte abschrifft dieselben mit
überschickt werde. Wan sie dan nützlich bedächte, was massen viel
wolgedachter Rath nicht allein selbst von nöthig, und der billigkeit
gemäs were, das die angezogene Donation schrift, als das ein-
zig fundament dero disfalls praetendirter befugnüs den Ordens
personen zuforderst exhibirt werde, sondern uns zu dero original
verzeichnüs sich allerseits großgünstig erbotten. Wo ist sie abermä-
lichs fleissigst bitten, ihnen dasselbige zu itzt berüchtem und groß-
günstig wiederfahren zu lassen, damit nicht allein zu fordersichster
fortsetzung angezeigter notification ihren abfertigen dem frager
seiner Kost verstattet, sondern uns sie inmittels zu ihrem Kloster
und daselbst gewöhnlichen Gottesdienste restituiret werden mögen.
Sind f. f. und sonderlichen Rath sonst angenehme dienst neg
ihnen wenigen vermögen zu bezeigen inder zeit willig und ge-
flissen. sign. Eisfurdt, den 14. Martii Anno 1633.

Hoc eodem die confrater noster Philippus Hunckel a Senatu assump-
tus est et institutus in Carthusiae scribam | sub Administratore 219.
eiusdem Domino Rudolpho Grauman patricio civitatis, amandatis
et dimissis veteribus famulis, Urbano Eisfeldiaco, hortu-
lano Johanne Goldt, et pistore Christophoro Gatzert, Erfordiensi: cum
iam die ab Electore Saxoniae Duce feliciter reversum insta condic-
tum et petitionem ipsius in primo digressu denuo adivi, quem cum
in area sive postica hospitii sui ad lilium dictum excelsum (quo
quidem plurimi tam ex magnatibus, civibus, et externis, quam ex
communi plebe confluxerant) enim usque Reverend. Admin. Pa-
dres Petrenses, scilicet Abbatem et Priorem expeditis suis abeuntes ho-

iam praedecessor huius in administratione, D. Joannes Hanweissen 4. huius diem suum obiisset 17. Martii. Christianissimi Regis Franciae praenobilem legatum altero ...

noris ergo comitatus fuerat, cum inquam offendissem, salutatione facta, et causa adventus mei eidem in memoriam revocata, et sequens scriptum seu memoriale cum Reversalibus Senatus legendum obtulissem, vultu ille protinus immutato et contracto torve me aspiciens oblata respuit, ac confestim omnibus audientibus alta aspera et severa voce sic intonuit:

Vos Carthusiani rei estis criminis laesae Maiestatis Regiae, vos estis perfidi, vos proditores estis; nihil mihi vobiscum commercii sit: non possum, imo no volo vos audire, non enim ausim, nec possum vestram causam suscipere. /

220. Hoc ego insperato tanti viri verborum tonitru, ac si tota illa domus cervicibus meis inclinata incumberet, exhorrui, attamen conscientiae rectitudinis muro aheneo, et scuto fretus subnixusque animo resumpto, et nos, vitamque nostram, tum S. Ordinis nostri honorem in summo iam discrimine versari animadvertens, non sane qua decuisset modestia religiosa: sed qua necessitas, impetus, et dolor sensus; liberae vero cor animi intimus impulit; verborum responsi audacia. Deum testor, dixi, Generosissime Comes, et Sanctos eius, quod immerito haec nobis affinguntur imponunturque, nam facinus hoc grande neminem nostrum nunquam in cor suum ascendit, taceo quod scripto, consilio, aut actu quicquam contra praestitam Regiae Maiestati fidem attentaverimus.

Tum Legatus eadem asseritas severitasque: non scripsistis vos Carthusiani? Ego, non scripsimus nos. Ille, non? et non communicastis cum adversariis, et tractastis consilia? Ego, non Generosissime Comes, non: Nos hic Carthusiani Erfordienses non scripsimus, nec cum quoquam communicavimus, sive consultavimus; sed est alius sub Deorum ce Electore Bavariae qui scripsit, et hic Regiae Maiestatis minime est obligatus devotioni. His placatior effectus ait, si vos Pater non scripsistis, ne contra Regiam fidem quicquam attentastis, ut dicitis, et constanter affirmatis, quis igitur / ille est qui scripsit, et quomodo se res habet cum literis interceptis? referte nobis candide. His dictis conversus Dominus Legatus ad hospitem Dominum Iodocum

221.

cum, qui inter coeter
attentiusque invectio
autem unus ex prima
dere iussisset, ut sim
daret, ego sic exorsu
Ego rem aliter quam
cio. Provinciae nostrae
Illustrissimo Domino
utrum vero ab ipso
sonam, hoc mihi pro
defrido de Pappenheim
mittendas: Has liberas
cio, rogando ut eas a
denominata persona,
aut septem millia
et sensus; literae vero
Wilhelmum, qu
Norinbergam: a Duce
dens autem acceptis lis
las ostendit, atque legi
Ego vero cum innocen
fuissem, et re vera in
nobis innocentibus m
statim ad Domum mi
militum amandatus e
dasem, et corporis inde
Ducum translatus fui, u
Ducis Bavariae illegibile
signis, notisque et chara
lionem subscriptionemq
Tertio autem die post
Patres omnes inter Eccle
tione e monasterio San

issem, salutatione
ocata, et sequens
s legendum obstu-
orve me aspiciens
lla aspera et severa

: Regiae, vos estis pa-
mmercii sit: non
im, nec possum ves-

, ac si tota illa
horrui, attamen con-
ctus subnixusque
m S. Ordinis nostri
nadvertens, non sa-
ritas, impetus, et do-
audacia. Deum ses-
od immerito haec
oc grande nemini
uod scripto, consi-
iae Maiestati fi-

ripuistis vos Carthu-
on communicastis
Generosissime Comes
imus, nec cum gno-
d est aliis sub Do-
iestatis minime
, si vos Pater non-
attentastis, ut di-
d qui scripsit, et
erte nobis candide
e Dominum Ja-

cum, qui inter cocheros qui convenerant, non longe astabat, et avidius attentiusque invectionem hanc Amplissimi Legati excipiebat (erat quidem unus ex primariis senatoribus, hunc ergo cum propius accedere iussisset, ut simul summam huius tragoediae nostrae auscultaret, ego sic exorsus sum.

Ego rem aliter quam ab ipso Domino Residente cognovi, referre nescio. Provinciae nostrae Pater Visitator Bruno Fleischman literas ab Illustrissimo Domino Electore Duce Bavariae Maximiliano accepit utrum vero ab ipso Duce personaliter, an vero per interpositam personam, hoc mihi prorsus non constat./ Generoso Comiti Henrico Godefrido de Pappenheim, qui hunc in hisce partibus morabatur, transmittendas: Has literas suis inclusas et mihi inscriptas, tradidit rogando ut eas ad praedictum Comitem per fidelem hominem, denominata persona, dirigerem. Nuncius vero in itinere in oppido sex aut septem milliaribus hinc distante, Salveldiae interceptus est, et detentus; literae vero directae sunt ad Regem, inde ad Ducem Saxoniae Wilhelmum, qui tunc cum Rege morabatur in | castris prope 222.
Norinbergam: a Duce Erfordiam ad Dominum Residentem. Residens autem acceptis literis quantocyus me ad se advocato mihi illas ostendit, atque legit, et proditionis protinus me arguit.

Ego vero cum innocentiam nostram demonstrassem, ac protestatus fuissem, et re vera innocentes sumus et ne alienam culpam in nobis innocentibus mulctaretur, supplex rogassem, nihilominus statim ad Domum militum Melitensium olim, sub firma custodia militum mandatus et relegatus fui, ac deinde ob loci incommoditatem, et corporis inde contractas infirmitates ad monasterium Scorum translatus fui, ubi etiamnum captivus resideo. Literae autem Ducis Bavariae illegibiles fuerant, quod ignotis et prorsus hyroglyphycis ignis, notisque et characteribus conscriptae erant praeter solam inscriptionem subscriptionemque, hae enim germanice sonabant.

Tertio autem die post meam relegationem captivitatemque, reliqui Patres omnes inter Ecclesiasticos distributi, omni necessaria sustentatione e monasterio tam a Domino Residente, quam modo sub sena-

du denegata sublatoque, unde omnibus, opprobio et oneri esse
223. des, miseram et deplorandam vitam ducimus. | His ita candide
lalis, attonitus et admirans Legatus requirit utrum in veritate
res sese habeat: et affirmante me, ait etiamne senatus alimoni
subbrahit? aio, neque micam panis, nec hausdum frigidae ha
nus subministravit. Tum ad Dominum Hospitem Amplioscimus
gatus, estne ita Domine? ~~cui hospes, vndrs Dispan interim~~
~~tus Legatus:~~ sed hoc non debet fieri, debent necessario alimenta
nistrari; et conversus dixit mihi: bene Pater, si vos non accepisti
literas, nec quicquam de iis scivistis, quid igitur vobis officere
potest tertia persona? Nihil prorsus: similiter et hospes dicebat
Nap kömmt ich dazu, von mir nimm keine zuschrifften, und bitt
mich diesfalls weiter zu schicken, und ich möchte derselben infall
falle auch einen wegwurf nimb nehmen, ich schickte dieselbe
mer fort.

His ita gestis Dominus Legatus bono animo me esse iussit assere
meras esse supiciones, quae hoc tempore in cordibus hominum
tius vehementiusque invalescerent atque imprimerentur, ac ind
difficilius iterum eximerentur, si praesertim aliquis catholicor
iis vel minimam occassionem praestitisset. Tunc ego, ut nih
minus Amplissimus Dominus Legatus etiam intelligat, quam
rito et iuste factum hoc superioris nostri detestemur, et vigore
224. gulae | ac statuti nostri detestari omnino teneamur, quamque g
vissima sub poena eiuscemodi nobis literae interdicantur, simulq
quam invalida Domini Residentis obiectio sit et argumentum, q
nimirum omnino si huiusmodi literas accipissemus, promovere
ex obedientia obligati fuissemus; ipsum statutum, quod penes me
bui, nobilissimae Dominationi legendum protuli, singula
riter 5. 6. c. 25. partis 2.

Nullus sciender vel opinander, per se vel per alium praesumat
teras recipere, portare, vel mittere, aut denunciationes verbotenu
facere, quae directe vel indirecte esse possent contra bonum pa
et Principes, vel quoscunque alios Magnates, aut Praelatos ad ind

1 VIII 193
n. 1

propter astantes ipsum
ipsi enim paulo
sem, in privato con
persuadere conabi s
deberi, neque enim
rent, sed longe m
haec Nobilissimus
sis nostri et person
stri Ordinis profess
ossibilem operam ac
it, et optime confid
benevolentia obsequii,
shibitione, etiam m
frequentes aderant, s
quid Senatum promu
ur Memoriale de qu
labilis Legatus, et Ar
ster summa observa
arthusianos, nuper s
biecti criminis suff

probio et oneri exist
s. | His ita candide r
il utrum in veritate
rne senatus alimonia
haustum frigidae hac
pitem Amplissimus
-Dispan interim
necessario alimenta
r, si vos non accepis
d igitur vobis officere
iliter et hospes dicebat
f pfisticka, imo bitt
ka Dispalun infalt
, if pfisticka Dispalu

me esse iussit assere
cordibus hominum fa
primerentur, ac ind
n aliquis catholicor
Tunc ego, ut nih
n intelligat, quam
edesdemur, et vigore
ineamur, quamque g
terdicantur, simulq
id et argumentum, qi
pissemus, promovere
dum, quod penes me
produli, singula

alium praesumat
nciationes verbotenu
nd contra bonum pa
aut Praelatos ad ind

lationem provocare. Si Prior vel Vicarius monitorium contra fecerit,
officiis absolvantur: si subditus, criminosorum poenam sus-
lectio hoc paragrapho, supra dictum Memoriale cum Reversalibus
Senatus denuo eidem obtuli, et amanter accepit, vidensque Reversa-
Patres, sunt ne eadem cum Patrum Petrensi-
? Dixi, Nobilissime Domine, sunt. Ille, Reversales hasce ves-
ri superiores non possunt subscribere, multo minus vos potestis
subscribere. Placuit mihi supra modum Amplissimi Legati hoc
Reversalibus Senatus dum potissimum quod Cato- 225.
nae et non nostrae Catholicae fuisset Religionis: dum etiam
propter astantes ipsius Domini Legati, Dominum Doct. Secreta-
ium, et iam saepe dictum hospitem primarium Senatorem,
ipsi enim paulo ante quam cum Domino Legato locutus fu-
em, in privato conclavi eiusdem hospitii omnibus modis mi-
persuadere conati sunt, Reversales huiusmodi senatus legiti-
ne, et absque ullo nostro praeiudicio subscribi a nobis posse,
deberi, neque enim illo sensu intelligendas, quem verba so-
rent, sed longe meliori favorabiliorique.
Haec Nobilissimus Legatus plura in commendationem S. Or-
is nostri et personarum eius, praesertim cuiusdam Episcopi
stri Ordinis professi postquam locutus fuisset, omnem suam
ossibilem operam ad adventum prudentissimi Senatus spopon-
it, et optime confidere iussit, atque priorem austeritatem maiore
benevolentia obsequii promptitudine, ac reverentiae honorisque
xhibitione, etiam manuum violento quasi osculo, omnium qui
frequentes aderant, stupore recompensavit: atque eodem vespere a-
pud Senatum promissam operam notabiliter praestitit. Segui-
ur Memoriale de quo supra Christianissimi Francorum Regis
Nobilis Legatus, et Amplissimus Dominus, Maecenas ac fautor
ster summa observantia colendus, sine dubio meminerit Patres 226.
Carthusianos, nuper scripto quodam suam innocentiam ratione
dicti criminis sufficienter demonstrasse, et quandoquidem Senatui

huius Urbis de ea satis superque constat, hinc factum ut restitui caepit, et apud Sena
onem Carthusianis ad monasterium promiserit quidem, sed alio monasterium, alimentatio
do, quam qui coeteris Religiosis ab eo praescriptus est, nimirum giae, et salvo condu
ut posthac non alium quam Senatum pro Dominio monasteriorum Superioribus nostru
agnoscant, utpote, cui illa a Serenissimo Suecorum Rege donata. Hic etiam silere n
sint, huic donationi se ne in minimo opponant, fidelitatem plissimus Senatus
natui promittant. Cum vero hae conditiones non solum conscie lumentum, laudem
ciae, ut patet, e diametro repugnent, sed etiam Senatus hactenus praeiudicium, opt
literas assertae donationis non exhibuerit, quas tamen praetensi studiose sibi oblata
riis iuris fundamentum esse constat imo quas autem ob id se ex Legatus omnibus mo
pibiturum ante hac Senatus promisit, non potuerunt Carthusianam denuo ad mon
ni petitioni ipsius annuere. Interea vero illi rebus omnibus natus fuisset: Sena
spoliati, sine necessariis alimentis cum summo status sui dedecore, sin insinuasset, Regiae
certa sede oberrare cogantur, miseris modis undique afflicti. Adeum est praeiudicium
quandoquidem pactis cum Christianissimo Francorum Rege inremoraae quoque ut
uti et promissis Regis Suecorum quam maxime repugnet, illuderetur, Amplissim
omnia petunt, ut Senatus literas assertae donationis exhibeat, ac consignata, et ubri
22J. superioribus | suis mittant, et eorum responsum exspectabit. nec Amplissimus
Interim illos in pristinum statum restituat: si neutrum, quod ordinis nostri in
absit, fiat, Amplissimus Dominus Legatus hoc saltem beneficiissimodi immission
ipsis exhibeat, ut liceat illis ex suo ordine quempiam de suo iudicatum vellemus
periores suos mittere. Datum 17. Martii Anno 1633. it, et voluit.

Frater Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae, Frater Johann Tum Senior Consul
Wellz, Procurator. sine praescitu Dom

18. Martii, summo mane ab Amplissimo Legato denuo ad horum se suum offi
picium eius revocabi, quam primum una cum Patre Johan Jap mir non f. f
Wellzio Procuratore eodem me contuli, quo iam Reverend. Dom Jap mir ejus Mag
nus Abbas S. Petri cum Patre Sebastiano Priore suo venera Prae Nobili Domino
Vocabi itaque et admissi intra conclave, ubi iam Dominus Regis Francorum o
Aus cum primariis ex Senatu erant congregati, Senior ministerponere dignatus,
rum consul Dominus Johannes Wilhelmus Förster, et Dominam prodimus vest
Henningius Kriphoff, syndicus et alii etc. Nobilis Franco licet persuasione ec
rum Legatus in nostra praesentia denuo causam nostram agi aedio affecti:

factum ut restitu
quidem, sed alio m
tus est, nimirum
nimio monasteriorum
corum Rege donata
rant, fidelitatem de
non solum conscie
im Senatus hactenu
s tamen praesensi h
s autem ob id se et
otuerunt Carthusia
ti rebus omnibus e
s sui dedecore, sine
ndigne afflicti. Qu
ancorum Rege init
me repugnet; id
stionis exhibeat, q
um exspectabit.
si nembrum, quo
oc saltem benefici
quempiam dd Su
no 1633.

caepit, et apud Senatum instare, pro nostra restitutione ad monas-
terium, alimentatione, copia ordinata literarum donationis Re-
giae, et salvo conductu pro persona ordinis quae dictam copiam
Superioribus nostris praesentare deberet.
Hic etiam silere non debui, quam nimirum incaute | Am- 228.
plissimus Senatus in evidentissimum suum aliquando emo-
lumentum, laudem, et commendationem, citra omnem suum
praeiudicium, optimam de nobis bene merendi occasionem
studiose sibi oblatam, etiam volueris. Cum enim Regius
Legatus omnibus modis et iustissimus rationibus senatui nos-
tram demum ad monasteria nostra immissionem persuadere co-
natus fuisset: Senatus quanquam satis promptum esse
insinuasset, Regiae tamen promissionis et donationis pericu-
lum et praeiudicium obtendit. Curare huic malo, obici, et
remoraae quoque ut caveretur, et ubinque indemnitati con-
sulteretur, Amplissimus Regius Legatus protestatione in scriptis
nec Amplissimus Legatus donationi Regiae, nec nos Ecclesiae,
ullo ordinis nostri iuribus, privilegiis et aliis legitimis per hu-
iusmodi immissionem nostram quomodolibet quicquam prae-
iudicatum vellemus) nos iterum admittendos serio et monu-
it, et voluit.

iae, Frater Johann
Tum Senior consul nimis coarctatus respondit, se nihil posse
sine praescitu Dominorum collegarum certi statuere, sed factu-
rum se suum officium cum | hac assecuratione formali: 229.
legato denuo ad h
cum Patre Johann
rm Reverend. Dom
Priore suo venera
iam Dominus Le
di, Senior nimis
Förster, et Domin
Nobilis Franco
usam nostram age
Legato denuo ad horum se suum officium cum
Jap mir non f. f. Rath also accomodirt mundum folltun,
Jap mir ohne Weg folltun fein. His dictis gratias egimus
Prae Nobili Domino Legato, quod nomine christianissimi
Regis Francorum suam auctoritatem in gratiam nostri in-
terponere dignatus fuisset, et valefecimus, rati Apicii culi-
nam prodimus vestigia nostra subsecuturam, sed inani spe-
licet persuasione et spe. Curare morae diuturnioris iam
saepio affecti:

25. Martii Dominum Todocum Herold quondam Praepositum wrdtlöszung gsprochen, vp d
Albarum Dominarum ad curiam pro resolutione certa a gn̄ bablogen sahen: Dwon
Senatu impetranda amandavimus: admissus is intra conclusa lisse effectuirung, so wir
consulum, Senior Dominus Johannes Wilhelmus Förster eins sprechens gsahe: Wilssen abwe
cemodi nomine Senatus dedit responsum.

fol. III 193.
n. 1

Von dem ehrwirdigen Innern Patre Priore der Lobsprüchen unss angemüttenden wor
sachen sin zum öfteren nach notdürfft nachrichten, dass selbige beschaffen, und ausser dem
ihre Closter zu residuiren begehrt, weil aber sin ausgen unsers Closters, sondern
habenden Revers bisz dato gn̄ unterschriben sich mündlich obligiren unss gentzlich abgesag
könte also f. f. Rath sin gn̄ zeit in das Closter nicht lassen. allwegen sindwegen, dass
Hoc responso Senatus merito quidem consternari debuissemus, ac wichtigen motiven und
tendentes summam nostram miseriam et infaelicitatem, quam schrifftlich nimmehr wohl
ob culpam alienam incidissemus, et poena mulctaremur insonder Ihre Legat, wie solches
230. Unde illud | Apostoli nobis occinere potuissemus, spectacu wyssigen abrichten, dwm
lum facti sumus mundo, et Angelis ac hominibus. Adeo non solum gen obgnodtsatzen selbs
Senatui et Magnatibus, et communi plebeculae ludibrio, contemptissen interposition disp
dii, et odio exposite fuimus: verum etiam ipsis Catholicis scandn restitution noch zuvil
dato et vituperationi; ac demum ipsis nobis Dominis hospitibusam under begunnen ong
ob multiplices et diuturnas molestias, et impotentiam alimentationem gewrichts mer
dationis (quamvis alias paradissimis) graves, et nobismet ipsis mehrs von solcher gegno
hoc ipso nomine longe amplius onerosi. gen sindwig f. f. und
Quare necessitate iam extrema impellente, priore Senatus quasi gemüth gn̄ zingen nicht
nihil moti repulsa, altero libello iterum interpellandum duximus Majestat gn̄ Schweden (
forma sequenti. beg occupirung dispr
fol. III 194 b.

n. 2

Edle, Ehrnveste, Grosgünstige, hoch- und wolgelahrte, hoch- und achtbarliche,
wolweise, Grosgünstige Herren.
Ihre unser unterthänig anzeigen ist f. f. und hochweisen ungezweifelt derselben anfängig
bisz daher continuirter erbaulicher zustand sonder zweifel gespürt, gütlicher oder g
mögliche bekandt. Nun haben sich aber dieselben seithdem zorigen esse bleiben zu
guter massen grosgünstig zu erinnern, welcher gestalt von ihm anfangs unser fürstlic
nicht allein vor diesem zu vielen unterschidlichen malen, sondern in der qualität un
231. ung in Unterthänigkeit in anhörung des Königl. Majestät in Schweden nimmehr beharret ze
ung offter gewesenen Legatens, und diese gewisse zusage und sonderbahr gnädigst ver

ndam Praesidium antröstung gethan, ob dann zuvorsten, daß wir uns nicht sollten
esolutione certa a zu beklagen haben: Dowegen dan wir nichts andres als ein mög-
mus is indra conclu liche effectuirung, so vielfältig gethanes zusagen uns gäntzlich ent-
elmus Förster eins sehen gehabt: Wissen aber uns höchster bestürzung unsers gemüths
jetzo vernehmen, wie f. f. und hochw. Rath uns nunmehro auf das
. Das Lobsprüchen uns angemuthenden vollziehung zugefertigten Reverses nachmahls
kommen, daß selbiges bestehen, und ausser demselben nicht allein zu minder einraümung
l aber gar ein gänzes uns loßes, sondern uns sogar die nothwendige Alimenta-
uf mindest bezeigen uns gäntzlich abgeschlagen werden solle. Gleich wie wir uns
r nicht lassen: allbereit sindvorn, daß wir in solchen Reverses uns angezogenen
nari debuissemus, ac wichtigen motiven und ursachen mit willigen können, uns
laelicitatem, quam schrifftlich nimmahl erklärt, gestalt dan uns, als wohl countra-
ulcaremur insonderheit Legat, wie solches in unser macht nicht stünde, daß kommen
luissemus, spectacu wichtigen abreisen, dann | von f. f. und hochweisen dahmahli- 232.
inibus. Adeo nonsolu gen abgeordneten selbsten zu verstehen geben, und dahero auf
ae ludibrio, condemp dessen interposition dieselbe sich dahin erklärt, daß in eventum
ipsis catholicis scandi restitution noch zeithlang verbleiben müssen, uns inmittelst
Dominis hospitibus ein andre begnügen oder allein einzuräumen, und nöthige ali-
mpotentiam alimentationem gereichet werden solle. Also können wir uns nach-
es, et nobismet ipsis mahls von solcher gegebener Resolution nicht absetzen, und mö-
gen sieselbe f. f. und hochweisen zum überfluß noch einsten zu
riore Senatus quasi gemüth zu ziehen nicht umbgehen haben, wie gleichwohl die Königl.
erpellandum duxim Majestät zu Pohlen (hochlöblich andenckens) uns nicht allein
beg occupirung dieser Statt, sondern uns langst vorhero bey
eglenstein, hoch- immaßirung mit der Crone Frankreich geschlossenen compacta-
den hochbesagtlichen versprochen, die Catholische Religion, und
d hochweisen unser exsp derselben anhängig, und zwar ohne hinzugesetzten under-
d sonder zweifel gehindt, gütlicher oder gewaltsätiger occupation indes ort in
dieselben sinnaben vorigem esse bleiben zu lassen. Solches uns 2. dieses orts in
der gestalt von ihmanövrirung vieler fürstlichen, und gräflichen / personen zweifels 233.
ziehen mögen, sondern in der qualität und manier, wie in berührten compacta-
: Majestät in Polen nimmahl beliebet worden, der hiesigen Clerisey zum besten
unsere zusage insonderheit gnädigst remindret. Darauf 2. dieselbe in ihr defension

annehmen, und durch offentliche anschlagung darvon in teutschen der Catholisch
angenommen schutzbrief solches zu jeder mann wissenschaft bringen und benahen
zu lassen. Mehr 4. die clerisey aber dasse alles, und sie zu gutt gnedig
in ansehung solcher gnedigst zugelassen schutzes, zu der Königl. handen zu geben, in
Königs cassa nun mehrlich sosa summa geldes, sich über 3000 gleichsam mutwillig
belaufend, contribuiret, wozu wir den unsern gnedig da doch mag uns der
gnad richtig, und ohn mangerlich abgestattet. schaffenheit habe, ins

Aber 5. solchen gnedigsten schutz durch einigerley verbrechung, oder zuziehung desselben das
zugleich bestand, uns nachmahlen unfleissig oder verlustig gemacht, und uns und den von dem
diesem allein nach gar nicht vermutlich das selbe mehr ihro Königl. M. und selbigen n
Majestat dispositio das geringste werde angedeutet haben, mag derselbe unser dispos,
234. selben in | aller weld bekandten gewissen dagegen und einmahl administratores
von sich gegebenen Königl. parol, insonderheit in einer so hochwichtigen gantz mogliche
gen und mit unbefandten Religion und gewissens sachen zu meinem mannigfalten nicht
der konnen mochte: welches bey von ihro Königl. M. uns nun zu gelangt dasjenigen
danken nicht zuvor dienstlich sein wollte. so mit uns ohn das E. E. freye bitte, dieselben
und hochgedachten die verpflantwortung berührten Reverses auf nun morgen, uns mit abfor
mehr hochbemelter ihrer Königl. M. ex proprio motu bestehen donatorys obligenden hoh
tion selbst fundiret und gestehen mussen, das unser dasselben sie nicht stehet, uns gen
dessen gar nicht befugt sein wollen: gestalt dan uns dasjeno die donission in unser di
gestes original vorzeigung angedeuter Königlicher schenkung sein: oder da ihr ver
selbsten vor billich und nötig ermessen, uns endlich sich willigligen anstand haben sol
anerbotten haben. Und dan uns immehr an dem, das uns es inspe zusage groswichtig
tione das uns angedeuten Königlichen diplomatis, so wohl supedirung immittels
ipso facto donationis, als uns wohin sich dasselbe ziehe, wir uns so gestalten sachen n
235. solche gemeint, und consequenter ob und | wir weil nun oder sons. zu annehmliche
andere dann Revers einerleibter punct uns konne zusammenhalten, dieselbe Göttliche
werden, mir vor allen dingen uns informiren mussen. Wir wohlgefallend. Datum sch
wir dan (mangelnd uns berührter Revers unseren gewissen nicht zu
wieder were) wohl beschaffen sein, da solches alles finden gesetz
so temere, und ohnbedachter dingen wir zu unterschreibung eines
solchen Reverses consequenter dardurch alles das jenige, was zu
sehen ihrer Königl. M. und der Cron Frankreich abzugezogenen

f. f.
Frater Johannes Arnol
Praesentato hoc libello
Aprilis, idem ipsis
ipso were f. f. Rath

…ung davon in sonn… …nsch wissenschaft be… …r diesse allss, und …ss, zu der Königl. …dss, sich über 30000 …sses grosses inter…

…rbrechung, wie ge… …klichig gemacht, und …ssen ihre Königl. …dmut haben, wass dero …rbit und nimmass… …in nimm so sonderlich… …wissens haben zu wis… W. auf wass zu ge… …meil uns ohne das f. f. Reverses auf nim mehr… motu besagtem dona… …unser desselben sin… …n auf dasero die be… …iglicher Erscheinung sin… …endlich sich williglich …nn, dass wo es inspe… matis, so wohl super… …selbe ziehe, wie weit …wie weit nin oder …ns können zugemuthen… …en müssen. Wie wohl… …haben gewissen nicht ge… …allss finden gesetz, …unterschreibung unss… …dass genige, wass zum …nich abgezogenen

…nass der Catholischen Religion zugethonn in gemain, so wohl sol… …gentss uns banaben dem sanctissimo sacrificio Missae dero in particu… …dari zu gutt geordnet worden, so viel an uns ist, auss nimmass auss …sonden zu geben, und dadurch so vielen anderen unsers gleichen …gleichsam wüssentlig praeiudicirien und wollten bewegen lassen: …da doch wass uns der allegirten donation halber auf in facto vor | be… …schaffenheit haben, uns noch zur zeit gar nicht bewusst, auch weder vor… …zeigung derselben dessen einen beständigen bericht haben können: wel… …che uns dan um so viel weniger zu zumuthen, all dieweil e. …f. und sonderen nicht unbewusst sein kan, dass auf ordentlichen …allein unser dispensss erforderter consens als wer durch wen langnam …die administratores dann Ordens das geringste nicht vergeben können, …sie ganz vergeblich thun sein, und zu acquirirung seiniges erstands …sie wenigstens nicht verpflichten sein würde.

Gelangt demnegen an e. f. und sonderen unser nochmahlig flei… …siga bitta, dieselben wollen dieses alles wohl und reifflich erwa… …sung uns mit erforderten Revers, als dessen ausfertigung ver… …möge obligenden pflicht, ehr, und redlichkeit in unser gewalt gar …nicht stehet, uns gänzlich verschonen, die vielfaltige gebetene ab… …mission in unser closter uns der | wahl einigen wiederfahren las… …sen: oder da ihr einder allss verhoffen es zeitlangs damit noch …anstand haben sollte, alss dan sich ihrer zum öfteren gethaner …zusage gross günstig erinnern, und zu unser vergnüg- und almen… …dirung immittelss mehrige verfügung thun lassen. dessen wir uns …so gestalten sachen nach zu gethrösten endlich verhoffen, und e. f. und …sons. zu unwandelbarer dienst bezeigung hiermit offerirt haben wol… …len, dieselbe Göttlicher protection zu aller gedeylicher wolfahrt em…

Datum Eschwege, den 30. Martii, Anno 1633.

e. f. und sons. dienstgefliessene

Frater Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae, Frater Johannes Welz, Procurator.

Praesentato hoc libello supplici prudentissimo Senatui pridie calend. Aprilis, idem ipsis Calendis sale nobis reddidit responsum.

…ss war e. f. Rath izo mit willenstand gethanen bedacht, wollte

236.

237.

fol. IV. 19. 2.
n. 1.

sich darüber bedanckten, und endtliche resolution und windersinnb- miserationisque erga
zeigen lassen, dessen gewertig und erwarten. der impulis, ut per de
8. April. idem Senatus per Dominum Johannem Tosser Archigramm omnem nobis necessar
theum suum plenariam resolutionem nobis denunciari iussit caliter. der oblata divinitus e
ess were f. f. Rath wohl zufrieden, und wollten das zwar Pater Leon Johannem Procurator
des closts (erat ac hic Pater mente captus annis amplius viginti) quam olim notum, ver
238. das in das Closter geschaffet würde: falls uns dessen alsbaldt primum ab eodem, et
dem wovorab das Closters, sowie Rudolph Graaman seine under dictor omnium nostr
falls falbar und wandlung anordnung gethan, sollten sie nun sine Curare ego quoque de
sichern, wan wir wollten, solche aufgenommen werden: Und nagnumi cum animar
das Reverses sollten wir f. f. Rath bringen, wan und darin zu wind dati prospecturus ser
sollten uns zuvorn uns und uns auf das Rathhaus kommen, sollten persis, et quotidie pas
die originales dotationis Regiae vorgelegt werden, und dan die b famis sitisque gratia
gehst alimentation anbelangt, weil das Closter ganz spolirt, un fectis, neque ad satie
nichts von den zinsen eingebracht würde, wüsste f. f. Rath nicht wo fiducia plenus de
sie uns alimentiren sollten. Ecclesiae primariae
Categorica ergo hac senatus resolutione finali accepta, et spe omni fuerat semper S. Ore
moda restitutionis alimentationisque plane desperata: supervacan nasterii multo tempu
um audem duximus pro literis donationis Regiae curiam adire, quan clesiastica ad caput
praesertim earum inspectio, seu etiam lectio parum aut nihil pr interpellavimus, qu
fuisset, sed eodem die 8. April. ne forte Senatum restitutionis pro tum rogitans, ut cu
Patre Leonardo ad monasterium paenitered, adhuc sub crepuscu red, ne ipse calumn
noctis eundem curru deferri ad id curavimus. Jacobum Juneman
Atque desperatis circa nos humanis auxiliis, divinum iam insta Senatum obtenta, nu
tius et ferventius imploravimus, certo scientes fiduciam nostram randam censuimus.
239. apud eum minime | futuram inanem, ut etiam revera exstitit Jubilade inciderat,
Nam nostram calamitatem, desolationem, et extremam egestatem, satis commendando
miseriamque ex alto respiciens ac miserans pius Pater et Deus Ig goni Wallasio, Abbat
tius consolationis, mirabile dictu, omnium admiratione et extasi qu cto, et Patrem Broc
si, Generosissimam Dominam Edmundam Julianam, Comitissa 4. integris mensibus
de Gleichen et Thonna, viduam (cum nescio quo referente nostram que, valediximus, et
saepe dictam calamitatem, et inopiam dicisset) religione licet to Patre Philippo H
catholica alienam adeo potenter movit, et spiritum charitatis com licet iusta nomen s

resolution ümb mindrs ümb on
ünfnordan.
Johannem Tosser Archigramma
nobis denunciari iussit caliter.
ndt wollan dap frr Pater Leona
das annis amplius viginti) wi
ilda ünf dpmayan albanis m
udolph Grauman fainr ünter
ng gnfan, follan ihn nim fina
rnofnun mardan: Und wagn
infian, map ünd davin zu wind
ap Ratffanp kommun, foldn
gelagt mardan, ündt dan da h
dap Klostar ganp spoliirt, ün
ürda, nüpfta E.L. Rath nifs mi

ione finali accepta, et spe omni
ne plane desperata: supervacan
tionis Regiae curiam adire, quan
iam lectio parum aut nihil pro
forte Senatum restitutionis pro
nideret, adhuc sub crepusculum
uravimus.
s auxiliis, divinum iam instan
erto scientes fiduciam nostram
anem, ut etiam revera extitit.
tionem, et extremam egestatem,
miserans pius Pater et Deus lo
nnium admiratione et extasi qu
mundam Julianam, comitissam
m nescio quo referente nostram
iam dicissent) religione licet
vit, et spiritum charitatis com

miserationisque erga nos accendit, atque ad succurrendum efficaci-
ter impulit, ut per diversos diversis vicibus, Dei et Eleemosynae instru
mentum omnem nobis necessariam sustentationem abunde obtulerit. Hac igi-
tur oblata divinitus eximia benevolentia admodum laetificati, Patrem
Johannem Procuratorem protinus ad eiusdem Dominum Oeconomum
iam olim notum, certum quid cognituri allegavi. Cui diffidentiae
primum ab eodem, et morae correptus, duplo et promissis et acceptis
libior omnium nostrum ingenti aggratulatione et gaudio rediit.
Quare ego quoque diuturnae captivitatis meae vinculo iam liber, com-
muni cum animarum tum corporum nostrorum saluti et utili-
tati prospecturus tempestive, de confratribus meis per urbem dis-
persis, et quotidie passim per civitatem oberrantibus. (relevandae
famis sitisque gratia, et frequenter solo pane sicco, raro calidis re-
fectis, neque ad satietatem) congregandis omnino | solicitus fui. Er- 240.
go fiducia plenus de Reverend. Domino Johanne Schodero, canonico
Ecclesiae primariae Beat. Virg. Mariae, et Parocho ad S. Crucem, ubi
fuerat semper S. Ordinis nostri observantissimus, et iuvenis olim mo-
nasterii multo tempore fidelis famulus, eundem pro domo sua Ec-
clesiastica ad caput porci contra scholam iuris nobis assignanda
interpellavimus, quam ipse promptissimo animo addixit, id so-
lum rogitans, ut cum scitu et licentia Amplissimi Senatus fie-
ret, ne ipse calumniam sustineret. Eua quoque per Dominum
Jacobum Juneman monasterii nostri litis Procuratorem apud
Senatum obtenta, migrationem et conventionem in unum mutu-
randam censuimus. Itaque 17. April. qui tunc in Dominicam
Jubilate inciderat, Reverend. admodum colendoque et nunquam
satis commendando Patri, hospiti, et Maecenati nostro Domino Jo-
anni Wallasio, Abbati Scotorum et toti conventui, qui me hactenus
ad, et Patrem Procuratorem cum Patre Seniore Henrico Kirchoff
4. integris mensibus divinissima prorsus charitate alueral foverat
que, valediximus, et ad dictam domum Ecclesiasticam omnes, excep-
to Patre Philippo Hunckel (cui id persuadere non potui, qui sci-
licet iusta nomen suum quotidie peius et turpiter magis a via

rectitudinis claudicare caepit) migravimus.)

Collectis igitur in unum, statim Generosissima Domina Erdmun Doctorem Georgium
Juliana, Vidua, Comitissa ultima huius nobilissimi et per vetustis doquidem in domo E
241. mi stemmatis Comitum de | Gleichen, nata de Hohenloe, omnemne frueremur, necesse
necessariam annonam in frumento, vino, cerevisia, et aliis escu promitteremus, nos
dis subministrari iussit: cuius charitatem deinde plerique tam lanscripto, aut facto: gr
lici, quam alii ex civibus, etiam magnates aemulati, pro sua quis monasterio nostro
que facultate, devotione, et commiserationis affectu, intuitu de vero cum petitionem
synae, certatim ut patet ex libro benefactorum large suppeditasultationis gratia, den
runt. Quibus omnibus opulentissimus et liberalissimus in omnequentem Senatui fide
recompensator Deus, qui nec frigidae-haustum irrenumeratum unum Jacobum Juner
dimittit, hic et in futuro millesimo recompensationis foenore Literae Fidele
omnia cumulatissime restituere dignetur.

22. April. Coemiterium nostrum senex rebellavit contra Domi
num suum, ut non esset sub iugo, et abiit post Jerobeam
lium Nabat, qui peccare fecit Israël, ambulavitque in viis eius.
contigit adhuc post haec, ut plerique, etiam magnates, videntes et considera
tes nobilissimae huius foeminae divinam prope charitatem, benevo
lentiam, largam manum, et singularem erga miseros, desolatos et sollicitiren,
afflictos nos fratres, commiserationis affectum, indigniati sint, et moya
invidia stimulati omnibus modis eam impedire et avertere sint
conati: Veruntamen virtutis heroinae, quae Deum solum intendo
bat, et humanae commiserationis affectu agebatur, nedum his vitiis
periis blocutionibusque segnior reddita, quinimo benefaciendi stu
dio magis accensa, sua, aiebat, se se erogare, non aliena: suo se
ubi iure et potestate in dispensandis a Deo sibi collatis, sine c
nsquam iniuria, eleemosynas sine respectu personarum in u
digentes faciendas, sua nihil interesse cuius religionis essent:
242. minisse tamen se, suis officialibus multam frequenter humani
tatem et benevolentiam a nobis exhibitam, unde iuste ac merito
gratam sese ostendat, et beneficiorum in suos memorem. Hisce
conatus eorum illusit, nec quamdiu supervixit, benefacere ces
savit. Interim Amplissimus Senatus, sive in decus suum id

fieri ratus, sive com
Doctorem Georgium
doquidem in domo E
nemne frueremur, necesse
promitteremus, nos
scripto, aut facto: gr
magnates aemulati, pro sua quis monasterio nostro
intuitu de vero cum petitionem
large suppeditasultationis gratia, den
omnibus opulentissimus et liberalissimus in omnequentem Senatui fide
Jacobum Juner
Literae Fidele
Mür ündan bnuunda
Prior,
ündtündan ünst bath
finfalbft ünp in bnn
falban Jafr,
ündan, ühat ünpn
ündt ony
ünp yn
ünp ynnp ünp yn
ündt ynnil mür nay
ündt bngafta re
ünd.
ünp glnifn
mnx ind nnbyogyn m
ündtündig yn bng

:.)

sima Domina Erdmun
obilissimi et per vetustiss
rata de Hohenloe, omnem
o, cerevisia, et aliis escul
n deinde plerique tam la
rdes aemulati, pro sua qu
nis affectu, intuitu ele
ctorum large suppedita
et liberalissimus in omn
haustum irremu
ecompensationis foenore
dur.
x rebellavit contra Domi
, et abiit post Jerobeam f
mbulavitque in viis eius.
gnates, videntes et considera
prope charitatem, benevo
ergа miseros, desolatos et
lectum, indignati sint, et
impedire et avertere sint
quae Deum solum intende
agebatur, nedum his vitu
quimo benefaciendi stu
ogare, non aliena: suo se
Deo sibi collatis, sine c
pectu personarum in e

fieri ratus, sive commiserationis sero ictus affectu, per Dominum Doctorem Georgium Thiell, syndicum nobis significari curavit, quam quidem in domo Ecclesiastica habitaremus, et Senatus protectio- promitteremus, nos nihil mali contra eundem molituros verbo, pleriique tam conscripto, aut facto: qua praestita, necessariam nobis alimentationem nis affectu, intuitu vero cum petitionem aliquamdiu suspendissemus, maturioris con- sultationis gratia, denuo ab eodem Domino Syndico admoniti, se- quentem Senatui fidelitatis cautionem et promissionem per Domi- num Jacobum Juneman litis Procuratorem transmisimus.

Literae Fidelitatis nostrae Senatui exhibitae.

Wir indem benandte das Lobsamer Closters offter zu offtmahl verordnete Prior, Vorsteher, und andere conventualen sammit fürkündten und bahnman, dannoch E. E. und Hochweiser Rath sie selbst inn in bemeld Closter, als wahrhaft wir nicht not- nimm falben Jahr, auf eine zeitlang zu vernimm angenommen worden, über unser vielfeltig/schrift- und mündlich beschehne 243. solicitiren, und anhalten, bis dahero endtlich nicht, als wo- lectum, indignati sint, et moya einig uns zu ratificiren vorgeschrieben Reverses nie- impedire et avertere sint da zu admittiren gesinnen: wir aber unsers Hilfs begründete quae Deum solum intende unsern eingezogen, warumb in solchen Revers einzuwilligen agebatur, nedum his vitu uns gnugsamb selbst gar nit schuldig sein wolt. Dahero dan quimo benefaciendi stu und weil wir wahrnahm davon nicht abstehen können, die ogare, non aliena: suo se von uns begehrte restitution bis anhero in suspenso verblei- Deo sibi collatis, sine c ben ist.

spectu personarum in e damit nun gleichwohl inmittelst uns nöthiger unterhalt so- cius religionis essent: / mehr nit entgegen werden möcht, so hat wohlbemelter Rath nicht diam frequenter humani Allein zur habitation uns eine zum Stift Beat. Mariae Virg. m, unde iuste ac merito gebührige besserung einzuwilligen, sondern sich in derselben in suos memorem. Hisce uns nöthiglich zu alimentiren zugesagt. Gelobten und re- upervisit, benefacere cessetzen dargegen, uns allen schuldiger gebühr nach, auf dero- sive in dedecus suum id statt gethan zu begeben, das wir weder mit worten noch

macken, heimlich oder offentlich, vor uns oder durch andere ipsis 6. Julii, diem suum
nas sein oder vornehmen wollen, was massen Rath, in Erdmunda Juliana,
gemainer Statt zu schaden und nachtail gereichen möge. allso ed 25. eiusdem resip
lich und ohnzweifelich gemeint. Dessen allen zu urkundt sein 10. Augusti, consulta
nen diesen eigenhändtlich underschrieben. Datum Erffurdt. den 6. Mdato Senatus nos ad
Anno 1633. tavit, apud quem du

Fr. Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae; F. Johannes Welty Procurator noster comparavit, c

244. F. Michaël Dulcke, Sacrista, F. Jacobus Gabell, conversus. sein. Rath glaubwi

Sed hic ne mireris amice lector, quod pauciores subscripserim eigenlich zu ankunft ihr
meminisse te velim illius Salvatoris, Simon, Simon ecce Satha den bosen ernach,
nas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum, Ego autem rogavi den Rahmen Jesus
pro te, ut non deficiat fides tua. Ita in Angelum lucis se cumenta in die sch
transfigurans, et in unum alterumque apodixen artis suae in nr nemblich ersin
exercens, fallacibus licet suis persuasionibus circumvenstos, derogen aber, soll
iugum obedientiae detractare et fastidire fecerit, resipiscen Inter colloquendu
tes tamen divina misericordia diu errare, et in finem perseve sind solten gebrauch
rare non permisit. leichtl wohl in acht

Reversalibus ergo hisce fidelitatis Prudentissimo Senatui pra Ad haec in scripti
sentatis, easdem praeter omnem nostram exspectationem pondere utcunque a
sas habuit, et eam ipsam ob causam confestim administra distulimus et oreden
dori Domus nostrae Domino Rudolpho Gauman de nostris Jamnach in Rahmen
ad sustentationem nostram nobis procurandis subministran und sofortgelassen sei
digne serio demandavit. Gnaden Closters sind,

Et ne qua mora intercederet longior (quia forte defectus in monaste gestalt wahrnem
occurrebat propter antecedentem exspoliationem.) iussu Domini gedachter Prior bales
Doctoris Georgii Thijels Syndici, officialis Beat. Mariae Virg. Dom sofolöblichen andern
nus Henricus Widerhold, nomine Senatus 23. Junii duos florenos den bosen hirten o
et dimidium maldrum misti frumenti 29. eiusdem nobis assig den Rahmen Jesus
navit; ac deinceps Gubernator Carthusiae supradictus alimenta schrifftliche documen
245. tionem semel caeptam, ut es P. Procuratoris computu pale streckt seien, mit
usque in praesens continuavit. ordt, wo solches alle

9. Maii Adm. Reverend. Dominus Hugo Wallasius, Abbas Scotorum ins Rahmen andern
profectus ad Ratisbonam, futurus ibidem Abbas. den von obgedachten

k oder sunst andern ist-
ep mosthromaltam Rath, im
il gemainen mayn. allhie
n allen zu unbenomt sein.
. Datum sollstat. den 6. Mai

F. Johannes Welty Procurator
Gabell, conversus.

pauciores subscripserimus
Simon, Simon ecce Satha-
bricium, Ego autem rogavi
ta in Angelum lucis se se
que apodixen artis suae
asionibus circumvendos,
stidere fecerit, resipiscen
rrare, et in finem perseve

udentissimo Senatui prae
ostram exspectationem n
e confestim Administra
cho Gauman de nostris
rocurandis subministran

forde defectus in monaste
liationem.) iussu Domini
lis Beat. Mariae Virg. Domi
tus 23. Junii duos florenos
ti 29. eiusdem nobis assig
iae supradictus alimenta
ocuratoris computu pate

o Wallasius, Abbas Scotorum
dem Abbas.

6. Julii, diem suum obiit Generosissima et Laudatissima Dominica
Erdmunda Juliana, Comitissa de Gleichen, insignis benefactrix nostra.
et 25. eiusdem resipuit caemiterium nostrum a separatione.
10. Augusti, Consultissimus Dominus Doctor Georgius Thyel, ex man-
dato Senatus nos ad locum capituli Ecclesiae Beat. Mariae Virg. ci-
tavit, apud quem die 11. eiusdem Pater Johannes Welty Procurator
noster comparuit, cui isthaec proposuit. Nach dem f. f. und
hochw. Rath glaubwürdig beinstat, wie das Pater Prior Carthusiae
gleich zu ankunft ihr Königl. Majestat zu Pfromdan auf Bibliothec
den bastan ornat, und insonderheit die zwey fürnembste Stück,
den Nahmen Jesus mit gulden gestücks, und die schrifftliche Do-
cumenta in die erden eingraben, oder sonst entdeckt: also nit-
die nit nutzlich erfunden, dieselbige zu offenbahren, in dem wie-
dergen aber, soll mit nutz von ihn gesagt werden.
Inter colloquendum addidit haec verba: das wir auf ein
und soltan getrieben werden, derhalben wir unser Seelen Ge-
legenheit wohl in acht nehmen.
Ad haec in scriptis, ut alias, sub forma quidem sequenti res-
pondere utcunque animus fuit, verumtamen ob certas rationes
discutiemus et orebenus, prout infra videbitur, respondimus.
Demnach in Nahmen f. f. und hochw. Raths ofter die gemeinste,
und hochgelahrte Herr Doctor Georgius Thiell, dem Priori dis Car-
thäuser Klosters hierselbst gastfreyen dayn anbefehlen lassen, und
ihr gestalt wohlermeldter Rath in erfahrung kommen, wie das
gedachter Prior bald nach ankunft dero Königl. M. zu Pfromdan
hochgelobigen andenckens, auf dasselbigen Carthäuser bibliothec
den bastan hierin ornat, insonderheit zwey fürnembste Stück,
den Nahmen Jesus mit gulden gestickt, wie auch das Klosters
schrifftliche Documenta in die erden eingraben, oder sonst ent-
deckt seien, mit angehefftar erinnerung, das er Prior der-
orth, wo solches alles zu finden sey, offenbahren, oder in dessen
abwesung andere nutzliche verfügung gemacht sein. Darbey
den von obgedachten Herrn Doctore a parte dieses erwandt

n. 1.
fol. IV. p. 3.

n. 2

246.

n. 3.

worden, wie das ihme Priori im fall der weigerung sich wirklich praemittendis. Rath z
247. do zu purgiren werde aufferlegt worden. | Do sich dieselbe, nach f. und hochm. Raths a
erbindung seiner willigen dienst dieser hierauf begeben, andwort der Priori nostro vor
sich folgender gestalt erklehren, nachdem mehrermelter Rath neun hasta güldene stück, a
nach zum öfteren genügsam anmüdung geschehen, auch nach zuruf die geistliche d
fahlichen begründeten motiven und ursachen an der Prior, um nachtheil haben solte,
dasselben angewente conventualen in die vorgenommene andt mündlich vorto
pation bewüsten ihres Closters, als zu forderst ihrem zu Gott abgelegten eingan
und dem Orden geleistetn schweren eiden, wie auch hoher mit der mehrheit, sonde
meltern ihro Königl. M. selbst gnädigst beschehener zusag directe wie keine weg
do zu wiederlauffend nicht willigen können, gestalt den mehrer theil einkommen, eine
gnedigster Rath, als sie den von ihme selbem zu solchem ende solte aber den delas
in sie bevoran zugeschickten Revers zu bleiben und subscribiren wirdt, und weg
bieren nicht unbillig bedencken gehabt, endlich von solchem haben.
gehen selbst abzustandten, und sich gegen einen von ihnen Ad haec Consultissim
schrifftlich nöhgenandtenordentlichen promission de fidelitate, sie und wir darauf weg
in dem orth, da sie sich anitzo noch befinden, benahen einschalten mit müssen,
nothwendiger alimenten ruhig bleiben zu lassen, verhoffen ungroßgünstigen favor
zugesagt. Man den dieser itzo abermahl beschehener zumuthung minori ad maius arg
248. in | recessu andere nichts, als eben die obangezogene mit der Rudolph. | Gra
gewissen, königliche zusage, und alle möglichkeit lauffenden eingaar Pfuhr, der andere
zu importiren sein, worein sie den nahmen gar nicht willigen conservabatur)
noch auf denen sich ihrer pflicht zugegen in geringsten schuldigkeit (cerke non inanider) d
machen können: also wollen sie dienstlich, und umb Gottes willen noch grosse mühe
gabetten, mit solchen begehren zumahl in beschuldigung so um 5. Septemb. Reveren
gründlicher dingen ferner in sie nicht zu dringen: den dieser ihrem, videlicet Pater
einmahl für vor allen ihre endliche erklehrung, lieber das allerdings nationi Scoti,
nächst nachzustehen, als von dem, wozu sie ihre pflicht diuturnis Praemonstraten
selbe verbindet, abzustehen: seint sonsten ofterwehnten Rath in Prudeto parochi op
engenehmen willfahrige dienste zu erweisen, indes zeit will 30. Septemb. Clerus
und geflissen. signat. etc. bedientiae fidelitatis, et su
Dimisso itaque hoc in scriptis redacto responso per Procura Mir nachbenandte,
dorem ordenus modo et forma sequenti respondi. Praemissis ersehen (denn f. f.

fol. 12. p. 4.
n. 1

nigerung sich niramen praemittendis. Was dass die jüngsta von f. Excellentz in nahmen f.
to sich derselben, nach an f. und hochw. Rathß vorgefallenen propositionen und punkten ihme Pa=
irauf bagehrter andwor der Priori nostro vorzu | tragen belangt, dass er namblich die zwey 249.
Stammalter Rath nöhn dasta güldene stück, den Nahmen Jesu mit gaben gestückt, wie
gestanen, auch was er auf die schrifftliche documenta in der orden vorgraben, oder sonst
ahen er der Prior, und verstackt haben solte, ist ihme P. Priori solches sehr fremd und
e vorgenommene occ und wunderlich vorkommen, und ümbständlich gesagt, er wisse sich in
dorfft ihme zu Gott obgeschehenen dingen in keinem schuldig: weder f. f. und hochw. Rath nich
iden, wie auch hochw. mit der wahrheit, sondern viel mehr mit der unwahrheit berichtet worden,
hehenen zuesey direc könte auf keine nachrichtung geben, wo solche in eröffnung der biblio=
iman, gestalt den wohlehec einkommen, sintemahl er ex improviso auf dem Closter genöth.
eben zu solchem ende, wolte aber den delatorem gern sehen, dann den billich probatio in=
behalten und subscri cumbirte, und nachrichtung solcher unbillichen imposition zu ge=
nklich von solchem be ben.
en einen von ihnen Ad haec Consultissimus Dominus Doctor Georgius Thiell dixit: di=
ion de fidelitate, sie weil wir darauf verfarten, dass wir umb diese puncten und
Haltan, damben einsehen nit wüsten, müste er solches im nahmen Gottes stun=
lassen, verhoffen im gegenstigen fahl wieder anzeigen; er aber vor sich hette de
hehenen zuwissen minori ad maius argumentiret, dieweil er den wenigen tag durch
e obangezogene wieder Rudolph. | Grauman berichtet, dass einer auf dem Closter ein 250.
öglichait kauffenden dings gar Pfeife, der andere ein silbernes büchslein, (in quo sacrum o=
mochte gar nicht willig eum conservabatur) so verstackt gewesen, ebgefolt: hette conjiciret
n geringsten Heilsahe (certe non inaniter) dass dieweil man so klein sachen verborgen,
, und umb Gottes willen auf wohl grosse wieder verstecket haben.
in beschuldigung so nun 15. Septemb. Reverendi Patres S. Jacobi ad Scotos abierunt Ratisbo=
bringen: dass dieses ihnen, videlicet Pater Sylvanus Mainus, et Frater Kilianus novitius,
ung, lieber das aller ambo natione Scoti, quos comitatus fuit Pater Bertholdus Held, or=
n sie ihre geliebte diöcesis Praemonstratensium, cum alignam diu hic ad S. Martinum
e ehemalten Rath in Prudeto parochi officio functus fuisset.
nisen, indes zeit will 30. Septemb. Clerus Erfurtensis Amplissimi Senatus Reversales
bedientiae fidelitatis, et subiectionis subscripsit hoc tenore:
esponso per Procura Wir underbenandte, beider unser lieben frauen, und S. Severi Stifft=
: respondi. Praemissis ersehen / dass f. f. hochw. Rath allhier die freyheit und exercitium

fol. 12. p. 1.
n. 2
n. 3

Religionis, auf protection, und perception unsers besoldung, praebaque cultu triumphum
den, beneficien, und respective pfarrgefällen, bamban bißhero in us. Bernardo, aggradab
gehabter immunitet verblaiben zu lassen versprochen, yloben und stipatione.
Hierauf zu Gott dem Allmächtigen, das wür die solli. Leon Hannadan 30. Decemb. Ex mand
251 und dero in itzigem Burgbrunn alliirten Händen das ampt, bedm. Reverend. et Re
vorab das statt haltung, trey, feldt, auf f.f. Hochs. Rath ulsiero gesiniani, et Societatis Je
sum sein, dero nutzen und frommen nach unserm besten vermögen Ex Mon
sinen; hergegen ihnen gedacht, nachfail, und gefahr warnen und abm. R. Dominus Johannes
den, wieder dieselbe weder duech imp, noch andere mittel gefährlich vor Pater Petrus Patz, supp
plagen, handlen oder vornehmen, viel weniger das wieder bestgedacht Pater Johannes Bachm
de Leon Hannadan und vorgemelte mit deroselben alliirten, wider Pater Johannes Kircher,
wolgemelten Rath und gemina Statt etwas beschlagt, geschlossen Frater Lambertus Bra
und vorgenommen werde, inmassen Hailf in geringsten nicht anlas Frater Conradus Schle
geben, noch vorschub thun. In gleichen aller verdächtigen und wird E
ohngendasta versammlungen angestalten zusammenkunfft und practicen R. Pater Johannes
unsz gänzlich nissen und entfallen, auf da uns dergleichen mit bis hac in urbe con
stands zu ihren kommen, und wir vernehmen wollen, solches ihnen bis maximo cum fr
züglich f.f. Rath anmelden, die authores deutlich abmahnen, und e emigrare compu
vermeidlich unsz dahin bearbeiten wollen, damit sämbtliche Leon E
Hannadan, den alliirten, f.f. Rath und gemeinen Statt ufsier, das R. Pater Michaël W
unsz weder directo, noch per indirectum einige gefahr, ungemach Ambrosius Venetius,
252. gedacht zugefügt, viel weniger solches mit allen unsz gefährlichen Anno 1634. 25. Mar
oder weltlichen rechten fortzugehen vorhätten, in gleichen das gest Mariae festo, Domin
lich den nicht, so sie weltlichen Obrigkeit, oder denen, so ihnen Religion 4. vesperbina ver
nicht sindt, gebührt, zufallen nicht schuldig, oder davon zu entbinnicum Laetare, o
den sein, nicht beschönt, noch bemandelt werde, so wer unsz Gottlosem hora 11. pron
salva, sein frühigsz wort, und unser Lehren Verlichkeit unsz angenehmen 66. maiorum
legen ist. etc. signat: Erforderliches aggradu
14. Octob. noster Jeroboam venundatus sub peccatis, nobis insalutato. April fuit fer. 2
abiit Herbipolim cum ibidem futuro Superintendente. viri more veteri tu
20. Novemb. solenni prorsus universorum per aggeres et fortalitia curi, mandato iussu
bis arcisque maiorum ac minorum prostantium tormentorum et Syndici perpetui,
oneratione, grandi horrisonoque fragore, et terribili boatu, festivansi amandati su

...que cultu triumphum de capta Ratisbona ab Illustrissimo Duce Saxoniae Bernardo, aggratulabunda civitas Erfordia celebravit, die 12. ab eius oc-cupatione.

30. Decemb. Ex mandato Senatus Erfordia relegati, profectique sunt Rev. Rel. Patres S. Petri, ordinis S. Benedicti, Augusti-ni, et Societatis Jesu.

Ex Monte S. Petri.

R. Dominus Johannes Hennigius, Abbas. P. Sebastianus Lang, Prior.
Pater Petrus Patz, Supprior. Pater Osualdus Albini, Senior.
Pater Johannes Bachman. Pater Martinus Hennincke, Sacrista.
Pater Johannes Kircher, Culinarius. Frater Placidus Neust, Diaconus. 253.
Frater Lambertus Brauer, professus monasterii in Gerода.
Frater Conradus Schletzberg, Conversus.

Ex Societate Jesu.

R. Pater Johannes Colinus, posteaquam continuis 30. annis hac in urbe concionibus, confessionibus, et institutioni iuventu-dis maximo cum fructu praefuisset, omnium deploratione et luc-tu emigrare compulsus, cum Fratre Gallo Reusser, Adiutore laico.

Ex Augustinianis.

R. Pater Michaël Wolckringer, Prior; Pater Ferdinandus Will; Pater Ambrosius Vomelius; Frater Nicolaus Rudter, Laicus.

Anno 1634. 25. Martii, ipso Annunciationis Beatissimae Virginis Mariae festo, Dominus Cancellarius Regius Axelius Erfordiam ho-spes venit, et altero, qui tunc inciderat in diem Do-minicum Laetare, stylo utroque tum novo tum veteri, post conci-onem hora 11. promeridiana victoriam de Caesarianis in Alsatia Rubigine ad Argentoratum 66. maiorum tormentorum horribili duplicique reboatu Erfordienses aggratulabundi, ingenti tripudio excepерunt.

10. April fuit fer. 2. post Dominicam Palmarum, Domini Iuum-viri more veteri lustrata civitate ad prandium in Carthusia diver-sa aggeres et fortalitia muri, mandato iussuque Senatus, nominatim | primarii Consulis 254.
cium tormentorum et Syndici perpetui, Domini Doctoris Hieronymi Brickners im-misi terribili boatu, festivansi amandati sunt, haud leviuscula eorundem offensa et gueri-

monia, ne similiter hoc exemplo Monachi aliquando restituti mon
serio, eodem idem facitarent.

5. et 6. Maii, iussu Senatus demolitum est altare Parochiale Eccle
siae collegiatae S. Severi, post 164. annos a fundatione et consecratio
sua.

17. Maii, obiit piissime in Domine, Venerabilis et Religiosus Pater
Johannes Welzius, natione Franco, patria Herbipolensis, professus
Procurator plurimis annis, et Vicarius Domus nostrae, et aliarum
ius provinciae: sepultus 19. eiusdem in peristiliis primariae Eccles
ae Beat. Virg. Mariae (quia Senatus locum sepulturae in Carthusia
nolebat concedere) prope capellam S. Clementis, iuxta Patres Societa
tis Jesu, versus caemiterium interius, aetatis suae Anno 54. post
quam in ordine vixisset annis 34. diebus 6.

25. Maii, consueta denuo solennitate, et maiorum tormentorum
duplici explosione victoriam de Caesarianis a Duce Saxoniae Elec
re obtentam celebrarunt Erfordienses.

2. Julii a Prudentissimo Senatu ad curiam invitatus R. Dominus
Martinus Lotzius, Parochus ad S. Laurentium ibidem sedentus fu
255. usque ad 9. eiusdem mensis / diem, eo quod noluisset subscrib
cum aliis Reversalibus Senatus.

16. Julii. A Serenissimo Rege Hungariae et Bohemiae Domino
nesto Ferdinando, Caesaris filio, recuperata est Ratisbona.

15. Augusti. libri nostri univeri residui e Carthusia iussu Senatus
ad monasterium Augustinianorum vetus translati sunt.

6. Septemb. obtenta fuit divinitus omnium hactenus gloriosissi
ma victoria a Caesareanis, de caesis fugatisque tam Regiis, quam
confoederatorum exercitibus tribus fortissimis prope Nordlingam
civitatem imperialem Sueviae, et suam in potestatem redactis ultra
commeatuum quadrigis et curribus cum universa artolleria, tormen
et caeteris appertinentibus: capti sunt vivi de exercitu Suecorum
marius Dux exercitus Dominus Gustavus Horn, et alii 26. Duces, tor
ta maiora 70. caesi in acie 12 000 a parte Caesaris vero 600. grega
nitides, Colonelli sive Duces quinque.

28. Augusti noster Je
6. et 18. Novemb. den
ad suum quartirium,
hactenus aliquandiu
chorum meruisset.

25. Decemb. Reverem
bergensis, civitatem su
lenne celebravit.

Anno 1635. 18. Janu
accordam recepit, et
sepultus eadem captivus
7. Februarii infirma
Kirchoff et decima e
sepultus in peristilio
am S. Clementis, pa
rii Procuratoris cons
scant in pace; Amen
7. Febr. Dominus R
Fratrem Jacobum Ga
18. Febr. hora 3. ves
hactenus duobus ann
is prodigus, sed cast
siens, aeger admodu
annosus et exutus c
esserat emendaturu
9. Februarii suprad
us de adventu confra
in recessu infra p
per causa denegation
min re dum bündn
länger nicht
ab re auf ofne
ußbezahlt, nin dan

nando restituti monas
ldare Parochiale Eccle
ndatione et consecratio
idis et Religiosus Pater
erbipolensis, professus
us nostrae, et aliarum
diliis primariae Eccles
epulturae in Carthusia
idis, iussa Patres Socie
idis suae Anno 54. po
.
naiorum tormentorum
a Duce Saxoniae Elect
. invitatus R. Dominus
m ibidem detentus fu
d noluisset subscrib
el Bohemiae Domino
st Ratisbona.
Carthusia iussu Senat
ranslati sunt.
n hactenus gloriosissi
gque tam Regiis, quam
nis prope Nordlingam
testatem redactis ultra

28. Augusti noster Jeroboam rediit Herbipoli Erfordiam vesperi circa
6. et 18. Novemb. denuo abiit cum quodam Sueco praefecto equitum,
ad suum quartirium, hoffmeisteri officio apud eundem fucturus, cum
hactenus aliquandiu pro famulo in hospitio communi | ad S. Christo- 256.
phorum meruisset.

25. Decemb. Reverendissimus Episcopus Herbipolensis simul et Bam-
bergensis, civitatem suam Herbipolim recuperavit, ibidemque sacrum so-
lemne celebravit.

Anno 1635. 18. Januarii, idem Reverendissimus arcem quoque per
accordam recepit, et Reverendissimus Episcopus Ratisbonensis hacte-
nus eadem captivus liber evasit.

4. Februarii infirmabatur est Venerabilis Pater noster Senior, Henricus
Kirchoff et decima eiusdem mensis die piendissime in Domino obiit,
sepultus in peristiliis primariae Ecclesiae B. Virg. Mariae prope capel-
lam S. Clementis, paululum infra sepulchrum Patris Johannis Wel-
lii Procuratoris contra meridiem, quorum amborum animae requi-
escant in pace; Amen.

7. Febr. Dominus Rudolphus Grauman, Gubernator Carthusiae per
Fratrem Jacobum Gabell conversum alimentationem recusavit.

18. Febr. hora 3. vespertina Pater Philippus Hunckel, Deo et Ordini
hactenus duobus amplius annis inobediens, rebellis, et propriae salu-
tis prodigus, sed castigatus divinitus, meliora et saniora sapere occi-
piens, aeger admodum qua mente, qua corpore pacillo innixus,
vannosus et exutus omnibus, ad nos sese (per peram quae hactenus
desserat emendaturus) recepit.

19. Februarii supradictus Dominus Gubernator Carthusiae praemoni- 257.
tus de adventu confratris nostri Patris Philippi eundem visum venit,
et in recessu infra portam domus ad caput porci requisitus a me
ersa arbolleria, tormentisuper causa denegationis alimentorum respondit: Ich wer nicht underth,
le exercitu Suecorum helf min er dem bruder Jacob gesagt, er könte und wüste mich fer-
, et alii 26. Duces, tormenter wird länger nicht alimentiren, dann er hein einkommen hette,
Caesaris vero 600. gregario hab er auf ehn dag albereit über die 400 fl. von dem seinigen
üßbezahlt, wie dan solches augenscheinlich sein rechnung (welche er

zugegen aufgenommen) begnigete: Er hoffe nicht daß ihr ihm solches übel aufnehmen werde, wan er das seinige seines äußerlichen badunkens thäte. Darauf ist ihm geantwortet, daß er zuerst das seinige vor uns legen solte, könte ihr von ihm nicht begehren könte ihm auch nicht gutt davor sein: allein ihr wollet E. L. und hochw. Rath dispensiren gnädiglich ersuchen, und erwegnen wan ihr mich in diesem fall zu getrösten und zu ersättigen hette.

Hierauf hat er geantwort, und gebatten, ihr wollte ihr noch ein gantz tag anstehen lassen, er were heut auf dem Rathhaus gewesen, hette die rechnung übergeben wollen, allein wegen des Obristen secretarii Joachim Christenbergers seligen mittib können aufrichten, were derselben noch nicht genugsam
258. berichtet worden / gehaissen worden, wolte dan nahen andern auf unsere an bessen gedancken, und mir antwort geben.

23. Febr. Pater Philippus coram Notario publico Domino Jacobo neman, praesente me et Patre Michaële Langnam testibus revocavit annullavit quaecunque contra professionem suam cuicunque Magistratui sive Magnati vel aliis quibuscunque alignando promisit, enavit, aut resignavit.

1. Martii, reconciliatus est dictus confrater noster Pater Philippus foro Ecclesiae, et habitum reinduit ad formam statuti.

5. Martii, Dominus Gubernator Carthusiae plenarie et perfecte nobis per confratrem nostrum Jacobum Gabell conversum recu. alimenta obtendendo impossibilitatem: Dan alß ihr gedachter Lan. ndliche notdurfftige sachen, alß gelaitsman, postimmeß, und etwa von pfiffen zu begegnen in die Carthaus gangen, hat auf anbe. ihr gedachter sachen der Zuecker ihm antwort geben, er könte uns nichts mehr geben, es were auf nichts vorhanden, weren noch zu fas bier im Keller, und weiters nichts, an gersten, solten die wegen bey E. L. und hochweisen Rath nicht klagen, und in bälde in besser, dan er könte uns nichts mehr geben. ist also gedachten Bruder minder lasse frembkommen.

fol. V. p. 2. n. 1.

259. 6. Martii, D. M. Hieronymi Pastorij, annis praeteritis 1633. et 16

Erbipolensis Seperin
ino Ernesto, Saxon
Mariae hypocausto,
!
Martii, Amplissimo
Dominum Jacobum
obtinimus.
hola, Hannsen, G
seren. E. L. E. un
ero selben vorgeschl
nstige liebe seren
vor nunmehr zuvor
Er vermeren gnäd
en und vorgebauen co
im Closter der Car
ren verstörung un
Meßung von E. L. und
ses nicht minder ab
ygegangen erfahlig
Landsordtung ein
under auf unsers bey
dasselben außan
gen zugesagte gebe
Mariae Virg. gefölgen
ligen alimenta folgen
eil ab über allen
ansehen, damit d
ob unsern woll E. L.
a zeit über so mit
vorgegen könte sorg
so müssen wir
E. L. und hochw. in
ministrator unser no

Erbipolensis Superintendentis constituti ab Illustrissimo Duce Do-
mino Ernesto, Saxoniae, lineae Vinariensis, uxor in Carthusia, in
Mariae hypocausto puerperium suum celebravit. O tempora! o mo-
res!

Martii, Amplissimo Senatui sequentem libellum supplicem per
Dominum Jacobum Juneman litis Domus nostrae Procuratorem
obtulimus.

f.l.v. n. 2.

Edle, Ehrnveste, Großachtbare, Hochgelahrte, Hoch- und Wohlweise
vom. E. E. E. und Hochweisen sind mein unterthänig gehorsamb vor-
wo selben underthänige wolfarth jederzeit zuvor in schuldig gros
unterthänig liebe dienst.

11.1.

Vor nöthig erachten (wie E. E. und Hochw. ohne zweiffel
zur genügsam bekand.) bin ich bey neben andern mei-
ne übergebenen conventualen ohne verschuldter dingen auß un-
serm Closter der Carthäus gesetzet, haben aber hernach überge-
gne verstöhrung under gestalt nicht, als auf angenommene volzie-
hung von E. E. und Hochw. uns vorgeschriebenen subiection-Re-
ses nicht wieder admittiret werden sollen. Wan dan auß dasmals
vorgenommen rathschlagen unsern wir als geistliche personen zu
handhabung eines solchen Reverses gar nicht verstehen können, 260.
noch auf unsere begehrter restitution: E. E. und Hochweisen aber
dasselben außhandhabung bestanden: dasere sie uns endlich
zu zugelassen gebührliche verfassung, in eine zu dem Kirch B.
Mariae Virg. gehörige besuchung einzurichten, und daselbsten nö-
thige alimenta folgen zu lassen, versprochen. So haben wir zwar,
weil es aber allen angewanten fleiß nicht weiter zu bringen
gewesen, darmit damals als content und zufrieden sein müssen.
Ob wir wohl E. E. und Hochw. dieselbe gethaner zusage wie die-
sen, solten diese zeit über so weit zu gemüthen gehabt, daß neben andern zuf-
en, und in baldverfliegen langer fortzubringung unser subsistation haben mö-
ssen also zuthun; so müssen wir doch itzo mit beschwerung vernehmen, daß
E. E. und Hochw. in berührten unserm Closter befindlichen Ad-
ministrator auß vorgehabter ohnmöglichkeit uns fernere ichtwas

zů ůnser alimentation herzůgeben sich anerbiethen wollen. Wan
vber dieses vorbenůhrter zůsage gäntzlich zů minder, ůndt f. ff.
261. ůndt hochgedachten selbst | anmůthig zů ermessen, dass gleichwoll weiland M. Hieronymi
ůnserm in gedachtem Closter gestalten sachen, dann
ůnderthanen zů ůnserer sustentation nöthigen victualien, dürch dasselbe
ban, dero königlichen ůns ertheilten protectorialen zů minder,
ohne ůnser einig verschůldigung erfolgte occupation gäntzlich
blösset, dannehen der einkommen diese jahr hero ůns gäntzlich
gedachten, ůndt in andere usus transferiret worden, der gestalt
dass ůns im fall ůnser blöslicher wider einsetzung bey so gest
den dingen nůr darinnen zů nöthigen ůnterhalt der wenigste
mittel ůns nicht wurden zů erhöffen haben, ůndt dan gleichfalls
ůns sehr ůngütlich geschehen würde, wan solche nimmer nöthige
sprochene alimentation, wozegen dey f. ff. ůndt hochgedachten
Closters gnädigen ernstlichen einkommen, ůndt zwar ůnbeschwert
mehr zů genissen gehabt, in dasser sich dürch ihren zůstandt
den obrigkeitlichen zwang zů deren exaction gelangen können
ůnsen ůns erst dergestalt ůns eingezogen werden solte. Jůmassen
da nůn, mein Gůndtherr, wan in f. ff. ůndt hochs. sich hierbey
262. beschweren | sollen, ůnserm Gesuch darzů die wenigste ůrsach
nicht gegeben, sondern vielmehr dieselbe vermittelst ůnser so in
ständiger gehorsam, ůndt wofern zůgesagten restitution darmit
wohl sollen gäntzlich verschonet werden können.
wollen derowegen gegen f. ff. ůndt hochs. wir ůns nicht
ern als obbenůhrter von derselben vermeldet gegeben haben
lution verstehen, dawan wir hiermit fordersichst (weil dieselbe
periculum in mora ist) dienstlich ersuchen, ůndt ůnterthänigst
f. ff. ůndt hochs. Gottes gnädigen protection zů allen
ersprieslichen wolfahrt empfehlen. Datum Erffurdt den 6/29. Martii
Anno 1635.

f. ff. ůndt hochgedachten dienstwilligen,

Frater Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae, F. Michaël Dulcke, sacrae
Bruder Jacob Gabell. Conversp.

Eodem die, scilicet 7
hypocausto hospitum
M. Hieronymi
baptizatus fuit pa
Evangelicus, a
Herbipol
Dominus
Johannes Hieronym
sam. Nobis non da
nostra versa est ad
obsecro Domine
bruum nostrum, so
2. Martii, Amplissim
Administratori Carth
significasset, eunden
admonuisset, ut
nomine nostro Dom
lato libello supplic
primarium Archig
quo Senatus iam D
rela nostra respond
alimenta subminis
magis.
18. Martii, confrate
dini in foro quog
aliter absolutus est,
us, cuius natura bo
confirmet stabilia
suit, et congratular
der morbus fuerat
in ventus est. Unde

anigern mollen. Wan
ı minder, ünd f. f. f.
in, daß gleichwoll mein
ıß an mir, dann, in
victualien, durch dißgam
ssocialen zu minder, in
cupation gäntzlich un
r fro ünß gäntzlich u
iet morden, der gestalt
instzung daß fr gestal
ınstalts ünser so in
- restitution darmit
nen.
. wir ünß nimb un
nalter ergeben
rlicht (weil dißpfalz
n, ünd ünterdessen
protection zu allen

Eodem die, scilicet 7. Martii, in Carthusia Montis S. Salvatoris in hypocausto hospitium, in ipso Prioratu, recens natus filius Domini M. Hieronymi Praetorii, Superintendentis olim Herbipolensis baptizatus fuit patrini delecti fuere tres, primus Praedicans quidam Evangelicus, alter Gubernator olim collegii Patrum | Societatis Jesu Herbipoli, tertius, Gubernator modernus Carthusiae nostrae Dominus Rudolphus Grauman; infanti nomen inditum Johannes Hieronymus, duo priores contulere nomen, tertius burlesque. Nobis non datur ut saturaremur panibus, haereditas nostra versa est ad alienos, Domus nostra ad exteraneos. Recordare obsecro Domine quid acciderit nobis, intuere et respice opprobrium nostrum, solii gloriae tuae recordare, ne irritum facias foedus tuum nobiscum; converte nos Domine ad te et convertemur, in nova dies nostros sicut a principio. 263.

12. Martii, Amplissimus Senatus (cum iam praecedentibus diebus Administratori Carthusiae accito ad curiam, querelam nostram significasset, eundemque serio de alimentatione nostra prosequendum admonuisset, ut ipse proprio ore nobis est confessus) urgente nomine nostro Domino Jacobo Juneman resolutionem super oblato libello supplici, per Dominum Johannem Tossert Senatus primarium Archigrammatheum, id tantum responsi dedit, quo Senatus iam Domino Administratori Carthusiae super querela nostra respondisset; ex hac itaque die Administrator iterum alimenta subministrare caepit, sed gravate admodum et coacte

18. Martii, Confrater noster Pater Philippus Hunckel Deo et Ordini in foro quoque poenitentiae reconciliatus, et Sacramentaliter absolutus est, ac sacra communione refectus, quem Deus, cuius natura bonitas, in | sancto proposito in finem confirmet stabiliatque. Quare gaudere nos et epulari oportuit, et congratulari invicem in Domino, quia frater hic noster Michaël Dulcke, sacrificulus mortuus fuerat et revixit, perierat annis quasi tribus, et inventus est. Unde autem a congratulationibus hic lusus 264.

votivus natus est.

Sanguinis, o Jesu, praetioquos restituisti,
Da pacem gratis eia tuis roseo.

Dominus Johannes Tresanus, I. V. D.

Da pacem, eripa rixas, Jesu eripe iustos.

Frater Johannes Arnoldi, Prior.

pk. V, 3.

n. 1. [Gib frer zů vnser zeit, vnß Wanschen frist
zů ewigkeit.]

Dominus Johannes Jäner, Archimargirus.

n. 2. [Grosß, grosß al Jarum fugall fründt,
Wem sündar büssen vban vnß.]

Frater Michaël Tulcke, Sacrista.

23. Martii, Dominus Administrator Carthusiae denuo remisit alimentationem prosequi, mihique in haec formalia per Confratrem nostrum Jacobum Conversum denunciari fecit; n. 3. [vnß nit mehr geben, mögten wieder klagen.]

29. Eiusdem, eadem repetivit, vacuo dimisso Confratre atque eadem tertio 31. eiusdem confirmavit, et per eundem confratrem nostrum mihi significari demandavit, 265. [vnß nit mehr geben, als bis auf brodt, polang daß wären], n. 4. re ipsa praestitit.

Quare super hac eius restrictione alimentorum, apud Senatum nominatim primarios huius Anni Consules, videlicet Nobilem Dominum Johannem Millwitz, et Dominum Johannem Knipho, quibus superioribus diebus supplicationem autem obtuleramus orctenus per Dominum Jacobum Juneman conquesti sumus. Verum cum rem et gravamen nostram ad Commissarios Ecclesiasticorum devolvendam indicassent, aliud praeter spem, nil respoderim haberentur et si accepimus. Unde cum Administratorem ideo accitum accepimus, libello supplici denuo, eundem super statu rei requirendum putavimus, qui quidem resolutione.
dem Commissariis se adfuisse fassus est, sed responsum et resol[illegible], [illegible], [illegible]
sionem eorundem nobis per Dominum Florianum Muller, scribam ipsa [illegible]
Senatus deferendam insinuavit. Resolutionis ergo cupidi, et mündlig gebatt vor da

pertaesi, Dominum Pa
requirendum putavimu
sum retulit, Dominum
fun ündt tömelban gra
ha, so sötan wir yäs
Stupui cum audivi,
prudentiae, cum ante
faciem dixerit: [fr w
wir vnß von dann
andern länd vnß wi
Pro diluenda ergo h
responsum accepisse
quaeque sigillatim s
in charta descriptam
tui offerendam trade
tamen hactenus ob
praetendebat, minis
tratori, sed ut, aiebat
basko sancto paschae
Domine Administrato
pisset, nobis obtulit.
tum et promissum
in sua sententia per
largiretur, praedicto
per Dominum Jacob
tiam habendam de
crastinum impertie

isdi,

Tresanus, I. V. D.

los.

ldi, Prior.

'indt

, Archimagirus.

, Sacrista.

e denuo renuit

'ormalia per confra

·ri fecit; [vr könte

nn.]

isso confratre atque

r eundem confrat

; I [fr könte imp

rny daß wäre], et

rum, apud Senatum

, videlicet Nobilem

Johannem Knipho

untem obtuleramus

conquesti sumus.

pertaesi, Dominum Florianum per Dominum Jacobum Juneman requirendum petivimus, qui petita complens huiuscemodi responsum retulit, Dominum Administratorem dixisse, [vr satta imp an d jm imdt könnten genügsamb gahan, allein man vr imp mehr gebe, so hätten wir gäst laden, imdt ganckabirtan.] n.1.

Stupui cum audivi, et puduit me hominis inverecundiae ac impudentiae, cum antehac saepius alibi passim, et nobis autem in faciem dixerit: [fr müsste ap bakamman, ap mere immöglich daß wir imp von dem erhalten könten, mehr vr imp gaba, wan nicht andere land imp mitspeilten.] n.2.

Pro diluenda ergo hac impostura die 6. Aprilis, cum pridie hoc 266.
responsum accepissemus, summam totius victus vestitusque, quaeque sigillatim specificata et calculata ab integro anno et in charta descriptam per eundem Dominum Florianum senatui offerendam tradidi, eiusque censurae et iudicio subieci. Quam tamen hactenus ob nimia et gravissima negotia Senatus uti praetendebat, minime tradidit, parcendo singulariter Administratori, sed ut, aiebat, nostrae egestati consuleret, postridie sabbatho sancto paschae florenos duos, quos danculum et insecio Domine Administratore ab hortulano Germano Schmidt suscepisset, nobis obtulit. Interea autem cum hic quoque iussa condictum et promissum non reverteretur, et Administrator similiter in sua sententia perseveraret, nihilque praeter potum et panem largiretur, praedictos Dominos Consules iterato interpellavimus per Dominum Jacobum Juneman; sed singulariter praeter patientiam habendam aliud nihil reportavimus, resolutio enim in commissarios Ecclesiastinum imperdienda disparuerat. Quapropter cum dies in dies spem, nil responderim haberentur et menses, Amplissimum Senatum sequenti deo acciderem accepissibello supplici denuo fatigandum putavimus pro certa tamen putavimus, qui eadem resolutione.

n.3.

responsum et resolu [illegible], ffrauwen, gevatterschaft, volgenläfftes, hoff- und wollanum Muller, scribenis sonen. f. ff. imdt hochweisen hin müsse stetts anis ergo cupide, et modestig gebatt vor dieselben resplitzige wolfarth gnedigen Gotts

267. günstigen lieben herren. / Mussen [illegible] f. ff. und hochmeisten mit patientiam nostram
hierauß wegen anhaltung daß uns von ihnen zugelassen audientia inter Senatum
falls, indem dato den 6. Martii negstlin uns klagende beygelegen idem Adm
rad, daß sein haben sich dieselbe uns unser damalls übermeister supplis pene in lapidem
plication (dero infalt wir zu ihrer beseren information beigelegen dissemus: egestate
mit beigefügt) gnädigst zu vernehmen. Wan aber über meine plus cupidi, et a
maßen gethane verlöstung, und unser diensten gethanen beneficiariae apud Senatu
faldigen sollicitiren und bitten, wir dieselbe zu keiner realae scriptam subscrip
demonstration, noch zum wenigsten einigen anzeige, dazu von daß f. ff. und hoch
uns gegebener ursach, oder wie es etwan sonsten hierunder gemeinet statt [illegible]
meint sein mög, zeitlero nicht gelangen können, gleichwoll unterstehet sich 10 fl. an
negotio alimentationis, wie dieses ist, kein wenig statt haben hiermit bekennet, so
ben: so wollen wir nit verhoffen, daß f. ff. und hochmeisten f. ff. u
ihnen gethanen vorgehen zuwider uns ferner damit beschwe
halten, gemeint sein werden, dienstfleisig bittendt, es wollen
dieselben sonderlich weil so lang gehabter gedult uns hierüber
gehenden resolution gnädigst widerfahren lassen. f. ff.
und hochmeisten hiermit göttlicher protection empfohlendt. D
dum Heffurdt den 14. Maii, Anno 1635.

f. ff. und hochmeisten dienstwillig

Frater Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae. Fr. Michaël Dülcke, Per confratrem nostru
Sacrista. F. Jacobus Gabell, conversus. orgio Gabler primariu

268. Oblata itaque praecedenti supplicatione Senatui 14. Maii per /sic enim petierat dico
consuetum Procuratorem nostrum Dominum Jacobum Juneman prius Administrator
senior Consul Dominus Johannes Wilhelmus Forster eodem hisce sed minime tradita
nomine senatus responsum dedit [ff hetten den frawen Obersten for mus: quidam etiam
lich die übergebene supplication gelesen, sollen auf den andern si quasi consensus se
widerumb einkommen, solle uns gefolgen werden.] Nec mora, pro quere et suggillare c
missa sequitur effectus, neglectae enim hactenus sustentationis aurae exterminandae
et alimentationis acriter reprachensus Administrator, 15. Maii cognitionibus trad
altero summo mane per scribam suum 5. fl. transmisit: nec si imus, sed insuper au
nior in commissione sua Dominus Florianus Muller, Senatus per suum officialem
Amanuensis die 18. eiusdem alios tres philippicos daleros ministratoris instit
ad nos transferendo s
parte consultum vid
Jacobum Juneman se
deprecatione oneris h
luendamque e

f. vnd Johannsen vm patientiam nostram tantisper foueri confortaturique, donec diffe=
lman zugesagten vnterventia inter Senatum et Administratorem transigatur. Addidit prae=
- vns klagende beygelegten idem Administrator alios 10 fl. quibus tamen postre=
mahls vberrinster supmis pene in lapidem offensionis et petram scandali incurii of=
n information dispensendissemus: egestate siquidem pressi, et famelici, subleuaminis=
Wan aber vber mehr plus cupidi, et auidiores, cum recognitionem huiuscemodi pe=
spruzen gutsamb vnsern vniolae apud Senatum petiundae, ab Administratore Carthusi=
Johalb zu Krimm real ae scriptam subscriptamque subsequentis tenoris:
r anzuziehen, darzu von Dass f. ff. vnd Johannsen Ralb Cammerey in dasselban vnd
- pouten sieuendr zu gemainer stadt Closter der Carthaus an vnderthenigen Zinsen
- bömm, gleichwoll vnterthenigst fast 10 fl. auf rechnung, wirdt von mir vnterthenigen
in verzug statt haben gnedigst bedacht, so | gethan den 19. Maii Anno 1635. 269.
f. ff. vnd Johannsen f. ff. vnd Johannsen Ralbs verordneter vormundt,
ir seinen damit nützen Rudolph Graumann.
y bittendt, vns wollen Per confratrem nostrum Iacobum Gabell conversum, Domino Ge=
ndelt vns sieuenbar rgio Gabler primario huius anni Cameae Senatus praefecto
rsen lassen. f. ff. (sic enim petierat dictus Dominus Praefectus, ut fraudem quam
tion vngestendt. Da prius Administrator in accepta ab eadem pro nobis pecunia,
sed minime tradita commiserat, recompensaret) praesentasse=
mus: quidam etiam Senatorii ordinis nos tacite cuiusdam admis=
si quasi consensus senatui circa iura monasterii perperam ar=
guere et suggillare conati sunt. Quare huic pessimae impos=
turae exterminandae gratia ab hebdomadi per nos quotidiis et
recognitionibus tradendis posthac non solum prorsus abstinu=
imus, sed insuper autem cum Amplissimus Senatus 29. Maii
per suum officialem Dominum Florianum Muller novi Ad=
ministratoris instituendi querelam, et petitionem de Patre nos=
trum. | Nec mora, prodro Leonardo Eberl lunatico hactenus in Carthusia commorande
denus sustentationis ad nos transferendo significasset, simulque ut quod nobis in hac
inistrator, 15. Maii parte consultum videretur, altero mane mature per Dominum
ff. transmisit: nec se Jacobum Juneman senatui renuntiaremus: eadem occasione cum
us Muller, Senatus deprecatione oneris huius, impostoram hanc autem moven=
ippicos daleros tollendam dilucndamque eidem mandavimus, | qui iam alias paradi 270.

fueramus idem praestare in scriptis sub hac sequenti formula, n. sinbaÿ allain dasin
si ob certas causas adhuc differendam magis äpisisset. ünsra Gott ünd dan
fda, fsranska, Grosparkbasa, Sodgrläsla, Sos- ünd Wolfenn ünd möglich, in fsi
sraan. f. ff. ünd sosns. sin ünsra gabaty zu Gott, und dar ündrlassan wa
williga dinst zuvor. dasp ünd dasselban z.
Ungs warainsarr saga ist ünsp düry dro abgsandigtan Radsfrünpyadäntat worden
dar Florian Müller angadäntat worden, wia dasp f. ff. ünd sosnaspp wargliftat baz
gsonnan waran in ünsar Klostar dar Lurstaüsp alsiar ain Administ zu warsaran. Ma
dratorem andarwaid zu bastallan, ünd weil dasselban bastsar- ration kommandan w.
lich wara Patrem Leonardum mit wolstandigan alimenten zu bastallung ainsp Ad
wrstan, dasp wür dasselban widar zu ünsp nsman, ünd war- dirung banaldan Ja
gsingan soltan. nachdanclich bafindar
Walsar gstalt wür nün, alsp nach ünsar vor disan wfolgtar dasndlich nicht wardan
possessionirung f. ff. ünd sosns. sis banaldan ünsar Klostarp warblaran nissan, alsp
darum titul praetendirter donation angamasst, ünd dasro nostro ünsp allsp d
zu dasselban ainigan regress zu warstattan andarp nicht, alsp gsn widar tacite se
gan äüsparkanwardung ainsp vorgsshribanan subiection Reversenban auf dinstlich
sis wollan banaygan lassan; wür abar darzu waygan obligan- warfügung zu dun,
gsliht nicht warstan könnan, dro zait galagansait nach mit warwandlar ünsar g
ro f. ff. ünd sosnaisan bisshro ünsp gnaigtan wainigan almardan möytan, f.
271. menten, wia auf widarumb ainnahmung banaldan Klostarmäistigan gnädigan
confratris ünsp müssan bastätigan lassan, solchsp ist laidar gantum, etc.
sand am taga, ünd ist dainsp farnan demonstrirangsp ban 24. Julii, Senatus Er
digat. pacis acceptavit mag
Küsn wara wol zu wünschan, f. ff. ünd sosnaisan fassan 14. Augusti, Pater
sis sinbaÿ dar billigkait nimmt, ünd warmittalsp dro vi rem provinciae Dom
faltigan, won ünsp sollicidirtan restitution auf zugling dsp Pontis B. Mariae cu
oneris alimentationis sis palsp andtadigat: Wan sp abar dasanas delicti sui et dis
bisshro wamangelt, so könnan wüsp zwar vor diasmal nicht nocam Domum V.
ändarn, sondarn lassan sp zu künftiger warandarung gratiam autem pos
stalt sin, wan wir ohn ainiga ünsar warsüldan dsp bisshodem die Senatus, pe
ro aüsgsandam stand nol farnar so lang Gott will zu diesdem compendium
dinsian gnaigangan warden. Glaisfalls wüs abar indagribendum examinandum

uenti formula, n
isset.
ch- und Wohlenn
bast zu Gott, und

afftigsten Vatterschu
tasp f. ff. und sonma
alsinn in Admini
nselben beschwer
n alimenten zu
ihnen, und nu
dissen nvolgter de
r unser Closters u
bat, und dasse
ndre nicht, als gn
ubiection Reverses
nigen obligan
nseit noch mit d
isten wenigen a
nmalten Closters

ronstrirenp bano

beschwichen fallen
nittelß dreo viel

277.

jedoch allein dahin gezielet, wie in dieser beschwerlichen sach,
unsern Gott und dem Orden gelegenste thuen gleicht, so viel mugk-
und möglich, in schuldiger obacht genommen, nichts von uns gelas
dass zu Gott, und
ders undterlassen werde, was zu nachtheil gedachtem unserm Clos
ters und dasselben zugehörung in einiger weyse gereichen oder
afftigsten Vatterschuldnet werden könte, also befunden wir uns auf neu
tasp f. ff. und sonmaßen verpflichtet bey solcher gefasster resolution forner bestän
dig zu verharren. Wan / wir dan uns allerseits in conside- 272.
nselben beschwer- ration Commenden umbständen, die obangezeigte actus, als
n alimenten zu bestellung eines Administratoris in unser Closter, und exclu
ihnen, und nu- dirung benandten Patris Leonardi fast mit einstimmt und
mehrerem Mehl befinden, so werden f. ff. und sonst. uns verhof
dissen nvolgter de- fentlich nicht undencken, wan wir uns darauf underth nicht zu
r unser Closters u- erklären wissen, als dass wir hierbey pro conservando iure
bat, und dasse- nostro uns allers dienlich vorbehalten, nichts was demselben
ndre nicht, als gn- underth sive expresse einigeräumet und bleibet. Das
ubiection Reverses- ben auf dienstlich gebetten haben wollen, die großgünstige
nigen obligan- verfügung zu thun, damit wir hinfüro mit dergleichen zu
nseit noch mit d- vermeidten unser gefassung zielenden anbringen verschonet
isten wenigen a- werden mögten, f. ff. und sonsten seind Gottes der All
nmalten Closters mächtigen gnadenreichen protection treulich empfehlend. Da
bst ist leider genug dum, etc.

ronstrirenp bano 24. Julii, Senatus Erfordiensis Caesareae Maiestatis conditiones
pacis acceptavit magno civium plerorumque gaudio.

beschwichen fallen 14. Augusti, Pater Philippus Hunckel ad V. Patrem Visitato-
nittelß drey viel rem provinciae Dominum Brunonem Fleischman, Priorem
uns zugleich des Pontis B. Mariae cum mea voluntate abiit, apud eundem poe-
Wan er aber dasselbe delicti sui et disciplinam ordinis soluturus, qui illum
vor dismahl nicht 273.
nzuordnung gegangen autem postliminio obiit Anno 1637. 10. Septembris.
Indem das bischoffen Die Senatus, per Dominum Florianum Muller scribam
y Gott will zu eiusdem computum Administratoris Carthusiae per nos revi-
n aber indessen dendum examinandumque praesentavit, quem respui, eidem tamen

pro instructione meliori totius hactenus acceptae alimentatio-
nis summulam diariam per Dominum Jacobum Tuneman 16.
Augusti submisi.

31. Augusti, sub vesperum a praefato Domino Jacobo Tune-
man libis Procuratore admonitus de Praenobilis Domini Erne-
sti Ludovici a Marschalck, supremi Inspectoris Electoris Saxoniae
in comitatu Hennebergensi commissione, de restituendis bonis
Ecclesiasticis, et quomodo idem Dominus paratus esset commis-
sioni et mandato suo satisfacere, modo forent qui restitutio-
nem peterent. Ego ne officio et muneri meo quoque modo
fuissem, communicato negotio cum Clarissimo Domino Joh-
ne Iresano Doctore et Syndico Carthusiae, eundem Dominum
Commissarium pro restitutione nostra orclenus per supradic-
tum Dominum Jacobum Tuneman interpellavi. Verum cum
in scriptis fieri petissem, 2. Septemb. per dictum Dominum
Jacobum Notarium sequenti libello supplici idipsum praes-
simus, qui fuit huiusmodi.

f. 1. VI. p. 2.
n. 1c

Wolffelan, Gastungen, und Vester. f. Wolffelan Gastungen sein introductas, ac bonis ve-
ter gabelt zu Gott, und willige dinst zuvor inondirs grosgünstigsmina, ea omnia pro

274. Juxt. Ich sind unsumso 3 fass entflossen, dass wir unsern navare operam, ut in
wandt fündtlicher correspondents rüh unsern Closter der Gastänger ipsemet ad vos ve-
ster remissen, und bis anhero ohnvorstat unsig darüber willfallig: et quia de Vester
Hanse Klagens und sollicitirens in einem dem stirbt B. Mariae succinctior sum. Ra,
Vrig. hirselbst zustehende besonderig unsig willfahren müssen. Nam Vester in Christ
dan nach einsmessung dero beschlossenen sindens tractaten von dato 7. Septemb. a Praenob.
fürstlicher Durchlaucht zu Sachsen unsern Gnädigsten Herrn, f. Wolf Tuneman huiusmo
fehlen Gastungen die restitution und windes einraumung unterminirum, so solte uns
endsam und sichere dahero ungezogenen Closter, und desselbigen bona, fundos
pertinentien zu ersuchen gnädigst committirt, und unbefohlen 9. Septemb. Senatus in
worden. To haben bij f. Wolff. Gestr. mir krafft sonderbaren mandats parochias publico prog
unsig Ordens superioren (als dannenhero mir unser dependenden de 16. eiusdem mens
ellain haben) zugeschrigt in mandats vorberührter restitution-gratiarum actione b
selber uns sinnit anzugeben nicht unterlassen sollen, flexisque ad extra urbem cel

us acceptae alimentatio- sittandt dazŭ fürderlichſte (: alldieweil wegen abgefandter alimentati-
Jacobum Juneman 16.m periculum in mora :) gnugſame zeit nicht taug zu bauuen, wol-
len wir alſo dan bey dero ümgeſetzt Hülffs inſtehender acceptation ümb
Domino Jacobo June- obligender ſchuldigkeit nach zu erfolgen wiſſen: f. Hoffl. | Geſtrom- 275.
Praenobilis Domini Ernesti ſeinem mit Gottes gnadenreichen protection zu allen erſprieſli-
nectoris Electoris Saxoniae moͤglichſt beförderlichſt umgefahlendt. Datum Eckſtädt den 2. Septemb.
ne, de restituendis bonis Anno 1635.
us paratus esset comme- f. Wolff. Geſtrengen dienſtwilliger
forent qui restitutio- Frater Johannes Arnoldi, Prior Carthusiae.
ri meo quoque modo Fr. Michaël Dulcke, Bruder Jacob Gabell, Conversus.
Clarissimo Domine Johan- copia mandati V. Patris Brunonis Fleischmanni, Visitatoris, de
re, eundem Dominum reposcendo Domo, et eiusdem bonis, iuribus, ac privilegiis.
orotenus per supradic- Venerabilis et Dilectissime Domine Pater Prior, etc. Insuper cum
derpellavi. Verum cum non dubitem Senatum Erfordianum esse pl[illegible] Caesaris ac Elec-
rer Dictum Dominum toris Saxoniae etiam accomodaturum, vestram erit, omnia bo-
upplici idipsum praes- a hoc interregno quovis modo elocata aut alienata sibi mox
rursus vendicare, et cum non dubitem interea autem novas in-
Wolan Geſtrengen ſein introductas, ac bonis vestris impositas difficultates, onera et grava-
r inſonderheit großgünſtigen mina, ea omnia pro virili suo prorsus abrogare, imo omnem
offen, daß wir unſtrom removare operam, ut in pristinam libertatem omnia redigatis, do-
em Kloſter der Chartauſer nec ipsemet ad vos veniam et disponam, quod brevi futurum spe-
ümb derüber nachfolliges: et quia de dexteritate vestra nullatenus addubito, ideo
en dann ſeine B. Mariä succinctior sum. Raptim Adtheim, 19. Augusti, Anno 1635.
nachfolgen müſſen. Wann Vester in Christo Confrater ac Servus. F. Bruno
eindem dreyzehen von dem 4. Septemb. a Praenobili Domino Commissario, Dominus Jacobus
Gnädigſten Herrn, f. Hoffl. Juneman huiuscemodi resolutionem nobis intimandam accepit, 276.
der einverleibten Unterthanen, ſo falls ümb wiederumb gegen, daß er ümb | nicht re- n.1.
ines Kloſter, und derſelben Leuten Bönde, ſondern mit müſſen folglich bey dem Rath ſtehen.
ehalten, und nachfolgenden 4. Septemb. Senatus initae pacis conditiones per omnes suae Ditionis
in Kraft ſeiner Herrſchaften Comparochias publico programmate denunciari publicarique fecit, quae
ero mein unſer dependendeinde 16. eiusdem mensis solemni ritu festivaque aggratulatione et
herrſchaftlicher restitution- orationum actione triduo per omnes eiusdem Senatus paraecias in-
terlaſſen ſollen, ſowohl in und extra urbem celebratae sunt. Eodem die omnes Regii religi-

milites Sueci, licet aegre admodum, circa 6. vespertinam civitatem excesserunt.

21. Septemb. mane inbra 7. et 8. Reverendus admodum Dominus M. Urbanus Heun, Canonicus et Decanus B. Mariae Virg. Reverendissimi Archi-Episcopi Moguntini Sigillifer, me convenit significando, quod prima sequenti feria 3. restituendi essemus, prius tamen Praenobiles Dominum iam dictum Commissarium per nos ea de causa adhuc pendentes in tum ydum. Ea propter Dominum Jacobum Juneman Notarium publicum (quia lecto infirmus decumbi, et ipsemet eundem adire nequivi) cum Patre Michaële amandavi ad eum audiendum 24. Septemb. circa quasi 5. vesperdina, ad quos admissos ita exorsus est.

n.1

Inmaßen zwischen der Königlichen Majestät unsers allergnädigsten Herrn, und Churfürstl. Durchlaucht zu Cassel eine allgemein beygetretener Frieden geschlossen, und bey solcher Publication dieß Closters schlüsse dahin gefasset, | daß alle die jenige, welche von der Königl. 277. Maj. und Crone Schweden einen oder andern Stand anhero, wieder eingeräumt und abgetretten: so also Churfürstl. Durchl. Cassel ihre Rath dahin setzen sollen, damit dem Friedensschluß in allem gemäß gelebt, und nachkommen: So wären J. ff. Durchl. mit schlossen, morgens umb 10 uhra beide Stifter alhier den geistlichen einzuräumen, soll den solchem nach der J. Pater Prior uns nächst ad Senatum, wo umb in sein Closter eingesetzet, der itzige abgeschafft, und von ihnen gestalta Revers ausgestellet werden, welches wir dem Senatui nos restituendi Priori, neben anmeldung seines gnädigen verhaltens sollen, und mit uns sich der acceptation selber gefasset halten: Wan also den restitution des Closters durch übergebung der schlüssel und Revers geschehen, würde er sein bedenken tragen, J. ff. Durchl. na recognition vorgangener restitution zu geben.

n.2

Hat replicando Dominus Jacobus Juneman geantwortet:

Wir haben vernommen, zu welchem ende wir anhero beruffen worden, weil die Herren Churfürsten nach geschehener ausfertigung mit solchem verlangen auf den neuen frieden machten, als vernehmen sie 278. sich | beschehener ankündigung mit dasto größern freuden, und

Primum ergo Sept. venit pr
nuavit (durch einen
dutinam in Carthus
pore Senatus Commu
Prima itaque Octobr
ingressus ad Carth
ubi eoque diuturno c

irca 6. vespertinam civitatem sese fidelig dem allmächtigen Gott, Christlichen potentaten,
ndus admodum Dominus volten dem Joan Patre Priori dieses anzeigen, daßelbe würde
s B. Mariae Virg. Reverendissimus restitution gewartig sein: doch vor allen dingen dorbey wol=
convenit significando, quod parandig sey insabandes sigillum und registar und acta von
us, prius tamen praenobilem zu stellen, und das der ietzige defendor, welcher die fructus=
e per nos ea de causa adlegue pendentes in dem garten ihm zugezeigt, übergeben werden
Juneman Notarium publicum möchte. Ille, wolle diesen abend noch anordnung thun, damit
e eundem adire nequivi) zwar sich allso fruhe nicht gestellen soll. Hierbey fiel Pa=
riendum 24. Septemb. wegen Michaël incidenter erinnerung gethan wegen abgestorbener bib=
ita exorsus est.
liothec: Darauf herr Marschalck sich nit erklären wollen, sondes
herlichen Magistrat insonderheit petitum von im accessorium gehalten, dahingegen weg gesch=
el. Dieselbige zu Carthaus mer restitution zu fordern sein wolte, man solte die sache re=
geschlossen, und bey solcher restitution das Closter vorgehen lassen. His gratiis actis, discesserunt.
ziger, wegen von der Königl. 25. Septemb. residebus est Clerus, et pergulae in Ecclesia S. Severi
endum stande aufzogen, pro concionibus excipiendis prioribus proximis annis aedificatae,
se also Churfürstl. Regierungsbeamten a senatu amotae | sunt, et praecones verbi ex ea aman= 279.
dungsfleiß in allem gemordet.
f. ff. Rath geschlossen, 26. Septemb. idem saepe dictus Dominus Jacobus Juneman a me
elcher den geistlichen missus ad Praenobilem Dominum commissarium, ab eo directus
f. Pater Prior wüst wieder ad Senatum, nominatim ad Dominum M. Jacobum Be=
en abgefertigt, und von sighinger, qui nullam se habere commissionem aut mandatum a Se=
n, welche mit dem Rathe nos residuendi edixit, alias omni hora de paradisso imum.
erwandten holen, und 27. Septemb. venit prima vice Praenobilis Dominus Johannes Chris=
f fünfe: Wan also den Adolphorus ab Harstall, Reverendissimi Moguntini Vice Dominus et
erordnung der geistlichen und commissarius ad Senatum.
in bringen, f. ff. Rath 30. Septemb. Senatus residentionem in crastinum fiendam insi= Nota 2.
e zu haben. nuavit (durch einen anklemph,) ideo altero die circa horam 9. ma= N.1
nan gantwortet: tutinam in Carthusia nos parados sisteremus, in qua eodem Sem=
ta wir unsere beschaffenheit Senatus commissarii essent conventuri.
einer widerholung mit fol. Prima itaque Octobris Anno 1635. anniversario conversionis meae
mehrers, wie ehemahls ingressus ad Carthusiam, quandoquidem hactenus lethali mor=
gefahren seyndt, und also eoque diuturno correptus, et a medicis desperatus, lecto adfixus

restitutioni personaliter adesse non poteram, Patrem Michaëlem Dulcke, comprofessum et Sacristam loco mei, cum Domino M. Lor rendio Geusner, Procuratore et Notario publico, Domino Andrea der de Gotzmanshausen studioso, et Domino Adamo Brand Live tensi, tanquam testibus ad hunc actum specialiter vocatis et gatis, una cum segnenti in scriptis consignata acceptatione,

280. seroatione | ad Carthusia hora praesignata misi, quo autem parte Senatus hora undecima convenerunt eiusdem Domini missarii, Dominus M. Jacobus Beringer, Dominus Johannes sent Secretarius, Dominus Augustus Heidenreich.

Facta ergo resignatione et restitutione Carthusiae, traditione vium et sigillorum etc. a Senatu, infra scriptam reservation et acceptationis schedulam Senatui Pater Michaël Dulcken eius legendam tradidit, et aggratulatione ubinque facta abierunt remanentibus nostris.

Fol. 282. n. 1.

Nach dem auf gnädigst ertheilten befehl das hochwürdigsten h. des Raths einigkom hochweisen Rath alhier die restitution des gegenwertigen Closter dem Landsknecht ins werck zu richten den anwesenden herren abgeringste nicht bleiben ordentlichen antzutragen, so erschienen in nahmen herren Patris von Rath bestehenden hannis Arnoldi, dieses Gotteshauses verordneten Prioris (welches alters zum zierlichen Derselbig wegen einigfallenden leibsschwachheit selbsten in der selben zu wissen son itzo nicht erscheinen können) Pater Michaël Dulcke, gewesten mögte oder könte und meinung solche Closter sampt allen dasselben einkommen pertinentien, in und ausser der Stadt, dörfen, rechte, und gerechtigkeiten, privilegien, rechtliche praetensionen, und beschwernüs,

281. registern, büchern, | urkunde, siegell, gülthbrief, darzu gehörige mobilien, und in summa alles andere, dessen solche Closter et Anno 1631. bey erfolgter schwedischen occupirung besessen, dig[ito] gemessen, und noch ist, nichts überall davon remittiret ist inventarium, gu oder einbegriffen, zu apprehendiren und einzunehmen, gemeinbecillitate ad car pistig f. f. hochw. Rath werde an solcher obligender restitution circa 8. vesperdinam gehabter morgen ihres orts kein mangel erscheinen lassen. Dictus Deus, qui non den in widrigen einverstandenen fall will gedachter herr Pater dimplevit misericord

-am, Patrem Michaëlem x in wohnun dasß ordnß ihm fürbaß alle gebüßliche mittel biß
-rei, cum Domino M. Laün vollständiger ibarantwortung ünd satisfaction einem ersa
-blico, Domino Andrea Dolp dem andern ohngehindert fernr zu urgiren, ünd zu fügen
- Adamo Brand hive Explimit expresse reservirt ünd dem ordn dasß nemmßte fürdüy
n specialiter vocatis et reißt begaben haben. sign. den 1. Octobris Anno 1635.
signata acceptatione, eodem die immediate post receptum monasterium, ad Dominum
asa misi, quo autem Notarium ex capite porci domo Ecclesiastica sequens scriptum de=
und eindem Domini di. ffrumgedachter ünd wolgelehrter fürr Notarie.
, Dominus Johannes Dolp dem baß ietzigen restitution-werck fodlich von nöthen sein
Oenreich.
Carthusiae, traditione den ietzigen zustandt dasß Closters, ünd was darin an mobilien
a scripsam reservationem befindan, fernerß fleißig notiret, ünd nachgehendt werden mö=
r Michaël Dulcken eidem. So will ich den fernen ratione sui officii hierin requiriret
ringue facta abierunt haben, mit fernr bitte, dabaÿ sonderlich anzuzeigen, dasß
ich wegen ünserß ordens nachmalß dero gnt den abgeordneten
dasß hochwürdigsten f. dasß Rathß ringsten pflichtligen acceptation ünd reserva=
to gegenwertigen Closter ständig inhaeriret, solche nachmalß wiederholet, ünd dasß
wasenden fernen abgeringste nicht beliebet noch ringewilligt, insonderheit aber der
nohmen fernen Patris Jonn Rath bassemann anweisung dasß bißhero gebrauchten ver=
Ordnen Prioris alsdann alsdenn zum gerichtsten contradicirt haben wolle: Was der=
seit selbsten in der selben zu wieder thun gesetzen, gnadt, oder nachgedacht wer=
ichaël Dulcke, genüssen mögte oder könte, darum, ünd meinen bassen ungewand=
demselben ümfangen den fleiß hiermit solemnider protestirendt, Signatum, Coffürÿ
irten, rast, ünd gegeben den 1. Octobris Anno 1635.

Frater Johannes Arnoldi, Prior.

nflüssell, dabÿ gehörig lapta itaque possessione, idem Notarius praesente Patre Micha=
ara, dessen poly Closterle et lectibus supra dictis omnium mobilium | quae reperta 283.
upirung befunden, beneficerant, in hac Domo, et manus diripientium evaserant, descrip=
ll darvon remittiret, ist inventarium, quod etiamnum extat. Et quia prae nimia
st ringemessen, gar imbecillitate ad Carthusiam pedes ire non valebam, eodem die
obligender restitution circa 8. vesperdinam rheda me eodem transferri curavi. Bene=
ral erfahren lassen: Dictus Deus, qui non confundit sperantes in se, sed in nobis ad=
gedachter fürr Pater Primplevit misericordiam suam, confitemini illi quoniam bonus,

fol. III n. 4.
n. 1

quoniam in saeculum misericordia eius. Dicant nunc qui redem
ti sunt a Domino, quos redemit de manu inimici, et de regio
bus congregavit eos, quoniam in saeculum, quoniam in aeter
num misericordia eius.

Hucusque Diarium Venerabilis Patris Johannis Arnoldi.

Anno 1635. 6. Octobris, in die S. P. N. Brunonis, hic idem Vener
Pater Prior Johannes Arnoldi sacrum solenniter cum Vesperis ins
ni qua vocali qua instrumentali musica in gratiarum actio
liberationis ex captivitate et exilio, et restitutionis nostrae ad la
Musiam cum cantico Te Deum laudamus infine decantari cu
vit praesentibus insignioribus amicis et benefactoribus nostri
Summum Sacrum cecinit R. Dominus M. Martinus Lotzius,
rochus ad S. Laurentium, Diaconum egit R. Domus Johanne
Schoderus, Canonicus B. Mariae Virg. Parochus ad S. Crucem, Subdiaconus, responderun
aconum R. Dominus Cyriacus, Parochus in [Walpandorff] et Cerarium Dominos
nonicus B. Mariae, ad hoc specialiter delecti, utpote qui adhibiri autem in manda
284 caeterorum in | subscriptione Reversalium Senatus negnagnborco vicino subsist
consenserunt magisque cum populo Dei ad tempus malueru
affligi, quam temporalis lucri sectari commoda.

8. Octobris idem Pater Prior cum nonnihil convaluisset, approchi-
hensurus quoque caeterorum bonorum Domus possessionem, a
scitis in illum finem, et specialiter rogatis comitibus, Domi
Jacobo Juneman Notario publico, Casparo Melchiore Haas, scri
Domus; et Degenhardo cive Erfordiensi, tanquam testibus pro
fectus est in Richeim pro curia ibidem et ligneto: inde in Kbibitionem admissio
eim ad curiam liberam: post 12. Octobris, iterum abiit cum
praedictis in Brembach minorem, inde reversus 23. eiusde
perresit eodem Domino Notario et Valentino Koch, cive Erem Domus Carthus
fordiensi comitibus eadem de causa in Tomam, et praedictos recenter restitu
illud cum caeteris bonis a Donatorio Regio Domino Francisco census currentes
finlanfängt, Ducis Vinariensis Secretario, qui illud Anno 163
cum omnibus fructibus a Corona Suedica dono acceperat,
cepit, et una bona ac reditus in Salza, prout haec omnia fusius

fol. VI pag. 1.
a. 1

Anno 1636. 3. Febru
rofessus et sacerdos h
us, sepultus in caem
lem contra puteum.
8. Februarii, horreum
1. Martii, Amplissim
13. eiusdem, Serenissim
deinde 21. quintum
1. April. Dominicis
dem per vicos, i
Johannis Christop
Episcopi Mogun
nias, organista ad S.
rogatis comitibus, Domi
Musiam pulsaret, in
negotii haberet in
nem ad Patrem Car
Kbibitionem admissio
subdiscere, nec ultra
1. Julii, hactenus
Domus Carthus
restitu
census currentes
Kiones, tandem Salibe
missarios, Syndicos su
reditus in Salza, prout haec omnia fusius sumptuum

. Dicant nunc qui redeu[nt] peculiaris ab ipso Domino Notario consignata sunt in singulari
r inimici, et de regioni[bus] libello super hoc confecto.
ium, quoniam in aeter[no] Anno 1636. 3. Februarii, obiit Pater Leonardus Ebers, Erfordiensis,
[pro]fessus et sacerdos huius Domus, verumtamen annis 28. mente cap=
is Johannis Arnoldi. [tus], sepultus in caemiterio prope murum caemiterium terminan=
umonis, hic idem Venerem contra puteum.
ennider cum Vesperis in[s]. Februarii, horreum nostrum in Toma vivendorum corruit.
ica in gradiarum action[e] Martii, Amplissimus senatus restituit duo plaustra librorum. 285.
ibutionis nostrae ad Lar[g]. eiusdem, terdium: 18. similiter eiusdem mensis quartum, et
us infine decantari cu[m] inde 21. quintum plaustrum.
et benefactoribus nostris 1. April. Dominis Triumviris more solito lustrantibus civi=
M. Martinus Lotzius, [i]dem per vicos, intra 11. et 12. eorundem famuli ad ostium
it R. Domus Johannes monasterii convenere, requisiti autem a scriba de causa sui
chus ad S. Crucem, Subadventus, responderunt se pro veteri iurisdictione diversendi ad
in [Walfrandorff] et Carrandium Dominos suos exspectantes convenisse. Domini Trium=
cti, utpote qui actibus viri autem in mandatis habebant (quod postea recognovimus) in
um Senatus negnagnorco vicino subsistentes, ut non nisi invitati per nos intrarent.
ri ad tempus malu[e]runt indigit a[d]em fortuito, ut dum haec agerentur, Praenobilis Domi=
commoda. [ni] Johannis Christophori ab Harstall, Vicedomini Reverend. Ar=
hil convaluisset, approchi- Episcopi Moguntini domesticus famulus, honestus Ver Mat=
Domus possessionem, ad[h]ias, organista ad S. Laurentium, ac civis Erfordiensis ad lar=
ratis lonitibus, Domin[i]usiam pulsaret, interrogatus autem a supradictis famulis quid
o Melchiore Haas, scribegotii haberet in monasterio, respondit se habere commissio=
sanguam testibus pro=em ad Patrem Carthusiae: quare territi, verentes ne forte in=
et ligneto: inde in Kibitionem admissionis et prandii portaret, protinus sese inde
is, iterum abiit cum subduxere, nec ultra comparuere.
e reversus 23. eiusdem Julii, hactenus controversia inter Senatum Administrato=
ntino Koch, cive Erfem Domus Carthusiae, et ipsam Carthusiam, hoc est, inter
Tomam, et praedictos recentes restitutos propter sumptus militares, retardata,
gio Domino Francisco [et] census currentes in villa [Kirchheimb], post multas concerta= n.1
, qui illud Anno 163[2] iones, tandem taliter / deremptа et composita per Senatus com= 286.
dica dono acceperat, [q]uissarios, Syndicos singulariter illius fuit. Videlicet ut in recom=
ouit haec omnia fusiorensam sumptuum militarium 600 fl. et ultra, usque ad

praesentem concordationem census omnes de annis 1635. et 36. is Dux exercitus Regis
n.1 festo S. Michaëlis inclusive solvendi (exceptis 20 [Mld.] frumenti victoriam prosecutus,
n.2. n.3. 20. [Mld.] avenae, et 4. hordei monasterio designatis) villico 40 [ibus oppidis et locis, b
cederent: retardata autem villicus solveret Administratori. raucisque interiectis o
Hactenus autem Pater Prior ob damnum incomparabile illatum quo autem literas u
documentis originalibus et triennali depossione in terram, mandati comprachende
rum in modum afflictus, cum ea ab omnimodo interitu, potestate arcis S. Cyri
usquam tabe, quae superessent, prorsus absumerentur, vindic Januarii, stylo novo,
da voluisset, diu nocteque indefesso studio et pertinaci con durante autem hac obsi
haud tamen mediocri visus dispendio, cum privatim prii auxiliares milites,
num per se huiusmodi documenta originalia cum eorund agendo vigilias, do
copiis accurate invicem contulisset, et in omnibus concordem sita plagam, [an
dia reperisset, eadem deinde per Notarium publicum Domin Patres ex spatiamento
Johannem Walterum, civem Erfordiensem denuo de verbo ad ritem ligneum cum
verbum diligenter collata, et per Reverend. nostri Domini ipso monasterio poster
Anselmi Wambolts, Archipraesulis Moguntini consiliarios stabulo equorum, neq
officiales ad hoc specialiter a Clarissimo Domino Praetore designa gistratus inhibitionib
commissarios, Clarissimum scilicet Dominum Georgium Glebe, I.V. Post haec 1. Februar. re
eiusdem Reverendissimi consiliarium, et iudicii Assessorem; Domi quae hactenus remar
Jacobum Juneman, Notarium publicum, et Procuratorem eiusdem pertinam quoque so
287. dicii, Dominum Adamum | Arandt officialem, et Martinum Schedersa ligna penuria eq
etc. nihilominus 26. Septemb. Anno 1636. tertio ad amussim revisa dati libere et impun
examinata, et ut dictum est, originalia copiis omnino et copias originibus currus ad subve
nalibus conformes, et verbotenus correspondentes inventas, auct ritas eorum equis indigen
eiusdem Reverendissimi Archipraesulis et Electoris Imperii, Nobilis rato Amplissimo Sen
Clarissimi Viri, Domini Johannis Dresani, I.V.D. consiliarii primar ro veteri in nos bene
hunc temporis hic Erfordiae Praetoris, iudicialiter in pleno consessem militum altero n
iudicii, sigillo consueto eiusdem et propriae manus subscriptione ffris, propria vectura
cialium consignari, confirmari, et roborari fecit. omnia ad monasterii
4. Octobris denuo peccatis nostris iustissime Divino numine irrorum, perperam damn
n.4, propter impoenitentiam, in Saxonia prope civitatem [Rinteln] et testimonium.
Caesareano et Electorali exercitu a Suecorum Duce caeso fugato 1. Februar. metu lae
gravissima peditatus, tormentorum, et commeatus iactura, Generorum Christophorus

annis 1635. et 36. dis Dux exercitus Regis Sueciae, Nobilis Dominus Johannes Banier
is 20 [Wld.] frumentoriam prosecutus, sub actis spoliatisque plerisque Saxoniae mino=
ignatis) villico 40 [ibus oppidis et locis, Erfordiam obsidione 23. Decemb. circumdedit,
inistratori. raucisque interiectis diebus oppugnando eandem mediante accordo
comparabile illatempo autem. Clerus universus et Electorale Moguntini officiales ac
rue in terram, subditi comprachendebantur) cum plenaria resignatione in eorum
nimodo inferiu, potestate arcis S. Cyriaci, | ad dedidionem disposuit ipsis calendis 288.
umerentur, vindicia Januarii, stylo novo, Anno 163[illegible].
et pertinaci conjurande autem hac obsidione, cives, subditi, rurticulae, et alii conducti=
rum privatim prdii auxiliares milites, ob saevissimum tunc frigus, quo affligeban=
dia cum eorundem agendo vigilias, domum pistrinae cum alia maiore ad orienta=
mnibus concordantem sita plagam, [an dum Jannbaf] (quo tempore minutionum n.1
ublicum Domin fabres et spatiamento diverdere solebant.) in molendino: item pa=
lenuo adverbo ad rietem ligneum cum ostio in horto vivarii sive hortulani, et in
nostri Domini ipso monasterio posteriorem domum contra vallum contiguam
lini consiliarios stabulo equorum, nequicquam obstantibus nostris precibus et ma=
o Praetore designas gistratus inhibitionibus subverterunt, et igni combusserunt.
rgium Glebe, J. V. Post haec 1. Februar. reliqua pars Domus supradictae in molendino,
i Assessorem; Dominquae hactenus remanserat, praevalente vi ventorum, circa 6. ves=
uratorem eiusdem pertinam quoque solo tenus corruit, cuius ligna et caedera collap
Martinum Schederisa ligna penuria equorum (iam iam militum spoliis et volum=
damussim revisa edali libere et impune cedentia) cum nec transferre, nec conduc=
mina et copias originibus currus ad subvectionem habere potuissemus, ob insidias la=
tentas, auctoritate eorum equis indigentium pro subvectione tormentorum, implo=
is Imperii, Nobilis rato Amplissimo Senatu pro custodia militari, idem protinus
consiliarii primario veteri in nos benevolentia. | praeter praestitam fidam custodi= 289.
em in pleno consessum militum altero mane, quo nemo alius prodire audebat egues=
ius subscriptione offris, propria vectura et auxiliariis hominibus 8. suis sumptibus
!
omnia ad monasterium deferri curavit, insigne hactenus illato=
divino numine iracundum, perperam damnorum detestandis animi et affectus symbolum
idatem [Mist Stock], et testimonium.
Duce caeso fugatoq; 31. Februar. medu Caesareanorum Dominus Gubernator Regius Tu=
dus iactura, Generalcorum Christophorus Henricus a Goltz Erfordiae, Ecclesiam in

a.1

[Jacobsthall] pago Electoris Moguntini, civitati proximo, hactenus aliam sui adven
ex aedificiis eiusdem pagi superstitem, ne quoquo modo subsidiarem Michaëlem a
res Caesareanis in perniciem civitatis, fundibus everti per suos curii manu public
- Tandem cum Venerabilis hic Pater tam obsequium, quam propr[ia] Relatio [nap p
immensas bellorum tempore exantlatas miserias curasque sensbano Heun, Decan
deficeret, ita ut dimidii anni spatio lecto affixus, vix amplius gundini Sigillife
cere, sedere autem cum magna difficultate posset, stare vel deambordiae, et Ja
lare impotens, quoscunque nihilominus dolores magna cum fidem professo: cor
entia animique resignatione tolerabat. Ast ubi mortem prae[ruf dam mnan
ribus adesse sensit, ultimum vale Domini Brunoni Fleischmann 1638. marf 12
Visitatori provinciae fieri fecit in haec verba: Omni momentoior eiusdem Domus
sis ultimum conflictum, et divinum iudicium praestolans, dominus Decanus D
2 90. lingua manuque nequa propria, aliena, ultimam in terris salut[ail] Pater Prior in
A vale exopto: ego Venerandam Paternitatem Vestram [Abtmann molln
quoscunque alios unquam a me quovis modo laesos seu offens[nordn zu Mainz
humillime pro venia imploro: ignovi omnibus et corde, iterum[bus Juneman, V
Domino veniam repeto cum benedictione, utque cursum meum[ventiren, ruf dap
eodem beate consumam, vestris precibus et sacrificiis adiuvate.[formiren könda.
Post haec debilis Ecclesiae Sacramentis rite munitus, 9. April. [Michaël, Wolffsr
tori spiritum corporeis reddidit nexibus absolutum, Anno [Prior von Disp
1638. Hic Venerabilis Pater vere, quoad vixit afflictorum co[ngen Johannsb, e
tor, pauperum Pater, omnibus affabilis fuit; cuius reprehens[in grosstigk
sabe lenitatis semper condita conversatio modesta non verbo[ruf malfas pru
res humanitate cum humilitate permixti, omnibus amat[corum publicum ba
runt. Ipse etiam chronicon hoc pro maiori parte ex veteribu[s Sigfrit, gestafe
scriptis conscripsit, et hucusque perduxit.[minnen superi
Sed ecce, vix bonus Pater animam efflarat, rumorque mortis illi[Hildig, und nit v
urbem pervenerat, confestim adsunt Domini Executores Mogun[ominus Decanus
qui Patrem Michaëlem Tulcken summe tristem ac perturbat[ar Churfürstl. Gna
solumque cum puero domi existentem, verbis pacificis salutat.
in dolo, simulantes verbum secretum se habere ad Dominum [Michaël, ist beg
2 91. cobum Juneman | Notarium publicum ab ipsis ad Carthusia[Churfürstl. Gnadnn,
paulo ante praemissum. Introducti ad aulam novae fabrica[Churfürstl. Gnad

sini, civitati proximo, hactenus aliam sui adventus causam aperiunt: ubi quae inter illos et
im, ne quoquo modo subsidii brem Michaëlem acta fuere, liquent ex relatione segnenti No=
lis, funditus everti per suos curii manu publica corroborata.
tam offensum, quam propri Relatio [was sich mit dem Wolffürwürdigen Herrn] Domino
llatas miserias curasque sens bano Heun, Decano B. Virg. Mariae, Eminentissimi Electoris
dio lecto affixus, vix amplius gundini Sigillifero, etc. Domino Nicolao Ebert, Decano S. Severi
fficultate posset, stare vel dea phordiae, [und] Patre Michaële Tulcken, Carthusiae S. Salvatoris
Dominus dolores magna cum fidem professo: coram Domino Jacobo Juneman, Notario publi,
rabat. Ast ubi mordem prae [auf dem neuen Saal in der Landschaft zugetragen, den 9. April.
: Domini Brunoni Fleischmann anno 1638. nach 12 Uhren, nach dem Vener. Pater Johannes Arnoldi,
haec verba: Omni momento ior eiusdem Domus umb 11 Uhren in Gott entschlafen.]
um iudicium praestolans, g minus Decanus B. Mariae Virg. Wolwürdiger, großgünstiger Herr,
liena, ultimam in terris salut ail Pater Prior in Gott entschlafen, so haben wir unserm officio
Paternitatem Vestram nomman wollen, und die gewohnheit unserer Churfürstl.
novis modo laesos seu offens wordan zu Mainz zuerfahren, solle sie gegenwärtiger Herr Ja=
novi omnibus ex corde, iterum bus Juneman, Notarius publicus, alles was im Closter ist
ctione, usque cursum meum ventiren, auf das man solches ist Churfürstl. Gnaden scriptis=
ecibus et sacrificiis adiuvate formiren könde. 292
dis rite munitus, 9. April. Michaël, Wolehrwürdige, Großgünstige Herren, das Vener. Pa=
xibus absolutum, Anno (Prior von dieser welt von Gott abgefordert, ist mir das nit ein
quoad vixit afflictorum co ringer schmertz, doch muß man solches Gott befehlen. Was
bilis fuit; cuius reprehens die gewohnheit der Churfürstl. Gnaden zu Mainz anlan=
versatio modesta non verbo. auch welcher praedendirter gewohnheit den Herren per Nota=
ermisti, omnibus amai rium publicum begehren zu inventiren, wisse ich von keiner
ro maiori parte et veteribr gewohnheit, gestalt auf den Herren keine gewohnheit: sondern
vit. meinen superioribus und dem ordem nachzusetzen zu haben
Carad, rumorque mortis illi schuldig, und nit den Herren brauchen.
s Domini Executores Mogunt minus Decanus B. Mariae Virg. Es wird die gewohnheit
mme tristem ac perturbatu der Churfürstl. Gnaden nit gehaben, die er in andern Clöstern
ndem, verbis pacificis salutat.
lum se habere ad Dominum Michaël, ich begehre nit zu gehaben die gewohnheit ist
dicum ab ipsis ad Carthusia Churfürstl. Gnaden, die er in andern Clöstern hat: ich nehme
di ad aulam novae fabrica Churfürstl. Gnaden pro Protectore Domus, und nit als

ain obrigkait dasp Klosters oder ordens: Herr Jacobe Notarie sin
wider will ich protestirt haben was die herren an mich begehren
293. und ich erbarme / dein obrigkait, alsp minem Orden, will ain
mit dasp geringste darum meinen, oder dem Orden etwas vergeb
Dominus Decanus B. M. Ep ist nit also gemeint, ier sait nicht
person, und könt dein convent machen, könt ain mit dem
gehen, ap geschicht solches dem Kloster zum besten.
P. Michaël, Volta ich mit dem abgehen, so wolta ich doch solch
schon ordiniren, dasp minem Orden nit praeiudicirlich sein
da, und gestehe dein geruestigkait den herren officialibus; b
ich ain person, und mache keinen convent, so ist mir doch das
Kloster anbefohlen und keinem anderen.
D. Decanus B. M. salvo iure vestro, wir begehren die gera
kait und privilegia mit zu schicken, sondern damit mit dem
rat oder commendant sich dasp Klosters annehmen thete.
D. Decanus S. Severi, wolten auch nichts dem Patri, als einer
Priori gratulirt haben.
P. Michaël, Her gewalt kann ich nit, dasp aber die herren
gratuliren wollen, bin ich kein Prior, lasse mich von dem
nen keinen Priorem declariren, sie dürfen sich nit bekümm
294. ap ist schon / ein Prior a meis superioribus gemacht, hat solch
der herr commendant den gang und eingang mit gethan.
D. Decanus B. M. ier sind solches ier Durchl. Gnaden zum
respect, wir werden solches wohl wissen zu schreiben; ier sind
schuldig den herren officialibus zu obediren, und mich einig
so ier verklagt hat, vor sie praesentiren, und strafen lassen
P. Michaël Wie haben ich solches ier Durchl. Gnaden zum
pect gerath, sondern weil wir sind berufen, erschinen, dein
mit allgnis, und mit auch unterthänigkait, sondern ier Durch
Gnaden zu ehren: Will den herren unsere privilegia wohl
und haben mich die herren officiales nit zu strafen, sondern
mein ordo.
n.2 fol. VII p. 3
D. Decanus B. M. ep haben alle Priores und Visitadores

Hisce abeundibus, ne
Priorem invisuri,
Reverendissimi Patre
dis Jesu Rector, Pa
Fraser Hugolinus, Or
Andreae, civis ac mer
d, coram praefato
pecs implorans,
narravit.
10. April. post missa
reis in parvo claus
mandatum fuit.

XLIV. Don

Jacobe Notarie fün
n an mich begehren
- Orden, will ünß
rdan etwas vergeb
ind, ihr seit mehr
it ünß mit dest
ehren.
wolta ich doch gehorsig
eindicirlich sein
en officialibus; b
to ist mir doch das
begehren die gerne
dern damit nit
ehren thete.
en Patri, als einer
erbar die seinen
ihr mich von den
- sich nit bekümm
mahl, hat gehorsa
nterfragen.
ßl. Gnaden zum
schreiben; ihr se
ündt müst ünß
it strafen lassen
l. Gnaden zum d
n, erfinnen, dein
tondren ihr Gn

rivilegia novitg

ündt Visitadores

brangten respectiret, ündt man sie visitirt haben, haben sie die of-
ficiales zü sich brüchen; ündt ich hab selber üns diesem fahl mit dem
Patre Visitadore in actu Visitationis gesprochen.
P. Michaël, Volesp ist mir wohl bewüsst, dass der herr Vingler mit
294. ihm gesessen, aber nit gebattten | worden als ein officialis ad vi-
sitationem, sondern V. Pater Prior piae memoriae, peracta Vi-
sitatione den V. Patrem Visitatorem angrandt, weil sie mangel-
wolta er ihnen zü essen ündt recreation alleja seinen la-
Item: hat also post consensum Visitatoris sünd Wolfgang Wurden
den officialibus; bevelch einen großgünstigen frauündt, ündt also einen officialen
so ist mir doch das zü der mahlzeit, ündt nit ad visitationem geladen. ündt
ich will noch einmahl dawieder protestirt haben, will ünß
bedenken, sehen, ündt zeigen bringen, soll volesp herr Jacobus Ju-
deren damit nit Jemand als Notarius publicus üffs zeigen bringen, soll volesp
essen hats. hierauf hatt herr Juneman gesagt, es were nit von nöthen,
den Patri, als einer wolta volesp selbe üffsetzen.

Ad instantiam Reverendissimi Patris, Domini Michaëlis Duc-
barer die seinen mehrens, relationem eius actus, cui praesens interfui, in fidei tes-
esse mich von den timonium subscripsi.

Jacobus Juneman Notarius.

Hisce abeuntibus, nec intentum suum consecutis, venerunt P.
Iriorem invisuri, quem praeter spem exanimem invenerant,
Reverendissimi Patres, Johannes Dieffendorf, Collegii Societa-
tis Jesu Rector, Pater Bombsberger, eiusdem collegii Minister,
Frater Hugolinus, Ordinis S. Francisci, | et Dominus Stephanus 296.
Andreae, civis ac mercator huius urbis: quos omnes Pater Micha-
el, coram praefato Notario (qui singula quaeque confirmabat)
in, erfinnen, dessen testes implorans, iis omnimodam supra gestorum seriem
sondren ihr Gn narravit.
Privilegia novitg 20. April. post missae sacrificium ritu ordinis corpus P. Iri-
e strafen, sondern is in parvo claustro, iuxta altare S. Faelicitatis serrae
mandatum fuit.

XLIV. Dominus Vitus Herbst.

Hic Venerab. Pater Dominus huius professus ab Anno 1621. 8. Septembris ac olim Procurator, ex Priore Domus novae cellae indar, et provisio in fu
Grunaw, Prior huius loci ordinatus per Venerandum Patrem mercatori predio 40
Brunonem Visitatorem auctoritate capituli Generalis, obtenuit. Ea venditione
a Nobili Domino Christophoro Henrico Goltzio, Suecorum nuper Domino Exec
in urbe Gubernatore ad eandem se transferendi licentia, ibi visitione illam iniisse
dem munus suum inchoavit 10. Augusti.

Vir fuit praeclaris naturae dotibus ornatus, eximia pollentem, qua vetaverat,
gratia conversandi cum hominibus; unde Principibus, Nobisque etiam titulo ae
libus, ac diversorum statuum Magnatibus mire gratus et officialium. Unde
amabilis fuit. Qui cum urbem Erfordiensem ab orthodoxis, ideo Priorem pe
rae fidei adversariis occupatam, Carthusiam quoque in eo suum evocantes, se
297. ob situm defensioni urbis incommodum, devastationi / prae quibus similes vem
mam advertisset, quo illam a ruina protegeret, istorum benevole distrahendi obtenta,
diam captare summo studio sibi curae fuit. Accomodavit se ingeniorum iudicio se si
tempori ac hominibus non tamen absque scandalo multorum: impiis succensi, suspensa
mis amicos sibi fecit. Suecicos belli Duces, quos adeo habuit addictos, ut quodcunque peterent, facillime obtinerent: hinc factum, priorem suae legis et
ab iisdem fere indies visitaretur, ut Domum hanc suo tempore pacii Christi, ut qui p
dius hospitium quam monasterium dixisses.

Septima die post Prioris adventum idest 17. Augusti, Gubernator Moguntinus, ubi a
Regius Dominus Goltz stipatus comitatu utriusque sexus venit, tribuisset, graviter
monasterium eundem invisum: atque ab illo die et deinceps, ut praecepit in haec
quamdiu hic Prior praefuit, fores mulieribus patuere, quae tam Anselm Casimir,
si pro Domo Dei Zelatum fuisset, honeste et absque ulla offen Mainz und Chu
facilius excludi potuissent. Geistlichen, Lehrer, a

Anno 1639. cum Prior mediis vitae alendae necessariis destitueretur sub No 1. Jahrs
obtenta licentia a Venerando Patre Domino Brunone Visitatore, provantworthlichen Th
signem Vineam extra urbem an der Bloßenburgk, vendidit Herrn Math Pfeffing
mino Christophoro Aviano pretio 67. florenorum; quibus mutatibus, Vitum Gar
mis brevi consumptis tempore, domum quoque ad grues nuncupatam (alt zigum
cupatam / quam haec Carthusia possederat in urbe, quatuor mundt bewilligung fi
298. ris lapideis ab imo ad / summum usque inclusam, adversus Gottlosen novum

s ab Anno 1621. S. Aquinium pericula probe munitam, ubi olim vina nostra promeban=
mus novae cellae instar, et provisio in frugibus ac vino asservabatur) Domino Guiacio
Venerandum Patrem mercatori praedio 400 laterorum divendidit, cum duplo plus valuis=
uli Generalis, obtendisset. Ea venditione graviter offendit Dominum Sigilliferum caete=
Goltzio, Suecorum hosque Dominos Executores Ecclesiasticos, quod sine eorundem requi=
erendi licentia, ibi venditione illam iniissent; imo ipse Archipraesul Moguntinus ab istis
usti.

admonitus ubi rescivit, hanc inique tulit ceu legi suae contrarie=
atus, eximia pollentem, qua vetaverat, ne ulla clericorum huius urbis bona, quocum=
inde Principibus, Nobisque etiam titulo alienarentur, absque praescitu et assensu suorum
ibus mire gratus est officialium. Unde autem isti venditionem annullare nitebantur
diensem ab orthodoxis, ideo Priorem per curiales et mandata saepius ad tribunal
isiam quoque in eo suum evocantes, sed ille privilegiis ordinis firmiter innixus,
n, devastationi prorsus similes venditiones, sola superiorum ordinis facultate
erat, istorum benevole distrahendi obtenta, concedantur; horum mandatis parere, aud
t. Accomodavit se illaqueorum iudicio se sistere detrectabat. Ex quo illi adhuc gravius
andalo multorum: inpraecensi, suspensa apud emptorem venditione, ipsum Priorem
quos adeo habuit adversarios apud ordinarium accusarunt crimine pessimo, ceu praevarica=
erat: hinc factum, quod rem suae legis et iurisdictionis, | dilapidatoremque patrimo= 299.
hanc suo tempore pium Christi, ut qui pretium haud in evidentius commodum, sed
ses.

in commessationes et ebrietates expendisset. Ipse Archipraesul
F. Augusti, Gubernator Moguntinus, ubi a suis male informatus, iis plus aequo fidem
ibusque sensus venit attribuisset, graviter Priori succensus, illius depositionem Visitato=
illo die et deinceps, ut praecepit in haec verba:

bus patuere, quae tam Anselm Casimir, Von Gottes Gnaden Ertzbischove zu
et absque ulla offens Maintz und Churfürst.

Geistlicher, lieber, andächtiger: Uns beikommender abschrift
necessariis destituere sub № 1. fast dan in unterthänigkeit gnaedigen, mit mehrem
Brunone Visitatore, gnaedigen Herren Klagen wir von unserem beamten uns un=
inhalt, vendidit Dasser Stadt Eschwege gegen und wieder seinen ordens Prioren
renorum; quibus nunc ipsis, Item Gebet in dem angelangt worden, das er nach
quoque ad graves nunc nimium ipsum vigorem beliebe, ohne unseren gnädigsten consens
in urbe, quatuor mündt bewilligung sich gelüsten lassen, unser ihm unbefohlenen
inclusam, adversus solitas pessimas gütter und sachen und wiederlich=

f. 6. VII p. 1 n. 1

wordt bäuflichen zu begaben, und die erlöste gelder innerhalben dem geistlichen unsers
300. zu des Closters nutzen abwenden, sondern dieselbe bey allerhandt guter Haußhaltung zu Oest
pindlein in und außerhalb dem Closter seinen ordentlich reguliren, sub № 2. Ihr underge
winder, sparsamblich consumir, und zubringen, auf maßen ihnen der privilegii Ordin
lichen abschrifft sub № 2. sich auf dieses ihres erbittens befehl beygehen ohne special-
fall, und dardurch sich unsers ordinariats gentzlich entziehen mit Fürbitt Ihr
rein begleitungk sub № 3. und 4. zu vernehmen, dass auf unser ohne einig prae
gnädigste abgangenen befehl an unsere geistliche beambte daselbsten soll. Actum 2. A
und vorgefallen günstlich abmahnungen sie dieselbe mit nichten
sönen, noch citatus comparirn wollen. Ob wir zwar mit dem Pater Prior sel
befügten, und genugsamen unsers seiten thun durch mündlichen manß consensum d
bestraffungs mittel remonstriren zu lassen, wie sonst und mit P. Dominis Generali
sich unser ordinariat erstrecken thun, und welcher gestalt wir pro mea prudentia s
seinen ehrgeitzlichen labens und handels willen gegen ihnen zu aedibus gruensibu
ersetzen bevorstehen seien: dieweil indess selbigen ohne noch zu conservere velitis ut
zeit in seinem stand, und andern inconvenientien davon Sub № 3. Demnach
zu besetzen stehen, gleichwohl auf das Gotteshauß vor endlichen nicht ungemein-
301. rein wohnendig) so viel möglich conservirt werden muß, so haben gerichts zu stehen,
sehen wir dich als Visitatorem, der andern seinesgleichen gnädig, darum zu ersuchen. Al
wolltest auf glimpfliche mittel und weg bedacht sein, wie allem überflüss vorg
dem unfall in zeiten zu remediren, damit der angegebene Triumf Regum, wür
or Vitus Herbst der andern abgefordert, und an dessen stelle in Mainz: hoffe, in der
andern wohlqualificirtes subiectum ersetzet werde, zu vernehmen, was d
ches die eingerissene defectus corrigirn, und dem Closter alle Quarten wie angeh
abfordern kommen gnäder und günster wieder neu möglichsten vermeidt ein
heit einzig, gestalt den alle vorgangene käuf von unseren ein nit zu verdencken
brengten indessen dem käuffer in debita forma contradictionis wie andern
ed werden, wie auf inliegendem abschrifft sub № 5. zu ersehen sich E. E. zu richten
stehen ist, deren sich ein künftiger Prior besser machen zu ge
brauchen hatt, und wir verbleiben der mit gnaden wohlgew
gen. Datum zu St. Martinsburg in unserer Statt Mainz.
den 6. Martii, Anno 1640.

Anselmus Casimirus, Archiepiscopus Moguntinus

Ihre
Geis
Dem Ehrwürdigen Ge
Haus in Eschwey.
Sub № 4. Wolleh.

- galdt innnnigstan Dem Geistlichen unserm lieben andächtigen, Frater Bruno Priorn 302.
dselbe bey allerhandt gder Lehenhauß zu Ostheim in Franckhen. Relatum sub №. 1. periit.
insß Ordnuß reguliren zu sub №. 2. Ist underthenander bekannt kimit, daß unnmög habun-
ge, auch unnmög cogerg den privilegii Ordinis behügt bin daß Closterß behaußung zu Bra-
un ordentlich behalt beyneben ohne special-bewilligung und consens deß hochwürdigsten
gnedigen und haben mit Churbischoffs und Churfürst zu Maintz erblichen zu verhaußen, wel-
chenn, daß auf unserß ohne einig praejudiz hochfgl. ihrer Churfürstl. Gnaden gehor-
sichen beambte daselbsten soll. Actum 2. Augusti, Anno 1639.

Frater Vitus Herbst, Prior.

r dieselbe mit nechsten
Ob nun wir zwar nach dem Pater Prior sein Visitatoris, Patris Brunonis Fleisch-
n ihne durch unerbliche manß consensum den kaufbrief in his verbis inseriren lassen.
ben, wir hoch und mit Ihr Dominis Generalis plenariam mihi licentiam dedit, vestris n. 2
d malser gestalt und pro mea prudentia subvenire necessitatibus, ideo si pecunias
willen gegen ihnen zu aedibus gruensibus accipiendas in meliorem Domus utilitatem
och selbiger oder noch zu convertere velitis uti scribitis, lubens illarum venditionem anno
inconvenienten davor Sub №. 3. damit sich E. C. in particulari erklären lassen, daß Kl. VIII
Vorsprung vor endlichen nichts ungemaint waren, für den Churf. Maintzischen geistli- n. 3.
chen wird werden muß, so nehmen gerichts zu thun; und ihro Churf. Gnaden als loci ordinari-
den hiemit gnädig, darum zu erkennen. Als werden dieselbe hiemit nochmahls | zu 303.
ung bedacht sein, wir sodann überflüss vorgelesen, daß sie auff den Donnerstag nach
hemit der angegebene Festum Regum, wird sein der 19. Januarii gnädiglich ihre Churf.
und an dessen stelle in Maintz: sollen, in der gewohnlichen Audiens stuben erscheinen sollen,
erwordnet werde, zu vernehmen, was derselben auff gemessen befehl ihro Churf.
, und dem Closter alle Gnaden wir angedeuten gnädigst befehlich. Volte E. C. über ver-
ihre wieder nach möglichkeiten nochmahls ungehorsamblich ausenbleiben, also haben sie
nen kauf von unseren uns nit zu verdenken, daß ihro Churfl. Gnaden dero wiederhalt-
e debita forma confirmirt wir unverzüglich müssen zu erkennen geben. Wor
chrift sub №. 5. zu wissen sich E. C. zu richten. sign. 18. Jan. Anno 1640.
r besser massen zu ge-
r mit gnaden wohlgen- Churfürstl. Maintz: Kriegs und Executores des
inseres Raths Maintz. Geistlichen Gerichts in Churfl.

Dem Ehrwürdigen herrn Patri Vito Herbsten, Priori der Car-
thauß in Churfl.

rchiepiscopus Moguntinus Sub №. 4. Wohlehrwürdiger herr Kriegs

N. 1.

Auf f. Wolffsen. sub nomine seines und anderen seinen Executoris nicht, im fall
dieses mein testament eidation ihm ist zuforderst ad literam zu gnaden mich zu verthei
mir von f. Wolffsen. angezogenen anlängst beschehenen erklärungen, müssen sie sich
hiermit mich referiren, auf dasselbe und meister nicht nachmahls weiter mit klage dess
304 protestando | bestehen, und versichere demselben, dass dass sothanes dass meinige in acht zu
dissen unsers gnädigsten Churfürsten und seiner Eminentz u. Wolfsen. sich selbst wo
sehen respect unterthänigster gebühr nach zu beobachten ist, wann mich selbiger bitte
nicht als meine vorfahren seligen, mir jeder zeit unserthan und bey dem hierü
flusses nach habe angelegen sein lassen, gedenke auf dasselbe mich dann unterthani
der hülfe Gottes alle zeit beständig zu bezeugen. Und kan dieses mit Göttlicher obrig
keits f. Wolfsen. ob gleich dessen ungt ist billich veneriren, Item sub № 4. Wolfs
ihn gezwungen nöthig nachgeben, massen dan solchergestalt ihrigen seinen Executo
Churfürstl. Gnaden zu eben unterthänigster ist hiermit erbötig die eidation, welche
nun ihm, wohl wissend, dass dieselbe ihnen von Gott begabten mich abgangen, sob
sothanen umstand nach hierdurch meines Ordens (als mündl, man hier Vigl
ihn dieses principaliter concernirend) zustehenden privilegien als überlegen e
(die wieder f. Wolfsen. vermeinte privat zunöthigung ich dan, ich sob mich nic
kraft dieses solenniter protestando reserviret, und vorbehalte, und erbiete
den soben will.) etwas derogiren zu lassen, nichtmahls nicht zugestalt werden, wo
gemeint sein. Und weil f. Wolfsen. auf sein sothanes dan solche, dass solche
305. mahler ihro Churfürstl. Gnaden zweifels ohne durch | gemeldt nicht zu wieder, will
liche narrata wieder mich übergebrachten befehl, kraft dessen dann sachen, so weis
sie mir etwas anzudeuten sollen, sich nochmahls berufen iurisdiction über mich
stum, so bitte ich die credenta desselben mir mit mehrigsten seinen mich so willig
zu communiciren, worauf dan ich mich aller schuldigen gebühr mit ihro Churf
bitte mich also will zu bezeugen wissen, dass so wohl ihro Churf. solches dagegen
Gnaden davor meine unterthänigste devotion, als auch dasselbe, dass durch dies
den mehrs ordens superioren, dass ich dasselbe zustehende eintrag gethan, wa
privilegien f. wolfsen. privat behalten mich nicht wollen schädlich wohl wissen,
sen lassen. (daran gnädig ihro Churf. Gn. von mehr discedentia summi Pont
nicht informiret, dann gefallen bestehet.) in der that gnädigen solches in unser
sam verspüren werden. Gestalt inmittels f. Wolfsen. an excommunicationis
an beschuldigten ungehorsam oder widersetzlichkeit dass gelar in diesem punct

wndann sovan Executingsta nisht, im fall uns Dieselbe under solchem schein bey ihr Chur.
unforderst ad literam nachgangen mit zu verkleinerung bedenwander massen sich unterstehen
d. beschehenen ablehnung würden, müssen sie hingegen mich nicht verdencken, wan ich dar-
meister nicht nachmahls wieder mit hilff dess ordens, iuxta illud, audiatur et altera pars,
selben, dass dass geschehe dass meinige in acht zu nehmen und einzuwenden (wormit E.
d sovan Eminentz und Hochehrw. sich selbst wohl versehen wöllen) gezwungen würde,
zu beobachten ich wenigmit schuldigster bitte dienet dan actis | fideliter beizulegen, 306.
indar zeit verharren — und bey dem hierüber an ihro Churfürstl. Gnaden vielleicht ob-
gedencke auf darbey mehrbenannen unterthänigsten bericht mit zuversichtlichen, dieselbe hier-
vran. Und kan dich mich Göttlicher obrigkeit ungeschehens. sign. den 19. Jan. Anno 1670.
ich billich veneriren Ihrem sub № 4. Hochehrwürdige, hochgelahrte, insonderst grosgün- n.1
den hochgebietenden ihrigen sovan Executorem

Din citation, welche nochmahls in ihrer Hochehrw. nahmen an
m von Gott begabten mich abgangen, hab ich zu recht empfangen und were ges-
mins Ordens (als wie gesagt, man sein Orden mins incorporiren wollen und schein-
lichen privilegien als unplagen that, wie man solches gesagt oder geschrie-
ch zumöglichen ich kan, ich hab mich nicht in genere, sondern cum distinctione re-
viren, und vorbehalte, und erkläre mich noch, wofern mir würde schuldig
sein, nichtmahls nicht zugehalt werden, weder die citation in sich halt, und ich befin-
e. auf einige solche dan solche, dass solche erscheinung meines ordens privilegiis
d ohne durch | gehen nicht zuwieder, will ich mich alle stund praesentiren, dan ich in
- befehl, dass dessen dann sachen, so weit sich ihro Churfürstl. Gnaden als ordinarii
nochmahls berüffen iurisdiction über uns erstrecket, dero selben allezeit zu gehor-
mir mit wenigsten samen mich so willig als schuldig erkenne. Wan aber dero
l aller schuldigen gn Vigilar mit ihro Churf. Gnd. befehl oder dessen copiam (wie ich
dass so wohl ihro Churf. solches begert) im geringsten nicht zustellen will, ist zu be-
ation, als auf dem sachen, dass durch diese erscheinung meinem orden möchte | ein 307.
d selben zuständigkeit gehen, weilen dem von mir sey: und wird dero
nen nicht wollen Vigilar wohl wissen, quod nullus Religiosus exemptus sine li-
n. man mehr Dispensatia summi Pontificis exemptioni renunciare potest: wie
:) in der that genug dan solches in unseren statutis et ordinationibus sub poena
es f. Hochehrw. an excommunicationis verboten. Dan derowegen dero Vig-
rsichtigkeit dass er in diesem puncto ihro Churfürstl. Gnaden berichten wie es

ihm beliebet, solle ihm gnugsame genugthuung und ordnung gegeben werden, dan sey Vinglar hierinnen nicht mit mir, sondern mit meinem gantzen orden zu thun hatt. etc.

n.1 Sub №. 5. Die churfürstl. also Praesidirende geistliche visitatores und Executores sagen uns zu wissen, demnach ihr von frey Vito Herbsden Priore des Laurshamer Closters also einen vermeinten kauf-contract, und die besitzung zu Boenigen in der Hartstatt gelegen, geschlossen, gedachter Prior aber solche besitzung ohne ihre churfürstl. Gnaden zu Maintz, unsers allergnädigsten churfürsten und herren, als loci ordinarii special consens zuvor alienirt, deme wegs befugt: als wollen wir hiermit uns dragenden umbstands halber angedeutet haben, es solche verkauffung zu recht nicht bestandig, wie wir dan dasselbe kraft dieses bester und beständigster form rechtens

308. die vorgangene alienation wider sprechen: ihro churfürstl. Gnd und dem gesambten stifft dasselbige competirende iuris und dem gesamten stifft dasselbige competirende iuris Eidion in alle wege itzo und ins künftig rückständig verbleiben. Solches zu unserer unser versicherung haben wir nöthig, ermessen, dasselbige gegenwertige protestation, und contradiction durch unseren gedachten visitatorischen cursorem einschicken wollen. Sign. in iudicio Ecclesiastico aulae Archi Episcopis Moguntinae. 18. Jan. Anno 1640.

An Joann Luiacio. Churf. Maintz: Vinglar, Visitator, und Executores hierselbsten.

Hisce acceptis Visitator exterritus, qui optime semper de Priore deposition effecit, senserat, ut tamen Archi-Episcopo morem gereret, prudentium frugum dies nihilominus moluens, ne, uti olim, incauta sua scriptione ni iam adiudicatam Domum periculo exponeret, variis ambagibus Priori persuadere studuit separationem a consortio Suecorum; sed eandem tragoediam, quam nuper, iterum fere maximo Domus dam Erfurtenses Eichsfe no auspicatus fuisset. Cum enim Gubernator Literas Visitatoris excur soris interceptas legisset, sinistrum quid subesse ratus, parum expilandes singula, abfuit, quin integram legionem militum nobis impossuducentes, omnemque sed, nisi Prior sua dexteritate et eloquentia omnem suspsuere: unde et sub

cionis nodam amovere eiusdem pariter in oasit. Nihilominus 1643. Electorem acce dit, quo facdum u vendo aversionem, sed etiam hominis missionibus deinde minator primarii apud Electorem cog das, eundem Domin et Visitatori eximie Anno 1640. 15. Ja ordinis quocunque preces V. Patris Gerh mus Rubilanae in pit, easdem ab omni do, mandavitque mi coniunctae, ne quo Hoc ipso anno, cum Suecicorum, et equi alium novi operis a erposition effecit, nium frugum dies ni iam adiudicatam authoritate liberavit, Hoc itidem anno et Erfurtenses Eichsfe lenses Eichsfe Literas Visitatoris excur ringiam suis excur

…nne gegnnbesitzt und I…
…iglar fürnimmn nitst mit…
…den zů thůn hett. etc.
…irnnda gritzliza rittar…
…, dannaz ihr von Frau…
…lostrs alhier ninn nac…
…schůnůng zů Boanitzan in…
…ritter Prior abar folgs bn…
…ů Wainz, ůnterstallen…
…n, als loci ordinarii sp…
…nngs befůgt: als wollan…
…falbar angedůtht haban,…
…befůndig, wia nůr dan…
…ständigstar form ordnung…
…gan: ihro Churfürstl. Gnadn…
…ygn competierenda iuris…
…ůnftig nitstůcklich vorbe…
…leistůng haban nůr nůt…
…radition durch ůnsern gn…
…lign. in iudicio Ecclesias…
…re. 18. Jan. Anno 1640.
…irtt: Vinglar, Ritter,
…xecutores Instalbstan.
…i optime semper de Prior…
…morem gereret, prudenter…
…incauta sua scripdione…
…mbagibus Priori persua…
…lio Suecorum; sed eandem…
…lere maximo Domus dam…
… Gubernator literas Visit…
…quid subesse radus, parm…
…ritidum nobis impossubu…
…loquentia omnem suspbuere:

…cionis notam amouisset originem causae referendo: qua cognita,
et eiusdem pariter innocentia perspecta, ipsi posthac amicissimo e=
xosit. Nihilominus Prior hisce minime contentus, Anno postea
1643. Electorem accedens, illi de omnibus exactam rationem de=
dit, quo factum | ut Eminentissimus Elector omnem remo= 309.
uendo aversionem, non solum in gratiam ipsum receperit,
sed etiam hominis dexteritatem cognoscens, illius opera in com=
missionibus deinde usus fuerit. Unde Dominus Sigillifer se=
minator primarius huius discordiae, ubi Prioris respectum
apud Electorem cognovit, et ipse postliminio palinodiam recan=
tas, eundem Domino Michaëli Bender, Priori in Tuckelhausen,
et Visitatori eximie recommendavit, tum singulari quoque
rescripto cum illo in gratiam rediit.

Anno 1640. -15. Januarii Ludovicus XIV. Rex Francorum Domos
ordinis quocunque locorum in Germania existentes, ad humiles
preces V. Patris Gerhardi Villarii, Professi et Procuratoris Do=
mus Rutilanae in Lotharingia, in suam protectionem susce=
pit, easdem ab omnibus militaribus contributionibus eximen=
do, mandavitque militiae tam sibi subiectae, quam foedere
coniunctae, ne quovis modo illas turbarent.

Hoc ipso anno, cum hac in urbe fieret unio 4. exercituum
Suecicorum, et equi aulae Moguntinae Archimagiri, ac moni=
tium novi operis armata manu requirerentur, Prior sua in=
terpositione effecit, ne abducerentur: ubi et mediocrem om=
nium frugum dictarum monialium, militum sustentatio=
ni iam adiudicatam, apud Generalem Commissarium sua
authoritate liberavit, et in salvo constituit.

Hoc idem anno et sequentibus aliquot, milites praesidiarii 310.
Erfurdenses Eichsfeldiam, Franconiam, et totam prope Thu=
ringiam suis excursionibus sub contributionem redegerunt,
parcentes singula, villas, domosque comburentes, captivos ab=
sque illis impossibilitantes, omnemque violentiam inferentes nolentibus contri=
buere: unde et subditos Reverendissimi et Illustrissimi

Principis, Episcopi Herbipolensis, Francisci ab Hatzfeld, duravi parum in comm
simè tractarunt. Inaudiens autem Episcopus Priorem pluri rium, ultroneè illi re
mum valere apud Gubernatorem modo Nobilem Dominum Las Larthusiam, post accep
parum ab Hermes, eundem humaniter ad aulam suam invita Johannes Henricus [Fa
vit; qui illuc profectus in Decembri, et benevole excepdus, red in Decembri Anno 163
it cum potestate plena contrahendi cum dicto Gubernatore, de tum Priorem occasio
certa aeris quota a subditis illius mensibus singulis contribuab illo responderetur,
enda, quo ipsi securiores ab executione militari, tutius in suis hiberet, sicque hor
is casulis residere, et agriculturae caeterisque operibus rusticis sissent repetterentur
nis liberius vacare possent: quin etiam lytro ab eodem acce mensum videretur,
to quosdam subditorum e captivitate Erfurtensi redemit. Anno Patre Vito, fam
Anno 1641- 12. Maii. Prior iterum per proprium tubicinem eori niberetur, qui tam
casus Herbipolim, eodem cum venia Gubernatoris profectus fuit: adeo ut success
it 20. Julii reversus 3. Augusti cum potestate nova conoeminati, hanc commes
endi Gubernatorem praedictum propter exactas contributio nullitati ipsius qua
nes 4000. talerorum. 1639. vel sequenti nu

311. 18. Octob. Prior contractum iniit cum D. Barbara Walterin minus Tresanus Prae
vidua Domini Ludolphi Preiss, ut loco 300. florenorum, quos mens, iusto titulo a
ritus illius Anno 1618. 18. Augusti Domini testamento legaverat, ipsi bri, quando trabs po
post obitum suum, quia modo propter continuos bellorum incu nec ipse Praetor illo
sus solvendo non fuerat, nobis cederet duo agros ad aperdinentes antiquibus ultro condonabi
portam S. Thomae, additis 25. fl. suum hoc petitum,
Anno 1642. in Maio Prior rixas habuit cum Domino Tresano Praetore Priorem sciviss
tore et Praefectis aquarum. Cum enim Anno 1635. Patribus a Larthuro difficilem se praes
sia extoribus ab Administratore Senatus (qui tum temporis mona Priorem, sed Senatur
serio cum omnibus proventibus ac commodis potiebatur) 15. Augu quare nec amplius u
si in molendino nostro trabs nova (germanice ein flaßbaum) posi n.1. Sed non stetit verbis
fuisset, eamque ex more Praetor, et Assessores, Scabinique Mogu nenso minabum Pru
dini iudicii (quod a Suecicis modo regebatur) cum baculo exhiberet, repagula
bisque caeremoniis lustrassent, Administrator omnia iura pers aquarum affigene
vit solo prandio excepto, quod quia infra 50. aut 60 fl. praestari hil teneri; et talia
posterat, nec media quibus pararetur ad manus, Doctor Rennem 29. April. rursus Cur
Suecorum Praetor, et Magister Fridericus [Hadrian Hall] urbis Praefec prandium repagula

n.1 VIII, 3.

n.2

Francisci ab Hatzfeld, dum prandii parum in commessatione situm esse, nec illam de substantia in
n Episcopus Priorem pluribus, ultroneae illi resignarunt. Sed accidit, ut reductis Patribus in
rodo Nobilem Dominum Carthusiam, post acceptationem conclusae pacis Pragensis, Dominus
ider ad aulam suam invita Johannes Henricus [Fvrmdt] m.1 Signifer urbis et aquarum Praefectus, cum 312. n.1
ri, et benevole excepdus, re Decembri Anno 1636. esuribias egisset in hac Domo, Patrem Arnol-
cum dicto Gubernatore, de um Priorem occasione discursus huius prandii commoneret, cuius
mensibus singulis contribub illo responderetur, ut qui brabem possisset, prandium quoque
ione militari, tutius in so ibiberet, sicque hoc responso ipse et quosquos illud posthinc pe-
caederisque operibus rustic issent repellerentur ita ut totum quasi aquis oblivionis im-
etiam lytro ab eodem acce nensum videretur, quoad defuncto eodem Patre, illique subsi-
date Erfurdensi redemis. Huic Patre Vito, famulus officii aquarum illud iterum capisca-
ner proprium tubicinem ex i niteretur, qui tamen eodem, quo praedecessores, responso elusus
a Gubernatoris profectus f it: adeo ut successive novi Praefecti aquarum electi et confir-
m potestate nova conoeni ti, hanc commestionem velut indebitam minime cupientes,
propter exactas contributio ullitati ipsius quasi praescripsisse videbantur ubi nec Anno
639. vel sequenti ulla eius habita mentio, quoad Anno 1641. Do-
cum D. Barbara Walberin minus Tresanus Praetor, hanc iterato per suum cursorem requi-
t loco 300. florenorum, quos m ms, iusto titulo a Patre Vito repudiaretur, quia nec Patres no-
omni testamento legaverat, ipsi, quando urbs posita, usum fructum molendini habuissent,
ter continuos bellorum incur ec ipse Praetor illo tempore in officio, et haec a Suecorum iudi-
duo agros ad aperdinentes ante bus ultro condonata fuissent. Excisavit quidem postea Praetor
um hoc petitum, quasi ob nobile vinum Franconicum,
buit cum Domino Tresano Pra s Priorem scivissent | condonatum, attentatum fuisset, quia ve- 313.
m Anno 1635. Patribus a Carthu difficilem se praeberet, cogi non posse, quod ipse fateretur, non
atus (qui tum temporis mona riorem, sed Senatum ad prandium illud exhibendum obligari,
commodis potiebatur) 15. Augu are nec amplius illam illius posthac futuram mentionem.
ermanice ein flaschamm) posi ed non stetit verbis suis, siquidem in Caena Domini Anno 1642.
t Assessores, Scabinique Mogu no minatum Priori fuit a famulo judicii, nisi prandium
to regebatur) cum baculo de ibiberet, repagula (: die Pfutzbretter :) in molendino a Praefectis n.2. n.2.
ministrator omnia iura pers quarum suffigenda forent, cui tamen ille respondit, se ad ni-
infra 50. aut 60 fl. praestari il teneri; et talia audendi Praefectorum edere potestatem.
s ad manus, Doctor Rennem 9. Aprib. rursus Cursor alius nunciavit Priori, Praefectos circa
icus [Pfadtvfall] n.2 urbis Praefec randium repagula affixuros, nec Praetorem, cui istud fac-

tum iniquum videretur, impedire idipsum posse: ad quem Episcopum, palinodiam r
or, quod Praefectis haec non licerent absque praescitu Praetoris iam redire potuisse.
supremi iudicis ex parte Archi-Episcopi aquarum Domini: 29. Augusti, pie obiit Frate
tamen aliquid molirentur, se pro viribus impediturum. Visus Domus ab Anno 1608
bithoriam elapsum, et ecce idem minister et molitores aliqui hoc ipso anno Generalis t
cum famulo curiae ad molendinum veniunt, omniaque rotas ab Hatzfeldt cum a
gula suffigunt, ita ut penitus nihil moli posset. Fuerat eadatius fuit duabus ab hinc
hora Prior a Domino Linden supremo Leutenantio rogatus caenobio monialium Ore
314. nam capere cum Gubernatore, qui cum haec | rescisset, prindere Erfordiam sed ob def
per famulum suum rogavit Graphiarium civitatis, ut haec discedere. Hoc ausu ser
impedimenta tollerentur, sed ille praetendebat, eadem ignorationem caperent, totam
de Senatu apposita fuisse, et se quidem Praefectos aquarum Hatzfeldiis, nuper ultim
pro illis amovendis interpellasse, qui absque Superioris in Electore Moguntino in fe
cis, et potissimum ipsius Praetoris licentia haec refigi non fari mandarunt, quod s
posse respondissent: unde ipsum Praetorem requiri fecit, sesublatum fuit; unde a
nusquam inveniebatur, nec sui, ubi moraretur scire vole habitus fuit, quorum
bant. Cum ergo Prior aliud medium non videret huic ausui sollicitavit Illustrissim
temerario resistendi, totam rei gestae seriem, et quale damnum (in cuius ditione h
exinde proveniret monasterio, quod ex solo molendino investitura, sed | parum effe
ferme aleretur, Gubernatori recensuit, eundem una rogans agum [Wandrs Blaban] Deu
do, ut per suorem quendam a Praetore peteret repagula amoti, unde adhuc sub iudice l
veri: hic cum ex Officialibus suis unum ad eundem misisset Anno 643. 17. Januarii Il
conveniri non poterat, uxor solum mariti nomine respondet opus Bambergensis, Priore
bat, Praetorem haec non concernere, sed officium aquarum sue subditorum causam ag
(dasp under marsp angt.) vili hoc mulieris responso Gubernator pro aequa contributione p
nimium exacerbatus, eidem officiato ex tempore mandavit laboravit.
militari repagula amoveri, quod etiam factum fuit. 23. Februarii. Ernestus Du
Exinde Praetor supra modum succensus Priori, eundem pas Moguntinum Priori praes
sim traduxit in urbe, quasi Electoris Moguntini iura et su prospere successuram hone
315. prema Regalia violasset, ac | Gubernatorem adversus illum ex 28. Martii. Perillustris Ba
usque officiales et iudices commoveret, una manum admo- Caesareae Praefectus (qui c
vendo, quo iurisdictio eiusdem laederetur. Sed idem paulo prudentius fuisset, ut sanita
udi supra Sigillifer, cognita Prioris aestimatione apud Archi- sub bona fide licentiam ob

n.1.
n.1.
n.2.

nem Ill. Episcopum, palinodiam recantans, gavisus fuit se cum illo in gra-
toris cestiam redire potuisse.

ini: si 9. Augusti, pie obiit Frater Jacobus Gabell, Conversus professus hu-
n. Vicinius Domus ab Anno 1606 ipso S. Michaëlis.

aliquot Hoc ipso anno Generalis Caesareus Campi-Marschallus Melchior
ne reptomes ab Hatzfeldt cum aliquot legionibus equitum cassra me-
at eadem datus fuit duabus ab hinc Leucis in pago [illustr. Fränkisch], olim n. 1.
tus cœnobio monialium Ordinis S. Bernardi, nitebaturque obsi-
primere Erfordiam sed ob defectum pecuniae re infecta coactus fu-
it haec discedere. Hoc ausu temerario Sueci provocati, ut de eo ul-
ionem caperent, totam sylvam comitatus Gleichensis, qui
um Hatzfeldiis, nuper ultimo stirpis Gleichianae defuncto, ab-
is iure Electore Moguntino in feudum datus fuerat, succidi et devas-
non tari mandarunt, quod tamen excidium Priore intercedente
it, sed sublatum fuit; unde a dictis comitibus posthac magni
vole-habitus fuit, quorum nomine per triennium etiam strenue
nusii sollicitavit Illustrissimum Ducem Saxo-Gothorum Ernes-
tamnium (in cuius ditione hic comitatus) pro plenaria horum
iam vestitura, sed parum effecit, quia praeter arcem Gleichensem, et 316
rogan pagum [Wandersleben] Duci feudo Moguntino amplius nihil conce- n. 2.
amo it, unde adhuc sub iudice lis est.
isisset, Anno 643. 19. Januarii Illustrissimus Princeps, Melchior Otto, Epis-
onde-copus Bambergensis, Priorem literis interpellavit, ut sui suorum-
um que subditorum causam ageret apud Gubernatorem Erfurdensem
nator pro aequa contributione praestanda, pro quo triennio strenue
it ut laboravit.

23. Februarii. Ernestus Dux Gothorum legationem ad Electorem
pas-Moguntinum Priori praesentavit, quam quia meminerat minus
d su prospere successuram honeste recusavit.

m ei 28. Martii. Perillustris Baro de Firnemont, Generalis Artolleriae
no-Caesareae Praefectus (qui cum mensibus aliquot Erfurti captivus
to possedentus fuisset, ut sanitati suae rebusque domesticis prospiceret,
chi-sub bona fide licentiam obtinuerat per bimestrem suos invisen-

di.) scriptis Vienna literis Priorem rogavit, ut nomine suo transigendum gebürlich nachgesucht.
res cum Gubernatore pro obtinenda sua liberatione, quod etiam jetzo nächst wol wir haben da
stidit solutis pro eiusdem redemptione 10000 imperialibus. ihren lieben brüdern und s
1. Aprilis. Prior delegatos utriusque Episcopi Herbipolensis et Bamber und seinen Fründig Wilhel
gensis (quibus collaboraverat in paciscenda aequa contributione) Herzog. f. wlh mit Interessen
bipolim usque deduxit, reversus eodem mense, deferens ab utroque eorum dasselbig zu gebrau
317. Episcopo intercessionales | ad Ducem Wilhelmum Saxo-Vinarien Notdürft wol mit ihren li
sem pro restitutione obtinenda censuum nuper a Camera Spirensi haben, ytzhaltan und no
si nobis adiudicatorum: quibus mediantibus Tus caepit transigi revision zu begehen, und
re cum Priore, eoque negotium deductum fuit, ut si ipse consen- tion bleiben lassen, das
sum R. Patris Generalis et Visitatorum provinciae exhiberet, gudeit den 14. diss | Mon
ordo fructibus a Duce hactenus perceptis percipiendisque et sumpt leidung in eigenen person
sibus tot lustra in litem expensis remunciasset, ac processum in legitimierung seiner per
camera sublatum ostenderet, censibus imposterum pacifice fru andächtigen, und besonda
eretur: quo annuente $\frac{25}{15}$. Augusti, transactione sequens utrinq cellae salutis zu Tückelh
subscripta et subsignata fuit. is Alemaniae Visitatorem

Von Gottes Gnaden Wir Wilhelm, Hertzog zu Sachsen, Jülich, Cleve und Gelimpen, G
und Berg, Landgraven in Düringen, Marggraf zu Meissen, Grafen zu Rüff Dürg unsers ve
zu der Mark und Ravensberg, Herr zu Ravenstein gestalt diese sache gänzlich
hiermit verkünden und bekennen vor uns, unsere erben, und nachkommen und hiermit bezeugt.
kommen gegen mannigliche. Datum in Anno 1573. nach unserlandt Demnach.
des hochgebornen fürsten, herren Johan Wilhelms, Hertzogen zu Sachsen (pfaltz) hat mehr genanter C
Sachsen. f. unsers in Gott geliebten gnädigen und freundlichen mehr bewilligt, entpfo
lieben grossen Rahts, löblichen, und christmildes gedächtnüs, nützungen an barschaft
todtlichen hinterlt, in der darauf erfolgter fürstlicher verordnung, oder bis dato fal
318. gefalls die in | unserm Territorio stehende, und dem Closter Lorschen zugehörigen ex
zu S. Salvator in Schweinfurt, gehörige gebräuche gelt: gänz, hinter und unsere mit Interesse
und nachstandzinsen, eingezogen, desswegen bescheid oder an und nachkommen der re
Käyserlichen Cammergericht zu Speyer super restitutione cum omni Und nachdem alle die pr
causa klage erhoben und endlich am 13. Decembris des 1630. jahrs die lande erbzinsen, wie die
restitution erkandt worden, das damen jetzo der würdige, unser lieber, andächtiger, unser dem landtsh
andächtiger, und getreuer, Herr Vitus Herbst, itziger Prior Lorschen itzigen landt pr wol auf
der Ordens zu S. Salvator in Schweinfurt, umb effectuierung solcher resti dem billigen zuschlage nac

Fol. VIII. p. 4. n. 1.

nsige_lution gabührlich angestellt.

n pra[illegible]üfen wöllen wir uhan dann sonderlich Fürsten, unsern freundt=

lichen liehen brüdern und vettern, seren Albrechten, seren Ernsten,

mber= und seren Friedrich Wilhelmen, Hertzogen zu Sachsen, Jülich, Cleve, und

e) Herrn p. also mit Interessenten ümb das mit recht einyemanten Revi=

ogue sion derwegen zu gebrauchen gehabt, so haben wir doch hierinnes das

rien=Notdürfft noch mit ihren lieben freundtlich communiciert, deren be=

hrten Rahten, gutachten und vollmacht eingeholt, welche allerseits sich der

nsige=revision zu begeben, und ihnen uhen dem Prior die gütliche trans=

sen=action bleiben lassen, dasselbe solchem noch neuerwehlten Prior nicht

t, gedacht den 14. dieses / Monaths ynsern vorgangenen schrifftlichen 319.

mp=ladung in eigener person nicht allein zu erscheinen, sondern auch zu

e in legitimierung seiner person, von dem wirdigen, unserem lieben

e freundtschigen, und besonderen, ehr Fratre Michaëln, der Landtgraf

ingue=ellae salutis zu Tückelhausen Prioren, und Provinciae inferio=

ris Alemaniae Visitatorn, schrifftliche vollmacht zu transigiren,

schmieden und schlissen, cum clausula rati et grati übergeben.

Graf Ernsten dieses unsers verordneten Landtvogts rähte folgender

gestalt diese sache gäntzlichen und zu gründe auch wenig verglichen

t noch und beigelegt.

Anno[illegible]blich.

zu ehr hat mehr genanter Prior in krafft habender schrifftlichen voll=

ihen macht bewilligt, versprochen und zugesagt, das alle und iede

ehr, entzungen an beweisen abzustehen, so entweder mündtlich einge=

wendet oder bis dato sollen eingefangen worden können, sambt

allen auffgewandten expensen gäntzlich fallen, und weder wir

unsere und unsere mit Interessirte, noch unsere und ihre lieben erben

en und nachkommen deshalben nicht belanget werden sollen.

i Und nachdem alle die jenigen, so in unserem Fürstenthumb und

s die lande eingesessen, wie die auch nahmen / haben, besitzen, und zu 320.

ieben, wissen, ümb dem landtschafften gleich andern ständen die bewil=

ligten landt so noch auf begebende fälle extraordinari steuren

esti dem billichen auffslage nach entrichten und geben.

Alß hat der Prior sich gleich anfangs geistlichen und Ordenspersonen
so in diesem Fürstenthum erbeuten haben, sich zu erzeigen
verpflichtet. Hierauff hat vor diesem unser gnädigster Herr
zeigt zu Lamberg, Churfürst Pfaltzgraf, diese erbeuten in gnädig
gnädigste inangenommen, davon ihme die censiten von vorigen
jahren noch etwaß abzuleisten schuldig.
Dieweil aber bei itzigen schweren zeiten ihme beides zu thun un-
möglich gefallen; so hat der Prior bewilligt, daß er unbeschadet sei-
ner Zinßforderung so weit der zeit selben zurückstehen wolle, daß
allewege, wann er bei einem censiten fünf thaler einnimbt, er drei
heran, biß er vollendts gänzlich bezahlet, den sechsten theil einzu-
behalten mögen, und daß ihme davon vom Convent kein eintrag gethan
werden solle. Endtlich renunciirt und begiebt sich der Prior, daß
321. sobander plenipotenz vor sich und wegen seines Landschafter / Ordens
zu S. Salvator in Oesterreich, nicht allein alle rechtliche processes,
und anforderungen, wie dieselbe nahmen haben mögen, sondern
sich auch verpflichten, binnen dreyen Monathen hierüber nicht allein
vom Päpstl. Cammergerichte gebührlichen schein, sondern auch von
dem General und Provincial des Landschafter Ordens eine kräf-
tige ratification in bester und beständigster rechtsform, darvor auch
mit absagung aller wahl: und gnädigen rechte, und was dann e-
sonsten, einzubringen und zu übergeben.
Dagegen wollen wir uns, sothanem unsers freundlichen lieben
bruders und vetters, unsers und ihres lieben haben und nach-
kommen, obstehenden itzigen Priorem Vitum Herbst und seinen
Orden der Landschaft zu S. Salvator in Oesterreich in wirklicher be-
sitz: und genießung, auch folgender erbeuten, alß nemblich:

1 | II | p. 2
n. 1

46. fl. 8. gr. 3 n. 2. alt. am gelde, alß
44. fl. 10 gr. 5½ n. 2. alt. Groß Lamberg.
15 gr. 9. ₰. 1 fl. Klein Lamberg.
1 fl. 3 gr. . . Royalsberg.

322. ubs.

34. und ½ Viertel gülte, alß

9. und 2 ½ Viertel,	G.
24. ½ gans	A.
	u.
161. Michaelis	
104. und ½ viertelein g	
56 und 2 ½ viertel zu	
4½ M. maß zu Groß	
34 Malter 2. M.	
Maß vom	
23 Mltr. 2. Viertel, 1. G.	
zu Groß Lamb.	
10 Mltr. 1 Metzen	
1 Mltr.	
	l.
29. Mltr. 3. Viert.	
21 Mltr. 1 Viertel, 2. pf.	
8 Mltr. 2 Viertel, 1. pf.	
	l.
3 Mltr. 2 ½. Mtl. 3. pf.	
1 Mltr. ½ Mtl. 3 pf.	
Groß Lamberg.	
1½ Mltr. zu Klein L.	
1 Mltr. zu Olbersd.	
	u.
Alles vermöge der ihme	
gister hiermit und krafft	
vorstand residuiret und	
den nicht allein die La	
mäßig anweisen lassen	
lands, ihme und das Or	
bedingter und bewilligter	
bürgschaft zu schützen und	
seinen fürgaben nach mög	

...onn 9. und 2 ½ Viertal, Groß Lrambach.
...ign 24 ½ ganz - - - Klein Lrambach.
...dsp= uds.
...dam 161. Viertelhüner, dsp
...rgan 104. und 1 ½ viertelhün zu großen Lrambach.
56 und 2 ½ viertel zu Klein Lrambach.
...n un= 4 ½ H. masse zu Großen Lrambach.
...ad pa= 34 Malter 2. Viertal. 2. Hafergarbenfeil, 1 Hofhüfner
...dap Malze korn; -dsp
...r Hfli= 23 Mltr. 2. Viertal, 1. Hafergarbenfeil, 1. Hofhüfnerantze
...nfo= zu Großen Lrambach.
...gsan 10 Mltr. 1 Hafergarbenfeil zu Kleinen Lrambach
...; Hafs 1 Mltr - - - zu Olbersleben.
...dam uds.
...es, 29. Mltr. 3. Viertal 3. Hafergarbenfeil gerstan. dsp
...on 21 Mltr. 1 Viertal, 2. Hafergarbf. zu Großen, und
...llein 8 Mltr. 2 Viertal, 1. Hafergarbf. zu Kleinen Lrambach
...von uds.
...nf= 3 Mltr. 2 ½. Ktl. 3. Hafergarbf. Malzen und 3. weimar. Ktl. Hafer. dsp
...tanz 1 Mltr. ½ Ktl. 3 Hafergarbf. Malz. und 3 weimarische / Viertal zu 323.
...n a= Großen Lrambach.
½ Mltr. zu Kleinen Lrambach.
...inba 1 Mltr. - - zu Olbersleben.
...ef= 1 uds.
...inn dsp vermöge der ihm anitzo übergebenen Lastgärten zinsbar=
...ba= lichen Hauses und Hofs dieselbe in baulor und beständigsten Form
...ustand residuiret und einzahlen haben wollen, wie wir ihm
den nicht allein die Lastgärten zinsfreies durch unsere beamte
wirklich anweisen lassen, sondern auf dsp gnädigen verbleib
und, ihm und dsp Seinen sonst auf vorgehende erfüllung obiger
bedingten und bewilligten conditionen darbey inhaltz landes=
herrlich zu schützen und zu vertheidigen. wonde er uns hinfüro
seinen pflichten nach wohnen zu großen obrigen unterthänig

maßen können, so wollen wir ihm auf unterthänigst anruffen durch unsern baumgten pflanmig dazu verhelfen lassen, ~~sonder~~ zu,
— Zu urkund ist hierüber dieser Recess aufgerichtet, gutzgeheißen, unterschrieben, von uns mit eigener hand unterschrieben, und unserm Fürstlichen Landgallig-secret bedrückt, wie dan auch
324 wilbesagter Prior solchen gleichfalls mit eigenhändlicher unterschrift, und aufdrückung seines anerbohrnen convent insiegels bekräftigt, davon dan ein exemplar bey unserer Cancellei verbleiben, und das andere ihm zugestanden worden. Do geschehen und gehen zu Weimar den 15. Augusti, Anno 1693.

Wilhelm. (L.S.) Frater Vitus Herbst, Prior Carthusiae. (L.S.)

Hanc transactionem ratam habuit Ven. Pater Michaël Benedictus Prior in Tuckelhausen, et Visitator, sub tali schemate.

Illustrissime Princeps, Domine Clementissime.

Transactionem perpetuis temporibus duraturam, quam Illustrissima sua Celsitudo cum Venerabili Patre ~~Hugo~~ Vito Herbst Carthusiae Montis S. Salvatoris Erfordiae Priore, causa census in utroque Brembach et Obersleben gratiosissime inierit non modo ratam et gratam habeo, praesentique scripto, renunciatis omnibus iuris beneficiis in contrarium servientibus, in quantum possum, et ex officio debeo, approbo ac firmo: verum etiam Illustrissimae suae Celsitudini gratias humillime ago, redditorum oblationem donum magis, quam restitutionem arbitrans, quod Divina bonitas Illustrissimis Celsitudinibus, Illustrissimis eorum liberis, Fratribus pariter
325. et Cognatis, omnibus Illustrissimis similiter Principibus larga benedictione cumulatissime refundere, nobisque illos diu in columes et gratiosos servare dignetur. Eritque hoc Illustr. Domus Saxoniae memoriale singulare et perenne in toto Ordine Carthusiano, omnium nostrum quamvis exilium vocibus praedicandum, et precibus ac obsequiis derendum. In cuius agnitionem, renuntiationis idem ac —

ificationis testimo
tum in Carthusia
reis, Anno MDCXLiii.

F. Michaël (L.S.)
Alemar
tandem confirmavit
neralis nostri Ordinis,
Illustrissimo Principi
iuliae, Cliviae, et Mont
rioni Misniae, etc.
thusiae, totiusque Ord
caeteri Diffinitores Capi
Illustr. Princeps,
dilecti Confratris nostr
uckelhausen, et domor
maniae Visitatoris dig
dinem cum Vener. Fra
dis S. Salvatoris Erfurd
et minore [Lomburg
lustrissimis Maioribu
nem iniisse, restitu
rederito perpetuo (pru
tionis desuper confectis
turam, de quibus debide
plicatumque est nobis
iam Prioris dictae Do
naria tractata confirmi
gis quam quiesem et pr
roque statu desiderande
legitime informati, et ce
sti consonae, libenter an
genera nostri Generalis
sentium quicquid sua

lificationis testimonium praesentem paginam exaravi. Datum in Carthusia Cellae Salutis in Tuckelhausen 1. Octobris, Anno MDCXLIII.

(L.S.) F. Michaël, Prior, ut Supra, et Provinciae Alemaniae infer. Visitator.

Eandem confirmavit Admodum R. Pater Leo Tixier, Generalis nostri Ordinis, hoc tenore.

Illustrissimo Principi ac Domino, D. Wilhelmo, Saxoniae, Juliae, Cliviae, et Montium Duci, Thuringiae Landgravio, Marchioni Misniae, etc. F. Leo humilis Prior Domus Maioris Carthusiae, totiusque Ordinis Carthusiensis minister Generalis et caeteri Diffinitores Capituli Generalis, Honorem ac felicitatem.

Illustr. Princeps, Domine Clementissime: Ex relatione dilecti Confratris nostri Michaëlis Prioris Cellae Salutis in Tuckelhausen, et Domorum Ordinis Provinciae inferioris Alemaniae Visitatoris didicimus Illustrissimam suam Celsitudinem cum Vener. Fratre nostro Vito Herbst, Carthusiae Mon | 326.
tis S. Salvatoris Erfordiae Priore, ratione censuum in mai- M.IX.p.9.
ori et minore [Lomboy et Oberlaben] sui territorii locis ab n.6.
Illustrissimis Maioribus suis Anno 1523. defensorum, transactionem iniisse, restitutionemque 15. Augusti Anno 1643. redeuntis perpetuo (. prout in literis compositionis et restitutionis desuper confectis et roboratis fusius continetur .) duraturam, de quibus debite regratiamur, gratiosissime fecisse: supplicatumque est nobis tam a parte Visitatoris nominati, quam Prioris dictae Domus S. Salvatoris, ut potestate ordinaria tractata confirmare dignaremur. Nos porro nihil magis quam quietem et profectum domorum nostrarum in utroque statu desiderantes, et procurare cupientes, de omnibus legitime informati, et certificati, petioni eorum, uti aequi dici consonae, libenter annuimus. Auctoritate itaque Capituli generalis nostri Generalis, cui actu praesidemus, tenore praesentium quicquid sua Illustr. Celsitudo cum praefato Priore

Montis S. Salvatoris sic ut praemittitur duraturum, egit, et transegit, gratum et ratum habemus, ac in optima iuris forma confirmatum volumus, et confirmamus: renunciantes non solum omnibus Iuriüm beneficiis in contrarium servientibus, sed etiam libi hucusque in camera Imperiali Spira propterea haerendi: ita quod neque per nos, nec nostros officiales, vel quascunque alias) interpositas personas, ergo 327. Illustrissimam Celsitudinem, Illustr. liberos et Haeredes, ullam quaerelam, causam et actionem, ratione horum censuum perceptorum, et sumptuum impensorum, directe aut indirecte rebte unquam habere velimus aut possimus. In cuius fidem et testimonium praesentem paginam exarari fecimus, eig sigillum nostrum consuetum impressimus, manibusque nris subscripsimus. factum in Maiori Carthusia 25. Apri Anno 1644. Capitulo nostro generali ibidem sedente.

F. Leo Prior Carthusiae et Generalis Ordinis. F. Simon de Bylli, Scriba Rever. Patris et Capituli generalis

Porro restitutionis executio facta fuit in maiori Brembach hoc ipso anno, 31. Augusti. S. V. a Domino Thoma Raspe, Praefato Brembacensi, sub forma sequenti.

fol. 12. p. 4.
n. 1.

Jn nissen, Sammag den Durchlauchtigen, hochgebornen Fürsten und Herrn, Herr Wilhelm, Hertzog zu Sachsen, Jülich, Cleve und Bergk, Landgraf in Düringen, Marggraf zu Meissen, Herr zu der Marck, und Ravenspergk, Herr zu Ravenstein, etc. fürgehaltene communication und bewilligung, ihrer fürstlichen Gnaden, hochgedachten Herren Brüdern, und Vettern, das auch Durchlauchtigen hochgebornen Fürsten und Herren, Herr Albrechts, Herren Ernsts, und Herren Friderichs Pfaltzgrafen bey Rhein, Hertzogen zu Bayern, Jülich, Cleve und Bergk, des heiligen Römischen, Churfürstlichen, Landgrafen in Leuchtenberg, und Altenburgischen Linie, etc. Vettern, wegen allerseits gnädigen Fürsten und Herren, 328. Wilhelms p. Hertzogen zu Sachsen, Jülich, Cleve und Bergk, etc. interessenten, meiner allerseits gnädigen Fürsten und Herren, laute nimb am 15. dieses nechstehenden Monaths Augusti

Wainar ünsynnsten rec
ündäßigen Herren Vito H
in S. Salvator in Hoffnu
ünd zinßbaren Güch
Albersdaben, ünd Voilßba
ünd Anno 15[illegible]
ünd darauf mit
ünd Vorsichtigen gnedigsten
Herren Adam | Hahn, Am
Johan Reuner, ünd ob
gleichen gestalt citiret,
Lombach, Voilßburgk u
ünsynnen, daß die posses
Güter öde ünd wüste l
aber sonsten davon noch
lich ausstünden, ünd noch
sindt unser wolgedachten
sie daß Landgüch zu H
wohl die ab- oder anwes
in dem ausbeygister ün
censiden hinfüro ihre Ge
Landgüch zu Hessen, Herr
Herren Principals g

el Weimar aufgerichten recesses, sich mit dem hochwürdigen und
orna würdigen herrn Vito Herbsten, izigen Prior des Carthäuser
non zu S. Salvator in Erffurdt vergleichen, und die gebreuda- gelder zu
vien-en, und zinsbahre stücke zu Groß Sambach, Klein Sambach,
ciae Oberplaben, und Voilsbergk, welche man die Carthäuser Zinsen
s offenbaret, und Anno 1573. eingezogen worden, weswegen abge-
quandiret, auf darauf nie ordentlichen sub dato den 16. huius
es, ihr gnädig anbefohlen, wohlgedachten herrn Prior oder dessen ab-
enden gewaltigten gevollmächtigten einen gewissen tag zu benennen,
upter und die zinsleute neben aufhaltung einer richtigen spe-
d indicification oder verborgischer, wiederlichen an sie zu weisen.
sidem dass solchen gnädigsten fürsten befehl zur unterthänigen gehor-
s, eingenommer folge, jüngsten tag hierzu bestimbt, und angesetzt wor-
ique preden, da dan wegen des herrn Priors mit vollmacht erschienen
April- herr Adam | Hahn, Ambtman des Stifts Sancti Severi, und 329.
Johan Reuner, und obwohl die Zinsleute sambt und sonders
gnugsam gestalt citiret, und fürgeladen, so ist doch von Klein
ridui- Sambach, Voilsbergk und Oberplaben, vielweniger auch dann
neraliter hoc- niemand, das die possessores nicht mehr am leben, und die
Praefec- güter öde und wüste liegen, niemandt, die Großbrambacher
aber sonsten davon noch am leben und anwesendt, gehorsamb-
fürstlich erschienen, und noch publicirten fürstl. Gnaden befehlig,
en und sonsten nicht wohlgedachten herrn Prior und dessen Gottes-
n, Gotts- des Carthäuser zu St. Salvator in Erffurdt, die censiten, so-
-, auch wohl die ab- als anwesenden insgesambt und sonders, wie sie
fürstlich- in dem vorigen aufgekündiget worden, dergestalt dass die
ren, censiten hinfüro ihre schuldigen verzinsen beständiger Gottes-
ren, sonst der Carthäuser gefelligen zu rechter zeit liefern, und mit
richtig- der ersten zinsreichung nechstkünftigen Michaëlis den anfang
z beygemessen, dasselbe vor ihren verzinspferren erkennen, und die
. abmahnen, wann solche zufall kommen, dann fortkommen nach gebüh-
' fernes bis ins justificiren sollen. Hingegen die gevollmächtigten an statt ih-
rosti- rer herrn Principals gnädigst angelobt, solchemnach ihre fürstl.

n.1.
fol. 4 p. 1.

330. Gnaden | vor dero Landt-Fürsten dieser zinsen mögen zu erb
nen und zu thun, auf gleich andern Landt-Ständen und in
darfinn die ständen, wie solche bewilligt und angelegt wo
den, inskünftig von solchen erbzinsen immaßen erbzu-
statten. Urkündlich ist hierüber dieser schrifftliche Recess
verfaßt, und obbemelten abgefertigten gewöllmächtigten
under mein Darzu mit fürstl. Secretsiegen Ambts Voigts
der Voigtey Lombach gewohnlichen götzschafft und subscription
on umb künftiger nachrichtung willen außgehändigt. Actum
Joseph Lombach. Dan 31. Augusti Anno 1643.

13. Octobris. Cum Prior fuisset Herbipoli, Dux Saxo-Vinar
ensis eundem rogavit, ut nomine suo conveniret Episcopum
loci pro debito quodam utrinque permutando, missa eum
in finem plena instructione.

29. Decembris invitatus fuit ad aulam ab Eminentissimo
Electore Moguntino pro eiusdem consilio in causa quadam cog
noscenda.

Anno 644. 5. Octob. iterato transegit cum Gubernatore Erfu
densi propter tributa pendenda a territorio Bambergensi,
rogatus ab illius Episcopo: uti et ultima Decembris ex pa
te Episcopi Herbipolensis pro eiusdem ditione strasit.

331. Anno 645. 22. Martii, legatus missus fuit Herbipolim a | Du
ce Vinariensi, ut cum Episcopo de mediis conveniret, quo
oppida [Meiningen n. 1. et Mapfeldt] in comitatu Henneber
gensi eximerentur a praesidio militari Caesareo, et post
hac ab utraque parte libera forent: rediit in fine Maii.

15. Maii, praesentis anni, obtinuerat ab Domicilium Ba
Patre Leone, ordinis Generali licentiam vendendi agros in
Za, et praedium in Graffentonna, quam paulo ante con
cesserat V. Pater Michaël Bender, Prior in Tuckelhausen,
et Visitator: sed Domui optime provisum fuit, similibus
venditionibus successum non consecutis, quando nec i
sa pecunia bene fuisset impensa.

1. Septembris. Dux Saxo-V
communicaturus cum Pr
vit, ad quem ipse cum rhed
onem suscepit primo ad
evacuationem [Meiningen n. 1.
Leopoldum, ut nobilissim
tu Alberti Ducis Saxo-V
solicitaret.

4. Septembris. Herbipoli
comitatu abiit in Austri
quem Lintzii interpellas
mungen n. 2. et Mapfeldt] ab
mum Archiducem, ut pe
erat dispositio rei milita
Caesari narrarentur benefici
sotiens exhibita, sequens res

Von der Römischen Käyserli
den, Patre Vito Herbst,
den angezogenen, auch allerhöch
in unterthänigkeit vor: und
dienst an derselben vom ka
und wolfahrung dann in a
wärdige stund ungespart un
Allemannien neun solches ihre
dienen gefallen gereichet; al
fertzige bezeigung mit allen
Käyserl. der jetzige Obristen, fü
lassen und batzelan müss
lest wurden könne: Dann
gnaden wolbeig
derselben aufgetrichten se

…r nobm 1. Septembris. Dux Saxo-Vinariensis arcana quaedam consilia
…dt im communicaturus cum Priore, eiusdem praesentiam desidera=
…d nos oit, ad quem ipse cum rheda et lubicine veniens, denuo legati=
…rbzu = onem suscepit primo ad Episcopum Herbipolensem propter
…ecess = vacuationem [Minnungen]; exinde ad Sereniss: Archi-Ducem
…ydm = Leopoldum, ut nobilissimam Thuringiae Baliviam, ex Obi=
…rigkp = tu Alberti Ducis Saxo-Vinariensis vacandem, eiusdem filio
…cripti = solicitaret.

Actum 4. Septembris. Herbipoli discedens cum rheda et insigni
comitatu abiit in Austriam conventurus Imperatorem,
Vinari = quem Lintzii interpellatus pro educendis praesidiis in [Mini=
…copum = ungen et Kapfelb] ab eodem remissus fuit ad Serenissi=
…eum = mum Archiducem, ut pote cui hunc temporis commissa fu=
erat dispositio rei militaris | in Germania. Hac occasione cum 332.
…simo = lesari narrarentur beneficia suis captivis Erfurti a Priore mul=
…n cog = tolies exhibita, sequens rescriptum dedit.

Von der Römischen Kayserlichen Mayestät unserm allergnädigsten
Erfurtern, Frabe Vito Herbst, Priorn der Carthaus zu Erffurdt in gna=
…ensi, den anzuzeigen, was allergöttigsten ihrer Kayserl. Mayestät: frey
…ex par = in unterthänigkeit vor: und anbracht, was für unterschiedliche trun=
…kenheit er derselben vom fründt gelangenter soldatesca mit unflöß=
a | De = und unzeflagung denn in viel weeg geleistet, und noch auf gegen=
…gue = wertige stündt ungespart einiges unkosten leisten thue.
…ember = Allermassen unser solches ihrer Kayserl. Mayestät zu sonderbaren gna=
…post = digsten gefallen gereichet; also wollen sie sinnieder diese seine treu=
. fleissige bezeigung mit allem in Kayserl. gnade erkennen, sonderen
Rav. auch die zuneigte Obrigkeit, für welche er die verspochene Ranzion gnä=
…s in Lemgen und bezogen wissen, zu mindes erstattung derselben anfal=
…: con = den. Würdet solchem nach obgemelter Prior selbst auff mittel bedacht
…ysen, sin, auf dann er vermeint, das ihm mit einer recompens gewill=
…fahrt werden könne: Dann ihr Kayserl. Mayestät dannenher mit | be= 333.
…nec ihrerseits gnaden wohlbeigethan verbleiben. Signatum Lintz unter
dero selben aufgedrückten secret insigel den 11. Octobris Anno Taussend

fündzt fünf vndt einzig.

Ferdinandt. Graff Küntz. (L.S.) Wilhelm Kroödar.

Cuia vero Prior minus aequum petierat, nihil impetravit. Exped
dis quae sibi commissa fuerant apud Caesarem, Lintzio discessit
12. Novembris iter arripiens versus Bohemiam in Taromirs, ubi
Suecorum Generalis Torstensonius castra metaverat, cum quo p
equam convenisset propter tributa pendenda ab utroque Episc
Herbipolensi, et Bambergensi; abiit 18. Novembris Pragam, inde
eiusdem per Egram rediens Herbipolim, inde paulo post reversus fu
Erphordiam, habens undique salvum conductum a Generalibus
Campi-Marschallis, Domino Rudolpho de Colladdo, Regni Bohem
Gubernatore, et Domino Leonardo Torstensonio.

1. Decembris Reo. Pater N. Gans, Societatis Jesu, Caesari a confes
onibus, Priorem pro Imperatore literis interpellavit, quatenus ve
let tacite a Nobile Domino Alexandro Erskein, Regni Suecorum
Consiliario bellico, et Erfurti Residente, amico suo speciali, exp
rare, quibus mediis Sueci pacem cuperent inire, et num serio
usdem desiderio tenerentur.

Anno 646. 24. Januarii, Ex commissione Episcopi Herbipolens.
334. cum celebri comitatu vectus fuit Lipsiam pro paciscendis | contr
butionibus cum Generali Torstensonio, cui etiam nomine Episcop
aliquot plaustra vini praesentavit, et ab eodem eximie remunera
tus, inter alia obtinuit, ut Domus haec nostra cum omnibus su
is bonis speciali diplomate in protectionem Coronae Suedicae sus
cepta, et liberata fuerit ab omnibus exactionibus, contributionibu
ac oneribus militaribus quocunque titulo praetensis. Rediit Erp
tum in Februario. Dum Lipsiae moram ageret, officiales quosdam
bellicos e captivitate redemit, pro quo beneficio Generalis Hatzfe
dius illi per Epistolam gratias egit 10. Martii, paratus nummos
de causa expositos restituere.

In Maio reversus Herbipoli cum 3. curribus vino onustis Gen
rali Torstensonio offerendis abiit Lipsiam, quibus vice Episcopi
praesentatis, cum eiusdem Generalis comitiva rediit.

In Junio iterum contraxit
Episcopo pendendis, usus a
bi concessa. Posthaec profec
gusto, iterum in Octobri co
missus Augustam Vindelico
neralem Wrangelium prop
Anno 647. in Junio altera
mine utriusque Episcopi
furtum in fine Augusti,
totus languidus et deficie
ab Episcopo, rogatusque a
adversam valetudinem, Ir
bus dissuadentibus ipso e
polim, cumque in aula
passionis ardor esureret, d
eret, tandem in aula, inte
cembris. postera die honor
lorem Herbipoli. Et ipso
beneficiorum diversis Mag
consepulta fuit. Haec me
chum esse, et aulae desero
ut sibi vivat, sed ut alios
vamus aliis, moriamur n
llectus ut aliis viveret,
plurimis negotiorum saec
loquendo, commessando,
tandem destruxit, et vale
initio sui regiminis, cell
vetusti aut detriti in iis
misit; Carcerem Conversor
menda Ecclesiae margaritis
ribus meliora ornatioragn
mus voluisset consultum,